PROLETÁŘI
VŠECH ZEMÍ,
SPOJTE SE!

LENIN
SEBRANÉ
SPISY
48

VYDÁVÁ SE NA ZÁKLADĚ
USNESENÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
KOMUNISTICKÉ STRANY
ČESKOSLOVENSKA

VLADIMÍR ILJIČ LENIN SEBRANÉ SPISY

SVAZEK

48

DOPISY

listopad 1910 — červenec 1914

NAKLADATELSTVÍ SVOBODA
PRAHA 1989

Podle 5. ruského vydání
V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij,
tom 48, Politizdat, Moskva 1978,
připraveného
Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS,
přeložil kolektiv překladatelů

© Politizdat, Moskva 1978
Translation © Nakladatelství Svoboda, Praha 1989

PŘEDMLUVA

Do čtyřicátého osmého svazku Sebraných spisů V. I. Lenina jsou zařazeny dopisy napsané od listopadu 1910 do července 1914, v období nového revolučního rozmachu; vztahují se k Leninovým dílům zařazeným do 20.—25. svazku Sebraných spisů.

V korespondenci se odráží rozsáhlá ideově politická a organizátorská práce V. I. Lenina spojená s přípravou VI. (pražské) celoruské konference SDDSR, která sehrála významnou úlohu ve výstavbě bolševické strany, strany nového typu, a vytyčila politickou linii a taktiku strany v podmínkách sílícího revolučního rozmachu.

Část dopisů adresovaných N. G. Poletajevovi, G. V. Plechanovovi, G. L. Šklovskému, A. I. Ljubimovovi, M. K. Vladimirovovi a A. I. Rykovovi je věnována boji proti likvidátorům a prosazení linie bloku bolševiků s menševiky stoupenci zachování ilegální strany, otázkám obnovení ústředních institucí strany a svolání plenárního zasedání ÚV SDDSR v zahraničí, které by připravilo celostranickou konferenci. Lenin ostře kritizuje Rykova za smířlivectví, upozorňuje, že nelze »mnohomluvně proklamovat nesouhlas s likvidátory a ve skutečnosti být *ve vleku* likvidátorů« (tento svazek, s. 33), poukazuje na to, jak je pro stranu zhoubné a škodlivé stanovisko smířlivců.

V. I. Lenin předvídal značné potíže, které bude třeba překonat při přípravě konference, a proto se už v listopadu 1911 písemně dohodl s českým sociálním demokratem A. Němcem o svolání konference do Prahy a o poskytnutí příslušné pomoci při jejím uspořádání. »Nejdůležitější

pro nás,« napsal V. I. Lenin, »je možnost zorganizovat tuto záležitost *přísně konspirativně*« (s. 58). Čeští sociální demokraté poskytli SDDSR při organizování konference velkou pomoc a projevili proletářskou internacionální solidaritu a bratrskou péči o její účastníky.

V. I. Lenin řídil veškerou práci konference. Nejdůležitějším z usnesení lednové konference z roku 1912 bylo vyloučení menševiků-likvidátorů z řad SDDSR. Když Lenin hodnotil význam konference, napsal hned po jejím skončení Gorkému: »V dohledné době Vám pošleme usnesení konference. Konečně se podařilo — navzdory likvidátorské sebrance — vzkřísit stranu a její ústřední výbor. Doufám, že z toho budete mít radost stejně jako my« (s. 62). Hned po skončení konference strana a její ústřední výbor soustředily veškerou pozornost na upevnění dosažených výsledků a v souladu s usneseními konference na oživení činnosti strany. V dopisech G. K. Ordžonikidzemu, S. S. Spandarjanovi a J. D. Stasovové z 28. března a byru ústředního výboru SDDSR v Rusku z 16. dubna 1912 žádá Lenin informace o tom, jak se plní rezoluce konference v místních organizacích, zda likvidátory odsoudily a úplně se s nimi rozešly, a zdůrazňuje, jak je důležité posílit spojení stranických organizací s ústředním výborem.

V. I. Lenin ostře odsoudil pokus Trockého, vperjodovců a bundovců, kteří se snažili svolat společně s likvidátory »vlastní« konferenci a vytvořit protistranický blok. »Klidně, ať to zkusí!« napsal. »Ne slova, pánové, ale činy jsou potřebné!! Byli jste bezmocní (+ Trockij + vperjodovci) od 26. 11. 1910, kdy Trockij vyhlásil svolání konference, a bezmocní také zůstanete.

S likvidátory jsme se rozešli *my, strana* se s nimi rozešla. Jen ať se pokusí vytvořit nějakou jinou SDDSR *s* likvidátory! To je k smíchu!« (s. 68).

Nesmiřitelný boj Lenina a bolševiků s protistranickými skupinami a směry za jednotu stranických řad může být

příkladem komunistickým a dělnickým stranám v jejich boji proti oportunistům a revizionistům všech odrůd.

Celá řada dopisů z tohoto svazku dokládá rozsáhlou Leninovu činnost spojenou s řízením bolševických legálních listů Zvězda, Něvskaja zvězda, Naš puť a časopisů Mysl a Prosvěščenije. Mimořádnou pozornost věnoval založení Pravdy — legálního dělnického listu nového typu. Jeho články v Pravdě a jeho četné dopisy redakci určily zaměření a charakter listu jako bojového orgánu revoluční strany dělnické třídy. V dopisu Gorkému z 1. srpna 1912 Lenin napsal: »V Rusku je *revoluční* rozmach, ne jen tak ledajaký, ale skutečně revoluční. A nám se přece jen podařilo vydávat deník Pravda — mimo jiné díky právě oné (lednové) konferenci, které ti hlupáci spílají« (s. 100).

V. I. Lenin pozorně sledoval činnost Pravdy, radoval se z jejích úspěchů a pomáhal jí napravovat chyby. Zpočátku se redakce listu nerada pouštěla do polemiky s likvidátory a Lenin ji za to ostře kritizoval. V období volební kampaně do IV. státní dumy poslal redakci několik dopisů, v nichž rozhodně žádal, aby byl list bojovnější a víc propagoval bolševickou platformu v boji proti kadetům a likvidátorům.

Na jaře 1913 byla redakce Pravdy reorganizována a ústřední výbor strany posílil řízení listu. Třebaže se už v březnu náklad listu značně zvýšil, naléhal Lenin, aby se zintenzívnila kampaň za předplácení Pravdy, přál si, aby přetáhla menševickému Luči každý závod, aby jednotlivé závody mezi sebou soutěžily v získávání předplatitelů Pravdy. Zanedlouho se práce Pravdy podstatně zlepšila: » . . .teď se list bezesporu *postavil* na nohy,« napsal Lenin. »Zlepšení je obrovské a opravdové a doufejme, že i trvalé a definitivní« (s. 209). Pod jeho vedením stála Pravda v centru boje za opravdovou jednotu dělnické třídy, za obnovení masové proletářské strany.

Korespondence ukazuje, jak pozorně Lenin sledoval

činnost bolševických poslanců ve IV. státní dumě, usměrňoval a vychovával je na jejich vlastních chybách a úspěších. V období boje šesti bolševických poslanců IV. dumy, zastupujících obrovskou většinu dělníků Ruska, proti sedmi menševikům-likvidátorům Lenin šestce radil, jakou taktiku má uplatňovat v dumě, pomáhal jí při přípravě nejdůležitějších projevů na půdě dumy. Z jeho iniciativy vytvořili dělničtí poslanci v listopadu 1913 samostatnou bolševickou frakci, která přijala název Sociálně demokratická dělnická frakce Ruska.

V dopisech z roku 1913 je věnováno mnoho místa přípravě a uskutečnění krakovské a poroninské porady ústředního výboru se stranickými pracovníky. Řada dokumentů o krakovské poradě se uveřejňuje poprvé. Příjezd stranických pracovníků z Ruska byl pro Lenina velkým svátkem. »Krakovská základna,« napsal, »se ukázala jako užitečná: naše přesídlení do Krakova se (s ohledem na věc) opravdu „vyplatilo“» (s. 164). Blízkost k Rusku napomáhala stále těsnějšímu spojení se stranickými pracovníky z praxe. Když Lenin líčil své dojmy z krakovské porady, napsal L. B. Kameněvovi: »Klape to skvěle. Význam porady nebude o nic menší než konference z ledna 1912. Rezoluce budou ke *všem* důležitým otázkám *včetně* sjednocení . . . *Všechny* rezoluce jsou schvalovány *jednomyslně* . . . Obrovský úspěch!« (s. 168, 169). Usnesení porad sehrála významnou úlohu při upevňování strany a její jednoty, při získávání většiny dělnické třídy na svou stranu.

Kromě praktického řízení strany se V. I. Lenin dál věnoval všestrannému výkladu teorie a politiky strany v národnostní otázce. Některé myšlenky, které v korespondenci rozvíjí, jsou cenným doplňkem jeho klasických prací a statí, jako jsou Kritické poznámky k národnostní otázce, O právu národů na sebeurčení, O »kulturně národnostní« autonomii a další. V dopisech S. G. Šahumjanovi z let 1913—1914 Lenin vysvětluje programové po-

žadavky bolševismu týkající se otázky práva národů na sebeurčení, tj. na oddělení a vytvoření samostatného státu, otázky oblastní autonomie pro ty národy, které budou chtít zůstat součástí daného státu, a otázky úplné rovnoprávnosti všech národů a jazyků. Rozhodně vystupuje proti buržoazně nacionalistickému heslu kulturně národnostní autonomie, které vytrvale prosazovali oportunisté v Rusku i v zahraničí. V národnostní otázce je podle Lenina hlavní spojení dělníků všech národů pod praporem proletářského internacionalismu, jednota jejich akcí v třídním boji a splynutí v jednotné proletářské organizace.

V. I. Lenin bojoval za jednotu dělnické třídy, za skutečnou jednotu její strany, a proto v dopisech, stejně jako ve svých článcích, ostře vystupoval proti federalismu ve straně — jsme zásadně proti federaci, napsal, »jsme pro demokratický centralismus« (s. 368).

Značnou pozornost věnoval Lenin dělnickému hnutí v Lotyšsku. V tomto svazku je otištěno jedenáct dopisů lotyšským sociálním demokratům — J. A. Berzinovi, I. E. Germanovi a J. Rudisovi-Gipslisovi. Tyto dopisy dosvědčují, jak bedlivě sledoval stupňující se vnitrostranický boj v Sociální demokracii Lotyšského kraje (SDLK) a jak pomáhal lotyšským bolševikům. Na jejich žádost napsal v květnu 1913 Návrh platformy ke IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje. Z korespondence s lotyšskými bolševiky je patrná jeho účast na přípravě a uskutečnění sjezdu SDLK.

Během svého pobytu v Polsku (od června 1912 do srpna 1914) navázal Lenin ještě těsnější spojení s polským dělnickým hnutím, s polskými sociálními demokraty a vydatně jim pomáhal. Sociální demokracie Království polského a Litvy (SDKPaL) prožívala tehdy období rozkolu. V boji proti chybám hlavního vedení SDKPaL, v jehož čele byla R. Luxemburgová, L. Tyszka a další, vznikla opozice, tzv. rozlamovci, kteří se opírali o var-

šavskou organizaci SDKPaL. V řadě článků a dopisů z tohoto období charakterizuje Lenin situaci v polské sociální demokracii a odhaluje příčiny rozkolu.

Za pobytu v Krakově se V. I. Lenin dál zabýval agrární otázkou. V dopisech V. A. Karpinskému, redakci listu Pravda, N. Osinskému, I. A. Gurvičovi a N. N. Nakorjakovovi Lenin prosí, aby mu poslali knihy o zemědělské statistice USA, zemstevní a jiné statistické publikace týkající se Ruska. Tyto materiály využíval při psaní knihy o americkém zemědělství — Nové údaje o zákonech vývoje kapitalismu v zemědělství, část I., kterou začal důkladně zpracovávat začátkem roku 1915. Lenin měl v úmyslu napsat i další části knihy, věnované Německu a Rakousku; přípravné materiály k nim, jak vyplývá z korespondence, shromažďoval v Krakově.

Značná část korespondence je věnována Leninovu boji za čistotu filozofických základů marxismu. Postavil se rozhodně na odpor nepřátelům marxistického světového názoru v letech reakce a dál odrážel útoky revizionistů na filozofii marxismu i v letech nového revolučního rozmachu. V dopisech A. M. Gorkému, L. B. Kameněvovi, V. P. Miljutinovi, redakci listu Pravda a časopisu Prosvěščenije kritizuje Lenin machismus a »bohohledačství« Alexinského, Bogdanova a Lunačarského a ukazuje, že jejich filozofické názory, popírající materialismus a dialektiku, které šíří ve stranických řadách a mezi dělníky, znamenají velké nebezpečí a v politické výchově členů strany mohou způsobit nenapravitelnou škodu. Zdůrazňuje, že filozofie machismu, a zejména »bohostrůjcovství«, se spojuje s reakcí v politice, že názory revizionistických filozofů vedou ke smiřování s pořádky existujícími v Rusku i v Evropě, k odmítání boje, k »doufání ve vůli boží«. »Idea boha,« napsal, *»vždycky uspávala a otupovala* „sociální cítění", protože živé nahrazovala mrtvým, *vždycky* byla ideou otroctví (nejhoršího, bezvýchodného otroctví). Idea boha nikdy „nespojovala jednotlivce se společností",

nýbrž vždycky *spojovala* utlačované *třídy* vírou v *božskou podstatu* utlačovatelů« (s. 262—263).

Lenin vyzýval k odhalování nepřátel marxismu v oblasti ideologie. V dopisu Gorkému z února 1913 zdůrazňoval, že psát o hmotě a její struktuře je nutné, že to bude dobrý prostředek boje proti idealismu a agnosticismu. Leninův nesmiřitelný boj za čistotu revoluční teorie a za její tvůrčí rozvíjení měl nesmírný význam pro ideovou výchovu dělníků v duchu marxismu.

Skupina dopisů I. F. Armandové a I. F. Popovovi, jejichž značná část se zveřejňuje poprvé, se týká bruselské »sjednocovací« porady, kterou svolal výkonný výbor mezinárodního socialistického byra na 16.—18. července 1914. Pod záminkou obnovení jednoty v SDDSR se vůdcové II. internacionály, napomáhající oportunistům v řadách dělnického hnutí v Rusku, snažili dosáhnout spojení bolševiků s likvidátory. Kautsky, který takové »sjednocení« prosazoval na zasedání mezinárodního socialistického byra v prosinci 1913, prohlásil, že v Rusku »stará strana zmizela«. Lenin byl tímto výrokem Kautského pobouřen a označil ho za *»nestoudný, drzý, obludný a ignorantský«* (s. 286).

Svolání bruselské porady Lenin neuznával a ironicky ho nazýval »komedií«. Ovšem dělníci, kteří neměli o politickém boji dostatečný přehled, by si mohli neúčast na poradě nesprávně vykládat, a proto se bolševici rozhodli využít porady k politické výchově proletariátu. Lenin napsal, že »by bývalo bylo moudřejší účast vůbec odmítnout. Ale dělníci v Rusku by to nepochopili, a tak ať *se* teď *učí* na konkrétním příkladu« (s. 362).

V. I. Lenin připravil na poradu zprávu ÚV SDDSR a pro členy delegace napsal instrukce. V dopisech I. F. Armandové, jež tyto instrukce delegátům doplňují, do nejmenších podrobností promyslel, na jaké potíže by mohla delegace narazit a jak by měla co nejlépe využít usnesení konference SDDSR, porad ústředního výboru se

stranickými pracovníky a dalších materiálů v polemice s likvidátory a hlavně s vůdci mezinárodního socialistického byra na bruselské poradě. »Podle mého je nejdůležitější dokázat,« napsal Lenin těsně před poradou, »že jedině my jsme strana (tamti jsou fiktivní blok nebo skupinky), jedině my jsme dělnická strana (tamti jsou buržoazie, která poskytuje peníze a všechno schvaluje), jedině my jsme *většina,* čtyři pětiny« (s. 345—346).

Přes protesty bolševiků schválila porada rezoluci Kautského o sjednocení SDDSR. Tato rezoluce, v níž se tvrdilo, že v sociální demokracii Ruska neexistují podstatné neshody, které by bránily jednotě, měla likvidovat revoluční marxistické strany v Rusku. Bolševici se usnesením bruselské porady odmítli podřídit. Plán oportunistických vůdců II. internacionály likvidovat samostatnou bolševickou stranu byl odhalen a zkrachoval.

Obrovský význam přikládal Lenin svolání řádného sjezdu strany. V dopisech redakci listu Puť pravdy, I. I. Skvorcovovi-Stěpanovovi, I. F. Armandové a jiným doporučuje schválit složení delegace, navrhuje pozvat na sjezd zástupce národních organizací a hledat finanční prostředky, aby se mohl sjezd uskutečnit. I když se sjezd nekonal, přípravy na něj sehrály významnou úlohu v upevnění stranických organizací.

Jako zástupce SDDSR v mezinárodním socialistickém byru udržuje Lenin bohatou korespondenci s tajemníkem byra C. Huysmansem o vnitrostranických otázkách, o mezinárodním dělnickém hnutí a o praktické činnosti MSB. Dopisy I. Frimovi, I. Strasserovi, redakci listu Bremer Bürger-Zeitung, V. Pfannkuchovi, M. Grunwaldovi, G. Dietzovi, D. Wijnkoopovi, Janssonovi nebo Stitzovi dokládají, jak rozsáhlé měl styky s představiteli mezinárodního dělnického hnutí.

V. I. Lenin a bolševici neúnavně bojovali proti nebezpečí imperialistické války. V říjnu 1912, kdy vypukla na Balkáně válka, napsal Lenin výzvu Všem občanům Ruska

— manifest ÚV SDDSR proti válce. Když posílal mezinárodnímu socialistickému byru německý překlad této výzvy, žádal Huysmanse, aby tajemníky stran zastoupených v byru a socialistický tisk seznámil s textem tohoto dokumentu. S výzvou se seznámili dělníci mnoha zemí. Lenin pečlivě připravoval ruskou delegaci na basilejský kongres II. internacionály. Navrhl, aby se na kongresu všestranně využilo výzvy bolševických poslanců IV. státní dumy obsahující protest proti válce.

Korespondence poskytuje obraz Lenina jako člověka, ukazuje jeho vztah k rodině a k soudruhům, jeho dojemnou starost o zdraví N. K. Krupské. Když byla v bernské nemocnici, denně ji navštěvoval, radil se s lékaři a přečetl celou řadu lékařských knih. Velkou starostí o S. S. Spandarjana, který byl tou dobou ve vězení, a o jeho nemocného otce je prodchnut Leninův dopis V. A. Ter-Joannisjanové. V. I. Lenin se velmi zajímal o zdravotní stav F. N. Samojlova, radil, aby byl umístěn do sanatoria, doporučoval lékaře a prosil G. L. Šklovského, aby ho co nejčastěji informoval o Samojlovově zdraví.

Příkladem citlivého soudružského vztahu jsou Leninovy dopisy Gorkému. Lenin si nesmírně vážil uměleckého talentu Gorkého, vítal jeho spolupráci se Zvězdou, Pravdou a Prosvěščenijem. Gorkého sice kritizoval za vážné chyby ve filozofických otázkách, ale soudružsky mu pomáhal je překonat. Strachoval se o spisovatelovo zdraví a radil mu, kde a jak by měl co nejlépe odpočívat, zajímal se, jak žije.

Ve čtyřicátém osmém svazku jsou uveřejněny 173 dopisy, které nebyly zařazeny do předchozích vydání Spisů V. I. Lenina; z toho 70 dopisů se otiskuje poprvé a 14 dopisů vůbec poprvé i v ruštině.

V Přílohách je otištěn dopis zahraničnímu byru ÚV SDDSR, mandát I. F. Armandové opravňující ji zastupo-

vat SDDSR v mezinárodním byru žen a dopis C. Huysmansovi o jmenování M. M. Litvinova zástupcem ÚV SDDSR v mezinárodním socialistickém byru.

INSTITUT MARXISMU-LENINISMU
PŘI ÚV KSSS

1910

1
A. M. GORKÉMU

14. 11. 1910

Milý A. M.! Dávno, moc dávno jsme od Vás a od M. F. nedostali žádnou zprávu. Zasteskl o se mi po zprávách z Capri. Co se děje? Neříkejte mi, že nerad píšete dopisy, jako prý někteří lidé neradi chodí na návštěvy.

Tady u nás je všechno při starém. Spousta drobných lapálií a všelijakých nepříjemností, souvisejících s bojem různých »údělných panství« uvnitř strany. Brr! . . . Ale na Capri je zřejmě hezky.

Abychom si odpočinuli od hádanic, začali jsme uskutečňovat starý plán — vydávat list *Rabočaja gazeta.* Stěží jsme dali dohromady 400 franků. Včera konečně vyšlo první číslo[1]. Posílám Vám ho zároveň s lístkem a subskripčním archem. Členové caprijsko-neapolské kolonie, kteří sympatizují s tímto podnikem (a se »sblížením« bolševiků s Plechanovem), se nabízejí, že nám budou všestranně pomáhat. List *Rabočaja gazeta* potřebujeme, ale s Trockým, který intrikaří ve prospěch likvidátorů a otzovistů-vperjodovců, se člověk nedohodne. Já a Plechanov jsme už v Kodani energicky protestovali[219] proti prachhanebnému článku Trockého[477] ve Vorwärtsu. A jakou další ohavnost otiskl v *Neue Zeit*[476] o historickém smyslu boje mezi ruskými sociálními demokraty![2] A Lunačarského v belgickém Le Peuple[3] — toho jste nečetl?

Zakládáme malý legální časopis, který by bojoval proti časopisům *Naša zarja* a *Žizň,*[4] rovněž s Plechanovovou účastí. Doufáme, že v nejbližší době vydáme první číslo[5].

Tak takhle my tu žijeme. Pomaloučku, potichoučku, s obtížemi, ale přece jen se dostáváme z bahna na cestu.

Co je u Vás nového? Napsal jste Strojevovi? Jakou jste dostal odpověď? Napsali jsme mu první »konstatující« dopis, dostal ho a odpověděl, že nepochopil, kdo mu píše. Napsali jsme mu znovu. Mlčí. Lidí je strašlivě málo a staří se rozutekli.

V Pitěru jsme už měli zcela zorganizováno vydávání týdeníku společně s dumskou frakcí (tamní menševici se naštěstí nepřiklánějí k likvidátorům, nýbrž k Plechanovovi), ale zase to kdovíproč uvízlo.[6]

Napište, jak žijete, jak se máte. Pracuje se Vám dobře? Je něco z toho časopisu, o kterém jste psal v létě? A co Znanije?[7]

Na M. F. se právem zlobím. Slíbila, že napíše. A nic. Slíbila, že zjistí, co mají v pařížské knihovně o dějinách ruské revoluce. A nic. To není pěkné.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

A Triův referát asi *přece jen* vyjde tiskem. Usnesla se na tom redakce ústředního orgánu.[8] V té redakci je Vám hádanic, že se to nedá vydržet . . .

2

G. V. PLECHANOVOVI

22. 11. 1910

Milý G. V.! Právě mi soudruh Grigorij předal Váš dopis. Z mezinárodního socialistického byra jsem dostal pouze jeden dopis týkající se *výhradně* peněz — tj. příspěvků naší strany na vydržování mezinárodního socialistického byra. Předal jsem ho pokladníkovi zahraničního byra ÚV a Huysmansovi[188] jsem odpověděl, že jsem o příspěvku

informoval ústřední výbor. Veškeré »nefinanční« písemnosti z mezinárodního socialistického byra budu přirozeně postupovat Vám.

Jak se Vám zamlouvá Rabočaja Gazeta?

Tady se říká, že když Martov a spol. obnovovali Golos[9], vybízeli menševiky stoupence zachování ilegální strany, aby »vystoupili« ze *»své«* skupiny.

Tisknu Vám ruku.

Váš *N. Lenin*

3

A. M. GORKÉMU

22. 11. 1910

Milý A. M.! Psal jsem Vám před několika dny[183], když jsem Vám posílal list *Rabočaja gazeta,* a ptal jsem se, jak to dopadlo s časopisem, o kterém jsme spolu v létě mluvili* a Vy jste slíbil, že mi o něm napíšete**.

Dnes čtu v *Reči*[10] oznámení o *Sovremenniku*[269], vydávaném za »nejužší a *výjimečné* (tak to tam stojí! Je to stupidní, ale o to domýšlivější a mnohoznačnější) účasti Amfitěatrova« a za Vaší stálé spolupráce[11].

Co to znamená? Jak to je? »Rozsáhlý měsíčník« s rubrikami »politika, věda, historie, veřejný život« — to je přece něco docela, docela jiného než sborníky, v nichž se měly soustřeďovat práce nejlepších představitelů krásné literatury! Vždyť takový časopis musí mít buď naprosto vyhraněné, seriózní a důsledné *zaměření,* nebo bude nutně dělat ostudu sobě i svým přispěvatelům. Svoje zaměření má *Věstnik Jevropy*[12] — špatné, plytké, bezduché, ale

* V létě 1910 pobýval Lenin na Capri u A. M. Gorkého. *Red.*

** Viz tento svazek, s. 17—18. *Red.*

přece jen zaměření sloužící určitým silám, určitým vrstvám buržoazie, a sjednocuje také určité kruhy profesorské a úřednické inteligence i takzvané inteligence z řad »slušných« (lépe řečeno — kteří chtějí být slušní) liberálů. Svoje zaměření má *Russkaja mysl*[13] — hanebné, ale přece jen zaměření, jež velmi dobře slouží kontrarevoluční liberální buržoazii. Svoje zaměření má *Russkoje bogatstvo*[14] — narodnické, narodnicko-kadetské, ale přece jen zaměření, které si udržuje svou linii desítky let a slouží zcela určitým vrstvám obyvatelstva. Svoje zaměření má i *Sovremennyj mir*[15] — mnohdy menševicko-kadetské (teď s odklonem k menševismu, který je pro zachování ilegální strany), ale přece jen zaměření. Časopis bez zaměření je věc absurdní, nehorázná, skandální a škodlivá. Jaké zaměření však může mít časopis za »výjimečné účasti« Amfitěatrova? G. Lopatin mu přece není schopen nějaké zaměření dát, ale jsou-li pravdivé fámy (prý se dostaly i do novin) o účasti Kačorovského, to už potom »zaměření« je, jenže zaměření stupidní, eserské.

Když jsme spolu v létě mluvili a já jsem Vám řekl, že jsem měl pro Vás napsaný rozhořčený dopis ohledně *Zpovědi*[49], ale neposlal jsem Vám ho, protože tenkrát začínala roztržka s machisty, odpověděl jste: *»Škoda,* že jste ho neposlal.« Potom jste mi vytýkal, že jsem nezajel do školy na Capri[16], a říkal jste, že kdyby všechno probíhalo jinak, nemuselo Vás odtržení machistů-otzovistů stát tolik nervů a tolik promarněných sil. Proto jsem se rozhodl napsat Vám tentokrát hned pod čerstvým dojmem té novinky, neodkládat to a nečekat, až si věci ověřím.

Myslím si, že politický a ekonomický objemný měsíčník za výjimečné účasti Amfitěatrova je ještě mnohem horší záležitost než zvláštní frakce machistů-otzovistů. Na této frakci bylo a je špatné to, že se *ideový* proud odchyloval a odchyluje od marxismu, od sociální demokracie, nejde však tak daleko, aby se od marxismu odtrhl, jenom plodí zmatek.

Amfitěatrovův časopis (jeho Krasnoje znamja[17] udělalo dobře, že včas doživořilo!) je politická akce, politický podnik, který si absolutně neuvědomuje, že všeobecné »levičáctví« pro politiku nestačí, že po roce 1905 nelze, není možné, není myslitelné mluvit seriózně o politice, dokud se nevyjasní vztahy k marxismu a k sociální demokracii.

Je to mizérie. Jsem z toho smutný.

Váš *Lenin*

M. F. salut et fraternité!*

4
SOUDRUHŮM POSLUCHAČŮM ŠKOLY V BOLOGNI[18]

[3. 12. 1910]

Vážení soudruzi!

S vaším návrhem, abych se ujal přednášek v Bologni, nemohu souhlasit jednak z důvodů zásadních, jednak proto, že do Bologne nemohu jet.

Zaměření i metody činnosti skupiny, která zřídila školu na Capri a v Bologni, považuji za škodlivé pro stranu a odporující ideologii sociální demokracie.

»Platforma«, kterou vyhlásili organizátoři školy na Capri a část (pravda, menší část) jejich posluchačů, spočívá v tom, že hájí úchylky od marxismu jak ve filozofii, tak v politice a v určování taktických úkolů naší strany. Kromě toho zřízení školy v Bologni je v rozporu nejen s touto »platformou«, ale i s požadavky jednoty strany; její

* — bratrský pozdrav! *Red.*

organizátoři si počínají rozbíječsky, neboť nejenže nepomáhají (ani penězi, které mají, ani osobní prací) školské komisi, jmenované na plenárním zasedání ÚV v lednu 1910*, ale veškeré její počínání vysloveně maří.

Je proto pochopitelné, že se podniků této protistranické skupiny, která se rozchází se sociálním demokratismem, nemohu nijak účastnit.

Avšak *posluchačům* školy v Bologni, ať jsou jejich názory a sympatie jakékoli, samozřejmě velice rád přednesu několik přednášek o taktice, o situaci ve straně a o agrární otázce. Proto si dovolím pozvat soudruhy posluchače, aby se na zpáteční cestě zastavili v Paříži, kde by se mohla uspořádat celá řada přednášek. Peníze na cestu by se daly opatřit takto: 1. Organizátoři školy na Capri si vypůjčili od bolševiků 500 franků. Teď peníze mají a patrně vrátí dluh straně, tj. zahraničnímu byru ÚV. Já osobně jsem ochoten usilovat o to, aby byly tyto peníze přiděleny na cestu z Bologne do Paříže, a myslím, že bolševik, kterého jsme delegovali do zahraničního byra ÚV, tomu bude všemožně napomáhat. 2. Je-li 500 franků málo (nevím, kolik je v Bologni posluchačů a kolik by jich mohlo přijet), je tu ještě 1500 franků, které plenární zasedání ústředního výboru přiřklo školské komisi, s níž organizátoři školy v Bologni přestali spolupracovat. Myslím, že by se dalo dosáhnout toho, aby tato částka byla poskytnuta na uspořádání cyklu přednášek v Paříži pro posluchače, kteří by chtěli z Bologne přijet.

Paříž je dostatečně velká, aby se v ní dalo vše zařídit naprosto konspirativně (jsou čtvrti, kde žádní Rusové nežijí), a kromě toho je možné se ubytovat i v okolí Paříže.

Končím s poděkováním posluchačům školy v Bologni

* Viz rezoluci lednového plenárního zasedání ÚV SDDSR z roku 1910 O stranické škole[98, 258] (KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 204). *Red.*

za jejich soudružské pozvání a doufám, že přijmou moje pozvání do Paříže.

Se soudružským pozdravem *N. Lenin*

5

N. G. POLETAJEVOVI

[4. 12. 1910]

Milý kolego! Poslali jsme dnes několik věcí: 1. dodatek k článku o Muromcevovi (to nejde přejít mlčky, ani teď ne), 2. o příčinách a významu sblížení bolševiků a menševiků (titul se může změnit), 3. o politických neshodách v dělnickém hnutí*, 4. o okťabristech, 5. sjezd řemeslníků a dělníci, 6. odborové hnutí.

Snažte se to prosím zařadit a odpovězte co nejdřív.

Dejte to laskavě co nejdřív našemu redaktorovi**, spěchá to. Napište pár slov, zda byly všechny třenice odstraněny.

Váš *Lenin*

* Viz V. I. Lenin, Názorové rozdíly v evropském dělnickém hnutí[205] (Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 84—91). *Red.*

** V. D. Bončovi-Brujevičovi. *Red.*

6

ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚV SDDSR

Zahraničnímu byru ÚV

5. 12. 1910

Vážení soudruzi!

Jeden člen sociálně demokratické frakce v dumě* se na nás obrátil s kategorickým prohlášením, že bez druhé tisícovky není možné zahájit vydávání novin[19]. Proto vás co nejnaléhavěji žádáme, abyste *okamžitě* poslali druhou tisícovku.

*N. Lenin***

7

N. G. POLETAJEVOVI

[7. 12. 1910]

Dostal jsem Vaše dva dopisy a velice mě překvapily. Zdálo by se, že není nic snazšího, než nám prostě a jasně napsat, oč jde. Dodnes se v tom nevyznáme. Není přece tak těžké najít člověka, který by nám aspoň jednou týdně napsal srozumitelně, jasně a otevřeně.

Váš pokus oddělit likvidátory od likvidátorství se Vám absolutně nepodařil. Nikdy jsme takové rozlišování neschvalovali. To dělají leda sofisté. Moc Vás prosíme, nevěřte sofistům a upusťte od takového rozlišování. Můžeme se smířit s čímkoli, jenom ne s likvidátory, a nechcete-li naši věc zmařit, neotevírejte jim dveře.

* Jde o N. G. Poletajeva. *Red.*

** Dopis podepsal také G. J. Zinovjev. *Red.*

S velkými potížemi jsme získali od jednoho zdejšího vydavatele ještě tisíc rublů a zítra Vám je pošleme. Bude-li na Vás tento vydavatel znovu dotírat s dotazy, radami, podmínkami apod., buď mu vůbec neodpovídejte, nebo odpovězte tak, jak jsme Vám už jednou radili.

Pokud jde o časopis, nic jsme od nikoho nedostali.

Tedy ještě jednou Vás naléhavě prosíme: sehnali jsme Vám, co bylo potřeba, teď nezklamte ani Vy, neotevírejte dveře likvidátorům (likvidátorství bez likvidátorů neexistuje a existovat nemůže. Kdopak si to s Vámi tak škodolibě zažertoval, když Vás ujistil, že mezi likvidátorstvím a likvidátory je rozdíl?) a postarejte se, aby nám někdo každý týden srozumitelně, jasně, otevřeně a podrobně napsal. Tyto dvě prosby snad nejsou tak přehnané a nesplnitelné; jinak nemůžeme pracovat.

Váš . . .

8

V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI

[9. 12. 1910]

Milý V. D.! Dostal jsem od Vás nedávno dopis, ale bohužel jsem nebyl s to udělat si z něho představu o překladech, které nás zajímají. Doslechl jsem se, že jste s čímsi velice nespokojen. S čím? Jak? Proč? Už se to podařilo urovnat? Nic nevím. To je velmi, velmi deprimující. Přitom musíme *velice* spěchat, protože nás nepřátelé obcházejí z týlu. Udělali jsme tady, co se dalo, abychom sehnali, co se nedostávalo. Našel se jeden dobrodinec. Posíláme to. Zařiďte, prosím Vás, abychom nezůstávali beze zpráv. Aspoň jednou týdně nás přece musíte informovat, jak docházejí překlady apod. atd. Místo toho přicházejí jen jakési zvěsti o nespokojenosti, jinak nic. Jak se

zdá, někteří lidé si vymýšlejí rozdíl mezi likvidátorstvím a likvidátory. Pěkná sofistika! Nepotřebujeme ani jedno, ani druhé. Ostatně, proti tomu se postavíte sami. Pozdravujte V. M. Žena mi klade na srdce, abych Vám vyřídil pozdrav od ní.

Stařík

9

REDAKCI LISTU SOCIAL-DEMOKRAT[20]

[17. 12. 1910]

Navrhuji:

1. otisknout ihned v ústředním orgánu překlad tohoto dopisu (možná poněkud zkráceně);

2. obrátit se naším jménem na *odborové organizace* (a také na *byra odborových svazů* v různých městech) dělníků v dopravě, v loděnicích, ve zbrojovkách, muničních továrnách, v továrnách na výrobu děl, válečného materiálu apod. (a pokud tam odborové organizace neexistují, tedy na *skupiny* dělníků), aby posílaly ústřednímu orgánu své zprávy, informace, *vylíčení průběhu minulých stávek* apod.;

3. *ihned* stručně zveřejnit náš názor, (α) že sotva jde o izolovaný akt »zabránit válce« (odvrátit ji), nýbrž o revoluční nápor proletářských *mas* jako celku a (β) že za nynější situace v Rusku přikládáme největší význam tomu, aby byl objasněn průběh stávek a jejich podmínky *v roce 1905.*

10

V. A. KARPINSKÉMU

[Nejdříve roku 1910]

Milý soudruhu! Mám k Vám prosbu ohledně jedné své knihy o americké statistice (přesný název přikládám). Právě teď tuto knihu nutně potřebuji, a zjistil jsem, že ji nemám. Vzpomněl jsem si, že si ji ode mne v létě nebo na podzim 1908 vzal (prostřednictvím Nikitiče) Alexinskij. Nezůstala u něho? Budu Vám velice zavázán, zjistíte-li to a pomůžete-li mi knihu najít. Sám Alexinskému psát nemohu (stejně nevím, je-li v Ženevě nebo na Capri). Možná že si ji od té doby vypůjčil ještě někdo jiný. Třeba byste se mohl pozeptat v knihovně, kam chodí všichni — dejme tomu vyvěsit tam takovéto oznámení a kopii poslat Alexinskému nebo jeho ženě.

Pevně Vám tisknu ruku. Zdravím soudružku Olgu.

Váš *Lenin*

Lenin hledá tuto svou knihu, která zůstala u některého ze ženevských soudruhů:
Abstract of the twelfth Census of the United States. 1900.
Washington. 1902*[417]
(vázaný svazek americké statistiky).
Snažně prosím odevzdat ji soudruhu Karpinskému, 1. Rue Dizerens. 1. Bibliothèque russe.

* — Přehled dvanáctého soupisu ve Spojených státech, *1900.* Washington 1902. *Red.*

11
A. M. GORKÉMU

3. 1. 1911

Milý A. M.! Už dávno se chystám, že Vám odpovím na dopis, ale zostření zdejších hádanic* (aby je čerti vzali!) mě od toho stále odvádělo.

A přitom bych si tak rád s Vámi poklábosil!

Především, abych nezapomněl: Triu zatkli zároveň s Žordanijou a Ramišvilim. Prý je to pravda. Škoda dobrého chlapce. Je to revolucionář.

Ohledně Sovremenniku. Četl jsem dnes v Reči obsah prvního čísla[267] a v jednom kuse nadávám. Vodovozov o Muromcevovi[29], . . . Kolosov o Michajlovském, Lopatinův článek Lidé nám cizí[225] atd. Jak nemám nadávat! A k tomu mě ještě dráždíte: »realismus, demokracie, aktivita«.

Myslíte, že to jsou pěkná slova? *Ohavná* slova to jsou, zneužívají jich všichni buržoazní šejdíři na světě, od kadetů a eserů u nás až po Brianda či Milleranda tady, Lloyda George v Anglii atd. Jsou to ohavná nabubřelá slova a slibují esersko-kadetský obsah. Nelíbí se mi to.

Pokud jde o Tolstého, plně sdílím Váš názor, že pokrytci a darebáci z něho budou dělat světce. Plechanova také rozzuřilo to lhaní o Tolstém, to pochlebování Tolstému, v tom jsme se shodli. Nadává za to časopisu Naša zarja v ústředním orgánu[296] (příští číslo)[21], já zase

* Ten darebák Trockij sjednocuje golosovce a vperjodovce proti nám. To už je válka!

v Mysli* (dnes došlo první číslo. Gratulujte nám — máme *svůj* malý časopis v Moskvě, marxistický. To bylo dnes u nás radosti!). Ve Zvězdě č. 1 (vyšlo v Petrohradu 16. 12.) je také dobrý Plechanovův fejeton[295, 314] s *trapnou* poznámkou, za kterou jsme už *redakci* vynadali. To patrně zplodil ten hlupák Iordanskij s Bončem! Ale jak by se Sovremennik zmohl na boj proti »legendě o Tolstém a jeho náboženství«? Snad Vodovozov[29] s Lopatinem[225]? Ráčíte asi žertovat.

Že začali bít do studentů, to je podle mne potěšitelné, ale Tolstému se nemůže promíjet ani »pasivita«, ani anarchismus, ani narodnictví, ani náboženství.

Pokud jde o donkichotství v mezinárodní politice sociální demokracie, v tom myslím nemáte pravdu. Vždyť to revizionisté přece dávno tvrdí, že prý koloniální politika je progresívní, že zavádí kapitalismus, takže je zbytečné »pranýřovat ho pro chamtivost a krutost«, protože »bez těchto vlastností« je kapitál jako »bez ruky«.

Donkichotstvím a vzdycháním by bylo, kdyby sociální demokraté tvrdili dělníkům, že je možné najít spásu někde mimo rozvoj kapitalismu, nikoli prostřednictvím jeho rozvoje. Ale to my neříkáme. My říkáme: Kapitál požírá vás, požere Peršany, požere všechny a bude dál požírat, dokud ho nesvrhnete. To je pravda. A nikdy nezapomínáme dodat: Záruka vítězství nad kapitalismem není v ničem jiném než v jeho rozvoji.

Marxisté nehájí žádné reakční *opatření,* jako je např. zákaz trastů, omezení obchodu apod. Ale *každý ať dělá, co umí:* Chomjakovové a spol. ať si stavějí napříč Persií železnice, ať si posílají Ljachovy; povinností marxistů zase je *pranýřovat* je před dělníky. Kapitalismus vás žere a sežere, rdousí a zardousí, stavte se na odpor!

Odpor proti koloniální politice a mezinárodnímu lupič-

* Viz V. I. Lenin, Hrdinové »věčných výhrad«[134] (Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 110—115). *Red.*

ství *formou* organizování proletariátu, *formou* ochrany svobody pro proletářský boj *nebrzdí* rozvoj kapitalismu, naopak ho *urychluje,* protože nutí kapitalismus užívat kulturnější, technicky modernější metody. Není kapitalismus jako kapitalismus. Je kapitalismus černosotňovsko-okťabristický a kapitalismus *narodnický* (»realistický, demokratický«, plný »aktivity«). Čím víc budeme před dělníky *demaskovat* kapitalismus za »chamtivost a krutost«, tím obtížněji se udrží kapitalismus prvního typu, tím nevyhnutelnější bude jeho přechod k druhému typu. A to je pro nás výhodné, je to výhodné pro proletariát.

Domníváte se, že si protiřečím? Na začátku dopisu jsem označoval slova »realismus, demokracie, aktivita« za ohavná, a teď je považuji za pěkná? Není v tom žádný rozpor: pro proletáře jsou ohavná, pro buržou pěkná.

Němci mají vzorový oportunistický časopis Sozialistische Monatshefte[22]. V něm už dávno pánové jako Schippel a Bernstein útočí na mezinárodní politiku revoluční sociální demokracie pokřikem o tom, že prý se tato politika omezuje jen na »lamentace útrpných« lidí. To jsou kejkle oportunistických šejdířů, příteli. Požádejte, ať Vám z Neapole časopis obstarají a přeloží jejich články, zajímá-li Vás mezinárodní politika. Jistě jsou i v Itálii takoví oportunisté, jen marxisté tam nejsou a to na ní není pěkné.

Mezinárodní proletariát tlačí na kapitál dvojím způsobem: tím, že ho z okťabristického přeměňuje v demokratický, a tím, že *od sebe* okťabristický kapitál vyhání a *přenáší* ho k divochům. To rozšiřuje základnu kapitálu a přibližuje jeho smrt. V západní Evropě už okťabristický kapitál téměř neexistuje; skoro všechen kapitál je demokratický. Okťabristický kapitál přešel z Anglie a Francie do Ruska a do Asie. Ruská revoluce a revoluce v Asii = boj za vytlačení okťabristického kapitálu a za jeho nahrazení kapitálem demokratickým. Jenže demokratický kapitál = konečná fáze kapitálu. Dál už nemá kam jít. Dál už je s ním konec.

Jak se Vám líbí *Zvězda* a *Mysl?* Zvězda je podle mého bezbarvá. Zato Mysl je *celá* naše a mám z ní ohromnou radost. Jenže ji brzy odkrouhnou.

A co říkáte, nezařídil byste mi vydání knihy o agrární otázce[126] ve vydavatelství *Znanije?* Promluvte o tom s Pjatnickým. Já ne a ne najít vydavatele. Je to k zoufání.[23]

Čtu Vaši doušku: »Ruce se mi třesou a zebou mě« — a zuřím. Máte to na Capri mizerné domy! Je to lumpárna! U nás máme také ústřední topení, pěkně teplo, a Vás »zebou ruce«. Musíte se vzbouřit.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

Z Bologne jsem dostal pozvání, abych tam přijel do školy (20 dělníků). Odmítl jsem![215].* S vperjodovci nechci mít nic společného. Zase přetahujeme dělníky sem.

12

G. V. PLECHANOVOVI

3. 2. 1911

Milý soudruhu! Dnes jsem dostal Váš dopis o Singerovi a předal jsem ho jednomu soudruhovi, který slíbil, že pošle telegram (já mám trochu chřipku). Abych nezapomněl: 18. prosince jsem Vám poslal Huysmansův dopis a svůj návrh odpovědi[24]. Nějak moc dlouho neodpovídáte!! Pošlete mi alespoň ten Huysmansův dopis!

Z frakce píší, že po noticce Iordanského[95] ve 4. čísle Zvězdy podnikli likvidátoři nový nápor. Pro likvidátory se vyslovili Smirnov, Martovův bratr, Čerevanin a jiní.

Proti byli Veselovskij, Černyšev a Losickij.

* Viz tento svazek, s. 21—23. *Red.*

jsem povinen pomoci vám při uskutečňování *vašeho* plánu.

Ale pomáhat neznamená ukolébávat »vyčarováváním krásných výmyslů«! Pomáhat znamená upozorňovat na *reálná* nebezpečí, jimž je *třeba* umět předcházet.

Plenární zasedání v lednu 1910 umrtvilo *na rok* praktickou činnost ústředních institucí tím, že je *zotročilo* a vydalo je *do otroctví* likvidátorům. Na jaře 1910 se Inokovi *nepodařilo* z tohoto otroctví vymanit. Začátkem roku 1911 se to *nepodaří* ani vám, neučiníte-li mimořádná opatření, abyste dohodu realizovali v praxi.

Tisknu Vám ruku a zdravím Vás!

N. Lenin

14

A. I. RYKOVOVI

[17. 2. 1911]

Milý Al.!

Posíláme Vám nové věci:

1. Igorovo prohlášení[47] (kopii), které dnes předložil zahraničnímu byru ústředního výboru;*[27]

2. rezoluci sanremské »skupiny«[333] (totiž Plechanova »a jeho věrných«).

Dnes prohlásil Liber v zahraničním byru ústředního výboru, že se Adrianov zdržuje poblíž Moskvy a že se podle jeho, Liberových, informací uvažuje o tom, zda se má ÚV sejít v Rusku nebo v zahraničí.

Podle našeho názoru by bylo třeba poslat k Samovarům** Michaila Mironyče (zítra se ho vynasnažíme po-

* *po přečtení* (a pořízení kopie) vraťte hned zpátky.

** «Samovaři« — V. P. Nogin a G. D. Lejtejzen (Lindov), členové byra ÚV SDDSR v Rusku, kteří tehdy byli v Tule. *Red.*

slat, tj. aby hned zítra odjel k Vám. Dnes jsem s ním mluvil a souhlasí. Moc se mu teď nechce jet do Ruska, ale ta nechuť *není důležitá,* je prostě ochoten jet i do Ruska. Zařiďte to takhle: pošlete ho *ihned* se dvěma úkoly: 1. okamžitě *vyslat* za hranice Ljubiče; 2. setkat se se Samovary a přemluvit je, aby se plenární zasedání konalo v zahraničí a aby jeli.

Je to nerozum, nesmysl a nehoráznost riskovat prozrazení, když Igor v *oficiálním* dokumentu, který Vám zároveň posíláme, vyslovuje souhlas s konáním v zahraničí a dokonce slibuje, že dostane do zahraničí *nejen* Adrianova, ale vůbec »londýnské kandidáty«[28] (tj. Romana + Adrianova, prostě dva: z toho jasně vyplývá **bezpodmínečná** přítomnost Ljubiče, jinak totiž nebude mít trojka našich většinu).

Zítra posíláme teze deklarace o likvidátorech a otzovistech.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

15

A. I. RYKOVOVI

Sobota 25. 2. 1911

Milý Vlasove! Právě jsem dostal Váš dopis[349] a spěchám, abych Vám hned odpověděl: nečekám ani na Grigorije, který Vám dnes postoupil Samovarovův dopis.

Ljubičovi píše Naďa dnes. Je nesmírně mrzuté, že jste si vzpomněl tak pozdě. Teď už nemá cenu psát mu, aby se chystal k odjezdu, ale aby ihned odjel. Napište mu ještě co nejdůrazněji, aby okamžitě vyrazil, jinak bude mít nepřítel čtyři zástupce (1 bundovec + 1 Lotyš + 2 menševici), kdežto my o nic víc (3, z toho jeden s ? + 1 Polák).

Váš dopis ohledně prohlášení mě velice rozladil, protože z něho vidím, jak nedostatečně jsme se dosud domluvili a jak »chatrná« (k mé *hluboké lítosti*) je proto naše dohoda.

Mezi změnami, které navrhujete, jsou některé, proti nimž nelze nic namítat. Tak například, aby se otázka zahraničí formulovala ve zvláštní rezoluci; aby se do prohlášení vložil zvláštní bod o významu dumy a o tom, že kdo nepomáhá při volbách do IV. dumy, je zrádce; aby se *oddělila* otázka obnovení buněk (ačkoli nechápu, proč ji oddělovat a kam ji zařadit. Zmínka o ní tam přece musí být? Kde tedy?).

Navrhujete však mnohem víc takových změn, které jsou nepřijatelné a škodlivé.

(»Uznat konferenci za neodkladnou«?? Nač takové pokrytectví? Vy sám v ni nevěříte? V tuto chvíli nemůže být nic škodlivějšího než pokrytectví a sebeklam!)

»Vyjádřit uspokojení, že otzovismus a ultimatismus v podstatě zmizely z politického obzoru . . .«

To *není pravda.* Setkal jsem se s vperjodovskými dělníky a *dokonce* i Jevgenij svými řečmi tuto nepravdu vyvrací.

»Uvítat rozhodnutí skupiny Vperjod, že se zúčastní voleb . . .«

Takové rozhodnutí zatím *neexistuje.* A pokud k němu zítra dojde, je skandální »vítat« rozbíječe za to, že splní svou *povinnost,* a mlčet o expropriovaných penězích[29].

Píšete: »Nevím o žádném otzovistickém či ultimatistickém prohlášení Vperjodu *po* plenárním zasedání . . .«

To je chyba, že nevíte. Viz: 1. Leták[103] skupiny *Vperjod* po plenárním zasedání: samé nadávky na adresu ústředních institucí — ani slovo o tom, že by se zříkali otzovisticko-ultimatistické platformy. 2. Sborník[32] č. 1[30] — totéž. *Ani jediný* zásadní článek o *dumě* a o práci v dumě. 3. Lunačarskij[448] v *Le Peuple* (je citován v ústředním

orgánu — Lunačarského oficiálně delegovala *skupina* Vperjod na kodaňský kongres). 4. Leták ženevské skupiny vperjodovců[284] (zčásti ho cituje *Golos Social-demokrata*), který je solidární s Lunačarským.

Vperjod byl *povinen* uveřejnit po plenárním zasedání *novou* platformu, protože *stará* (uveřejněná 27. 12. 1909, tj. *v předvečer* plenárního zasedání) je *otzovisticko-ultimatistická.* Vperjod to však *neudělal.*

Vaší hlavní chybou je, že věříte *slovům* a zavíráte oči před *skutky.* Všelijací lidé jako Domov, Alexinskij a bůhvíkdo ještě Vám napovídali spoustu »pěkných slov« a Vy jim věříte a píšete: *Vperjod* se »co nevidět rozpadne nebo se stane naším možným spojencem«, »zříká se otzovisticko-ultimatistické platformy«.

To *není pravda.* To jsou falešné řeči šejdířů, kteří naslibují cokoli, jen aby *zamaskovali* to, co existuje — že mají svou zvláštní školu, že mají 85 000 rublů, které získali od expropriátorů.

Že se Domov odklání od Vperjodu? Ale vždyť Domov je profesor na gymnáziu, šosák, baba, a ne politik. Že se Alexinskij »hádal« s Bogdanovem a spol.? Jenže teď, co se *vrátil* z Bologne, se zase úplně smířil a včera měl referát *jménem* skupiny *Vperjod*[364]!!

Spoléháte na *slova* a *sám* zůstáváte *prakticky* bezmocný — to znamená, že opakujete *osudnou* chybu plenárního zasedání, které zbavilo stranu síly minimálně *na rok.* Jestliže teď, rok po idiotských smířliveckých chybách plenárního zasedání, tyto chyby *zopakujete,* definitivně zmaříte *celé* »sjednocení«. Říkám to s plným přesvědčením, protože to ze zkušenosti dokonale znám. Nechte Samovarova, ať vykřikuje, že jsem já mařil »sjednocení« (to jsou oblíbená slůvka Trockého a Ionova!!). Samovarov *potřebuje* rozkřikovat tento nesmysl (který *se neodvažuje* vyslovit v tisku, ale který jsem já *veřejně* rozebral a vyvrátil ve 2. čísle přílohy Diskussionnyj listok[31]), protože *se stydí* přiznat se k chybě, které se na plenárním zasedání dopustili

smířlivci. Jejich chyba spočívala v tom, že málem zmařili sjednocení s menševiky *stoupenci zachování ilegální strany,* protože uvěřili *slovům* menševiků, kteří byli proti zachování ilegální strany, totiž golosovců, a umožnili jim, aby *ve skutečnosti upevnili* své pozice.

Pozor, ať neuděláte stejnou chybu!

Vperjodovci jsou velice silní. Mají školu = konferenci = agenturu. My (ani ústřední výbor) ji *nemáme.* Mají peníze — kolem 80 000 rublů. Myslíte, že vám je dají?? To jste tak naivní??

A nejste-li naivní, *jak* tedy můžete považovat za »spojence« *frakcionáře,* kteří si *proti* vám drží frakční fond!?

Není nic naivnějšího než psát: »Nechci troskám Vperjodu znesnadňovat možnost sblížení.«

Sblížili se s likvidátory, zřídili si proti vám školu a vám věší bulíky na nos: My nic, my nejsme otzovisté — a vy věříte slovům *a nebojujete proti skutkům.* Věru už nevím, jak to nazvat!

»Nechtěl bych (píšete) ze zahraniční, celostranické (nikoli frakční) organizace vyhazovat vperjodovce.«

Buď — anebo: buď *připustíte* zvláštní frakci a *ponecháte* jí její peníze. V tom případě uveřejníme vlastní prohlášení ústřednímu výboru (že žádáme ustavení vyšetřovací komise) a řekneme: Ať si vperjodovci *takovému* ústřednímu výboru klidně pomáhají, *my to dělat nebudeme.*

Nebo *odsoudíte* frakční činnost vperjodovců, ale pak musíte být důsledný. *Odsuzujete-li* ji jen slovy, *zesměšňujete se.*

V tom případě je třeba říct: *dokud* vperjodovci 1. neuveřejní *novou* platformu, 2. neučiní stranické prohlášení, 3. nerozpustí svou *frakční* školu, 4. neodevzdají své *frakční* peníze straně, dotud zůstanou protistranickou frakcí.

Jestliže *toto* neřeknete, ztratíte naši spolupráci a možnost spolupráce s vperjodovci *nezískáte.* Copak tohle je nějaká politika?

A pokud jde o trosky *(budoucí!!),* nedělejte si starosti. Budeme-li *silní,* přejdou všichni k nám. Budeme-li slabí, budeme-li věřit slovům, vysmějí se nám a tím to skončí! Najít formu není přece tak těžké: je možné například odsoudit vperjodovskou *frakci* a zároveň říct, že *část* vperjodovských *dělníků* je pro volby, pro legální možnost, pro stranu, že takové dělníky, takové vperjodovce voláte, aby přešli **od** frakce **ke** straně apod.

V rezoluci o semknutí emigrace se musí přesně a jasně uvést, *kdo* vyvolává dezorganizaci; *golosovci* a *vperjodovci musí* být jmenováni a musí být vysvětleno, v čem spočívá *jejich* »dezorganizátorství a protistranický postoj« — že *nespočívá* v idejích (o to *se hádejte* a pište v příloze Diskussionnyj listok apod.), **nýbrž** v tom, že mají vlastní školu, vlastní školní fond, vlastní orgán (Golos), vlastní sbírky na Golos, vlastní frakční skupiny (které mají styky s Ruskem *proti* ÚV).

Nebudou-li golosovci a vperjodovci přesně a jasně označeni, pak celá rezoluce = 0. Pak nás *donutíte,* abychom vystoupili proti této *hře* na sjednocování.

Označíte-li je přesně a řeknete-li *jasně,* v čem spočívá jejich frakčnost, rázem a docela jistě *získáte většinu* v zahraničí (bolševici + plechanovovci + straně oddaní dělníci + spousta *skupin* v »provincii« i v Americe, kde jsou golosovci bez *vůdců).*

Bude-li však »boj« ÚV proti *frakcím* spočívat v tom, že bude ústřední výbor *podlízat protistranickým* frakcím Golosu a Vperjodu a *naši* práci (ve stranickém duchu) bude brzdit složitými formalitami (Polák, komise, kolegium lidí, kteří věci neznají, »zvaní« vperjodovců, hádka s Alexinským atd. atd.), na to *nepřistoupíme.*

Právě přišel dopis z Petrohradu. Samovarov doporučil sociálně demokratické frakci v dumě, aby uveřejnila volební platformu!!! To znamená — většině menševiků!! (a nám ani slovo). Chce-li si Samovarov počínat *takhle,* slibuji Vám, že vydáme sérii letáků *přímo* proti němu.

Máme-li se dohodnout, pak se *bolševici* musí spojit ve *směr* a pracovat **svorně** (na základě dohody), a ne intrikovat, ne přebíhat k menševikům.

Napište, jaký je Váš názor. Hodně brzy. Tisknu Vám ruku.

Váš *Lenin*

P. S. Neviděl jste se s Nikitičem? Nevěšel Vám také on bulíky na nos o smířlivosti *Vperjodu??* Na sliby a bulíkování je hotový mistr.

16

N. G. POLETAJEVOVI

[7. nebo 8. 3. 1911]

Milý kolego!

Dostal jsem Váš dopis z 10. února, v němž líčíte, jak byla prozrazena osoba, kterou jmenujete — J. —.

Žádáte, abych »o tom informoval« 58 menševiků[32]. Odpusťte, že této prosbě nemohu vyhovět. Taková individua nehodlám o čemkoli informovat, ani s nimi navazovat jakékoli styky. Jestliže nechápete proč, zopakuji Vám to ještě jednou.

Končíte svůj dopis slovy: »Cožpak si v Paříži neuvědomujete, jaký dopad mají vaše hádky u nás?«

Likvidátoři v Paříži si velmi dobře uvědomují, co dělají. Škoda, že se u vás v Petrohradu najdou lidé, kteří *si neuvědomují,* co dělají, co čtou. Škoda! Takovým lidem je souzeno, aby je věčně někdo vodil za nos. Zdejší likvidátoři, tj. golosovci, vydávají zvláštní letáky, jako byl leták padesáti osmi[114], právě proto, aby vyvolali hádky a zamlžovali principiální boj. My jsme prohlašovali (v kaž-

dém čísle ústředního orgánu a v každém čísle jiných periodik, která znáte a ke kterým máte — z hlediska vzdálenosti — *blíž**), že se skupinou pana *Potresova* a spol., s názory časopisu Naša zarja apod. se nesmiřujeme a nemůžeme se smiřovat, nýbrž že proti nim vedeme a povedeme nelítostný boj. Je to spolek likvidátorů, jsou to nepřátelé sociální demokracie a mají názory zrádců.

Golosovci nemohou proti tomu bojovat zásadově, a proto páni *Martovové, Danové, Axelrodové* a *Martynovové* odpovídají skandály a vydíráním. Není snad leták padesáti osmi vyděračství? Ti lidé v něm vznášejí *lživá* obvinění (narážky) . . .**, například, ačkoli bolševici *naprosto* loajálně zlikvidovali po lednovém plenárním zasedání roku 1910 . . . *všechno,* co s nimi bylo spjato. Proč jsou formou mlhavých narážek tato obvinění vznášena? Odpověď zní: leták, rovněž tištěný, rovněž pařížský, rovněž golosovský, jenomže s podpisem nikoli padesáti osmi, nýbrž »redakce Golosu Social-demokrata«[292]. Jaký je obsah tohoto letáku? Jeho hlavní myšlenkou je — rovné zastoupení v redakci ústředního orgánu, pak bude pokoj.[33]

Jeden soudruh píše: Není to hanebnost? Dnes vznášet těžká obvinění a zítra psát: »Pusťte ještě jednoho do redakce a pak bude mír.« To je přece *vyděračství!*

Nevidí snad lidé, aspoň trochu zběhlí v politice, všude (zejména ve III. dumě) na tucty podobných příkladů? Nevyskytla se snad v dějinách menševismu celá řada právě takových vyděračských metod? Kolikrát menševici upozorňovali na »zločin«, ale jakmile získali rovnost nebo *většinu, zapomněli* na něj?

Já sám jsem v květnu 1910 v příloze Diskussionnyj listok*** veřejně nazval vyděrače vyděrači. Jestliže někdo varování neuposlechl, *tím hůř pro něho.*

* List Zvězda a časopis Mysl. *Red.*

** Zde a na dalších místech jsou v textu vynechávky. *Red.*

*** Viz V. I. Lenin, Poznámky publicisty[141] (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 259—324). *Red.*

— J. — označil tento leták za »odporný«. — J. — má pravdu. Neznám — J. —. Nevím, o jaké dementi v tisku usiluje, neznám jeho názory, jeho postoj, ani nevím, co dělá. Resumé: Dokud se nenaučíte proti vyděračům bojovat, budou stále mařit vaši práci skandalizováním, budou vám plivat do obličeje. Jestli se vám to nelíbí, učte se bojovat, a ne fňukat. Není třeba dodávat, že jsme vyděračům patřičně odpověděli a že na žádnou rovnost nepřistoupíme. Potresovovu bandu jsme usvědčli z *likvidátorství.* A co víc, ta banda teď koketuje se skupinou, která *po* lednovém plenárním zasedání 1910 porušila rezoluci o . . .* Golosovci kryjí . . ., kteří jsou »proti« *Leninovi a Plechanovovi.* A *my* to *odhalíme,* to mi věřte.

Sedět na dvou židlích se nedá — buď s likvidátory, nebo proti nim. Vyhrazuji si právo tento svůj dopis zveřejnit. Jak to vypadá s redakcí?** Musíte se postarat, abychom byli zastoupeni, ne-li někým jiným, tedy Vámi. V každém případě jste povinen najít nám zástupce. Proč nevracíte články, které nebyly přijaty? *Rappoport* poslal dva články, a odpověď žádná.

Za nějakou dobu se u Vás zastaví jeden mladík: malý, podsaditý (Žid), vykáže se doporučením ode mne. Udělejte pro něho, co budete moci.

Pokud jde o redakci: Myslím, že byste do ní měl prozatím vstoupit Vy sám, aby náš směr nezůstal bez zastoupení, jinak by to bylo zlé. Myslíme si totiž, že se hned při prvním omezení nevzdají a budou to zkoušet dál, i kdyby měl být list zastaven. Tím spíš tam musíte být. Pošlete *ihned* text platformy, kterou vypracovala frakce pro moskevské volby[34]. Nepřijedete se sem na nás o velikonocích podívat? Je toho dost, o čem bychom si měli popovídat. Nevíte, co je s Os. Petr.?

* Jde zřejmě o rezoluci plenárního zasedání O frakčních centrech[261] (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 205—206). *Red.*

** — s redakcí Zvězdy. *Red.*

17

A. I. RYKOVOVI

10. 3. 1911

Milý Vlasove! Posíláme Vám (společně s Grigorijem posíláme) kopii dopisu, který dnes napsal Semaško (člen zahraničního byra ÚV) Grigorijovi.

Z tohoto dopisu jistě poznáte, že krize už spěje k rozuzlení. Bundovci vyložili karty[35] (nebo je k tomu donutil Makar? či to zavinilo zatýkání v Pitěru?[36] Bůh ví).

Je naprosto jasné, že bundovci si velmi dobře uvědomili jednoduchou pravdu, že teď *celá věc* závisí na počtu hlasů: zda budou mít Poláci + bundovci o jeden hlas víc nebo ne.

Bundovci bojují na život a na smrt o to, aby měli v ÚV o jeden hlas víc.

To je jasné. Bundovci jsou odhodláni *ke všemu,* k jakýmkoli podfukům, jen aby měli v ÚV o jeden hlas víc.

Menševici-golosovci už mají jisté dva Londýňany: Kostrova a *Petra,* který byl nedávno propuštěn na svobodu (máme o tom zprávy).

Nepřátelé se tedy zcela dali do kupy. Jedinou záchranou je stůj co stůj dostat za hranice Makara, Lindova, **Ljubiče** (a pokud možno Vadima), a to bezodkladně.

V zájmu toho je třeba někoho vyslat. Pochopte proboha, že otálíte-li s vysláním, riskujete *každý den* Makarovo prozrazení a krach *celé věci.* Za každou cenu okamžitě vyšlete Michaila Mironyče (jestli odmítne, pošlete Časovnikova z Lutychu nebo Pjatnicovu ženu — není v ilegalitě a jednou už tam zajela) — pošlete ho jak k Ljubičovi, tak k Makarovi.

Když to neuděláte, riskujete, že ztratíme *poslední* šanci na svolání plenárního zasedání a vůbec na obnovení ústředního výboru.

Hádá-li se Judin s Makarem, pak je možné, že i Makar

poznal kličkování a mazanost bundovců; ale nestačí to poznat, musí se umět bojovat.

Pokud by Lindov *nemohl* jet do ciziny, ať přijede Makar *sám* (ale nejdřív ať si vyžádá plnou moc jednat jménem byra): pak už tu spolu s Makarem najdeme východisko ze situace.

Odpovězte obratem.

Váš *Lenin*

18

A. I. RYKOVOVI

[V první polovině března 1911]

Milý Vlasove! Navrhujete divnou věc! *Takový* telegram *není možné* posílat, takové riziko na sebe nemůžeme brát. Pošlete ho Vy z Lipska, chcete-li riskovat, ale neradíme Vám to.

Je vůbec možné, aby celá věc vázla kvůli penězům? Copak by si nemohli na jízdenku do Berlína vypůjčit??

Ty průtahy zřejmě nebudou kvůli penězům.

Bundovec — darebák a likvidátor (Liber) tu žvaní, že ví o jakémsi důvodu zdržení a o jakési cestě na Kavkaz (!!?)[37]

Ještě jedna zpráva: Kostrov i *Petr* jsou na svobodě. Oba se vydávají za plechanovovce.

My však *z plenárního zasedání* víme *přesně,* že oba jsou likvidátoři.

Dopustil jste se hrubé chyby, že jste si od Samovarů nevyžádal plnou moc, a teď ji ještě prohlubujete, když k Samovarům nikoho neposíláte. Podívejte se, jak to dopadá! Čas utíká (pravdovci už volí v Moskvě delegáty na konferenci[38] — rozkol máme na krku) a vy ztrácíte trpělivost. Vždyť je to fraška.

Je jasné, že se mělo udělat, co jsme požadovali: *okamžitě* poslat někoho k Samovarům. Udělejte to hned, jinak se dostaneme do absurdní situace.

Po všem, co se stalo, a po Vašich zprávách nemůžeme ani my Samovarům důvěřovat a *čekat,* čekat celé měsíce. Ty průtahy nás *donutí* všeho nechat a oznámit Němcům, *že ÚV neexistuje,* a žádat peníze *neprodleně.*

Nic jiného nám nezbývá, a za všecko může Vaše pasivita (spoléhání, že se třeba Samovar rozhoupá).

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

19

A. I. RYKOVOVI

[V březnu 1911]

Dostal jsem Váš dopis s oznámením, že povoláváte M. M.

Děláte dobře, že ho posíláte. Až dosud posílali »čtyřku« (ne-li šestku) *jiní* než smířlivci. V tom je podstatný rozdíl. To za prvé. A za druhé je načase dát ultimátum, jak jste se sám přesvědčil, když jste řekl: »To bychom museli ztratit i veškerou úctu ke straně, kdybychom to protahovali donekonečna.« Dobře! Správně! To je ono!

Jenomže vyhrožovat je třeba něčím jiným než odchodem z ústředního výboru, jak to chcete udělat Vy. To by nebylo správné. Nedělejte to.* Pohrozte veřejným protestem proti byru a tím, že ho prohlásíte za pouhou nulu nebo ještě něco horšího, jestliže ti, kdo k Vám mají důvěru a nabízeli Vám plnou moc, neodjedou *ihned* do ciziny.

* Odejdete-li z ÚV, bude to útěk z bojiště, zrazení bolševismu v těžké chvíli. Ne odejít, ale poslat ultimátum Makarovi, a když nepřijde a nepovolí, *bojovat jako člen ÚV* o *navrácení* peněz.

Je škoda, že nepovoláváte Ljubiče. To je chyba. Litovat dvou nebo tří set rublů navíc, když jde o *finále* celého ústředního výboru, je směšné. Ljubiče potřebujeme *právě* proto, abychom nebyli závislí na »šosákovi a zbabělci«[39]. Teprve z Vašeho dopisu jsem si jasně uvědomil, jaký je ten »šosák a zbabělec« *ničema.* Takové lidi je třeba přitlačit ke zdi, a když se nepodřídí, zašlapat je do bláta. Udělám to veřejně. Až mi dojde trpělivost, otisknu celou historii styků s byrem.

Věc je teď úplně jasná. Zeď proti zdi. Buďto 1/2 + jeden pro nás s polskou sociální demokracií*[40], nebo v ÚV zvítězí menševici, my odejdeme a bude to krach s ostudou. Přivezeme-li však aspoň Makara a Ljubiče, dá se celá věc ještě zachránit: Plechanov a frakce *budou* pro nás, takže rozbíječství menševiků potlačíme *v zárodku.* Potom si ti darebáci netroufnou.

Přikládám kopii dopisu, který mi poslal jeden dělník z Bologne. Ten *pochopil* »platformu« vperjodovců!! Ti golosovci jsou pěkní ničemové: *Volontér* — agent Golosu, člen *stranické* školské komise[41] — se staví *proti jejímu* usnesení a *agituje* proti ní *u expropriátorů!!* Tak, a teď je odhalím *v tisku.*

Do Bologne poslali za školskou komisi Semaška. Načapali jsme je, darebáky, teď se nevykroutí!

Kopii dopisu *vraťte.*

Přikládám Finikovův dopis (po přečtení ho *okamžitě* vraťte). Řekněte, nemám pravdu, že takový bolševik je *cennější* než sto »smířlivců«, protože *pochopil* situaci, kdežto tamti ji pochopit nechtějí?

S takovými jednotlivci přemůžeme stovky »smířlivců«.

Buďte zdráv! *N. Lenin*

* V sedmě zvítězit nemůžete. Musí se tedy přejít k plenárnímu zasedání v zahraničí: povolat Makara a Ljubiče a vysvětlit jim, oč jde.

20

N N*

[V březnu 1911]

Milý soudruhu!

Posílám Vám dva dopisy.** První od Poletajeva a druhý od Něgoreva (Iordanského).

Jsou to faktičtí redaktoři Zvězdy.

Musíme jim pomoci.

Zdroj máme jediný — Němce. Obraťte se prostřednictvím Pfannkucha na Vorstand***. Poproste o 5000 marek (v takovém případě dají 3000). Tyszka od nich jednou dostal na Trybunu[42], teď prosí *podruhé* — zřejmě Vás bude považovat za »konkurenta«. Vezměte to na vědomí, snažte se najít si *naprosto* spolehlivého překladatele (máme známé lidi, ale ti už jsou příliš »koloniální«) a rozhodně vymáčkněte z Vorstandu peníze pro *Zvězdu.*

Tyszka to dělá takhle: požádá Vorstand prostřednictvím Karského. Vorstand se zeptá v zahraničním byru ÚV, a když byro neprotestuje, peníze dá. Nechcete-li, aby zahraniční byro ÚV vědělo, že jste v Berlíně, musíte to nějak zařídit.

Pro všechny případy přikládám »potvrzení«****.

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

Dostal jste dopis, ke kterému je přiložen Alexandrovův dopis o Liberově referátu v zahraničním byru ústředního výboru?[43]

Odpovězte co nejdřív. Celá věc se musí už vyjasnit.

* Dopis byl zřejmě adresován A. I. Rykovovi. *Red.*

** Tyto dopisy uschovejte a *určitě* mi je vraťte *ihned,* jakmile je nebudete potřebovat.

*** — vedení německé sociální demokracie. *Red.*

**** pro Němce: potvrzuji, že jste členem ÚV.

ce + právníkovi plnou moc *zadržovat* všechno, co by bylo sebemíň nebezpečné: čtyři čísla jsme vydali bez nejmenšího soudního zásahu. 5. číslo[110] bylo zabaveno kvůli Kautskému[45]!! Je jasné, že to byla malicherná záminka. Kautsky nenapsal nic nelegálního).

Proč by nám Pjatnickij nebo kdokoli jiný nemohl pomoci ve věci, která vůbec není nebezpečná? Není-li možné najít vydavatele, nenašel by se alespoň *tajemník — legální* člověk, kterému bychom platili za patálie s tiskárnou a expedicí padesát rublů měsíčně? Musel by to být poctivý a svědomitý člověk, to by stačilo. My *nemáme* lidi pro legální práci — kromě dělníků (a ti se na to nehodí). To je naše neštěstí.

Druhá věc. Máme již *zaplacen* překlad nejnovějších článků Kautského proti Maslovovi[46]. Je to legální věc. Potřebná věc, protože Maslov toho ruským čtenářům tolik nažvanil a nalhal. Má to 3—5 tiskových archů. Nedalo by se to vydat bez honorářů (náš překlad je už zaplacen), za vlastní náklady? Byl by toho schopen Pjatnickij (nebo někdo jiný) nebo ne?

A za třetí. J. M. Nachamkis, který sem byl vypovězen z Pitěru za styky se sociálně demokratickou frakcí (*Něvzorov,* alias *Stěklov* — autor dobré knihy o Černyševském[377]), usilovně hledá práci a prosil mě, abych se zeptal, zda by nebylo možné vydat *Pearyho* knihu *Dobytí Severní točny.* Myslí si, že by šla na odbyt.

Co je u Vás nového, pokud jde o »plány«? Napište mi!

A dělníkům z naší školy odpovězte. Jsou to dobří chlapci. Jeden je básník, chudinka, neustále píše verše a nemá nikoho, kdo by ho vedl, pomáhal mu, učil ho a radil mu.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

Robert E. Peary:

La découverte du pôle nord[459], Paris — nádherné ilustrace. Štočky by se daly levně koupit tady. Má to kolem

15 vydavatelských archů po 40 000 liter. (Byl jsem právě u Stěklova, který mi sdělil tyto podrobnosti.)

24

A. M. GORKÉMU

27. 5. 1911

Milý A. M.!

Před několika dny jsem dostal dopis od Poletajeva. Mimo jiné píše: »Dostali jsme dopis od Gorkého. Navrhuje N. I., aby přijel do zahraničí kvůli vypracování plánu sjednocení kolem jakéhosi orgánu, a dodává, že o tom mluvil s Vámi a s menševikem M.« (Martovem, jak tomu rozumím).

Poletajev dodává, že N. I. je prý sotva vhodný pro vypracování takového plánu a že pojede-li, měl by jet ještě někdo s ním. Pokrovskij prý sotva pojede.

Když jsem se tohle v Poletajevově dopisu dočetl, zhrozil jsem se — namouduši zhrozil.

Naše sjednocení s menševiky typu Martova je *absolutně* beznadějné, to už jsem Vám tady říkal. Kdybychom se »sjížděli« kvůli tak beznadějnému plánu, jenom bychom se zostudili (já osobně nepůjdu s Martovem ani na poradu).

Podle Poletajevova dopisu se předpokládá účast dumské frakce; je to třeba? Jde-li o časopis, nemá s tím dumská frakce nic společného. Jde-li o noviny, je třeba mít na zřeteli, že jsme se *Zvězdou* měli a máme starostí *až nad hlavu:* nemají linii, bojí se jít s námi, bojí se jít s likvidátory, krčí se, hned se zase nafukují, váhají.

Navíc, máte-li v úmyslu dát dohromady plechanovovce + nás + dumskou frakci, je tu nebezpečí, že bude mít *převahu* Plechanov, protože v dumské frakci převládají

menševici. Je žádoucí a rozumné poskytovat Plechanovovi převahu?

Velice se obávám, že Iordanskij není pro takové plány vhodná osoba (protože má *»vlastní«* časopis a bude buď brzdit práci, nebo přetahovat do vlastního časopisu, který si uchová *svou* tvář — pololiberální).

Máme-li se vyhnout zklamání a nekonečným hádanicím, musíme být podle mne se »sjednocováním« velice opatrní. Teď namouduši není na místě se sjednocovat, ale diferencovat se! Jestli se najde vydavatel pro časopis nebo noviny, měl byste s ním uzavřít smlouvu *Vy sám* (nebo od něho brát peníze bez smlouvy, kdyby to šlo); když se svolá »sjezd«, budou z toho zmatky. Uvidíte, budou zmatky.

Píšu Vám, protože v žádném případě nechci, abyste *Vy* těmito zmatky ztrácel čas, nervy atd. Sám *vím* z trpkých zkušeností z let 1908—1911, že na »sjednocování« *teď* není doba. Co se nás v Mysli třeba Plechanov natrápil svými vrtochy — byl například nespokojen s mým článkem o stávkách a o Potresovovi* a tvrdil, že prý jsem nadával »jemu«! Urovnalo se to, což o to, a *zatím* se s Plechanovem dá a musí pracovat, ale *oficiální* sjednocování a sjíždění jsou předčasné a mohou všechno pokazit.

Nespěchejte s tím sjížděním!

U nás se s určitostí tvrdí, že Stolypin vydal oběžník o zastavení *všech* sociálně demokratických orgánů. Mohla by to být pravda. Před IV. dumou patrně ještě víc utáhnou šroub.

Legální možnosti budou v nejbližší budoucnosti zřejmě čím dál menší. Musíme klást důraz na ilegální práci.

M. F. psala, že jste nadobro odešel z vydavatelství

* Viz V. I. Lenin, O statistice stávek v Rusku[174] a Naši likvidátoři[161] (O panu Potresovovi a V. Bazarovovi), Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 397—426 a Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 134—155. *Red.*

Znanije. Znamená to, že jste se úplně rozešel s Pjatnickým a můj předchozí dopis[184] přišel pozdě?*

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

P. S. Sovremennaja žizň[47] v Baku byla také zabavena a umlčena!

25

A. I. LJUBIMOVOVI A M. K. VLADIMIROVOVI

[3. 7. 1911]

Vážení soudruzi! Vaše vystoupení ve II. skupině 1. 7. 1911, která jsme už označili za nejhorší recidivu nejhorších projevů »ekonomistů«[48], a váš »blok« s Poláky (nejhoršími z Poláků) k osnování nové *»sítě intrik«*, a s golosovci (Lederovo »vystoupení«)[49], a s Trockým (»desetkrát pozvat«), a s vperjodovci a s likvidátory (zmaření dohody, kterou uznával dokonce Igorev) — to všechno nám naprosto jasně a definitivně ukázalo, že *žádná politická ani morální jednota* v našich akcích není možná. Protože jsme se až do poslední doby s vámi radili o všech nejdůležitějších krocích, považujeme za svou povinnost vás o tom informovat.

Mark ráčil na poslední poradě prohlásit: »My „smířlivci" odejdeme z technické i z organizační komise, budete-li vy bolševici pokračovat v dosavadní „frakční" politice.«

My zase prohlašujeme, že *my odejdeme* z technické a organizační komise, budete-li vy pokračovat v politice, kterou považujeme pro stranu za krajně škodlivou.

* Viz tento svazek, s. 49—51. *Red.*

Čekáme do středy 5. 7. 1911 do jedenácti hodin dopoledne u Kameněva na vaši odpověď — bude-li vůbec nutná — a po této lhůtě předložíme technické a organizační komisi své prohlášení a vystoupíme proti vám před celou stranou.

Se sociálně demokratickým pozdravem

*N. Lenin**

26

L. B. KAMENĚVOVI

[Před 2. 8. 1911]

Milý L. B.!

Posílám korekturu[50].

Kapitola Dvě strany[104] (zejména v závěru, s. 86 in fine** — viz zvláštní list) *se musí* přepracovat. 1. Nemůžeme vyzývat k rozkolu *se smířlivci.* To je naprosto zbytečné a nesprávné. Vůči nim musíme nasadit »vysvětlovací« tón, ale rozhodně je nezavrhovat. 2. O rozkolu je třeba mluvit *trochu jemněji,* volit *vždy* takové formulace, jako že likvidátoři přerušili styky, že vyvolali a vyhlásili »bezvýhradný rozchod« a že by je strana neměla trpět (»a smířlivci by neměli dělat zmatky«) apod.

Většinou to tak máte, ale ne vždy. Projděte si znovu kapitolu Dvě strany.

Odpověď Němcům zmírníme. Máte pravdu, že vyzněla příkře.

* Dopis podepsali také G. J. Zinovjev, L. B. Kameněv, N. Alexandrov (N. A. Semaško) a Kamskij (M. F. Vladimirskij). *Red.*

** — na konci. *Red.*

Pošlete určitě korekturu opravené kapitoly o smířlivcích.

Tisknu Vám ruku.

Váš *Lenin*

27

C. HUYSMANSOVI[51]

5. září 1911

Milý soudruhu!

Přikládám tabulku se složením dumy. Provedl jsem v ní opravy podle oficiální ročenky (informativní příručky) dumy (1910, sešit 2[369]).

Přijměte, milý soudruhu, bratrský pozdrav.

V. Uljanov

Složení Státní dumy (1910)

Pravice		51
Nacionalisté	99	*89
Okťabristé		135
Skupina Poláků, Litevců aj.		7
Polská skupina (Koło)	18	*11
Progresisté		39
Mohamedáni		9
Konstituční demokraté (tzv. kadeti)		52
Skupina práce (trudovici)	15	*14
Sociální demokraté	14	*15
Politicky neorganizovaní		18
Celkem		440 členů

* V rukopisu jsou tyto číslice přeškrtnuty. *Red.*

28

A. M. GORKÉMU

15. 9. 1911

Milý A. M.! Naposledy jsem Vám psal tuším asi tak před dvěma měsíci — když začala škola (ta už teď skončila a posluchači se rozjeli)[52]. Neodpověděl jste mi; myslel jsem si, že se třeba »jednání« protáhlo nebo že došlo k nějaké radikální změně. Nedávno tady byl Leščenko, vyprávěl o Capri a já jsem velmi rád uslyšel, že to všechno bylo kvůli odložení schůzek, které jste předpokládal, až na dobu »po jarmarku«[53]. Plány, podle Leščenka, jsou na Capri pořád stejné; objemný časopis i velký list, a navíc snad ještě kopějkový deník. To by teď bylo jako na zavolanou. Likvidátoři kupují (to se říká v Pitěru, odkud nám dnes přišel dopis) list Kijevskaja kopějka[54] a převážejí ho do Pitěru. Bylo by moc důležité něčím jim čelit.

Zatím jsme dokázali pouze sehnat poslední peníze na obnovení *Zvězdy*. Velice spoléháme na Vaši pomoc: pošlete článeček. Pomoc je obzvlášť důležitá na začátku, vždyť obnovit přerušené vydávání nebude snadné.

Dostal jste Kameněvovu brožuru[104] a četl jste ji? Doufám, že rozptýlí Vaši určitou předpojatost, kterou zřejmě vůči jejímu autorovi chováte.

Ve stranických záležitostech je u nás notný zmatek, ale už jsme přece jen blíž k vyřešení. Plechanov kličkuje — to on dělá před konečným řešením vždycky, to je u něho nemoc. Martov poslal Kautskému a Zetkinové překlad své brožury[235] (psaný na stroji), a tím nám *velice* pomohl. Oba brožuru strhali. Kautsky ji označil za »odpornou«, Zetkinová za »špinavou«.[55]

Mějte se dobře. Pište do *Zvězdy*. Když se Vám bude chtít, napište mi pár řádků. Srdečně zdravím Marii Fjodorovnu.

Váš *Lenin*

29
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[25. 9. 1911]

Vážený soudruhu! Cestou odtud (zítra tu budu mít přednášku na téma Stolypin a revoluce[212]) do Ženevy se zastavím v Bernu a chtěl bych se setkat s tamními bolševiky. Napište mi ihned (adresa je na druhé straně* — *pro* NN), zastihnu-li Vás ve středu nebo ve čtvrtek a jsou-li bolševici ještě u Vás.

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

P. S. Možná že na Vaši adresu přijdou dopisy pro mne. Pokud jste se přestěhoval, oznamte to na poště.

30
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Mezi 26. a 28. 9. 1911]

Vážený soudruhu! Dostal jsem Váš dopis a odpověděl jsem Vám telegramem.

Aby nedošlo k nedorozumění, dodávám ještě některé podrobnosti. Jde o *veřejnou* přednášku (Stolypin a revoluce) a honorář půjde ve prospěch listu Rabočaja gazeta (psát v oznámeních, komu výtěžek připadne, nemá samozřejmě smysl nebo to rozhodně není nutné)[56]. Předsednictvo (nebo předseda) schůze musí být bezpodmínečně z řad místních *bolševiků,* rozhodně nesmí být »volené« (aby se předešlo intrikám a skandálům, v nichž si likvidátoři libují).

* Jde o adresu G. I. Safarova uvedenou na zadní straně korespondenčního lístku jako adresa odesílatele. *Red.*

Se stoupenci zachování ilegální strany (plechanovovci) jsem ochoten diskutovat, *ale s golosovci ne.* Nejlepší by bylo omezit se na besedu s bolševiky.

Doufám, že přijedu ve čtvrtek; když to stihnu, pošlu telegram, kdy přijedu.

Prosím Vás, buďte tak hodný a pošlete tento dopis *ihned* Gorinovi (M. Gorine, Rue du Pont Neuf. 2. [Chez M-me Vire] Genève), aby mohl učinit opatření k uspořádání *podobné* přednášky v *sobotu* v Ženevě a mohl mi Vaším prostřednictvím do čtvrtka odpovědět.

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

Pro přednášku mi prosím Vás vyhledejte z literatury (α) *všechna čísla* ústředního orgánu, (β) Dvě strany[104], (γ) Dněvnik, (δ) Arkomeda[7][57].

31
A. NĚMCOVI

Paříž 1. listopadu 1911

Vážený soudruhu!

Byl bych Vám velice zavázán, kdybyste mi mohl být nápomocen radou i skutkem v následující věci. Řada organizací naší strany hodlá svolat konferenci (samozřejmě v zahraničí). Účastníků konference bude asi 20—25. Nebylo by možné uspořádat tuto konferenci v Praze (trvala by asi týden)?[58]

Nejdůležitější pro nás je možnost zorganizovat tuto záležitost *přísně konspirativně.* Nikdo, žádná organizace o tom nesmí vědět. (Jde o konferenci *sociálně demokratickou,* tedy podle evropských zákonů legální, jenže většina delegátů *nemá pasy* a nemůže udat své pravé jméno.)

Snažně Vás prosím, vážený soudruhu, je-li to jen trochu možné, abyste nám pomohl a co nejdřív mi sdělil adresu soudruha v Praze, který by (v případě kladné odpovědi) mohl tuto záležitost prakticky zajistit. Nejlepší by bylo, kdyby tento soudruh rozuměl rusky, ale není-li to možné, domluvíme se s ním i německy.

Doufám, že mi odpustíte, vážený soudruhu, že Vás touto prosbou obtěžuji. Předem Vám děkuji.

Se stranickým pozdravem *N. Lenin*

Moje adresa:
Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris XIV.

32
I. FRIMOVI

[4. 11. 1911]

Milý soudruhu!

Dva političtí emigranti, Nikita Pašev a Ivan Děmidovskij, pracovali u pana Cercheze v Chitile na letišti. Pan Cerchez své dělníky propustil, aniž jim zaplatil odpovídající mzdu. V případě Nikity Paševa to nebylo tak jednoduché, protože ten měl uzavřenou smlouvu. Cerchez se chtěl N. Paševa zbavit, protože věděl, že Nikita a Ivan jako političtí emigranti budou muset být zticha. Pan Cerchez si proti Nikitovi Paševovi vymyslel falešné obvinění: tvrdil, že prý Pašev odšrouboval z jednoho letadla matice. Nikita byl zadržen a Ivan patrně také. Vím dobře, že ani jeden z těchto politických emigrantů (Nikita Pašev ani Ivan Děmidovskij) by nebyl schopen něco takového

udělat. Proto Vás, milý soudruhu, prosím, abyste zasáhl do tohoto případu, který by mohl skončit vydáním našich soudruhů. Přijměte prosím, milý soudruhu, moje bratrské pozdravy.

N. Lenin (Vl. Uljanov) —
zástupce ruské sociální demokracie
v mezinárodním socialistickém byru

33

L. B. KAMENĚVOVI

[10. 11. 1911]

Mr. Vl. Oulianoff, 6.
Oakley square. London. N. W.

Cher camarade!* Sedím v Britském muzeu a se zaujetím čtu Schweitzerovu brožuru ze šedesátých let: to je nádhera, jak se potvrzuje názor, že byl oportunista v otázce, jakou cestou dospět ke sjednocení!

Je jisté, že *nestihnu* udělat všechno, co je třeba, abych o tom mohl napsat. Proto Vás prosím, abyste bez odkladu, jakmile dostanete dopis, zašel (nebo požádal někoho *spolehlivého,* aby zašel) do Bibliothèque Nationale a zjistil, co tam mají z literatury socialistů šedesátých let. Zjišťuje se to takto: objednáte *všechny* nejvýznamnější věci (přesný rok a místo vydání je *důležité)* a dostanete odpověď, že to a to není.

Doplňte (podle Bebela a Mehringa a Gust. Mayera[452]) přiložený seznam a odpovězte mi **co nejdřív.**

Váš *N. Lenin*

* — Milý soudruhu! *Red.*

J. B. von Schweitzer: Der Zeitgeist und das Christentum.[465]

Leipzig 1861.

Týž: Die österreichische Spitze.[464]

Leipzig 1863.

Týž: Der einzige Weg zur Einheit.[463]

Frankfurt a/M. 1860.

Týž: Zur deutschen Frage.[466]

Frkf. a/M. 1862.

34

F. A. ROTŠTEJNOVI

[30. 11. 1911]

Werter Genosse!* Posílám Vám Hyndmanovu knihu[433]. Mnohokrát děkuji. Vyřiďte pozdrav Vaší ženě a Vašim milým dětem.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

35

C. HUYSMANSOVI

7. 12. 1911

Milý soudruhu Huysmansi!

Přikládám telegram, který jsem dnes dostal.[59] Otiskneme tuto zprávu v našem ústředním orgánu. Věřím, že uděláte všechno, abyste s obsahem tohoto telegramu seznámil všechny členské strany internacionály.

Vám vždy oddaný *N. Lenin*

* — Vážený soudruhu! *Red.*

36
A. S. JENUKIDZEMU

25. 2. 1912

Milý příteli Aveli!

Byl jsem nesmírně rád, že jsem od Vás dostal zprávičku. Pevně Vám tisknu ruku a doufám, že ve svém nynějším místě pobytu nebudete dlouho.* Já žiji pořád stejně, v poslední době jsem trochu unavený, ale celkově se cítím dobře a jsem velice spokojen. Pokud ještě zůstali nějací naši společní známí, pozdravujte je srdečně ode mne i od mé ženy. Vám i všem přátelům přeji hodně optimismu a zdraví.

Váš *Vl. Iljin*

37
A. M. GORKÉMU

[V únoru 1912]

Milý A. M.

V dohledné době Vám pošleme usnesení konference[60]. Konečně se podařilo — navzdory likvidátorské sebrance — vzkřísit stranu a její ústřední výbor. Doufám, že z toho budete mít radost stejně jako my.

* A. S. Jenukidze byl v ústřední věznici v Baku. *Red.*

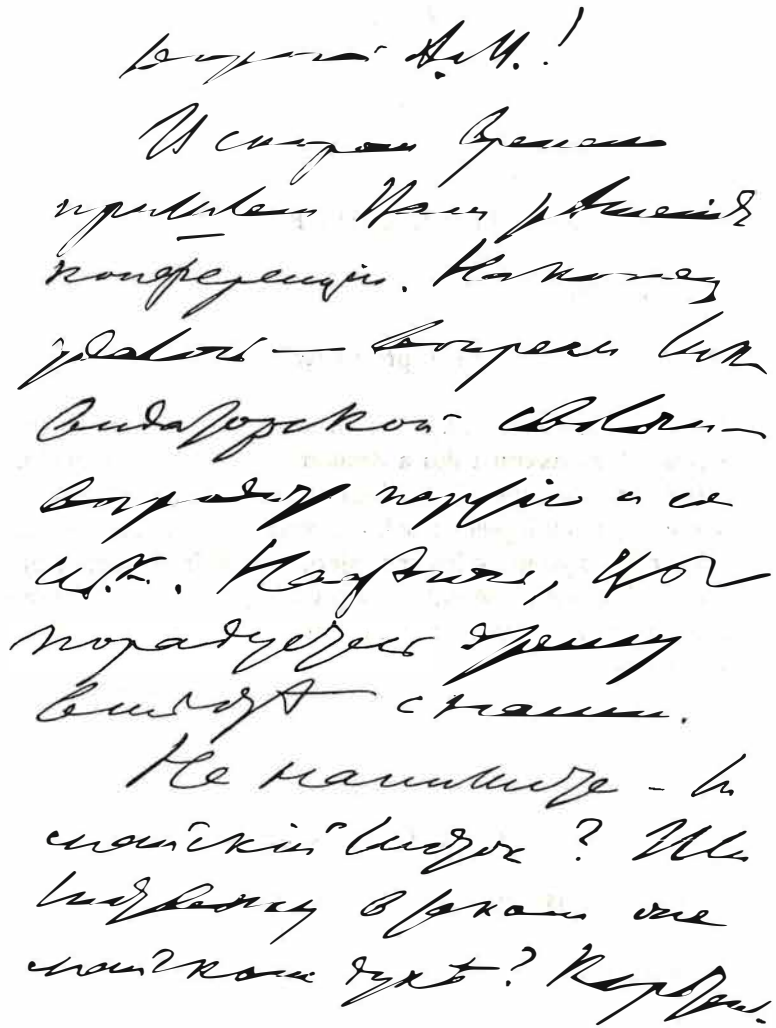

První strana Leninova dopisu A. M. Gorkému
Únor 1912

Nenapsal byste nám májovou přílohu? Nebo nějaký letáček v májovém duchu? Kratinký, »povzbudivý«, co říkáte? Dejte se do toho jako za starých časů — vzpomeňte si na rok 1905 — a napište pár slov, budete-li mít chuť. V Rusku jsou dvě nebo tři ilegální tiskárny a ústřední výbor to pravděpodobně přetiskne v několika desetitisících. Bylo by dobré, kdybychom měli *revoluční* provolání podobného druhu, jako jsou Zkazky[51] ve Zvězdě[61]. Jsem moc a moc rád, že *Zvězdě* pomáháte. Máme s ní setsakramentské potíže — vnitřní, vnější i finanční těžkosti jsou nesmírné, ale zatím to ještě táhneme.

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

P. S. Sovremennik se konečně dovtípil a umřel! Je to od něho hezké.

38

A. M. GORKÉMU

[V únoru—březnu 1912]

Milý A. M.!

Jsem velice rád, že se chcete pokusit napsat májovou přílohu.

Usnesení konference přikládám[40, 334].

Živoje dělo[62] jsem viděl. Je to nechutný likvidátorský plátek a »kličkuje«. Hlásá liberální názory; jsou rádi, že policie znemožňuje, aby se o straně hovořilo veřejně.

Zvězda bude vycházet dál, buď jako týdeník, *nebo jako kopějkový deník.* Skvělými Zkazkami jste Zvězdě moc a moc pomohl; měl jsem z toho neobyčejnou radost a tato radost — mám-li být upřímný — přehlušila i zármutek nad Vaším »románem« s Černovy a Amfitěatrovy . . . Brr! Upřímně řečeno, mám radost, že to u nich »rupe«.

Ale to, že nemáte z čeho žít a kde tisknout, to je zlé. Měl jste už dávno vyhnat tu pijavici Pjatnického a sehnat pro Znanije poctivého, obyčejného správce (možná že už je na to pozdě, nevím)!!! Chyby jsou chyby . . . Byl by to zlatý důl . . .

Rožkovovo Irkutskoje slovo[63] se mi dostane do ruky velice zřídka. Z Rožkova se vyklubal likvidátor. A Čužak je naprostý idiot a ambiciózní blbec.

Váš *Lenin*

Marii Fjodorovně dík za dopis do Moskvy a tisíce pozdravů!

39

C. HUYSMANSOVI

[Před 10. březnem 1912]

Milý soudruhu Huysmansi!

Přikládám dopis o konferenci Sociálně demokratické dělnické strany Ruska.*

Budu Vám velice vděčný, otisknete-li tento dopis v dalším vašem oběžníku, aby byly o naší konferenci informovány všechny strany. Doufám, že Vám nic nezabrání jej v oběžníku otisknout, tím spíš, že v něm už dávno nebyly žádné oficiální zprávy o Rusku; budu Vám velice zavázán, když mi sdělíte, kdy má tento oběžník vyjít.

Ústřední výbor Sociálně demokratické dělnické strany Ruska mě zvolil zástupcem Sociálně demokratické dělnické strany Ruska v mezinárodním socialistickém byru.

Váš *N. Lenin*

* Viz V. I. Lenin, Zpráva o celoruské konferenci SDDSR adresovaná mezinárodnímu socialistickému byru[137] (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 205—207). *Red.*

Přikládám jeden výtisk oficiální publikace ústředního výboru Sociálně demokratické dělnické strany Ruska.*

40
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[12. 3. 1912]

Milý soudruhu!

Urychleně odpovídám na některé Vaše otázky. Referát o konferenci je věc nezbytná a velice důležitá. Když už jste se do toho pustil, doufám, že objedete *celé* Švýcarsko, a ne jenom dvě města.[64]

Píšete: »Ze zprávy si neumím udělat představu, jaké kroky konference podnikla, aby byly získány různé zahraniční směry a národní organizace.«

Avšak ve *zprávě* je přece přímo a přesně řečeno, že byli pozváni *vperjodovci* + *Trockij* + *Plechanov* a národní organizace dokonce třikrát. Tak co Vám není jasné?

Lunačarskij měl při Zinovjevově referátu v Paříži tu opovážlivost prohlásit, že to byl »Gaunerkniff«**, protože prý nezvala konference, nýbrž *sjíždějící se* delegáti. Není to darebák, ten Lunačarskij? 23 zasedání = 12 dní: kdyby se nebylo zvalo *předem,* byla by pozvaných polovina (poslat dopis, dát adresy tajných bytů, přijet — spočítejte si to!). A z dopisu Trockého[393] je vidět, že zvalo *7 lidí* = ½ z celkového počtu 14.

Já jsem byl *proti* tomu, aby je zvali, ale delegáti *pozvali* jak vperjodovce, tak Trockého a Plechanova.

Předsedou mandátové komise byl *delegát za Kyjev*

* Brožura Celoruská konference Sociálně demokratické dělnické strany Ruska roku 1912[40, 92], vyd. ÚV, Paříž. *Red.*

** — »švindl«. *Red.*

(menševik). I Trockij uznal (musel!), že je to organizace, o které není sporu.

Komu tedy uvěří dělník? Kyjevské *organizaci,* nebo zahraničním křiklounům?

Povídačkám nevěřte. Z konference neodešel *nikdo,* ani plechanovovci, ani vperjodovci. Byli tam celkem *dva* menševici stoupenci zachování ilegální strany: za Kyjev — ten se choval velice korektně a šel vcelku *s námi.* Za *Jekatěrinoslav* — ten se choval velmi intrikánsky, **ale ani on neodešel** *z konference,* jen předkládal »protesty« v Plechanovově duchu.

Jekatěrinoslavský delegát předložil *vlastní* návrh rezoluce o ustavení konference, v němž *plně přiznal,* že *všichni* byli vyrozuměni, napadl ty, kteří se nedostavili, ale chtěl, aby se konference ustavila jako konference *ruských* organizací. Zůstal s tímto návrhem *osamocen.*

Teď je dvanáct delegátů v Rusku — referují na nejrůznějších místech. Z Pitěru, Moskvy, Kyjeva, Samary, Nikolajeva a Tiflisu o tom *už přišly dopisy.* Práce se rozběhla a poběží.

Bund + Lotyši se pokoušejí dát dohromady konferenci s likvidátory. Klidně, ať to zkusí! Ne slova, pánové, ale činy jsou potřebné!! Byli jste bezmocní (+ Trockij + vperjodovci) od 26. 11. 1910[65], kdy Trockij vyhlásil svolání konference[338], a bezmocní také zůstanete.

S likvidátory jsme se rozešli *my, strana* se s nimi rozešla. Jen ať se pokusí vytvořit nějakou jinou SDDSR *s* likvidátory! To je k smíchu!

Sociálně demokratická frakce v dumě se *přímo* nepostavila ani za nás, ani za ně. Ale 1. na naší konferenci byli *dva* poslanci[66], 2. ve *Zvězdě* vyšly příspěvky *devíti* sociálně demokratických poslanců, v likvidátorském listu *Živoje dělo čtyř.* Tady máte fakty!

U Lotyšů vedou bolševici válku proti svému ústřednímu výboru.

Přeji Vám tedy hodně zdaru! Pozdrav všem přátelům.

Váš *N. Lenin*

41
G. L. ŠKLOVSKÉMU[67]

[13. 3. 1912]

Milý soudruhu! Naďa Vám dnes poslala moje psaníčko.* Aby nedošlo k nedorozumění a abyste se v referátu nedopustil nějaké chyby, spěchám Vám oznámit, že *včera* se konala v Paříži schůze »sociálních demokratů«, odpůrců konference. *Všichni* schválili protestní rezoluci[340] proti konferenci (plechanovovci, golosovci, vperjodovci, smířlivci a tutti quanti**) a ještě cosi o mém vyloučení z mezinárodního socialistického byra (píšu, co jsem slyšel, protože bolševici a stoupenci konference na schůzi samozřejmě *nebyli)*[68].

Je to přirozeně všechno k smíchu. Když si tihle pánové nedokázali udržet na své straně ani zahraniční byro ÚV (popíchněte ho trochu v referátu za Plechanovovu pohřební řeč v 15. čísle Dněvniku[293], 2. příloha![69]), tak teď už teprve nedají nic dohromady. Nu, milánkové, dost už řečí a dělejte něco: holedbáte se, že jste se sjednotili. Prosím, sjednoťte se v časopisu *Naša zarja,* v listu *Živoje dělo* a hlavně v *Golosu Social-demokrata.*

Jsou to šaškové!

Tisknu Vám ruku a přeji hodně úspěchů.

Váš Lenin

* Viz dokument č. 40. *Red.*

** — jim podobní. *Red.*

42

REDAKCI LISTU ZVĚZDA[70]

[25. nebo 26. 3. 1912]

1. Rozhodně pošlete co nejdřív publikace o volebním zákonu z 3. 6. 1907. Nebo ještě výtisk ročenky za rok 1910[71] a *zákon* (volební) s komentáři *právníka.* Informujte se u »vašich« a pošlete to co nejdřív. Bez toho se Průvodce pro voliče[72] neobejde. 2. Zvězda mi zase dochází nepravidelně. Zaurgujte znovu v expedici. Dejte jim mou adresu (starou). Takhle nepravidelně mi to přece posílat nemohou. 3. Článek Základy platformy *není třeba* předkládat kolegiu; pusťte ho s podpisem a s podtitulem (pokus o komentář); kolegium *nemůže* »schvalovat« *žádnou* platformu: pamatujte, že stačí jeden neobratný krok a hned se strhne kravál. Ať se kolegium ovládne a mlčí. Schvalovat platformu patří do kompetence docela jiné instance. 4. Posílejte noviny, časopisy, knihy. Bez nich to nejde. 5. Napište přesně, kdy konečně vyjde deník, v jakém formátu apod.[73] 6. S listem *Živoje dělo* bojujte aktivněji — pak je vítězství jisté. Jinak to bude zlé. Nebojte se polemiky. Určitě posílejte dva až tři polemické články týdně.

43

REDAKCI LISTU ZVĚZDA
(POZNÁMKA K VOLEBNÍ PLATFORMĚ SDDSR)*

[26. 3. 1912]

Tuto platformu posíláme pouze pro **informaci** *všech,* zvláště *autorů* platformy. Je načase *zanechat sestavování*

* Poznámku napsal V. I. Lenin na výtisku letáku Volební platforma SDDSR[144] (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 208—214), který byl poslán redakci listu Zvězda. *Red.*

platformy, protože už platformu *máme,* tu, kterou schválil a vydal ústřední výbor[144] (v Rusku o tom *už vyšel* leták, ale máme *jen jeden* exemplář a ten nemůžeme poslat; proto jsme ho opsali a posíláme kopii). Zvlášť hloupé by bylo sestavovat *legální* platformy. *Veškeré* články o platformě a o »základech platformy« je třeba uveřejňovat rozhodně s podpisem autora a s *poznámkou:* pokus o komentář.

Zejména bych *moc* a *moc* doporučoval známému kolegiu, aby žádnou platformu *neschvalovalo.* Je to výmysl likvidátorů, aby platformu schvaloval nějaký jiný orgán než ÚV. Navíc, i kdyby kolegium platformu schválilo, pro podstatu věci by to žádný efekt nemělo. Ať kolegium buď přijme tuhle, nebo ať mlčí.

44

G. K. ORDŽONIKIDZEMU, S. S. SPANDARJANOVI A J. D. STASOVOVÉ

28. 3. 1912

Milí přátelé! *Strašně* mě roztrpčuje a zneklidňuje *naprostá* dezorganizace našich (i vašich) styků a spojení. Člověk by si z toho opravdu zoufal! Místo dopisů posíláte jakési stručné telegrafické výkřiky, z nichž se nedá nic vyrozumět.

1. Od Ivanoviče nic. Co dělá? Kde je? Co je s ním? V Pitěru nebo v okolí Pitěru je legální člověk bezpodmínečně nutný, protože to tam vypadá špatně. Zuří krutá a těžká válka. Nemáme ani informace, ani vedení, ani dohled nad novinami.

2. Spojení nenavázal ani jediný účastník konference. Ani jeden účastník, ani jedno spojení. Vždyť je to úplný rozklad!

3. Věcné a jasné rezoluce s uvedením, která organizace je posílá, zda se připojuje k usnesením, s potvrzením, že organizace vyslala svého delegáta, že přijel a byl vyslechnut, odnikud nepřicházejí!! Cožpak není jasné, jaký je rozdíl mezi takovými oficiálními rezolucemi a dopisy soukromého rázu: »jde to« — »výborné« — »zvítězili jsme« apod.? Nemáme rezoluce z Kyjeva, ze Savkova města[74]. Nikolaj poslal dopis plný radostných výlevů, ale jinak není k ničemu. Absolutně se nehodí ani pro tisk, ani pro oficiální účely. Byly přečteny všechny rezoluce? Byl schválen jejich obsah? Co se říká v rezolucích o konferenci? Připojují se k místním likvidátorům? Ani na jedinou (ani na jedinou!) z těchto základních elementárních otázek nemáme odpověď. S tímto městem (veledůležitým!) nemáme zprostředkováno ani jediné spojení. Vždyť je to rozklad! Vždyť je to výsměch práci!

4. Rezoluce k žádosti o peníze odnikud, ani jediná! Je to hanba!

5. Ani z Tiflisu, ani z Baku (to jsou centra nesmírně důležitá) jediné kloudné slovo o tom, zda byly předneseny referáty a kde jsou rezoluce. Hanba hanboucí!

6. Odnikud ani jediný přetisk Zprávy[40, 92] nebo aspoň její *části,* ať už tištěný nebo hektografovaný! Hanba.

7. Přesnou písemnou odpověď nemáme ani ohledně platformy[144]. Bude vydána? Kdy? Byla schválena v plném znění? Potřebovali bychom ji otisknout v ústředním orgánu, nemáme však přesné zprávy.

8. Je nutné ještě jednou objet všechny organizace a dosáhnout toho, aby byly všude schváleny přesné, oficiální, podrobné, srozumitelné a jasné rezoluce: a) o zastoupení na konferenci a vyjádření k podstatě věci, b) zda se připojují k ústřednímu výboru, c) zda jsou proti likvidátorům — konkrétně zda proti místním nebo proti likvidátorům vůbec, d) vyjádřit se k žádosti o peníze.

9. S penězi je to špatné, pošlete usnesení, v němž nás opravňujete vymáhat je soudně. Od Němců přišlo odmít-

nutí. Nebudeme-li peníze vymáhat soudně, za tři čtyři měsíce úplně zkrachujeme.

10. Jestliže *nemáte* možnost sehnat peníze, je třeba bez odkladu radikálně zrevidovat rozpočet: překročili jsme všechny normy a spějeme k bankrotu.

11. Ve Vorwärtsu vyšel 26. března vzteklý a hanebný redakční článek[475] proti konferenci.[75] Je jasné, že autorem je Trockij. O konferenci se svádí veliký boj, a Rusko mlčí. O Vorwärtsu a o protestech ví každý, a z Ruska nic. Věru se nemáme čím chlubit a holedbat.

Závěr: je to rozklad a dezorganizace. Je nutné objet organizace a navazovat spojení. Udržovat přesnou korespondenci. Přetisknout zprávu, i kdyby jen hektografem. Jinak je všechno pouhé chvastounství.

Lenin

Odevzdejte dopis S., aby jej poslal dál. Zdravím vás.

45

C. HUYSMANSOVI

[Před 28. 3. 1912]

Milý soudruhu Huysmansi!

Děkuji Vám za zaslání pařížské »rezoluce«[76].

Jak jsem Vám už psal[195], odsoudila konference SDDSR[345] likvidátory i různé zahraniční skupiny[77], které do naší strany vnášejí dezorganizaci a v Rusku nic neznamenají. Na jedné straně hlasovaly v současné době v Paříži pro zmíněnou rezoluci[168] právě takovéto skupiny. Podle starého zvyku mají všichni odsouzení právo svým soudcům 24 hodiny spílat. Osoby, které rezoluci podepsaly, využily toto právo až příliš a snad ho dokonce zneužily.

Na druhé straně existují skupiny, které na konferenci *byly pozvány,* ale neuznaly za vhodné se jí zúčastnit. Teď »protestují« a snaží se svolat jinou konferenci, přičemž volají boha za svědka, že jsou pro jednotu. Je to velice originální forma jednoty! Uvidíme, jestli v Rusku vytvoří něco pořádného. Oč snazší je hlasovat pro urážlivé rezoluce v Paříži, o to obtížnější je vykonat něco reálného v Rusku. A Paříž, Vídeň atd. už samozřejmě vůbec nemají právo mluvit jménem Ruska.

Lidé, kteří podepsali pařížskou rezoluci, se poněkud ukvapují, když začínají mluvit o »rozkolu«. Aby se dalo mluvit o rozkolu, musely by *v Rusku* existovat dva — přinejmenším! — ústřední výbory. Ty prozatím neexistují.

Pokud jde o občana Plechanova, ústřední výbor mu už víc než před měsícem sdělil obsah rezolucí konference[334]. Neobtěžoval se odpovědět. Proto v této chvíli vůbec nevím, zda má občan Plechanov (a od *jakého* ÚV) zmocnění jako člen mezinárodního socialistického byra.

Budete-li mít, milý soudruhu, víc štěstí než já, tj. dostanete-li od občana Plechanova odpověď, doufám, že budete tak laskav a podáte mi o tom zprávu.

S bratrským pozdravem zcela Vám oddaný *N. Lenin*

46

C. HUYSMANSOVI

5. 4. 1912

Milý občane!

Dostal jsem Váš oběžník č. 5. Přikládám k tomuto dopisu oficiální sdělení[78] a prosím Vás, abyste ho tlumočil tajemníkům všech stran zastoupených v mezinárodním sdružení s povinností dodržovat všechny platné zásady.

Kromě toho se na Vás, milý občane, obracím s prosbou, pokud jde o Vaši předmluvu k oběžníku č. 5: buďte tak laskav a podejte mi vysvětlení k jednomu bodu, který mi není zcela jasný. Jde o toto. V druhé větě své předmluvy proklamujete podle mého názoru skvělou zásadu: prohlašujete, že sekretariát je povinen předávat (všem organizacím) dokumenty *přicházející od organizací, které jsou zastoupeny v mezinárodním sdružení s povinností dodržovat všechny platné zásady,* i od členů byra . . . To je naprosto v pořádku. Ale nezdá se Vám, milý občane, že první věta Vaší předmluvy, ve které říkáte, že členským stranám sdružení dáváte na vědomí protestní rezoluci, kterou, jak jste mi tak laskavě sdělil, poslal občan Babin, zjevně této zásadě odporuje? Zastupuje Babin nějakou organizaci? Je tato organizace členem sdružení s povinností dodržovat všechny platné zásady? Že by byl Babin členem byra? Jestliže ano, kterou organizaci zastupuje? A dále, která členská organizace zastoupená ve sdružení odpovídá byru za pařížskou rezoluci? Budu Vám neskonale vděčný, milý občane, když moje pochybnosti rozptýlíte.

S bratrským pozdravem *N. Lenin*

47

G. K. ORDŽONIKIDZEMU, S. S. SPANDARJANOVI A J. D. STASOVOVÉ*

[Začátkem dubna 1912]

Neberte tažení zahraničních likvidátorů na lehkou váhu. Kdo odbývá zahraničí mávnutím ruky či »spíláním«, do-

* Tento dopis byl připsán k dopisu napsanému N. K. Krupskou. *Red.*

pouští se velké chyby. Jestliže likvidátoři svolají vlastní konferenci s Bundem + kavkazským oblastním výborem + Lotyši + likvidátory z řad intelektuálů, zmatou mnoho lidí. A oni ji svolají! Je třeba bojovat houževnatě, opravdově, systematicky. Musíte objet organizace a všude vysvětlovat podvod likvidátorů. Přetiskněte jako leták fejeton z posledního čísla listu Rabočaja gazeta.* Radil bych, abyste hned vytiskli několik letáků (určitě všechny důležité rezoluce z konference[40]). S letáky dosáhnete všeho. K vydávání listu Izvěstija** přistupujte velice opatrně. Noviny poskytnou policii obrovskou příležitost. A udržet se do voleb je ze všeho nejdůležitější. Pamatujte, že za vás *není* náhrada.

48

BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR V RUSKU***

16. 4. 1912

Milí přátelé! Proboha, obstarávejte nám víc spojení. Spojení, spojení a zase spojení, toho se nám nedostává. Bez něho stojí všechno na písku. Pamatujte, že dva lidé už ze scény odešli, náhradu za ně nemáme, stačí jedno či dvě další prozrazení a bez spojení se všechno rozpadne. Je bezpodmínečně třeba vytvořit oblastní výbory (nebo jednoduše skupiny pověřených *důvěrníků),* které by byly s námi *ve spojení,* a to pro každou oblast. Jinak je všechno nejisté. Pokud jde o publikace, je třeba horlivě přetisko-

* Je míněn fejeton Čemu je třeba učit lid ve volební kampani[401], otištěný v 8. čísle listu Rabočaja gazeta ze 17. (30.) března 1912. *Red.*

** K vydávání tohoto listu pak nedošlo. *Red.*

*** Dopis byl poslán prostřednictvím kyjevského výboru SDDSR. *Red.*

vat rezoluci o volbách[79] *celou,* aby *všude* byla *v plném znění* i mezi masami.

Co se týče peněz, je načase přestat naivně spoléhat na Němce. Tam teď vládne Trockij a vede *zuřivý* boj. Rozhodně nám pošlete plnou moc k soudnímu vymáhání peněz, jinak nic nedostaneme. Májový leták[389] jsme už všude rozeslali. Radil bych, aby se vydalo ve formě letáku provolání k rolníkům o volbách (z listu Rabočaja gazeta: rolnictvo a volby)*. Určitě přetiskněte fejeton z listu Rabočaja gazeta[401], je to nezbytný doplněk k platformě[144], v níž je vynechán velice důležitý odstavec o socialismu. Pište! Zajišťujte spojení, spojení. Zdravím vás.

P. S. Vorwärts otiskl hanebnou lež, že prý se pro konferenci bundovců + Lotyšů vyslovilo už celé Rusko. Píše to Trockij a spol. a Němci tomu věří. V tomto listu vůbec vládne Trockij[475]. Zahraniční rubriku řídí Hilferding — jeho přítel.

49

C. HUYSMANSOVI

[Před 19. 4. 1912]

Milý občane Huysmansi!

Naprosto s Vámi souhlasím a jsem stejného názoru jako Vy, že byro nemůže být prostředníkem v polemice. I já se domnívám, že nejlepším a jediným prostředkem, jak tomu zabránit, je rozesílat jen ty dokumenty, které dostáváte od nejvyšších institucí stran zastoupených v byru a které se týkají těchto stran. Nemohl jsem Vás neinformovat

* Viz V. I. Lenin, Rolnictvo a volby do IV. dumy[154] (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 230—232). *Red.*

o usneseních naší stranické konference[334], která obnovila ústřední výbor strany, protože tehdy neexistoval; nebyl bych samozřejmě protestoval proti předávání zpráv od jiného ústředního výboru Sociálně demokratické strany Ruska, avšak považoval jsem za svou povinnost protestovat proti předávání zpráv a polemice mezi zahraničními skupinami.

Ptáte se také, jak se dívám na Váš návrh vydat výzvu ke svolání společné konference. Myslím, že v současné době by to nebylo účelné, a protože si nečiním nárok na nezaujatost, dovolím si poukázat na názor Poláků (viz Vorwärts)[419]. Poláci odmítli účastnit se naší konference, ale stejně tak odmítli účastnit se konference, kterou chce svolat Bund. Prohlásili, že to je konference likvidátorů. Bylo by lepší počkat. Uvidíme, zda se konference likvidátorů bude konat a k čemu dospěje.

Pošlu Vám v nejbližších dnech několik dost zajímavých dokumentů, které Vás lépe obeznámí se situací v Sociálně demokratické dělnické straně Ruska.

Váš *N. Lenin*

50
REDAKCI LISTU ZVĚZDA

[22. 4. 1912]

Milý kolego! Posílám dnes další materiál k Průvodci pro voliče[371]. Je to skoro všechno, za dva dny odtud ještě přijdou jeden dva článečky a potom máte dostat z Tveru článek o rozpočtu.

1. Velmi bych doporučoval, aby se z 34. čísla Zvězdy (17. 12. 1911) přetiskl ještě Frejův článek Úloha dělnických volitelů ve volební kampani[142] (neškodilo by také přetisknout i jeho článek z 36. čísla (31. 12. 1911)[143]

o úloze rolnických volitelů*). Hlavně se to nesnažte moc zkracovat. Je lepší vydat kompletní větší věc, která přinese užitek tím, že bude jasným vodítkem ve volbách. Nesnažte se, aby to bylo laciné a stručné — je lepší vydat solidní věc.

Pokud by v krajním případě nebylo absolutně možné otisknout všechny články, pak ty neuveřejněné určitě vraťte.

2. Tady pro nás je naléhavě nutné zajistit si přesně fungující korespondenci. Ať mi Váš tajemník píše přímo sem, a ne přes Arcachon, aby se to neprotahovalo. Dejte mi nějakou lepší adresu, kam Vám mám posílat dopisy.

3. Není správné, že likvidátorům neodpovídáte. To je velká chyba. Odpovědět se jim může a musí, bez jediného slova o konferenci, na každou lež listu Živoje dělo se musí uveřejnit stručná odpověď: Živoje dělo v tom a tom čísle lže, jako ostatně všichni likvidátoři. Musí se odpovídat, jinak na to doplatíte.

4. Bude-li Plechanov psát, je třeba posílat sem jeho články ve sloupcích. Jinak bude mít »výsadu«, která je pro nás nepřijatelná. Buďte opatrní. Bude-li Plechanovovi poskytnuta výsada psát proti konferenci, zatímco my nesmíme psát pro, donutíte nás odejít. Vždyť je to hanebné — dovolit nadávat, když se nesmí chválit.

5. Určitě nám pošlete jako zvláštní zásilku zabalenou do listu Novoje vremja[80] tato čísla Zvězdy: 24 a 25 z léta 1911, č. 18 (54), č. 19 (55), č. 22 (58), č. 23 (59) — nemáme je, a Živoje dělo č. 11 a 12. Konfiskovaná čísla posílejte prosím zvlášť a balte je do pravicových listů.

6. Podejte nám co nejdřív zprávu o deníku. Jaký bude mít formát? jak dlouhé články je možné posílat?

7. Snažte se koupit co možná lacino Stenografické záznamy z III. dumy[378–382], zvlášť ze zasedání roku 1911—1912. Pište.

* Viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 67—74 a 74—78. *Red.*

mená to snad zmírnění diferenciace? Jestliže však 36 usedlostí nebo rodin z vesnice odešlo — do města, přestěhovalo se apod., pak *ve skutečnosti* proletarizace zesílila. Myslím, že je to typický příklad. Statistika vždycky bere existující usedlosti, zůstává »úzce statistická« a přehlíží to, co je někdy nejdůležitější.

Dále, autor zřetelně a nejednou omezuje předmět svého zkoumání na otázku *obdělávání půdy.* Ale v závěrech téma nenápadně rozšiřuje a mluví o celém *zemědělství* a někdy dokonce o hospodářství vůbec. Z toho pak dospívá k chybným závěrům, protože se tím celá řada momentů »diferenciace«, tj. proletarizace rolníků a vzniku kapitálu *vytrácí* (například tržní chov dobytka v Jaroslavské gubernii a jiné způsoby pronikání směny do zemědělství při jeho specializaci).

Dále. Neztrácejí se někdy za sloupci číslic *typy,* společensko-ekonomické *typy* hospodářství (silný buržoazní rolník, střední rolník, poloproletář, proletář)? Toto nebezpečí je *opravdu* velké a vyplývá z *vlastností* statistického materiálu. »Sloupce číslic« svádějí. Radil bych autorovi, aby si uvědomil toto nebezpečí: Naši »katedroví« socialisté tímto způsobem úplně *dusí* živý, marxistický obsah údajů. Utápějí třídní boj v nekonečné záplavě číslic. U autora tomu tak *není,* ale v rozsáhlé práci, na niž pomýšlí, by měl mít dvojnásob na paměti toto nebezpečí, tuto »linii« katedrových socialistů, liberálů a narodniků. Mít ho na paměti a samozřejmě *se* ho *vystříhat.* A konečně se jako nějaký deus ex machina* objevuje Maslov. Cur? Quomodo? Quibus auxiliis?** Vždyť jeho teorie je marxismu nahony vzdálená. Narodnici ho správně nazvali »kritikem« (= oportunistou). Nebyla to spíš náhoda, že se na něho autor spolehl?

Takové myšlenky mě napadly při čtení této zajímavé

* — neočekávané zjevení se něčeho v pravý čas. *Red.*

** Proč? Jak? Jakými prostředky? *Red.*

a závažné knihy[113]. Tisknu Vám ruku a přeji hodně úspěchů v práci. Využívám příležitosti, abych co nejsrdečněji pozdravil celou rodinu, zejména »herky rozvážející vodu«[81] — pamatujete se?

Váš *V. Uljanov*

53

L. B. KAMENĚVOVI

[Před 28. 6. 1912]

Milý L. B.!

. . . *Divím se, že od Vás nepřišel ani jeden dopis. Musíme udržovat pravidelnější styk a zejména Vy byste měl psát častěji. Všichni říkali, že »Paříž ochabne«. Za to teď nesete odpovědnost Vy, čili Vy to nesmíte připustit. Svolávejte lidi aspoň jednou týdně, debatujte, organizujte, denně navštěvujte Alexeje a jeho prostřednictvím rozhýbávejte celou skupinu. Nesmíme »vydávat naše lidi« napospas osudu. To nejde, dezorganizovat hlavní (dosud) ústředí. Nezapomeňte, že za to odpovídáte Vy!! Svolávejte výbor zahraniční organizace, vlévejte do něj energii. Byl jsem v Lipsku a slyšel jsem tam spoustu stížností na výbor zahraniční organizace, že prý (na rozdíl od ústředního byra zahraničních skupin) nic nedělá. Přitom se od něho očekávají letáky (*všechny* pařížské), bulletiny, dopisy . . . Zařiďte to . . .

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

54

REDAKCI LISTU PRAVDA

[Nejpozději 6. 7. 1912]

Vážený kolego!

Dostal jsem od Vás balík s komplety listů Pravda a Něvskaja zvězda[82]. Snažně Vás prosím o jeho doplnění některými čísly staré *Zvězdy,* která mi chybějí (seznam těch čísel musíte mít). Jestliže seznam chybějících čísel nemáte, sdělte mi to a já Vám ho obratem pošlu.

Dostal jsem také Váš obsažný dopis* ohledně spolupráce. Vynasnažíme se z velice rozsáhlého programu splnit, co budeme moci. Jen musíme znovu zdůraznit, že absolutně nemůžeme pokračovat v práci, nepošlete-li:

1. peníze. Kancelář už dluží 200 rublů, které měly být poslány: 100 rublů 1. června podle starého kalendáře a 100 rublů 15. června. Je nutné urychleně dluh splatit a peníze poukazovat přesně ve stanovených termínech, jak bylo dojednáno.

2. — musíte posílat nové *knihy,* informativní publikace atd. Nebudete-li nové knihy posílat, *není* ani desetina Vašeho programu spolupráce splnitelná. Už v minulém dopisu jsem poslal seznam knih a prosím o odpověď, zda mi bude všechno zasláno.

Dále mě ve svém dopisu žádáte o sdělení, »jaké noviny nám máte ještě poslat«. Seznam jsem Vám poslal v předchozím dopisu, takže mi zbývá jen znovu požádat, abyste mi telegramem sdělili: »Noviny objednány«; jinak nastane v přísunu článků *přestávka.*

Pokud jde o Sinclairův román, posíláme dotaz do Lip-

* Na Vašem dopisu je razítko 18. 6., ale list *Něvskaja zvězda* ze *17.* 6. jsme *ještě nedostali!!* Postarejte se prosím o **přesné** zasílání.

ska. Ale to je přece překlad z angličtiny. Nebo snad chcete překládat z německého *překladu?*

Vám oddaný *V. Uljanov*

P. S. Abych nezapomněl, potřebuji k *agrární otázce* zvlášť nutně *současné* publikace — *vládní* i *zemstevní.* Určitě v příštím čísle uveřejněte, že redakce snažně prosí, aby jí byly zasílány *všechny* takové publikace s tím, že *se zavazuje* otiskovat jejich seznam a *krátké recenze* o nejzávažnějších z nich.

Vl. Ulijanow. Zwierzyniec. L. 218. Oesterreich. Krakau.

P. S. Velmi nutně také potřebujeme list *Něvskij golos*[83] (chybí nám *č. 4* a *další* čísla) a *všechny* odborové publikace. Bez nich rubrika o boji práce proti kapitálu, kterou chcete zřídit, není možná.

P. P. S. Musím ještě upozornit na krajně nepříjemné tiskové chyby v článcích. Právě jsem dostal (nikoli z administrace listu a vůbec ne z Petrohradu) 13. číslo listu Něvskaja zvězda. V článku Neliberálního skeptika* je místo »využívat« vytištěno »vyzpovídat«!!

Přitom písmo autora tohoto článku rozhodně nepatří k těžko čitelným. Kromě toho sazeči i korektor toto písmo určitě dobře znají. A konečně i podle smyslu by měl korektor snadno chybu postřehnout.

Bylo by žádoucí věnovat pozornost tomu, aby *podobných* tiskových chyb bylo co nejméně.

43. číslo Pravdy jsem teď dostal v pěti výtiscích, jak bylo slíbeno. Avšak čísla *41* a 42 nemám. Pošlete mi prosím vás i od těchto čísel po pěti výtiscích.

* Viz V. I. Lenin, Kapitalismus a »parlament«[151] (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 398—400). *Red.*

55

REDAKCI LISTU PRAVDA

[19. 7. 1912]

Vážený kolego!

Posílám ještě jeden článek I. Gylky. Autor připomíná: *čekám na zálohu.*

Je naléhavě nutné ihned mu odpovědět (můžete mým prostřednictvím, ale *rozhodně* na *zvláštním* lístku). Autor žije v Lembergu*, speciálně *studuje* svůj obor, a takového přispěvatele si musíme přitáhnout. Znovu radím, abyste mu zálohu vyplatili *a v každém* případě mu odpověděli *ihned.*

NB: Jestli se Gylkovy články nehodí, určitě je hned vraťte!

Zásilku jsme dostali, ale musíme si postěžovat.

Z knih — jenom *jedna!* Napište aspoň proč? Rozebrali si snad jiní pracovníci ostatní knihy, které do redakce přišly? Nadlouho či natrvalo? V tom případě jste nám je mohli poslat *na určitou dobu.* Opakujeme, bez knih *se nedá* pracovat.

Administrace tomu musí věnovat více pozornosti.

Průvodce pro voliče[371] jsme dostali *za dva a půl týdne po vyjití!* A *okamžité* odeslání by stálo *pět kopějek* . . .

Noviny se zase zdržely. Sedíme tu bez novin a budeme tak sedět ještě 2 až 3 dny.

Velice bych doporučoval poslat na městskou správu reportéra, aby zjistil, *kolik* dochází** přihlášek od nájemníků, a aby se o tom začalo *soustavně* psát v tisku (přitom je třeba povzbuzovat obvody úspěšné a apelovat na zaostávající). Času zbývá velmi málo a noviny si musí *celou* tuto záležitost vzít na starost.

* — Lvov. *Čes. red.*

** z jakých obvodů? ulic? atd. co nejpodrobněji.

Na městské správě je třeba prostřednictvím známých statistiků (nebo oficiálně jménem redakce a členů Státní dumy) získat **všechny** statistické materiály (nejsou-li tam, koupit *Reč* z těch let a měsíců nebo jiné noviny) o volbách do *1.*, 2. a 3. státní dumy + statistiku Pitěru (byty, obyvatelstvo aj.). S takovým materiálem v rukou a se schopným reportérem, který bude denně nebo dvakrát — třikrát týdně navštěvovat městskou správu, je možné v listu zavést *dobrou* rubriku o průběhu voleb.

Posíláte Pravdu do Vídně, vídeňským Arbeiter-Zeitung[84]? Posílejte ji a nám **ji pošlete jako tiskopis.**

Radím vám, abyste Trockému odpověděli poste restante: »Trockému (Vídeň). Na intrikánské a pomlouvačné dopisy odpovídat nebudeme.« Odporná kampaň Trockého proti Pravdě je od a do zet lež a pomluva. Známý marxista, plechanovovec Rotštejn (Londýn), nám napsal, že dostal štvavý plátek Trockého a odpověděl mu: Petrohradskou Pravdu z ničeho obvinit nemohu. A ten intrikán a likvidátor lže napravo nalevo.

Vám oddaný *V. Uljanov*

P. S. Možná že by bylo ještě lepší odpovědět Trockému poste restante následovně[242]: *»Trockému* (Vídeň). Zbytečně se namáháte posíláním intrikánských a pomlouvačných dopisů. Odpovídat nebudeme.«[85]

56
J. STRASSEROVI

[21. 7. 1912]

Vážený soudruhu!

Byli bychom Vám nesmírně zavázáni, kdybyste nám mohl zaslat pro redakce našich stranických listů Social-demokrat a Rabočaja gazeta list *Vorwärts*[86] vycházející v Reichenbergu* a Vaši brožuru Der Arbeiter und die Nation**.

S upřímným stranickým pozdravem
N. Lenin (Vl. Uljanov)
zástupce Sociálně demokratické dělnické strany Ruska v mezinárodním socialistickém byru

Adresa:
Wl. Ulijanow.
Zwierzyniec. 218.
Oesterreich. *Krakau.*

57
REDAKCI LISTU NĚVSKAJA ZVĚZDA

[24. 7. 1912]

Vážený kolego!

Dostal jsem Váš dlouhý dopis a vidím, že si musíme znovu a znovu ledacos vysvětlit.

Nejprve dílčí záležitost. Dopisovatele po dvou kopějkách za řádku nenajdete. Dokud nebudete mít peníze, musíte se spokojit našimi články o zahraničí.

* — v Liberci. *Čes. red.*
** Dělník a národ. *Red.*

A teď to hlavní. Stěžujete si na jednotvárnost. Ale tak tomu bude vždycky, když se nebude uveřejňovat *polemika,* když se bude tak tvrdě proškrtávat *Kameněv* (ten píše *jiným* tónem), když se bude všechno přičesávat na »pozitivní likvidátorství«. A kromě toho si úplně odradíte své dopisovatele, nebudete-li uveřejňovat jejich články a dokonce na ně ani odpovídat, ani je vracet (například na moje: odpověď Blankovi — *důležité!,* Nehynoucí naděje[87] a *mnoho jiných!!).*

Všimněte si, že Něvskij golos je čilejší. Ten se polemiky nebojí, provokuje, směle říká věci naplno.

Tím, že Zvězda i *Pravda* obcházejí »ožehavé otázky«, *mění se* v nezáživné a jednotvárné, nezajímavé a nebojovné orgány. Socialistický list *musí* polemizovat: naše doba je dobou nesmírného zmatku a bez polemiky to nejde. Jde o to, má-li si počínat živě, útočně, iniciativně přicházet s problémy, nebo jen obranně, nezáživně a nudně.

Například »Stoupenec Zvězdy«[385] odpověděl v 16. čísle dobře. Je vidět, že je to člověk zásadový. Přesto však nerozptýlil *strašné* obavy, které *všude* vyvolalo (mám *mnoho* dopisů) 6. číslo listu Něvskij golos[88].

Co se vlastně stalo? *Byla* porada? Čí? Proč? To všechno je nejasné! A dokud se to nevyjasní, *nikdo* nechce pracovat. Každý si říká: mám přece právo vědět, *pro koho* pracuji, *koho* pomáhám prosazovat do dumy! Snad ne likvidátora? Snad ne popleteného trockistického smířlivce? Neúčastním se snad (nepřímo) sestavování »společné platformy«??

Takové otázky ochromují energii, působí rozkladně.

Avšak Něvskij golos útočí pohotově, vede si odvážněji. Je nepřípustné, škodlivé, zhoubné a směšné zatajovat před dělníky názorové neshody (jak to dělá Pravda).

Nesmíme připustit, aby *protivník,* Něvskij golos, *zahajoval* diskusi o názorových neshodách. Bude-li Pravda *pouze* »populárním«, »pozitivním« orgánem, nesporně *zahyne.*

Jistě by zvítězila, kdyby se nebála polemiky, kdyby mluvila o likvidátorech přímo, kdyby ji zpestřovaly spory, fejeton proti Axelrodovi apod. Takové články, jako je Axelrodův[4], přitahují: dělníci *neustále* slyší o názorových neshodách a *přitahuje je* otevřené vysvětlování Axelroda, který věci *říká naplno* a stokrát odvážněji než my. *Všichni* dělníci slyší řeči o jednotné platformě, všichni dělničtí předáci znají Axelrodův fejeton[89], a když vy teď budete mlčet, zůstanete pozadu! A noviny, které zůstanou pozadu, *jsou mrtvé.* List musí jít *v popředí všech,* jak *Něvskaja zvězda,* tak *Pravda.* Kromě dvou »pozitivních« článečků musí Pravda přinášet *polemiku* — literární noticku Kameněvovu — fejeton vysmívající se likvidátorovi apod.

Jednotvárnost a opožďování jsou s žurnalistikou neslučitelné. A Pravda má ještě jednu mimořádnou, obzvlášť důležitou povinnost: *všichni* se ptají na to, »koho *povede«, všichni* se to snaží vyčíst mezi řádky. Proto by bylo důležité (jednou za čtyři roky, před volbami) svolat schůzku — noviny není možné řídit bez alespoň občasných schůzek se stálými dopisovateli. Důkladně se nad tím *zamyslete,* a to rychle, protože čas kvapí.

Tisknu Vám ruku. *Uljanov*

58
L. B. KAMENĚVOVI

[24. 7. 1912]

Milý L. B.!

Včera Vám poslali 16. číslo listu Něvskaja zvězda.

Nás Něvskij golos, č. 6 taky notně dohřál, takže jsme už poslali do Pravdy rozhořčený dopis.

Dnes píšeme ještě pro 17. číslo listu Něvskaja zvězda*.

O »stranických kandidátech« *se nedá* hovořit legálně, to můžeme v letáku ústředního výboru a v listu *Rabočaja gazeta.*

Přestěhování nám *zatím* vyneslo: 1. máme to o jeden den blíž; 2. Abramčikův příjezd (tohle je tajemství). Už je tady. Zřejmě nám pomůže na hranicích. Možná (navíc?) *i* s volbami v Petrohradu; 3. naději uspořádat ještě *řadu* schůzek. K tomuto účelu už byli vysláni *dva lidé***. Jestli nebudou prozrazeni, přinese to užitek. Všechno však postupuje pomalu a provází nás řada nezdarů.

Pokud jde o noviny, udělejte to tak: objednejte si *Russkije vědomosti*[90] (vždyť z R. V. vypisujete věci i Vy sám) (a za 4—5 dní po obdržení nám je asi dvakrát týdně posílejte). Zaplatíme. Z *Pravdy* víc nevymáčknem — náklad prý klesl na 30 000, je to prý špatné . . .

Pošlete poštou . . . [leták] *Vperjodu* (nemám ho) a všechny pařížské letáky. Rozhodně se musíte pustit do vydávání bulletinů [výboru zahraniční organizace] (zatím bez větších nároků) s výčtem pařížských [letáků] a jejich stručným zhodnocením.

Slíbil jste přece, že vezmete od Jurije materiál o Plechanovově stranickém referátu! Dodnes nic. Pošlete to!!

A co říkal Plechanov o T. a Ger-novi? . . .

Váš *Lenin*

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

** Jde zřejmě o I. Armandovou a G. I. Safarova. *Red.*

59

REDAKCI LISTU PRAVDA

[28. nebo 29. 7. 1912]

Vážený kolego!

Posílám Vám stať Některé výsledky půlroční práce*. Z obsahu uvidíte, *proč* jsem ten sáhodlouhý článek poslal do *Pravdy*. Dalo by se to uveřejnit načtyřikrát jako fejetony vysázené petitem. Každý z těch čtyř článků by mohl mít samostatný název (například: I. Dělnické sbírky na tisk za rok 1912 podle měsíců. — II. Dělnické sbírky na tisk podle oblastí. — III. Dělnické sbírky na likvidátorský a *nelikvidátorský* tisk. — IV. Dělnická kopějka na dělnický tisk).

Moc bych si přál, aby tyto články, které jsou určené výhradně pro Pravdu a **zaměřené na čtenáře** Pravdy, byly uveřejněny právě v ní. Myslím, že cenzura nemůže klást překážky. S úpravami s ohledem na cenzuru samozřejmě souhlasím, *ale s vypuštěním III. kapitoly nesouhlasím.*

Kdybyste proti očekávání tuto stať pro *Pravdu* nepřijal a Vaši kolegové ji nevzali ani pro list *Něvskaja zvězda* (kam se hodí mnohem méně), pak ji otisknu[147] v některém časopisu, i když mě to bude moc mrzet. V každém případě Vás prosím, abyste mi co nejdřív odpověděl nebo mi poslal článek obratem zpátky sem.

Gylka mi v těchto dnech poslal dopis, v němž *odmítá* spolupráci se *Zvězdou* a *Pravdou* pro — poslouchejte dobře — »škodlivé« tendence, které postřehl z toho, když si přečetl 6. číslo listu Něvskij golos a z Plechanovova »odchodu«. Není to poprvé, co tenhle Gylka přebíhá. Po-

* Viz V. I. Lenin, Výsledky půlroční práce[147] (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 456—472). *Red.*

kud ho napadne handrkovat se kvůli uveřejnění svého článku[236] (já jsem přece nemohl telegraficky sdělovat zamítavé stanovisko!!), neodpovídejte mu, nemá to smysl.

Za jednotlivá čísla »pravicových« listů, která jste nám poslali, srdečný dík. Pro nás jsou neobyčejně důležité takové občasné zásilky zajímavých plátků, které bychom jinak než Vaším prostřednictvím absolutně nesehnali.

Moc mě potěšila v Pravdě uveřejněná noticka J. K. O Sovremenniku.[105] Požadujete pestřejší témata. Právě to je u J. K. cenné. V listu chybějí literárněkritické přehledy, menší článečky a noticky. Myslím, že bychom měli každého přispěvatele hodnotit podle jeho speciálních témat. J. K. by jistě mohl — kdybyste mu věnovali jen o trochu větší pozornost — psát rozmanitější noticky, které by dělnický list značně oživily.

Proč jste zabili můj článek o italském sjezdu?* Vůbec by neškodilo dávat na vědomí, že nějaký článek nebyl přijat. Vůbec to není přemrštěná prosba. Psát »pro koš«, tj. články, které se pak vyhazují, není žádná slast. Neuveřejněné články je třeba vracet. *Každý* dopisovatel, dokonce i v buržoazním listu, to vyžaduje.

Se soudružským pozdravem *V. Uljanov*

Napište laskavě do vídeňských *Arbeiter-Zeitung,* aby výtisk určený na výměnu posílali *mně* (dejte jim mou adresu). K vám ho stejně nepustí. Nezapomeňte napsat!!

* Viz V. I. Lenin, Sjezd italských socialistů[214] (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 439—441). *Red.*

60
L. B. KAMENĚVOVI

[30. 7. 1912]

Milý L. B.! Především srdečný pozdrav všem přátelům, dík za telegram a mnoho přání všeho nejlepšího. (Ta kaňka k tomu nepatří.) Salut, salut à vous . . .* Ach, teď bych si tak rád poslechl Montéguse!

Ale nějak jsem vybočil ze »seriózního« tónu.

A přitom tu jsou »vážné věci«.

1. Přikládám naši odpověď německému Vorstandu[446]**. Dejte ji přečíst úzkému kruhu + výboru zahraniční organizace a vraťte mi ji.

2. Zaksův dopis *pro Vás.* Přečtěte si jej, *zamyslete se* nad ním, odpovězte a *vraťte* mi jej . . .

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

Morozov plácá nesmysly . . .*** Bezprizorný mládenec — k ničemu se nehodí.

Rjazanov ve Vídni soptí a vzteká se. Po Plechanovově článku v Pravdě[300] má pocit, že ho napálili. (Napsal jste dlouhý »jímavý« dopis *Kiseljovovi.* Asi to nebude nic platné.)

Lunačarskij píše v listu *Kijevskaja mysl*[91] o »vědeckém mysticismu«. Sežeňte to a přátelsky mu veřejně vycinkejte.

Proč nic nepíšete *pro Prosvěščenije?*[92]

* — Zdravím vás, zdravím . . . *Red.*

** Představenstvu Sociálně demokratické strany Německa (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 476). *Red.*

*** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Několik slov nebylo rozluštěno. *Red.*

61

REDAKCI LISTU PRAVDA

[Před 1. 8. 1912]

Vážený kolego!

Dostal jsem Váš dopis ohledně »neodkladné záležitosti« a přiznávám se, přečetl jsem ho s pocitem smutku. Jasně z něho vyplývá, že nám v »neodkladné záležitosti« chybí dostatek vzájemného porozumění, které je, ostatně jako v každé vážné záležitosti, naprosto nezbytné.

Záležitost je opravdu vážná a — v tom s Vámi souhlasím — neodkladná (ne ovšem tak, že by šlo o několik dnů). Abychom si vzájemně porozuměli, měli bychom se sejít, šlo by o 4—5 dnů a 11 + 11 + 15 + 10 = 47 rublů všehovšudy . . .

Všechno, co teď mohu udělat, abych vyhověl Vaší prosbě, dělám. Posílám Vám článek O volební platformě[93]. Doufám, že si z něho uděláte jasnou představu o mých názorech.

Pokud jde o zásahy do článku, musím si položit *zvláštní* podmínky (obvykle to, jak víte, nedělám, protože plně spoléhám na soudružský, kolegiální, nikoli hnidopišský přístup). Tentokrát však tyto zvláštní podmínky považuji za nezbytné, protože jde o otázku nesmírně důležitou, o stěžejní, zásadní otázku.

Mohu souhlasit **pouze** 1. se škrtnutím podtitulku a 2. s minimálními úpravami *s ohledem na cenzuru* (jedině!!) na třech čtyřech místech a změnou *jednotlivých* slov, *rozhodně s ničím víc.* Nebude-li *ani pak* možné, aby článek otiskla *Pravda* nebo *Něvskaja zvězda, vraťte* mi ho, potřebuji ho. S vypuštěním zmínky o likvidátorech *nemohu* souhlasit.

Jádro věci je totiž v tom, že likvidátoři chystají past: »chceme veřejnou platformu« (a v duchu si likvidátor mys-

jemník redakce), jak potom chápat vyjádření Vitimského, že v něm »vadí zlostný tón«? Odkdy *zlostný* tón proti něčemu, co je špatné, škodlivé a nesprávné (a s tím přece redakce »zásadně« souhlasí!), deníku škodí?? Naopak, kolegové, věřte mi, právě naopak. Psát o škodlivých věcech bez »hněvu« znamená psát nudně. A vy sami poukazujete — a právem — na jednotvárnost!

Dále, na článek o 9. 11. (odpověď dopisovatele) nemám dlouho odpověď.[94] Znovu prosím: vracejte všechno, co cenzura nepustí nebo co rozhodně odmítáte.

Pravdu dostáváme *nepravidelně* (včera jsme ji *vůbec neměli!!)*. Zvězdu č. 14 ani č. 17 jsme *vůbec* neviděli. To je skandál! Nebylo by možné posílat jako tiskopis *obtahy korektur,* než je nechávat někde povalovat? Stojí to dvě kopějky. Získal by se tím čas. Posílat autorovi korektury je přece elementární pravidlo. Lámající redaktor by v noci cestou domů hodil tiskopis do poštovní schránky a bylo by to. (Jenže poštovní pásky se často trhají, je třeba je dělat větší, stejného rozměru, jako jsou noviny. Nejlepší by bylo používat dlouhé úzké obálky; v takových obálkách — ty se *nezalepují* — docházejí tiskoviny spolehlivěji a přitom takové obálky jsou levné.) Zvlášť nutně potřebujeme Zvězdu č. 17. Dnes je čtvrtek: *dva dny* zpoždění!!

A konečně prosím, abyste mi oznámili, zda by nebylo možné v té či oné formě otisknout (jako to dělá Něvskij golos, který už nejednou přinesl zprávy o zahraničních sociálních demokratech) tuto novinu: Německý Vorstand se obrátil na jedenáct (sic!) sociálně demokratických skupin, frakcí a ústředí s návrhem, aby byla svolána společná porada o »jednotě«. — Takzvaný leninský směr to naprosto kategoricky odmítl: není nic směšnějšího a nedůstojnějšího, než je v zahraničí tato hra na dohody s »ústředími a frakcemi«, které v Rusku dokázaly svou naprostou bezmocnost. Žádné vyjednávání s nimi, žádné dohody s likvidátory — tak zněla odpověď takzvaného leninského směru. Zda z tohoto vysloveně hloupého ná-

padu Trockého něco vzešlo nebo vzejde, není známo.

Prosím tedy, abyste odpověděli: je možné tak či onak uveřejnit v listu, který redigujete, příspěvek o těchto »pařížských novinách« včetně jejich zhodnocení? Pustila by to cenzura, nebo je to naprosto vyloučeno?[95] (Ptám se pouze na cenzurní stránku věci, protože zásadně — troufám si tak soudit na základě předchozího dopisu — redakce *není* pro jednotu s likvidátory, nemám pravdu?)

Se soudružským pozdravem *V. Uljanov*

63
A. M. GORKÉMU

Krakov 1. srpna 1912

Krakau. Oesterreich.
Zwierzyniec. 218.
Wl. Ulijanow.

Milý A. M.!

Dostal jsem Váš dopis a dopis Sibiřanů. Moje adresa teď není Paříž, ale Krakov — viz výše.

Není mi dost jasné, ze které strany jste se mě vlastně rozhodl vyhnat, snad ne z eserské?

Ne, žerty stranou, přejal jste nepěknou, šosáckou, buržoazní manýru odbývat věc slovy — »všichni se jenom hádáte«. Jen se podívejte na novou eserskou literaturu: Počin[96], Izvěstija zagraničnoj oblastnoj organizacii[97], — srovnejte si je s časopisem Revoljucionnaja mysl[98], Revoljucionnaja Rossija[99] — a taky ještě s Ropšinem[100] etc. Vzpomeňte si na Věchi[101], na to, jakou polemiku (kvazipolemiku) s nimi vedl Miljukov[238], Gredeskul[53, 54] (který nyní učinil objev, že Rusko nepotřebuje druhou revoluci) atd. atd.

Srovnejte si to *všechno* dohromady, *celý* ten souhrn

ideových proudů z let 1908—1912 u socialistů-revolucionářů, trudoviků, bezzaglavovců a kadetů s tím, co bylo a je u sociálních demokratů (někdy někdo, nejspíš historik, tuto práci určitě udělá). Zjistíte, že *všichni,* doslova všichni, kdo stáli mimo sociální demokracii, řešili *tytéž,* doslova tytéž otázky, kvůli nimž se od naší strany odštěpily skupinky směrem k likvidátorství a otzovismu.

O »hádanicích« mezi sociálními demokraty rádi vykřikují buržoové, liberálové a eseři, kteří se k »ožehavým otázkám« stavějí *neseriózně,* drží se v pozadí, diplomatizují a spokojují se s eklekticismem. Sociální demokraté se ode všech liší tím, že u sociálních demokratů se pod hádanicemi skrývá boj skupin s *hlubokými* a jasnými ideovými kořeny, kdežto *u tamtěch* jsou hádanice navenek uhlazené, ale uvnitř prázdné, malicherné a ubohé. Nikdy bych ani za nic nevyměnil ostrý boj jednotlivých proudů sociálních demokratů za ulízanou prázdnotu a ubohost eserů a spol.

Tisknu Vám ruku.

Váš *Lenin*

P. S. Pozdrav M. F.!

P. S. V Rusku je *revoluční* rozmach, ne jen tak ledajaký, ale skutečně revoluční. A nám se přece jen podařilo vydávat deník Pravda — mimo jiné právě díky oné (lednové) konferenci*, které ti hlupáci spílají.

* Je míněna VI. (pražská) celoruská konference SDDSR. *Red.*

64

REDAKCI LISTU PRAVDA

[2. 8. 1912]

Vážený kolego!

Dnes nám Kameněv píše, že jste mu oznámil, že prý se vztahy mezi Vámi a Plechanovem zase urovnaly, protože »nedorozumění« byla odstraněna.

Moc Vás prosím, abyste mi sdělil, jak to vlastně je. Měli jsme všechny důvody domnívat se, že jste články Dněvnického a Plechanova o ústupku likvidátorům (neboť *právě* o tom pod praporem »jednoty« psali) odmítli zcela vědomě a jednoznačně. Jaká tu tedy mohla být »nedorozumění«?

Neobsahuje snad poslední sdělení nové nedorozumění?

Poslední, tj. vlastně včerejší úvodník Reči v čísle z 19. července má obrovský význam. Je nade vši pochybnost, že kadeti udělali všechno možné (i nemožné), aby Zvězdu a Pravdu *»přešli mlčením«*. A teď spustili! *Je jasné,* že tím sami přiznali *nebezpečí.* Dál je přecházet mlčením a nezmiňovat se o nich nemohli, byli nuceni promluvit. A Prokopovič[319] i Blank[10] v časopisu Zaprosy žizni[102] jim přizvukují ještě neomaleněji, hloupěji a ufňukaněji.

Podle mého názoru je nezbytné, abyste se právě teď intenzívně obuli do Reči, uveřejnili proti ní *řadu* článků a ještě víc rozdmýchali boj. Je to nutné jak z důvodů zásadních (protože *jedině* Zvězda a Pravda vedou kampaň jménem dělnické demokracie; Reč i »Prokopovičové« pochvalně poklepávají likvidátorům na rameno), tak z důvodů praktických (protože právě toto oživení boje musí oživit diskuse a besedy s voliči i jejich zapisování do voličských seznamů).

Nedalo by se zjistit, kolik lidí se zapisuje podle čtvrtí,

ulic, profesí? Bylo by nesmírně důležité *povzbuzovat* konkrétními příklady a tím vyvolávat soutěžení čtvrtí, ulic, profesí.

Doufám, že neodmítnete také vyřídit listu Něvskaja zvězda, že bezpodmínečně žádám, aby mi byl vrácen můj článek, v němž odpovídám Blankovi (Drobné úskoky), pokud ho v 18. čísle neotisknou. V tom případě ho rozhodně uveřejním v časopisu. Teď, když se *všichni* liberálové + likvidátoři + politicky neorganizovaní a spol. na nás vrhli, bylo by zločinem mlčet.

Volební kampaň v Pitěru začala úspěšně, vedoucí postavení si vybojovaly Zvězda a Pravda, teď ho jen nepustit z rukou a dotáhnout věc do konce. To je *čistě* v zájmu *novin* — kromě všeho ostatního, o čemž samozřejmě nemluvím.

Čekám na zprávu o »kladně vyřešené« otázce.

S pozdravem *V. Uljanov*

P. S. *Čekám* na odpověď o článcích Výsledky půlroční práce*.

P. P. S. Nemohli byste mi poslat aspoň výstřižek ze 17. čísla listu Něvskaja zvězda — článeček Jednota nebo rozkol?[72]

* Viz V. I. Lenin, Výsledky půlroční práce (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 456—472). *Red.*

65
A. M. GORKÉMU

[Před 25. 8. 1912]

Milý A. M.!

Jestliže uznáváte, že »naše hádanice byla vyvolána nesmiřitelnou rozdílností ideových kořenů«, — že u eserů je tomu stejně tak, — (že u kadetů je tomu stejně tak — viz Věchi, — to už jste nedodal, ale o tom není pochyb), — že se vytváří *reformistická* (výstižné slovo!) strana, — pak **nelze** říkat jak likvidátorovi, tak jeho nepříteli: »Oba se jen hádáte.«

V takovém případě je povinností těch, kdo pochopili ideové kořeny »hádanice«, aniž se jí sami účastnili, pomáhat masám *hledat kořeny,* a ne omlouvat masy za to, že ve sporech spatřují »osobní záležitost generality«.

Podle Vás jsme my »vůdcové nenapsali jedinou srozumitelnou knihu, jedinou věcnou brožuru« . . . To není pravda. Psali jsme, jak jsme uměli. O nic méně srozumitelně, o nic méně věcně než dřív. A psali jsme hodně. Stávalo se také, že jsme psali proti lidem bez *jakéhokoli* »hádání« (proti sborníku Věchi*, proti Černovovi[103], proti Rožkovovi** atd.). [Sledujete všechna čísla listu Něvskaja zvězda?]

» . . .Výsledek toho: v Rusku je dnes mezi dělníky velmi mnoho dobrých . . . mladých lidí, ale chovají takovou zášť vůči zahraničí . . .« To je skutečně pravda, ale vinu na tom nemají »vůdcové«; je to výsledek odtrženosti či správněji *roztrženosti* mezi Ruskem a centry emigrantů. A co je *roztržené,* je třeba spojovat; nadávat vůdcům je la-

* Viz V. I. Lenin, O sborníku Věchi[163] (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 186—196). *Red.*

** Viz V. I. Lenin, Manifest liberální dělnické strany [157] (Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 410—423). *Red.*

ciné, populární, jenže málo užitečné . . . . »což odrazuje dělníky od účasti na konferenci« . . .

Na jaké konferenci? Na té, co teď svolávají likvidátoři? Od té je odrazujeme i my! Pochopil jste tuto záležitost dobře?[104]

Četl jsem, že se Amfitěatrov vyslovil snad dokonce ve varšavských novinách[105] pro bojkot IV. dumy. Nemáte ten článek? Pošlete mi ho — vrátím Vám ho.

V Baltském loďstvu to vře! V Paříži byl za mnou (mezi námi) zvláštní delegát vyslaný shromážděním námořníků a sociálních demokratů. Chybí organizace — je to k pláči!! Máte-li styky s důstojníky, je třeba vynaložit veškeré úsilí, aby se něco zorganizovalo. Námořníci mají bojovnou náladu, ale mohli by také všichni nadarmo zahynout.

Články[48] v časopisu Zaprosy žizni se Vám nepovedly. Je to vůbec divný časopis — likvidátorsko-trudovicko-věchovský. Ačkoli, je to vlastně »nestavovská reformistická« strana . . .

Ptáte se, proč jsem v Rakousku. Ústřední výbor sem umístil byro (mezi námi): jsme blízko hranic, využíváme jich, máme blíž k Pitěru, noviny odtamtud dostaneme třetí den, psát do tamních novin je teď mnohem snazší, líp se navazuje spolupráce. Je tu míň hádanic, to je plus. Není tu dobrá knihovna, to je minus. Bez knih je to zlé.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

Pozdrav M. F.

66

L. B. KAMENĚVOVI

[Před 25. 8. 1912]

Milý L. B.!

Posílám Vám dopis od Věry. Poznáte z něho, proč jsme se rozhodli *uveřejnit* odpověď Němcům[446] pro Chemnitz* a vydat ji v Lipsku.[106] Pařížskou akci je tedy nutné odvolat. Doufám, že se ještě nerozběhla a že její odvolání nezpůsobí velké nesnáze.

V Chemnitzu musíte být *rozhodně* o den *o dva* dříve. Za časopis *Rabočaja gazeta* dáme mandát zdejšímu bolševikovi, který jede ze Zakopaného. Mluví německy.

# viz plánek	Čeká Vás v Chemnitzu věru pořádná bitka. Od 2. září budeme bydlet jinde. Nová adresa: Ulica Lubomirskiego. 47, au premier, à gauche. (Grigorij má č. 35 v téže ulici.)

Napište, *zda určitě* budete v Chemnitzu 12. nebo 13. 9. Odpověď Němcům budete muset poslat postlagernd** do Chemnitzu na Vaše jméno.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

* Saská Kamenice — dnešní Karl-Marx-Stadt (do roku 1953 Chemnitz). — *Čes. red.*

** — poste restante. *Red.*

Peuple (bruselský) přetiskl z listu *Russkoje slovo* [107] zprávu[118], že se *ve Vídni* (sic!) bude zanedlouho konat konference sociálně demokratických organizací + Bundu + Lotyšů + Poláků etc.!!!

[Zajděte tak dvakrát k pařížské skupině a udělejte jim přednášku. Jinak se budou *smažit ve vlastní šťávě* . . .]

P. S. Kdyby vyšlo oznámení o konferenci likvidátorů, pošlete mi to *expres.*

67

L. B. KAMENĚVOVI

[Před 25. 8. 1912]

Milý L. B.!

Dnes jsme dostali od Trockého pozvání na »jejich« konferenci (na 25. 8.).

Tak to přece dali dohromady!

Samozřejmě tam nepojedeme.

Ústřední orgán chceme připravit ze dvou třetin, abychom *ihned,* jakmile vyjde jejich oznámení, uveřejnili odpověď . . .*

Zítra začneme posílat ústřednímu orgánu rukopisy.

Postarejte se o rychlé vytištění a pečlivou korekturu.

Proč mi Antonov (Britman) neodpovídá? Je v Paříži? Není nemocný?

Napište, kdy se hodláte vypravit do Chemnitzu. Měl by se včas připravit pro Němce nějaký papír.

Proč vracíte dopisy . . . a neříkáte nic k Pannekoekovu článku[457] . . .

Váš *Lenin*

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

68
L. B. KAMENĚVOVI

[Před 6. 9. 1912]

Milý L. B.!

Máte možnost opatřit si *Neue Zeit,* poslední čísla, články Pannekoekovy a Kautského[438]? Jestli ne, napište a my Vám je pošleme. Musíte je znát, než pojedete do Chemnitzu, tam pak vyhledat Pannekoeka a navázat s ním bližší kontakt. Kautsky mu na velice závažné otázky odpověděl *ultraoportunisticky.* Bylo by nesmírně důležité přiblížit se k levým (zejména k Pannekoekovi, který teď pomáhá Tyszkovi v jeho nechutné »hře«), a agitovat mezi nimi, aby se Kautskému postavili *zásadně* na odpor. Bude to skandál, jestli se *takovému* oportunismu nevzepřou! Nemají bohužel lidi: Radek je u nich div ne veličina . . .*

Měl byste psát pro Pravdu *populární* (ve stejném tónu jako Rabočaja gazeta) a literárněkritické články. Budou-li takové, jaké tiskne Rabočaja gazeta . . . budou Vám je uveřejňovat. Jinak . . . hrůza: Dněvnickij odešel a tím nám zmizela literárněkritická rubrika ze *Zvězdy!!* Ale v *Pravdě* ji taky potřebujeme.

Máte Zavěty[108]? Nemohl byste mi na nějaký čas poslat Ropšina?[352] Chtěl bych o něm napsat pro ústřední orgán.

Píšete pro Prosvěščenije? Pospěšte si!

(Četl jsem v německých novinách, že je v Chemnitzu málo ubytovacích možností a že je třeba obrátit se předem na Wohnungsausschuss — [Faites attention!]**)

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

** — bytový výbor — (Všimněte si!). *Red.*

P. S. Takže *po* Chemnitzu přijedete k nám. C'est entendu*, *pokud*... nás mimořádné okolnosti nedonutí pozvat Vás sem ještě před Chemnitzem. Upozorněte nás předem, pojedete-li do Švýcarska, kdy, kam a na jak dlouho.

P. P. S. Posílám dopis Gorkého, je v něm pasáž, která bude zajímat i Vás. *Vraťte* mi jej.

69

PÍSEMNÝ VZKAZ REDAKCI ÚSTŘEDNÍHO ORGÁNU

[Po 6. 9. 1912]

Pro vaši informaci. Posíláme referát lotyšského delegáta, který nám předal jeden Lotyš, posluchač z lotyšské skupiny. Údajně celkový dojem *dokonce* i všech smířlivců je takový, že likvidátoři utrpí naprosté *fiasko.*

Napište, zda jste dostali brožuru a jaké bylo *zahájení* sjezdu.

Váš *Lenin*

70

REDAKCI LISTU PRAVDA

[8. 9. 1912]

Vážený kolego! Znovu mě upomínáte o adresu známého. Už jste mě o ni jednou žádal a já jsem Vám ji poslal. Připsal jsem ji — dobře se na to pamatuji — až docela na konec jednoho dlouhého dopisu. Podívejte se po ní,

* — To je rozhodnuto. *Red.*

je-li to možné. Ostatně jednodušší bude, když Vám ji napíšu znovu. Je to: Herrn Kurt Lauschner, Beuthen (Ober—Schlesien). Piekarerstr. 19/III Německo. Dovnitř se musí připsat: pro pana Hörsinga: für Herrn Hörsing (Beutheny jsou v Německu dva, proto je nutné napsat »Ober-Schlesien«) . . .* jsem dostal. Mnohokrát děkuji. Rukopis Danského jsem také dostal. Moc se divím, že dnes, kdy jsem od Vás dostal Pravdu i hromádku reakčních novin, nepřišlo čtvrteční číslo časopisu Něvskij golos. A přitom bych z mnoha vážných důvodů právě teď velmi nutně potřeboval poslední číslo tohoto listu. Jestli nevyšlo, napište mi prosím Vás o tom hned pár slov. Potřeboval bych velmi nutně a co nejdřív vědět, zda číslo vyšlo ve čtvrtek 23. srpna (jak sliboval Něvskij golos 17. srpna[367]), a jestli vyšlo, potřeboval bych jeden exemplářík. Abych nezapomněl. Už před časem jsem Vám poslal seznam čísel listu Zvězda, Něvskaja zvězda, Pravda a Živoje dělo, která mi chybějí v kompletu. Stále neodpovídáte, můžete-li mi je poslat. A zatím mi nedávno jeden náš společný známý sdělil, že komplety listů Zvězda a Něvskaja zvězda máte. Napište mi prosím zcela stručně, je-li můj seznam ještě na světě a můžete-li mi chybějící čísla poslat. Využívám příležitosti, abych blahopřál soudruhovi Vitimskému (doufám, že Vás nebude obtěžovat předat mu tento dopis) k neobyčejně zdařilému článku[275] v Pravdě (č. 98), kterou jsem dnes dostal[109]. Zvolil si mimořádně aktuální téma a skvěle ho zpracoval, stručně a přitom jasně. Bylo by vůbec dobré, kdyby se v Pravdě čas od času připomnělo, ocitovalo a rozebralo něco ze Ščedrina a z jiných spisovatelů »staré« narodnické demokracie. Pro čtenáře Pravdy — pro 25 000 lidí — by to bylo vhodné, zajímavé a navíc by to osvětlovalo dnešní problémy dělnické demokracie z jiné strany, z jiného pohledu.

* V textu je vynechávka. *Red.*

Jaký náklad má Pravda? Nemyslíte, že by byla užitečná měsíční statistika, třeba stručná (náklad, uvedení města a okresu)? Jaké mohou být důvody pro to, aby se taková statistika neuváděla? Nejsou-li zvláštní důvody proti, pak by se podle mého názoru měla zveřejňovat.

Málem bych zapomněl. Dostali jsme řadu stížností z různých míst v cizině, že ani předplatitelům, ani po zaslání peněz za jednotlivá čísla Pravda nedochází. Já ji teď dostávám nepravidelně. Zřejmě tedy není v expedici všechno v pořádku. Učiňte prosím energická opatření. Podívejte se sám, co z ciziny o předplácení píší, a zjistěte, v čem to je. Zasílejte po jednom výtisku listů Pravda a Něvskaja zvězda na adresu: Frl. Slutzky: Katherinenstr. 8 g. H. II (bei Worte), Halensee, Berlin.

71

L. B. KAMENĚVOVI

[15. 9. 1912]

Milý L. B.!

Posílám kopii naší odpovědi Müllerovi (odpověď odešle Albert z Lipska zítra).

Albert Vám taky pošle naši odpověď vytištěnou jako leták (Postskriptum k brožuře Zur gegenwärtigen Sachlage etc.*). *Rozšiřte* leták co nejvíc, a stejně tak i brožuru. Němcům se musí vtloukat do hlavy, že *dokud* nevystoupí v tisku (likvidátorská konference) a nebude to *ověřeno otevřenou* diskusí v tisku, nelze věřit *ani jedinému slovu.*

Máme informace z Berlína, že likvidátoři utrpěli *fias-*

* Viz V. I. Lenin, Postskriptum k brožuře K současné situaci v SDDSR[445] (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 492—493). *Red.*

ko. Mimochodem Alexinskij *odešel* z jejich konference a vyhrožuje *odhaleními.*

Pište co nejdřív, jak to vypadá.

Váš *Lenin*

Postskriptum zu der Schrift
Zur gegenwärtigen Sachlage etc.
Vertraulich . . .* *an die Delegierte des . . . zum Chemnitzer Parteitag***.

Dnes, 15. září, jsme přes Paříž dostali od Vorstandu dopis, který německým soudruhům obzvlášť názorně ukazuje, že jsme měli pravdu, když jsme protestovali proti soukromým nezodpovědným »informátorům«, *kteří se bojí vystoupit otevřeně.* Vorstand 10. září napsal:

. . . . . .

Odpověděli jsme Vorstandu toto:

Je naprosto zřejmé, že to, co bylo Vorstandu oznámeno[446], není pravda, že je to čirý výmysl likvidátorů.

Můžeme s jistotou prohlásit, že tuhle báchorku vyprávěli Vorstandu Lotyši, bundovci nebo Trotzky-Leute***, kteří nedávno ukončili »svou« konferenci, již nazývají stranickou, ačkoli to ve skutečnosti byla konference likvidátorů.

Nechceme uvádět neopodstatněná tvrzení ani citovat z korespondence našich organizací, ale přece jen se odvoláme alespoň na jeden dokument, legálně otištěný v Petrohradu. (Vorstand by udělal dobře, kdyby jednou provždy přestal věřit na slovo.)

V petrohradském marxistickém deníku Pravda byl ve

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

** — Důvěrně . . . delegátům . . . ke sjezdu strany v Chemnitzu. *Red.*

*** — lidé Trockého. *Red.*

73
C. HUYSMANSOVI

[V září 1912]

Milý soudruhu Huysmansi!

Srdečný dík za kopii tak zajímavého dopisu Jacoba de Haana.

Pokud jde o datum kongresu ve Vídni, byl bych pro termín od 31. srpna do 7. září.

Vám oddaný *Lenin*

P. S. Moje současná adresa je Ulica Lubomirskiego. 47, nikoli Zwierzyniec.

Wl. Ulijanow.
47. Ulica Lubomirskiego.
Krakau.
Autriche — Cracovie.

74
REDAKCI LISTU PRAVDA

[Po 3. 10. 1912]

Milý příteli! Nezdá se Vám divné, že jsme si živě a neobyčejně čile dopisovali o některé konkrétní teoretické otázce, o některé konkrétní knize, o nějaké konkrétní teorii, ale že jsme si nikdy nepsali o naléhavých problémech ruské žurnalistiky, jíž se v poslední době oba dost bezprostředně zabýváme?

Pokud jde o mě, mně se to divné zdá. Soudím, že absolutně neexistují a nemohou existovat okolnosti, které by

72

L. B. KAMENĚVOVI

[Po 17. 9. 1912]

Milý L. B.!

Blahopřeji k projevu.*

Je to hrozné sprosťáctví: Vorstand *povolí* »rozšiřování« . . .**

Posílám článek, který jsem napsal pro Bremer Bürger-Zeitung, a jeho překlad od Maleckého.[110] Když jsem se dočetl, že jste se seznámil s Pannekoekem, rozhodl jsem se poslat ho k Vám. Bylo by nejlepší, kdybyste mu článek předal *osobně* a pohovořil o něm. Můžete ho zkrátit a pozměnit, ale pamatujte, že *nechci být tak zcela jednoduše »pro Radka«*[111]. Jestliže nechtějí vyslechnout celé moje prohlášení (proti Rose a *pro naši stranu),* tak ať jdou k šípku.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

Napište podrobně o Axelrodovi a ostatních. (Vydali jsme v Lipsku jako leták naši odpověď[445, 446] Vorstandu. Pošlete Albertovi telegram nebo mu zatelefonujte, aby Vám všechno okamžitě předal, pokud jste to ještě nedostal.)

Vorstand to ovšem zakáže. Zařiďte to soukromě a určitě to rozdejte.

* Jde o vystoupení L. B. Kameněva na sjezdu Sociálně demokratické strany Německa 16. září 1912 v Chemnitzu. *Red.*

** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Několik slov nebylo rozluštěno. *Red.*

73
C. HUYSMANSOVI

[V září 1912]

Milý soudruhu Huysmansi!

Srdečný dík za kopii tak zajímavého dopisu Jacoba de Haana.

Pokud jde o datum kongresu ve Vídni, byl bych pro termín od 31. srpna do 7. září.

Vám oddaný *Lenin*

P. S. Moje současná adresa je Ulica Lubomirskiego. 47, nikoli Zwierzyniec.

Wl. Ulijanow.
47. Ulica Lubomirskiego.
Krakau.
Autriche — Cracovie.

74
REDAKCI LISTU PRAVDA

[Po 3. 10. 1912]

Milý příteli! Nezdá se Vám divné, že jsme si živě a neobyčejně čile dopisovali o některé konkrétní teoretické otázce, o některé konkrétní knize, o nějaké konkrétní teorii, ale že jsme si nikdy nepsali o naléhavých problémech ruské žurnalistiky, jíž se v poslední době oba dost bezprostředně zabýváme?

Pokud jde o mě, mně se to divné zdá. Soudím, že absolutně neexistují a nemohou existovat okolnosti, které by

mohly být vážnější omluvou toho, že jsme si o těchto otázkách nepsali. Vy sám jste přece jednou upozorňoval — a zcela správně, že všichni pociťujeme, jak škodlivá je odtrženost, izolovanost, určitá osamocenost atd.

Proto doufám, že se setkám s porozuměním, když zahájím rovnou korespondenci č. 2 (protože korespondence č. 1, o knize a teorii, funguje a bude fungovat sama od sebe).

Mám dojem, že jste se znal, i když jen vzdáleně, s Pokrovským druhým. Co si myslíte o poslední senátní vysvětlivce? Zvlášť o tom, že nájemní census vyžaduje faktické obývání bytu? Vždyť to vypadá tak, jako by ona vysvětlivka, vydaná právě před volbami v 2. kurii, byla speciálně namířena proti Pokrovskému druhému, proti Predkalnovi apod.! Copak tam venku pro ně platí jiný census než nájemní? A copak je možné, aby jako členové dumy »fakticky obývali« své byty na venkově, dejme tomu, po celý rok? A když už na ně vysvětlivku vztahují, neměli by raději navrhnout Pokrovskému druhému, aby kandidoval v Pitěru, kde má patrně census mnohem jistější, to znamená, že se na něho »vysvětlivka« tolik nevztahuje? Já osobně bych s takovou kandidaturou v Pitěru vřele souhlasil (vedle dvou zřejmě nesporných kandidátů, o nichž hloupý a drzý Luč přinesl hloupé a drzé a přitom zbabělé dementi)[277]. Budu Vám nesmírně vděčný, když Vám nebude zatěžko napsat mi pár řádků (jako odpověď na mých 200 řádků), jak se na tuto otázku díváte.

Dále bych si chtěl pohovořit o dvou dělnických listech v Pitěru. Luč je bezzásadový, podlý, to nejsou noviny, nýbrž »plátek k odrovnání« sociálně demokratického kandidáta. Dovedou však bojovat, jsou aktivní, pohotoví. Zato Pravda si teď před volbami počíná jako ospalá stará panna. Pravda neumí bojovat. Neútočí, netepe ani kadety, ani likvidátory. Copak může být orgán pokrokové demokracie v tak pohnuté době *nebojovým* orgánem? Při-

pusťme tu lepší stránku Pravdy, připusťme, že je *Pravda* přesvědčena o vítězství antilikvidátorů. *Přesto však* je třeba bojovat, aby *celá země* věděla, oč jde, *kdo* maří volby, o *jaké ideje* se zápasí. Luč bojuje zběsile, hystericky, bez nejmenšího studu se zříká svých zásad. *Pravda* — jemu naschvál — »si hraje na seriózní«, upejpavou a vůbec nebojuje!! Copak tohle je marxistické? Copak Marx neuměl spojovat boj, sebevíc zanícený, obětavý a nemilosrdný, s naprostou zásadovostí??

Přitom nebojovat ve volební kampani znamená celou věc pohřbívat. Jen se podívejte, kam to dotáhl Luč se *svým* »kadetožroutstvím«! A v Pravdě se báli, jestli snad kadety moc nežereme!!

Tisknu Vám ruku.

Váš V. Iljin

75

V. A. KARPINSKÉMU

[8. 10. 1912]

Milý K.! Poslední mírové kongresy jsem nesledoval. O účasti socialistů — i o jejím oportunistickém charakteru — jsem slyšel, ale jen *slyšel.*[112]

Dokud si nepřečtu protokol aspoň jednoho kongresu, netroufnu si kategoricky se vyslovit k této otázce. Je to složité. Všeobecný růst oportunismu a »vyrovnávání« jeho sil s revoluční sociální demokracií v zemích, kde je vyspělé dělnické hnutí (Německo), se nesporně musel projevit i tady. Ať se Bebel chová vůči oportunistům diplomaticky — *je-li* to nutné (???), ale pro nás se to nehodí. To je všechno, co zatím mohu říci.

Pozdravujte soudružku Olgu a všechny přátele — včetně Gorina. Jak se mu vede? Co je u vás nového?

Jak vycházíte s Plechanovem? Mluvíváte s ním?

Na podzim bude ve Švýcarsku referovat Kameněv (teď je tady) — zastaví se tam cestou do Paříže. V zimě se tam možná vypravím i já.

Zdravím! Váš *Lenin*

76

C. HUYSMANSOVI

[Po 9. 10. 1912]

Milý soudruhu Huysmansi!

Přikládám krátký článek[444] z 235. čísla Leipziger Volkszeitung[113] (z 9. 10. 1912) o konferenci *likvidátorů.*

Z přiloženého článečku od ústředního výboru naší strany si uděláte představu o této rádoby sociálně demokratické konferenci.

S bratrským pozdravem

V. Uljanov

77

A. M. GORKÉMU

[Začátkem října 1912]

Milý A. M.! Jak jste na tom se zdravím? Posledně jste mi nepsal nic pěkného — že Vám stoupá teplota apod. Jste už docela v pořádku? Napište pár slov, budu Vám velice vděčný.

V Pravdě se pořád a pořád neobjevujete. Škoda. Přitom list by potřeboval pomoc.

My teď »vězíme až po uši« ve volbách. Neúčast je zatraceně velká. V dělnické kurii rovněž. Ale přesto byli všude zvoleni sociální demokraté. Na výsledku voleb je do značné míry závislé budování strany.[114]

O konferenci likvidátorů jste slyšel?

Do kterého časopisu budete přispívat? Jak je to s vydavatelstvím Znanije?

Pevně Vám tisknu ruku a přeji Vám, abyste se co nejdřív a co nejlíp zotavil. Pozdrav M. F.

Váš *Lenin*

P. S. Moje adresa není Paříž, ale Krakov, Ulica Lubomirskiego. 47. Krakau.

P. S. Měl jste v ruce Luč?[115] Neslyšel jste, co je to za podnik Děň?[116] Proslýchá se, že je to orgán *Vitteho* . . .

78

REDAKCI LISTU PRAVDA

Dopis redakci

[V první polovině října 1912]

Níže podepsaný, už jako stálý politický spolupracovník listů *Pravda* a *Něvskaja zvězda,* považuje za svou povinnost protestovat proti tomu, jak si v této kritické době počínají kolegové, kteří tyto listy řídí.

Volby v Petrohradu, jak do dělnické kurie, tak do 2. městské kurie, znamenají kritický okamžik, okamžik, kdy se realizují výsledky pětileté práce a kdy se v mnoha směrech určuje zaměření práce na příštích pět let.

Vedoucí orgán dělnické demokracie musí v takovém okamžiku uplatňovat jasnou, pevnou a přesně vyhraněnou politiku. Avšak Pravda, která vedoucím orgánem

v mnohém směru de facto je, takovou politiku *neprovádí.*

Luč a Metallist[117] z plna hrdla vykřikují o »jednotě«, přičemž pod tímto »populárním« heslem provádějí tu *nejhorší* likvidátorskou politiku: mizivá menšina se totiž nemá podřizovat obrovské většině marxistických dělníků v Petrohradu, *stovkám* dělnických skupin důsledné dělnické demokracie je vnucován kandidát nějakých tří, pěti či deseti skupinek inteligence a hrstky dělníků.

V těch několika dnech, které zbývají do voleb dělnických volitelů, v těch několika týdnech, které zbývají v Petrohradu do voleb v 2. kurii, měla by Pravda bezpodmínečně svést *nemilosrdný* boj proti tomuto *klamání* dělnických mas, zastřenému líbivými a populárními frázemi. Je nezbytné co nejpodrobněji vysvětlit, dokázat a každému podat po lopatě za prvé, že likvidátorství není marxistický, ale liberální směr;

za druhé, že jednota vyžaduje, aby se menšina podřídila většině, a likvidátoři jsou evidentně, jak ukazují zkušenosti z osmiměsíční činnosti, mizivou menšinou;

za třetí, že ti, kdo chtějí podporovat *dělnickou* demokracii, musí vědět, *kde* stojí dělnické masy a *kde* šosácká inteligence, která si na marxismus jenom hraje;

za čtvrté, že konferenci, o níž v jednom kuse mluví likvidátoři i Luč, odmítl a pranýřoval **jak** neutrální Plechanov[294] (ten řekl přímo, že se jejich konference zúčastnili »lidé, kteří *nemají vztah ke straně,* a ti, kteří jsou *proti straně«),* **tak** dokonce i Alexinskij, který antilikvidátory nemá v lásce.

Atd. atd.

Jestliže tohle všechno nevysvětlí *Pravda* včas, pak to bude *ona,* kdo ponese vinu za rozbroje a rozkol, protože *Pravda,* za kterou stojí obrovská většina dělníků, by **určitě** zajistila jednotu, pokud by celou záležitost vysvětlila včas; likvidátoři jsou na chvástání a vyhrožování machři, ale vystoupit proti *Pravdě* by si ve skutečnosti nikdy netroufli.

Pravda sama přiznala, že existují dvě vyhraněné linie, platformy, kolektivní vůle (srpnová likvidátorská a lednová). Přitom *Pravda* vzbuzuje dojem, že prosazuje jakousi »vlastní«, třetí linii, kterou včera kdosi vymyslel a která tkví (jak nám z Pitěru píšou oklikou, protože redakční kolektiv *Pravdy* se vytrvale zdráhá poctít nás odpovědí) v tom, že se snad likvidátorům postoupí jeden ze tří kandidátů, nebo že se jim snad ponechá celá druhá kurie »výměnou za dělnickou kurii«. Jsou-li tyto fámy nepravdivé, pak za ně nese plnou *vinu Pravda,* protože není možné šířit mezi marxisty nejistotu natolik, aby zjevní *přátelé* — marxisté těmto fámám věřili a šířili je dál.

V tak vypjaté době přestává vycházet bez jediného dopisu a vysvětlení *Něvskaja zvězda, úplně* se přerušuje kolektivní výměna názorů a političtí spolupracovníci zůstávají *neinformováni,* takže nevědí, *koho* vlastně pomáhají prosazovat, není-li to náhodou likvidátor. Jsem nucen proti tomu ostře protestovat a odmítám nést odpovědnost za tento nenormální stav, který v sobě skrývá nebezpečí následných vleklých konfliktů.

Prosím, abyste s obsahem tohoto dopisu seznámili jak »šéfa« *Pravdy* a listu *Něvskaja zvězda,* tak celý redakční kolektiv obou listů a všechny dopisovatele z řad důsledných dělnických demokratů.

S pozdravem *V. Iljin*

79
A. M. GORKÉMU

[17. 10. 1912]

Milý A. M.! V těchto dnech jsem dostal z redakce Pravdy v Pitěru dopis s prosbou, abych Vám napsal, že by byli nesmírně rádi, kdybyste se stal jejich stálým přispěvate-

lem. »Chceme totiž nabídnout Gorkému 25 kopějek za řádku, ale obáváme se, aby se neurazil,« píšou mi.

Podle mého na tom není vůbec nic urážlivého. Že by na Vaši spolupráci měla vliv otázka honoráře, to nemůže nikoho ani napadnout. Vždyť stejně všichni vědí, že dělnická Pravda, která obvykle platí dvě kopějky za řádku a ještě častěji neplatí vůbec nic, nemůže na honorář nikoho nachytat.

Ovšem na tom, aby dopisovatelé dělnického listu dostávali ať už jakoukoli, ale pravidelnou odměnu, na tom není nic špatného, »kromě dobrého«. Náklad je teď 20—25 tisíc. Je nejvyšší čas, abychom začali pomýšlet na zavedení pevné sazby za příspěvky dopisovatelů. Co je na tom zlého, jestliže si postupně *všichni*, kdo píší do dělnických novin, začnou vydělávat? Co může být na takové nabídce urážlivého?

Jsem přesvědčen, že obavy pitěrské redakce Pravdy jsou naprosto zbytečné a že její nabídku nebudete brát jinak než soudružsky. Napište pár slov buď přímo jim do redakce, nebo mně.

Zítra jsou volby volitelů v Pitěru (v dělnické kurii). Boj proti likvidátorům je v plném proudu. V Moskvě a v Charkově zvítězili stoupenci zachování ilegální strany.

Četl jste Luč a dostáváte ho vůbec? Najednou vyměnili karty a dělají ze sebe »hodné«!

Četl jsem oznámení o Krugozoru[118]. To je Váš podnik, nebo jste tam jako host?

Pevně Vám tisknu ruku a přeji především zdraví. Pozdrav M. F.

Váš *Lenin*

47. Ulica Lubomirskiego. Krakau.

80

C. HUYSMANSOVI

[Před 23. 10. 1912]

Milý soudruhu Huysmansi!

Přikládám německý překlad provolání ústředního výboru naší strany (Sociálně demokratická dělnická strana Ruska) proti válce.* Buďte tak laskav a seznamte s jeho textem tajemníky stran zastoupených v byru a socialistický tisk.

Přijměte, milý soudruhu, můj bratrský pozdrav.

N. Lenin

81

C. HUYSMANSOVI

[Před 24. 10. 1912]

Milý soudruhu Huysmansi!

Přikládám zprávu varšavského výboru polské sociálně demokratické strany. Výbor mě žádá, abych Vám poslal tuto zprávu, která s konečnou platností dokazuje, že obvinění vznesená proti varšavskému výboru[119], která předložil mezinárodnímu socialistickému byru ústřední výbor polské sociálně demokratické strany, jsou naprosto nepravdivá.

Budu Vám velice vděčný, milý soudruhu, seznámíte-li

* Jde o provolání ÚV SDDSR Všem občanům Ruska[152] (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 156—160). Německý překlad dokumentu nebyl nalezen. *Red.*

s tímto důležitým dokumentem tajemníky všech stran zastoupených v byru.

S bratrským pozdravem
N. Lenin

82
N. G. POLETAJEVOVI

[25. 10. 1912]

Vážený kolego! Velice mě potěšilo, že jsem od Vás po dlouhé době dostal zprávičku. Za objednání časopisů Vám mnohokrát děkuji. Litvinovovu knihu[223] Vám mohu poslat ihned, jak ji budete potřebovat. Na Čisťakovovu knihu[405] si jaksi nevzpomínám. O čem je, co je to za knihu?[120] Vaše domněnka, že jsem dostatečně informován, je bohužel zcela mylná. Dokonce mi připadá málem jako výsměch . . . Samozřejmě plně chápu, že se odvoláváte na »shon«, ale víte, shon v politice se málokdy projevuje . . . mlčením nebo uzavřeností. Jako spolupracovník Pravdy pro politické otázky žiju taky ve »shonu«, a proto nemohu mlčet ani za podmínek pro dialog nejméně příznivých (když třeba partner mlčí). Před volbami 17. října[121] by bylo podle mého názoru krajně důležité ještě jasněji a energičtěji vytyčit zásadní antilikvidátorskou platformu — znovu otisknout celou naši kandidátku a varovat před kolísáním à la Sudakov[122] (je to divné, velice divné, že na to mlčíte). Posílám k tomu další a další články. Tlucte a bude vám otevřeno . . . Můžete to ve Vašem listě použít? Ve středu by se měla vydat zvláštní příloha věnovaná těmto otázkám. Přišlo by to na nějakých 100 nebo 200 rublů — ale i takovou částku by nám desateronásobně vynahradil úspěch ve volbách, potřebujeme přece spolehlivé přátele na dlouhou dobu, na to nezapomí-

nejte. Nelitujte 100—200 rublů v rozhodné chvíli, ušetříte tím později mnohem víc . . . Technicky je ještě důležité pamatovat na to, že je třeba udržet na uzdě předsedu sjezdu zmocněnců. Radím Vám, abyste se telefonicky poradil s právníky a napsal článek o tom, jaká práva mají účastníci sjezdu zmocněnců vůči předsedovi. Nemám po ruce zákon (Sbírka zákonů, sv. II, vyd. 1892, články 179—191[259, 356] — veřejné guberniální instituce), ale právníci to musí vědět líp a poskytnout názorné a jasné rady, jak si mohou účastníci sjezdu zmocněnců stěžovat na předsedu a domáhat se svých práv. Neskrblete a pošlete telegram, jak dopadly volby.

N. L.

83

A. M. GORKÉMU[123]

[V druhé polovině října 1912]

Ještě jsem nestačil odeslat předešlý dopis a už přišel Váš dopis týkající se knihovny. Záměr shromažďovat materiály k dějinám revoluce je znamenitý. Vítám ho z celého srdce a přeji Vám mnoho zdaru.

Pokud jde o Bebutova, řekl mi, když jsem se s ním v květnu seznámil v Berlíně, že knihovnu předal Vorstandu (ÚV německé sociální demokracie) *takovým způsobem,* že by ji *nemohl chtít zpátky.* Mám jeho dopis, že tato knihovna má být darována sociálně demokratické straně, ale až bude jednotná apod. Takže v tom se patrně nedá nic dělat. Nicméně pokuste se *Vy* navázat s Bebutovem spojení.

Vl. Iljin

84

REDAKCI LISTU PRAVDA

[2. 11. 1912]

Vážený kolego! Dnes jsem se v Pravdě a v Luči[42] dočetl o výsledku voleb v dělnické kurii v Pitěru. K úvodníku ve 146. čísle[45] Vám musím blahopřát: ve chvíli porážky, kterou nezavinili sociální demokraté (z rozboru čísel je jasné, že to nebyli sociální demokraté, kdo prosadil likvidátory), redakce okamžitě nasadila správný, rozhodný a důstojný tón a poukázala na význam zásadního protestního postoje proti »snižování«. Nevykládejte si tyto řádky nesprávně. Nedomnívejte se, že jsou vyvolány něčím jiným než touhou podělit se s někým o své úvahy, touhou, která je u stálého spolupracovníka naprosto přirozená. Byla to těžká doba, těžký boj. Udělalo se téměř všechno, co bylo možné, ale rozklad se projevil a nestraníci dali hlasy oportunistům. Tím naléhavější je přísně zásadová, vytrvalá a houževnatá práce semknutého celku (například semknuté redakce či kolektivu dopisovatelů apod.), aby se dalo rozkladu čelit.

Je nesmírně důležité dál rozebírat výsledky voleb, jak to začala dělat Pravda, nepřestávat s tím. Shromáždit a otisknout hlasy všech kandidátů (máte jich jen 9 ze 13). Shromáždit a zveřejnit výsledky průzkumu, jak hlasovali nestraníci, jak hlasovali dělníci z Putilovova závodu (7 a 2 likvidátoři), dělníci ze Semjannikovova závodu (2 a 1 likvidátor) atd. podle závodů.

Jedině Pravda může s úspěchem splnit tento důležitý úkol.

Zdravím Vás a přeji Vám všechno nejlepší.

Váš Lenin

85

REDAKCI LISTU PRAVDA

[2. 11. 1912]

Milý příteli! Teprve dnes jsme se dověděli o vítězství likvidátorů v Pitěru. Z rozboru čísel je jasné, že je *neprosadili sociální demokraté,* nýbrž těch jedenáct »nestraníků«, kteří hlasovali pro nestraníka Stěpanova. Ale čísla jsou neúplná. Je nesmírně, nesmírně důležité získat úplná čísla, tj. 1. počet hlasů pro i *proti* **všem** 13 kandidátům; v novinách se píše jen o 9 kandidátech (tři likvidátoři a šest našich); chybí zmínka o třech likvidátorech a jednom nestraníkovi. Vynaložte *veškeré* úsilí, abyste tyto údaje sehnal. Nebude-li možné najít protokol, ať několik zmocněnců napíše do redakcí novin a zjistí tyto údaje. Tato čísla mají obrovský význam. Nelitujte námahy na jejich zjištění. 2. Mezi zmocněnci je třeba uspořádat průzkum, jak kdo hlasoval. Zvlášť důležité je to u sedmi »našich« putilovovců + dvou našich semjannikovovců. Shromážděte co nejdřív pokud možno co nejúplnější a co nejpřesnější údaje. Je nesmírně důležité dovědět se od zmocněnců, *jak* hlasovalo jedenáct nestraníků (zřejmě šli všichni a neochvějně za likvidátory, ale bylo by žádoucí získat přímé údaje).

86

REDAKCI LISTU PRAVDA

[Po 2. 11. 1912]

Vážený kolego!

Napsal jsem, jak jste mě žádal, Gorkému[185] a dnes jsem od něho dostal odpověď. Píše:

»Pošlete přiložený lístek Pravdě. O honoráři nemůže být ani řeči, to je nesmysl. Psát pro noviny budu, brzy jim začnu posílat rukopisy. Zatím to nešlo, protože jsem strašně zaneprázdněn, pracuji dvanáct hodin denně, až mě bolí v zádech.«

Jak vidíte, je Gorkij naladěn velice přátelsky*. Doufám, že mu odpovíte ve stejném duchu a budete *pečlivě* dbát na to, aby mu *pravidelně* posílali *Pravdu.* Expedice někdy pokulhává, takže to musíte občas sám osobně zkontrolovat.

Novinky, které by ho mohly zajímat, a také některé rukopisy, posílejte (mně, já mu je pošlu), chcete-li si udržet jeho přátelský vztah.

Moc bych Vás prosil, abyste mi poslal 146., 147. a 148. číslo *Pravdy* a 26. a 27. číslo listu *Něvskaja zvězda,* od každého aspoň pár výtisků.

Hodláte odpovídat na vzteklé a podlé výpady Luče? Ti mizerové se sami odtrhli a teď vykřikují o rozkolu! Vždyť přece jejich *kandidátka* dostala *míň* {součet hlasů pro celou kandidátku, pro všech šest kandidátů} jak 17. 10., tak 18. 10.!! *Určitě* seženěte od Zajceva nebo od kteréhokoli jiného volitele přesné počty hlasů pro *všechny* kandidáty likvidátorů. Je to *strašně* důležité! A také jsem prosil, abyste mi v kanceláři petrohradské městské správy koupili *tištěnou* kandidátku zmocněnců! Určitě mi ji *kupte!* Přeji Vám všechno nejlepší.

Váš . . .

Srdečně gratuluji a přeji hodně zdaru všem dopisovatelům, redaktorům a přátelům Pravdy k vítězství jejich stoupenců v Petrohradu, Charkově atd.!!

P. S. Napište mi, jaký teď mají Pravda a Luč náklad! Máte dost materiálů?

* Přikládám dopis Gorkého pro Sovremennyj mir, aby Vám vydali Zkazky. *Vyzvedněte si je co nejdřív.*

87

L. B. KAMENĚVOVI

Kameněvovi

[8. 11. 1912]

Pátek.

Milý L. B.! Vydejte prosím *co nejdřív* další číslo ústředního orgánu.

Spíláme Vám, že mlčíte. Z Vídně jste nenapsal. Na rakouském sjezdu[124] jste netlumočil pozdrav. To je chyba. Ani z Curychu jste nenapsal!!

Ve Varšavě prošel Jagiełło.[125] O Moskvě zatím nic nevíme.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin**

. . . . . .

88

L. B. KAMENĚVOVI

10. 11. [1912]

Milý L. B.! Právě jsem se dověděl, že kongres v Basileji bude *pravděpodobně* 24. *listopadu.*[126] Do komise pro přípravu rezoluce jmenujeme jednoho delegáta my (+ po jednom z Francie, Německa, Rakouska a Anglie + předseda Vandervelde, 4. Rue . . .** XIV. Bruxelles). Adresu si schovejte.

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Několik slov nebylo rozluštěno. *Red.*

** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Několik slov nebylo rozluštěno. *Red.*

Je možné, že já nepojedu a **pověříme Vás.** Proto se začněte *hned* připravovat: shromážděte *všechny* manifesty proti válce, sežeňte Neue Zeit, poslední číslo (č. 6 z 8. 11.)[127], kde Kautsky[436] uvažuje ryze oportunisticky atd . . .

Jeďte, *až dostanete telegram* (do Basileje 2—1 den před kongresem, tj. 22. nebo 23. 11.).

Další číslo ústředního orgánu (osm stran) vydejte **ihned.**

Napište, co a kolik toho zůstane pro příští číslo, které (v rozsahu čtyř stran) vydáme *brzy nato.* Malinovskij byl zvolen v Moskevské gubernii.

Saluts et félicitations!

Bien à vous* *Vl. Lenin*

. . . . . .

89

C. HUYSMANSOVI

10. 11. [1912]

Milý soudruhu Huysmansi!

Mnohokrát Vám děkuji za zprávu.[128] Pokusíme se zajistit jmenování delegátů na basilejský kongres.

Jméno zmocněnce naší strany do komise pro redakci návrhu rezoluce bude oznámeno, jakmile to bude možné.

S bratrským pozdravem

N. Lenin

* Zdravím Vás. Váš — *Red.*

P. S. Musím ústřednímu výboru naší strany předložit zprávu o posledním zasedání byra. K jejímu zpracování potřebuji některé podklady. Dobře vím, milý soudruhu, že jste velice zaneprázdněn, a proto Vás prosím, abyste na pouhých 5—10 minut přijal soudruha Popova, který se k Vám dostaví. Francouzské a německé listy (Le Peuple, vídeňské Arbeiter-Zeitung, Bremer Bürger-Zeitung, Leipziger Volkszeitung a Vorwärts) přinesly o posledním zasedání mezinárodního socialistického byra velice protichůdné zprávy[129].

P. P. S. Teprve dnes jsem dostal zprávu o volbách poslanců do IV. dumy za Moskevskou gubernii. Nyní Vám mohu sdělit, že *všichni poslanci* za dělnickou kurii (Arbeiterkurie) jsou *sociální demokraté!* Dvanáct sociálních demokratů už bylo zvoleno, přestože volby byly zcela neslýchaně zfalšovány.

S bratrským pozdravem

N. Lenin

90

G. V. PLECHANOVOVI

17. 11. 1912

Milý soudruhu! Právě jsem Vám poslal telegram, že souhlasíme s kombinací, na níž jste se dohodl s Rubanovičem.

Prosíme Vás, abyste pro informaci předložil komisi i náš *odlišný názor,* pokud se s Vámi rozcházíme v následujícím bodu.

Článek Kautského[436], uveřejněný v 6. čísle Neue Zeit, tedy po říjnovém zasedání mezinárodního socialistického byra, vyjadřuje zjevně oficiální názor Němců, Rakušanů aj. My zásadně nesouhlasíme s hlavním bodem tohoto

článku (*zejména* s tím, co je na s. 191—192, od slov Dabei müssen až ke slovům heischenden Massen*).

Kautsky *se zříká* zejména *revoluční* masové stávky. To je nepřípustné jak z hlediska Ruska (*teď* se v Pitěru účastní politických stávek sto tisíc lidí, kteří pořádají revoluční tábory a sympatizují s *povstáním* námořníků!), tak i z hlediska celoevropského. Ostatně, Vy znáte naše stanovisko z tisku a doufám, že neodmítnete pohovořit si o tom se soudruhem Kameněvem.

Naším delegátem v mezinárodním socialistickém byru je soudruh Kameněv (M. Rosenfeld. 11. Rue Roli. Paris. XIV).

Nepojedete-li, pošlete mu prosím telegram, a pojedete-li, sejděte se s ním *před* zasedáním komise v Basileji (M. Rosenfeld. Poste Restante. *Bâle*).

Pokud byste proti všemu očekávání nejel, zašlete prosím Vás komisi svůj hlas pro volbu (Rubanoviče nebo Kameněva) písemně.

Zůstávám k Vašim službám *N. Lenin*

Wl. Uljanow. 47. Lubomirskiego. Autriche. Krakau.

91
A. EKKOVI (MUCHINOVI)

[17. 11. 1912]

Vážený soudruhu!

Za rady moc a moc děkuji.

Svou adresu Vám určitě oznámíme, jakmile se zabydlíme.

* Přitom musí . . . žádajících mas. *Red.*

Nepochodíte-li u menševiků a polské sociální demokracie, budete se muset ve své věci obrátit na *výbor zahraniční organizace*[130]. Jeho adresu zná Rosa a bude také zveřejněna v zítřejším čísle Social-demokrata.

Za nabídnutou pomoc (s překlady a jinými pracemi) srdečný dík. V tomto směru Vám určitě dáme zprávu.

Se soudružským pozdravem

N. Lenin

92

L. B. KAMENĚVOVI

[Mezi 17. a 23. 11. 1912]

Komise je svolána na sobotu 23. 11. na 10 hodin dopoledne do Burgvogteihalle. Přijďte ve tři čtvrti na deset, abyste se mohl sejít s *Huysmansem* a *Plechanovem* (oběma jsem o Vás *napsal**). Nejpozději! Raději dřív, abyste stihl všechno zařídit.

Jste tajemníkem za naši stranu. Na vstupní legitimaci *nemá právo* nikdo jiný *než Vy a Plechanov.*

Protože jsem o Vás (Vaše oficiální jméno je *Kameneff,* uvedl jsem mu i Vaši adresu a pravé jméno) napsal Huysmansovi, nemusíte mandát, nebude-li třeba, ani ukazovat.

Jako supléanta** si pozvěte třeba Maleckého, ale řekněte mu, aby nevystupoval, *budete-li tam Vy,* a hlásil se o slovo *výhradně* k polským otázkám. Toto řekněte pouze Huysmansovi.

Pro delegaci posílám dva mandáty — vyberte si, který chcete.

* Dopis G. V. Plechanovovi viz tento svazek, s. 130—131. *Red.*

** — zástupce. *Red.*

Zevrubný dopis o úkolech delegace, o hlasech a ostatním byl poslán Trojanovskému, aby ho postoupil Jurijovi (Bekzadjan. Bolleystrasse. 4. Zürich).

Spílali jsme Vám nekřesťansky za to, že jste se neozýval, ale teď uzavřeme příměří!

Zeptejte se příležitostně Rubanoviče, jestli Plechanov mluvil o sjednocení s esery.

Váš *Lenin*

Na cestu: 40 franků za referát + 50. Výbor zahraniční organizace posílá na vlastní náklady.

93

REDAKCI LISTU SOCIAL-DEMOKRAT

POZNÁMKA NA OBTAHU SAZBY MANDÁTU PETROHRADSKÝCH DĚLNÍKŮ SVÉMU DĚLNICKÉMU POSLANCI[131]

[Před 18. 11. 1912]

N B Určitě *vrátit!!* Neušpinit. *Je nesmírně důležité* tento dokument uchovat! *Do sazby.*

94

L. B. KAMENĚVOVI

[Před 20. 11. 1912]

Milý L. B.!

. . .* Na Vaše jméno mají být do Basileje poslány z Bruselu (Popovem) [a z Lipska] (Zagorským) naše 2 poslední dokumenty: můj Rapport [pro MSB] o volbách do IV. dumy a Ruští dělníci proti válce** . . . stávka a rezoluce zmocněnců. Je to třeba *rozdat* v [MSB. Je to] důležité . . .

Váš *Lenin*

P. S. . . .Připravte to *solidně!* To na ně udělá . . . na všechny. Na *celém světě se prý* síla sociální demokracie měří podle tří znaků: 1. počet . . . votants*** (to u nás *nejde:* pár slov proti legalistům); 2. socialistický tisk; 3. socialističtí poslanci. [Má se v takovém případě] počítat legální tisk?

O kolik jsme my (Pravda) za *celý rok 1912* (za deset měsíců, 1.—10.) silnější než Luč? (*Ad 3.* Začít od III. dumy) Der Anonymus aus dem Vorwärts[442] u.s.w.**** **Dělnická kurie** ve IV. dumě (pár slov o ní) je naše.

* Rukopis dokumentu je značně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

** Zpráva V. I. Lenina pro mezinárodní socialistické byro Volby do IV. dumy, která byla dříve považována za ztracenou, byla uveřejněna v 325. čísle listu Le Peuple z 20. listopadu 1912. Roku 1963 byla přetištěna v knize Correspondance entre Lénine et Camille Huysmans, 1905—1914, Paris.

Ruští dělníci proti válce — jde o výzvu ÚV SDDSR Všem občanům Ruska[152] (Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 156—160). *Red.*

*** — hlasujících. *Red.*

**** Jde o článek V. I. Lenina Anonym z listu Vorwärts a situace v SDDSR (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 233—246). *Red.*

95
TELEGRAM J. A. BERZINOVI

[Před 24. 11. 1912]

Berzin
Tervueren

Polská opozice zatím nedostala pozvání, dotažte se prosím Huysmanse.[132]

Lenin

96
REDAKCI LISTU PRAVDA

[24. 11. 1912]

Milý kolego! Posílám Vám petrohradský mandát[374], který se nám náhodou velmi rychle dostal do rukou díky jisté příležitostné cestě z Pitěru. Rozhodně uveřejněte tento mandát petrohradskému poslanci palcovými písmeny na předním místě. Je naprosto nepřípustné, že Luč už o mandátu píše, zkresluje ho a uveřejňuje o něm noticky, kdežto Pravda, jejíž stoupenci mandát vypracovali, prosadili a dali do oběhu, o něm mlčí . . . Co to znamená? Cožpak může dělnický list existovat, bude-li takhle přehlížet to, co zajímá dělníky? (Samozřejmě, kdyby jednotlivé výrazy nebo věty cenzura nepustila, jsou možné částečné úpravy, jak se to obvykle v takových případech dělá.) Ovšem neuveřejnit takovou věc vůbec znamená nejen vytvářet půdu pro stovky konfliktů, které bude mít Pravda na svědomí, ale citelně poškozovat i samu novinářskou činnost, rozšiřování listu a jeho budování jako podniku. Noviny přece nejsou věc, kde si čtenář jen tak něco přečte a novinář jen tak něco napíše[354]. Noviny

musí samy hledat, samy včas nacházet a včas otiskovat určitý materiál. Noviny musí hledat a nacházet spojení, jaké potřebují. A teď se najednou objeví mandát petrohradskému poslanci, vypracovaný stoupenci Pravdy, a v Pravdě o něm není . . . Odpovězte prosím ihned, jakmile tento dopis dostanete.

97
L. B. KAMENĚVOVI

[Po 25. 11. 1912]

Milý L. B.! Mám strašnou zlost na Vaši nespolehlivost — nezajistil jste dopisování z kongresu!! Ale o tom jinde. Koba musel kvůli Vám ztrácet *veledrahocenný* čas.

A teď k věci. Myslím, že jste si v Basileji počínal — za daných podmínek — skvěle. Líp to už ani nešlo. K demaskování likvidátorů nemohla být *lepší* příležitost. (Pochopil jsem Vás — protože jste dopis stále ještě »nedokončil«! — tak, že se mezinárodní socialistické byro *vůbec nezabývalo* dělením hlasů.) Dopadlo to nerozhodně, a to bylo za daného poměru sil to *nejlepší* . . .* Otázka »národních« stran byla podle mého názoru *na místě*, stejně jako ostatní tři body. Zkrátka a dobře, pokud jde o podstatu věci — félicitations les plus chaleureuses!**

Proč chyběl Muranovův podpis? Telegram šel přece **v neděli!!** . . .[133]

Ze šesti jsme zatím viděli dva: Malinovského a Muranova. Působí skvělým dojmem . . . Půda je bohatá, ale potřebuje *dlouho* obdělávat . . .

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

** — nejvřelejší blahopřání! *Red.*

P.S. Myslím, že na paritu můžeme přistoupit, ale Vy kladete jednu podmínku: *odmítnout* Haaseho pro zaujatost a pro urážky byra.

Takové odmítnutí je naše svaté právo a morální povinnost. Ale politicky je to jasné . . . podnikne proti nám zuřivou štvanici . . .

98

REDAKCI LISTU PRAVDA

[Před 26. 11. 1912]

Milí kolegové! Velice nutně potřebuji 8. číslo Pravdy. Napsali jste, že ho nemáte. Uveřejněte prosím vás v Pravdě následující oznámení — z opatrnosti neuvádím č. 8, ale č. 5—10.

To se tak dělá. Moc vás o to prosím.

Váš *V. Iljin*

Co je s Olminským? Je pravda, že je nemocný?

Redakce a administrace Pravdy naléhavě prosí čtenáře, aby jí zaslali po jednom výtisku Pravdy č. 5—10 (NoNo 5 až 10). Nutně je potřebujeme k doplnění ročníku.

99
REDAKCI LISTU PRAVDA

[26. 11. 1912]

Milý kolego! S politováním jsme zjistili, že nedělní číslo Pravdy má dvě závady: za prvé, není tam článeček o basilejském kongresu; za druhé, není tam otištěn pozdrav kongresu[312] od Badajeva a dalších.[134] V prvním případě neseme vinu i my, protože jsme článek neposlali. Byli jsme zaneprázdněni mimořádně důležitými záležitostmi. Napsat takový článek by nedalo žádnou velkou práci, a že kongres bude zahájen v neděli, to přece redakce Pravdy věděla. Na druhém nedopatření má plnou vinu Badajev. Je naprosto neodpustitelné, že se nestará o svůj list, že podepisuje kdeco, ale přitom to hned nepřinese do svých novin. Je absurdní, když dělnický poslanec za Pitěr (a navíc stoupenec Pravdy) nespolupracuje s dělnickým listem v Pitěru. Je krajně nezbytné, aby tomuto vážnému nedostatku věnovali co nejvíc pozornosti jak celá redakce, tak Baturin (kterému mimochodem laskavě odevzdejte tento dopis[130]) a od kterého bych velice rád dostal pár řádek), tak i poslanec.

Žádali jste adresu Gorkého. Zní: Signor Massimo Gorki. Villa Spinola. *Capri* (Napoli). Italia. Neapol.

A tady je adresa dopisovatele v Římě, napište mu, bude přispívat do Pravdy: B. Antonoff, Via le Giulio Cesare, 47. Roma. Italie.

Proč neposíláte peníze, které nám patří? Zpoždění nám způsobuje značné potíže. Nezpožďujte to, prosím vás. Proč jste neodpověděli na naši žádost, aby se v listu uveřejnilo oznámení, že redakce shání 5.—10. číslo Pravdy?

Přeji všechno nejlepší.

Váš *V.*

100
L. B. KAMENĚVOVI

[3. 12. 1912]

Milý L. B.! Hanba, třikrát hanba!

O Basileji jste neposlali do *Pravdy* ani slůvko!! Jak si to představujete??

Měli jsme pět zmocněnců, a ani jeden dopis z Basileje nám!! — ani jeden příspěvek do Pravdy!!

A proč jste nedali »dívkám« (všem, které byly v Basileji) *mandáty,* když jste měl můj nevyplněný mandát?

Váš *Lenin*

101
DĚMJANU BĚDNÉMU

[5. 12. 1912]

Vážený soudruhu! Spěchám, abych Vám sdělil, že jsem Váš dopis[9] z 15. listopadu 1912 obdržel[135]. Adresa zřejmě funguje dobře — můžete na ni psát i napříště. Velice nás zarmoutil Váš dočasný odchod z Pravdy a máme velkou radost, že jste se vrátil. Naše korespondence s dopisovateli Pravdy je v poslední době, zejména po smutných událostech nedávných dnů[136], velice špatná. Je to svízel. Byli bychom moc rádi, kdybyste teď, když jste si ověřil adresu, tj. když jste se přesvědčil, že Váš dopis došel, napsal zevrubněji něco o sobě, o nynější redakci Pravdy, o řízení samotné Pravdy, o jejích odpůrcích, o Luči atd.

Proč potřebujete ještě potvrzení z redakce Pravdy? To nechápu.

Tisknu Vám ruku a zdravím Vás za sebe i za kolegu.

V. Iljin

102

J. V. STALINOVI

Pro Vasiljeva

6. 12. [1912]

Milý příteli, pokud jde o 9. leden, je nesmírně důležité promyslet a připravit celou věc předem. Předem musí být připraven leták[372] s výzvou k pořádání mítinků, jednodenní stávky a demonstrací (to musí být řešeno na místě, na místě je všechno jasnější)[137]. Je třeba »napravit« chybu z 15. listopadu, samozřejmě napravit ji v protioportunistickém smyslu.[138] Leták musí obsahovat tři základní revoluční hesla (republika, osmihodinový pracovní den a konfiskace statkářské půdy) se zvláštním důrazem na třísetleté jubileum »nestoudností« dynastie Romanovců. Není-li úplná a naprostá jistota, že se dá leták vyrobit v Pitěru, je třeba ho předem a včas připravit tady a do Pitěru dopravit. Drzost likvidátorů, pokud jde o Jagiełła, je opravdu bezpříkladná. Máme-li všech šest za dělnickou kurii, nemůžeme se mlčky podřizovat nějakým Sibiřanům. Jestliže šestku majorizují, musí šestka rozhodně vystoupit s co nejostřejším protestem, otisknout protest v listu Děň a prohlásit, že se obrací na široké masy, na dělnické organizace. Likvidátoři chtějí svou většinu nafouknout a dosáhnout rozkolu s polskou sociální demokracií. Copak se dělničtí zástupci šesti dělnických gubernií podřídí Skobelevům a spol. nebo náhodnému Sibiřanovi[139]? Pište častěji, víc a podrobněji.

Články v Luči[1, 60] proti stávkám jsou vrcholem ubohosti. Je třeba proti tomu ostře ilegálně vystoupit. Napište co nejdřív, pro který plán takového vystoupení z těch, co jste navrhoval, jste se rozhodl.

Zdravím Vás.

P. S. Vraťte doklad — prokazovat se jím není záhodno, jeho majitel může být v Pitěru.

103
L. B. KAMENĚVOVI

[8. 12. 1912]

Milý L. B.!

Odpovídám k jednotlivým bodům.

1. K Haaseho dopisu Rjazanovovi. Tento »dokument« je soukromý. My ho nemáme. Odvolávat se na něj *nemůžeme.* Abychom se *my* obraceli na Haaseho (i když prostřednictvím mezinárodního socialistického byra) — zda by se nemohl »vyjádřit« — je nevhodné, naprosto nevhodné.

Vaše otázka, »zda mu (Haasemu) dali (kdo?) možnost „vyjádřit se"«, padá.

Takovou možnost vždycky měl *a má.* Rjazanov ho dokonce o tom *uvědomil.* Ergo* nechce. Tak ať jde k čertu! A my přimáčkneme jeho i *všechny Němce,* protože teď máme doklad, že Vorstand dal peníze Lotyšům + Bundu + kavkazskému oblastnímu výboru.

2. Vaše otázka, »víme-li o někom lepším«, je s prominutím velice podivná. A ještě podivnější je: »On (Haase) přece jen něco zná« (??) (le préjugé est plus éloigné de la vérité que l'ignorance!**) a »je s to (?) pochopit (??) význam (???) ideových (????) neshod« . . . To je skutečně prapodivné. *Nemůže* pochopit jen ten, kdo *nechce* pochopit. A německý Vorstand (s Haasem v čele) *dokázal,* že nechce.

* — Tedy. *Red.*

** — předsudek má k pravdě dál než nevědomost! *Red.*

Nikoho »lepšího« nehledáme, nemůžeme a ani nejsme povinni hledat. O to přece nejde. Je třeba zavrhnout »zaujatost«, nic víc. Jinak je nám to jedno.

3. O jaké »potvrzení mandátů opozice« v Basileji jde? Nestydíte se, že jste o tom *dodnes* nenapsal ani slovo??

Kdo je »potvrdil«? Rusové? Sociální demokraté + eseři?? Kdo jim dovolil strkat do toho nos? Jak se do toho mohli míchat Rusové, když *neprosadili* hlasování *celé* polské delegace, jak to bezpodmínečně vyžadují stanovy internacionály? Hlasovala *celá* polská delegace nebo ne? Pokud ano, *potřebujeme* v každém případě k této otázce (kromě Vaší výpovědi) *dokument* podepsaný *všemi* delegáty, kteří »potvrzovali«. Cožpak jste Vy, který jste tady byl a víte, jak je otázka opozice palčivá, nepostřehl, jak je dokument v takové věci důležitý vůbec? a pro nás v Krakově dvojnásob??

4. Jestliže tam Muranovův podpis byl, napište [prosím*] Huysmansovi, jako že ve zprávách byla chyba nebo vynechávka a že snažně prosíte, aby v oficiální zprávě byla vynechávka doplněna a uvedeno jméno Muranova, že se odvoláváte na dokument, že připomínáte atd.

5. Do ústředního orgánu přece o volbách a o Basileji píšete, ne? Pokud jde o volby, přečtěte si hanebný Stěklovův článek[471] v *Neue Zeit,* mějte ho na zřeteli, ale samozřejmě mu neodpovídejte.

Článek o Basileji dejte sázet co nejrychleji a co nejdřív nám pošlete korekturu, protože *se musíme poradit:* vyvstává tu řada závažných otázek (co říci o Plechanovovi? a o polské opozici?). Formulujte to trochu ostřeji, aspoň si myslím, že je to třeba. Avšak kolektivní rozhodnutí tu ještě není a bez našeho článku ani být nemůže.

6. Přestal jsem Vám, L. B., namouduši rozumět — ačkoli se už nějaký ten pátek známe — od doby, co jste za-

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slovo v hranatých závorkách bylo doplněno podle smyslu. *Red.*

čal tropit »rodinné scény« (a) kvůli cestě do Basileje a (b) kvůli Vašemu (předpokládanému) delegování na poradu.

Co je to za tón!? Jak to kladete otázky?? Není Vám hanba takhle se ptát?

Co špatného přinesla Vaše cesta do Basileje *naší věci?* Vysvětlete mi to, proboha!

Jak můžete *Vy* takhle bezdůvodně fňukat jako Jurij a Kyjevané, to je ne-po-cho-pi-tel-né!

A co přinesla špatného *Vám?* Vysvětlete mi to!

A teď k poradě. Já bych musel (a) nechat stranou *každodenní* práci v Pravdě; (b) vynaložit dvakrát či třikrát víc času než Vy; (c) vynaložit dvakrát či třikrát tolik peněz — *a přitom peníze nemáme;* (d) lézt do pasti svým nepřátelům, kteří chtějí využít mé *maximální* (jinak tomu při takovém válčení ani nemohlo být) *podrážděnosti??*

Vysvětlete proboha, co to s Vámi je?? Jak to, že brožuru[104] jste napsal *Vy* a jet mám *já??*

»Hned to na celý případ vrhne špatné světlo«!? Co to má znamenat?? Proč Martynov v Basileji, když jste tam byl, *nevrhl »špatné* světlo«?? Proč se *dáte* nachytat na babské tlachy pařížských drbeň??

»Hned se jazýček vah nakloní na stranu organizačního výboru« . . . Jste naivní až bůh brání. *Protože* jsou Němci proti nám (a to je fakt), je »jazýček vah« *už* nakloněn směrem k organizačnímu výboru. Cožpak nechápete, že moje osobní přítomnost *takové* naklonění jenom *zdesateronásobí,* protože já *nejsem schopen* klidně (jako Vy) rozmlouvat ani s Haasem, ani o Haasovi? A vy to moc dobře víte!

Podstata je však v tom, že *tento* »jazýček vah« **doopravdy** nerozhoduje *ani* v byru, *ani* na poradě, ale *v reálném* poměru sil. **Máme** šest kuriových dělníků v sociálně demokratické frakci v Jagiełłově případu[400] — šest a šest; dnes píše Malinovskij: »máme šest kuriových + čtyři likvidátory + dva kolísající. Sibiřané *ještě nepřijeli.«*

Zmobilizujeme tuto šestku, která zastupuje *petrohradský, moskevský* a *jihoruský proletariát,* a *vytáh-*

lám) . . . v kolegiu* (musíte se snažit, aby se od Vás stále a stále učili reagovat na všechno důležité rezolucemi a kopie rezolucí okamžitě posílat sem). Přibližný návrh takové rezoluce: »Kolegium projednalo všechny okolnosti Jagiełłova přijetí do sociálně demokratické frakce, seznámilo se s články, které o tom uveřejnil marxistický orgán Pravda[86] a list likvidátorů *Luč,* vzalo na vědomí zprávu toho a toho o diskusích na toto téma v sociálně demokratické frakci v dumě a o názorech různých sociálně demokratických organizací v Rusku a usneslo se: Uznat, že odmítnutí přijmout Jagiełła s rozhodujícím hlasem bylo ze stranického hlediska jedině správným východiskem, protože Jagiełło není členem sociálně demokratické strany a dostal se do IV. dumy proti vůli většiny volitelů dělnické kurie ve Varšavě. Kolegium odsuzuje protistranickou agitaci, kterou za přijetí Jagiełła do frakce vedl Bund a likvidátoři, a doufá, že přiznání jen poradního hlasu poslanci Jagiełłovi napomůže sblížení všech uvědomělých polských dělníků kolem polské sociální demokracie a jejich úplnému splynutí s dělníky všech národností v jednotné organizace SDDSR.«

Jestliže likvidátoři proti očekávání zvítězili a Jagiełło byl přijat, je přesto nutné, a to dvojnásob nutné, vydat rezoluci stejného obsahu, která by vyjadřovala politování a obsahovala výzvu k celé straně.

Dále je mimořádně důležité, aby kolegium »napravilo« chybu se známou rezolucí z 13. listopadu a přijalo rezoluci novou. Asi takovouto: »Kolegium zvážilo všechny okolnosti v souvislosti se stávkou z 15. listopadu a shledává, že varování před stávkou bylo jak u sociálně demokratické frakce, tak u petrohradského výboru vyvoláno výhradně tím, že část organizace nebyla připravena k akci v onen den. Ukázalo se však, že se hnutí revolučního

* *Kolegium* — bolševická část sociálně demokratické frakce ve IV. státní dumě. *Red.*

proletariátu přesto značně rozšířilo a vyústilo v pouliční demonstrace za republiku, osmihodinový pracovní den a konfiskaci statkářské půdy, čímž pozvedlo celé dělnické hnutí v Rusku na vyšší stupeň. Kolegium proto rozhodně odsuzuje propagandu proti revolučním stávkám, kterou vedou likvidátoři, jejich . . . skupina a Luč, a doporučuje dělníkům, aby veškeré své úsilí zaměřili na širší, solidnější a svornou přípravu pouličních demonstrací a politických protestních stávek; protestní stávky by měly být pokud možno kratší (jednodenní) a solidární. Kolegium se vynasnaží rozvinout agitaci pro stávku a demonstraci 9. ledna 1913 se zvláštním protestem proti třísetletému jubileu vlády Romanovových, kteří zotročují Rusko a zbrocují ho krví.«

Dále je nanejvýš důležité a nutné, aby pět poslanců (kuriových) vypracovalo zdůvodněnou rezoluci k případu Badajeva. Asi takovouto: »Pět poslanců za dělnickou kurii posoudilo štvanici, kterou rozpoutali likvidátoři v listu Luč i mezi petrohradskými dělníky proti soudruhu Badajevovi, a usneslo se: 1. nepředkládat tuto otázku frakci v dumě, protože ta Badajeva přijala a nikdo z frakce proti Badajevovu přijetí neprotestoval; 2. prošetřit, jak proběhla Badajevova volba, pod podmínkou, že se Badajev v této otázce zdrží hlasování; 3. pět poslanců si ověřilo skutečnost, a) že mandát protilikvidátorského obsahu byl vytištěn předem a jednomyslně schválen na schůzi zmocněnců, že všichni volitelé a zmocněnci, kteří stáli za Badajevem, postupovali na žádost petrohradského výboru SDDSR svorně, jednotně a jako přesvědčení, stejně smýšlející lidé; b) že na schůzi sociálně demokratických zmocněnců hlasovalo patnáct pro kandidátku petrohradského výboru a devět pro likvidátory a že mezi zmocněnci a voliteli z listu Luč nepostupovali všichni jako stoupenci likvidátorů, nýbrž část jich kolísala (Sudakov atd.); c) že když prošli tři a tři volitelé, Badajevovi stoupenci navrhli, jak bylo jejich povinností, tuto otázku rozhod-

nout losováním, aby se spor neřešil před buržoazií; d) fakt, že Badajevovi stoupenci přednesli takový návrh, i fakt, že likvidátoři odmítli nad . . . otázkou P. a M.* (likvidátora) — vzhledem k tomu všemu se pět poslanců usneslo: konstatovat, že Badajev byl nesporně zvolen většinou sociálně demokratických dělníků v Petrohradu a kandidoval skutečně na žádost petrohradského výboru, že veškerá vina za dezorganizaci voleb sociálně demokratické strany do dělnické kurie v Petrohradu padá na likvidátory, kteří, i když věděli, že jsou v menšině, mařili vůli většiny; že odmítnutím losovat se likvidátoři dopustili pobuřujícího a v dělnickém hnutí neslýchaného porušení povinnosti každého sociálního demokrata.[143] Pět poslanců se usneslo zveřejnit tuto rezoluci v tisku a svorně agitovat mezi dělníky pro Badajeva a proti agitaci likvidátorů.«

Tato rezoluce je nezbytná. Badajevův případ už se dostal do mezinárodního tisku. Stěklov uveřejnil v Neue Zeit vyhýbavé, ale špinavé fráze[471]. A v německé brožuře[439], kterou vydali likvidátoři k mezinárodnímu kongresu německy, je vytištěno čertvíco. Mlčet nesmíme. Právě poslanci za dělnickou kurii musí ověřit fakty a doložit oprávněnost zvolení, ovšem s tím, že se Badajev zdrží hlasování.

105
V. I. NĚVSKÉMU

[13. 12. 1912]

Milý V. I.! Dnes jsem dostal zprávu o volbách. Díky. Sežeňte, je-li to možné, tabulku a co nejdřív mi ji pošlete.

* V dopise je vynecháno několik slov. P. — N. G. Poletajev, M. — zřejmě J. Majevskij. *Red.*

Pokud jste nejel do Petrohradu, nic se nestalo. Teď se to tam patrně trochu zlepšilo. Tady Vás však *určitě* čekáme v době, kterou jste stanovil. Koukejte *opravdu* přijet. Pište mi na adresu: Krakau, ulica Lubomirskiego 35. Až vyjedete, pošlete mi od hranic na tuto adresu telegram, přijdu Vám naproti.

106
J. V. STALINOVI
Vasiljevovi

14. 12. [1912]

Milý příteli, dnes jsme se dověděli, že vedení družstva[144] bude rozpuštěno za týden. Zbývá tedy velmi málo času. Snažně Vás prosím, udělejte všechno, co je třeba: 1. Včas převést Děň na jméno číslo 5[145] nebo přinejmenším spolehlivě a reálně, se stoprocentní zárukou zajistit, aby měl pokladnu na starosti on. S financemi jsme na dně. Peníze z předplatného jsou všechno, co máme. Nechat je v nespolehlivých rukou by byl zločin! 2. Je třeba ihned napsat články (nebo vzít ty, co jsme už napsali a dávno poslali) a prohlášení šesti družstevníků pro list Děň a neprodleně je otisknout. Nezačneme-li usilovně agitovat za předplatné, za peněžní sbírky, za poskytnutí podpory, bude všechno ztraceno. 3. Prosadit v Míšově kolegiu[146] rezoluci proti číslu 16* jako protiváhu rezolucí likvidátorů. 4. Zajistit definitivně stanovenou schůzku všech (bez výjimky) — teď je to trojnásob důležité. Snažíme se přitáhnout i Spicu. 5. Vasiljeva co nejdřív vyžeňte ven, jinak ho nezachráníte, a přitom ho potřebujeme — to nejdůležitější už udělal.

Odpovězte mi prosím na tento dopis co nejdřív, hlav-

* Číslo 16 — E. I. Jagiełło. *Red.*

ně pokud jde o Pravdu*. Psal jste přece, že to »zavání kriminálem«[147]. Jestli celou agendu nepředáme (tj. nepřevedeme vydavatelství a pokladnu) na jméno číslo 5, nadobro se zničíme.

Tisknu Vám ruku. Váš**

P. S. Příjezd je možný, ale musí to být hned, ať si všichni okamžitě opatří pasy, ať mají všecko u sebe, aby to nebyly jen sliby, ale skutky. Jestli se to odloží, rozprchnou se a nic z toho nebude. Je nanejvýš důležité, aby se sešli všichni najednou, protože jinak se zase k žádnému rozhodnutí nedospěje, nic se nezorganizuje a zůstane jenom u slibů, jenom u slov.

P. P. S. Záležitost s číslem 16 se všemožně snažte odložit na rok 1913, mnoho lidí totiž nezná *stranické* dokumenty a bez nich je trapné takovou věc řešit.

107

J. V. STALINOVI[148]

Pro Vasiljeva

16. 12. [1912]

Milý příteli, dostali jsme všechny Vaše dopisy (poslední o »povolnosti« Vašeho krajana*** v záležitosti čísla 16. Jenomže to je pochybené!) a odpovídáme. Skutečně se naše dopisy ztrácejí?

1. Pro všechny svaté, učiňte co nejrázněji opatření a odeberte W.**** Krassovi, oficiálně ji převeďte na Mura-

* V rukopisu je toto slovo škrtnuto a z konspirativních důvodů napsáno Luč. *Red.*

** Podpis nečitelný. *Red.*

*** Je míněn N. S. Čcheidze. *Red.*

**** Jde o Pravdu. *Red.*

nova, na číslo 5, a hlavně pak vezměte Krassovi pokladnu a peníze za předplatné. Jinak je s námi konec. A také by bylo trestuhodné nechat růst »panamu«.

2. Svolejte k sobě schůzku všech šesti, než se Vám rozprchnou. Teď je spousta času; všechnu práci stihnou udělat i po schůzce.

3. Stůj co stůj zajistěte, aby ve W. veřejně vystoupilo všech šest (v krajním případě aspoň pět, už se to nedá déle odkládat a vyčkávat).

4. Donuťte konečně Šibajeva* a všechny jeho kolegy, aby nám sem dvakrát týdně psali a svědomitě posílali příspěvky. Jinak se spolupracovat *nedá.*

5. Totéž platí o Větrovovi. Nenapsal ani jednou, a přitom by docela dobře dokázal poslat i text likvidátorské deklarace. To je neodpustitelné.

6. Dostal jste návrhy rezolucí pro Míšovo kolegium? Prosaďte je za každou cenu.

Dopisy byly posílány hlavně na banku. Návrh letáku byl poslán na druhou Šibajevovu adresu. Odpovězte okamžitě, aspoň pár slov, zda jste tento dopis dostal[197].

Zdravím Vás.

P. S. Právě jsme se dověděli o porážce.

Je třeba v Míšově kolegiu prosadit rezoluci *proti* (tu, kterou mělo číslo 3) s dodatkem, že usnesení frakce je usnesením sedmi polostraníků, a rozšířit ji po obvodech. Pokud ani hanebná rezoluce sedmi menševiků pro Jagiełła[339] (a pro Bund) nepřivede na naši stranu definitivně číslo 6, je třeba psát do W. aspoň v pěti, a to stále ostřeji a *ostřeji.*

Jestliže byla rezoluce o Jagiełłovi schválena za situace, že Rusanov ještě nedorazil nebo že nic přesného nevědí o jeho postoji k sociální demokracii, pak sedma jednodu-

* Jde zřejmě o A. J. Badajeva. *Red.*

še napálila šestku, ukradla jí nos mezi očima. Kdybych byl na místě Rusanova a přijel až po všem, nevstoupil bych do sociálně demokratické frakce a ztropil bych strašný skandál.

Je-li však známo, že Rusanov není sociální demokrat, není možné se klidně smířit s hanebnou rezolucí.

V *každém* případě bych radil, aby petrohradský výbor schválil přibližně takovouto rezoluci: (zopakovat rezoluci, kterou má číslo 3).

Petrohradský výbor kategoricky odsuzuje rezoluci sedmi členů dumské frakce, kteří a) neshromáždili přesné údaje o sociálně demokratických dělnících ve Varšavě; b) nezmínili se v rezoluci o *protestu* všech polských sociálních demokratů proti Jagiełłovi; c) nezmínili se o dvou (ze tří) volitelích za varšavské dělníky; d) označili hlasování příslušníků buržoazie pro Polskou socialistickou stranu za »růst uvědomělosti mezi buržoazií«, zatímco tu mohlo jít jedině o to, že z pranice dvou zlodějů vyzískal poctivý člověk; e) odvodili si Jagiełłův[414] sociáldemokratismus z jeho »prohlášení« a z bloku části sociální demokracie s *nesociálně demokratickou* stranou *proti* polským sociálním demokratům; f) a především — *neslýchaným způsobem odtrhovali* »otázky vnitrostranického života sociální demokracie« od »otázek politické činnosti v dumě, čímž *podporovali oddělení* činnosti v dumě od vnitrostranického života«.

Petrohradský výbor odsuzuje všechny, kdo se odhodlali k takovému protistranickému kroku a odtrhli se tak od »vnitrostranického života ruské sociální demokracie«.

108
BOLŠEVICKÝM POSLANCŮM IV. STÁTNÍ DUMY*

17. 12. [1912]

Milí přátelé! Neroztrpčuje nás ani tak porážka v souvislosti s číslem 16, jako spíš trestuhodné mlčení přátel (šesti nebo alespoň pěti) ohledně naší věci a lhostejnost k osudu naší věci. Vždyť to znamená všechno ničit, všechno pohřbívat. Pořád ještě nemáme výzvu pěti nebo šesti, protože se zatím nevymanili z vlivu nespolehlivých osob. (Sám číslo 3 říká, že to zavání kriminálem!) Pamatujte proboha, že se budeme zodpovídat všichni, pokud se ten děsivý předpoklad splní. Je však nutné stůj co stůj převést šek na jméno čísla 3 nebo 5, okamžitě předat pokladnu našemu člověku** nebo se číslo 5 musí ujmout kontroly. Okamžitě všude zahájit rozsáhlou kampaň za získávání předplatitelů a každý den o tom uveřejňovat příspěvky družstevníků.

Materiály z dumy stejně žádné nemáme, nemáme ani statistické údaje[330] (1), ani (2) listiny z dumy[370], ani (3) interpelaci kadetů, (4) ani Kokovcovovu důvodovou zprávu[271], (5) ani návrh zákona kadetů a všech ostatních. Vynaložte veškeré úsilí, abyste to sehnali, než bude duma rozpuštěna, a co nejrychleji nám to pošlete.

Odpovězte aspoň několika slovy, ale okamžitě.

* Dopis byl adresován N. I. Podvojskému. *Red.*

** V kopii pořízené při perlustraci je po těchto slovech vynechávka a pod čarou poznámka: »Slova nebyla rozluštěna.« *Red.*

109
V. I. NĚVSKÉMU

[17. 12. 1912]

Milý V. I.! Doufám, že neodmítnete vyřídit příležitostně mému příteli panu Spic-ovi (předpokládám, že se s ním občas setkáváte na univerzitě) toto: jeho zdejší přátelé ho ještě jednou prosí, 1. aby sem určitě přijel v době, jak slíbil (nebo dřív) a 2. aby napsal do Petrohradu svému příteli*, který sem pojede, aby i on sem rozhodně zajel ještě jednou na vánoce (tj. 12. podle ruského kalendáře) a *aby vzal s sebou* další *kolegy*. Určitě to bude velice užitečně strávený čas. Jestli mu to přátelé z Pitěru neporadí, tak asi nepojede.

110
BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR V RUSKU

19. 12. [1912]

Milí přátelé! Zpráva o tom, že likvidátoři vsunuli do rezoluce »kulturně národnostní autonomii«, nás přímo pobouřila. Takhle ne, všechno má své meze! Lidé, kteří rozbili stranu, chtějí teď definitivně zmařit i její program[41, 316]. Nezastaví se ani tam, kde se zastaví i ultrasmířlivec Plechanov. Takhle to nejde. Nemůžeme trpět ani . . .** Musíme se stůj co stůj postavit na odpor a protestovat. Je nezbytné dát jim ultimátum: My předneseme referát, a *oni* [ať] si přečtou tuhle hanebnost, tu kulturně

* Jde o J. V. Stalina. *Red.*

** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. Slova v hranatých závorkách byla doplněna podle smyslu. *Red.*

národnostní autonomii apod.! Vynaložte všechno úsilí, abyste to udělali aspoň jménem pěti (raději pět uznávajících politiku strany než šest kolísajících mezi stranou a likvidátory strany).

Jak hnusná rezoluce o číslu 16, tak hanebná vsuvka o kulturně národnostní autonomii i snaha »vecpat se« do rozhodování o novinách jasně ukazují, že iluze o »smíření« s takovými lidmi nejsou na místě.[149] Likvidátoři těmito kroky *rozpoutali* válku. Musíme válku systematicky promyslet a vést ji energicky. Kromě výše uvedeného je k tomu zapotřebí dvou věcí: 1. předkládat písemné protesty podepsané pěti s pohrůžkou, že se ve všech výše uvedených a dalších podobných otázkách obrátíme na stranické organizace; 2. sejít se tady v pěti či v šesti (toho je třeba dosáhnout!) a definitivně se dohodnout na postupu.

Text by měl vypadat asi takto . . .: »My nížepodepsaní prohlašujeme, že se usnesení frakce o Jagiełłovi[62, 339], rezoluce o něm a rozhodnutí vsunout do rezoluce kulturně národnostní [autonomii] natolik rozcházejí se *všemi* usneseními sjezdů strany, že odmítáme převzít za tato usnesení odpovědnost, prohlašujeme je za protistranická, vyhrazujeme si právo obrátit se na organizace strany a upozorňujeme, že takovými usneseními frakce zcela opouští půdu strany.«

Je jasné, že sedmička půjde *dál* likvidátorskou cestou.

Musíme si pospíšit s organizací, napište podrobněji o listu Děň. Co finance? Co literární rubrika? Poslali jsme zvláštní dopis, aby nám číslo 1 nebo číslo 3 (nebo společně, to by bylo nejlepší) přivezli uvedené knihy.

Moc vás prosíme, zařiďte to. Výdaje uhradíme . . . předat knihu Falinského[223], nadávají nám.

2. Pokud číslo 3 dostal z Vídně peníze, jsou určeny Větrovovi.

3. Nedalo by se nějak zjistit, zda Větrov dostal naše dopisy? Psali jsme mu mnohokrát do redakce, ale vůbec

neodpověděl. Opravdu není možné získat adresy, na které by se dalo psát?

P. S. Soudruzi mě prosí, abych ještě připsal, že máte právo půjčovat si knihy z knihovny . . . Na čtrnáct dní.

111

G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Před 20. 12. 1912]

Zdá se, že Váš dopis je první, který podává »zprávu« o Basileji!![150] Trochu pozdě . . . Zřejmě se v Basileji něčeho nedostávalo (nebo snad bylo něčeho nazbyt?) . . . Myslím, že delegátům chyběla organizovanost. A to je velice smutné. Kameněv měl samozřejmě práce až nad hlavu, ale co těch pět ostatních?? Nebylo vám snad jasné, že je třeba psát do Pravdy *denně?* Copak bylo tak těžké rozdělit si úkoly? Do Pravdy nebyl z kongresu poslán ani jeden dopis, zatímco do Luče jich likvidátoři poslali *několik.*

Není to ostuda? Pokud my budeme spát a likvidátoři pracovat, samozřejmě to u nich půjde líp. Podniká se něco pro sbírky na Pravdu? Zatím to není vidět, ale likvidátoři uveřejňují v Luči zprávy o *sbírkách* v zahraničí. A přitom Pravda je *potřebuje* moc a moc.

Sem o Basileji žádný z delegátů nenapsal (kromě Kameněva). Bylo nezbytně nutné rozdělit si práci a psát dvakrát denně. Jenže všichni jste mlčeli. Zřejmě jste byli s něčím nespokojeni. Ale s čím? Pánbůh ví! Já jsem *s výsledky* Basileje *nesmírně* spokojen, protože se ti idiotští likvidátoři dali nachytat na iniciativní skupinu[151]!! Líp už nebylo možné tu pakáž lapit! Ale nečinnost našich delegátů, to, že z jakýchsi mně nepochopitelných důvodů vůbec »neotevřeli pusu«, mě pobuřuje. Mluvili jste s německými delegáty? (Vždyť čtyři nebo pět z vás *umí* ně-

mecky!) Kdo mluvil? S kým? Jak? O čem? O ničem jsem se nedoslechl, s výjimkou toho, co mi napsal Kameněv. Agitace mezi Němci je velice důležitá.

Píšete, že »naše situace v tisku i ve frakci je nevalná«. Nevalná je, pokud jde o časopis Prosvěščenije. Nejsou peníze. S penězi je to kritické. Potřebujeme pomoc, potřebujeme pomocnou ruku.

Pravda má náklad kolem 23 000 výtisků. Luč 8—9 tisíc. Tady si stěžovat nemůžeme. Ovšem Pravda měla v dubnu a v květnu 60 000 a v létě klesla na 20 000. A náklad stoupá *velice* pomalu. *Bez pomoci se neudrží.* Ve frakci jsme na tom líp než kdykoli jindy. Celá šestka za dělnickou kurii je *naše.*[152] To *nikdy* nebylo. Poprvé jsme dobyli jih. Z dvanácti poslanců — šest a šest. Maňkov je menševik. Co je Rusanov — není známo. Bojovat se dá. Uvedu přesné údaje, jak pokračujeme. Poslanci za dělnickou kurii:

do	II. dumy	12	menševiků	11	bolševiků	(= 47 %)	(»Protokol lon-
"	III. "	4	"	4	"	(= 50 %)	dýnského sjez-
"	IV. "	3	"	6	"	(= 67 %)	du«, s. 451.)[153]

Jestliže u vás někde někdo propadá malomyslnosti, ať se nad těmito čísly zamyslí a zastydí se za svou malomyslnost. *Poprvé* je mezi našimi v dumě *význačný* dělnický *předák* (Malinovskij). Deklaraci přednese on[62]. To bude něco jiného než Alexinskij! A výsledky — možná že ne hned — budou *veliké.* Ve III. dumě jsme začínali od nuly!!

Díky tomu, že sem přesídlilo byro, udělali jsme v ilegální práci víc než dřív. Pomalu, ale jistě jdeme vpřed. Ilegálních tiskovin vydáváme víc než jiní. Nemáme však peníze. Dostaneme-li podporu, vydáme ještě list Rabočaja gazeta aj.

Z ciziny se dá ilegální práci pomáhat jedině dojížděním soudruhů. Kromě toho je *velice* důležité, aby pomáhala nová spojení: 1. dopisy, 2. příležitostné cesty, 3. pasy, 4. atd. apod. *Všeho toho je málo* v jednotlivých

místech. Tady v zahraničí se v tom dělá stokrát míň, než by se dalo. Teď je však nejdůležitější pomoci *«udržet«* Pravdu. A té se pomáhá špatně. Jediný Vídeňák (Bucharin) se snaží. V jiných městech nedělají *nic!* Nikdo nepíše pravidelně příspěvky. Nikdo nepořádá *sbírky.* Nikdo neshromažďuje zajímavé místní knihy a brožury. a neposílá je sem, . . .* mohli psát zajímavé články. Musíte na to víc myslet, soudruzi! Například švýcarská sociální demokracie v Neuenburgu . . . kdo se o to staral?? Jaké závěry z toho byly vyvozeny??

Tisknu Vám ruku . . .

P. S. Pošlete prosím tento dopis Jurijovi, aby ho poslal Antonovovi do Paříže a odtamtud do Vídně. Dodnes jsme se nedověděli, mluvil-li Plechanov na říjnovém zasedání byra o sjednocení s esery (viz Martov v 37. čísle Luče[154]). Opravdu jste se o tom neinformovali u Rubanoviče, ani u Němce nebo Huysmanse, ani u nikoho jiného??

112
BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR V RUSKU

[20. 12. 1912]

Pro Vasiljeva a pro číslo 3. Milí přátelé! Dnes jsme dostali vaši zprávu, že většina družstva opět prosadila kulturně národnostní autonomii, aby vyhověla židovským nacionalistům a jinému spolku. Má to být výsměch šestce? Uvědomují si tito pánové vůbec, že výkladem progra-

* V kopii bylo jedno slovo označeno jako nečitelné; dá se předpokládat, že šlo o slovo »abychom«. *Red.*

mu[316] tak, aby vyhovoval tomuto spolku, zprošťují menšinu povinnosti podřídit se? Vždyť je to veřejná hanba, že vítězí pouze zásluhou jediného hlasu náhodně popleteného menševika, nebo snad proto, že se v tomto případě opírají o číslo 16. Nevíme, co v tomto směru podnikala šestka.

Ale jak se tu může někdo mlčky podřizovat, jak může číslo 3 souhlasit, aby se taková hanebnost přednesla veřejně (a tím na sebe brát odpovědnost), jak mohla šestka (nebo alespoň samo číslo 3) neuveřejnit okamžitě ve Dni prohlášení, že se ti pánové vysmívají programu[41] a ženou celou věc k rozkolu — to opravdu nechápeme. Vždyť budeme-li mlčet, budou na nás zítra židovští marxisté* štípat dříví. Všechno má své meze. A jestli si ti pánové myslí, že je menšina povinna podřizovat se i tehdy, když oni zjevně rvou program na cucky, pak se krutě mýlí.

Poslali jsme jeden všeobecný článek o kulturně národnostní autonomii ještě před obdržením vašeho dopisu (citujeme v něm Plechanova[294]: Kavkazané a Bund přizpůsobují socialismus nacionalismu). Dnes posíláme články už přímo proti družstvu. Postarejte se prosím vás, aby byly uveřejněny co nejdřív; domníváme se, že byste se měli, pokud ještě není pozdě, pokusit ráznými opatřeními zabránit tomu, aby byl program měněn. Když už tamti dělají takové věci, je nutné bojovat. Pokud jde o sloučení listů Večerňaja počta[155] a Děň, usnesete se na rezoluci patrně všichni, až na ty, kdo tíhnou k likvidátorům. Bylo to od nich skutečně darebáctví a do žádného spolku s nimi nepůjdeme. Proč vlastně přijedou jenom čtyři? Moc a moc vás prosíme, abyste zajistili příjezd celé šestky. Je to velice důležité.

* — bundovci. *Red.*

(II., III. a IV.) na naší straně celá šestka poslanců za hlavní gubernie. Jde to ztuha, ale přece jen kupředu.

Četl jste Ropšinovu »obranu« v časopisu Zavěty ve jménu »svobody myšlení a kritiky« (jako odpověď na dopis redakci od Natansona a spol.[245, 281])? Tohle je přece horší než celé likvidátorství, to je renegátství, zamotané, zbabělé, prohnané, ale nicméně cílevědomé!

Plujeme »proti proudu« . . . *Za* revoluční agitaci v masách musíme teď bojovat proti mnoha a mnoha »takyrevolucionářům« . . . Revoluční nálada v dělnických masách nesporně je, avšak nová demokratická inteligence (včetně dělnické) s revoluční ideologií dorůstá pomalu, zatím ještě pokulhává.

Moc a moc Vás zdravím!

Napište pár slov. Váš *Lenin*

P. S. Pozdrav M. F.! Nějak se úplně, úplně odmlčela . . .

mu[316] tak, aby vyhovoval tomuto spolku, zprošťují menšinu povinnosti podřídit se? Vždyť je to veřejná hanba, že vítězí pouze zásluhou jediného hlasu náhodně popleteného menševika, nebo snad proto, že se v tomto případě opírají o číslo 16. Nevíme, co v tomto směru podnikala šestka.

Ale jak se tu může někdo mlčky podřizovat, jak může číslo 3 souhlasit, aby se taková hanebnost přednesla veřejně (a tím na sebe brát odpovědnost), jak mohla šestka (nebo alespoň samo číslo 3) neuveřejnit okamžitě ve Dni prohlášení, že se ti pánové vysmívají programu[41] a ženou celou věc k rozkolu — to opravdu nechápeme. Vždyť budeme-li mlčet, budou na nás zítra židovští marxisté* štípat dříví. Všechno má své meze. A jestli si ti pánové myslí, že je menšina povinna podřizovat se i tehdy, když oni zjevně rvou program na cucky, pak se krutě mýlí.

Poslali jsme jeden všeobecný článek o kulturně národnostní autonomii ještě před obdržením vašeho dopisu (citujeme v něm Plechanova[294]: Kavkazané a Bund přizpůsobují socialismus nacionalismu). Dnes posíláme články už přímo proti družstvu. Postarejte se prosím vás, aby byly uveřejněny co nejdřív; domníváme se, že byste se měli, pokud ještě není pozdě, pokusit ráznými opatřeními zabránit tomu, aby byl program měněn. Když už tamti dělají takové věci, je nutné bojovat. Pokud jde o sloučení listů Večerňaja počta[155] a Děň, usnesete se na rezoluci patrně všichni, až na ty, kdo tíhnou k likvidátorům. Bylo to od nich skutečně darebáctví a do žádného spolku s nimi nepůjdeme. Proč vlastně přijedou jenom čtyři? Moc a moc vás prosíme, abyste zajistili příjezd celé šestky. Je to velice důležité.

* — bundovci. *Red.*

113
C. HUYSMANSOVI

Krakov 22. prosince 1912

Milý občane!

Nerozuměl jsem Vašemu dopisu z 5. 12. 1912.[156] Buď jde o nedorozumění, nebo existuje rezoluce byra, kterou neznám.

Le Peuple (bruselský) napsal: »Pokud jde o zastoupení ruských socialistických stran v byru, zůstává situace nezměněná (Le Peuple z 30. 11. 1912). Existuje ještě nějaká *jiná* rezoluce byra? Jestliže ano, pak doufám, že mi ji laskavě pošlete.

Pokud neexistuje, má ústřední výbor naší strany právo jmenovat svého zástupce.

Proč slova »pouze dočasně«? *Nové* rozhodnutí byra je samozřejmě vždycky možné, ale v tomto smyslu je *každé* zastoupení »dočasné«.

Schválilo byro nějakou rezoluci, že se oběma ruským sociálně demokratickým »frakcím« (?) (lednová a srpnová konference 1912?) doporučuje, aby se dohodly *v otázce zastoupení v byru?*

Budu Vám nesmírně vděčný, když mi pošlete tuto rezoluci i dokumenty (pokud nějaké existují), které jste dostali od »organizačního výboru« likvidátorů.

S bratrským pozdravem
*N. Lenin**

* V rukopisu je následující přeškrtnutý text, který napsal Lenin a adresoval ho zřejmě I. F. Popovovi:

»Po přečtení mi ho vraťte (a sdělte mi svůj názor; mimochodem, Francouz to eventuálně opraví po stránce jazykové) *co nejdřív* a určitě mi vraťte i Huysmansův dopis.

H-s chce všechno vyřídit *neoficiálně*. To mu nedovolíme.« *Red.*

114
A. M. GORKÉMU

[22. nebo 23. 12. 1912]

Milý Al. M.! Nějak dlouho od Vás nemáme žádné zprávy. Jak žijete? Jste zdráv?

Dnes jsem dostal 187. číslo Pravdy s předplatním blanketem na rok 1913[270]. Noviny jsou na tom špatně: po letním poklesu stoupá náklad *velice* pomalu a deficit trvá. Dokonce přestali dočasně vyplácet honoráře dvěma stálým přispěvatelům, čímž jsme se dostali do krajně svízelné situace.

Hodláme rozvinout velmi intenzívní *předplatitelskou* agitaci mezi dělníky, abychom za vybrané peníze list upevnili a rozšířili, protože od té doby, kdy zahájila činnost duma, nezbývá už žádné místo na články.

Doufám, že se i Vy zúčastníte agitace za získávání předplatitelů a pomůžete noviny »postavit na nohy«. Jakou formou? Máte-li nějakou povídku nebo něco vhodného, uveřejní se o tom oznámení, a to bude velice dobrá agitace. Nemáte-li nic, napište a slibte jim, že něco dodáte v blízké budoucnosti, konkrétně v roce 1913. A konečně, kdybyste napsal třeba jen několikařádkový *dopis dělníkům* o tom, jak důležité je *aktivně* (předplácením, rozšiřováním, sbírkami) podpořit dělnický list, byla by to také výborná agitace.

Napište prosím tak či onak — přímo do redakce Pravdy (Jamská 2, Petrohrad) nebo mně sem. Ulijanow (47. Lubomirskiego. Krakau).

Válka patrně nebude a my zatím zůstaneme tady a »využijeme« zuřivou nenávist Poláků k carismu.

Likvidátoři teď útočí *proti* revolučním stávkám! Ti to dopracovali. Proslýchá se cosi o stávce a demonstraci plánované na 9. leden.

Z dělnických poslanců je poprvé za voleb do tří dum

(II., III. a IV.) na naší straně celá šestka poslanců za hlavní gubernie. Jde to ztuha, ale přece jen kupředu.

Četl jste Ropšinovu »obranu« v časopisu Zavěty ve jménu »svobody myšlení a kritiky« (jako odpověď na dopis redakci od Natansona a spol.[245, 281])? Tohle je přece horší než celé likvidátorství, to je renegátství, zamotané, zbabělé, prohnané, ale nicméně cílevědomé!

Plujeme »proti proudu« . . . *Za* revoluční agitaci v masách musíme teď bojovat proti mnoha a mnoha »takyrevolucionářům« . . . Revoluční nálada v dělnických masách nesporně je, avšak nová demokratická inteligence (včetně dělnické) s revoluční ideologií dorůstá pomalu, zatím ještě pokulhává.

Moc a moc Vás zdravím!

Napište pár slov. Váš *Lenin*

P. S. Pozdrav M. F.! Nějak se úplně, úplně odmlčela . . .

115
A. M. GORKÉMU

[Před 8. 1. 1913]

Milý A. M.! Gratuluji Vám k Novému roku, přeji všechno nejlepší a především zdraví! Máme tu teď Malinovského, Petrovského a Badajeva. Včera jsem dostal Váš dopis, četl jsem jim ho, všichni měli nesmírnou radost. Malinovskij by k Vám chtěl zajet, ale ta dálka ho asi odradí. Ach, kdybyste tak mohl být trochu blíž . . . Kdyby Vám zdraví dovolilo přesídlit do zdejších haličských lázní, jako je Zakopané, najít si zdravé místo v horách, o dva dny blíž k Rusku, dělníci by mohli přijíždět častěji, zase bychom zřídili dělnickou školu[157], přechod přes hranice je snadný, cestovné z Pitěru dělá dvanáct rublů, jsou možné i styky s dělníky z Moskvy a jihu . . . Vidíte, jak jsem se zasnil v souvislosti s cestou M. F. . . . Báječně, opravdu báječně to vymyslela. Určitě mi příležitostně napište pár řádek, jestli se jí podařilo legalizovat se (jistě se to podaří). A taky napište, jak ji najde Malinovskij v Pitěru nebo v Moskvě. Přes Tichonova? Neseženeme-li penízky na rozšíření a upevnění Pravdy, je s ní konec. Deficit je teď padesát až šedesát rublů denně. Potřebujeme zvýšit náklad, snížit režii a rozšířit list. Vydali jsme 200 čísel — to je rekord. Přece jen soustavně působíme v marxistickém duchu na 20—30 tisíc dělnických čtenářů, a to je veliká věc; byla by hrozná škoda, kdyby se to mělo zhroutit. S poslanci promýšlíme ze všech stran, jak vytáhnout Pravdu ze svízelné situace, ale obáváme se, že se to bez finanční podpory zvenčí nepodaří.

Malinovskij, Petrovskij a Badajev Vám posílají srdečný pozdrav a přejí všechno nejlepší. Jsou to dobří chlapci, zvlášť ten první. S takovými lidmi se dá, opravdu dá vybudovat dělnická strana, i když obtíže jsou nepředstavitelně velké. Krakovská základna se ukázala jako užitečná: naše přesídlení do Krakova se (s ohledem na věc) opravdu »vyplatilo«. Poslanci potvrzují, že revoluční nálada mezi dělnictvem rozhodně sílí. Kdybychom teď vytvořili dobrou proletářskou organizaci, kde by nepřekáželi zrádcovští likvidátoři, kdoví jakých vítězství bychom dosáhli při sílícím hnutí zdola . . .

To, co sdělujete o dopisech z Ruska, je neobyčejně zajímavé a charakteristické. Menševičtí dělníci říkají, že Rusko překonalo Marxe!! A to není ojedinělý případ. Likvidátoři šíří takový rozvrat, takové zrádcovské nálady, takové renegátství, že si to stěží dovedeme představit. A navíc ještě tisíce intrik pro »sjednocení« s nimi: jediným prostředkem, jak *celou* věc zbabrat, zhatit pracně zahájenou výstavbu strany, je znovu začít s intrikami = »sjednocením« s likvidátory. No, ještě si zaválčíme . . .

Vaši radost z návratu vperjodovců jsem upřímně ochoten sdílet, *pokud . . . pokud* je správný Váš předpoklad, že »machismus, bohostrůjcovství a všechny tyhle kousky jsou nenávratně pryč«, jak píšete. Je-li tomu tak, jestliže to vperjodovci pochopili nebo to teď pochopí, pak se k Vaší radosti z jejich návratu vřele připojuji. Avšak zdůrazňuji *»pokud«,* protože zatím je to spíš přání než skutečnost. Pamatujete se na naše »poslední setkání« s Bogdanovem, Bazarovem a Lunačarským na Capri zjara roku 1908? Vzpomeňte si, jak jsem řekl, že se budeme muset na takové dva tři roky rozejít, a tehdy ještě M. F., která předsedala, vášnivě protestovala, volala mě k pořádku apod.![158]

Vyšlo to na čtyři a půl, skoro na pět let. A to ještě není tak dlouho na období takového hlubokého rozvratu, jaký

byl v letech 1908—1911. Nevím, jsou-li Bogdanov, Bazarov, Volskij (poloanarchista), Lunačarskij a Alexinskij *schopni poučit se* z trpkých zkušeností let 1908—1911. Zdali pochopili, že *marxismus* je záležitost vážnější a hlubší, než jim připadalo, že ji nelze zlehčovat, jak to dělával Alexinskij, nebo ji přezírat jako mrtvou věc, jak to dělali ostatní. *Pokud* pochopili — tisíckrát je zdravím a všechno osobní (co ostrý boj zákonitě přinesl) půjde okamžitě k čertu. No a pokud to nepochopili a nepoučili se, pak se na mě nezlobte: přátelství je jedna věc a povinnost druhá. Proti pokusům hanobit marxismus nebo deformovat politiku dělnické strany budeme bojovat na život a na smrt.

Jsem *velice* rád, že se našla *cesta* k postupnému návratu vperjodovců právě prostřednictvím Pravdy, která proti nim přímo neútočila. Velice rád. Ale právě v zájmu *trvalého* sblížení musíme teď k němu spět pomalu, *opatrně*. Tak jsem to napsal i do Pravdy. O to musí usilovat i příznivci opětného sjednocení vperjodovců s námi: opatrný, zkušenostmi prověřovaný *návrat* vperjodovců *od* machismu, otzovismu a bohostrůjcovství může přinést velmi mnoho. Stačí sebemenší neopatrnost a »recidiva machistické, otzovistické aj. nemoci« — a boj vzplane ještě urputnější . . . Nečetl jsem Bogdanovovu novou Filozofii živé zkušenosti[16]; patrně je to stejný machismus v novém rouše . . .

Se Sergejem Moisejevem v Paříži máme výborné spojení, dávno ho známe a společně pracujeme. Je to opravdový straník a bolševik. Právě s takovými lidmi budujeme stranu, ale je jich zatraceně málo.

Ještě jednou Vám tisknu ruku, musím přece dopis ukončit, natáhl jsem ho až hanba. Buďte tedy zdráv!

Váš *Lenin*

N. K. posílá srdečný pozdrav!

(Sešlo se tu u nás ještě několik dobrých pracovníků z Ruska. Chystáme poradu.[159] Jen ty peníze chybějí, jinak bychom mohli ze zdejší základny dělat pravé divy!)

Do Pravdy dneska píšu, aby se zeptali Tichonova a pak otiskli, že Tichonov a Vy řídíte beletristickou rubriku Pravdy. Nemám pravdu? Pokud to neotisknou, napište jim i Vy.

116

L. B. KAMENĚVOVI

[8. 1. 1913]

Milý L. B.! Dostal jsem Váš dopis a *vynasnažím se* splnit, oč žádáte, i když zatím nemohu slíbit, že budu mít úspěch.

Už jsou tu skoro všichni . . .*

První dojem (sous toutes rèserves**) je ten *nejpříznivější.* Ani náznak »upejpání«. Dnes zahajujeme poradu a doufáme, že dosáhneme velkých úspěchů. Až skončíme, znovu napíšu.

Přivezli dopis od Alexinského. Přikládám ho; až si ho přečtete (a uděláte si pro sebe kopii), hned ho *určitě vraťte.*

Včera přišel mimořádně přátelský dopis od Gorkého, který je zřejmě úplně »okouzlen« tím, že se vperjodovci přiklonili k *Pravdě.*

Píše, že on a Tichonov si vezmou v Pravdě na starost beletrii, . . . že prý »machismus a bohostrůjcovství a všechny tyhle kousky jsou nenávratně pryč«. To je skvělé!

Ale do recenze na Stěklova jste se neměl pouštět: vyzní to falešně . . .

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

** — bez záruky. *Red.*

Máme slíbeno, že Prosvěščenije vyjde v polovině ledna.

Plechanov napsal (prostřednictvím Dněvnického) do Pravdy a nabízel se, že odpoví Majevskému, »pokud by to bylo bez dvojí cenzury«. Odpověděli mu kladně. Teď čekají na článek. Burjanov je u Plechanova. Plechanov mu psal, že je proti přijetí Jagiełła.

Od Vorstandu přišlo pozvání na sjednocovací konferenci: ÚV + organizační výbor + Plechanov + dumská frakce + PSD. Pošleme je k čertu. Entre nous!*

Spěchám. Musím končit. Všichni Vás mnohokrát pozdravují, zejména Malinovskij a Koba, všichni moc litujeme, že tu nejste. Práce se, jak vidět, hýbá *kupředu.* S financemi to v Pravdě vypadá bledě, ale teď se naděje upínají ke Gorkému.

Mějte se dobře! Váš *Lenin*

117

L. B. KAMENĚVOVI

[10. 1. 1913]

Milý L. B.! Využívám volné chvilky, abych Vám stručně odpověděl na Váš dopis. Naše porada je v plném proudu. Účastní se jí jedenáct osob. Zatím to jde dobře. Pokud to stihnu, přiložím první rezoluci, která byla dnes schválena[206]. Ovšem prozatím o tom **nikomu** . . .** stranickými pracovníky není špatný: Pitěr — 3, Moskva — 2, jih — 2, řada význačných legálních pracovníků a tak dále. Vychází to dobře. V šestce se vyskytlo smířlivecké kolísání, ale s hlavním »smířlivcem«, s Petrovským, nám to *prozatím* klape čím dál líp. Ústřední otázkou bude

* — Mezi námi! *Red.*

** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalším místě nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

»sjednocení«. Vyřešíme ji *patrně* takto: dělníky zdola vřele uvítáme, skupině likvidátorů v Luči vyhlásíme válku. Alespoň pokud jde o revoluční stávky, byla schválena (jednomyslně) *taková* rezoluce.

Němci z Vorstandu poslali lejstro . . .

Jejich postoj: provádějí *pokus* na *legální* půdě. To nás těší. Ale my jsme *nanejvýš* opatrní. Se skupinou *žádné* sjednocování: **vstupte** do organizací a *provedeme pokus.* Jenom proboha ať zahraničí nepodniká *žádné* kroky. Přečtěte dopis (nebo raději reprodukujte tuto část dopisu) dvěma až třem *diskrétním* a *seriózním* soudruhům: Kamskému, Nik. Vas., ale *ne všem* a *ne zevrubně.* Pospěšte si proboha s ústředním orgánem a pošlete okamžitě aspoň korektury!

Váš *Lenin*

118

L. B. KAMENĚVOVI

[12. 1. 1913]

Milý L. B.! Píšu během porady. Klape to skvěle. Význam porady nebude o nic menší než konference z ledna 1912. Rezoluce[145, 207] budou ke *všem* důležitým otázkám *včetně* sjednocení.

Všichni moc litujeme, že tu nejste, že se Vám nepodařilo přijet.

Posílám první rezoluci[179, 206]. *Zatím* ji držte v tajnosti; povzbuďte jenom . . .* část bolševiků, těch *neupovídaných.*

Mnoho štěstí v novém roce. Váš *Lenin*

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalším místě nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

Všechny rezoluce jsou schvalovány *jednomyslně*...
Obrovský úspěch!
Skončíme za dva až tři dny.

119
L. B. KAMENĚVOVI

[Nejdříve 14. 1. 1913]

Milý L. B.!

Posílám ostatní rezoluce . . .[145, 207]

Bylo přísně stanoveno: zachovat je *v tajnosti* až do zveřejnění v tisku . . .*

Váš dopis Malinovskému jsme předali.

Huysmansovi jste odpověděl skvěle.

Celkový dojem z porady máme báječný. Doufám, že Váš dojem bude stejný. Informujte *blízké* soudruhy, zatím *důvěrně* (Kamského, Alberta . . .).

Petrovskij je teď zcela na naší straně — šestka taky — do Ruska se vrátilo pár dobrých ilegálních pracovníků. Jediným »mráčkem« *(chmurou)* je, že peníze nejsou a *nejsou.* Krach je totální.

S tisícerými pozdravy
Váš *Lenin*

Telegram třiceti bolševiků jsme dostali. Tisíceré pozdravy a přání všeho nejlepšího do nového roku!! Ode mne i od všech zdejších přátel.

Váš *Lenin*

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalším místě nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

120

I. A. PJATNICKÉMU

[Po 14. 1. 1913]

Milý soudruhu Alberte!

Rád bych si s Vámi popovídal o rezoluci porady o národních organizacích*. Spatřujete v ní »diplomacii« — ale to je velký omyl.

V čem vidíte diplomacii:

Za prvé v tom, že svoláváme hromy a blesky na hlavní vedení PSD — »a přitom všechny informace pocházejí od příslušníků opozice«.

To je do nebe volající nepravda!

O tom, že *Tyszka* vyvolává v hlavním vedení opozici a v PSD nespokojenost, víme už *léta.* Ví to *každý,* kdo s hlavním vedením pracoval.

Růst této opozice vidí od roku 1910 všichni.

Na jaře 1912 rozpouštějí Tyszka a spol. varšavský výbor, prohlašují, že je závislý na tajné policii, a ustavují »svůj«.

Na podzim se konají volby. A jak dopadly? *Všichni* dělničtí volitelé ve Varšavě, kteří patří k sociální demokracii, jsou najednou na straně *opozice!*

Tento fakt jsem si ověřil.

Jména volitelů: Zalewski a Bronowski. Mluvil s nimi Malinovskij a sám si to ověřil.

Tak co, není to důkaz?

A pak přešlo k opozici i *zahraničí* a *Lodž.*

Krach Tyszkovy diplomacie se rýsoval už dávno. Je neodvratný. Už *lednová* konference roku 1912 (která se absolutně nezabývala rozkolem mezi Tyszkou (= hlavním

* Jde o rezoluci krakovské porady O »národních« sociálně demokratických organizacích[171] (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 287—289). *Red.*

vedením] a opozicí) *zásadně* zhodnotila tento vývoj událostí.[180]

Padá *federace nejhoršího typu.*[160]

Návrat k starému (1907—1911) *není možný.*

To je třeba pochopit.

I v Rakousku bylo takové období: Národní organizace měly samostatný ústřední výbor; samostatný ÚV nemají Němci.

V Rakousku se to neudrželo; odtud totiž vede cesta *buď* k úplné federaci, *anebo* k úplné jednotě.

Ani u nás není polofederace (1907—1911) *udržitelná;* musíme vynaložit veškeré úsilí, aby to straničtí pracovníci důkladně pochopili.

Přejeme si *úplnou* jednotu — *zdola* i v národnostní otázce.

Taková jednota je možná. Byla a je na Kavkaze (čtyři národy). Byla roku 1907 v Rize (Lotyši, Litevci, Rusové) i ve Vilně (Litevci, Lotyši, Poláci, [Rusové]*, Židé) — v obou *těchto* městech *proti* separatismu Bundu.

V Rakousku skončila federace separatismem a krachem jednotné strany.[161] I u nás by *bylo trestuhodné* nadržovat *separatismu* Bundu a krýt jej.

Vidíte »diplomacii« (2°) v tom, že odsuzujeme Bund a »téměř bereme na milost lotyšský ÚV, který jde za Bundem«.

Ba ne, mýlíte se. To není diplomacie. Lotyšští sociálně demokratičtí dělníci byli *vždy* pro jednotu zdola, byli *vždy* pro *územní* autonomii, tj. byli proti separatismu, proti nacionalismu.

To je fakt.

Ten nemůžete vyvrátit.

Z toho vyplývá nezvratný závěr; lotyšský ústřední výbor — toť *odklon* jednoho z orgánů lotyšských sociálních

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách byla doplněna podle smyslu. *Red.*

demokratů mezi revolučním proletariátem od *správné* cesty.

V Bundu však tato správná cesta neexistuje, neexistuje proletariát, neexistují masové organizace — neexistuje tam nic než kroužek intelektuálů (Liber + Movič + Vinickij — skrznaskrz oportunisté a *odvěké* »hlavy« Bundu) a kroužky řemeslníků.

Byla by do nebe volající nepravda házet Bund a Lotyše do jednoho pytle.

»Národnostní« otázka v SDDSR *se dostala na pořad dne.* [Tomu se nevyhneme.] Rozpad »národních« organizací *není* náhoda. I my musíme zaměřit *veškeré* úsilí na vyjasnění situace a na obnovení boje staré Jiskry.[162]

Jsme v zásadě proti federaci. Jsme pro využití neblahých zkušeností z polofederace (1907—1911). Jsme pro kampaň za jednotu *zdola.*

Soudruzi, kteří pracují mezi židovskými sociálně demokratickými dělníky v Rusku nebo vůbec znají tamější poměry, by měli shromáždit [fakty hovořící o] škodlivosti separatismu Bundu. Bund *zmařil* stockholmské [usnesení][318, 324] (1906)[163]. Sám se *nikde* v místních organizacích nesjednotil (Lotyši nic takového nedělali).

Myslí si snad někdo, že na to zapomeneme a dáme se znovu ukonejšit planými sliby?

Nikdy! Sjednocujte se ve Varšavě, Lodži, Vilně atd., páni bundovští »sjednocovatelé«!

[Byl bych rád], kdybyste dal tento dopis přečíst bolševikům, kteří se zajímají o [národnostní otázku] [a kdyby se] podařilo pustit se všude do *práce* zaměřené na důkladné studium této otázky a na shromažďování materiálu (zkušenosti z *Ruska*) proti bundovským »separatistům«.

Beste Grüsse*. Váš *Lenin*

* — Srdečné pozdravy. *Red.*

121

REDAKCI LISTU BREMER BÜRGER-ZEITUNG

[V první polovině ledna 1913]

Vážený soudruhu!

Budu Vám velice zavázán, pošlete-li mi obě čísla listu Bremer Bürger-Zeitung, v nichž uveřejňujete recenzi[458] knihy R. Luxemburgové. Přikládám mezinárodní potvrzení na odpověď ve výši 20 feniků.

Velice mě těší, že v hlavním bodu docházíte ke stejnému závěru, k jakému jsem před čtrnácti lety dospěl já v polemice s Tuganem-Baranovským a listem Volksstümler, totiž k tomu, že realizace nadhodnoty je možná i v *»ryze kapitalistické«* společnosti.* Knihu R. Luxemburgové[449] jsem ještě neviděl, ale teoreticky máte v tomto bodu úplnou pravdu. Jen se mi zdá, že jste velmi nedostatečně zdůraznil nesmírně závažnou pasáž z Marxe (Kapitál II, Marx—Engels, Spisy 24, Praha 1986 s. 503)[164], kde Marx říká, že do analýzy ročně vyráběných hmotných statků vůbec *není nutné* zahrnovat zahraniční obchod (cituji podle ruského překladu). »Dialektika« Luxemburgové mi připadá (rovněž podle článku[453] v Leipziger Volkszeitung) jako *eklekticismus*. Přinesl ještě některý jiný list recenzi na knihu R. Luxemburgové? Hamburger Echo[165]? Buržoazní tiskové orgány?

Mám ještě jeden dotaz. Bremer Bürger-Zeitung (1912, č. 256) přinesl zkreslenou zprávu o říjnovém zasedání mezinárodního socialistického byra[469]. Buď klika Luxemburgové, nebo některý likvidátor či nějaký darebák sympatizující s likvidátory oklamal redakci a přisoudil

* Viz V. I. Lenin, Poznámka k teorii trhů (K polemice pánů Tugana-Baranovského a Bulgakova), (Sebrané spisy 4, Praha 1980, s. 61—70). *Red.*

Haasemu tato slova: »Lenin prostě podvedl internacionálu.«

Likvidátoři pochopitelně tuto lež ve svých novinách[233] (Luč v Petrohradu) zopakovali a připojili k ní jízlivé poznámky. Ústřední výbor naší strany (Sociálně demokratické dělnické strany Ruska) Haasemu napsal a on odpověděl, že jeho výrok byl interpretován nesprávně. Teď byl Haaseho dopis[44] otištěn v našem listu (Pravda v Petrohradu).[166]

V dané chvíli bych rád věděl, zda má redakce Bremer Bürger-Zeitung v úmyslu nesprávné tvrzení, které otiskla, dementovat nebo uvést na správnou míru. V takovém případě bych mohl poslat redakci opis *Haaseho* dopisu.

Se stranickým pozdravem

N. Lenin

Moje adresa: Wl. Ulijanow. *47. Lubomirskiego.* Krakau.

122

A. M. GORKÉMU

21. 1. 1913

Milý A. M.! Soudruh, který Vám odešle tento dopis, je Trojanovskij a žije teď ve Vídni. Pustil se nyní společně se svou ženou energicky do časopisu Prosvěščenije, sehnal trošku peněz, a tak doufáme, že se nám díky jejich energii a pomoci podaří rozjet marxistický časopis proti likvidátorským renegátům. Doufám, že ani Vy neodmítnete tomuto časopisu pomoc.

Váš *Lenin*

P. S. Dostal jste doufám můj dlouhatánský dopis[186] týkající se vperjodovců.* A jak jste se vlastně octl v Luči??? Snad nenásledujete příkladu poslanců? Jenže ti jednoduše sedli na lep a patrně zase brzy odejdou.

123
G. M. VJAZMENSKÉMU

[Po 22. 1. 1913]

Vážený soudruhu! Vynasnažím se vyhovět Vaší prosbě a sehnat Vám ruské ilegální tiskoviny.[167] Jenomže teď je to dost obtížné a moc jich asi nebude: v Rusku se toho vydává velice málo a to, co tam vydají, nám sem posílají *velice neochotně,* i když o to vždycky prosíme. V Pitěru vyšly před 9. 1. 1913 dva—tři letáky[390].

Pokud jde o polskou literaturu, mýlíte se, když se domníváte, že jsem na tom dobře. Do PSS přístup nemám, opatřte si literaturu přes organizační výbor a likvidátory. Ani se sociálně demokratickými »zarządowci«** (Rosa a Tyszka) nemám žádné styky.

Pošlete mi prosím Vás asi tak na týden Izvěstija CK RSDRP z roku 1907, obě čísla, moc je potřebuji.[168] Spolehlivě Vám je vrátím.

Přikládám dopis pro soudruha Kuzněcova, o který jste mě žádal.[169]

Se soudružským pozdravem

N. Lenin

* Viz tento svazek, s. 163—166. *Red.*

** — stoupenci hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy. *Red.*

Tichonovovi prosím napište, aby mluvil *jedině* s Badajevem a s *Malinovským,* ale s těmi aby pohovořil určitě.

Ve Vašem dopisu mě nejvíc potěšila slova: Ze všech plánů a záměrů inteligence v Rusku naprosto nepochybně vyplývá, že socialistické myšlení je promíšeno různými proudy, které jsou tomuto myšlení *od základu* nepřátelské: najdeme tu mystiku, metafyziku, oportunismus, reformismus i pozůstatky narodnictví. Všechny tyto proudy jsou *o to* nepřátelštější, že jsou *krajně nevyhraněné,* a protože nemají vlastní tribunu, dostatečně jasně se ani vyhranit nemohou.*

Podtrhuji slova, která mě zvlášť nadchla. To je přesně ono: »od základu nepřátelské«, o to víc, že jsou nevyhraněné. Ptáte se například na Stěpanova (I. I.). Jak se projevil (chlapec je to dobrý, dříč, hodně zná atd.) v době rozkladu a kolísání (1908—1911)? Chtěl se smiřovat s vperjodovci. Ale to přece znamená, že sám kolísal.

Psal mi, že je třeba nad demokratickou revolucí v Rusku udělat kříž, že bez revoluce to u nás půjde podle rakouského vzoru. Vynadal jsem mu za tyhle hanebnosti do likvidátorů.** Urazil se. A potom *Larin* vyklopil jeho názory v tisku[122, 123].

Stěpanov teď *demonstrativně* přispívá nikoli do našeho, ale do Rožkovova listu Novaja Sibir v Irkutsku[175]. A víte přece, jaký »směr« nastoupil Rožkov. Četl jste jeho článek[342] v časopisu Naša zarja z roku 1911 a mou odpověď ve Zvězdě?*** A Rožkov *se zatvrdil* ve svém ultraoportunismu. A Stěpanov? Čert se v něm vyznej. Zajímá »krajně nevyhraněné« a zmatené stanovisko. Teď bych Stěpanovovi *za nic na světě* nesvěřil žádnou samo-

* Viz V. I. Lenin — A. M. Gorkij, Dopisy. Vzpomínky. Dokumenty. Praha 1962, s. 123—124. *Red.*

** Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 47, Praha 1989, s. 246—249. *Red.*

*** Viz V. I. Lenin, Manifest liberální dělnické strany[157] (Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 410—423). *Red.*

statnější rubriku; utrhne se, ani sám nebude vědět kam. Ale jako přispěvatel by patrně mohl být užitečný. Patří k těm, co se »nezorientovali«. Svěřit mu »starost« o rubriku by znamenalo jistojistě pohřbít *jeho* i rubriku.

Píšete: »Je načase, abychom měli vlastní časopis, ale chybí nám k tomu dostatečný počet dobře sehraných lidí.«

S druhou částí věty nesouhlasím. Časopis by *donutil* dostatečný počet lidí, *aby se sehráli,* jen kdyby byl časopis, jen kdyby bylo *jádro.*

Jádro existuje, ale časopis (objemný) neexistuje z důvodů na nás nezávislých: nejsou peníze. Kdyby byly peníze, jsem přesvědčen, že bychom i teď stačili na objemný časopis, protože *k jádru* by se za honoráře připojilo přispěvatelů *hodně,* stačilo by přidělit témata a určit zařazení.

Dokud nejsou peníze, musíme podle mého nejen toužebně snít, ale i vycházet z toho, co je, čili z Prosvěščenije. Je to sice malá rybka, ale za prvé všechno velké vyrůstá z malého, za druhé lepší něco než nic.

Je načase, dávno už je načase, aby se lidé *začali* sehrávat, chceme-li mít hodně »sehraných lidí«.

»Je načase, abychom měli vlastní časopis.« Jádro publicistů máme. Správnost linie potvrzují zkušenosti dvanácti (nebo dokonce dvaceti) let a zkušenosti posledních šesti let obzvlášť. Je třeba lidi kolem tohoto jádra seskupovat a tím toto jádro jasněji vyhraňovat, vychovávat a rozšiřovat. *Byli jsme nuceni* začít od ilegality a od Pravdy, ale *zůstat* při tom nechceme. Proto když už jste jednou řekl, že »je načase, abychom měli vlastní časopis«, dovolte, abych Vás vzal za slovo a přiměl k odpovědi: máme *buď* ihned stanovit plán, jak sehnat peníze na objemný časopis s tím a tím programem, s takovou a takovou redakcí, s těmi a těmi spolupracovníky, *anebo* začít podle tohoto plánu rozšiřovat *Prosvěščenije.*

Lépe řečeno: ne *buď — anebo,* ale *jak — tak.*

Čekám na odpověď. Z Vídně už jistě máte dopis ohled-

ně *Prosvěščenije.*[176] Správně asi předpokládám, že se na rok 1913 stabilizuje jako malý formát. Chcete-li, abychom »měli vlastní časopis«, tak za to musíme vzít společně.

O dašnacích jsem nic neslyšel. Ale považuji to za nesmyslnou fámu. Vypustila ji vláda, která chce spolknout tureckou Arménii.[177]

Péesesovci* jsou bezpochyby *pro* Rakousko a budou za ně bojovat. Válka Rakouska s Ruskem by revoluci (v celé východní Evropě) velice prospěla, ale je málo pravděpodobné, že by nám Franz Josef a Mikulášek udělali tu radost.

Prosíte, abychom Vás častěji informovali. S radostí — ale odpovídejte. Posílám (prozatím důvěrně) rezoluce z naší nedávné porady (která se podle mého mínění velice vydařila a bude mít svůj význam).**

Rezoluce jsou prý ze všech druhů literatury nejnudnější. Já jsem člověk do rezolucí přímo zažraný. Napište, jak se čtou Vám (zvlášť ty o revolučních stávkách a o likvidátorech).

Co zlého způsobila v Rusku fáma o amnestii? To nevím. Napište.

N. K. se poroučí.

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

* — příslušníci PSS (Polské socialistické strany). *Red.*

** Jde o rezoluce krakovské porady ÚV SDDSR se stranickými pracovníky (8.—14. ledna 1913)[145, 179, 206, 207]. *Red.*

127
L. B. KAMENĚVOVI

[Začátkem února 1913]

Milý L. B.! Vracím korekturu. Další, tj. korekturu rezolucí[145], posílat nemusíte. Vytiskněte to *ihned,* rozhodně jak nejlevněji to půjde (nemáme peníze), tj. *do tří sloupců,* jako novinovou stránku (půl nebo tři čtvrti stránky), *z obou stran,* bez okrajů.

Název: »Porada ústředního výboru [se]. . .* stranickými [pracovníky]« . . . *aby se to nezdrželo ani o jeden den.*

Udělat *3000* výtisků. Požádejte Mirona, ať osobně dohlédne, aby korekturu *skutečně provedli* (obvykle to nedělají, nechávají to nekorigované!) a vůbec aby to co nejrychleji vyšlo.

Tisknu Vám ruku.

Váš *Lenin*

128
J. M. SVERDLOVOVI

[9. 2. 1913]

Soudruhovi Andrejevovi, a není-li v Pitěru, tedy číslu 3, 6 a ostatním. — Milý příteli! Velice mě zamrzelo, když jsem zaslechl, že podle Vás Vasilij přehání význam listu Děň. Ve skutečnosti je právě Děň a jeho orientace *klíčem* k celé věci. Nedosáhneme-li tu změny a správného postoje, zkrachujeme materiálně i politicky. Děň je nezbytný organizační prostředek k semknutí a k pozvednutí hnutí. Jedině jeho prostřednictvím můžeme nyní dosáhnout po-

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách byla doplněna podle smyslu. Několik slov nebylo rozluštěno. *Red.*

třebného přílivu lidí a získat prostředky na to, o čem se zmiňujete. V Pitěru to jde špatně zejména proto, že je špatný Děň a my ho neumíme využít, nebo že tomu brání tamější kolektiv »redaktorů«.

25 000 po jedné kopějce činí měsíčně 250 rublů. Mějte neustále na paměti, že žádné jiné zdroje nemáme. Celou situaci vůbec teď rozhodne výsledek boje s likvidátory v Pitěru, to je jasné. A tento boj může rozhodnout jedině správný postoj listu Děň. Je-li pravda, že čísla 1 a 3 nebo 3 a 6 jsou pro to, aby se změny v listu Děň prováděly opatrně, tj. aby se počkalo s vyhozením dosavadních redaktorů a kancelářských sil, je to velice smutné. Opakujeme: zavání to krachem. Musíme se dobře sehrát a pustit se do reformy listu. 1. Je třeba vyúčtovat každou kopějku. 2. Dostalo o tom číslo 1 dopis? 3. Přečetl jste si ten dopis? 4. Je třeba vzít peníze (příjem i předplatné) do vlastních rukou. 5. Provedou to a kdy to bude provedeno? 6. Je třeba obsadit redakci listu Děň svými lidmi a ty nynější vyhodit. Teď to vedou mizerně, reklama, kterou dělají bundovským likvidátorům (Cajt) a Jagiełłovi[413, 415], který není sociální demokrat, je přímo ostudná. Nevedou žádnou kampaň pro jednotu zdola, což je tupohlavé a hanebné. Mlčí o sjednocení na Vasiljevském ostrově, o odmítnutí likvidátorů, nedovedou odpovědět na 101. číslo Luče[178], na jejich odpověď. Jsou to vůbec lidi, tihle redaktoři? Ne, to nejsou lidi, ale ubohé onuce a hrobaři věci.

To, jak se využívá listu Děň k informovanosti uvědomělých dělníků a pro jejich práci (petrohradského výboru obzvlášť), je pod vši kritiku. Musí se skoncovat s takzvanou »autonomií« těchto takyredaktorů. Musíte se věci chopit především Vy. Najít si »útočiště« u čísla 1. Nechat zavést telefon. Vzít redakci pevně do ruky. Získat pomocníky. Ovšem — část takových sil jsou jen vykonavatelé, a tak jen Vy sám společně s naší pomocí odtud dokážete věc plně zvládnout. Při správné organizaci se rozvine i práce petrohradského výboru, který je až směšně bez-

mocný, nedokáže říci slovo, propase všechny příležitosti k vystoupení. A přitom musí téměř denně vystupovat legálně (jménem »vlivných dělníků« atd.) a přinejmenším jednou dvakrát za měsíc ilegálně. Znovu opakuji: klíč k *celé* situaci je v listu Děň. Tady je možné zvítězit a v tom případě (jedině v tom případě) rozjet i práci v místních organizacích. Jinak všechno zkrachuje.

S moskevským listem musíme počkat. Číslo 3 a jeho dva kolegové však musí okamžitě vystoupit s dopisem. Jejich otálení je neodpustitelné. Musí okamžitě vystoupit, zaujmout stanovisko, prohlásit, že tohle je *naše* věc — tedy jich tří, oni že mají právo rozhodovat (jinak je likvidátoři odstrčí); už se hodně zanedbalo, pospěšte si.

Vystoupení je tedy nezbytné. Proč by nemohlo být vydavatelem i číslo 3? Jak vůbec vypadá rozdělení práce mezi čísly 1, 3, 6 a jejich blízkými přáteli? Podali o tom zprávu? Panuje naprostá shoda?

129
N. A. RUBAKINOVI

13. 2. 1913

Vážený soudruhu! S Vašimi změnami nemohu souhlasit. Kniha Za 12 let[179] byla konfiskována a sotva bude možné ji najít. Přesto se po ní někde poptám, a podaří-li se mi ji sehnat, pošlu Vám ji.

Mám Vám vyřídit pozdrav od N. K.

Absender*: Wl. Uljanow, 47. Lubomirskiego. Krakau.

S úctou Váš *Lenin*

* — Odesilatel. *Red.*

130
N. OSINSKÉMU*

[13. 2. 1913]

Vážený soudruhu! Váš dopis z 21. 1. mě velice potěšil. Dneska je taková doba, že rozklad a rozvrat »nemá konce«. Setkání s člověkem stejného smýšlení proto nesmírně potěší. Nevzdávejte se prosím Vás svého úmyslu, že nám pošlete v únoru článek, a vůbec určitě nám čas od času pište. Doufám, že z našich novin a časopisů vidíte celkovou linii, kterou teď musíme prosazovat — proti nepříteli a (snad ještě víc) proti kolísavcům. Vaše spolupráce — když už zastáváme stejné názory — je dvojnásob cenná, protože žijete v blízkosti sídelních měst. Snažte se sehnat místní zemstevní, tovární apod. statistické publikace. Po této stránce jsme zásobeni prachšpatně.

Zdravím Vás . . .

131
REDAKCI LISTU PRAVDA

[14. 2. 1913]

Vážení kolegové! Nemohu nevyslovit své pobouření nad tím, že redakce otiskla ve 24. čísle hloupý a opovážlivý dopis pana Bogdanova[14, 313] a nejapnou redakční poznámku[180]. Byla přesně a jasně formulována podmínka, že se takové věci bez konzultace tisknout nebudou.

Redakce podmínky porušuje, jako by se jim vysmívala. Není divu, že z *týchž* důvodů nevzbuzuje *ani za mák* dů-

* Tento dopis byl připsán jako dodatek k dopisu napsanému N. K. Krupskou. *Red.*

věru dopis Michalčiho, který v něm stokrát vyvrací sám sebe.

Dotaz rižských dělníků[323] (v č. 24) byl datován *19.* lednem. Bylo docela dobře možné spojit ho s článkem o narodnictví[169] v č. 17 (z 22. ledna) a poslat ho včas sem.[181] Redakce, znovu opakuji, se vysmívá podmínkám. Důrazně žádám, aby byl tento dopis, až si ho přečtou příslušné osoby, *neprodleně* předán vydavateli listu, poslanci Badajevovi.

K vašim službám *V. Iljin*

132

A. M. GORKÉMU

[Mezi 15. a 25. 2. 1913]

Milý A. M.!

Tak copak nám to, příteli, provádíte? Jste přepracovaný, unavený, trápí Vás nervy. Co je to za pořádek, kde jinde než na Capri, a navíc v zimě, kdy je »invaze« určitě menší, byste měl vést pořádný způsob života? Když nemáte nad sebou dozor, tak jste se asi spustil, viďte? To ale neděláte dobře. Vzchopte se a zaveďte si přísnější režim, vážně! Marodit v dnešní době je naprosto nepřípustné. To jste začal pracovat po nocích? A přitom když jsem byl na Capri, říkal jste, že jen já zavádím nepořádek, předtím že jste chodil spát včas. Musíte si odpočinout a zavést přísný režim, rozhodně.

Trojanovskému a jeho ženě napíšu, že byste se s nimi chtěl sejít. Bylo by to opravdu dobré. Jsou to správní lidé. Z práce je ještě známe málo, ale všechno, co o nich víme, mluví v jejich prospěch. Mají i prostředky. Mohli by se uplatnit a hodně pro časopis udělat. Trojanovská brzy pojede do Ruska.

Mne i všechny nás tady neobyčejně potěšilo, že si *berete na starost* Prosvěščenije. A já — přiznávám — jsem si málem myslel, že jakmile se zmíním o našem maličkém časopisku či časopisečku, hned A. M. přejde chuť. Kaju se, moc se kaju za takové myšlenky.

Bude opravdu skvělé, jestli pomaloučku přitáhneme beletristy a pohneme s Prosvěščenijem! Skvělé! Čtenáře máme nového, proletářského, uděláme tedy časopis levný. Beletrii budete vydávat jen demokratickou, bez fňukání, bez renegátství. Dělníky zocelíme. A dělníky teď máme dobré. Šestka našich poslanců za dělnickou kurii v dumě se teď tak vrhla do práce *mimo dumu,* že je to nádhera. Právě tady upevní lidé dělnickou stranu, opravdovou dělnickou stranu! Ve III. dumě toho nikdy nemohli dosáhnout. Četl jste v Luči (č. 24)[291] dopis čtyř poslanců o tom, že vystupují?[182] Pěkný dopis, co?

A Pravdu jste četl? Alexinskij píše dobře a zatím nedělá skandály! Člověk se až diví! Poslal jeden »manifest« (proč začal psát do Pravdy). Neotiskli mu to. A přesto *prozatím* skandál nedělá. Ku-po-di-vu! Zato dělá skandál Bogdanov — ve 24. čísle Pravdy[14] je parádní hloupost! Kdepak, s ním je těžké pořízení. Přečetl jsem si jeho Inženýra Menniho[13]. Zase machismus = idealismus zamaskovaný tak, že to ani dělníci, ani ti hloupí redaktoři v Pravdě nepochopili. Kdepak, tenhle machista je beznadějný případ, stejně jako Lunačarskij (za jeho článek[226] děkuji). Kdyby tak bylo možné Lunačarského odvést od Bogdanova v estetice, jako se s ním Alexinskij začal rozcházet v politice . . . kdyby, samé kdyby . . .

Pokud jde o učení o hmotě a její struktuře, plně s Vámi souhlasím, že se o tom musí psát a že je to dobrý prostředek proti »jedu, který saje beztvará ruská duše«. Jenže tento jed mylně nazýváte »metafyzikou«. Je třeba ho nazývat *idealismem* a agnosticismem.

Vždyť přece metafyzikou nazývají machisté materialismus! A právě *houf* nejvýznamnějších současných fyziků

využívá »zázraků« rádia, elektronů apod. k propašovávání *pánbíčka* — jak nejhrubšího, tak nejjemnějšího zrna, v podobě filozofického idealismu.

Pokud jde o nacionalismus, plně s Vámi souhlasím, že je třeba zabývat se jím seriózněji. U nás si jeden skvělý Gruzínec sedl a píše pro Prosvěščenije obsáhlý článek, pro který si shromáždil *všechen* rakouský a jiný materiál.* Vrhneme se na to. Ale že naše rezoluce[145, 207] (posílám je v tisku) jsou »formální záležitost, byrokratismus«, to prosím nadáváte neprávem. Kdepak, to není formální záležitost. U nás a na Kavkaze pracovali sociálně demokratičtí Gruzínci + Arméni + Tataři + Rusové *společně,* v *jednotné* sociálně demokratické organizaci *přes deset let.* To není fráze, nýbrž proletářské řešení národnostní otázky. Jediné řešení. Stejně tomu bylo i v Rize: Rusové + Lotyši + Litevci; oddělovali se *jen separatisté* — Bund. Stejně tak ve Vilně.

Existují dvě dobré sociálně demokratické brožury o národnostní otázce: Strasserova[472] a Pannekoekova[456]. Pošlu Vám je, chcete? Máte někoho, kdo Vám je přeloží z němčiny?

K takové hanebnosti jako v Rakousku u nás *nedojde,* to ne. To nepřipustíme! Ostatně i našinců, Velkorusů, je tady trochu víc. S dělníky nepřipustíme »rakouského ducha«.

Pokud jde o Pjatnického[183], jsem *pro* soud. Nemá smysl jednat v rukavičkách. Sentimentalita by tu byla neodpustitelná. Socialisté vůbec nejsou proti využívání korunního soudu. Jsme *pro* využívání zákonnosti. Marx a Bebel se obraceli ke korunnímu soudu *dokonce* i proti svým socialistickým odpůrcům. Je třeba vědět, *jak* to udělat, ale udělat se to musí.

S Pjatnickým před soud, a basta. Bude-li Vám to někdo

* Jde o článek J. V. Stalina Národnostní otázka a sociální demokracie[376]. *Red.*

vytýkat, vykašlete se na něj. Vytýkat Vám to budou pokrytci. Ustupovat Pjatnickému, povolovat mu z obavy před soudem by bylo *neodpustitelné.*

No, nějak moc jsem se rozpovídal. Pište, jak jste na tom se zdravím.

Váš *Lenin*

P. S. *Fomu* Pitěrce známe. Teď je v Narymu. Foma Uralec? Na toho si nějak nemůžeme vzpomenout. Na sjezdu roku 1907 byl Foma Pitěrec.

133

REDAKCI LISTU PRAVDA

[19. 2. 1913]

Dnes jsme se dověděli, že se začalo s reformou listu Děň. Posíláme tisíce pozdravů, gratulací a přání zdaru. Konečně se tedy podařilo pustit se do reformy. Neumíte si ani představit, jak jsme vyčerpáni spoluprací s netečnou a nepřátelskou redakcí. Pro čísla 1 a 3 dodáváme: překvapuje nás, že jste se mohli urazit nebo být nespokojeni příkrým dopisem s třírublovkou. Celé ostří bylo přece namířeno proti těm redaktorům, které jste vy naštěstí začali vyhazovat. Jít ostře proti lidem, kteří právem mají být vyhozeni — co je na tom špatného? Ještě jednou blahopřejeme k zahájení reformy. Dopis čísla 3 uveřejněný v listu Děň je výborný, dopisy ostatních rovněž. Odpovězte, zda jste dostali osnovu projevu o rozpočtu.[184] Posílejte další a další materiály. Bez nich se nedá pracovat. Projev o rozpočtu by bylo třeba rozšířit na dvojnásobný rozsah, jen kdyby byly materiály. Dopisy[33–38] čísel jsou skvělé.[185] Ze srdce blahopřeji. Napište nám prosím vás znovu druhou adresu pro dopisy do kursů — nejsme si jisti pří-

jmením. Posílejte laskavě co nejrychleji adresy, kam zasílat tiskoviny.

Co je s číslem 10?* Vždyť přece on — žák A. — může přejít mezi čísla. Jaký náklad má Večerňaja počta? Dostali Janovi přátelé to, co jim posílá? Zeptejte se čísla 3. Srdečně zdravím.

134
REDAKCI LISTU PRAVDA

[21. 2. 1913]

Vážení kolegové! Dovolte, abych vám především poblahopřál k obrovskému zlepšení v celém řízení listu, které lze v posledních dnech pozorovat. Abych vám poblahopřál a popřál další úspěchy na této cestě. Především jsem poslal první dva článečky Rostoucí nesoulad**[133]. Z 234. čísla Pravdy však jasně vidím, že se tyto články nebudou hodit. Proto je prosím neprodleně předejte časopisu Prosvěščenije, kam posílám i konec. Předejte tam i ostatní neuveřejněné články (odpověď Majevskému; o morálce; Bulgakov o rolnících[186] — Bulgakovovy články[19] z časopisu Russkaja mysl apod.). Moc vás prosím, abyste mi co nejdřív odpověděli, zda jste to splnili. Pošlete mi 7., 8., 21. a 24. číslo Luče a 25. číslo Pravdy. Pravdu jsem dříve vždycky dostával ráno, jako dostávám i teď Reč a Novoje vremja. Ale v posledním týdnu se začala Pravda opožďovat a chodí až večer. Expedice ji zřejmě neposílá včas. Moc vás prosím, abyste zjednali nápravu a zajistili, že bude každodenně expedována přesněji.

Nové knihy vůbec nedostávám. Je nezbytné přijmout tato opatření: a) získávat knihy z nakladatelství na zálo-

* Jde o V. I. Chaustova. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 393—410. *Red.*

hu, b) za pomoci poslanců získávat publikace dumy a oficiální publikace. Bez knih se absolutně nedá pracovat . . . Nemám ani časopis Zavěty, ani list Russkaja molva. Bez nich se neobejdeme. Hlavně bych potřeboval to číslo listu Russkaja molva[265], kde se píše o Luči a vysvětluje se, že menševici jsou proti ilegalitě.[187]

Dne 1. (14.) března uplyne 30 let od Marxovy smrti. Měla by se vydat příloha za dvě až tři kopějky o rozsahu čtyř stran formátu Pravdy s velkým Marxovým portrétem a s řadou článečků.[188] S inzeráty (podrobnými) jak o Pravdě, tak o Prosvěščeniji. Při nákladu 25—30 tisíc by se to patrně vyplatilo a ještě by to něco vyneslo. Souhlasíte-li, pošlete telegram: »Připravujte to« (a my se hned pustíme do psaní) a kromě toho napište podrobnou odpověď. Odpovídejte dvakrát až třikrát týdně v několika řádcích, jaké články jste dostali a které se hodí.

Podle mého jste udělali naprosto správně, že jste uveřejnili Dněvnického[68] v plném znění — pro začátek.[189] Ale napříště tak dlouhé (a tak špatné) články raději pozdržte a vyrozuměte autory dopisem, že je předáte do Prosvěščenije.

Váš *I.*

135

M. A. SAVELJEVOVI

Pro Větrova

Spěchá

[22. 2. 1913]

Milý kolego! Je velice smutné, že se naše vzájemná korespondence pořád nemůže rozběhnout, protože nemám adresu přímo na Vás osobně, protože na otázky odpovídáte za příliš dlouhou dobu. 1. Už dávno, dávno jsem Vám psal, že kromě článku Diskuse o liberální dělnické

politice v Anglii[128] zůstaly ve Zvězdě ještě články Dvě utopie*[135] a kritika bojkotismu (proti Amfitěatrovovi, název si nepamatuji)[190]. Znovu Vás prosím: sežeňte a pošlete mi je. Doufám, že je budu moci použít. 2. V Pravdě taky leží řada článků[279], které neotiskli. Moc Vás prosím, abyste je od nich vymámil a sestavil z nich poznámky publicisty s podpisem třeba T . . . Asi takto: I. Odpověď Majevskému (v Luči o likvidátorství). — (Teď je tohle téma tím potřebnější, že Dněvnickij a Plechanov ve 234. čísle Pravdy spustili nepěkným tónem.) II. Bulgakov z časopisu Russkaja mysl o rolnících[19] (název si nepamatuji). III. O morálce (dva články). IV. Rostoucí nesoulad[133] (o poradě kadetů z února 1913. Na to musíme reagovat. Dva články byly do Pravdy poslány předevčírem, zbývající čtyři krátké posílám dnes). Názvy jednotlivých částí ať nesázejí velkým typem (jako v 1. čísle Prosvěščenije u článku Výsledky voleb**[146]), ale petitem.

Tiskových chyb je v 1. čísle Prosvěščenije spousta . . . Korekturu článku Diskuse o liberální dělnické politice v Anglii[128] posílám. Ten je třeba pustit. Copak jste se ještě nezbavili Michalčiho . . .? To je nevyhnutelné, vážně, nevyhnutelné. Vidím tiskovou chybu v 1. čísle Prosvěščenije (s. 26). K tomu se rozhodně musí uveřejnit tisková oprava. Přikládám její text.

V. Il.

Oprava

Do lednového sešitu časopisu Prosvěščenije (1913, č. 1) se vloudila celá řada tiskových chyb. Opravujeme jednu, která překrucuje smysl: na s. 26, řádek 23 shora, je uvedeno »25 % v dělnické straně«, správně má být: 52 %.

* Viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 143—149, 138—142. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 341—367. *Red.*

136
W. PFANNKUCHOVI

Krakov 25. 2. 1913

Vážení soudruzi! Váš dopis z 28. 12. 1912 jsem dostal, i když se zpožděním, které bylo způsobeno tím, že posíláte dopisy na mou předchozí adresu do Paříže. Váš dopis jsem samozřejmě postoupil ústřednímu výboru. Doufám, že odpověď ústředního výboru na váš dopis na sebe nenechá dlouho čekat.*

Využívám příležitosti, abych vás znovu upozornil na svou nynější adresu; zní takto: Herrn Wl. Uljanow, 49. Ulica Lubomirskiego. 49. *Krakau.* Österreich.

Se stranickým pozdravem

Vl. Uljanov

137
N. G. POLETAJEVOVI
Pro Krasse

[25. 2. 1913]

Milý příteli! Váš dopis z 2. února mi udělal velkou radost a nesmírně mě mrzí, že se nám dosud nepodařilo navázat pravidelnou korespondenci, přestože z naší strany jsme se o to už mnohokrát pokoušeli. Bez pravidelného písemného styku vznikají nedorozumění. Jsem rád, že kritizujete odchod z Luče, protože každou kritiku z Ruska vítám — bez kritiky se nic nehýbe. Ale tentokrát je Vaše kritika nesprávná — jenom nevím, z které strany začít, abych

* Viz V. I. Lenin, Dopis představenstvu Sociálně demokratické strany Německa (Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 29—33). *Red.*

Dům v Poroninu, kde V. I. Lenin bydlel v létě 1913 a 1914

Vám ji vyvrátil.[191] Počkám s tím do příštího dopisu. Pokud jde o »reformy« v jistém listu, řeknu Vám, že Vaše nepřítomnost je velmi, velmi bolestná. Říkám otevřeně, že zorganizování této záležitosti pokládám za Vaši historickou zásluhu, ale že jste »velkou sestru«* zastavil a v létě jste byl »zpola nepřítomen«, to považuji za velikou chybu[192]. Ale co je pryč, je pryč. Z minulých chyb si musíme vzít poučení pro budoucnost. Plán na vydávání velkého listu je znamenitý. Jsem přesvědčen, že potřebujeme dvoje noviny — velké za pět kopějek a malé za jednu kopějku — ty nynější bychom měli orientovat »na malé«. Vydávání brožur a knih po pěti až deseti arších je rovněž dobrý nápad. Také jsme pro to všemi deseti. Všichni bychom byli moc rádi, kdybyste se do toho s vervou pustili a kdyby se nám podařilo navázat soustavnější, svornější a úspěšnější spolupráci než na jaře a v létě 1912. Jednou z nezbytných podmínek toho je sejít se a udržovat pravidelnou korespondenci. Gorkij teď začal usilovně pomáhat Prosvěščeniji a dělat z něho velký časopis. Vydávání velkého listu a knih má nejlepší vyhlídky, že se stane obrovskou věcí nesmírného významu a užitku. O to důležitější je všechno správně zorganizovat hned na začátku. Zkušenosti nás plně přesvědčily, že dohadovat se (jak o tom píšete) s Plechanovem, Rožkovem apod. je beznadějné. My na to jdeme z jiného konce a dospíváme k lepším výsledkům. Jistě víte, že Alexinskij a Dněvnickij přišli k nám, bez předchozího dohadování. Při správné a neochvějné taktice se to u velkého listu a u vydávání knih osvědčí ještě víc. Jsme o tom pevně přesvědčeni. Zásadová taktika — udržet vedení v rukou dosavadní skupiny — získávat lidi ne smluvně, ale jako spolupracovníky — to všechno jsou podmínky pro nás ultimativní. Jsme přesvědčeni, že spolupracovníků najdeme dostatek jak pro velký list, tak pro vydávání knih i pro objemný časo-

* — Něvskaja zvězda. *Red.*

pis. Například s Bogdanovem není možná ani spolupráce: jasně to vyplývá z jeho nových spisů.[193] S Alexinským a Dněvnickým (Plechanovem) možná je a honorování příspěvků tento okruh spolupracovníků pateronásobně rozšíří. Čekám obratem odpověď: 1. zda souhlasíte s výše uvedeným nebo ne; 2. jestliže ne, jaký máte plán; 3. kolik peněz je třeba; 4. kolik seženete Vy; 5. jak vymezujete nebo předpokládáte svou účast na tomto podniku, pokud jde o rozsah pravomoci atd. Odpovězte co nejpřesněji. Musíme jednat rychle. Události nečekají. Moskevský list taky musíme . . .* Staví se u Vás můj dobrý známý, kterého znáte i Vy, pohovořte s ním věcně a co nejkonkrétněji.

138

L. B. KAMENĚVOVI

[25. 2. 1913]

Milý L. B.! Posílám Vám Poletajevův dopis *(ihned vraťte)* a noticku (taky vraťte) . . .**

Přečetl jsem si Aktuální témata[244]. To je ale pakáž! Jenom nevíme, jestli máme těm neřádům vynadat, nebo je *přejít mlčením.* Stojí teď vůbec za to jim nadávat? Co myslíte?

Podle mého by přece jenom měli v nejbližším čísle ústředního orgánu dostat po hlavě, ale ne moc.

Zdá se, že s referátem Vám to dopadlo báječně . . .

S tisícerým pozdravem Váš *Lenin*

* Jde o list Naš puť. *Red.*

** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalším místě nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

P. S. Z Pitěru, z Moskevské oblasti a z jihu máme *dobré* zprávy. Roste a formuje *se dělnická* ilegální organizace. V Pravdě *se začalo* s reformou.

Trojanovskij vyvolává jakousi hádku kvůli Kobovu článku Národnostní otázka a sociální demokracie[376], určenému pro Prosvěščenije. Řekněte, že je diskusní, protože Galina je pro kulturně národnostní autonomii!!

My jsme ovšem absolutně proti. Článek je *velmi dobrý.* Je to palčivá otázka a my bundovské pakáži neustoupíme ani za nehet ze zásadního stanoviska.

Možná že se to »spraví«, ale . . . tenez vous pour averti!*

Usnesli jsme se ztrhat vperjodovce. Ať Miron napíše, jsou-li peníze na čtyři strany ústředního orgánu.

Četl jste Meteor[361] v měsíčníku Russkoje bogatstvo? Co to má být? Paskvil?

139

G. M. VJAZMENSKÉMU

[Nejdříve v únoru 1913]

Milý soudruhu!

Vracím letáky. Nemáte náhodou leták také z roku 1907 (vytištěný *rovněž* ve finské tiskárně bez uvedení místa) *s rezolucemi* červencové konference SDDSR z roku 1907?[194]

Jestli ano, moc bych Vás prosil, abyste mi ho na krátkou dobu poslal.

Beste Grüsse

Váš *Lenin*

49. Lubomirskiego. Krakau.

* — vezměte to na vědomí. *Red.*

140

A. M. GORKÉMU

[Po 6. 3. 1913]

Milý A. M.! Dnes jsem si přečetl »manifest«[195] . . . Amnestie pro spisovatele je, jak se zdá, úplná. Měl byste se pokusit o návrat — *až si ovšem napřed zjistíte, jestli Vám nebudou chtít zavařit za »školu«* apod.* Ale za to Vás patrně stíhat nemůžou.

Nedomníváte se doufám, že byste amnestii neměl »přijímat«. To by byl nesprávný názor. Dneska dokáže revolucionář *víc* v Rusku a naši poslanci dokonce podepisují »slavnostní slib«[391].

Ve Vašem případě přece nejde o to, abyste něco podepisoval, ale abyste využil amnestie[396]. Napište pár řádek, co si o tom myslíte a *jaké máte plány.* Třeba se stavíte tady, když už vyrazíte — vždyť to máte při cestě!

A příležitost toulat se Ruskem (novým Ruskem) poskytne revolučnímu spisovateli možnost stokrát účinněji pak udeřit proti Romanovcům a spol. . . .

Dostal jste můj předchozí dopis? Nějak dlouho nemám od Vás zprávy. Co Vaše zdraví?

Váš *Lenin*

P. S. Dostal jste dopis N. K. s *materiály?*

* Jde o školu na Capri (z roku 1909). *Red.*

141
L. B. KAMENĚVOVI

[8. 3. 1913]

Milý L. B.! Sedí u mne Hanecki a dává dohromady společný protest ohledně basilejské delegace.[196]

Podepište to (Vy i **všichni** *delegáti* z Basileje) a pošlete:

1. Šklovskému — Schklowsky. Falkenweg. 9. *Bern.*
2. Jurijovi — Bekzadjan. Bolleystr. 4. Zürich.
3. Trojanovským, a poslední (až to bude ode všech podepsané) ať vrátí všechno sem.

Váš *Lenin*

Je nutné, aby to podepsali *všichni* delegáti.

142
L. B. KAMENĚVOVI

[Před 29. 3. 1913]

Milý L. B.! Dnes jsem dostal Váš dopis a . . .* ze zprávy o frakci v III. dumě. Díky. Hned dneska jsem to předal Malinovskému, který je tady. Ale už dnes odjíždí . . .

S Danem je to podivná, prapodivná historie! Žije si volně, chodí do frakce, je redaktorem Luče atd.!! Tady hraje ochranka nějakou *vysokou* hru!

Mezi našimi se moc zatýká. Kobu sebrali. S Malinovským jsme projednali nezbytná opatření. Pravda má náklad 30—32 tisíc ve všední dny a 40—42 tisíc o nedělích a svátcích. Všude se naříká, že nejsou lidi. Likvidátoři mají inteligence spoustu, a nám berou všechny.

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalším místě nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

Rozhodli jsme se »v zásadě« zrušit vložené listy a vydávat za zvláštní příplatek týdenní přílohy k Pravdě v rozsahu 4—8—12 stran (místo Zvězdy); bylo by dobré, kdyby se to podařilo, jenže je pořád nouze o lidi.

Šestka si vede velice svorně — ale stěžuje si na těžkosti . . .

Veškerá »inteligence« je u likvidátorů. Dělnické masy jsou na naší straně (40 000 Pravdy kontra 12 000 Luče), ale *vlastní* inteligenci si dělníci vytvářejí nesmírně těžce. Pomalu a těžko.

Vcelku se stranické záležitosti v Rusku viditelně zlepšují. Dělnické kroužky, skupiny a organizace všude zjevně vzrůstají, sílí a početně rostou. Na Urale, na jihu i v moskevské oblasti (tam obzvlášť). Na Kavkaze je zlepšení (poslední zprávy — znovu zatýkání) . . .

V sociální demokracii panuje nesporné oživení. Znovu začali dávat (po trochách) peníze. Jedna novina! V armádě se objevují příznaky oživení revolučních organizací. Ale tempo růstu je nějaké jiné, nové.

Jistě jste si všiml Plechanova v Pravdě. Trochu si zavrtošil a . . . vrátil se. Ten je ale náladový! Pomohl Majevskému (po lednu 1912), pak od něho odešel (v srpnu 1912) — dostal od něho nemilosrdně vynadáno — teď zas nadává on jemu!! Kiseljov mi poslal dlouhý dopis, v němž mi vytýká, že utlačuji menševiky stoupence zachování ilegální strany, od kterých prý marně vyžaduji, aby byli »leninovci«. Podivín! A Gr-ij si myslí, že je to Plechanovův »tah« . . .

Jedna novina ve vývoji nesvárů: K. Radek vydal brožuru Meine Abrechnung*[462], zaměřenou proti Tyszkovi, a děsně mu spílá. Slíbili, že ji pošlou i Vám.

Četl jsem novou Rosinu knihu Die Akkumulation des Kapitals.**[449] Nažvanila tam strašné věci! Překroutila

* — Moje zúčtování. *Red.*

** — Akumulace kapitálu. *Red.*

Marxe[451]. Jsem moc rád, že ji jak Pannekoek[458], tak Eckstein[429] a O. Bauer[420] svorně odsoudili a uvedli proti ní totéž, co jsem já v roce 1899 uváděl proti narodnikům[140]. Chystám se o Rose napsat do 4. čísla Prosvěščenije.[197]

Koba stihl napsat velkou stať (do tří čísel Prosvěščenije) o národnostní otázce. To je skvělé! Musíme bojovat za pravdu proti separatistům a oportunistům z Bundu a z řad likvidátorů.

V Rusku se to začalo trochu hýbat, ze zahraničí jezdí domů pracovat víc lidí než dřív.

Trockij se prý hněvá na Luč.

No, už budu muset končit. Moc Vás zdraví Malinovskij i všichni ostatní. Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

143

REDAKCI LISTU PRAVDA

Pro Iv. Iv.

[5. 4. 1913]

Milí soudruzi! Mnohokrát děkuji za obsáhlý dopis s velice cennými zprávami. Pište víc a zprostředkujte nám spojení s okresy.

Že se likvidátoři stavějí »nepřátelsky« ke sblížení menševiků stoupenců zachování ilegální strany se stranou, to je velice závažné. Je třeba, aby k tomu okresy schvalovaly rezoluce. Tento fakt dokazuje už potisící, že se likvidátoři definitivně postavili mimo stranu a proti straně, že sjednocení je možné jedině proti nim (proti Luči), a v žádném případě s nimi. Podle mého máte naprostou pravdu, jestliže tomuto faktu přikládáte značný význam. O jednotě s likvidátory nemůže být ani řeči: není možné

sjednotit stranu s rozbíječi strany. Rezoluce porady z února 1913 o jednotě zdola by se myslím měla rozmnožit (je-li málo exemplářů) a měla by se k ní připojit rezoluce proti Luči s přesným výčtem pěti bodů.*

Dále: plně sdílím váš názor o důležitosti kampaně proti sedmě a o dělnické iniciativě v této kampani. Sedma[198] — to jsou kolísavci motající se kolem strany, ale stranického je v nich málo. Můžeme s nimi uzavírat dohody na půdě dumy, abychom je mohli usměrňovat a strhávat je s sebou, ale bylo by zločinem zastírat jejich likvidátorství, jejich bezcharakternost a bezzásadovost. Je třeba podpořit a rozvinout kampaň proti sedmě. Teď, když se likvidátorský Luč rozšiřuje (zjevně za peníze liberálů, protože má schodek 1000 rublů měsíčně a náklad pouhých 12 000), musíme desateronásobně zesílit kampaň na pomoc šesti dělnickým poslancům, za předplácení Pravdy a za její rozšiřování. Musíme o Pravdu bojovat přímo v závodech a usilovat o to, aby ji odebíralo víc dělníků, aby vyškrábli Luči každý závod, aby závody mezi sebou soutěžily o počet předplatitelů Pravdy. Vítězství zásad strany je vítězstvím Pravdy a naopak. Musíme rozvinout takovou kampaň, aby se náklad Pravdy zvýšil z 30 tisíc na 50—60 tisíc a počet předplatitelů z 5 tisíc na 20 tisíc, a neochvějně pokračovat tímto směrem. V takovém případě Pravdu rozšíříme a zlepšíme.

Zcela správně poukazujete na to, že nemáme žádnou inteligenci. A mít ji nebudeme. Nahradí ji Pravda a ilegální tiskoviny. Než se zabezpečí lepší technika, musíte vydávat aspoň hektografované rezoluce a letáky. Je nezbytné vydávat každý týden 30—60 exemplářů hektografovaných rezolucí petrohradského výboru ve formě směrnic; o těchto rezolucích bychom se mohli vždycky písem-

* Viz V. I. Lenin, O vztahu k likvidátorství a o jednotě[145, 179] a Původní náčrtek rezoluce O vztahu k likvidátorství a o jednotě[182] (Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 285—287 a 416—417). *Red.*

ně dohodnout. Přemýšlejte o tom. Posílí to ilegální práci, sníží počet obětí, sjednotí propagandu atd.

Rezoluce petrohradského výboru pro šestku proti sedmě je skvělá.[199] Je možné, že ji ani nerozmnožili? To je absolutně nezbytné. Právě takovéhle kampaně jsou nutné. Vynasnažíme se poslat články do Izvěstijí[200]. Sdělte nám termíny. Dejte nám vědět, jaký bude formát Izvěstijí a jaký má být rozsah článků.

L.

144
L. B. KAMENĚVOVI

[7. 4. 1913]

Milý L. B.! Posílám korekturu. Otazníků mám *hromadu.* Hodně věcí jsem pozapomněl (není divu za těch víc než deset let). Mějte to na zřeteli a připojte *velice obezřetnou* a velice taktní poznámku redakce.

Na souhlas s uváděním jmen anonymů jste se Plechanova a Martova *neměl* ptát. Jestliže odmítnou (a Vám patrně odmítnou), budete v bryndě — a přitom *my máme právo* a jsme **povinni** uvést anonymy ze staré Jiskry plným jménem. Musíme to udělat stůj co stůj. *Měl* jste to udělat bez ptaní.

Já a Grigorij jsme pro to, aby byly anonymy z *Proletarije* a *Social-demokrata* uváděny plným jménem.[201]

Posílám seznam připomínek.

V létě se tedy sejdeme. Budete vítán. Najali jsme si od 1. 5. do 1. 10. chalupu poblíž Zakopaného (čtyři až šest hodin od Krakova, železniční stanice Poronino); bude tam pro Vás místnost. Zinovjevovi bydlí nedaleko.

Přivezte co nejvíc knih a hlavně časopisů, protože ty tady nemáme. Přikládám *seznam nezbytně nutných věcí.*

Ještě se písemně dohodneme, abyste vzal z Paříže (vzal Paříži) *všechno,* co se dá.

Au revoir*.
Váš *L.*

P. S. . . .Vyhledejte celou polemiku Alexinského a Lunačarského . . .** a přivezte to. Co si myslíte o případném pozvání Alexinského do »školy«***? Gr. je pro, já jsem proti. Uvažte to. Nemohl byste zařídit *faktické* tête-à-tête s Alexinským, *všeobecně* s ním pohovořit, ale *zatím mu o škole nic neříkat?* Napište, co vypotil Lozovskij o stávkách.

Sovremennyj mir[299]
s Plechanovovým článkem o Ropšinově románu[352]
" " " o Bogučarském[17] (kniha [o] dějinách skupiny Narodnaja volja)
" recenzí L. I. Axelrodové[2] . . .
na knihu V. Iljina Materialismus a empiriokriticismus[159], a jiné zajímavé články . . .

Články o úpravě pozemkových poměrů a o Stolypinově agrární politice.

v časopisech *Russkoje bogatstvo* ročníky 1910—1911—1912
Sovremennyj mir[299]
Zavěty
Severnyje zapiski[202]
} Tytéž ročníky

* — Na shledanou. *Red.*

** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Na tomto a na dalším místě nebylo několik slov rozluštěno. Slovo v hranatých závorkách bylo doplněno podle smyslu. *Red.*

*** Jde o stranickou školu, kterou hodlal ÚV SDDSR zřídit v Poroninu. *Red.*

145
L. B. KAMENĚVOVI

[17. 4. 1913]

Milý L. B.! Posílám Vám *soubor* čísel *Proletarije* 1—20, o který jste mě žádal.

Část jsem znovu přečetl. Nezapomeňte do své legální brožury (ze Dvou stran)[203] určitě zařadit celou kapitolku o likvidátorských lidových socialistech. *(Pešechonov*[289], 7. a 8. číslo časopisu Russkoje bogatstvo, 1906 — srovnej 4. číslo Proletarije, Eserští menševici[216])*.

Lidé teď *všechno* zapomněli. Noví členové *nic* nevědí.

Vysvětlete *od Adama,* jak to bylo s likvidátorstvím **a veřejnou stranou**«) u lidových socialistů.

Váš *Lenin*

146
L. B. KAMENĚVOVI

[Po 26. 4. 1913]

Milý L. B.! Posílám šek. Splátka je splátka, dluh se splatit musí, i když je situace prachmizerná. Sjednejte si, příteli, *hned teď* přednášky, které přednesete cestou sem. Dnes jsem se vrátil z Lipska[204]; *64 marky* jsou přece také peníze! A zařídíte-li si to v několika městech, vynese to mnohem víc.

Dnes Vám pošlu materiály z dumy. Poslancům (šestce) se musí pomoci *s psaním projevů.* Je to nutné. Sedněte si na to sám (duma zahajuje 24. 4. *podle starého kalendáře,*

* Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 13, Praha 1983, s. 416—426. *Red.*

musíte si *pospíšit*) a zapřáhněte *Alexinského*. Máte vhodnou záminku: pošlete mu potrubní poštou psaní jako dopisovateli Pravdy a domluvte si s ním schůzku. Bylo by dobré (ale *není to závazné*) posílat projevy přes Krakov.

Témata posílám.

Zařiďte to *co nejrychleji* a co nejrozhodněji. »Spojte se« s Alexinským . . .

S tisícerými pozdravy

Váš Lenin

147

I. E. GERMANOVI

[Před 6. 5. 1913]

Milý soudruhu! Odjíždíme před 1. říjnem do *Poronina* (Galizien, adresa: Herrn Ulianow), čtyři až šest hodin od Krakova směrem na Zakopané. Pište na novou adresu.

Za leták vašeho ústředního výboru, který jste mi poslal, děkuji.[205] Projednejte to co nejdříve a podle toho, jaké bude usnesení, mi sdělte, chcete-li *v zájmu jednotné agitace před* sjezdem vydat *platformu* lotyšských bolševiků (*stoupenců zachování ilegální strany*, nebo *antilikvidátorů*).

Myslím, že by to bylo dobré. Nemáte-li peníze, dá se to rozmnožit na hektografu.

V platformě je podle mého názoru nutné zdůraznit zejména tři body:

1. Likvidátoři se zřekli *revoluční* taktiky. Současnou situaci hodnotí (skrytě) liberálně. Vysvětlit to.

2. O likvidátorech; přetisknout (nebo podrobně ocitovat 101. číslo Luče, úvodník[117]) a povědět lotyšským dělníkům pravdu.

3. Národnostní otázka. Separatismus a federalismus

bundovců, kteří si »koupili« likvidátory. Škodlivost kulturně národnostní autonomie.

Nebylo by lepší, kdyby vaše skupina vystoupila i s *návrhem rezolucí* k těmto otázkám? Nebo raději sepsat *platformu?* Co je pro agitaci před sjezdem a pro volbu delegátů na sjezd vhodnější?

Napište, jaký je Váš názor (a názor Vašich přátel). Kdyby byla nutná rezoluce nebo platforma, pomohli bychom vám je napsat. Kolik zbývá času? Kdy je sjezd?[206]

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

148
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[8. 5. 1913]

Milý Š.! Nezapomeňte, že jsem změnil adresu. Přijeli jsme sem, do vesnice poblíž Zakopaného, aby si tu Naděžda Konstantinovna léčila horským vzduchem (je to tady asi 700 metrů vysoko) Basedowovu nemoc. Lidi mě straší: jak se to zanedbá, už se to nikdy nespraví, mám prý ji *okamžitě* odvézt ke Kocherovi do Bernu, je to prý kapacita na slovo vzatá . . . Za prvé Kocher je chirurg. Chirurgové rádi řežou, ale v tomhle případě by operace byla asi nanejvýš nebezpečná a výsledek nejistý . . . Za druhé se tohle léčí horským vzduchem a *klidem.* Ovšem při našem životě plném nervozity se dá »klid« těžko zajistit. Přitom je ta nemoc nervového původu. Tři týdny zkoušeli elektroléčbu. Výsledek se rovnal nule. Všechno je při starém: vystouplé oči, oteklý krk, bušení srdce, všechny příznaky Basedowovy nemoci.

Nemohl byste získat informace o Kocherovi? Nevím, *jak* to provést, a přitom bych se chtěl poradit. Nedalo by se s někým, s nějakým studentem nebo lékařem, zajít za

Kocherem a promluvit s ním? Nebo nebude ochoten nic říci, dokud neuvidí pacientku? Nebo by se s ním dalo promluvit, kdybychom mu poslali vyjádření zdejšího (tj. z Krakova) ošetřujícího lékaře? Kdybyste vůbec mohl sehnat spolehlivé informace z Bernu *o* Kocherovi nebo *od* Kochera (to druhé by bylo samozřejmě lepší), byl bych Vám velice vděčný. Budou-li získané informace mluvit *pro* cestu do Bernu, napište stručně, kdy Kocher ordinuje, kdy odjíždí na letní byt a jak by to bylo s pobytem v Bernu, v léčebném ústavu (není-li moc drahý) nebo jak jinak.

Tisknu Vám ruku a předem Vám děkuji za námahu.

Váš *N. Lenin*

Absender: Wl. Ulianow. *Poronin* (Galizien).

149

A. M. GORKÉMU

[Nejdříve 9.—10. 5. 1913]

Milý A. M.!

Jakpak to vypadá s článečkem nebo povídkou do *květnového* čísla Prosvěščenije? Píšou mi odtamtud, že by se dalo vydat *10—15 tisíc* (to se vzmáháme, co?), kdyby tam bylo něco od Vás. Napište pár řádků, zda něco budete mít.[207] A potom to přetiskne Pravda a to je hned 40 000 čtenářů. Ano . . . Prosvěščenije by se mohlo pěkně rozběhnout, vždyť jinak *nemáme*, aby to čert vzal, ani jeden pořádný časopis pro dělníky, pro *sociální demokraty,* pro revoluční demokracii, vycházejí jen samé slátaniny.

Co zdraví? Odpočinul jste si a odpočinete si v létě? Potřebujete si *pořádně* odpočinout, vážně!

Mám teď velkou starost. Žena má Basedowovu nemoc. Je to nervové. Mě taky trochu zlobí nervy. Odjeli jsme na léto do vesnice Poronino poblíž Zakopaného. (Moje adresa: Herrn Wl. Ulianow. *Poronin. Galizien.* Austria.) Krajina je tu pěkná. Zdravá. Výška přibližně 700 metrů. Co říkáte, nechtěl byste se trochu projet? Budou tu zajímaví dělníci z Ruska. Zakopané (7 verst od nás) jsou známé klimatické lázně.

Četl jste Bajky[8] Děmjana Bědného? Pošlu Vám je, jestli jste je nečetl. A jestli ano, napište, co jim říkáte.

Dostáváte Pravdu a Luč pravidelně? Naše věc se přese všechno hýbe kupředu a dělnická strana se formuje jako *revoluční* sociálně demokratická strana, proti liberálním renegátům a likvidátorům. I na naší ulici bude svátek. Teď máme nesmírnou radost, že pitěrští dělníci zvítězili nad likvidátory ve volbách do vedení nového odborového svazu kovodělníků.[208]

A ten »Váš« Lunačarskij je dobrý!! Oj, ten je dobrý! U Maeterlincka je to prý »vědecký mysticismus«* . . . Nebo už Lunačarskij a Bogdanov nejsou Vaši?

Nic ve zlém. *Buďte zdráv.* Napište mi pár slov. *Odpočívejte* líp.

Váš *Lenin*

Ulianow. Austria. *Poronin* (Galizien).
Co říkáte jubilejnímu číslu Pravdy?[209]

* Jde o fejeton A. V. Lunačarského Láska a smrt. *Red.*

O rozšíření listu jsem nedávno podrobně napsal jednomu soudruhovi z Prosvěščenije; doufám, že jste ten dopis také četli. Jsem rovněž pro šetrné hospodaření s penězi: oněch šest stránek (nynějších vložených listů) *využít jinak*, s jinou omáčkou, názvem i obsahem: čtyři stránky jako nedělní přílohu pro nejvyspělejší soudruhy a dvě stránky jako »levný dělnický list« pro *masy* po jedné kopějce s vysloveně populárním obsahem, abychom získali sto tisíc čtenářů. Nebudeme napodobovat Luč, ale půjdeme *vlastní* cestou, proletářskou cestou: čtyři stránky pro vyspělé *dělníky* a *dvě* stránky (a *později* možná i čtyři) pro *masy*, pro dlouhý a houževnatý boj o 100 000 čtenářů. Musíme pronikat do šířky i do hloubky, mezi masy, a neřídit se pochybnými intelektuálskými vzory, jako je Luč.

Ještě jednou vás zdravím, gratuluji a přeji všechno nejlepší.

Váš *V. I.*

Ještě zvlášť zdravím Vitimského: **velice** se mu *povedl* článek o dělnickém tisku a dělnické demokracii proti liberálům!![212] Zato Bogdanovova Ideologie jsou *skutečně* bludy: slibuju, že vám to přesvědčivě dokážu!![213]

Ze zvyšování nákladu mají marxisté radost, jestliže náklad stoupá díky *marxistickým* článkům, a ne díky článkům *proti marxismu.* My chceme mít ideový list — všichni přispěvatelé a čtenáři Pravdy to chtějí — marxistický a ne machistický. Je to tak?

P. S. Adresa není Paronen, ale *Poronin* (Galizien) a na poštovní pásky je třeba rozhodně *připisovat: směr Varšava—hranice—Zakopané.*

152

C. HUYSMANSOVI

[Po 4. 6. 1913]

Milý soudruhu Huysmansi! Pokladníkem sociálně demokratické frakce ve IV. dumě je už nějakou dobu Muranov. V petrohradském sociálně demokratickém tisku uveřejňuje výkazy o finančních částkách, které frakce dostala. Podle novinových zpráv pořádají ruští dělníci od počátku generální stávky v Belgii sbírky »pro belgické dělníky«.[214] Například ve 101., 102., 109. a 116. čísle Pravdy jsou výkazy podepsané Muranovem[241], který dostal pro belgické dělníky asi 500 rublů vybraných ruskými dělníky ve všech částech Ruska. Nepochybuji o tom, že 800 + 700 franků, které jste obdržel Vy, vybrali ruští dělníci pro dělníky belgické. Napíšu Muranovovi, a jestliže byly tyto peníze určeny k jinému účelu (což je velmi málo pravděpodobné), vyrozumím Vás.

[Varianta dopisu*]

Je velice pravděpodobné, že 1500 franků, o které tu jde, vybrali ruští dělníci *pro dělníky belgické.* Takové sbírky se pořádaly od počátku generální stávky v Belgii. Seznamy jsou uveřejňovány v našem sociálně demokratickém tisku s podpisem *Muranova,* který je v současné době pokladníkem sociálně demokratické frakce ve IV. dumě. Napíšu Muranovovi a požádám ho o upřesnění.

* Následující text byl napsán na okrajích předchozího dopisu. *Red.*

*[Záznam o peněžních sbírkách pro belgické dělníky]**

Sbírky pro Belgičany.

		1500 franků = cca 600 rublů	
Pravda	č. 116	36,30	42,10
		5,80	
	č. 109	24,60	
		18.	
		11,60	
		16,45	
		53,24	136,99
		1,40	
		7,25	
		6,30	
		8,15	
	č. 102	132,16	291,99
(sob. 4. 5. 1913)	č. 101	159,83	
			471,08

153

J. RUDISOVI-GIPSLISOVI

[Před 7. 6. 1913]

Milý soudruhu! Návrh platformy jsem poslal včera do Berlína Germanovi.**

Výňatek z Berzinova článku[215], který jste mi poslal, svědčí o tom, že je to nemožně hloupý smířlivec. Musíte kolem sebe semknout lidi pevné, kteří vědí, o co jde; lidé jako Berzin pomáhají *ve skutečnosti likvidátorům.* Jsou to přisluhovači likvidátorů.

Pošlete mi překlad (do ruštiny nebo do němčiny, co je pro Vás snazší) *celého* Berzinova článku.

Berzinovi je nutno odpovědět *zevrubně* a *ostře.*

Zdravím! Váš *Lenin*

* Záznam byl napsán na rubu dopisu, a to rusky. *Red.*

** Viz V. I. Lenin, Návrh platformy ke IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje[202, 317] (Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 225—234). *Red.*

Protože mám jen jeden krátký výňatek od Vás, mohu proti Berzinovi říci pouze toto:

Berzin se pokouší záležitost prezentovat tak, jako by »bolševici«, tj. lépe řečeno lednová konference SDDSR z roku 1912, vyvolávala rozkol tím, že porušuje stockholmské usnesení. Tím Berzin prozrazuje, že je jednoduše *ignorant. Neví,* jak stockholmské usnesení zní.

Stockholmský sjezd federaci *neschválil.* Schválil *dohodu* s národními organizacemi[397] (tj. s Poláky, Lotyši a Bundem).[216]

Tato dohoda požadovala, aby se národní organizace v místech své působnosti sloučily. Proč to Berzin zamlčuje? Z neznalosti, anebo aby kryl likvidátory?

Důkazem je usnesení prosincové konference *strany z roku 1908* (tj. dva a půl roku po Stockholmu).

V tomto usnesení se praví (viz s. 46 brožury Celoruská konference SDDSR v prosinci 1908)[39, 262–264]:

(bod 1) »Konference ukládá ústřednímu výboru podniknout opatření ke sloučení *místních* organizací . . . kde k němu dosud — *přes usnesení stockholmského sjezdu*[324] — nedošlo«,

(bod 2) »slučování musí vycházet ze zásady *jednoty«.* Konference se *»rozhodně* vyslovuje *proti* tomu, aby se základem sloučení stala zásada *federalismu«.*[217]

Co po tom všem říci o Berzinově nestydatosti, s níž tvrdí, že stockholmský sjezd údajně schválil federaci??

Berzin překrucuje otázku!

Bundovci *nesplnili* usnesení sjezdu strany, protože *neuskutečnili jednotu,* ale místo toho *v rozporu s usnesením strany* prosazovali federaci.

Lednová konference[40, 180] odsuzuje bundovce a odsuzuje federaci.[218] Jestliže se lotyšský ÚV *(proti* vůli konference, která jej *pozvala)* na lednovou konferenci nedostavil, je to *jeho* vina.

Berzin bere v ochranu likvidátorské a bundovské rozbíječe a hájí *federaci* **proti straně.**

154
J. RUDISOVI-GIPSLISOVI

[7. 6. 1913]

Milý soudruhu! Dostal jsem a přečetl jsem si překlad *celého* Berzinova článku[422, 423].

Je to *dobrý* článek. Špatná je pouze ta pasáž, která mě tak pobouřila. Ale *okamžitě* jsem Vás požádal, abyste mi poslal *celý* článek, a tím jsem dal najevo, že považuji za nutné znát ho *vcelku.* Když jsem Berzinovi nekřesťansky spílal za část jeho článku, žádal jsem Vás, abyste mi poslal článek *celý.* Z toho vyplývá, že jste se *ukvapil,* když jste Berzinovi poslal moji vzteklou poznámku týkající se jedné části jeho článku.

Berzin mi napsal dopis, v němž říká, že jsem patrně špatně informován. (Pochopitelně, z *jedné* části článku *není možné* být dobře informován o článku *celém!)*

Z celého Berzinova článku docházím k přesvědčení, že *jeho autora nelze házet do jednoho pytle s Braunsem.* Opakuji, Berzinův článek je *dobrý;* nezbývá než z něho vyvodit, že názorové rozdíly mezi ním a mnou (v hodnocení stockholmského usnesení[397] atd.) jsou poměrně dílčího rázu. Sotva by bylo vhodné hned rozebírat tyto rozdíly v tisku. Vypadá to, že Berzin spěje a dospěje k nám.

Pokud už jste odpověď Berzinovi poslal (pro tisk), doporučuji, abyste *ji zadržel* a poslal mně. Poradíme se.

Napište co nejdřív, co jste udělal s mým návrhem platformy.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

155
L. B. KAMENĚVOVI

[8. 6. 1913]

Milý L. B.! Zapomněl jsem dodat, že o poradě s liberály jsem do Prosvěščenije nepsal a nepíšu.

Napište o tom Vy. Tohle téma se musí důkladně rozžvýkat, doložit dokumenty, rozmáznout a shrnout v heslo. Dejte si na tom záležet!

Váš *V. U.*

156
SKUPINĚ BOLŠEVIKŮ VE VEDENÍ ODBOROVÉHO SVAZU KOVODĚLNÍKŮ

[16. 6. 1913]

Milí přátelé! Oba dopisy jsme dostali, díky. Rádi pomůžeme, čím budeme moci. Psát zvláštní instrukci není nutné. V nejbližších dnech uveřejníme na toto téma sérii článků od Gr. Prosaďte, aby je přetiskli v časopisu Metallist. Podle možnosti budeme také psát přímo do tohoto časopisu. Je nutné, aby příspěvky honorovali — pak se okruh přispěvatelů rázem rozšíří. V nejbližších dnech bude zřejmě další rozhodující schůze. Naši píšou, že likvidátoři soustřeďují všechny síly k rozhodnému boji; naši ovšem nespí a nespoléhají na náhodu. Celá věc je mimořádně důležitá a vážná. Získat zpátky, co už jednou bylo vybojováno, je nutné stůj co stůj.[219] V tomto boji jsme plně při vás. Ale proč jste dopustili, aby se tajemníkem stal likvidátor?[220] A co je to za případ s pojišťovací komisí? Čekáme na vaše dopisy. Vždycky nám oznamte, o čem tam máme psát. Pravidelně nás o všem informujte. Ze srdce vám přejeme úspěch.

157

REDAKCI LISTU PRAVDA

[16. 6. 1913]

Vážení kolegové! Teprve dnes, 16. 6. 1913, jsem dostal čísla *Pravdy* v rozšířeném formátu, a tak spěchám, abych blahopřál redakci a jejím přispěvatelům[221]. Přeji vám mnoho zdaru. Podle mého je teď hlavní nezapomínat, že musíme *bojovat o 100 000* čtenářů. K tomu nutně potřebujeme 1. malé, vysloveně populární nedělní přílohy po jedné kopejce. Určitě nám napište, co si o tom myslíte, a zároveň i rozpočtové *údaje: na kolik přišlo* rozšíření formátu a jaké jsou *teď* měsíční výdaje, *o kolik* větší než předtím. *Velikým* (a jediným) nebezpečím pro Pravdu je teď ztráta *masového* čtenáře, ztráta pozic pro boj o čtenáře.

To je první věcný bod, a proto bych vás moc prosil, abyste se *všemi* věcnými body seznámili vydavatele a mně nezapomněli poslat odpověď.

2. Ve věci sedmihodinového pracovního dne pro zaměstnance pošt a telegrafu atd. se redakce zjevně dopustila chyby.[69, 228] Mýlit se může každý, na tom ještě není nic tak špatného. Ale tím, že redakce na své chybě *trvá,* tím *nadlouho,* ne-li navždycky, »zanechává osten«, poškozuje své jméno a postavení jak v Rusku, tak v Evropě. S velkou radostí jsem z tajemníkova dopisu zjistil, že *ne* všichni v redakci setrvávali na této chybě. Naléhavě radím, abyste věc ještě jednou zvážili a zaujali *v tisku* jiný postoj (třeba tím, že uveřejníte článek G. Z. bez podpisu, *jako redakční*). Stačí dvě řádky: »Po přezkoumání celé věci dospěla redakce k tomuto závěru« — a pak článek G. Z. Nebo: »Po přezkoumání celé věci za širší účasti redaktorů a přispěvatelů«. Ale to je horší *než jednoduše* **»po přezkoumání«.**[222]

Ať si lháři z Luče *aspoň jednou* zaplesají nad tou opra-

vou — jenom *falešný* stud nám může zabránit tu opravu provést. Tisíckrát horší by bylo, kdyby nám Luč mohl naši chybu *kdykoli* předhazovat. Když se chyba napraví, mizí. Když se nenapraví, stává se z ní hnisavý vřed. V takových případech je třeba najít v sobě odvahu a rozhodnout se pro okamžitou operaci. Jinak nebude nic příjemného, až se řada přátel Pravdy — jak jednotlivých publicistů, tak v *tiskových orgánech* — od její linie odvrátí.

Moc vás prosím, projednejte tohle všechno a hned nám pár slov napište.

3. O J. K. jsem už jednou psal. Jeho článek o Alexejenkovi[107] je výborný. Samozřejmě že takové články může autor dodávat neustále. Jenomže vy mu neplatíte, a to je lumpárna!! Píše mi, že už psát nebude. Nemysleli jste si doufám, že rozšíření listu si vyžádá *dodatečné* výdaje *jenom* na papír a na tisk. Jistě jste počítali i s nevyhnutelným zvýšením výdajů *na literární honoráře.* Na J. K. musíte pamatovat především. Nemá teď z čeho žít. *Nesmíme* ztrácet přispěvatele ani Pravdy, ani Prosvěščenije. Proto vám co nejdůrazněji doporučuji, abyste ihned rozhodli, že budete platit J. K-ovi po 75 (sedmdesáti pěti) rublech měsíčně. Na stálého přispěvatele deníku i časopisu je to minimum; pamatujte i na literárně kritickou rubriku, která vůbec pokulhává a bez níž přece »velké« noviny nejdou dělat.

Snažně vás prosím, ihned mi k tomu pošlete vyjádření. J. K. mi napsal ultimativním tónem, a tak pokládám za svou povinnost upozornit redakci i vydavatele *Pravdy,* že odmítne-li přispívat takový člověk, sotvakdo uzná ještě za možné vydávat rozšířené noviny.

4. Článek Vitimského ve 123. čísle je podle mého obzvlášť zdařilý. Autorovi blahopřeji. *Stalová* by se myslím měla přetisknout — je to pěkné![223]

Přikládám odpověď Vitimskému*[191], kterou (odpo-

* Viz tento svazek, s. 219—221. *Red.*

věď) byste si snad měli přečíst i vy (nepochopil jsem, zda jde o *soukromý* dopis Vitimského; myslím že ne).

5. Jak se dovídám, leží v redakci už *měsíc* dopis Alexinského ke Sporným otázkám*[211]. Takový postoj nechápu!! Redakce zřejmě *nezná* situaci, *nezná* historii skupiny Vperjod a dopustila se *chyby* s panem *Bogdanovem* (o tom zvlášť). Proč tedy neposlala dopis Alexinského sem?? Je to nutné, abychom se mohli poradit o *jediném* »vperjodovci«, který měl tolik rozumu, že se postavil proti hnusnému empiriomonismu a podobným ohavnostem, jež ostouzejí proletářskou stranu. Avšak redakce uveřejněním prolhaných Bogdanovových dopisů[224] *ztěžuje* společnou poradu o Alexinském: možná že i jeho dopis je chybný, ale *poradit se musíme.* Proto vás velice prosíme, abyste nám sem jeho dopis co nejrychleji poslali, a vůbec abyste nám takové věci posílali.

6. K incidentu s panem Bogdanovem posílám redakci a vydavateli Pravdy zvláštní dopis.** Jde o mimořádné vážnou věc. Velice nerad bych vystupoval v tisku proti redakci Pravdy — vždyť jsme příliš dlouho pracovali společně — ale podpora otzovismu je podle mého *stokrát* větší provinění než podpora likvidátorství, a nejen větší, ale i hanebnější. Abych pravdu řekl, nedá mi to, abych nevystoupil i v tisku proti této podpoře, která uveřejněním prohlášení pana Bogdanova[15] vyšla najevo. Pokud to bylo nedopatření, napravme ho. Pokud ne, budeme bojovat.

Dopis Alexinského *pošlete.* Je to moc důležité. Alexinskij jde na vás přátelsky, a vy na něho . . . s Bogdanovem!!

7. Peníze za duben jsem dostal. Musíte mi poslat i za

* Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 89—112. *Red.*

** Viz V. I. Lenin, K případu pana Bogdanova a skupiny Vperjod (Redakci Pravdy[148]) (Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 270—271). *Red.*

květen. Moc vás prosím, nezdržujte to. (Peníze nutně potřebuji na léčení své ženy, na operaci.)

Upřímně Vám oddaný *V. I.*

Mám velký strach, jestli jste neodradili Plechanova!! Potresov lže a hází špínu[305]. Ale chtít donutit Plechanova, aby mlčel?? To by byla nenapravitelná chyba.[225]

Za slib, že mi pošlete chybějící čísla *Pravdy* a Luče, mockrát děkuji. Jenže na jednom místě chybně uvádíte místo *8.* (osmého) *čísla* z roku 1912 (dvanáct) něco jiného. Snažně vás prosím, to 8. číslo (ročník 1912) mi pošlete. Po zabavení bylo *vráceno* redakci ve 180 výtiscích.

158

M. S. OLMINSKÉMU

Soudruhu Vitimskému

[16. 6. 1913]

Milý kolego! Předně Vám musím blahopřát ke dvěma článkům, které se Vám podle mého mínění *neobyčejně* povedly — o liberálech a o poradě Pravdy a Luče[115] s liberálními redaktory, a v čísle 123 o Pravdě[275].

V otázce Ana a Vlasova[350], kterou jste nadhodil, s Vámi nemohu souhlasit. Podle mého jste zůstal *na povrchu,* u toho, co lze vidět zvenčí, co je patrné na první pohled, a hodláte opomíjet věci důležitější, základnější. To je nesmírně nebezpečné.

Píšete, že An a Vlasov »tepou redakci Luče«, a konstatujete, že »se toho nevyužívá«.

Nemáte pravdu. An a Vlasov *souhlasí* s Lučem *v základní věci,* a sice s heslem »boje za legální stranu«[77] čili s heslem smíru (či jednoty) s likvidátory. *To je to základní.* Právě tohle Luč potřebuje. Luč se totiž *nechce* vy-

dávat za orgán likvidátorů, ale za orgán *jak* likvidátorů, *tak* stoupenců zachování ilegální strany. Tento podvod se nesmí připustit. Tento podvod je nadevše nebezpečný. Na tomto podvodu je založeno veškeré dobrodružství Trockého a Semkovského.

Dále, není docela pravda, že »se toho nevyužívá«. *Jak* se toho má využít? Tak, že An a Vlasov »tepou redakci Luče a schvalují linii Pravdy«?? To by nebyla pravda. An a Vlasov právě *to nejzásadnější* na stanovisku Pravdy neschvalují a buď to odmítají (An), nebo to nepochopili (Vlasov).

Nebo se toho má využít tak, že se řekne: no prosím, *fakt,* že je Sedov likvidátor, konstatovali *nejen nepřátelé,* nýbrž i přívrženci Luče? To by bylo správné. Ale to už jsem udělal, mimo jiné i ve svém článku[211] (Sporné otázky, oddíl III. ve 110. čísle Pravdy).*

»Nepřátele je třeba rozdělovat, a nikoli sjednocovat,« píšete s výtkou na adresu netaktického V. I., který je údajně »sjednocuje«.

Dovolte, abych vám řekl několik slov na svou obranu.

Nepřátele je třeba rozdělovat, a nikoli sjednocovat; o tom není sporu. No, a co když je pro nepřátele *výhodné* **tvářit se,** že jsou »rozděleni«, že u nich nejsou pouze likvidátoři, ale »i« Lotyši, »i« Trockij, »i« Bund, »i« An?? Právě tuto *podstatu* taktiky likvidátorů jste nepostřehl — snad proto, že jste nečetl a neslyšel všechno o srpnové konferenci. V tom je totiž *jádro* a *podstata* celé taktiky »záchrany« likvidátorů, tj. záchrany *svobody* pro likvidátorskou lež a liberalismus, aby mohli působit na stranu *zevnitř.*

Jedině tak je možné pokusit se ještě o záchranu likvidátorů. A šikovný diplomat An (za kterým se batolí roční nemluvně Vlasov) hraje *velice rafinovanou* hru. Vy Ana neznáte! Zato já jsem za dlouhé roky jeho diplomacii pro-

* Viz Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 98—101. *Red.*

hlédl a vím, jak touto diplomacií balamutí *celý Kavkaz!!* An je opravdu talentovaný diplomat (znám ho už od roku 1903) — jenže bohužel špatně orientovaný. Chce předstírat, že je proti Luči, **a tím Luč zachránit!!** To je jasné těm, kdo dobře znají historii strany, zejména události z *ledna* 1910 a *srpna* 1912!! An pokáral Dana za maličkosti, a přitom mu dovolil to hlavní (*heslo* boje za legální stranu[77]) ve snaze dát najevo »svým lidem«, že přece *i my* jsme proti likvidátorům. *Není* zhoubnější chyby, než se dát nachytat na tuto Anovu vějičku. Vy *neznáte* (je to pochopitelné) zákulisí vztahů Trockého, Ana, Bundu, Braunse aj. k Luči — kdežto já ho znám. Ničím bychom likvidátorům *nepomohli* víc, než kdybychom *Ana* prohlásili za antilikvidátora. To je fakt. A přitom pro ně je An jediná »seriózní« *opora.* I to je fakt. Tisknu Vám pevně ruku a přeji Vám hodně zdraví a svěžesti. Napište — vždycky si rád popovídám.

Váš *V. I.*

P. S. V Pitěru prý koluje mnoho zvěstí o tom, jak An »bral« (společně s Čcheidzem) Danovi Luč . . . a nevzal ho. Domnívám se, že ho bral *naoko* a dospěl ke *zdánlivému kompromisu,* ve skutečnosti však ke kapitulaci před Danem! Dan, to je špatně zamaskovaná nepřátelská baterie. An, to je stejná baterie stejného nepřítele, ale obratně zamaskovaná. Ujišťuji Vás, že to vím ze zkušenosti.

159
L. B. KAMENĚVOVI

[16. 6. 1913]

Milý L. B.! Dokud jsme se nepohádali (a doufám, že se nepohádáme) — — — berte to jako žert — kvůli »mimořádné a choulostivé« otázce, popovídejme si o něčem jiném.

Přikládám dopis z mezinárodního socialistického byra. Vezme si to výbor zahraniční organizace na starost, nebo ne? Jestli ano, ať mi to oznámí *oficiálně.* Jestli ne, dopis mi vraťte.

Výboru zahraniční organizace vyřiďte, že bylo zcizeno (nebo zkrátka získáno) policejní hlášení, že jistý *Polonskij,* který odjel ilegálně z Ruska, bude při návratu zatčen.

Ať výbor zahraniční organizace informuje pokud možno všechny a pokusí se Polonského najít. Nic víc nevím.

O Alexinském jsem napsal do Pravdy[131] a žádal jsem, aby mi poslali jeho dopis.* Pokud jde o lež pana Bogdanova[15], poslal jsem rozlícený dopis[148] s ultimativním požadavkem, aby ho uveřejnili. Uvidíme. Jinak se obrátím na *Prosvěščenije.* ((Do časopisu *Prosvěščenije* jsem napsal o Vašem článku: *jsem plně pro* — pokud jde o poradu liberálů a Pravdy s Lučem.))

S Alexinským doporučuji jednat poctivě a přímo, soudružsky. Chceš radu *proti* Lunačarskému? Bon! Mais alors de deux choses une**: *buď* se postavíš v tisku **jak** proti filozofickému (c'est déja fait***), **tak** proti **otzovistickému** křídlu *Vperjodu,* prohlásíš, že v té skupině byly filozoficky reakční a politicky *anarchistické* tendence. Já (Alexinskij) jsem rád, že jsem se jich zbavil.

* Viz tento svazek, s. 218. *Red.*

** — Dobrá! Ale potom buď — anebo. *Red.*

*** — už se to stalo. *Red.*

Pak můžeme uzavřít poctivý blok. Zapomeneme na někdejší různice a budeme *rádi*, že máme přispěvatele (stokrát *méně* významného, než je Plechanov) pro Pravdu i Prosvěščenije.

Anebo kličkuješ? Pak si jdi sám. Budeš *příležitostným* spolupracovníkem, a my si myjeme ruce.

Bez diplomacie. Mluvit otevřeně. Je to nutné.

Váš *Lenin*

P. S. Po 20. t. m. jedu s N. K. do *Bernu*. Budu tam 27. 6. Asi ji čeká operace.

P. S. Huysmans uvedl polské delegáty z opozice, ale neřekl, že to jsou Poláci!!! A Vás (+ mne + Plechanova!!) zařadil mezi zástupce v mezinárodním socialistickém byru. (Poslední Bulletin![226])[427, 467]

P. P. S. Už dřív jsem napsal do Pravdy[131], aby Vám platili.* Dnes píšu na základě Grigorijova dopisu o 75 rublů.

160

BOLŠEVICKÝM POSLANCŮM IV. STÁTNÍ DUMY**

[17. 6. 1913]

Milí přátelé! Podle našeho názoru jste se dopustili chyby, když jsme se spojili s Fjodorem***. Nic jiného než hádanice z toho patrně nevzejde. Měli jste vydat vlastní zprá-

* Viz tento svazek, s. 217. *Red.*

** Dopis byl poslán na adresu N. I. Podvojského. *Red.*

*** Fjodor (Feodora) — krycí název menševické části sociálně demokratické frakce ve IV. státní dumě. *Red.*

vu.[227] Teď je však třeba vycházet z toho, co se už stalo. Za dané situace je nezbytné trvat především *na naprosté rovnosti* a předložit především oficiální rezoluci přibližně tohoto znění: »Koalice se usnáší, že při sestavování zprávy není přípustná žádná majorizace jednoho směru druhým a že oba směry (šestka i sedma) jsou si po všech stránkách naprosto rovny, tj. komise se sestavuje paritně, sporná místa se redigují na základě dohody, nikoli majorizací. Budou-li se na konci zprávy přetiskovat projevy poslanců, bude se jejich výběr provádět rovněž na základě dohody.« Takováto rezoluce je nezbytná. Jinak bude komise sestavena sice paritně, ale potom většinou jednoho hlasu schválí koalice to, co navrhne likvidátor. Kdyby Feodora takovou rezoluci odmítla, doporučujeme, abyste oficiálně prohlásili, že vzhledem k neochotě uznat rovnost si ponecháváte plnou svobodu jednání. Přesto však můžete svého kandidáta navrhnout.

Přikládáme jen velice hrubý koncept tezí:

1. Volební kampaň. Situace, za níž probíhá. Výsledky pro sociální demokracii. Platforma sociální demokracie, osmihodinový pracovní den, konfiskace půdy, úplná demokratizace.

2. Složení sociálně demokratické frakce. Její ustavení. Jagiełłův případ.[228] (Výklad hledisek šestky a sedmy. Zmínka o protestech.)

3. Politická platforma frakce a její první projevy. Prohlášení[62]. Konstatování, že šestka odmítá kulturně národnostní autonomii. Konstatování, že široké vrstvy dělníků schválily právě . . . hesla prohlášení. Charakteristika politického postavení sociální demokracie.

Hlavními hesly zůstaly: osmihodinový pracovní den, předání půdy, úplná demokratizace.

4. Interpelace frakce.

5. Frakce a rozpočet.

6. Buržoazní frakce v dumě a kritika těchto frakcí a liberálů (projevy Maklakova, okťabristů a černosotňovců).

7. Dělníci a frakce. Pokyny, provolání, odezvy, podklady pro interpelace, finanční výpomoc atd.

8. Poslanecká imunita (případ Petrovského)[229].

Vnitřní neshody; každá strana sama vyloží své stanovisko, přičemž dostane k dispozici stejný počet stránek. Projevy uveřejní tisk obou stran. Výčet dělnických rezolucí, všech, které existují. Příloha: Nejdůležitější úkoly.

Čekáme na zprávy. Letní byty jsou pronajaty.*

161

V. M. KASPAROVOVI

[Mezi 18. a 22. 6. 1913]

Milý soudruhu! Dostal jsem Váš článek a přečetl si ho. Téma jste si podle mého názoru vybral dobře a zpracoval ho správně, ale chybí tomu publicistická vybroušenost. Je tam příliš mnoho — jak bych to řekl? — »agitace«, která se do článku o *teoretické* otázce nehodí. Myslím, že byste ho měl předělat, buď Vy sám, nebo se o to pokusíme my.

Mnohokrát Vám děkuji za zprávy o Kostrovovi. Řekněte prosím Vás Avelovi, aby nám psal a posílal zprávy častěji. Je to důležité, a přitom my *nic nevíme.*

Nemohl byste sehnat a přeložit Kostrovovy gruzínské články (a) proti likvidátorům, (b) o národnostní otázce — *pro* kulturně národnostní autonomii, (c) — *a to je nejdůležitější* — proti Plechanovově předmluvě k Arkomedovi[7, 301] a proti Plechanovově obhajobě hegemonie.

* Jde o ubytování posluchačů stranické školy, kterou hodlal ÚV SDDSR zřídit v Poroninu. *Red.*

Odjíždím na několik týdnů do Bernu. Doufám, že až se vrátím, ještě nejednou si písemně podiskutujeme.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

P. S. Dík za výtisk Pravdy*.

162
A. M. GORKÉMU

[Před 22. 6. 1913]

Milý A. M.! Už strašně dávno jsem Vám psal z Krakova, ale odpověď žádná.

Dnes přišel dopis z Ruska, z Oděsy, že se prý *Stark* (?) (z Capri) diví, proč jsem neřekl Oděsanovi, co vím od Starka a *od Vás* (!) o oděském bolševickém listu!!

Tohle je nějaké nedorozumění. Jak k němu došlo?? Řekl jsem Oděsanovi, že *Vy* mi píšete o bolševickém oděském listu, o kterém já *nic* nevím.** A nevím nic dodnes. Oděsan píše, že do těchto novin přispívá »Maljantovič mladší«. To jméno slyším poprvé. Který Maljantovič? Ten známý »Nikitiče«?[230] (Já žádného Maljantoviče neznám.) Je to advokát z Moskvy nebo někdo jiný?

Napište, co o tom víte. Tohle nedorozumění se musí vysvětlit.

Odjel jsem na léto do *Poronina* (poblíž Zakopaného), aby se tu žena léčila. Jedu s ní 27. 6. 1913 do Bernu, kde se má podrobit operaci. Moje adresa: *Poronin* (Galizien). Austria.

V Bernu se zdržím dva až tři týdny. Můžete mi tam

* Jde o 119. číslo Pravdy z 25. května 1913 s článkem M. S. Olminského Podezřelý omyl[276]. *Red.*

** Nebylo zjištěno, o jaký list jde. *Red.*

psát na adresu: Herrn Schklowsky. 9. Falkenweg. 9. *Bern* (pro Lenina).

Jak jste na tom se zdravím? Zotavil jste se po tom jaru? Přeji Vám z celého srdce, abyste si odpočinul a pořádně se zotavil.

Váš *Lenin*

163
G. V. PLECHANOVOVI

[Nejpozději 22. 6. 1913]

Vážený Georgiji Valentinoviči!

Z pověření části sociálně demokratických poslanců se na Vás obracím s návrhem, abyste v létě přijel na několik týdnů do Zakopaného a přednášel tu o takových otázkách marxismu a sociálně demokratického hnutí, které si sám zvolíte. Dnes nám píšou z Pitěru, že možná přijedou i čtyři poslanci, kteří podporují likvidátory nebo kolísají (Burjanov, Tuljakov, Chaustov a *snad* dokonce Maňkov). Jako menševici přirozeně přikládají zvláštní váhu Vaší účasti.

Pokud jde o nás, pokládali bychom za velice užitečné, aby se akce, kterou považujeme za mimořádně důležitou pro upevnění sepětí s dělníky a pro posílení stranické práce, zúčastnili členové strany různých názorů.

Vzhledem ke konspirativnosti celé akce jsme se rozhodli nesdělovat žádné zahraniční skupině, že hodláme uspořádat přednášky — tím spíš, že poslancům by určitě hrozilo obzvlášť kruté pronásledování.

Poronino, kde by se měly přednášky konat, leží na železniční trati 7 km od Zakopaného, jedněch z nejlepších horských lázní v Haliči. O finanční stránce věci (úhradě

cestovních výloh) se budeme moci v případě potřeby písemně dohodnout zvlášť.

Napište prosím, zda s tímto návrhem souhlasíte.

Vám oddaný *N. Lenin*

Moje adresa: Herrn Wl. Ulianow,
Poronin (Galizien). Autriche.

164
A. M. GORKÉMU

[Nejpozději 22. 6. 1913]

Milý Al. Max.! Dnes jsme dostali dopis z Pitěru, že náš plán, aby sem přijeli sociálně demokratičtí poslanci (je to *nanejvýš konspirativní*, bylo rozhodnuto neříkat o tom nikomu kromě Vás ani slovo), má blízko k uskutečnění. Kromě šesti stoupenců Pravdy je možné, jak píšou, že přijedou Tuljakov, Burjanov, Chaustov a snad dokonce i Maňkov. Patrně se podaří získat ještě některé další dělníky (ne poslance). Napište prosím Vás, zda byste mohl přijet (a uspořádat několik přednášek nebo besed či seminářů, jak budete chtít) nebo ne. Bylo by to dobré! 7 km odtud (po železnici) je Zakopané, výborné lázně. Pokud jde o peníze na cestu, se vší pravděpodobností je seženeme (to nám píšou). O Zakopaném jako lázních vám můžeme sehnat a poslat všechny informace.

Jestli to Vaše zdraví dovolí, rozjeďte se sem na chvíli, vážně! Po Londýnu[231] a škole na Capri byste se zase setkal s dělníky.

Malinovskij k Vám chtěl zajet, ale nevyšlo to, nebyl čas. On i všichni poslanci Vás moc pozdravují.

Čekám na odpověď.

Váš *Lenin*

Noviny jsou plné zpráv o »konfliktu«[232]. Myslím, že nám Pravdu umlčí. Maklakov to tak či onak prosadí, mimo dumu, proti dumě nebo jakkoli jinak, ale prosadí to![233]

V tom případě se opět zaměříme na ilegální tiskoviny — jen ty peníze nám scházejí!

A co »kupec«, ještě nezačal dávat? Už je načase. Nejvyšší čas.

Adresa: Herrn Wl. Ulianow. *Poronin* (Galizien). Autriche.

165
REDAKCI LISTU PRAVDA

[Nejdříve 25. 6. 1913]

Vážení kolegové! Velmi vás prosím, abyste mi poslali sem, do Bernu, honorář za květen (a rovněž za červen) (100 rublů) na adresu:

Herrn *Ulianow.* 4. Gesellschaftsstrasse. 4. *Švýcarsko, Bern.* Schweiz.

Musím se tu zdržet asi měsíc, protože moje žena půjde na operaci. Peníze nutně potřebuji.

Doufám, že za několik dní navážu i odtud spolupráci s *Pravdou.*

Pokud jde o můj článek proti Bogdanovovi[148], velice mě udivuje, že redakce přechází *podstatu* věci: Bogdanov[15] oklamal *ji* a jejím prostřednictvím i 40 000 čtenářů! Cožpak se s tím můžeme smířit?? Souhlasím, aby se vyhodilo slovo »pan« a ponechalo *jenom* »Bogdanov«.[234] Myslím, že se s tím spokojíte.

Zdravím vás! *V. Iljin*

166

L. B. KAMENĚVOVI

29. 6. 1913

Milý L. B.

Dostal jsem ústřední orgán a dopis. Mockrát děkuji.

S Kocherem je velké trápení — je hrozně náladový. Stále nás ještě nepřijal, musíme čekat.

Pravdě se věnujte usilovněji, je-li to možné. *Mirona zatkli. Nemáme lidi.* Já teď psát nemůžu.

Z Pitěru máme dobré zprávy o petrohradském výboru a o odborovém svazu kovodělníků a také o vyhlídkách na školu — šestka *přislíbila* účast. Samojlov by měl být za deset dní v Zakopaném. Plechanov je prý v Paříži. Jestli můžete, sejděte se s ním, moc na tom záleží. Napsal jsem mu[193] (přísně konspirativně — *jenom* jemu osobně) ohledně školy a zval jsem ho, aby přijel.* Mlčí, taškář jeden, Ignác z Loyoly, přeborník v kličkování. Inu, tím hůř pro něho. Škola bude. Gorkij přislíbil účast téměř na sto procent.

Au revoir!

Váš *Lenin*

P. S. Pozdravujte srdečně všechny pařížské přátele.

P. S. V Tuljakova skládáme velké naděje. V ostatní (ne naše) už menší. Dychtí po »vědě« a dožadují se Plechanova. Bude hloupý, když nepřijede.

Tady se proslýchá, že Plechanov pojede kolem 10. července do Beatenbergu.** Co se povídá v Paříži?

Alexinskému by se zatím *nemělo* o škole nic říkat. To stihneme, *kdyby* bylo třeba. Rozjede se to až v srpnu.

* Viz tento svazek, s. 227—228. *Red.*

** Švýcarsko. *Red.*

167
G. I. SAFAROVOVI

[20. 7. 1913]

Milý Georgiji!

O konferenci nic nevím.[235] *Rozhodněte sami.*

Léčení N. K. se protahuje, a tak tady zůstanu *ještě dva týdny,* možná i déle. Přesně to nevím.

Ukrajincův článek je velmi dobrý.[236] Hlavně že je to centralista. V naší zatracené době je to tak řídký a vzácný jev, že se s ním *rozhodně* musíte Vy i Jurij **blíž** seznámit a spřátelit, poznat, co je to za člověka.

Článek nepotřebuje ani tak stylistickou úpravu (to je maličkost), jako *autorovy vysvětlivky.* Musí napsat ještě jeden článek. Píšu o tom na další straně*[190]; přečtěte si to s Jurijem *a rozhodněte sami,* má-li se to Ukrajinci dát, nebo jestli mu to radši vyřídíte.

Beste Grüsse.

N. Lenin

168
O. N. LOLOVI**

[20. 7. 1913]

Vážený soudruhu!

Váš článek mě velice potěšil, protože jde o článek *centralisty,* který bojuje proti Doncovům a spol. Je nesmírně

* Viz tento svazek, s. 231—232. *Red.*

** V současné době se důvodně předpokládá, že dopis byl adresován P. Griščenkovi. *Red.*

důležité, aby se proti nacionalistům *tohoto* ražení (i proti ukrajinským sociálním demokratům), kteří jsou rafinovanější, bojovalo!

Budu rozhodně naléhat na redakci *Pravdy,* aby Váš článek otiskla. Myslím však, že mu 40 000 dělnických čtenářů v Rusku (a většinou Velkorusů) nebude rozumět.

Když dovolíte, poradím Vám: napište *ještě* jeden článek, který vyjde *napřed.* Úvod, *stručný* všeobecný nástin otázky »centralismu« a »separatismu« (termíny jste zvolil *zdařile* a správně) mezi sociálními demokraty na Ukrajině. Uveďte čtenáře do problematiky. Zmiňte se o existujících proudech, co znamenají a jak se vyvíjely (stručně).

Mám ještě jednu otázku: Basok prý přesedlal k nacionalismu a separatismu. Tak jsem to slyšel; je to pravda? Nemohl byste mi opatřit jeho »proslulý« článek (z roku 1910 nebo 1911 či 1912) o tomto obratu?

Dále se prý nedávno na poradě ve Lvově kdosi s kýmsi »sjednotil« — spilkovci s ukrajinskými sociálními demokraty nebo s doncovovci?? Ze Lvova mi slíbili rezoluce o sjednocení, ale zatím je neposlali. Co o tom víte?[237] Nebylo by dobré připsat pár řádků o tom, že i ve Spilce jsou bohužel elementy propadající nacionalismu a separatismu?

Zdravím Vás a přeji všechno nejlepší!

N. Lenin

169

A. M. GORKÉMU

25. 7. 1913

Milý A. M.! Stále jsem se chystal, že Vám napíšu, ale kvůli ženině operaci jsem to odkládal. Předevčírem konečně byla operována a už se to začíná lepšit. Operace byla dost těžká, jsem moc rád, že se podařilo, aby ji operoval Kocher.

Teď o našich záležitostech. Psal jste, že v srpnu budete v Berlíně. Kdy v srpnu? Začátkem nebo koncem? My odtud hodláme odjet 4. srpna. Jízdenky máme přes Curych —Mnichov—Vídeň a ve všech těchto městech se zastavíme. (Je ale možné, že 4. nás doktor ještě nepustí, a v tom případě bychom to ještě odložili.)

Nemohli bychom se někde setkat? Vy přece určitě pojedete přes Bern nebo přes Curych nebo přes Mnichov.

Bylo by *velmi* zapotřebí, abychom se sešli. Zastavením *Pravdy* vznikla zatraceně těžká situace. Třeba bychom něco vymysleli. Kromě toho v Berlíně byste mohl pro nás, tj. pro *Pravdu,* moc a moc udělat.

Proto Vás snažně prosím, abyste *ihned* napsal aspoň pár slov, je-li možné, abychom se tady nebo v uvedených městech začátkem srpna sešli. **Není-li to možné,** napíšu Vám pak podrobněji o všech věcech, zejména o škole (prozrazení organizátora nám zatraceně podrazilo nohy*, hledáme jiného).

Pevně Vám tisknu ruku a přeji všechno nejlepší, hlavně zdraví, abyste mohl přijet. *Hned* tedy odpovězte!

Váš *Lenin*

Adresa: Herrn Ulianoff. 4. Gesellschaftsstrasse. 4. (Svizzera) *Bern.*

* Jde o J. F. Rozmirovičovou. *Red.*

170

L. M. KNIPOVIČOVÉ

[Mezi 5. a 7. 8. 1913]

Milá Lýdie Michajlovno!

Posílám Vám pohlednici, kterou jsem pro Vás koupil. Je na ní plán Bernu a vyznačeny potřebné adresy.

Naléhavě Vám radím, abyste do Bernu jela. Léčit se musíte a vyléčit Vás může *jedině Kocher*. Sháněl jsem informace všeho druhu, díval jsem se do lékařské literatury (tlustospis od jeho syna, Alberta Kochera, o Basedowově nemoci), radil jsem se s lékaři v Bernu, takže mluvím ze zkušenosti.

V září profesoru Kocherovi napište dopis a požádejte ho, aby Vám sdělil přesný termín, kdy Vás přijme (a uveďte, že máte *jenom* takovou a takovou částku, jinak dojde k nechutnému handrkování s hamižnou Frau Professor). Kocher Vám odpoví a sdělí, *kdy* Vás přijme. V tom případě se vydejte na cestu. V Bernu se dá žít levně. Dáme Vám dopisy pro Šklovského a Šenděrovičovou, ti Vám pomohou. Za několik měsíců budete jako rybička.

Tisknu Vám ruku a těším se na brzkou shledanou.

Váš *V. I.*

171
G. L. ŠKLOVSKÉMU*

[10. 8. 1913]

Milý G. L.! Zdravím děti a celou rodinu. Čekám na odpověď (a na přesné vyúčtování cesty) od advokáta**. Požádejte Kinckela, aby přeložil do němčiny článek Zasuličové O jedné otázce[84] (z 8. čísla listu Novaja žizň). Je to pozoruhodný článek![238] Až bude přeložen, pošlete ho v originále, tj. č. 8, na čtrnáct dní Papašovi.

Váš *V. I.*

172
NĚMECKÉ SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ STRANĚ
K ÚMRTÍ A. BEBELA

[Mezi 13. a 17. 8. 1913]

Sdílíme váš zármutek nad ztrátou významného vůdce mezinárodní revoluční sociální demokracie.

Z pověření ústředního výboru
Sociálně demokratické dělnické strany Ruska

Lenin

* Tento text byl připsán k dopisu, který napsala N. K. Krupská. *Red.*

** Jde o švýcarského advokáta Zgragena. *Red.*

173

V. M. KASPAROVOVI

[21. 8. 1913]

Vážený soudruhu! Napsal jste Šklovskému něco jiného, než jste měl. Potřebovali jsme vědět, **jak** toho člověka najít, a ne jeho životopis. Ani jste Šklovskému nedal svou adresu. Když plníte důležitý úkol, musíte být přesný, jinak ponesete stonásobnou vinu na tom, že se nepodařilo vyhledat důležitou osobu, která mohla pomoci naší věci.

Ihned svou chybu napravte.[239]

Váš *Lenin*

174

REDAKCI LISTU SEVERNAJA PRAVDA[240]

[Po 21. 8. 1913]

Vážení kolegové! Včera jsem poslal časopisu Prosvěščenije obsáhlou stať Jak V. Zasuličová potírá likvidátorství*[149]. Pokud Severnaja pravda ještě vychází, doporučuji otisknout v ní tuto stať jako šest fejetonů, každou kapitolku jako samostatný fejeton, ovšem rukopis rozhodně nezahazujte a ihned ho vraťte Prosvěščeniji.

Opakuji, že bez novin nemohu pracovat. Tisíckrát jsem vás prosil, a přesto od vás nepřichází ani Rabočaja pravda[241] a Živaja žizň (komplety), ani Severnaja pravda a Novaja rabočaja gazeta[242]. Dřív jsem je všechny dostával.

Nechápu, proč musí noviny vycházet denně. Doporu-

* Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 49—71. *Red.*

čuji, abyste přešli na týdeník. Jaký schodek máte při deníku? Jaký je náklad?

Zdravím vás a přeji všechno nejlepší!

Váš *Lenin*

Slíbený a *dávno vydělaný* honorář z Pravdy jsem *nedostal!* To už vypadá jako výsměch!!

175
S. G. ŠAHUMJANOVI

[24. 8. 1913]

Milý soudruhu! Po návratu domů jsem našel Váš dopis. Rozhodně pošlete co nejvíc materiálů o národnostní otázce na Kavkaze (když už *bohužel* nemůžete psát sám), článek *Kostrovův* i jeho knížky, zprávy delegátů s překladem do ruštiny (doufám, že najdete někoho, komu byste to uložil), *statistiku národností* na Kavkaze i materiál o národnostních poměrech na Kavkaze, v Turecku a v Rusku, zkrátka posílejte všechno, co existuje a co můžete sehnat. Nezapomínejte také *vyhledávat* soudruhy z Kavkazu, kteří by mohli psát články o národnostní otázce na Kavkaze.

Zdravím Vás a přeji úspěch.[243]

Váš *V. Iljin*

176
V. M. KASPAROVOVI

[25. 8. 1913]

Milý soudruhu! Pošlete mi prosím *ihned všechna* čísla listů Severnaja pravda (kromě č. 1) a Novaja rabočaja gazeta.

Nic jsem nedostal!!!

Požádejte Avela, aby mi je z Pitěru každý den posílal jako tiskopis, ale aby je určitě balil do buržoazních novin ultraklidného a ultraumírněného zaměření. Než Avel odpoví, posílejte mi *prosím* Vás (až je budete mít přečtené) tyto listy: Novaja rabočaja gazeta, Severnaja pravda a moskevský Naš puť.

Váš *Lenin*

P. S. Došlo k malému nedorozumění: nedal jste Šklovskému *svou* adresu, aby Vám mohl psát a obracet se na Vás.

Abs.: Ulianow. Poronin (Galizien).

177
V. M. KASPAROVOVI*

[11. 9. 1913]

Milý soudruhu!

Listy Novaja rabočaja gazeta a Živaja mysl[244] stále nedostávám. Je to prostě k zoufání!! Požádejte Avela, aby mi je denně posílal přímo z Pitěru. Výdaje srovnáme!

Váš *Lenin*

* Text byl připsán k dopisu napsanému N. K. Krupskou. *Red.*

178
J. S. HANECKÉMU

[12. 9. 1913]

Vážený soudruhu! Budete-li v Jeně, rozhodně se seznamte s naším zástupcem (pokud se s ním jinak nesetkáte, pošlete mu dopis postlagernd Herrn Bekzadjan. *Jena).* S ním projednejte všechny záležitosti. Musí dostat informace proti Tyszkovi.[245]

Zdravím Vás! Váš *Lenin*

Seznamte ho s Pannekoekem, Mehringem a jinými z levice, pokud se s nimi neseznámí sám. Napište pár slov, zda do Jeny pojedete (až budete definitivně rozhodnut).

Absender: Ulianow. Poronin.

179
SOUDRUHOVI MAXU GRUNWALDOVI

Berlin. S. W. 69. Lindenstr. 69. Archiv der soz. dem. Partei.

Vážený soudruhu!

Neznám v této chvíli adresu soudruha Vjazmenského, a proto se obracím na Vás s prosbou, abyste doručiteli tohoto listu Kasparovovi (Berlin, Schiffbauerdamm; 18[A], bei Wetter) dovolil pracovat v archívu ruské sociální demokracie (který založil kníže Bebutov)[246].

Se stranickým pozdravem *N. Lenin*

Wl. Ulianow. Poronin (Galizien).
13. září 1913

180
A. M. GORKÉMU

30. září 1913

Milý A. M.! Odpovídám trochu opožděně. Omlouvám se. V Bernu i později jsem se strašně zlobil!! Myslel jsem si, že když jste byl ve Veroně (Váš telegram ohledně Bebela[52] byl poslán z Verony) — nebo v jakémsi Rom . . .??[247] — přece bych do Verony *mohl* z Bernu přijet!! Ale *celé měsíce* jste nenapsal ani čárku . . .

To, co píšete o své nemoci, mě nesmírně znepokojuje. Děláte dobře, když žijete na Capri bez léčení? Němci mají skvělá sanatoria (například v St. Blasienu, u švýcarských hranic), kde léčí a dovedou *úplně* vyléčit plicní choroby, dosahují *dokonalého* zajizvení; podávají vydatnou stravu, dále soustavně navykají na chlad, aby organismus byl odolný proti nachlazení, a propouštějí způsobilé, práceschopné lidi.

A Vy chcete po Capri v zimě do Ruska???? Strašně se bojím, že to uškodí Vašemu zdraví a znemožní Vám to pracovat. Jsou vůbec v té Itálii *prvotřídní* lékaři??

Vážně, zajeďte si k prvotřídnímu lékaři do Švýcarska* nebo do Německa, věnujte takové dva měsíce *pořádnému* léčení v *dobrém* sanatoriu. Vždyť nadarmo plýtvat erárním majetkem, tj. stonat a připravovat se o schopnost pracovat, je v každém směru nepřípustné.

Slyšel jsem (od redaktora časopisu Prosvěščenije**, který mluvil s Ladyžnikovem), že jste s *Pravdou* nespokojen. Protože je suchá? To je pravda. Ale tento nedostatek není snadné hned tak odstranit. Nejsou lidi. Za rok od zahájení jsme s *velikou* námahou dali v Pitěru dohromady aspoň *obstojnou* redakci.

* Mohu zjistit jména a adresy.
** Jde o M. A. Saveljeva. *Red.*

(Váš dopis pro *Prosvěščenije* jsem poslal.)

Pište, jaké máte plány a *co zdraví.* Snažně Vás prosím, *začněte se už důkladně léčit* — opravdu, *můžete se úplně* vyléčit, vždyť zanedbávat chorobu je vysloveně hřích a zločin.

Váš *Lenin*

P. S. Zčásti jsme měli a zčásti ještě budeme mít dobrou čtenářskou obec. *A viděl jste Naš puť?* To je úspěch, viďte? To už je druhý list. Založíme i třetí — na jihu.

Adresa: Ulianow. *Poronin* (Galizien). *Austria.* (V zimě budu v Krakově: Lubomirskiego. 51.)

181

REDAKCI LISTU PRAVDA TRUDA*

[Nejdříve 30. 9. 1913]

P. S. Nedostal jsem 5. číslo Pravdy truda[248]. Vřele děkuji za zaslání listu Novaja rabočaja gazeta, chybí mi jen její 7. číslo a rovněž čísla *7* a *9* listu Naš puť. Pošlete mi je, prosím vás.

Zdá se mi, že děláte obrovskou chybu, když bezděčně plujete po proudu *a neměníte* tón listu. Všechno nasvědčuje tomu, že je nutné *změnit* jak tón, tak *obsah* zpravodajské rubriky. Je třeba *dosáhnout* toho, aby se dalo psát legálně, tak, aby to cenzura pustila. Toho můžete a musíte dosáhnout. Jinak zbytečně mařítе věc, do níž jste se pustili. Zamyslete se nad tím důkladně.

* Tento dopis je postskriptem k nezjištěnému Leninovu článku. V pravém horním rohu rukopisu se zachoval podpis k článku s poznámkou: »*M.* (ale raději bez podpisu).« *Red.*

182
H. DIETZOVI

Poronin (Galizien) 3. října 1913

Velevážený soudruhu!

Jako člen redakce listu *Jiskra* a časopisu *Zarja,* kterým jste před deseti lety prokázal tak cenné služby, i jako zástupce SDDSR, která Vám nikdy nezapomene Vaši bratrskou pomoc v tomto období, pro výstavbu strany tak důležitém, posílám Vám jménem svým i jménem ústředního výboru SDDSR co nejsrdečnější blahopřání k Vašim sedmdesátým narozeninám.

Přeji Vám ještě mnoho let práce ku prospěchu marxismu.[249]

Se stranickým pozdravem

N. Lenin (Vl. Uljanov)

Wl. Ulianow. Poronin (Galizien).

183
REDAKCI LISTU ZA PRAVDU[250]

[Před 26. 10. 1913]

Vážení kolegové!

Mnohokrát vám děkuji, že jste mi *dvakrát* poslali noviny *včas,* tj. *současně* se všemi buržoazními listy. Kromě těchto dvou případů však přichází list Za pravdu vždycky *o půl dne* později než noviny buržoazní. Nedalo by se to změnit a posílat ho *vždycky* včas, aby přicházel *současně* s buržoazními novinami?

Srdečně vás zdravím!

Váš *Lenin*

P. S. Jaký je teď náklad listu? Bude někdy (konečně!!) předložena finanční zpráva? Pokud jde o legálnost, nemá Váš tajemník ve svém posledním dopisu pravdu: může a musí se toho pro zvýšení legálnosti ještě *mnoho* udělat.

Kolik je *teď* předplatitelů?

184
REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

[Nejdříve 27. 10. 1913]

Vážení kolegové!

Právě jsem si přečetl 8. číslo a nemohu jinak, než vyjádřit údiv nad tím, že jste uveřejnili *takový* článek, jako je Porada marxistů[251] atd.!! Byl to podle mého vrchol nerozumu, a jestliže se autor nechal z pochopitelných důvodů »strhnout«, pak vy, místní pracovníci, jste museli vidět, že takový článek není možný. Nebuďte proboha tak neopatrní, vždyť tím *strašně* pomáháte **všem** našim nepřátelům.

Je nutné přetisknout z 8. čísla (postupně) články Petrovského[287, 288] a bývalého smířlivce.[252]

Srdečně Vás zdravím. *V. I.*

Snažně vás prosím, abyste si opravili mou adresu: prosil jsem, psal jsem, nic platné!!

Ulianow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Kraków.*

185

V. L. LEDEROVI

Krakov 28. 10. 1913.
Ul. Lubomirskiego. 51.

Vážený soudruhu!

Plně chápu, že jste rozhořčen na darebáky z takzvaného hlavního vedení, ale radil bych komisi, aby přece jen napřed dosáhla *oficiálního* odmítnutí hlavního vedení. Toho přece je možné dosáhnout (adresa Rosy Luxemburgové jako členky mezinárodního socialistického byra atd.), jinak pravděpodobně MSB nezasáhne a *projednávání* této otázky odmítne z formálních důvodů. Není žádoucí, abyste *zlepšoval* postavení Tyszky a spol. nějakým krokem z Vaší strany, mohlo by to vést k tomu, že Vás MSB *odmítne.*

Radím, abyste *jménem komise* napsali opatrný informativní dopis Huysmansovi (zdůraznit *hlavně* to, že Z. G.* odmítá, aby jeho »soud« byl prověřen soudem stran přidružených k MSB, které působí v Rusku) s prosbou, aby hlavnímu vedení domluvil (respektive na něj morálně zapůsobil). Bude to lepší, než když se hned obrátíte na MSB oficiálně a budete riskovat nezdar.

Pokud Vám Plechanov odpoví, dáte mi doufám vědět.

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

Ulianow. Ul. Lubomirskiego. 51. Kraków.

* Zarząd Główny — hlavní vedení. *Red.*

186

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

Dopis redakci

[Nejdříve 1. 11. 1913]

Vážený soudruhu redaktore!

Dovolte nám, abychom na stránkách vašeho listu odpověděli mnoha lidem, kteří se nás z dalekého severu, ze západu, z východu a z jiných míst ptali na »kampaň« likvidátorů proti pracovníkovi pojišťovacích institucí soudruhovi **X.**

Likvidátoři ho obvinili, že je člověkem dvou tváří: sloužil prý podnikatelům i dělníkům[253].

Jak postupuje *organizace* v případě takového obvinění?

Svolá zástupce různých institucí, které pracují pro dělnické hnutí, a uloží jim, aby případ prošetřili. Tak se také stalo.

Ve 12. čísle Za pravdu (ze 17. října) byl uveřejněn *závěr* komise[274] složené ze zástupců *pěti* institucí (1. redakce Pravdy, 2. redakce časopisu Prosvěščenije, 3. redakce polského marxistického časopisu, 4. šestky sociálně demokratických poslanců ve Státní dumě, 5. předsedy odborového svazu kovodělníků).*

Komise konstatovala,

— — že *tvrzení likvidátorů »neodpovídá pravdě«;*

— — že *X vystoupením ze služeb podnikatelů* splnil svou povinnost.

Den předtím (11. číslo Za pravdu z 16. října) A. Vitimskij podrobně vysvětlil, že se *X* »provinil« jen tím, že přešel ze služeb podnikatelů do služeb dělnického hnutí. Vitimskij dodal, že tajemníkovi listu Za pravdu sdělil

* Jde o nepodepsaný článek Lháři![221]. *Red.*

jména likvidátorů, kteří byli kdysi *tajemníky podnikatelských orgánů.**

A co odpověděli likvidátoři? Ani je nenapadlo zpochybnit prohlášení Vitimského, ani vystoupení X ze služeb podnikatelů.

Ani je nenapadlo svolat nějakou *»svoji«* komisi, složenou ze »své« sedmy, z nějakého odborového svazu nebo »řídícího orgánu« Lotyšů, Židů a Kavkazanů.

Nic takového se nestalo!

Lidé, kteří jsou organizaci oddáni, svolají komisi, prošetří případ a vyvodí závěry.

Liberální pisálkové z deníku Novaja rabočaja (??) gazeta, nezávislí na dělnických organizacích, šíří dál ty nejodpornější lži a pomluvy!! Podvádějí naivní nebo neinformované lidi tím, že označují za »dvě tváře« skutečnost, že *X ještě před odchodem* ze služeb podnikatelů *začal* potají, pod krycím jménem pomáhat dělníkům!!**

Je jasné, že nad těmi mrzkými anonymními pomlouvači z likvidátorského plátku, vydávaného za pomoci buržoazie, dělníci jen opovržlivě mávnou rukou.

Ale to je málo. Mávnout rukou nestačí. Likvidátoři, kteří chtějí *rozbít* organizace dělníků, mají už takový *prastarý* zvyk — pomlouvat jednotlivce tím nejhanebnějším způsobem.

Žádná organizace *nemůže existovat,* neklade-li takovému způsobu politického »boje« odpor *jakožto organizace.* A v čem spočívá takový odpor?

Každý dělník musí požadovat, aby likvidátoři, od nichž se marxisté s opovržením odvrátili, svolali »svou« komisi složenou ze »své« sedmy, ze »svého« »řídícího orgánu« Židů, Lotyšů, Kavkazanů *apod.* Ať se pokusí učinit »svoje« rozhodnutí a sdělit ho internacionále. Potom

* Je míněn článek A. Vitimského (M. S. Olminského) O »zločincích.«[274] *Red.*

** Jde o tyto články v listě Novaja rabočaja gazeta: v č. 55 a 56 K odpovědnosti!, a v č. 60 Na pranýř![100–102]. *Red.*

budeme tyto ničemné pomlouvače pranýřovat před celým světem.

Ale dokud se tito ničemové, tito špinavci schovávají za anonymní články likvidátorského listu, musí *každý odborový svaz* dělníků uložit svému vedení, aby tento případ na základě veškerých dokumentů a všestranných informací prošetřilo, *prověřilo* rozhodnutí *marxistické komise* složené ze zástupců *pěti institucí* a schválilo *své* usnesení.[254]

Odpověď dělnické třídy, odpověď organizace těm, kdo chtějí organizaci rozbít, zní: Důrazně odsoudit pomlouvače, důrazně je požádat: »Odvolejte hnusné pomluvy, nebo vám nedovolíme vstoupit ani do jedné organizace«.

*V. Iljin**

Tuto principiální otázku je třeba rozvířit v dumě.

P. S. Bude-li list Za pravdu zastaven, bude třeba *stůj co stůj podstatně* zmírnit tón, tvářit se legálněji a umírněněji. Je to *možné* a nutné. Psát jako v časopisu Voprosy strachovanija[255] a zřídit *vlastní* cenzuru. Udělejte to, proboha, jinak celou věc *zbytečně* zahubíte.

* Dopis podepsali také L. B. Kameněv a G. J. Zinovjev. *Red.*

187
REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

Redaktorovi
Dopis redakci

[Mezi 2. a 7. 11. 1913]

Vážení kolegové!

Vítám skvělé zahájení boje šesti poslanců za respektování vůle většiny dělníků i skvělou kampaň vašeho listu[256] a prosil bych, abyste věnovali pozornost i této věci:

bude-li sedma drze prohlašovat *sebe* za sociálně demokratickou frakci (jako to udělala na konci svého článku[395] v 60. čísle[257]), pak šestka rozhodně musí klidně, stručně a důrazně prohlásit[85]: »Sociálně demokratická dělnická frakce jsme my, protože se ztotožňujeme s vůlí většiny uvědomělých dělníků, prosazujeme tuto vůli a zastupujeme většinu. Ani jediný fakt, ani jediný údaj z celé spousty faktů a cifer, které jsme v našem listě uvedli a které tuto pravdu dokazují, sedma těch, jimž nejde o jednotu strany, nevyvrátila. Tady je naše adresa, obracejte se na nás, soudruzi dělníci, a nebojte se, že nás třeba jen napadne myslet si o vás, že byste snad uvěřili teorii, že „sedma poslanců je víc než strana, víc než vůle většiny dělníků". Dokonce ani sedmdesát sedm poslanců nemůže být víc než tato vůle. A my ji důsledně plníme.«

Takové stručné prohlášení je nezbytné. Dále je třeba adresovat oficiální prohlášení i radě starších (tj. Státní dumě). *Potom* velice rychle, v momentě spadne sedmě hřebínek — honem honem budou *souhlasit* s rovností (kterou oni *všichni* písemně uznali). *Ani* oni, *ani* nikdo jiný *nebude* mít *jiné* východisko.

Kdo se dal na vojnu, musí bojovat. Šestka začala *skvě-*

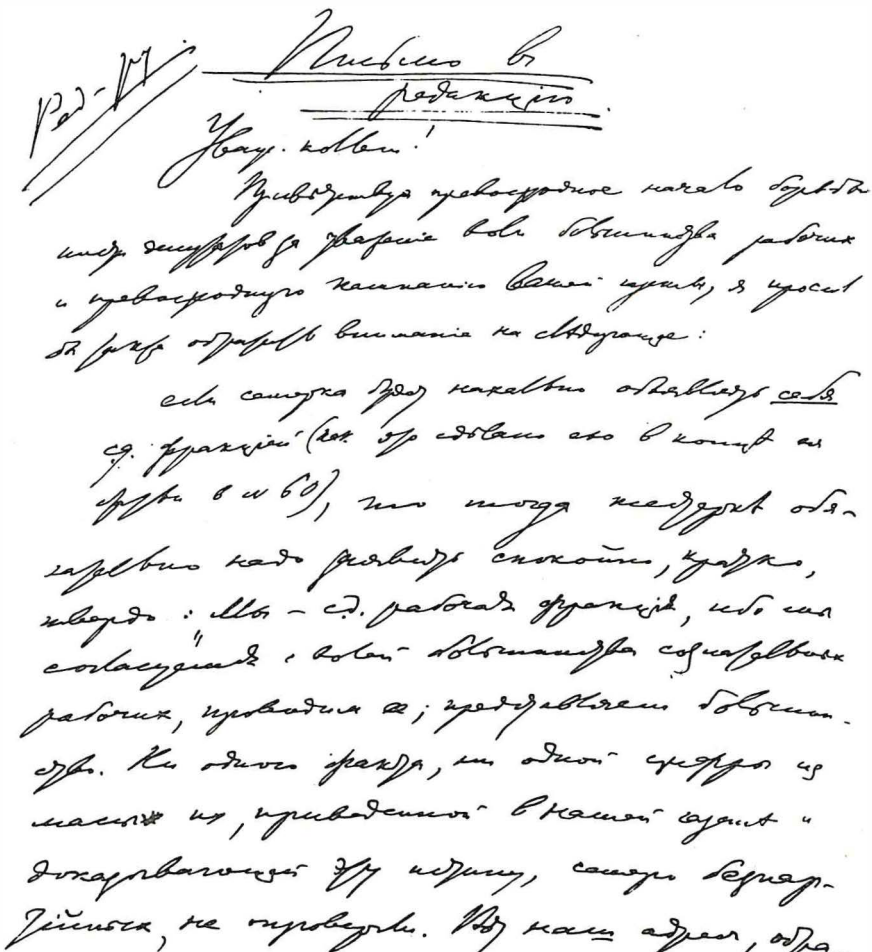

První strana Leninova dopisu
redakci listu Za pravdu
Mezi 2. a 7. listopadem 1913

le a vítězství má *jisté*, a *jestliže* bude *správně* pokračovat — za týden za dva určitě zvítězí.

Srdečně vás zdravím a přeji všechno nejlepší.

V. I.

188

C. HUYSMANSOVI[258]

[3. 11. 1913]

Milý občane Huysmansi!

Jistě si pamatujete, že mě ústřední výbor SDDSR po konferenci SDDSR v lednu 1912, na níž byla obnovena naše strana, jmenoval zástupcem strany v mezinárodním socialistickém byru.

Protože jsem odjel z Paříže, byl jsem nucen požádat soudruha Kameněva, který v Paříži žije, aby mě zastoupil. Krakov je od Bruselu příliš daleko, a proto prosím, abyste v Bulletinu uvedli Kameněvovo jméno a oficiální adresu naší kanceláře v Paříži. Mr. Kouznetzoff (pour Kameneff). 102. Rue Bobillot. 102. Paris. XIII. Kameněv se nějakou dobu zdrží tady, ale buďte tak laskav a neuvádějte jeho krakovskou adresu. Bylo by to z konspirativních důvodů neopatrné.

Snažně Vás prosím, abyste v naléhavých případech psal na moji zdejší adresu.

Protože bylo Všech svatých, dostal jsem Váš dopis s malým zpožděním.

189

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU[335]

[Nejdříve 3. 11. 1913]

Vážení kolegové!

Gratuluji k výtečně zahájené kampani za práva dělnických poslanců.

Přečetl jsem si odporný štvavý článek[395] v listu *Novaja rabočaja gazeta* a naléhavě vám radím, abyste věc promysleli a přijali můj včerejší plán*[129]. *Není možné* ponechávat takové věci bez řešení *organizace.*

Nestačí, aby dělníci posílali jenom rezoluce: musí vysílat *deputace* k frakci v dumě.

Zdravím vás a přeji všechno nejlepší!

Váš *V. I.*

190

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

[Nejpozději 7. 11. 1913]

Vážení kolegové!

Je nutné vydat v neděli přílohu, *celou* věnovanou kampani pro šestku.

Jeden velký článek s *mezititulky.*

Posíláme text**. Vsuňte tam rezoluci[165, 166] z **porady**[259] (*nebylo kvůli ní* konfiskováno ono číslo listu Za pravdu?).

* Viz tento svazek, s. 248—251. *Red.*

** Viz V. I. Lenin, Materiály o boji uvnitř sociálně demokratické frakce v dumě[160] (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 122—139). *Red.*

Je třeba žádat, aby sedma složila mandáty.

Připojte závěry z pitěrských rezolucí, pokud mluví vysloveně pro nás.[260]

Napište pár řádek nebo pošlete telegram: »Příloha bude.«

Srdečně zdravím. Váš *V. I.*

191

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

[7. 11. 1913]

Vzhledem k důležitosti kampaně proti sedmě je pro nás jako spolupracovníky nanejvýš důležité mít denně informace. A přitom list Za pravdu přichází den co den se zpožděním. Naléhavě vás prosíme, zařiďte, aby nám noviny posílali denně včas a bez průtahů.

Že většina je pro šestku, to je jasné. Postup šestky je však nedůsledný. Zvítězí jen tehdy, učiní-li logicky (a politicky) nevyhnutelný krok a prohlásí se za frakci.

Jakmile se tak stane a oznámí se to dumě, bude sedma nucena (už jen vzhledem k technice práce v dumě) uzavřít se šestkou dohodu.

Bylo by směšné pouštět z rukou vítězství, které je naprosto jisté. Čím rozhodněji se provede diferenciace, tím dřív se obnoví federace.

Kampaň proti sedmě byla zahájena skvěle, ale teď se nevede dost energicky. Na tak nestoudnou drzost likvidátorů nesmí list odpovídat naříkáním, nýbrž útokem, a zdůraznit, že sedma *jedná proti vůli* proletariátu a *proti straně.* Heslem je: »Pánové ze sedmy, jestli nechcete respektovat vůli většiny dělníků, jestli chcete jít proti straně, složte mandáty«. Toto heslo je třeba formulovat otevřeně a jednoznačně a denně ho opakovat.

192
A. M. GORKÉMU

[Začátkem listopadu 1913]

Milý Alexeji Maximyči! Dnes Vám posílám doporučeně jako tiskopis začátek románu, který má vyjít v časopisu *Prosvěščenije.* Doufám, že nemáte námitky. Pokud však jste mimo očekávání proti, pošlete do Prosvěščenije *telegram:* »Vojtinského odložte« nebo: »Román Vojtinského[30] **neuveřejňujte**«.[261]

Zpráva o tom, že Vás léčí *novým* způsobem »bolševik«, i když bývalý, mě velice znepokojila. Chraň nás bůh před doktory-soudruhy vůbec, a před doktory-bolševiky zvláště! Bude to tak, jak mi kdysi řekl jeden *dobrý* lékař, že v devadesáti devíti případech ze sta jsou doktoři-soudruzi »oslové«. Ujišťuji Vás, že léčit se (kromě lehkých případů) je třeba *jedině* u prvotřídních kapacit. Dělat pokusného králíka bolševikovi — to je hrůza!! Snad aspoň kontrola neapolských profesorů . . . jestli tito profesoři opravdu něco znají . . . Víte co? Vydáte-li se v zimě na cestu, *určitě* se zastavte u prvotřídních lékařů ve *Švýcarsku* a ve *Vídni* — bylo by neodpustitelné neudělat to! Jak jste na tom se zdravím teď?

Váš *N. Lenin*

P. S. U nás je situace obstojná; v Pitěru se dělníci *stranicky* sjednocují ve *všech* legálních spolcích, včetně pojišťovacích. Tady byli také zajímaví a agilní chlapci.

Adresa: Wl. Ulianow. 51. Ulica Lubomirskiego. 51. *Kraków, Krakau (Galizien).*

193

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU*

[Mezi 11. a 28. 11. 1913]

P. S. Rodzjanko žádá od M. nový název frakce? To je ohromné! Tady jsou na výběr čtyři, seřazené podle vhodnosti: 1. Sociálně demokratická dělnická frakce Ruska, 2. Sociálně demokratická frakce Ruska, 3. Frakce dělnické sociální demokracie Ruska, 4. Frakce sociální demokracie Ruska. Napište, pro co jste se rozhodli: já doporučuji č. 1.

Zdravím Vás a přeji všechno nejlepší.

194

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

[Nejdříve 13. 11. 1913]

Vážení kolegové!

Spěchám, abych ze srdce blahopřál všem marxistickým pracovníkům k vítězství většiny nad dezorganizátory, k ustavení frakce, která nechce mařit vůli většiny[262]. Právě jsem dostal nedělní číslo listu Za pravdu[78]. Zvlášť dobré jsou přehledy o peněžních sbírkách, je třeba v nich pokračovat.

Ještě jednou pozdrav všem ode všech.

Váš *Lenin*

* Toto postskriptum bylo připsáno k nezjištěnému článku. *Red.*

195
A. M. GORKÉMU

[13. nebo 14. 11. 1913]

Milý A. M.! Co to provádíte? — Vždyť je to hrůza, vážně! Včera jsem si přečetl v Reči Vaši odpověď[229] na »povyk« kolem Dostojevského[263] a už jsem se chtěl radovat, ale dneska přišly likvidátorské noviny *a tam je otištěn odstavec Vašeho článku,* který v Reči nebyl.

Ten odstavec zní:

»Avšak „bohohledačství" je nutné *na čas«* (jen na čas?) »odložit, k ničemu to nevede: nemá smysl hledat tam, kde nic není. Kdo nezaseje, nesklidí. Boha nemáte, *ještě«* (ještě!) »jste ho nevytvořili. Bohové se nehledají, *ti se vytvářejí;* život se nevymýšlí, nýbrž tvoří.«

Z toho vyplývá, že jste proti »bohohledačství« pouze »na čas«!! Z toho vyplývá, že jste proti bohohledačství *pouze* proto, abyste ho nahradil bohostrůjcovstvím!!

Není to hrozné, že Vám z toho *vychází* taková věc?

Bohohledačství se od bohostrůjcovství či bohotvůrcovství či bohotvoření apod. neliší o nic víc, než se žlutý čert liší od čerta modrého. Mluvit o bohohledačství ne proto, aby se člověk vyslovil proti *veškerým* čertům a bohům, proti veškeré ideové nekrofilii (každý pánbíček je nekrofilie — i kdyby to byl ten nejčistší, nejideálnější pánbíček, nikoli hledaný, ale vytvářený pánbíček, na tom nezáleží), nýbrž proto, aby dal přednost modrému čertu před čertem žlutým, to je stokrát horší než nemluvit vůbec.

V nejsvobodnějších zemích, v takových zemích, kde je *naprosto* nemístné dovolávat se »demokracie, lidu, veřejného mínění a vědy« — v takových zemích (Amerika, Švýcarsko apod.) otupují lid a dělníky obzvlášť horlivě právě ideou čisťounkého, duchovního, vytvářeného pánbíčka. Právě proto, že každá náboženská idea, každá idea o jakémkoli pánbíčkovi, každé koketování třeba i s pán-

bíčkem je nevýslovná hanebnost, zvlášť tolerantně (a často dokonce se sympatiemi) přijímaná *demokratickou* buržoazií; a právě proto je to ta nejnebezpečnější hanebnost, nejhnusnější »nákaza«. Milión hříchů, špinavostí, násilí a *fyzických* nákaz odhalí prostí lidé mnohem snáz, a proto jsou mnohem méně nebezpečné než *rafinovaná,* duchovní, do nejparádnějších »ideových« kostýmů oděná idea pánbíčka. Katolický kněz, který przní dívky (o takovém jsem právě náhodou četl v jedněch německých novinách), je pro »demokracii« *mnohem méně* nebezpečný než kněz bez kutny, kněz bez primitivního náboženství, kněz ideový a demokratický, který káže o vytvoření a stvoření pánbíčka. Protože toho prvního kněze je *snadné* odhalit, odsoudit a vyhnat, kdežto toho druhého *nelze* vyhnat tak snadno, odhalit ho je tisíckrát obtížnější, a tak ho nedovolí »odsoudit« ani jeden »křehký a žalostně vratký« šosák.

A Vy, který znáte »křehkost a žalostnou vratkost« (ruské — proč ruské? Nebo je snad italská lepší??) *maloměšťácké* duše, otravujete tuto duši jedem, tím nejsladším jedem obaleným v cukrkandlu a zabaleným do pestrobarevných papírků!!

To je opravdu hrozné!

»Dost už plivání po sobě samém, které u nás nahrazuje sebekritiku.«

A není snad bohostrůjcovství *nejhorší* druh plivání po sobě samém?? Každý člověk, který se zabývá vytvářením *boha* nebo který toto vytváření třeba jen trpí, *plivá po sobě* nejhorším způsobem, protože se místo »skutků« pitvá *právě* sám v sobě, obdivuje sebe sama, přitom však takový člověk »pitvá« ty nejšpinavější, nejomezenější a nejpatolízalštější stránky či stránečky svého »já«, které bohostrůjcovství zbožšťuje.

Ne z osobního, nýbrž ze společenského hlediska je totiž *každé* bohostrůjcovství *zálibným sebepitváním* tupého maloměšťáctví, neduživého šosáctví, blouznivého »pliva-

ní po sobě samém«, příznačného pro šosáky a drobné buržoy, »zoufalé a unavené« (jak jste se ráčil velice správně vyjádřit o *duši* — jenže by se mělo říci nikoli o duši »ruské«, nýbrž *maloměšťácké,* protože duše židovská, italská, anglická — *to je prašť jako uhoď,* všude je prašivé maloměšťáctví stejně hnusné a »demokratické maloměšťáctví«, zabývající se ideovou nekrofilií, je hnusné dvojnásob).

Když tak čtu Váš článek[229] a *pátrám,* jak jste přišel k tomuhle *nedopatření,* jsem na rozpacích. Co to je? Zbytky Zpovědi[49], kterou jste *Vy sám* neschvaloval?? Její dozvuky??

Nebo něco jiného — například nepovedený pokus *sklonit se* ke stanovisku **obecně demokratickému** místo ke stanovisku *proletářskému?* Třeba jste si chtěl při povídání s »demokracií jako takovou« trochu (odpusťte mi ten výraz) zašišlat, jako se šišlá s dětmi. Nebo jste chtěl »v zájmu populárního výkladu« *pro šosáky* na chvíli tolerovat *jeho* nebo *jejich,* šosáků, předsudky??

Ale vždyť tohle je postup po všech stránkách a v každém směru *nesprávný!*

Už jsem se zmínil, že v *demokratických* zemích by bylo od proletářského spisovatele *naprosto* nemístné, aby se dovolával »demokracie, lidu, veřejného mínění a vědy«. No a u nás v Rusku?? Takové dovolávání *není zcela* na místě, protože také svým způsobem pochlebuje šosáckým předsudkům. Nějakou všeobecnou mlhavou výzvu u nás podepíše *oběma rukama* dokonce i Izgojev z časopisu Russkaja mysl. Proč tedy volit taková hesla, která *Vy* pochopitelně od izgojevovštiny dokonale odlišíte, *ale čtenář* je odlišit nedokáže?? Proč přes to pro čtenáře házet demokratický závoj a ne *jasně* odlišit *maloměšťáky* (ty křehké, žalostně vratké, unavené, zoufalé, sebe pitvající, boha pitvající, bohostrůjcovské, bohu nadržující, plivající po sobě samých, *bezhlavě anarchistické* — kouzelné spojení!! a jiné a jiné)

— od *proletářů* (kteří dovedou být optimističtí nejen slovy, kteří dovedou rozlišit »vědu a veřejné mínění« *buržoazie* od svých vlastních, demokracii buržoazní od proletářské)?

Proč to děláte?

Moc mě to mrzí.

Váš *V. I.*

P. S. Poslali jsme román doporučeně jako tiskopis. Dostal jste ho?

P. P. S. Pořádně se *lečte,* opravdu, abyste v zimě mohl jet a *nenastydl* (v zimě je to nebezpečné).

Váš *V. Uljanov*

196

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU*

[Nejdříve 14. 11. 1913]

Redaktorovi:

Je nutné přetisknout Materiály[160], třeba po částech, protože číslo *nebylo* konfiskováno kvůli nim.[264] Legálnost, za každou cenu legálnost!!

Není-li možné Materiály přetisknout hned, oznamte okamžitě v novinách pro ty, kteří číslo z 29. října nečetli, že přetištěny **budou.**

* Tento dopis byl připsán k nezjištěnému článku. *Red.*

197

A. M. GORKÉMU

[14. nebo 15. 11. 1913]

Milý A. M.! Dostal jsem román* i Váš dopis. Podle mého by se mělo otiskování románu zastavit, když jste *proti.* Přikládám dopis od Kameněva, který román četl (já jsem ho zatím nečetl).

Napíšeme do Pitěru, aby to zastavili.

Přikládám svůj včerejší dopis**[187]: nezlobte se, že jsem tak vybuchl. Třeba jsem Vás *špatně* pochopil. Třeba jste jenom *žertem* napsal »na čas«. A o tom bohostrůjcovství jste třeba také nepsal vážně??

Lečte se proboha důkladně.

Váš *Lenin*

198

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

[Nejdříve 16. 11. 1913]

Redaktorovi: Článek »Našince« v čísle *25*[403] je špatný. Břitký a nic víc. Proboha, méně břitkosti. Raději klidně rozebírat argumenty a důkladněji a jednodušeji opakovat *pravdu.* Tak a jedině tak se dá zajistit naprosté vítězství.

* Jde o rukopis V. Vojtinského[30] (viz tento svazek, s. 254). *Red.*

** Viz tento svazek, s. 256-259. *Red.*

199
A. M. GORKÉMU

[V druhé polovině listopadu 1913]

. . .* Pokud jde o boha, božství a všechno, co s tím souvisí, je ve Vašich názorech[229] rozpor — podle mého mínění stejný, na který jsem upozorňoval při našich rozhovorech za poslední schůzky na Capri: rozešel jste se (či údajně jste se rozešel) s »vperjodovci«, aniž jste si uvědomil, jaké jsou ideové základy »vperjodovství«.

Stejně tak i teď. Jste »rozmrzen«, »nemůžete pochopit, jak se tam mohla vloudit slova na čas« — jak píšete[229] a současně hájíte myšlenku boha a bohostrůjcovství.

»Bůh je komplex oněch idejí vytvořených kmenem, národem a lidstvem, které probouzejí a vytvářejí sociální cítění a jejichž cílem je spojit jednotlivce se společností, zkrotit zoologický individualismus.«

Tato teorie jasně souvisí s teorií či teoriemi Bogdanova a Lunačarského.

A je zjevně nesprávná a zjevně reakční. Podobně jako křesťanští socialisté (nejhorší druh »socialismu« a jeho nejhorší komolení) používáte metodu, která (přes Vaše nejlepší úmysly) opakuje hokus pokus kněžourství: z ideje boha se odstraňuje to, co do ní vložila *historie a všední život* (zlí duchové, předsudky, posvěcení nevzdělanosti a zakřiknutosti na jedné straně a feudalismu a monarchie na straně druhé), přičemž místo historické a životní reality se do ideje boha vkládá slaďoučká maloměšťácká fráze (bůh = »ideje probouzející a vytvářející sociální cítění«).

Vy tím chcete říci něco »dobrého a pěkného«, upozornit na »pravdu a spravedlnost« a tak podobně. Jenže tento Váš dobrý úmysl zůstává Vaším osobním vlastnictvím, subjektivním »zbožným přáním«. Jakmile jste to však napsal,

* Začátek dopisu nebyl nalezen. *Red.*

dostalo se to mezi *masy* a *významu* toho už není určován Vaším dobrým úmyslem, nýbrž vzájemným *vztahem společenských sil,* objektivním vzájemným vztahem tříd. Vzhledem k tomuto vzájemnému vztahu to *dopadá* (proti Vaší vůli a nezávisle na Vašem vědomí) tak, že jste přikrášlil, přicukroval ideu klerikálů, Puriškevičů, Mikuláše II. a pánů Struvů, protože *ve skutečnosti* idea boha **jim** pomáhá udržovat lid v otroctví. Tím, že jste přikrášlil ideu boha, přikrášlil jste i okovy, jimiž spoutávají nevzdělané dělníky a mužiky. Vida, řeknou kněžouři a spol., jak krásná a hluboká je to idea (idea boha), přiznávají to dokonce i *»vaši«* páni demokraté, vůdcové, a my (popi a spol.) této ideji sloužíme.

Není pravda, že bůh je komplex idejí probouzejících a organizujících sociální cítění. To je bogdanovovský *idealismus,* který zastírá materiální původ idejí. Bůh je (historicky i v běžném životě) především komplex idejí, které vznikly z toho, že se člověk pokorně podřizoval jak okolní přírodě, tak třídnímu útlaku, komplex idejí, jež *upevňují* tento útlak a *uspávají* třídní boj. V dějinách byla doba, kdy i přes tento původ a tento skutečný význam ideje boha probíhal boj demokracie a proletariátu ve formě boje *jedné náboženské* ideje proti druhé.

Ale i tato doba je dávno pryč.

Dnes jak v Evropě, tak v Rusku je *každé,* i to nejrafinovanější, i to nejlépe míněné obhajování či ospravedlňování ideje boha ospravedlňováním reakce.

Celá vaše definice je veskrze reakční a buržoazní. Bůh = komplex idejí, které »probouzejí a vytvářejí sociální cítění a jejichž cílem je spojit jednotlivce se společností, zkrotit zoologický individualismus«.

Proč je reakční? Protože přikrášluje kněžoursko-feudální ideu »zkrocení« zoologického individualismu. »Zoologický individualismus« ve skutečnosti nezkrotila idea boha, ale zkrotila jej jednak prvobytná smečka, jednak prvobytná komuna. Idea boha *vždycky* uspávala a otupo-

vala »sociální cítění«, protože živé nahrazovala mrtvým, *vždycky* byla ideou otroctví (nejhoršího, bezvýchodného otroctví). Idea boha nikdy »nespojovala jednotlivce se společností«, nýbrž vždycky *spojovala* utlačované *třídy* vírou v *božskou podstatu* utlačovatelů.

A buržoazní (nikoli vědecká, nikoli historická) je Vaše definice proto, poněvadž operuje povrchními, všeobecnými, »robinsonovskými« pojmy, a nikoli určitými *třídami* určité historické epochy.

Něco jiného je idea boha u divošského Zyrjana apod. (stejně tak u polodivocha) a něco jiného u Struveho a spol. V obou případech však tuto ideu podporuje třídní nadvláda (a tato idea podporuje ji). »Lidové« pojetí pánbíčka a všeho božského je projevem »lidové« nevzdělanosti, zakřiknutosti, zaostalosti, úplně stejným, jako je »lidová představa« o carovi, o lesním muži, o vláčení žen za vlasy. Jak můžete »lidovou představu« o bohu označovat za »demokratickou«, to absolutně nechápu.

Že filozofický idealismus »má vždycky na zřeteli pouze zájmy jednotlivce«, to není pravda. Měl Descartes na zřeteli zájmy jednotlivce víc než Gassendi? Či Fichte a Hegel víc než Feuerbach?

Že »bohostrůjcovství je proces dalšího rozvíjení a hromadění sociálních principů v jednotlivci i ve společnosti«, to je přímo hrůza!! Kdyby byla v Rusku svoboda, veškerá buržoazie by Vás za takové věci, za takovou sociologii a teologii vyloženě buržoazního ražení a charakteru přímo velebila.

Nu, zatím to stačí — už i tak je dopis nějak dlouhý. Ještě jednou Vám pevně tisknu ruku a přeji hodně zdraví.

Váš *V. I.*

200

S. G. ŠAHUMJANOVI

6. 12. 1913

Milý příteli! Váš dopis z 15. 11. mě velice potěšil. Víte, v mé situaci si člověk nesmírně váží, když se mu ozvou soudruzi z Ruska, hlavně ti, kteří přemýšlejí a zabývají se daným problémem. Proto mi byla Vaše rychlá odpověď neobyčejně milá. Člověk se necítí tak odloučen, dostává-li podobné dopisy. Ale už dost lyriky. Pojďme k věci.

1. Jste *pro* celostátní jazyk v Rusku. Píšete, že je »nezbytný, že měl a bude mít značný pokrokový význam«. S tím rozhodně nesouhlasím. Psal jsem o tom před časem v Pravdě* a zatím to nikdo nevyvrátil. Váš argument mě nikterak nepřesvědčuje, právě naopak. *Ruština* měla pokrokový význam pro spoustu malých a zaostalých národů — o tom není sporu. Ale copak si neuvědomujete, že *by byl* její pokrokový význam ještě větší bez vnucování? Nepodobá se snad »státní jazyk« klacku, který od ruštiny *odhání??* Jak to, že nechcete pochopit onu *psychologii,* která je v národnostní otázce zvlášť důležitá a která při sebemenším vnucování kalí, poškozuje a znehodnocuje nesporný pokrokový význam centralizace, velkých států a jednotného jazyka?? Ale ještě důležitější *než* psychologie je ekonomika: v Rusku *už* je *kapitalistická* ekonomika, která činí z *ruštiny* jazyk nezbytný. Vy však nevěříte v sílu ekonomiky a chcete berlemi policejní sebranky »podepřít« ekonomiku?? Copak nevidíte, že tím ekonomiku *mrzačíte,* že ji brzdíte?? Odpadne-li prašivé policajtství, nebude to snad mít za následek, že se desateronásobně (tisíceronásobně) rozrostou svobodné spolky na ochranu a rozšiřování ruštiny?? Ne, absolutně s Vámi ne-

* Viz V. I. Lenin, Liberálové a demokraté o otázce jazyků[156] (Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 449—452). *Red.*

souhlasím a vytýkám Vám königlich preussischer Sozialismus*!!

2. Jste *proti* autonomii. Jste *jedině* pro oblastní samosprávu. Rozhodně nesouhlasím. Vzpomeňte si na Engelsovo vysvětlení[409], že centralizace vůbec nevylučuje místní »svobody«[265]. Proč má dostat Polsko autonomii, kdežto Kavkaz, jih a Ural ne?? *Meze* autonomie přece určí ústřední parlament! Jsme bezvýhradně pro demokratický centralismus. Jsme proti *federaci.* Jsme pro jakobíny proti girondistům. Ale bát se autonomie — v Rusku . . . promiňte, to je směšné! To je reakční. Uveďte mi příklad, vymyslete příklad, kdy se autonomie *může* stát škodlivou! To nevymyslíte! A úzký výklad: pouhá samospráva — v Rusku (i v Prusku) nahrává ohavnému policajtství.

3. Píšete: »Právo na sebeurčení neznamená jen právo na oddělení. Znamená také právo na federativní svazek, právo na autonomii.« S tím absolutně nesouhlasím. Právo na sebeurčení *neznamená* právo na *federaci.* Federace je svazek sobě rovných, svazek, který vyžaduje *vzájemný* souhlas. Jak může mít *jedna* strana *právo* na to, aby s ní *souhlasila* druhá strana?? To je absurdní. Jsme zásadně proti federaci, protože oslabuje ekonomický svazek, není to vhodný typ pro jednotný stát. Chceš se oddělit? Tak si táhni k čertu, můžeš-li zpřetrhat ekonomický svazek, nebo správněji řečeno, jsou-li útlak a nesváry »soužití« takové, že *poškozují* a maří ekonomický svazek. Nechceš se oddělit? Pak promiň, ale *za* mne nerozhoduj a nemysli si, že máš *»právo«* na federaci.

»Právo na autonomii«?? Zase to není správné. Jsme *pro autonomii* **pro všechny** části, jsme pro *právo* na oddělení (nikoli *pro oddělení* všech!) Autonomie je *náš* plán uspořádání demokratického státu. Oddělení vůbec není náš plán. Oddělení vůbec nepropagujeme. Všeobecně vzato, jsme proti oddělení. Jsme však pro *právo* na od-

* — královský pruský socialismus. *Red.*

dělení, protože černosotňovský velkoruský nacionalismus národnostní soužití natolik zmrvil, že se někdy *po* svobodném oddělení vytvoří *pevnější* svazky!!

Právo na sebeurčení je *výjimkou* z naší obecné zásady centralismu. Vzhledem k existenci černosotňovského velkoruského nacionalismu je tato výjimka naprosto nezbytná a sebemenší odmítání této výjimky je oportunismus (jako u Rosy Luxemburgové), je to pošetilá hra, která jde na ruku velkoruskému černosotňovskému nacionalismu. Ovšem výjimku *nelze* vykládat příliš široce. Není tu a ani nesmí být *nic,* absolutně nic než *právo* na *oddělení.*

Píši o tom v časopisu Prosvěščenije*. Určitě mi napište podrobněji, až tyto články dokončím (budou ve třech sešitech). Ještě Vám leccos pošlu. Rezoluci jsem prosazoval nejvíc právě já. V létě jsem přednášel o národnostní otázce[266] a trochu jsem ji studoval. Proto hodlám »pevně stát na svém«, i když samozřejmě ich lasse mich belehren** soudruhy, kteří otázku studovali důkladněji a déle.

4. Proti »změně« programu — proti »národnostnímu programu«?? Ani tady nesouhlasím. Bojíte se *slov.* Není proč se jich bát. Stejně ho (program)[41, 316] *všichni* pozměňují *potají,* hanebně, k horšímu. My však v **jeho** duchu, v *důsledně* demokratickém duchu, v marxistickém (protirakouském) duchu otázku definujeme, upřesňujeme, rozvíjíme a utvrzujeme. To *bylo třeba* udělat. Klidně, ať si do toho teď strká nos oportunistická (bundovská, likvidátorská, narodnická) pakáž — ať dají *svoje* stejně *přesné* a stejně *úplné* odpovědi na *všechny* naše otázky, které obsahuje a řeší naše rezoluce. Jen ať to zkusí. Ba ne, »necouvli jsme« před oportunisty, naopak *jsme* je ve *všech* bodech *rozdrtili.*

— Populární brožura o národnostní otázce je velice

* Viz V. I. Lenin, Kritické poznámky k národnostní otázce[155]. (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 143—178). *Red.*

** — nechám se poučit. *Red.*

potřebná. Pište. Čekám na odpověď a pevně, pevně Vám tisknu ruku.

Váš *V. I.* Pozdrav všem přátelům.

201

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

[16. 12. 1913]

. . .* V telegramu, který jsem včera dostal od našeho zástupce, se o této věci říká jen toto: »sjednocení bylo uloženo výkonnému výboru (exekutivě)«.

Takže v otázce není jasno.[267]

Pro všechny případy — opravdu s velkou výhradou, není třeba spěchat s otištěním — navrhuji tento text prohlášení redakce (když už byla rozpoutána bouře ve špinavé sklenici novin pana Burenina-Gammy).

Rozhodnutí mezinárodního socialistického byra[337] o svolání konference sociálních demokratů Ruska — samozřejmě těch, kteří pracují v Rusku, a ne iluzorních v zahraničí — kvitujeme s velkým uspokojením. Právě na takové konferenci bude nejmarkantněji odhalena zrada, jíž se páni likvidátoři dopustili na straně, a bureninovské metody individuí, jako je Gamma, od kterých je už dávno načase očistit sociální demokracii.

Zítra (nebo v krajním případě pozítří) dostanu patrně podrobnou písemnou zprávu z Londýna. Hned potom vám ještě napíši, a nebude-li *třeba,* aby se prohlášení, které teď posílám (tj. napsané na předchozí, třetí stra-

* Začátek dopisu nebyl nalezen. *Red.*

ně*), tisklo, pošlu *telegram:* zadržte. To slovo bude tedy znamenat, abyste třetí stranu netiskli.

202
TELEGRAM REDAKCI LISTU ZA PRAVDU

[18. 12. 1913]

Požadavek šestky nebyl vzhledem k statutu vůbec vznesen. Byro nevyslovilo sebemenší odsouzení. Vyvraťte drzou lež[94] likvidátorů.[268]

Iljin

203
I. F. ARMANDOVÉ

[Po 18. 12. 1913]

Právě jsem dostal telegram a vyměnil jsem obálku, adresovanou původně do A . . .

Co je s ústředním orgánem? Vždyť je to ostuda a skandál!! Zatím nevyšel a dokonce nejsou ani korektury. Zeptej se na to, prosím Tě, a zjisti, co s tím je.

To číslo Vorwärtsu, kde Kautsky vyslovil hanebnou větu, že strana neexistuje (*die alte Partei sei verschwunden* — doslova tak), je číslo 333 z 18. 12. 1913[434]. Je třeba ho sehnat (rue de Bretagne. 49 nebo někde jinde) a zorganizovat protestní kampaň. My jsme *pro* výměnu názorů, *pro* rezoluci mezinárodního socialistického byra[337] — to **NB** — ale jsme absolutně proti **podlému** výroku

* Je míněn předchozí odstavec. *Red.*

Kautského.[269] Za to se do něho musíme nelítostně pustit, ovšem s tím, že jsme *pro* Aussprache (výměnu názorů) etc.

204
V. S. VOJTINSKÉMU

20. 12. 1913

K článku, který *jste doporučil* k uveřejnění.

Milý kolego! Dostal jsem článek Za společný prapor* a musím Vám upřímně říct, že opravdu není vhodný. Otevřenost a přímost především — není-liž pravda?

Autor vůbec nepochopil situaci v Rusku a dal se strhnout . . . jak bych to vyjádřil delikátněji . . . »bratříčkováním« nebo tak nějak s kocourkovskými menševiky.

V Rusku se obnovuje a upevňuje marxistická dělnická strana. Diskuse a rezoluce, které v autorovi vyvolávají tak krátkozraký posměch, mají obrovský výchovný a organizační význam. »Provolávají hurá,« ironizuje autor — a je to ryze *liberální* ironie, ironie intelektuála, který se zcela odtrhl od dělnického hnutí. Proč vlastně v žádné jiné opoziční straně v Rusku *neprojednávají* místní skupiny členů strany vnitřní neshody ve straně otevřeně?? Proč asi??

Autor zastává jakési sentimentální hledisko hraničící s hysterií. V rezolucích se obráží obrovský proces sjednocování *dělnické* strany, protože nikdo na světě *nedonutí* dělníky, aby *volili* mezi dvěma hurá (hurá členů věrných ilegální straně a hurá likvidátorů), než *uvědomělé* sympatie a analýza směrů. Nevidět pod hrubou slupkou prole-

* Článek Za společný prapor poslal Vojtinskij k otištění časopisu Prosvěščenije. *Red.*

tářské »pranice« obrovský ideový a organizační význam boje dělnické třídy vyvolaného existencí dvou směrů — to je fenomenální slepota. Nedovedu si autorovu slepotu vysvětlit ničím lepším než tím, že se odtrhl a je v »zajetí« menševické smečky.

Autor vůbec nepochopil odkaz na dělnickou kurii. 47 % — 50 % — 67 % v II. — III. — IV. dumě*. To *není* fakt?? Proč ty řeči o »reakčnosti kurií« (o níž povykují podvodníci a Bureninové na stránkách listu Novaja rabočaja gazeta, aby odvedli pozornost)?? Copak ve všech třech dumách neplatil stejně reakční, stejný kuriový zákon?? I malé dítě pochopí, že mluvit o reakčnosti kurií tu není na místě. Ale fakt zůstává faktem: inteligence odešla (ať jdou k čertu ty k . . .), dělníci se *sami* postavili proti likvidátorům. Nové historické období. Nová epocha. Jenže autor si vymýšlí »střední cestu« — bylo by to k smíchu, kdyby to nebylo tak k pláči[220]. Autor ani z jedné setiny nepochopil hloubku boje proti likvidátorům. Stranu *nelze* obnovit jinak než bojem *proti* likvidátorům. Teď to pochopili sami dělníci.

Za měsíc — od 20. 10. do 2. 11. — se sešlo 4800 *podpisů* (NB) pro šestku a 2500 pro **sedmu** (z toho 1000 bundovských. NB! NB!). To není fakt? To je fakt, a ne intelektuálské fňukání, vašnosti! To prý není strana, jak sami vidíme, neboť tu není nic »společného« a nebyl »sjezd«!!! Chacha!! S likvidátory a s bundovci nic společného *ani nebude* — je načase to pochopit a nehloubat nad tím, co je nenávratně pryč. Sjezd je veleobtížná věc (právě proto se *rozbíječi* strany odvolávají »na sjezd« jako ad kalendas graecas!**). Tyto *podpisy* byly právě *novou* formou staré strany. Ani to nelze pochopit??

Stará národní »federace nejhoršího typu« je *nenávratně pryč*. Tohle autor také nechápe.

* Postupný růst počtu bolševiků v dělnických kuriích ve II., III. a IV. státní dumě. *Red.*

** — jako na dobu, která nikdy nepřijde! *Red.*

Rovnoprávnost **šestky** a **sedmy** (autor neprávem mluví o **osmě**, protože osmého strana vůbec *neuzná* za sociálního demokrata*) chápe autor nesprávně. Proč prý strana neposkytne rovnoprávnost skupině *sympatizujících v dumě??*** Autor nepochopil nesmírně velký význam pojmu »sympatizující«.

Náš časopis není almanach, ale bojový orgán. Proto o uveřejnění článku nemůže být ani řeči. Rád bych však znal autorovy námitky proti mé kritice, protože bych si vůbec neobyčejně rád vyměňoval názory se starými přáteli. Pokud jsem v téhle kritice něco »přehnal« a vyjádřil se někdy ne zrovna taktně, prosím o shovívavé prominutí. Urazit jsem nechtěl, to opravdu ne, ale ze starého přátelství jsem »ve své naivitě« vysypal všechno, co jsem si myslel a myslím.

Jak velkolepě se rozvinula kampaň pro šestku proti sedmě! Jak skvěle probíhá sjednocování a výchova dělníků proti liberálním dělnickým politikům! Jaký báječný — první v Rusku — příklad toho, že dělnická strana skutečně *rozhoduje* o osudu *svého* zastoupení v dumě! To už není jenom »uctívající« dav, to je organizovaná síla. Porada se usnesla — šestka vykonala — organizované tisíce to po projednání a podepsání schválily — tomuhle se říká *strana* na rozdíl od onoho plátku, nového vydání starého Tovarišče — deníku Novaja rabočaja gazeta, který intelektuálským h . . . špiní a otravuje dělnické hnutí. A jak nádherně rozvinula dělnická frakce v dumě svou činnost! To je hned krok vpřed nejen v názvu, ale i v celé práci! Jak skvělá je Badajevova řeč o svobodě spolčování ve srovnání s omíláním . . . liberálních myšleneček z úst Tuljakova!

Na shledanou, milý soudruhu, strefujte se častěji do menševiků, zkoumejte *fakty* ze současného dělnického

* Je míněn J. I. Jagiełło. *Red.*

** To stranu nijak nesvazuje; to *může* sympatizující vychovat.

hnutí, zamýšlejte se nad jejich významem a Vaše s prominutím zatrpklost pomine, už nebudete hledat »střední cestu«, ale budete napomáhat semknutí dělníků proti bandě zrádců.

Váš *V. I.*

205
VZKAZ REDAKCI LISTU PROLETARSKAJA PRAVDA[270]

[V druhé polovině prosince 1913]

Tenhle článek je podepsán třemi K (KKK).[271] Je třeba vytýčit heslo bojkotu všude, ale v takové formě, jedině v takové formě, aby se slovo bojkot nepoužívalo.

Nenechte se pro všechny svaté vyprovokovat k »břitkým« odpovědím takovým pánům!

206
N. I. BUCHARINOVI

[V prosinci 1913]

Milý soudruhu!

Váš článek[21, 386] o knize Struveho[272] jsme se chystali s radostí uveřejnit. Jenže při druhém čtení jsme zjistili, že pasáž o hospodaření založeném na nevolnictví si budou ve stranických kruzích určitě vykládat jako radu, aby byla z programu[316] vypuštěna *konfiskace* statkářské půdy. O tom si musíme pohovořit. Nebylo by lepší tuto pasáž zatím vynechat? Myslím, že jste *teď nehodlal* vyvolat diskusi.

Jestliže jsme se mýlili a Vy jste diskusi *chtěl* vyvolat, napište nám; budete-li na tom trvat, článek uveřejníme . . .*

207
I. F. ARMANDOVÉ

[Koncem prosince 1913]

. . .** Idiotsky hloupí jsou ti lidé, kteří se »polekali« důvěrníků[273], jako by to pro buňky znamenalo »urážku«. Buňky prý vlastně neexistují, když *se mají zavádět* důvěrníci!

To je k smíchu! Jdou po *slově* a nezamýšlejí se nad tím, jak ďábelsky složitý a důmyslný je život přinášející *zcela nové* formy, jichž jsme se »chopili« jen zčásti.

Lidé ve své většině (buržoazie z 99 %, likvidátoři z 98 %, bolševici asi ze 60—70 %) nedovedou *přemýšlet,* jen *se učí nazpaměť* **slovíčka.** Dobře si zapamatovali slůvko »ilegalita«, takže ho mohou opakovat. Znají ho nazpaměť.

Ale *jak* je třeba měnit *jeho formy* za nové situace, jak je kvůli tomu třeba **znovu** se učit a přemýšlet, to si neuvědomujeme.

Letní porada roku 1913 (v zahraničí) — rozhodnuto: potřít sedmu. Kampaň dělnických **mas** na podzim 1913 v Rusku — *většina* byla pro nás!! »Kroužek« »důvěrníků« (nevolený buňkami!! Pomóc!! — křičí Antonov, Isaak a spol.) se usnesl — *masy* provedly.

Jak toho dosáhnout? Zkrátka je třeba se učit chápat ten »důmyslný« mechanismus. Kdyby neexistovala ilegalita a buňky, *nebylo by to možné.* Kdyby neexistovaly nové

* Tím rukopis končí. *Red.*

** Začátek dopisu nebyl nalezen. *Red.*

a *důmyslné* formy ilegální práce a buněk, *nebylo by to možné.*

Jsem moc zvědav, dokážeš-li to lidem vtlouci do hlavy. Piš hodně podrobně.

Dostali jsme *jeden* výtisk kalendáře Průvodce pro dělníka[274]. Pět tisíc výtisků *už* je rozebráno!! Hurá!! *Pusťte se* s vervou do časopisu pro ženy![275]

208

I. E. GERMANOVI

2. 1. 1914

Milý soudruhu!

Strašně se divíme, že píšete tak stručně.

Kam (»dál«?) jel delegát?[276]

Do Hamburku? Do Bruselu? Do Kodaně?

Kdo je ten delegát? Stoprocentní bolševik? Nebo likvidátor? Nebo kolísavec? O čem mluvil? Kolik je delegátů *celkem?* Kolik delegátů je za Rigu? Za vesnice? Za Libavu? Za jiná města?

Dohodli jste se s tím delegátem, aby vám psal? *To je totiž to nejdůležitější:* je nutné, aby vám *každý den* co nejpřesněji a co nejpodrobněji psal. Dal vám nějakou adresu?

Jakmile se aspoň něco dovíte, pošlete nám telegram. Adresa — Uljanow. 51. Lubomirskiego. Krakau.

Smluvené značky:

první — Brusel
druhá — Hamburk
třetí — Kodaň

datum zahájení sjezdu: kolikátého (ledna) + 10
(tj. bude-li
zahájen 11. **I.**, pak tedy **21.**)
apod.
buď: »neurčitě«
nebo: »odkládá se«
plus = určitě mají převahu bolševici

minus = určitě mají převahu likvidátoři
x = není známo.

Pište po každé schůzce s delegáty nebo po každém dopisu. (Nejede většina delegátů lodí?)

Dostali jsme dnes dopis z Bruselu (z 29. 12.), že nás zvou na sjezd, který bude za 10—12 dní; o místě a termínu prý napíšou zvlášť.

A to je všechno!! Moc toho není!

Napište tedy a pošlete telegram!

Váš *V. U.*

Je-li delegát v Bruselu a můžete-li mu napsat naprosto důvěrně, dejte mu tuto adresu: Jean *Popoff.* Rue du Beffroi. *2 A. Bruxelles.*

Je to náš zástupce, jehož prostřednictvím je možné získávat veškeré informace a se kterým se dá pohovořit. Zasluhuje plnou důvěru.

Je-li pozván Tyszka (»hlavní vedení« polské sociální demokracie), pak musí být pozvána i »opozice« = varšavský a lodžský výbor. Napište to Karlsonovi.

Napište Karlsonovi do Bruselu (jde-li o našeho člověka), aby informoval Popova **i nás** jak telegramem, tak dopisem.

209
V. M. KASPAROVOVI

6. 1. [1914]

Milý soudruhu!

V nejbližších dnech se patrně cestou přes Berlín zastavím na takové dvě hodiny ve městě.[277] Chtěl bych se s Vámi setkat. *Odpovězte,* máte-li čas dopoledne, mezi 11.—13. hod. nebo v jinou dobu.

Dostanete-li telegram elf* — přijedu zítra dopoledne v jedenáct hodin (vlakem z Krakova) — vynasnažte se být na nádraží s *Pravdou* v ruce.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

Je možné, že přijedu večer, také na dvě až tři hodiny.

210

I. E. GERMANOVI A J. RUDISOVI-GIPSLISOVI

7. 1. 1914

Milí soudruzi! Právě jsem dostal zprávu od našeho zástupce v Bruselu Popova (Jean *Popoff,* rue du Beffroi. *2 A.* Bruxelles), že se sjezd bude konat tam *(nebo někde poblíž)* »nejpozději za týden« (psáno 4. nebo 5. ledna).

Teď se musíme postarat o semknutí bolševiků. Udělali jste *obrovskou* chybu, že jste se nedohodli s vaším bolševikem, který projížděl Berlínem, aby vám psal (v zahraničí je to bez nebezpečí). *Vynasnažte se ihned* tuto chybu napravit: *okamžitě* pošlete tomuto bolševikovi dopis — ve dvou obálkách na Popovovu adresu, a na vnitřní obálku napište lotyšsky: *soukromé pro toho a toho.*

Popov ho vyhledá a dopis mu osobně předá.

V dopise pak musíte 1. bezvýhradně doporučit Popova (ručím za něho) [a dát *(N B)* mu bruselskou *(N B)* adresu Popova] a 2. požádat lotyšského bolševika, aby vám **hned** všechno podrobně vylíčil (přímo vám nebo prostřednictvím Popova), zejména složení (1. kolik je likvidátorů? 2. kolik bolševiků? 3. kolik braunsovců**? **atd.** a podrobně o plánech každé skupiny).

* — jedenáct. *Red.*

** Jsou míněni stoupenci J. Jansonse-Braunse, smířlivci. *Red.*

Přikládám lístek pro Popova, kterému napište rusky. Sdělte mi *přesně* název hospůdky, *ulici* a *číslo* domu a přesnou *hodinu* setkání.

P. S. Mám poslat telegram Vám nebo Germanovi nebo oběma?

Zjistil jsem si vlakové spojení. Nejvýhodnější bude, abych odtud vyjel brzy ráno. V Berlíně budu ve 4.40 nachmittag* a odjedu v 9.34 hod. abends** z Friedrichstrassenbahnhof. Pro naši schůzku (sejít se *musím* jak s Vámi, tak s Germanem) určete ihned *hodinu* (7—8—8.30 večer) a *hospůdku* **poblíž** Friedrichstrassenbahnhof. Sdělím Vám telegramem, který den vyrazím, a sejdeme se v té hospůdce.[278]

Čekám brzkou odpověď.

Váš *N. Lenin*

P. S. Můžete si vymyslet nějakou *skromnou* záležitost, abyste měli záminku navázat s tím lotyšským bolševikem písemný styk.

* — odpoledne. *Red.*

** — večer. *Red.*

211
I. F. POPOVOVI

Mr. Jean Popoff,
Rue du Beffroi. 2. A. Bruxelles.

7. 1. 1914

Milý soudruhu! Buďte tak laskav a vyhovte žádosti lotyšských soudruhů, kteří Vám píší. Jsou to naši nejlepší přátelé.

Váš *N. Lenin*

212
J. RUDISOVI-GIPSLISOVI NEBO I. E. GERMANOVI

11. 1. [1914]

Milý soudruhu!

S tou schůzkou jste to zařídil skvěle.

Ale pokud jde o delegáta, musím Vám strašně vynadat. Zřejmě je to hlupák nebo zbabělec, který věří pomluvám a klepům likvidátorské sebranky. Ústřední výbor poslal Popovovi oficiální plnou moc a Popov hovořil pouze *se Sauerem* (oficiálním zástupcem zahraničního byra!!). Je jasné, že likvidátoři Popova pomlouvají.

Ale ten Váš delegát! To je pěkný hlupák, když věří likvidátorům. S takovým vojskem je směšné vůbec se pouštět do války proti likvidátorům. Takoví »vojáci« si nezasluhují nic jiného, než aby celý život pucovali likvidátorům boty.

Když jste věděl, že je ten delegát nespolehlivý, proč

jste mu psal, že informace potřebuju *já?!?!* Mluvili jsme o tom, abyste si informace od něho vyžádal *Vy.* Teď ten delegát zneužije Vašeho dopisu *proti mně:* to nám ještě scházelo!

Mám hrozný vztek.

Váš *N. Lenin*

213
I. F. ARMANDOVÉ

[Nejdříve 11. 1. 1914]

. . .* Dostal jsem ústřední orgán. Osmá strana je ohavná. Čert ví, proč nám nedali vědět: nějaký materiál by se určitě našel!! A datovat se to nemělo 28. 12., ale dřív, protože tam není ani slovo o mezinárodním byru[337].

Hodně lidí ztrácí kvůli usnesením byra nervy. *To je hloupost!*

»Výměna názorů« je naprosto přijatelná a taková rezoluce se neměla nechat padnout.

A že byla šestka odmítnuta, to je *lež.* Šestka dokonce požadavek ani *nepředložila!* Podle stanov ani *nemohla:* je-li v dumě sedm eserů + šest sociálních demokratů, má v meziparlamentní komisi hlas pouze jeden *eser.*

Mezinárodní socialistické byro nám může nabídnout pouze »bons offices«** k jednání, k »výměně názorů« s jinými stranami, frakcemi etc. A také nic jiného nedělá. Jedině to! Svolání konference etc. je hloupé Versimpelung*** celé věci likvidátorskou a maloměšťáckou sebrankou. Jsou to poserové ti likvidátoři! A my »si vyměňujeme názory« — budou spokojeni.

* Začátek dopisu nebyl nalezen. *Red.*

** — »dobré služby«. *Red.*

*** — zjednodušení. *Red.*

Kdo napsal do ústředního orgánu článek o Bejlisově aféře?[63]

Proč jste nám neposlali korektury?? Mělo se říct, že by buržoové měli založit *republikánskou* stranu, jsou-li *opravdu* proti Bejlisovu případu.

214
D. WIJNKOOPOVI

Krakov 12. ledna 1914

Milý soudruhu Wijnkoope!

Děkuji Vám co nejsrdečněji za milý dopis. Doufám, že jste si v německých sociálně demokratických listech (Vorwärts a Leipziger Volkszeitung) přečetl články našich odpůrců (například *J. K.*[450] ze skupiny Rosy Luxemburgové a *Z. L.*, který nereprezentuje *žádnou* skupinu v Rusku v Leipziger Volkszeitung[447]). Německý sociálně demokratický tisk nás bojkotuje, zejména Vorwärts, a pouze Leipziger Volkszeitung otiskla *jeden* náš článek (podepsaný.redakcí Social-demokrata, ústředního orgánu Sociálně demokratické dělnické strany Ruṣka).*

V Bremer Bürger-Zeitung píše o ruských záležitostech Radek. Ale vždyť ani Radek nereprezentuje *žádnou* skupinu v Rusku! Je směšné otiskovat články emigrantů, kteří nikoho nezastupují, a odmítat články zástupců organizací existujících v Rusku!

A může být něco idiotštějšího, než je stanovisko Kautského? Pokud jde o všechny ostatní země, studuje Kautsky vývoj hnutí, kritizuje dokumenty, snaží se pochopit *skutečný smysl* neshod, politický význam rozkolů. V přípa-

* Viz V. I. Lenin, O rozkolu uvnitř Sociálně demokratické frakce Ruska v dumě (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 182—186). *Red.*

dě Ruska pro Kautského vývoj neexistuje. Dnes opakuje to, co slyšel od Rosy Luxemburgové, včera opakoval to, co slyšel od Trockého, Rjazanova a jiných publicistů vyslovujících jen svá vlastní »zbožná přání«, zítra bude opakovat to, co mu laskavě vylíčí jiní ruští studenti či emigranti atd. A v Neue Zeit!! tam jsou jen všeobecné pasáže, patetické výlevy, žádné fakty, ani sebemenší pochopení podstaty otázek, v nichž se rozcházíme!! To jsou vyložené klukoviny!!

Kážou nám o jednotě s likvidátory naší strany — to je absurdní. Jednotu uskutečňujeme my, a to tím, že stmelujeme dělníky Ruska *proti* likvidátorům naší strany. V této souvislosti přikládám dokument, s nímž jsme seznámili členy mezinárodního socialistického byra. Najdete tam *fakty* a *cifry,* které dokazují, že právě my představujeme jednotu strany (a obrovské většiny dělníků) v Rusku *proti* skupinám likvidátorů bez dělníků.

Bohužel ani Pannekoek v Bremer Bürger-Zeitung nechce pochopit, že je třeba tisknout články dvou sociálně demokratických směrů v Rusku, a ne články Radkovy, který v nich prezentuje jedině svou vlastní neznalost a své fantazie a *nechce* sdělovat *přesné fakty.*

Ještě jednou Vám děkuji, milý soudruhu Wijnkoope, Vám osobně i výkonnému výboru sociálně demokratické strany, za Váš milý dopis a prosím, abyste ode mne vyřídil pozdrav soudruhu Gorterovi.

Doufám, že budete mou špatnou francouzštinu hodnotit shovívavě.

Váš *Vl. Uljanov (N. Lenin)*

Wl. Ulianow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau* (Cracovie).

215
V. P. MILJUTINOVI

[14. 1. 1914]

Vážený kolego! Dostal jsem Váš dopis a rychle odpovídám, že články proti Bogdanovovým banalitám ve filozofii[240] . . . a Tektologii[12] naléhavě potřebujeme. Buďte tak laskav a pošlete je přímo mně, nejlíp doporučeně jako tiskopis.[279] Články na podobná témata také potřebujeme; budu velice rád, když nějaká navrhnete a dáte mi vědět.

S pozdravem *V. Iljin*

216
I. F. ARMANDOVÉ*

[Před 22. 1. 1914]

P. P. S.

Teprve po přečtení Kuzněcovova telegramu jsem pochopil, že zřejmě nejde o referát, ale o shromáždění na počest 9. ledna! Uvádět jméno Malinovského v souvislosti s takovým shromážděním je *naprosto nemožné* (psal jsem přece o *absolutní* legálnosti a znovu a znovu žádám, aby byla co nejpřísněji *dodržována: ani* o straně, *ani* o skupině, *ani* o revoluci, *ani* o sociální demokracii se nesmí vyskytnout *sebemenší zmínka).* Pokud jde o mne, můžete mě mezi řečníky na 9. ledna uvést, pokud vám to dopomůže k úspěchu (finančnímu), *ale vyhrazuji si právo uhnout* (prohlašuji *důvěrně,* že i když v Pa-

* Toto postskriptum bylo připsáno k dopisu V. I. Lenina I. F. Armandové, jehož text nebyl nalezen. *Red.*

říži budu, *nepůjdu* na shromáždění k 9. lednu s takovými bestiemi, jako jsou eseři, Lederové a spol.).[280]

217
I. F. ARMANDOVÉ

25. 1. [1914]

Milá přítelkyně! Píšu stručně k událostem: Zvítězili jsme!! Hurá! Většina je pro nás. Zdržím se tu asi týden a pravděpodobně budu mít hodně práce.

Jsem hrdostí bez sebe z toho, že jsme zvítězili.[281]

Vám oddaný
V. I.

Oulianoff, rue de la Tulipe. 11.
Bruxelles (Ixelles)

218
I. F. ARMANDOVÉ

[Před 26. 1. 1914]

Č. 2.

. . .* Teď (jsou dvě hodiny odpoledne) mi přinesli dodatečnou poštu. Od Tebe zase nic . . .

Dostal jsem dopis od Bucharina z Vídně. Mluvil s Burjanovem, který jel od Plechanova. Plechanovovci a další sociální demokraté, kteří nejsou v žádné frakci, se zřejmě chystají podniknout nějakou společnou »akci«: zdá se, že

* Začátek a konec dopisu nebyl nalezen. *Red.*

Plechanov chce vydávat noviny. Trockij a jeho lidé začnou v dohledné době vydávat svůj časopis Borba. Usmířili se s Lučem; v této záležitosti vedli vzájemnou korespondenci. »Čistí« likvidátoři zůstanou v časopisu Naša zarja — tak aspoň tito lidé »doufají«.

To píše Bucharin. Tyto zprávy jsou velice důležité. Není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu, takže jsme patrně svědky nové vlny idiotského smiřování, které bude určitě chtít využít mezinárodní socialistické byro k divadelní komedii v duchu plenárního zasedání z ledna 1910. My ale teď stojíme na vlastních nohou a tuhle sebranku odhalíme.

Je třeba *všemožně* se vynasnažit (ovšemže velice taktně) sehnat a shánět nejrůznější informace v Paříži. Ten hlupák Antonov neumí ze Stěklova vytahovat klepy, ale Stěklov z něho tahat peníze umí. My přitom nemáme ani vindru, Kameněv s rodinou nemá *absolutně nic*. Zařiď proto, aby výbor zahraničních organizací nedával *nikomu* kromě nás *ani jedinou* kopějku. Peníze budeme *zanedlouho* potřebovat jako sůl na vydávání ústředního orgánu, zvláštní brožurky a jedné *nesmírně důležité* publikace (absolument entre nous: we will publish a special bulletin of the Central Committee — for Russia we've got a special transport possibility*).

Smířlivci všech odstínů nás chtějí »načapat«! Bon!** My ty darebáky, ty kašpary doběhneme. Lezou do bahna bloků s likvidátory? Bon! Naše taktika je: nepřítel dělá chybný krok — dopřejme mu víc času, aby do bahna zapadl co nejhlouběji. Tam ty ničemy přimáčkneme. Zatím je tedy třeba shromažďovat síly a peníze — být zdrženliví (maximálně!) — co nejvíc vyzvídat. Paříž je vhodné místo pro vyzvídání a pro »diverze«. Nejlepší by bylo,

* — (přísně mezi námi: chceme vydávat zvláštní bulletin ústředního výboru[282] — máme teď mimořádné možnosti přepravy do Ruska). *Red.*

** — Dobrá! *Red.*

kdyby *sekce* schválila *zdrcující* rezoluci proti Kautskému (v níž by označila jeho prohlášení o mrtvé straně za *nestoudné, drzé, obludné a ignorantské*). A jednotliví »skorosmířlivci« z naší sekce ať se informují u plechanovovců, smířlivců (Makar, Ljova, Lozovskij a *spol.*), u trockistů — a také u bundovců a Lotyšů.

Nadhoď ve výboru zahraničních organizací otázku, že je třeba dát Kautskému do rypáku, a dej o tom hlasovat: jestliže to většina neodhlasuje, přijedu a napráskám té většině tak, že na to nikdy nezapomene. Ovšem potřebuju vědět, **kdo takovou** většinu vytvoří, *kdo* je *čeho* schopen. Tak se do toho s vervou pusť!

Není vyloučeno, že Nik. Vas. dostane na svou adresu pro nás důležité zprávy (z MSB[434] nebo od Lotyšů). Bylo by nutně zapotřebí, aby je **okamžitě** předával Tobě — Ty je můžeš otvírat a sdělovat mi telegraficky jejich stručný obsah: *nebude-li Tě to obtěžovat,* zařiď to, protože právě v těchto dnech (dokud je Malinovskij tady) může mít zdržení o jeden dva dny (= rozdíl mezi dopisem a telegramem) neobyčejně velký význam. Myslím, že by ses *mohla* odvolat na N. K., ale to si ostatně rozhodni sama, jak uznáš za vhodné.

Ať výbor zahraniční organizace uváží, kdo by mohl v Paříži pomoci šestce vypracovávat projevy. Po Krylenkově zatčení je to nesmírně potřebné. Seznam projevů pošleme. Nejvhodnější a nejschůdnější by tu byla pomoc od *všech* kolísavců z různých frakcí.

219

I. F. ARMANDOVÉ

26. 1. [1914]

Milá přítelkyně! Mám hroznou radost z Tvého přátelského, milého, pěkného a hřejivého dopisu. Jsem Ti za něj nevýslovně vděčný.

Tady se nám to zhatilo. Jeden už přeběhl ke smířlivcům, takže teď většinu nemáme a všechno půjde cestou prohnilého smířlivectví.

Odjíždím odtud příští úterý nebo středu a brzy (přednesu jenom referát v Lipsku) budu v Krakově.

Odtamtud mi píšou, že Pravda je na tom špatně — nejsou peníze. Náklad klesl. Máme deficit. Hotové neštěstí.

Moje nová adresa: Oulianoff, rue Souveraine. 18.
(Ixelles) Bruxelles.

V přiloženém dopisu pro Nik. Vas. najdeš odpověď na svůj dotaz, zda mám vztek, že se referát nepovedl. Bodejť bych neměl! Ten idiot Antonov!! A přitom *bez* něho nedokážou nic praktického zařídit.

Expres jsem dostal a všechno předal Malinovskému. Ten je tady a ještě takové dva tři dny se tu zdrží.

Hlídej ve výboru zahraniční organizace každou kopějku a nedovol Antonovovi, aby příliš fantazíroval.

Pevně, pevně Ti tisknu ruku, moje milá přítelkyně. Odpusť ten chvat a stručnost. Nemám kdy.

Tvůj *V. U.*

Bulletin je teď to nejdůležitější. *Snažně Tě prosím,* dej pozor a dohlédni na něj sama, nebo to zařiď **bez** Antonova.

220
N. V. KUZNĚCOVOVI

[26. 1. 1914]

Milý příteli! V Paříži už nebudu.

Z plánu na vydání referátu o národnostní otázce nebude nic.

Opakuji: ani kopějku *na nic jiného* než na bulletiny ústředního výboru. Zadejte je *Riskinově tiskárně* (*ne* Štěpanovi) a pohovořte s ním o přísné konspirativnosti. *Vy sám* nebo Inessa — **ale ne Antonov** — musíte vyzvedávat zpátky **všechny** rukopisy a **všechny** korektury.

Zítra pošlu materiál pro bulletin. Formát = leták k 9. 1. 1914[388]. *Čtyři* takové strany. Písmo — velké pro agitační leták (1. strana); malé pro *2. a 3. stranu.*

Udělejte to *pečlivě,* ne jako Antonov, a bez Antonova. Je k smíchu i k pláči plnit prostřednictvím tohoto fantasty *praktické* úkoly. K tomu je třeba *ustavit komisi* **pracantů,** a ne mít jednoho fantastu (je to milý a dobrý člověk, ale příšerný fantasta).

Okamžitě pošlete *veškerou* ostatní literaturu (ústřední orgán, program[316], stanovy[278], Kameněvovu brožuru[104], londýnský protokol[283] atd. *všechno*) do Lipska. Herrn Koiransky. Sophienstrasse: 30[I] rechts. Leipzig. (Uveďte expéditeur*). *Hned* podejte zprávu o odeslání: *kdy* a *co* bylo posláno na adresu Mr. Wladimir Oulianoff. Rue Souveraine. 18. Bruxelles (Ixelles).

Tisknu Vám ruku. Váš *V. Lenin*

* — odesílatele. *Red.*

V. I. Lenin v Zakopaném
1914

221

I. F. ARMANDOVÉ

[28. 1. 1914]

. . .*V Paříži probíhá jedna důležitá věc — reorganizace výboru zahraniční organizace. A teď je ještě důležitější.

Zahájili jsme novou, výbornou formu dopravy. Nový způsob, báječná práce, už jsme to vyzkoušeli (včera jsem dostal dopis). A je to levné. Všichni jsme nadšeni. Berou dva pudy měsíčně.[284]

Musíme vydávat. Ale nemáme *ani* peníze, ani tiskárnu, jedině v Paříži. Proto je pro stranu *nejdůležitější zorganizovat* vydávání v Paříži. Moc Tě prosím, *udělej* to »z povinnosti i z přátelství«.

Včera jsem poslal N. V-čovi rukopisy pro 1. číslo Bulletinu. Zároveň jsem poslal instrukci k jednotlivým bodům.

Přečti si ji. Dohlídni, aby ji *přesně* splnili. Ujisti lidi, že výbor zahraniční organizace namouduši rozpustíme, tj. že vedle něho ustavíme svou vlastní komisi (za ÚV), vážně, to si nedělám legraci, nebudou-li vydávání a expedice Bulletinu (tato celostranická akce *prvořadého* významu) zorganizovány co nejpřesněji, ne jak to dělá Antonov.

Vyžaduji *přesné* a přísné plnění svých instrukcí o Bulletinu. To za prvé. A za druhé: výbor zahraniční organizace musí ustavit pracovní *komisi,* aby to nebyl Antonov (je to milý člověk a soudruh, ale *strašně nemohoucí* fantasta, až směšný *nešika),* aby to *nebyl* Antonov, kdo bude řídit praktickou stránku věci.

Vydávejte a tiskněte *v tiskárně.* Kontrola ze strany výboru zahraniční organizace (+ komise) musí být *spe-*

* Začátek dopisu nebyl nalezen. Rukopis se zachoval až od třetí strany. *Red.*

ciální a **každodenní.** Instrukce přepište a *do písmene je dodržujte.*

Prosaď to prostřednictvím výboru zahraniční organizace, *zorganizuj práci komise.* Opakuji, je to věc prvořadého významu. Odpověz mi *co nejdřív,* zda bylo všechno vykonáno. Jsem ještě tady, v Bruselu, *čekám* na korektury.

Přikládám dopis pro Vl. × R. Přečti si ho, dej N. V. a *doručte* ho.

Pomocnou komisi jmenujte, *než* odtud odjedu (zdržím se týden, do úterka nebo do středy).

Jsem si jist, že pochopíš důležitost věci a s vervou se do ní pustíš.

Tvůj *V. U.*

NB Nemáme *ani vindru.* Všechno musí platit výbor zahraniční organizace.

P. S. Edišerov je vyřízený člověk. Kamskij taky. Ty odjedeš. Kdo tedy zůstal?

Je třeba zapřáhnout dva až tři *dříče,* praktické lidi, aby běhali, starali se, denně byli dvakrát třikrát v tiskárně, vydávali Bulletin včas a udržovali s námi naprosto spolehlivý kontakt. A výbor zahraniční organizace ať má »kontrolu« shora.

222
C. HUYSMANSOVI

[29. 1. 1914]

Můj milý Huysmansi!

Děkuji Vám za milý dopis.[285] Je mi velice líto, že jste nebyl na sjezdu lotyšských sociálních demokratů hned první den, jak všichni očekávali, ale až ve středu, právě tehdy, kdy Vás nečekali a kdy jsem se musel z pracovních důvodů vzdálit. Mrzí mě to tím víc, že jsem si nemohl poslechnout Váš velice zajímavý projev.

Pokud jde o žádost výkonného výboru, abych »vypracoval svým jménem« stručnou zprávu o neshodách, nemohu ke své velké lítosti Vaší prosbě vyhovět.

Taková zpráva nemůže být předložena »mým jménem«, nejsem k tomu oprávněn. Kromě toho jsem přesvědčen, že pro výkonný výbor mezinárodního socialistického byra není vůbec důležitý »můj osobní« názor, ale názor ústředního výboru. Avšak ihned po svém příjezdu do Krakova, jakmile se spojím se všemi členy ústředního výboru, vypracujeme zprávu, kterou si výkonný výbor přeje, dáme ji ústřednímu výboru schválit a pošleme Vám ji.*

Závěrem dopisu Vám musím poděkovat za Vaše milé pozvání. Bohužel právě dnes se účastním spolu s předsedou frakce naší strany v dumě sjezdu, na němž se jedná právě o sjednocení Sociálně demokratické dělnické strany Ruska. Proto bych chtěl naši schůzku přeložit (předseda frakce SDDSR by si s Vámi také rád pohovořil) na zítřek na čtvrtou hodinu odpoledne v Maison du Peuple.

* Viz V. I. Lenin, Zpráva pro mezinárodní socialistické byro[136] (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 324—332) a Organizovaní marxisté o zásahu mezinárodního byra[181] (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 104—107). *Red.*

Buďte tak laskav a sdělte mi telegraficky, zda se Vám to hodí, na adresu: Oulianoff. 18. Rue Souveraine. 18. Ixelles-Bruxelles.

Váš *Lenin*

223
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[V lednu 1914]

Chère camarade, přeložte mi prosím *co nejrychleji* přiložený text a expres mi ho pošlete zpět; bylo by skvělé, kdybyste ho mohl odeslat v úterý večer nebo nejpozději ve středu.

Kdybyste — nedej bůh — *v žádném případě nemohl* překlad pořídit, *neprodleně* mi rukopis expres vraťte, protože bych se musel s překladem obrátit ve čtvrtek na advokáta.

Zdravím děti.

Váš *Lenin*

+ Přeložte prosím Vás rezoluci o penězích[178] — *přikládám* ji — se stručným komentářem: která konference ji schválila (úvod na 10—20 řádek napište sám)[286].

224

C. HUYSMANSOVI

Brusel 2. února 1914*

Milý Huysmansi!

Právě jsem dokončil zprávu[136] a před svým odjezdem z Bruselu Vám oznamuji, že se soudruh Popov uvolil ji přeložit a předá Vám ji.

Váš *N. Lenin*

225

REDAKCI LISTU PUŤ PRAVDY[287]

9. 2. 1914

Vážení kolegové! Dostal jsem od tajemnice dopis o neblahém článku, který přivedl list do nebezpečné situace.[288] Škoda přeškoda, že byl uveřejněn (bylo to kolektivní rozhodnutí?) tento neblahý článek, z něhož se dovtípili, že tu jde o spojitost listů . . .

Jakmile jsem přijel domů »ze služební cesty«[289], prolistoval jsem všechna vydaná čísla, ale *nenašel jsem dva* články, které jsem poslal (už asi před měsícem!) jako odpověď F. D.[59] k otázce jednoty (první z těchto článků se nazývá Vůdce likvidátorů o likvidátorských podmínkách »jednoty«[132]**). Tyto články jsou naprosto nezbytné — zejména vzhledem k novému časopisu Borba[290] — a je nutné je uveřejnit *před* jeho vyjitím. Zatím však články

* Dopis byl chybně datován 3. únorem 1914. V dopise Huysmansovi ze 7. března 1914 (viz tento svazek, s. 303—304) Lenin uvádí, že tento dopis napsal 2. února. *Red.*

** Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 338—341. *Red.*

nevyšly a mně (jako na výsměch veškeré kolegialitě) za celý měsíc nikdo nenapsal ani řádečku o jejich osudu!!! ((Jsou-li příliš dlouhé, což ostatně není pravděpodobné, uveřejnil bych je v Prosvěščeniji.))

Takovéhle jednání na mou duši absolutně nechápu! Copak je možné takhle se chovat ke spolupracovníkům? A ke kolegům?

Odpovězte přece!

S pozdravem *V. I.*

P. S. Pošlete mi laskavě noviny
Proletarskaja pravda, č. 11 (29)
Put' pravdy, č. 2[402]
Novaja Rabočaja gazeta, č. 8 (126).

P. S. Nemáte náhodou úplný ročník časopisu Mysl nebo jednotlivé sešity? Pošlete mi je prosím.

226
A. A. TROJANOVSKÉMU

[Nejdříve 11. 2. 1914]

Milý A. A.!

Srdečně Vám děkuji za zprávy z Vídně: jsou velice zajímavé. Podnik Trockého má velký význam*; *srpnový blok* se úplně rozpadl (Lotyši *vystoupili* z organizačního výboru!)[291].

Grigorij říká, že jste ještě rozšířil

1. statistiku sbírek (dělnických skupin) po 1. říjnu 1913 (do 1. ledna 1914);

* Je míněn časopis Borba. *Red.*

2. statistiku hlasů pro *sedmu* i pro *šestku* (také aspoň do 1. ledna 1914 nebo do 1. února 1914)*.

Prosím Vás, dokončete to co nejdřív a hned pošlete: *zařadíme to do brožury*[217], kterou v těchto dnech posíláme.[292]

Pospěšte si!

Dostal jsem 1. číslo časopisu Prosvěščenije. Docela ujde. Jen v recenzi[416] na Levického[124] je zbytečně hloupé slovo »frakčnost«.[293]

A co tomu číslu říkáte Vy?

Pozdravujte J. F.

A také Bucharina.

Váš *Lenin*

227

V. M. KASPAROVOVI

[Po 11. 2. 1914]

Milý soudruhu! Vaše mlčení mě velice zaráží a mrzí. Bez Vorwärtsu se nedá pracovat.

Už tři nebo čtyři roky jsem vždycky dostával zdarma Vorwärts — až do *února* 1914. A najednou . . . jako když utne!!

Jak si to mám vysvětlit? Sám tam nepíšu, protože si nechci vykoledovat (je-li to intrika likvidátorů) sprostou odpověď.

Ale co když je to jenom nedopatření?

Snažně Vás prosím, zajděte do **expedice** (rozhodně ne do redakce), zjistěte situaci a *ihned* mi odpovězte.[294] Na-

* Viz V. I. Lenin, Reakce dělníků na vytvoření Sociálně demokratické dělnické frakce Ruska ve Státní dumě (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 422—430). *Red.*

ďa Vám o tom psala už dávno — ale odpověď pořád nejde a nejde. Co se děje? Nejste nemocný? Ozvěte se!

Váš *Lenin*

Přikládám tištěnou adresu pro Vorwärts.

NB Opakuji: tři až čtyři roky jsem dostával Vorwärts pro listy *Social-demokrat,* Rabočaja gazeta, *Pravda* v Pitěru atd.

228

L. B. KAMENĚVOVI

[27. 2. 1914]

Milý příteli! Za prvé*. Bogdanovův odchod prý vyvolal nevoli (zřejmě mezi intelektuálskou chamradí). Jak se zdá, naše »milé dobračisko« Galjorka se stává zatrpklým. Pribojovci[295] hlasovali pro Bogdanova.

Odvolávají se (obvyklá manýra intelektuálských špinavců) na to, že všude jsou vperjodovští dělníci (proč je nebylo nikde vidět? . . .). To všechno jsou samozřejmě povídačky. O avanturismu skupiny Vperjod bude třeba napsat v Prosvěščeniji. Ale teď je nezbytné, abyste 1. učinil opatření. Je třeba celou věc vysvětlit, pohádat se s hloupými obhájci vperjodovství a Bogdanova (Danskij k nim zřejmě také patří) a varovat je. 2. Je třeba bezpodmínečně prosadit otištění Vašeho příspěvku[108] k Úvodu do politické ekonomie[296] [11]. Pusťte se hned do psaní. Nepůjde-li do tisku Váš, pošlu svůj.

Za druhé. Co je se sborníkem?[218] Napište pár slov (Marxismus a likvidátorství)[297].

* V textu perlustrace je chybně »Za druhé«. *Red.*

Za třetí. Co je to za lumpárnu v komisi literární společnosti (boj proti tiskovému zákonu)[298] ... Blok liberálů + likvidátoři (Chejsin, Stiva Novič, Guliko). Je tam i N. D. Sokolov ... Podnikněte něco. Vyžeňte ho. Ale hlavně v souvislosti s tím za každou cenu rozpoutejte kampaň proti likvidátorům. Napište.

Za čtvrté. Jak to bude s projevy? Rozpočet přece bude v dumě na programu až 20. března podle st. kal., ne? Napište mi o tom.

229

REDAKCI ČASOPISU PROSVĚŠČENIJE

[27. února 1914]

Soukromé Andrejovi Nikolajevičovi*

Vážený kolego! Poslal jsem dnes ještě Bucharinův článek. Všechno je pro 2. číslo**. Doufám, že zatím vystačíte. Na Bogdanovův odchod se zřejmě vytvořil mylný názor, proti kterému je třeba bojovat.

1. Kdo kvůli němu odešel? Nikdo. Takže to vypadá, jako bychom my někoho vystrnadili; tuto lež je třeba vyvrátit.

2. On sám je minus (ale ne nula). Divím se, že v Priboji hlasují pro Bogdanova, ale nehájí jeho vykonstruované banality, ani se jeho banalit nezastávají v Úvodu do politické ekonomie[11]. To není kolegiální. Na to jste zapomněl. Napište o tom. Vysvětlete to. Uveďte argumenty. Ale hlasovat bez kolektivní výměny názorů? To je zbabělé. Barbarské. Nemorální. Škodlivé. Ať vysvětlí čl.

* — A. I. Jelizarovové-Uljanovové. *Red.*

** Jde o časopis Prosvěščenije. *Red.*

G. G.*, proč zatahujou mezi dělníky prohnilou propagandu.

3. Existuje prý usnesení ve prospěch skupiny Vperjod. To není pravda. Kde je? Dejte mi jejich dopisy, které poslali Pravdě . . . Žádné nejsou. Jsou to báchorky sentimentálních intelektuálských popletů . . .

Posílám pouze články schválené redakcí. Je mezi nimi i Pavlovův článek. Hodí se. Bogdanov je nicka a je směšné mu věnovat velkou pozornost.

230
I. A. GURVIČOVI

Krakov 27. 2. 1914

Velevážený kolego!

Už dávno jsem dostal Vaši knihu Immigration and Labour**[432] a pátral jsem po Vaší adrese, abych Vám poděkoval. Ale zjistit Vaši adresu nebylo vůbec snadné. Dostal jsem ji teprve dnes a hned píšu, abych Vám vyslovil vděčnost za to, že jste mi knihu poslal. Už jsem o ní a na jejím podkladě napsal článeček*** pro náš pitěrský sociálně demokratický list Pravda a ještě o ní napíšu. Podle mého názoru tato práce přináší spoustu cenného materiálu pro studium kapitalismu, přičemž zároveň jaksi přenáší nejlepší metody naší zemstevní statistiky do *západního* prostředí.

Soudruh, který mi poslal Vaši adresu (Mr. John Ellert), mi píše, že můžete na základě svých styků získat veškeré materiály ze statistického úřadu ve Washingtonu. Dovol-

* Nepodařilo se zjistit, co je tím míněno. *Red.*

** Přistěhovalectví a práce. *Red.*

*** Viz V. I. Lenin, Kapitalismus a přistěhovalectví dělníků[150] (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 118—121). *Red.*

te tedy, abych se na Vás obrátil s prosbou — pokud Vás to ovšem nebude příliš zatěžovat a zdržovat od práce.

Studoval jsem v Paříži americkou zemědělskou statistiku (vol. V. Agriculture — census of 1900[426]) a našel jsem tam mnoho zajímavých věcí. Teď, když žiji v Krakově, nemohu tyto publikace sehnat. Kagan, redaktor židovského socialistického listu v New Yorku[299], který tu před rokem byl, slíbil, že mi je pošle, ale zřejmě na to zapomněl.

Americký statistický úřad prý na přímluvu posílá své publikace bezplatně dokonce i do zahraničí. Je-li to pravda, nemohl byste se za mě přimluvit? (Já bych mohl knihovně statistického úřadu poslat své knihy o vývoji kapitalismu[204] a o agrární otázce[125]*.) *Zejména* bych potřeboval *Agriculture* — vol. V. Census of 1900 — a *také Census of 1910*[474] (pokud to ještě nevyšlo, tak předběžné bulletiny).

Není-li to možné, buďte tak laskav a napište korespondenční lístek Mr. Johnu *Ellertovi* (c./o. Novy mir[300], 140. East 4-th Street. New York) — pošlu mu peníze, aby mi poslal věci, které jsou pro mne nejdůležitější.

Ještě jednou Vám děkuji za knihu a promiňte, že Vás obtěžuji.

Se sociálně demokratickým pozdravem

N. Lenin (V. Uljanov)

Adresa: Wl. Uljanow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau* (Galizien). Austria.

* Viz V. I. Lenin: Vývoj kapitalismu v Rusku. Sebrané spisy 3, Praha 1980, s. 23—654; Agrární program sociální demokracie v první ruské revoluci 1905—1907. Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 205—423. *Red.*

231
F. N. SAMOJLOVOVI

[V únoru 1914]

Milý Fjodore Nikitiči! Dostal jsem Váš dopis a jsem moc rád, že jste se ubytoval.

A teď jen ten klid, slunce, spánek a *jídlo*. Dbejte na tohle všechno. Máte vydatnou stravu?

Musíte pít víc mléka. Pijete ho?

Musíte se jednou týdně zvážit a váhu si pokaždé zapsat.

Musíte aspoň jednou za deset dní zajít k místnímu lékaři, aby sledoval průběh léčby. Máte doktorovu adresu? Když ne, napište, já Vám ji zjistím.

Ale hlavní je spánek *(kolik [hodin]* spíte?)* — slunce a [jídlo], zejména *mléko.*

Napište mi o tom všem *podrobně.*

Pozdravuje Vás Naďa. Tisknu Vám ruku a přeji Vám, abyste si pěkně odpočinul.

Váš *Lenin*

P. S. Nestýská se Vám moc? Jestli ano, můžu zařídit, aby Vás navštěvovali známí ze Ženevy a z Lausanne. Ale neunaví Vás návštěvy? Napište.

Máte v penziónu koupele?

* Okraje dopisu jsou otrhány. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

232

I. F. ARMANDOVÉ

2. 3. 1914

Milá přítelkyně! Stále ještě prožíváme těžkou dobu: nemáme noviny. V celém systému práce se po Kameněvově odjezdu rýsuje »obrat«, ale *k čemu* to nové spěje, *jak* se to rozběhne, to je ve hvězdách.

Z Pitěru přišly zprávy 1. od Mich. Stěp. (Olminskij), který si stěžuje, že jsme vynadali Bogdanovovi a vyhnali ho, že si prý lidé naříkají etc. Ach jo, je to ale nekňuba, ten náš M. St.!

2. Přišel dopis od petrohradského výboru či vlastně o něm. Existuje a pracuje dobře. To hrozně rád slyším.

3. Dopis od jednoho člena ÚV, který po *dvou* letech přestávky (vězení a vyhnanství) »okřívá« na Sibiři.

Abych nezapomněl. Nevíš, co je s Popovem v Bruselu? Už mi **dva či tři týdny** (!!) neodpovídá na *spěšné* a *důležité* dopisy. A přitom ho potřebuju! Neonemocněl? Nebo nezkomplikoval mu život jeho »příběh«, love-story*, nevyhnal ho z Bruselu apod.? Jestli nic nevíš, tak to prosím Tě udělej takhle: počkej dva dny, a když v té době ode mne nedostaneš jinou zprávu, napiš do Bruselu *prostřednictvím dalších známých* jemu i o něm, abych se *opravdu* dověděl, co se stalo. Je to něco neuvěřitelného a nemožného!

Pokud o něm něco víš, ihned mi napiš.

Tisknu Ti ruku. Tvůj *V. U.*

P. S. Samojlov píše, že je mu v Montreaux trochu smutno. Pořád mi dělá starost, kde bych našel dobrého doktora, který by tam na něho dohlédl (nervová choroba). Nezná někoho Kamskij?

* — milostný příběh. *Red.*

233
BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR V RUSKU

[4. 3. 1914]

Pro J.*

Milí přátelé, dlouho od vás nemám žádné zprávy. Situace není nijak růžová. Vždyť vlastně v posledních měsících po zatýkání nemáte . . . nemáte kolektiv pro organizační práci. To je naprosto nemožná situace. Myslím, že byste měli kooptovat tři až čtyři pitěrské dělníky (z toho jednoho, který by všechno obstarával), jak jsem na to právem upozorňoval . . . Jinak se nehnete kupředu. Přitom kooptované je třeba co nejpřísněji držet stranou a izolovat je od vedení kolektivu a legálních akcí. Odpovězte co nejdřív. Pozvali jsme sem písemně jednoho člověka, ale zatím jsme nedostali odpověď.

Dále vás moc prosíme, abyste nás určitě spojili přímo s petrohradským výborem. Je to nanejvýš důležité. Dále, pokud jde o »dopravce«. Dostali jste 1. číslo Bulletinu? Co je s tím člověkem, že nepíše? . . . Celá věc se už skoro měsíc nehýbe z místa. To je neodpustitelné. Poptejte se po něm a zjistěte, je-li živ a zdráv. Kosťa přece ví, jak se jmenuje.

A konečně prosíme, abyste nám také odpověděli, jak je to s penězi. 1. Co konkrétního jste se dověděli o perníku? Vyzvěďte všechno a pospěšte si. Objeli (a obešli) jste boháče a požádali je o peněžní příspěvek? Napište nám o tom . . .[301] Pokladna zeje prázdnotou, takže na cesty týkající se organizačních záležitostí a na veškerou organizační práci nemáme ani vindru. Jsou lidi, kterých by se dalo využít . . ., ale protože nejsou peníze, nemůžeme za-

* — J. F. Rozmirovičovou. *Red.*

tím udělat nic. Napište, zda jste spokojeni s Volkovem, zda se všechno rozjelo, zejména projevy.

Pozdravujte všechny. *Frej*

234
C. HUYSMANSOVI

Panu Huysmansovi

Krakov 7. března 1914

Milý Huysmansi!

Za prvé — ponechávám stranou naprosto nepřípustný tón Vašeho dopisu[302] — uvedu fakty týkající se mé zprávy[137].

Druhého února 1914 jsem odjížděl z Bruselu; slib jsem dodržel, a zpráva *už byla napsána.* Čtvrt hodiny před svým odjezdem *jsem Vám napsal dopis*[189] (v přítomnosti soudruha Popova) v kavárně poblíž Severního nádraží; v tomto dopise jsem Vám sděloval, *že zprávu*[136] *už mám hotovou* (dvacet menších stránek a rezoluce* lotyšského sjezdu) a že se soudruh Popov uvolil ji přeložit *a předat Vám ji.***

Na obálce toho dopisu byla vytištěna adresa kavárny, a jestliže Vám dopis nebyl doručen, podám protest bruselské poště.

Pokud jste dopis dostal, velice mě překvapuje, že se o něm nezmiňujete.

Jestli Vám soudruh Popov překlad mé zprávy dosud

* Viz V. I. Lenin, Návrh rezoluce o vztahu Sociální demokracie Lotyšského kraje k SDDSR[203] (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 319—320). *Red.*

** Viz tento svazek, s. 293. *Red.*

nepředal, pak tomu vůbec nerozumím. Psal jsem mu už několikrát v domnění, že se rozstonal, protože mi už několik týdnů nepíše.

Dnes mu znovu posílám doporučený dopis s doručenkou, aby se tato podivná historie definitivně vyjasnila. Píšu také soudruhu Karlsonovi (256. Rue Gray. Bruxelles) a prosím ho, aby Popova osobně navštívil.

Za druhé. Výrazy, které jste ve svém dopise užil[57] (»uhýbání«, »politika průtahů« atd.), jsou urážlivé a vůči soudruhovi jich nemáte právo užívat. Proto jsem nucen Vás požádat, abyste tyto výrazy bezpodmínečně odvolal. Jestliže to neuděláte, píšu Vám naposled.

Váš *N. Lenin*

235

J. RUDISOVI-GIPSLISOVI

[Po 12. 3. 1914]

Milý soudruhu Rude!

Velice mě překvapuje, že píšete: »Nechápu postoj soudruha Lenina k této záležitosti« (tj. můj postoj ke smířlivecký rezolucím lotyšského sjezdu[303]).

Copak Vám German neřekl, že jsem bojoval ze všech sil? Jenže smířlivci zvítězili. Teď je třeba v boji pokračovat, bojovat dál, ale chytře.

Zatýkání mě nepřekvapuje, protože likvidátoři uspořádali sjezd tak nekonspirativně, *až to volá do nebe.*[304] Celý Brusel o něm věděl! Celá Paříž o něm věděla!

Je to poučení propříště: střezte se likvidátorů!

Dejte tento dopis přečíst Germanovi. Čekám zprávy,

kdy tedy otisknout rezoluce. Je třeba, aby to Pravda[311] učinila **ze všech nejdřív.**[305]

Pozdravuje Vás N. K.!

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

236

TAJEMNÍKOVI REDAKCE ENCYKLOPEDICKÉHO SLOVNÍKU VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH[411]

Krakov 15. března 1914

Velevážený pane tajemníku redakce!

Přijímám nabídku redakce, abych napsal pro slovník stať o Marxovi[158]*. Sdělte mi laskavě, musím-li na konci stati uvést bibliografii. Za prospekt a výstřižky ze slovníku[410] Vám srdečně děkuji.

S veškerou úctou
V. Iljin

Moje adresa: Herrn Wl. Ulianow,
51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau.*
(Ale od května 1914: Poronin (Galizien).
Rakousko.)

* Viz V. I. Lenin, Karel Marx (Stručný životopis a výklad marxismu) (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 67—115). O práci na této stati viz tento svazek, s. 332, 369 a 370. *Red.*

237
C. HUYSMANSOVI

15. 3. 1914

Milý Huysmansi!

Konečně jsem dostal od Popova vysvětlení a sdělení, že zprávu[136] už poslal. Protože jste »jenom tajemník (a správný chlap)«, a ne »vysoce postavená osoba«, mohu Vám říct, že kdyby byl dopis, který jste poslal Popovovi 10. března 1914, odešel o týden či dva dřív, nebylo by k tomuto incidentu došlo.

Ale protože jsem od Vás dostal vtipný a přátelský dopis[306], nechci nic rozmazávat a mám především radost z toho, že tím je incident nadobro smazán.

Váš *V. L.*

238
I. F. ARMANDOVÉ

[Po 15. 3. 1914]

. . .* Ale my *bychom* teď *potřebovali* mít *svou* sociálně demokratickou skupinu, třeba i malou. Napiš, můžeš-li s někým navázat známosti a něco v tom směru udělat.

Ve volbách do pojišťovací rady jsme dosáhli opravdu skvělého vítězství![307] Je to nádhera! Snaž se o tom lancer** noticku ve francouzském socialistickém (nebo odborářském) tisku. A jak zkrásněla Pravda u brother***,

* Začátek dopisu nebyl nalezen. Rukopis se zachoval až od třetí stránky. *Red.*

** — uveřejnit. *Red.*

*** — bratra. *Red.*

stává se z ní přímo krasavice! Radost pohledět. *Poprvé* je vidět vedení inteligentního redaktora, který věci rozumí a je na svém místě.

Jaký dojem na Tebe udělalo le geste de M-me Caillaux*?[308] Abych pravdu řekl, nemohu než říct, že je mi to jaksi sympatické. Myslel jsem, že v tomhle prostředí vládne *jedině* prodejnost, zbabělost a podlost. A tady najednou ženská jako břitva dá pořádnou leçon**!! Jsem zvědav, co tomu řeknou porotci a jaké to *bude* mít *politické* důsledky. Podá Caillaux demisi? Budou radikálové svrženi?

Pevně, pevně Ti tisknu ruku.

Tvůj *V. U.*

239

REDAKCI LISTU PUŤ PRAVDY[283]

[Před 23. 3. 1914]

Milí kolegové!

Srdečně zdravím list a vítám jeho zjevné zlepšení. Konečně se přece jen publicistická stránka staví na nohy! Teď je řada na stránce *hospodářské.* Nemůžeme také nechávat »bez povšimnutí« otázku předplatitelů: je třeba zveřejnit jejich počet, jinak se nepozvedneme od kroužkaření k organizovanosti, od soukromého podnikání ke kolektivnosti.

Nemohu také přejít mlčky zjevnou chybu ve 22. čísle, kde vedle správné rezoluce vyborských[302] (o Burjanovovi) je bez redakčního komentáře uveřejněna delší a od-

* — gesto paní Caillauxové. *Red.*

** — lekci. *Red.*

porně intrikánská rezoluce curyšských[309]. Slovo Pravdy je zákonem, její mlčení dělníky mate, její nezúčastněnost zasévá pochybnosti.

Pokud jde o Burjanova, je třeba být »chytrý jako had«, a redakce se touto chytrostí neřídila. Chválíme ho **jedině** za odchod od likvidátorů, vůbec ne za individualistickou »nezávislost«. V tomhle směru mají likvidátoři *pravdu,* a pro politika není v boji větší nebezpečí než zaujmout *nesprávnou* pozici.

Avšak curyšští Burjanova *podporují* v nesprávné, falešné, intrikánské pozici!! A my jim dáváme slovo. Proč? I když víme, že curyšští tvoří v zahraničí *menšinu!* I když víme, že nemůžeme přimět *celé* zahraničí, aby se v Pravdě vyslovilo!!

Je třeba, aby si Burjanov uvědomil a pocítil, že jeho postoj je nevyhraněný. Odešel jsi od likvidátorů? Dobrá.

Navrhl jsi rovnost? Dobrá.

A co dál? Musíš si vybrat, ale v intrikánství (točit se jako korouhvička) *tě nepodpoříme.* Likvidátoři proti tobě štvou, že jsi »nezávislý sociální demokrat«: *mají pravdu* a my tě v ochranu brát nebudeme. Tady máš náležitou lhůtu, po tu dobu máš naši pomoc (tichou nebo vyslovenou apod.), *ale nic víc.* Buď si vybereš (během dvou až čtyř týdnů), nebo už *žádná* další pomoc nebude.

Jedině tak se dá postupovat. Jinak v *nejbližší budoucnosti* (na vídeňském kongresu *i dřív) nám* Burjanovův postoj uškodí *a právem nám budou moci vytknout,* že podporujeme »nezávislého«.

Redakce se musí příležitostně vyjádřit, že 1. pravdu mají vyborští a ne curyšští; 2. že kromě určité části zahraničí (Curych) *nikdo* v Rusku neschválil a neschválí »nezávislost«.

To je třeba udělat.

Přeji novinám všechno nejlepší, jejich všestranné zlepšení a hodně úspěchů!

V. I.

P. S. Burjanov za měsíc řekne: podpořili mě curyšští a odsoudili *jenom* vyborští! A všeobecného, masového vystoupení *pro* vyborské nedosáhneme. A přitom by to teď bylo tolik zapotřebí.

Dostane-li od nás Burjanov »svobodu« a podporu, upevní se *proti* nám — a to by byl zločin spáchaný na vůli většiny dělníků a na »marxistickém celku«.

P. S. Můžete mi, až vyjde, urychleně poslat 2. číslo listu *Naša zarja,* abych mohl odpovědět L. Martovovi[232] v *Prosvěščeniji?*

P. P. S. Prosím, abyste tento dopis ukázali spolupracovníkům listu ze Sociálně demokratické dělnické frakce Ruska.

Mohli byste mi poslat Miljukovův článek[239] z listu Russkije vědomosti, kde se vyslovuje o taktice nedůvěry v mírové řešení?

Postrádaná kniha se našla. *Trvejte na tom, aby se nezkracovalo.*

Pokud jde o noviny, opakuji, že se obrovsky zlepšily: tisíckrát gratuluji. (Odevšad je slyšet totéž.) Laissez nous écrire plus souvent l'opinion *et les directives* (les commandes même) du rédacteur!*

240

I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVOVI

24. 3. 1914

Milý kolego! S konspirací jste to myslím trošinku přehnal, takže jsem dlouho nemohl přijít na to, kdo jste.

* Požádejte, aby nám častěji sdělovali názor *a pokyny* (dokonce i příkazy) redaktora! *Red.*

Za zprávu mockrát děkuji.* Je velice důležitá. Myslím, že za podmínek, které jste uvedl, byla Vaše účast naprosto správná a pro věc užitečná. Vaší prosbě (abych, bude-li to třeba, prohlásil, že jste nic nedělal za zády stejně smýšlejících soudruhů) ochotně vyhovím; samozřejmě počítám s tím, že mě budete *podrobně* informovat. Opakuji, jde o věc velice důležitou, jakožto symptom; Vaše zmínky, že je »ohromně zajímavé sledovat proces nové nespokojenosti«, jsou zcela správné. Je naprosto nezbytné získávat o tomto procesu informace.

Za jedinou Vaši chybu považuji to, že jste se obrátil na »velkého« atd., »který silně tíhne k menševikům, je úzkostlivě korektní« atd. »V případě potřeby prohlásí,« píšete, »jak jsem se na schůzkách choval.« Myslím, že tihle pánové chápou korektnost úplně jinak než my. To za prvé. Nejsou s to pochopit, co to znamená zradit dělníky buržoazii. Dále — zastání od takového individua nebudete *nikdy* potřebovat; už jen tím, že myšlenku takového zastání připouštíte, přiznáváte (zbytečně, úplně zbytečně) svou slabost či vratkost svého postavení apod. Tím se mění cíl i smysl Vaší účasti na schůzkách. Člověk, který je s to bezprostředně informovat ústředí organizované síly, se informuje o smýšlení kolísavců a dokonce nepřátel. Na tom není nic špatného, to je jedině správné. Ale obracet se (a tím z něho dělat »sílu«!!) na intelektuála, který nedokáže odlišit buržoazii od jejího antipodu, to jste neměl. Právě z toho pravděpodobně vzejdou nesprávné dohady, pomluvy a sváry.

Tahle chyba však není podstatná. Mnohem důležitější je sama věc (Vaše i naše informovanost).

Snažně Vás prosím, pište častěji a v zájmu toho navažte pravidelný styk. Odpovězte co nejdřív. Nedaly by se od »exemplář«** získat peníze? Moc je potřebujeme.

* Viz dopis I. I. Skvorcova-Stěpanova V. I. Leninovi[360] (časopis Istoričeskij archiv, č. 2, 1959, s. 14—17). *Red.*

** Jde zřejmě o A. I. Konovalova. *Red.*

Méně než 10 000 rublů nemá smysl brát. Odpovězte. Dále sdělte, nakolik otevřeně můžete mluvit: a) s »exemplářem«, b) s jeho jednotlivými přáteli a známými, s účastníky schůzek a tak podobně, c) se všemi účastníky »schůzek«. Podle mého je třeba vybrat lidi, s nimiž se dá mluvit otevřeně, a těm otevřeně položit asi takovéhle otázky: aa) my hodláme použít takové a takové bojové prostředky; mohli bychom vědět, jaké chcete použít vy? neoficiálně, soukromě!! bb) pokud jde o síly, prostředky apod., my nasazujeme to a to; mohli bychom vědět, co můžete nasadit do boje »mimo dumu« vy? Říkáte přece: »exemplář« konstatuje, že »v roce 1905 liberálové změnili frontu velmi záhy« — a tak byste se měl »informovat«, jsou-li všichni stejného mínění a *na kdy asi tak hodlají změnu fronty odsunout* (tady přirozeně nejde o čas a termín, tak se to vyjádřit nedá, nýbrž o odsunutí s ohledem na politické změny).

cc) jsou-li schopni poskytnout peníze
dd) " " založit ilegální orgán
atd.

Naším cílem je získat informace a podnítit k všestranné aktivní podpoře revoluce a k tomu, aby se pokud možno přímo a otevřeně vyslovili (pro **a** nebo **b** nebo dokonce **c**: to uvidíte sám) právě k otázce revoluce. Bylo by dobré, kdybyste — bude-li to možné — i Vy přednesl referát, na jehož teze bych Vám v případě potřeby s radostí řekl svůj názor.

241
V. B. STANKEVIČOVI

Krakov 24. 3. 1914

Vážený V. B.!

Jelikož s programem Vašeho časopisu, jak jste ho vyložil, v podstatě nesouhlasím, jsem nucen spolupráci s Vámi odmítnout.[310]

S veškerou úctou zůstávám k Vašim službám.

V. Iljin

Wl. Uljanow, 51. Ulica Lubomirskiego. Kraków.

242
I. F. ARMANDOVÉ

[1. 4. 1914]

Milá přítelkyně! Posílám návrh ukrajinského provolání[266] pro Šachťorskij listok[311] a snažně Tě prosím, abys ho takticky prosadila (samozřejmě ne mým jménem a raději ani ne svým) *prostřednictvím* Loly a několika Ukrajinců (samozřejmě *proti* Jurkevyčovi a *pokud možno* bez vědomí toho prašivého, odporného nacionalistického maloměšťáka, který pod praporem marxismu propaguje *dělení* dělníků podle národností, *zvláštní* národní organizaci ukrajinských dělníků).

Jistě chápeš, proč se nehodí, abych takový návrh posílal *já*. Lola mi psal, že je se mnou zajedno *proti* Jurkevyčovi, ale Lola je naivní. Přitom věc nesnese odkladu. Je nesmírně důležité, aby se *z řad ukrajinských sociálních demokratů* ozval hlas za jednotu, *proti* dělení dělníků podle národností — a Šachťorskij listok je třeba

k tomu účelu *okamžitě* využít (dostal jsem ho teprve dnes, ve středu 1. dubna, je to příloha k nedělnímu číslu listu Puť pravdy).

Přepiš můj návrh (souhlasím se *všemi* změnami, jen když tam pochopitelně zůstane výslovný protest proti dělení podle národností) — ať ho Lola *sám* nebo ještě s někým atd. *převezme a přeloží do ukrajinštiny,* pak ať ho pošle **mým prostřednictvím** do listu *Puť pravdy* buď svým jménem, nebo (raději) jménem skupiny (třeba jen dvou-tříčlenné) ukrajinských marxistů (a ještě raději ukrajinských dělníků).

Musí se to udělat takticky, rychle, proti Jurkevyčovi a *bez jeho vědomí,* protože ten šejdíř bude házet klacky pod nohy.

(Dostal jsem Tvé vylíčení Stěpaňukova referátu a Jurkevyčova projevu. Upřímně řečeno, zlobil jsem se na Tebe — nepochopilas totiž, *oč* Jurkevyčovi *jde.* A zase — — — kaju se — — — jsem Ti nadával do Panenky Marie. Nezlob se prosím Tě, bylo to z lásky a přátelství, ale nedá mi to, abych se nevztekal, kdykoli vidím »něco, co mi připomíná Panenku Marii«.)

Odpověz co nejdřív, můžeš-li tenhle úkol šikovně splnit a jak rychle.

V pondělí jsem Ti poslal sborník a připsal jsem pár slov k Nadinu dopisu. Dostalas to?

Pevně Ti tisknu ruku. Tvůj *V. U.*

Kdyby se můj návrh volně reprodukoval v ukrajinském tónu a s několika výraznými ukrajinskými příklady, bylo by to vůbec nejlepší!! Pak už bych zatlačil na *Puť pravdy.*

243

REDAKCI LISTU PUŤ PRAVDY

K článkům o Irsku

[Mezi 7. a 23. 4. 1914]

Prosím redakci, aby mi sdělila, zda přijala můj druhý článek*. Měl by vyjít. Není-li místo, napište mi pár slov. Jinak nemůžu psát pokračování.

Snažně prosím, abyste mi bez zpoždění (ne jako to bylo s 2. číslem Borby) poslali Jedinstvo[312]. Mám za to, že tamější »ilegální straně věrné bolševiky« je třeba zesměšnit a rovnou jim povědět, že jsou nuly, protože se ani v jedné jediné otázce nikdy nezmohli na jedinou souvislou myšlenku. A Plechanovovi je třeba povědět: škoda, že své velké zásluhy na boji proti likvidátorům v období rozkladu, na boji proti machistům v době rozmachu machismu kompromituje teď heslem, které sám neumí vysvětlit: *s kým* vlastně jednotu? S časopisem *Naša zarja,* s listem Severnaja rabočaja gazeta[313]? A za *jakých* podmínek?

Jsme pro jednotu — za přesně vymezených *a většinou dělníků už dávno schválených* podmínek: pro jednotu zdola, to znamená jít do ilegality a prací dokázat nesouhlas s likvidací strany.

Ne každý, kdo »vykřikuje« o jednotě, si uvědomuje, co je to jednota, a pomáhá ji uskutečňovat. Ti, co mají vůli *většiny* dělníků, nejsou sjednocovateli, nýbrž rozvratníky.

(Boji s Plechanovem se nevyhneme, když už zabředl do takové idiotské záležitosti, ale je třeba ho izolovat od Ljovy a Marka a zdůraznit: měl zásluhy, ale je škoda, že *zase* sklouzl a otočil.)

Pište třeba jen krátce, ale častěji. Jinak se těžko navazuje spolupráce.

* Viz V. I. Lenin, Angličtí liberálové a Irsko[127] (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 394—397) a Ústavní krize v Británii[153] (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 97—100). *Red.*

Tisíc pozdravů listu, který je teď tisíckrát lepší!! Mnoho zdaru a úspěchu!

Pošlete mi 8. a 36.—38. číslo listu *Severnaja rabočaja gazeta*
43. číslo listu Puť pravdy.

Nedostal jsem Děborina a jiné knihy z Prosvěščenije, ačkoli jsem o ně už několikrát prosil. Napište mi o plánu nového sešitu.

244

I. F. ARMANDOVÉ

[Před 8. 4. 1914]

. . .* Pokud jde o oportunismus německých oportunistů, jsme s Grigorijem, jak se zdá, úplně zajedno, a v hodnocení jejich *odporného počínání* jsem se nesetkal s odlišnými názory. (Článek o Nových proudech jsem nečetl.)

Němci mají de facto *dvě strany,* to musíme mít na zřeteli, aniž tím sebeméně kryjeme oportunisty *(jak to teď dělá Neue Zeit a Kautsky).*

Ale že německá *strana* je nejoportunističtější v Evropě, to není pravda. Je přece jen nejlepší a naším úkolem je převzít od Němců *všechno* cenné (spousta novin, velký počet členů strany, spousta členů v odborech, pravidelné předplácení novin, přísná kontrola nad poslanci parlamentu — u Němců je tato kontrola přece jenom *lepší* než u Francouzů a Italů, nemluvě už o Anglii — atd.), tohle všechno musíme převzít, *aniž* oportunistům něco promineme.

* Začátek dopisu nebyl nalezen. Rukopis se zachoval až od páté stránky. *Red.*

Oportunisty ze Sozialistische Monatshefte (a tam je *spousta* vůdců) nesmíme krýt (jak to dělá Neue Zeit, Kautsky a *Vorstand* Němců), *nýbrž ze všech sil je tepat.* A právě to vždycky dělá Grigorij ve svých článcích o Němcích. Čtu teď Legiena[440] (odborový **předák**) o cestě do Ameriky a chystám se toho ničemného oportunistu roznést na kopytech.*

Tisknu Ti pevně ruku.

Tvůj *V. U.*

Samojlov v nejbližších dnech patrně změní adresu. Jakmile se ji dovím, napíšu Ti ji.**

245
I. F. ARMANDOVÉ

Sobota 11. 4. 1914

Milá přítelkyně! Ještě nevím, zda jsi dostala moje dopisy, v nichž jsem psal, že se ztratil dopis o Rachmetovovi, a co jsi podnikla.

Tiskopis (se začátkem sborníku Načalo[314]) jsi dostala, *ale s velikým zpožděním.* Jestli jsi nevyhodila obal, musí tam být poštovní razítka; radil bych, abys poslala na ministerstvo stížnost a ten obal přiložila. Strašně mě štve, že se dopis o Rachmetovovi ztratil, a považoval bych za nutné stěžovat si, protestovat atd. Mám silné podezření, že se v Paříži kradou dopisy ruských emigrantů (a než je doručí adresátům, dávají je přečíst policii). Je třeba dávat pozor na data doručení dopisů.

Doufám, že s Alexinským jste to skoncovali. V podob-

* Viz V. I. Lenin, Co z německého dělnického hnutí nenapodobovat (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 129—133). *Red.*

** G. L. Šklovskij v dopisu z 9. dubna 1914 sdělil V. I. Leninovi, že umístil F. N. Samojlova v městském sanatoriu v Bernu. *Red.*

ných případech (říkám to na základě *dlouhých,* víc než patnáctiletých zkušeností) existuje *jediný* prostředek — aby *celá* sekce vyhlásila absolutní bojkot (jenže v ní je určitě hodně strašpytlů, kteří budou bojkot sabotovat, takže sami ponesou vinu na »štvanici«).[315]

Jsem hrozně rád, že za Tebou jedou děti a že s nimi brzy odjedeš na letní byt.

Pevně, pevně Ti tisknu ruku. Tvůj *V. U.*

P. S. Omlouvám se, že dnes píšu tak málo — moc pospíchám. Sborník (Načalo) jsem ještě nedostal. Že by zase pošta!??

246
I. F. ARMANDOVÉ

[24. 4. 1914]

Milá přítelkyně! Posílám Ti Lolův dopis.[316] *Ihned* po přečtení ho vrať. (Zjevně chytračí, ale s jeho pomocí přece jen uděláme aspoň *krůček* kupředu. Moc Tě prosím, budeš-li v Curychu, všemožně se vynasnaž setkat se s ukrajinskými sociálními demokraty, zjisti jejich názor na otázku samostatné národní ukrajinské sociálně demokratické organizace a pokus se dát dohromady aspoň malou skupinku antiseparatistů.)

Pokud Nik. Vas. v naší tiskárně ještě nebyl, ať je požádá:

1. aby přilepili k papíru s tištěnou hlavičkou tiskárny *oba* letáky,

2. aby napsali *německy* (jestli neumějí, tak francouzsky) přesný cenový rozpočet (α) sazby, (β) papíru *přesně takového* 5000 + 1000 a (γ) tisku a *ostatního.*

Věřím, že uděláš všechno, abychom našli (pro přípravu

»důležité věci«*) spojení (zejména pro korespondenci) jak v Paříži, tak ve Švýcarsku.

Tvůj *V. U.*

P. S. Není možné soustředit před Tvým odjezdem všechny naše knihy (i od Kamského — z knihovny Orlovského) u *Nik. Vas.* a donutit ho k **přísaze,** že *nepřipustí, aby se roztahaly?* Jestliže brother psal o svých knihách, udělejte s nimi totéž. Z té knihovny (Orlovského, je u Kamského) laskavě vyzvedni nebo zařiď, aby ti vyzvedli, *protokol II. sjezdu* SDDSR[41] a co nejdřív mi ho pošli.

Ještě něco: s. v. pl.**

Je nutné znovu vydat program a stanovy strany[315](se změnami z ledna 1912)[317]. Prosím Tě, ať to výbor zahraniční organizace dá do sazby *(až zjistí přesnou cenu)* a pošle nám *druhou* korekturu: *pak* řekneme, kolik je toho třeba dotisknout.

[Program a stanovy SDDSR.]

Není náhodou v Paříži *11.* číslo Social-demokrata (II. nebo III. 1910)? Jestli ano, pošlete **všechno.**

247

REDAKCI ČASOPISU DZVIN[318]

[26. 4. 1914]

P. S. S Jurkevyčem jsem nemluvil, ale musím říci, že jsem propagováním toho, aby *se* ukrajinští dělníci *oddělili* a vytvořili samostatnou sociálně demokratickou organizaci, hluboce pobouřen.

Se sociálně demokratickým pozdravem *Lenin*

* Jde o přípravu svolání řádného sjezdu strany. *Red.*

** — s'il vous plaît — prosím. *Red.*

248
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Koncem dubna 1914]

Milý příteli! Včera jsem dostal znepokojivý dopis od Samojlova. Přitížilo se mu. Nespí. *Stýská se mu.*

Členov mu poradil studené (!?) koupele. Po čtyřech koupelích se Samojlov cítil *ještě hůř...*

Je to hrozně nepříjemné, protože jsme si jaksi předsevzali, že ho vyléčíme. Dnes mu posílám doporučující dopis zdejšího neurologa Landaua pro doktora *De Monteta* ve *Vevey* Mon Repos (sanatorium).

Samojlova je zřejmě třeba zavézt k nejlepšímu neurologovi a umístit ho v sanatoriu, kde by měl soustavnou péči a dohled.

Udělejte to, prosím Vás. Nešetřete penězi za telefon a za jízdné; bude-li třeba, všechno uhradíme, protože je nutné za každou cenu postavit Samojlova na nohy.

Je-li třeba, zajděte ještě jednou k Sahlimu. Ale zřejmě je tu nutný *neurolog*. Doufám, že vyhledáte toho *nejlepšího* ve Švýcarsku a Samojlova k němu zavezete. Totéž píšu Rivlinovi. Dohodněte se s ním, abyste postupovali společně a rozdělili si práci.

Stesk prý působí na neurasteniky velice zhoubně. Ale co máme dělat? Vzít Samojlova do *Poronina* (jedeme tam 1. 5.) nebo do *Zakopaného?* Možné to je, ale *tam celé léto prší.*

Sdělte mi, jak dopadla návštěva u lékaře a pro co jste se rozhodli. Teď by se mělo zkusit sanatorium Mon Repos.

Pozdrav rodině. N. K. také pozdravuje. Váš *Lenin*

249
TELEGRAM REDAKCI LISTU PUŤ PRAVDY V DEN DRUHÉHO VÝROČÍ JEJÍHO ZALOŽENÍ[319]

[Před 5. 5. 1914]

Od spolupracovníků

Vážení soudruzi! Srdečně zdravím Puť pravdy v den jejího výročí, přeji dělnickému tisku další úspěchy a přikládám při této příležitosti 6 rublů 68 kopějek jako příspěvek ve výši denního výdělku dvou pravdovců a 2 ruble jako zvláštní příspěvek pravdovce Haneckého navíc k jednodennímu výdělku.

Se soudružským pozdravem *V. Iljin*

250
G. L. ŠKLOVSKÉMU*

[12. 5. 1914]

Milý G. L.!

Proč neodpovídáte, co je se Samojlovem (rozhodně mu obstarejte fyzickou práci — najděte v okolí prostřednictvím socialistů nějakého rolníka nebo zahradníka[320] — a pokud jde o Zgr.**?)?

Zdravím! Váš *V. I.*

* Tento text byl připsán k dopisu napsanému N. K. Krupskou. *Red.*

** — Zgragena. *Red.*

251

I. F. ARMANDOVÉ

[V první polovině května 1914]

. . . * a ne roku 1912, nýbrž roku 1911) jsme v redakci *Social-demokrata* dostali Vynnyčenkovu brožurku[27] v ruštině, v níž vyvrací obvinění, která proti němu vznesli sociální demokraté za Čestnost vůči sobě samému[28]. Vynnyčenko žádal, abychom mu odpověděli v tisku i dopisem. Pamatuji se, že na mě brožurka udělala dojem, a tak jsem chtěl odpovědět, jenže všelijaké drobné věci (ach, tyhle »drobné věci«, které mají s prací jen málo společného, tyhle náhražky práce, které brání skutečné práci, jak já nenávidím shon, chvat a tyhle drobné věci, a přitom jak jsem s nimi pevně a navždycky spjat!! That is a sign more, that I am lazy and tired and badly humoured. Generally I like my profession and now I often almost hate it**) mi v tom zabránily. Mimochodem, tu brožurku (vydanou ve Lvově) jsem ztratil a zapomněl jsem její název. Jestli můžeš, sežeň ji, přečti si ji a pošli mi ji.

Měl jsem dojem, že je Vynnyčenko bezelstný a naivní, když klade otázku, »má-li sociální demokrat právo (!!sic!!) chodit do veřejného domu«, a nejrůznějším způsobem tuto otázku omílá, ale stále *individualisticky.* Vypadá jako nějaký poloanarchista nebo úplný anarchista, a vperjodovci ho určitě matou. Prý měl jednou v Paříži přednášku o Čestnosti vůči sobě samému a předsedal tomu Lunačarskij. Nebo je to tak, že Lunačarskij je *pro* Vynnyčenka a Alexinskij proti? I would like to know some more details about it***.

* Začátek dopisu nebyl nalezen. Rukopis se zachoval až od třetí stránky. *Red.*

** — To je další známka toho, že jsem lenivý a unavený a špatně naladěný. Vcelku mám svou práci rád, ale teď ji často téměř nenávidím. *Red.*

*** — Rád bych o tom věděl víc podrobností. *Red.*

Before leaving Paris you must* projednat s Nik. Vas., Kamským a Ludmilou složení delegace na vídeňský kongres. Bylo by nanejvýš žádoucí, abychom měli více delegátů. Potíže jsou *s penězi* (výlohy na cestu + 15 franků za průkazku na kongres). Úkol: 1. napřed hledat lidi, kteří by byli vhodní jako delegáti a mohli by jet na vlastní náklady; 2. sehnat ještě peníze; 3. zjistit, *kolik* peněz chybí NN, MM atd.

Pevně Ti tisknu ruku. Your *Lenin*

252

J. RUDISOVI-GIPSLISOVI

[Mezi 15. a 31. 5. 1914]

Milý příteli!

Dostal jsem Váš dopis z 15. 5. O lotyšské příloze k Pravdě[321] mám pochybnosti . . . není to předčasné? A je vůbec vhodné, aby se Rusové takovýmto způsobem vměšovali do lotyšských záležitostí??

Je-li to možné, pošlete překlad 1. svých neuveřejněných článků, 2. nejhorších »smířliveckých« článků z listu Zihņa[322] a z nynějšího legálního lotyšského listu.

Ústřední orgán brzy vyjde. Pošlete článek o lotyšském sjezdu.

Blahopřeji k úspěšným prvomájovým shromážděním, zejména v Rize a Pitěru!

Zdravím Vás i Germana (snad jste se s ním nepohádal?).

Váš *Lenin*

* — Než odjedeš z Paříže, musíš. *Red.*

253

N. N. NAKORJAKOVOVI

18. 5. 1914

Milý soudruhu Nazare!

Srdečně Vám děkuji za bulletiny 13. censu a za pátý svazek *12.* (1900) censu[426].

Stále jsem čekal, že v těchto dnech přijde i *stejný* svazek (Agriculture*) 13. censu (Census of *1910),* ale nějak nejde. Statistický úřad Vám ho patrně poslal, protože Gurvič mi psal, že tento svazek vyšel. Napište mi prosím Vás, máte-li tento svazek (Agriculture, Census of 19*10*[473, 474]) nebo můžete-li ho opatřit a poslat; v tom případě Vám ihned pošlu peníze na poštovné.

Upozorňuji Vás na svou novou adresu: Poronin (Galizien).

Blahopřeji ke skvělým prvomájovým oslavám v Rusku: 250 000 jen v Pitěru!! Puť pravdy z 1. 5. byl konfiskován, ale z listu Novyj mir jsem se dověděl, že dost často dostáváte i konfiskovaná čísla. Zprávy z Ruska svědčí o tom, že revoluční nálada sílí nejen v dělnické třídě.

Sima odjíždí 15. 5. z Krakova (Zakład Kąpielowy dr. Kadena w *Rabce,* Galizien) pracovat na léto do jedné vesnice mezi Krakovem a Poroninem; je moc ráda, že dostala místo.

N. K. pozdravuje. Ze srdce Vám přeji, abyste se přes léto zotavil a odpočinul si.

Váš *V. I.*

P. S. Z Uralu jsme nedávno dostali zprávy z organizace, vypadá to tam velice slibně. Pořád ještě žije a vzkvétá!

* — Zemědělství. *Red.*

254
V. A. KARPINSKÉMU

19. 5. 1914

Milý příteli! Mám k Vám prosbu: nemáte v knihovně nebo nemohl byste mi ve Švýcarsku sehnat *první* svazek Mezi knihami od Rubakina[343]?

Abych nezapomněl: nebyl jste to Vy, kdo mi poslal první svazek?[323] Pokud ano, znamená to, že jsem Vám neuhradil poštovné!! A Vy jste mi to nepřipomněl. Napište mi prosím a já Vám pošlu za oba svazky. (První svazek potřebuji jen na velice krátkou dobu.)

Čtete pravidelně Puť pravdy?

Co se stalo s tím mladým bolševikem, vitmerovcem, takovým nervózním vegetariánem, s kterým jsem se u Vás setkal před rokem?*

Nemohl by někdo z Vašich známých jet *na vlastní náklady* (my bohužel nemáme peníze!) jako delegát do Vídně?[324] Poohlédněte se po někom. Musíme sestavit delegaci.

Pevně Vám tisknu ruku. Pozdravujte soudružku Olgu. Také N. K. Vás oba pozdravuje.

Váš *Lenin*

Wl. Uljanow
Poronin (Galizien), Autriche.

* Jde o A. F. Iljina-Ženevského. *Red.*

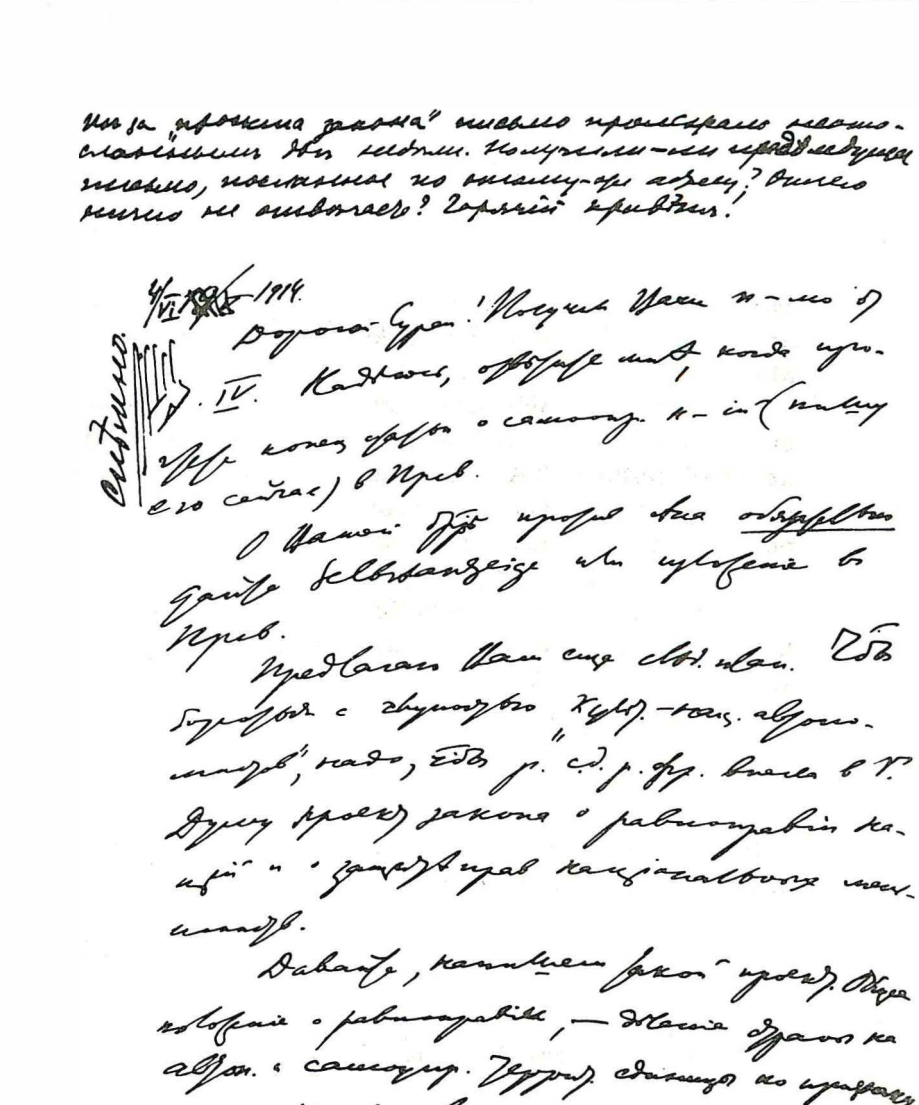

255

S. G. ŠAHUMJANOVI

19. 5. 1914[325]

Milý Surene! Dostal jsem Váš dopis ze 17. 4.[407] Doufám, že mi odpovíte, až si v Prosvěščeniji přečtete konec stati o sebeurčení národů (zrovna ho píšu)*. O své brožuře proti Anovi *rozhodně* dejte do časopisu Prosvěščenije Selbstanzeige** nebo výklad.[326]

Navrhuji Vám ještě takovýto plán. Abychom mohli bojovat proti hlouposti »kulturně národnostních autonomistů«, je třeba, aby Sociálně demokratická dělnická frakce Ruska předložila Státní dumě návrh zákona o rovnoprávnosti národů a o ochraně práv národnostních menšin. Napišme tento návrh[201] společně.[327] Obecná teze o rovnoprávnosti, — rozdělení země na autonomní a samosprávné územní jednotky, mimo jiné podle národnostního principu (místní obyvatelstvo stanoví hranice, celostátní parlament je schvaluje), — rozsah správy autonomních oblastí a okruhů a rovněž samosprávných místních jednotek; — nezákonnost jakéhokoli porušení rovnoprávnosti národů v rozhodnutích autonomních oblastí, zemstev atd.; — společné školské rady, demokraticky zvolené apod., svoboda a rovnoprávnost jazyků — výběr jazyků provádějí municipální instituce atd. — ochrana menšin: právo na proporcionální část výdajů, na školní učebny (zdarma) pro žáky neruských národů, na učitele neruských národů, na zvláštní oddělení v muzeích, knihovnách, divadlech aj. pro »jinorodce«; právo každého občana domáhat se zrušení (před soudem) jakéhokoli porušování rovnoprávnosti, respektive jakéhokoli »upírání« práv národnostním menšinám (sčítání obyvatelstva

* Viz V. I. Lenin, O právu národů na sebeurčení (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 273—337). *Red.*

** — autorovo oznámení. *Red.*

v národnostně pestrých oblastech jednou za pět let, v celém státě jednou za deset let) atd.

Podle mne by se takto dalo populárně vysvětlit, že kulturně národnostní autonomie je hloupost, a definitivně tak *potřít* ty, kdo tuto hloupost hájí.

Návrh zákona by mohli vypracovat marxisté *všech* nebo velmi mnoha národů Ruska.

Napište ihned, jste-li ochoten pomoci. Vůbec pište **častěji,** nejméně jednou týdně. Je neodpustitelné, když dlouho neodpovídáte, mějte to na paměti, zejména teď!!

Tisknu Vám ruku. Váš *V. I.*

256
A. A. TROJANOVSKÉMU

[20. 5. 1914]

Milý A. A.!

Váš návrh organizačního řádu se projednává.[328] Je to zdlouhavá záležitost, musí se to projednat s Ruskem a s ústředním výborem.

Diskusní článek nemá k organizačnímu řádu žádný vztah. Pošlete ho co nejdřív. Konec stati o sebeurčení[173] má vyjít v květnu, už byl odeslán.

Váš *N. Lenin**

P. S. Bylo by dobře, kdybyste nám pro informaci poslal dopisy Pokrovského. Váš návrh dopisovat si s ním a tak ho dostat z nestoudné Borby je velmi zajímavý.[329]

* Dopis podepsal také G. J. Zinovjev. *Red.*

257
V. A. KARPINSKÉMU

[Po 23. 5. 1914]

Milý příteli! Mnohokrát Vám děkuji za první svazek Rubakina[343]. Vrátím Vám ho brzy. Spěchá-li to, napište. *Velice* mě těší, že nesympatizujete se Sovremennikem: je to hanebný podnik bloku dvojí pakáže, likvidátorů a narodniků, a my je budeme nelítostně potírat. (Pan Stankevič mě zval ke spolupráci; odpověděl jsem[198]: »Jelikož v podstatě nesouhlasím, jsem nucen spolupráci s Vámi odmítnout.«*)

Samozřejmě kvůli výdělku musíme všichni tu a tam přispívat do buržoazních publikací! Ovšem pánové Martov a Dan uspořádali »demonstraci«!! I Plechanov je v tom ostudném podniku![330]

Potvrzení, že jste naším delegátem, Vám rád pošlu: aby vyhovovalo cenzuře (jak?) nebo ilegální??

Tisknu Vám ruku.

Váš *Lenin*

258
I. F. ARMANDOVÉ

25. 5. 1914

Dear friend!**. Záležitost s Malinovským se rozbíhá. Není tady. Vypadá to na »zběhnutí«.[331] To pochopitelně vzbuzuje nejčernější podezření. Dostali jsme telegram od Alexeje z Paříže, že ruské noviny telegrafují Burcevovi o obviňování Malinovského z provokatérství.

* Viz tento svazek, s. 312. *Red.*

** — Milá přítelkyně. *Red.*

You can imagine what it means!! Very improbable but we are obliged to control all »oui-dire«. Wiring does not cease between Poronin, SPB. et Paris.* Dnes poslal telegram Petrovskij, že »pomluvy jsou vyvráceny. Likvidátoři rozpoutali hnusnou kampaň«.

Russkoje slovo telegrafovalo Burcevovi, že podezření byla do značné míry rozptýlena, ale »jiné noviny (???) (likvidátorské???) obviňují dál«.

You can easily imagine how much I'am worried.

Your *V. I.***

259

G. I. PETROVSKÉMU

[Po 25. 5. 1914]

Velevážený G. I.!

Právě jsme od Vás dostali příspěvek, který jste nám dlužil. Děkujeme. Je nám divné, že nedostáváme zprávy a dopisy.

Zdravím Vás a přeji všechno nejlepší.

V. Lenin

Musíte se vypořádat se skandálním odchodem Malinovského chladnokrevněji a neztrácet nervy. Vylučovat ho je zbytečné. Vyloučil se sám. Je odsouzen. Je to politická sebevražda. Proč ještě trestat?? Proč?? Neztrácejte nervy.

* — Dovedeš si představit, co to znamená!! Je to velice nepravděpodobné, ale my jsme povinni všechny »pověsti« ověřovat. Telegramy mezi Poroninem, Petrohradem a Paříží se netrhnou. *Red.*

** Snadno si dovedeš představit, jak mě to znepokojuje. Tvůj *V. I. Red.*

Projevy jsou skvělé. Směle kupředu! Ale likvidátoři jsou *málo* pranýřováni za špínu a pomluvy. Proto je musíte denně tak častovat: špinavé noviny, špinaví novináři. Jejich jedinou starostí je špinit. Naší starostí je práce. S Malinovským je konec, dočista konec. Je mrtev. Spáchal sebevraždu. Proč se ještě trápit a ztrácet čas? Do práce a pryč se špinavými publicisty!

260
I. F. ARMANDOVÉ

[Před 5. 6. 1914]

Právě jsem si přečetl, my dear friend*, nový Vynnyčenkův román[26], který jsi mi poslala[332]. To je ale slátanina! Snést na jednu hromadu co nejvíc všelijakých »hrůz«, smíchat dohromady i »neřest«, i »syfilis«, i románové zlodušské vydírání peněz za zachování tajemství (navíc udělat ze sestry vydíraného individua milenku), i soud nad lékařem! A to všechno s hysteriky, s nečekanými zvraty a ambicemi na »vlastní« teorii organizace prostitutek. Tahle organizace sama o sobě není nic špatného, jenže *právě* autor, sám Vynnyčenko, z ní dělá nechutnost, *vyžívá se* v ní, libuje si v ní.

V Reči se o tomto románu říká, že je to napodobenina Dostojevského a že je to dobré. Napodobenina to podle mne je, a to nejmizernější napodobenina nejmizernějšího Dostojevského. Jednotlivě se samozřejmě všechny ty »hrůzy«, které Vynnyčenko líčí, v životě vyskytují. Ale smíchat je všechny dohromady, a ještě k tomu *takhle,* znamená *vyvolávat* hrůzy, vybičovávat svou vlastní i čtenářovu fantazii, »drtit« sebe i jeho.

Stalo se mi, že jsem jednou strávil noc s nemocným

* — moje milá přítelkyně. *Red.*

soudruhem (delirium tremens) a jednou jsem »domlouval« soudruhovi, který se pokusil o sebevraždu (po pokusu) a který později, po několika letech, sebevraždu přece jen spáchal. Obě tyto vzpomínky jsou à la Vynnyčenko. Ale v obou případech to byly jen malé úseky života těchto soudruhů. Ovšem tenhle ambiciózní pitomec Vynnyčenko, obdivující sám sebe, z toho udělal sbírku samých hrůz — něco jako »šestákový krvák«. Brrr . . . Hnus, nesmysl, mám vztek, že jsem s tím ztratil čas.
P. S. Ještě se chystáš na letní byt?

Tvůj *V. I.*

Franchement, continuez vous à vous fâcher ou non?*

261

TAJEMNÍKOVI REDAKCE ENCYKLOPEDICKÉHO SLOVNÍKU VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH[411]

Tajemníkovi redakce vydavatelství Granatových

[Mezi 6. 6. a 21. 7. 1914]

Velevážený kolego!

Dostal jsem Váš dopis z 24. 5. Buďte tak laskav a sdělte mi, v jakém rozsahu a dokdy potřebujete můj životopis.

Při této příležitosti Vás moc prosím, abyste mi sdělil také *nejzazší* termín pro odevzdání stati o Marxovi[158].

S veškerou úctou jsem Vám k službám.

V. Iljin

Adresa: Uljanow. Poronin (Galizien). Rakousko.

* — Řekni mi upřímně, ještě se na sebe zlobíte nebo ne? *Red.*

262

Z DOPISU REDAKCI LISTU TRUDOVAJA PRAVDA

[Po 18. 6. 1914]

...Je pravda, že se mezi význačnými dělnickými stoupenci Pravdy vyskytují smířlivecké tendence, že jeden z nich — jmenuje se nějak jako Malinin či Dolinin — o tom dlouze diskutoval s dopisovatelem listu, publicistou M. N.? Bylo by moc důležité zjistit, zda je to celý proud a jaký, v čem je jeho podstata, jaké jsou jejich podmínky jednoty, nebo či je to jednotlivec a nahodilý výmysl.

Pokud jde o Plechanova, v Jedinstvu je třeba nasadit hned od začátku takový tón, že velký teoretik s obrovskými zásluhami o boj proti oportunismu, Bernsteinovi a protimarxistickým filozofům, člověk, jehož chyby v taktice v letech 1903—1907 mu nezabránily v těžkých letech 1908—1912 chválit »ilegalitu« a pranýřovat její nepřátele a odpůrce, že tento člověk teď bohužel znovu odhaluje svou slabou stránku. Možná že zmatenost jeho myšlení je částečně způsobena jeho naprostou neinformovaností: nemá jasno v tom, s kým si přeje jednotu — s narodniky (viz Sovremennik, kde se jeho jménem už ohánějí páni Gimmerové) nebo s likvidátory z časopisu Naša zarja a s panem Potresovem, a za jakých podmínek. A položíme-li tyto otázky, můžeme klidně prohlásit: na tyto přirozené otázky se čtenář sotva dočká jasné odpovědi. Vždyť z literatury je známo, že *právě* tyhle otázky jsou Plechanovovi *nejasné*.

Ještě jednou Vás zdravím, blahopřeji k obrovskému úspěchu (jen to hospodaření, to hospodaření!!!) a přeji všechno nejlepší.

Dopisovatel listu Puť pravdy

Před vídeňským kongresem je třeba změnit tón listu. Nastalo období boje. Bijte hlava nehlava darebáky z různých skupinek a nemilosrdně jim zatrhněte pokusy o dezorganizaci. Oni se opovažují vrážet klín mezi čtyři pětiny!!* Napište pár slov, máte-li stejný názor a kdy vyjde číslo.

Na likvidátory i na skupinky se musí udeřit ihned a co nejsilněji: 40 000 lidí musí znát naše neochvějné stanovisko. Naší povinností je zesměšnit dobrodruhy . . .

263

I. F. ARMANDOVÉ

[Před 4. 7. 1914]

Dear friend! Dnes přišla zpráva, že výkonný výbor mezinárodního socialistického byra svolal na 16., 17. a 18. července do Bruselu takzvanou »sjednocovací« poradu.[333]

Musíme sestavit delegaci. Zda pojedeme my, to ještě nevíme. Snad pojede Grigorij, ale spíš ne.

Z pověření ústředního výboru se na Tebe obracím s prosbou, abys souhlasila se zařazením do delegace. Výlohy na cestu uhradíme.

Taktiku vypracujeme do všech detailů.

Máš-li jen trochu možnost, aby se Ti někdo šest až sedm dní (možná i kratší dobu, protože porada potrvá tři dny) postaral o děti, pak Tě *já* prosím, abys souhlasila. Znáš dobře situaci, mluvíš výborně francouzsky, čteš *Pravdu*. Uvažujeme ještě o Popovovi, Kamském a Jurijovi. Všem jsme už napsali.

Tak tedy neprodleně odpověz. Řekni ano!

Very truly** *V. I.*

* — tj. čtyři pětiny vyspělých dělníků semknutých kolem bolševické Pravdy. *Red.*

** — Tvůj oddaný. *Red.*

Ještě jsme se nerozhodli a delegaci nesestavili: teprve *hledáme*. Prozatím to jsou všechno jen předběžná jednání. Ale čas kvapí. Musíme si **velice** pospíšit!!

Viď, že budeš souhlasit? Přijdeš na jiné myšlenky a věci tím prospěješ!!

Grigorij má nemocnou ženu. Já jet nechci »ze zásady«. Němci (rozkacený Kautsky a spol.) nás zřejmě chtějí dopálit. Soit!* My klidně (na to já se nehodím) jménem většiny osmi desetin velice zdvořilou (na to já se nehodím) francouzštinou předložíme naše podmínky. Ty ses teď ostřílela, přednášela jsi, takže bys to svedla výtečně! Chtějí-li *drazí* soudruzi jednotu, tady jsou podmínky *většiny* uvědomělých dělníků Ruska. Nechtějí-li, jak je libo!!

»Oni« s námi chtějí ve Vídni svést »bitvu« (rozhodující)! Plané vyhrožování!! Nic *nezmůžou!!*

264
MEZINÁRODNÍMU SOCIALISTICKÉMU BYRU

[Nejdříve 4. 7. 1914]

Vážený soudruhu!

Z pověření ústředního výboru jsem nucen Vám sdělit, že náš ÚV schválil zvláštní usnesení, podle něhož považuje za naprosto nemožné zúčastnit se bruselské porady ve dnech 16.—18. července, nebude-li pozvána polská opozice[334] se stejnými právy, jaká mají ostatní účastníci porady. Pro nás není možné projednávat dokonce ani ruské záležitosti, natožpak polské, bez účasti jedině reálné národní organizace sociálně demokratických dělníků v ruském Polsku.

* Budiž! *Red.*

Budu Vám velice zavázán, milý soudruhu, odpovíte-li mi na tento dopis telegramem. Doufám, že se nemohou vyskytnout žádné překážky, které by pozvání této organizace znemožnily.

Velice rádi bychom přesně věděli, které organizace a jednotlivce jste pozvali.

265
I. F. ARMANDOVÉ

[Před 6. 7. 1914]

Milá přítelkyně! Včera jsem si udělal výlet do hor (po několika týdnech dešťů je pěkné počasí), a proto jsem Ti včera neodpověděl na Tvůj dopis. Jsem *velice* rád, že jste všichni zdrávi, že nestůněte a že máte co dělat.

Chtěl bych Tě poprosit, abys pro kongres připravila všechny potřebné odkazy (citáty) a dokumenty týkající se likvidátorů. Paříž i já bychom Ti chtěli pomoci. Stockholmské protokoly[324] — citáty o ilegalitě[20, 234] (3. číslo časopisu Naša zarja[335] aj.) — náš ústřední orgán a nejdůležitější články proti likvidátorům. Možná že se staneš účastnicí »konference« (všech »frakcí«) a budeš muset veřejně vystupovat jako žalobce likvidátorů i jako zastánkyně strany (ba dokonce jako představitelka ústředního výboru).

Pokud jde o »výprask«, který dostal Alexinskij, nic jsem Pařížanům nepsal a ani psát nechci. Ale . . . přečetli jste si výstřižek z novin, který jsem vám poslal?* Nik. Vas. neměl pravdu: pomáhal Alexinskému, který se teď bude vydávat za »oběť«. To je jasné. Bojkot a společná rezoluce. To je dobré. Výprask — to je špatné. **Všichni**

* Jde o otevřený dopis G. A. Alexinského[5] uveřejněný v listu Naša rabočaja gazeta, č. 41, z 21. června 1914. *Red.*

nezúčastnění teď budou *proti* Nik. Vas. A »mravy« v emigraci se mohou zvrhnout v úplné chuligánství, jestliže rvačka přeroste ve všeobecný boj . . . Rezoluče, bojkot — to jsou *jedině* ta správná opatření . . .

Tady není nic nového. Hosté ještě nepřijeli. Grigorijova žena je pořád ještě v nemocnici.

Vám upřímně oddaný *V. I.*

Přeju Ti všechno nejlepší . . .

266
I. F. ARMANDOVÉ

[Před 6. 7. 1914]

Dear friend! Moc se bojíme, že odmítneš jet do Bruselu a přivedeš nás tím do *naprosto nemožné* situace. A tak jsem vymyslel ještě jeden »kompromis«, abys v žádném případě nemohla odmítnout.

Naďa předpokládá, že Tvoje starší děti už přijely a že je můžeš bez obavy na tři dny opustit (nebo vzít Andrjušu s sebou).

Pro případ, že starší děti nepřijely a že *absolutně* nemůžeš děti na tři dny opustit, navrhuji: jeď tam *na jeden den* (16., nebo **dokonce** jen *na půl dne,* abys přednesla zprávu), a buď nech děti jeden den samotné, nebo si v krajním případě na ten den pozvi K-vičovou. (Výlohy uhradíme.)

Je totiž *nesmírně* důležité, aby aspoň hlavní zpráva byla přednesena *opravdu* **na úrovni.** K tomu je bezpodmínečně nutná *skvělá* francouzština — skvělá, protože jinak to nezanechá žádný dojem — a *francouzština,* protože *je třeba zapůsobit* hlavně na *výkonný výbor* a při překladu se devět desetin působivosti *vytratí* (Němci *jsou k ničemu* a *třeba* tam ani nebudou).

Kromě skvělé francouzštiny je samozřejmě potřeba *rozumět podstatě věci* a mít takt. Kromě Tebe *nikoho nemáme.* Proto Tě prosím, moc a moc Tě prosím, aby ses uvolnila aspoň na jeden den (předneseš zprávu, omluvíš se, že máš nemoc v rodině, předáš věci Popovovi a odjedeš). Pokud jsi už písemně odřekla, pošli telegram (Uljanow. Poronin — deset slov stojí 60 haléřů): »souhlasím na jeden den«, »souhlasím jenom na 16.« apod.

Pevně Ti tisknu ruku. Tvůj upřímně oddaný

V. I.

Zprávu ústředního výboru napíšeme.* Na Tobě bude, abys ji přeložila a přednesla *s komentáři,* na kterých se dohodneme.

P.S. The new chairman is not here but must come very soon.**

Kamskij, Popov a Ty, Safarov jenom jako tajemník — takhle si představuji složení delegace.

I hope you will not now decline my demand. A good »lecture« in French, in good French will help our party **extremely.*****

Brusel mi dělá veliké starosti. *Jedině Ty* bys to zvládla bezvadně. Grigorij bude asi sotva moci jet: Zina je pořád ještě v nemocnici (ošklivá »flegmóna«) a Grigorij má nervy nadranc. *Já se na tohle nehodím.* A pak Grigorij mluví jenom německy (a to ještě špatně), a nemít »Francouze« pro nás znamená ztratit devět desetin!!

* Viz V. I. Lenin, Zpráva ÚV SDDSR a směrnice delegaci ÚV na bruselské poradě[138] (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 379—421). *Red.*

** Nový předseda tu ještě není, ale musí přijet co nevidět. *Red.*

*** Doufám, že teď mou prosbu neodmítneš. Dobrý »přednes« ve francouzštině, v dobré francouzštině, naší straně mimořádně pomůže. *Red.*

267
S. G. ŠAHUMJANOVI

[Před 6. 7. 1914]

Milý Surene!

Divím se, že jste neodpověděl (nebo jste si toho nevšiml) na to podstatné v návrhu zákona[201]. *Jak* určit proporcionální část výdajů na vzdělání různých národů (budeme-li žádat, aby tato část nebyla menší, než je podíl příslušného národa na počtu obyvatelstva celé země)?

Nad tím se musíte zamyslet. Shromáždit údaje. Projít literaturu. Upřesnit. Uvést čísly podložené příklady ze života na Kavkaze.

A zatím Vy o tom ani slovo!

Zahrnovat autonomii do práva na sebeurčení *není správné.* Je to vyložená chyba. Viz mé statě v *Prosvěščeniji.** Jste na vahách a cosi »hledáte«. Marně. Je nutné *pochopit* program[316] a postavit se za něj.

Napište mi kritiku na mé články v *Prosvěščeniji* — popovídáme si.

Prosazovat **státní** jazyk je hanebné. To je stanovisko policajtů. Ale *propagovat* mezi malými národy ruštinu — v tom není ani za mák policajtství. Cožpak nechápete rozdíl mezi policejním karabáčem a propagací uskutečňovanou svobodným člověkem? To je neuvěřitelné!

»Já zveličuji nebezpečí velkoruského nacionalismu«!!! To se Vám povedlo! Trpí snad 160 miliónů obyvatel Ruska *arménským* či *polským* nacionalismem? Nestydí se marxista *v Rusku* zastávat hledisko arménského hokynáře? Je to velkoruský nacionalismus, který utlačuje a řídí *politiku* vládnoucích tříd Ruska, anebo nacionalismus ar-

* Viz Kritické poznámky k národnostní otázce[155] (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 143—178) a O právu národů na sebeurčení[173] (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 273—337). *Red.*

ménský či polský?? Z »arménské« zaslepenosti se stáváte Handlangerem* Puriškevičů a *jejich* nacionalismu!

Teď o něčem jiném. Neprodleně sežeňte a pošlete přesné údaje: 1. Odkdy a jak často vycházejí sociálně demokratické noviny v gruzínštině, arménštině a v jiných jazycích na Kavkaze (od toho a toho dne a roku do . . .). Vyšlo tolik a tolik čísel. *Likvidátorské* i *naše.* 2. Náklad všech těchto novin. 3. Počet dělnických skupin, které poskytovaly peněžní příspěvky. 4. Jiné údaje. — **Pospěšte si.** Pro Vídeň potřebujeme *fakty,* ne fráze. Odpovězte obratem.

Váš *V. I.*

268

A. S. JENUKIDZEMU**

[6. 7. 1914]

1. Kdy vyšlo první a kdy poslední číslo každých z těchto novin? (od roku 1911).
2. Jsou v novinách peněžní výkazy?
   Kdy?
   Kolik?
   Všechno sečíst a shrnout.
3. Zda existují dělnické skupiny a zda poskytují peněžní příspěvky.
   (Všechno sečíst *podle jednotlivých let.)*
4. Rovněž tak pozdravy a rezoluce od dělníků.
5. Rovněž tak ostatní rezoluce a pozdravy.
6. Rovněž tak hlasování pro »šestku« a »sedmu«.
7. Všechno *obdobné.*

* — přisluhovačem. *Red.*

** První část tohoto dopisu opsala N. K. Krupská z Leninova dopisu S. G. Šahumjanovi (viz tento svazek, s. 339—340). *Red.*

269

I. F. ARMANDOVÉ

[Před 9. 7. 1914]

Dear friend! Radím, abyste otázku společné delegace s likvidátory nebo dvou samostatných delegací teď neřešili, tj. nemluvili o ní. »Delegátky rozhodnou samy.«[336]

(My ovšem prosadíme dvě různé delegace: podle stanov internacionály je třeba zkusit to nejdřív společně, a jestliže *se nedohodnou,* pak o rozdělení hlasů rozhodne byro.)

Pokud jde o referát Kollontajové, souhlasím s Tebou: ať zůstane, ale ne za Rusko. A Ty si v diskusi vezmeš slovo jako první nebo druhá.

Best wishes. Yours truly* *V. I.*

Čekal jsem dneska od Tebe odpověď. Pořád nic. Dopisy jdou déle než do Bruselu!

Zásilku jsme dostali. Many thanks. I've got your despatch. Many, many thanks! M-r chairman is *not yet* here!! And I do not yet know, if my proposition (to send you) will be voted (if not, Gregory will go himself). More thanks!!**

* Všechno nejlepší. Tvůj oddaný. *Red.*

** — Mockrát děkuji. Dostal jsem Tvůj telegram. Moc a moc děkuji. Pan předseda tu *ještě není!!* A já ještě nevím, bude-li můj návrh (poslat Tebe) přijat (pokud ne, pojede Grigorij sám). Ještě jednou děkuji!! *Red.*

270
I. F. ARMANDOVÉ

[Před 9. 7. 1914]

Milá přítelkyně! Právě jsem se definitivně domluvil s Grigorijem, že nepojede (Zina je stále nemocná!) (ani já nepojedu) a že *Tebe a Popova* (a pravděpodobně + Kamského + **Safarova** jenom jako tajemníka) *ústřední výbor schválil.*

Zítra pošlu začátek a konec zprávy[138]. Připravuji pro Tebe ještě spoustu rad: jsem přesvědčen, že parádně rozbiješ jak Plechanova (jede!!), tak Kautského (jede). Dáme jim za vyučenou . . . bude to báječné!

Tvůj *V. U.*

271
I. F. ARMANDOVÉ

[Před 10. 7. 1914]

Dear friend!

Právě jsem poslal dopis Papašovi (Mr. Harrison. 35. Mornington Crescent. 35. London. N. W.), je členem mezinárodního socialistického byra, aby poslal Popovovi (Popoff, rue du Beffroi. 2. A. Bruxelles) mandát pro pět osob.

Petrovová (= Inessa; likvidátorům raději jméno neříkat!)
Popov
Vladimirskij
Jurjev
Volodin* (Safarov)

* V rukopisu jsou jména Jurjev a Volodin škrtnuta. *Red.*

Poslední dva *pravděpodobně nepojedou.*

Odpusť mi laskavě, že píšu tak zmateně. We have many guests and I am extremely nervous, almost ill.*

Posílám doporučeně zprávu[138] ústředního výboru. Přelož ji prosím Tě, tj. hned ji začni překládat (snaž se, aby to vyšlo *co nejzdvořileji, zmírňuj* ostrá slova a nadávky) a během překládání postupně posílej ruský text *Popovovi.*

(Nechal jsem si svůj koncept, abych mohl posílat opravy a doplňky a abych I could take a counsel of Mr. Chairman who is not yet here but *must* come soon**).

Radím Ti, překládej to tak, aby to vyhovovalo Tobě, a ne pro tisk ani pro byro (Popov potom udělá z Tvého konceptu čistopis a dá ho byru) — snaž se to udělat tak, jako bys mluvila spatra, jen podle poznámek. (Ruský text[138] si vezmi s sebou, ale likvidátorům ho **nedávej;** řekni, že sis ho s sebou nevzala, že máš jen překlad.)

Začni překládat od IV. části (»podmínky«). To je ze všeho nejdůležitější a je to také třeba co nejdřív poslat Popovovi (on si to musí prostudovat, sám se připravit a promluvit s Berzinem).

NB [Až budeš dělat koncept zprávy ve francouzštině, nechávej místo na opravy a doplňky.

Bylo by nejlepší, kdybys byla v Bruselu 15. Ale nemůžeš-li, stačí i 16. Dohodni se písemně s Popovem.

NB [Tužkou psané cifry znamenají stránky mého konceptu pro případ, že bych dělal opravy a změny.

* Máme spoustu hostů, a tak jsem strašně nervózní, málem nemocný. *Red.*

** se mohl poradit s panem předsedou, který tu ještě není, ale *musí* přijet co nevidět. *Red.*

Informuj mě prosím Tě co **nejčastěji** (třeba jen kratinkými dopisy), jak pokračují Tvoje přípravy, o nejasnostech etc.

Yours very truly *V. I.*

P. S. Radím Ti, požádej, abys mohla přednést zprávu jako první a v případě potřeby to odůvodni tím, že máš nemocné děti, takže kdyby Ti přišel telegram, musela bys ihned odjet domů.

Píšu Kamskému a žádám ho, aby shromáždil **všechny** materiály. Zítra a pozítří odtud pošlu Tobě a Popovovi *balíčky.*

Přečti si, co je na rubu, bude se Ti to hodit; omylem jsem totiž na zadní straně dopisu Tobě napsal Popovovi!!*[194]

272
I. F. POPOVOVI

[Před 10. 7. 1914]

Všechny dokumenty, které dostanete z Paříže, *Pitěru* a odjinud, uschovejte výhradně pro použití na poradě a potom *mi je v pořádku vraťte.*

Jestli z Pitěru pošlou 18. číslo listu Stojkaja mysl[337] a buržoazní noviny ze 4. a 5. dubna 1914, je třeba to připojit jako materiál ke *zprávě*[138] *ústředního výboru* (o postoji likvidátorů k demonstraci ze 4. 4.[338]). Zprávu posíláme Inesse.

Vy a Vladimirskij (Inessa přednese zprávu francouzsky) budete mít jako hlavní úkol co nejpřesněji zapsat celý průběh, hlavně vystoupení Němců *a zejména Kautského* — a poslat o tom zprávu ústřednímu výboru.

Důrazně požadujte, aby se všechno překládalo do francouzštiny, a neuznávejte (v tomto směru) němčinu.

* Viz dokument č. 272. *Red.*

273

I. F. ARMANDOVÉ

[Mezi 10. a 16. 7. 1914]

My dear friend! The precedent letter I've sent in too much hurry. Now I can more quietly speak about our »business«.*

Doufám, že jsi zprávu rozluštila.[339] Nejdůležitější jsou podmínky, *1.* — *13.* (a dále 14. — pomlouvačná, méně důležitá). Ty je třeba vypíchnout.

NB: Vsuvka o demonstraci 4. 4. 1914 patří *do zprávy* k otázce *zastavení* likvidátorského listu. O Plechanovově Jedinstvu do zprávy k otázce *zahraničních skupin.*

Jsem přesvědčen, že patříš k lidem, kteří se rozvíjejí, rostou, stávají se silnější a odvážnější, když musí samostatně řešit odpovědné úkoly, a proto absolutně *nevěřím* pesimistům, tj. těm, co říkají, že Ty . . . že asi sotva . . . To je nesmysl! Tomu nevěřím! Zvládneš to na výbornou! Skvělým jazykem je všechny napadrť rozbiješ a Vanderveldovi nedovolíš, aby Tě přerušoval a okřikoval. (Kdyby něco, podejte oficiální protest *celému* výkonnému výboru a pohrozte odchodem + podejte písemný protest jménem celé delegace.)

Přečíst zprávu[138] Ti musejí dovolit. Řekneš, že o to žádáš a že *máš* přesné praktické *návrhy.* Co už může být praktičtějšího a věcnějšího? My předložíme své, vy předložíte své, a pak se uvidí. Buď přijmeme společné, nebo budeme referovat svým sjezdům, *my sjezdu naší strany.* (Ve skutečnosti je však jasné, že nepřijmeme *vůbec nic.*)

Podle mého je nejdůležitější dokázat, že jedině my jsme strana (tamti jsou fiktivní blok nebo skupinky), jedi-

* Milá přítelkyně! Předchozí dopis jsem poslal v příliš velkém spěchu. Teď mohu mluvit klidněji o naší »záležitosti«. *Red.*

ně my jsme dělnická strana (tamti jsou buržoazie, která poskytuje peníze a všechno schvaluje), jedině my jsme *většina,* čtyři pětiny.

To za prvé. A za druhé je třeba *co nejpopulárněji* vysvětlit (já bych to bez znalosti jazyka absolutně nesvedl, ale Ty to dokážeš), že *organizační výbor* = fikce. Realitou, kterou tato fikce zastírá, je *pouze* skupina likvidátorských publicistů v Petrohradu. Důkaz? Publikované materiály . . .

Rozpad srpnového bloku. (Viz Prosvěščenije, č. 5, (NB Odchod Lotyšů.) svou stať* posílám Popovovi.)

Jejich argument: mezi Lotyši máte (tj. vy bolševici) převahu malou, vaše většina je slabá. Odpověď na to: »Ano, slabá. Chcete-li si však počkat, zanedlouho bude écrasante.**«

V lednu 1912 jsme vyloučili skupinu likvidátorů ze strany. A výsledek? Vytvořili nějakou *lepší* stranu? Nevytvořili *žádnou.* Srpnový blok se jim úplně rozpadl, buržoazie jim pomáhá — dělníci od nich utíkají. Buď přijmete naše podmínky, nebo nebude žádné rapprochement***, natož pak unité****!!

Argumenty proti Jagiełłovi: *cizí* strana. Nevěříme jí. Ať se Poláci sjednotí.

Argument proti Rose Luxemburgové: *reálná není její* strana, ale »opozice«. Důkaz: za Varšavu byli *tři voliteé* za dělnickou kurii: *Zalewski, Bronowski* a Jagiełło. *Oba první* patří k opozici. (Jestli se o tom Rosa nezmíní, je třeba to z ní vypáčit. Bude-li to popírat, je třeba žádat zaprotokolování a prohlásit, že *nepravdu* Rosy L. *odhalíme.)* To znamená, že **všichni sociálně demokratičtí** volitelé za Varšavu = opozice (volby do IV. dumy).

* Viz V. I. Lenin, O porušování jednoty zastíraném pokřikem o jednotě[170] (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 203—226). *Red.*

** — drtivá. *Red.*

*** — sblížení. *Red.*

**** — jednota!! *Red.*

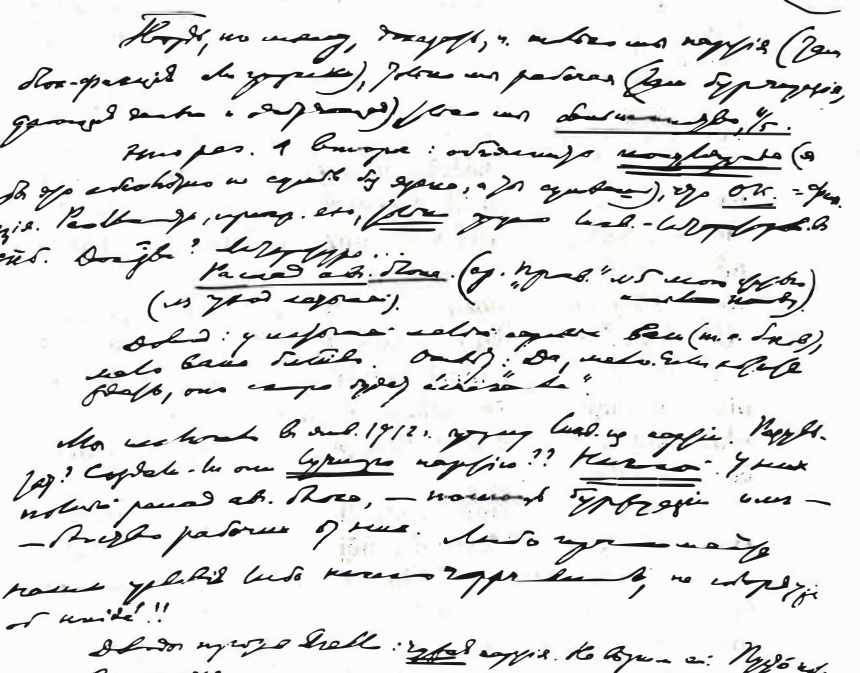

Druhá strana Leninova dopisu I. F. Armandové
Mezi 10. a 16. červencem 1914

A v ostatním Polsku? *Není známo!!* Uveďte *jména* voličů!!

Dopis Kautského[109] proti Rose a pro opozici byl v Pravdě.[340] Posílám toto číslo Popovovi. Může se *ocitovat.*

Vcelku se mi zdá, že jsem Ti poslal »podrobnůstek« (jak jsi chtěla) spíš *příliš* mnoho než příliš málo.

Ostatně jste tři a vždycky si najdete důkazy, argumenty a fakty, kromě toho vždycky máte právo poradit se zvlášť — koho určíte za mluvčího delegace etc.

Organizační výbor a Bund budou drze *lhát:*

»Že oni taky mají ilegalitu. Že to uznala srpnová konference . . .«

Není to pravda! Co zahraniční literatura? Tisk?

Odchod Lotyšů? Jejich verdikt?

Citáty z časopisu Naša zarja a listu Luč proti ilegalitě!! (Že to jsou »nepodařené výroky«?? To není pravda! To říká *dole* hlouček, *hrstka* likvidátorských dělníků, a je to do nebe volající dezorganizace.)

Nebo: ani vy nemáte ilegalitu

a přitom Pravda ve 40 000 výtisků křičí o ilegální práci. Nebo se snad dělníci dají oklamat??

a co porada z léta 1913 a její *usnesení*[165]: šestka poslanců má vystoupit. A potom 6722 hlasů pro nás, 2985 proti. Většina 70 %!!

Do odborů a pojišťovacích pokladen *se opřít* co nejvíc: to na Evropany působí nejsilněji. Nedovolíme likvidátorům dezorganizovat naši pevnou většinu v odborech a pojišťovacích pokladnách!!

I've forgotten the money question. We will pay for letters, *telegrams* (please wire oftener) & railway expenses, hotel expenses & so on. Mind it!

If possible try to be on Wednesday evening already in Brussels in order to arrange, *prepare* the delegation, sehrát se & so on.

If you succeed to receive the first report, for 1—2

hours, — it is almost all.* Pak už zbývá jen »stavět se na zadní«, tahat z nich »jejich« contrepropositions** (ke všem 14 otázkám) a prohlašovat: *nesouhlasíme,* předložíme to sjezdu naší strany. (Nepřijmeme ani jeden jejich návrh.)

Very truly. Yours *V. I.*

Přijde-li řeč na držitelské peníze, odvolejte se na rezoluci z ledna 1912***[40, 178] a odmítněte o tom dál mluvit. Řekněte, že se svého práva nevzdáváme!!

Posílám Popovovi Plechanovovy články (z Pravdy) o **likvidátorech****. Je třeba je ocitovat a říci, že Pravda je i nadále *stejného* mínění.

274

VYDAVATELSTVÍ PRIBOJ

[11. 7. 1914]

Vážený kolego! Jsem Vám velice vděčný, že jste mi poslal konec knihy Marxismus a likvidátorství[218]. Mám k Vám ještě jednu mimořádně naléhavou prosbu. Buďte tak laskav a pošlete okamžitě všechny vytištěné archy této kni-

* — Zapomněl jsem na finanční otázku. Zaplatíme dopisy, *telegramy* (prosím Tě, telegrafuj častěji) a cestovné, pobyt v hotelu atd. Pamatuj na to!

Je-li to možné, snaž se být už ve středu večer v Bruselu, abyste se mohli domluvit, *připravit* delegaci, sehrát se atd.

Podaří-li se Ti přednést zprávu na 1—2 hodiny jako první, je to téměř všechno. *Red.*

** — protinávrhy. *Red.*

*** Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 185. *Red.*

**** Jde o články G. V. Plechanova Pod gradom pul' (Běglyje zametki) [Pod krupobitím střel (Letmé poznámky)[300]], otištěné v Pravdě v dubnu až červnu 1913. *Red.*

hy (tj. celou knihu[218]) na adresu: rue du Beffroi. 2. A. Bruxelles. M-r Jean *Popoff*. Je to velice důležité a nesnese to ani minutu odkladu. Pošlete to expres, najměte doručovatele a pošlete ho speciálně na Varšavské nádraží. Všechny výdaje Vám na požádání ihned uhradím zvláštní poukázkou.

Bude-li to jen trochu možné, sežeňte nám prosím Vás (je to pro tak závažnou věc, jaká se vyskytne jednou za dva roky) další materiály (všechna čísla Pravdy a listu Severnaja rabočaja gazeta za dva týdny, časopis Naša zarja a *perly* likvidátorské publicistiky, poraďte se s redaktorem listu Trudovaja pravda[341]). Pošlete všechno najednou. Věřím, že neodmítnete. Články Bulkina[20] a Martova[234] ve 3. čísle časopisu Naša zarja, Axelrodovy články[3] o stranické reformě — to jest o revoluci, 18. číslo listu Stojkaja mysl, petrohradské buržoazní *večerníky* ze 4. 4. 1914 a *raníky* z 5. 4. 1914 a články o bloku narodniků s likvidátory v pojišťovací kampani. Všechno, co *stihnete* do odjezdu (patrně večerního) poštovního vlaku Varšavské dráhy.

275
I. F. ARMANDOVÉ

[12. 7. 1914]

Milá přítelkyně! Dnes (v neděli) přijeli dva dělníci, skvělí hoši, z našeho hlavního města. Nový předseda* naší parlamentní skupiny přijede zítra nebo v nejbližších dnech.

Přicházejí dobré zprávy. Teď je nesmírně důležité, aby ses zúčastnila »sjednocovací« porady v Bruselu. Můžeš to

* G. I. Petrovskij. *Red.*

stihnout za krátkou, kratinkou dobu — přijedeš 16. ráno a odjedeš z Bruselu 18. večer. Souhlasíš, viď?

Prosím Tě, souhlas.

Tvůj *V. I.*

P. S. Teď Ti budu psát často, abys byla o všem informována.

276

I. F. ARMANDOVÉ

[Před 13. 7. 1914]

Milá přítelkyně! Jsem ti nesmírně vděčný za Tvůj souhlas. Jsem prostě přesvědčen, že své důležité poslání splníš na výtečnou a náležitě odpovíš Plechanovovi, Rose Luxemburgové, Kautskému i Rubanovičovi (tomu drzounovi!), kteří jedou do Bruselu s nadějí, že proti nám všem a zejména proti mně uspořádají demonstraci.

Situaci znáš dostatečně dobře, mluvíš dobře, a tak jsem přesvědčen, že teď dokážeš být patřičně »impertinentní«. Nevykládej si prosím »ve zlém«, jestliže Ti dávám nějaké soukromé rady, abych Ti ulehčil těžký úkol. Plechanov s oblibou přivádí přítelkyně »do rozpaků« tím, že jim »najednou« začne říkat galantnosti (francouzsky apod.). Musíš na to být připravena, abys dokázala pohotově odpovědět — jsem u vytržení, soudruhu Plechanove, jste opravdu proslulý záletník (nebo galantní kavalír), nebo něco na ten způsob, abys ho zdvořile *usadila.* Připrav se na to, že budou všichni strašně zuřit (a to mi dělá velikou radost!), až zjistí, že tam nejsem, a pravděpodobně si budou chtít vylít zlost na Tobě. Jsem však přesvědčen, že ukážeš »drápky«, jak nejlíp dovedeš. Předem se kochám představou, jak se veřejně shodí, až narazí na chladný, klidný a trochu přezíravý odpor.

Plechanov rád »klade otázky« a přitom tázaného ze-

směšňuje. Radím Ti, abys ho hned usadila — máte jako každý účastník porady právo klást otázky, ale já vůbec neodpovídám Vám osobně, nýbrž celé poradě, a proto Vás co nejuctivěji prosím, neskákejte mi do řeči — abys »kladení otázek« okamžitě zvrátila v *útok* proti němu. Musíš neustále zaujímat útočný postoj. Nebo takhle: místo odpovědi a abych Vám odpověděla (*tak* to bude lepší), *vezmu si slovo,* až na mě přijde řada, takže budete plně spokojen. Z vlastní zkušenosti vím, že tenhle způsob platí na drzouny nejvíc. Jsou to zbabělci, kteří hned zkrotnou a ztichnou.

Nemají rádi, když citujeme rezoluce. A přitom je to nejlepší odpověď: přišla jsem na toto shromáždění hlavně proto, abych vás seznámila s *oficiálními* usneseními naší dělnické strany. Koho tato usnesení zajímají, tomu jedno z nich přečtu.

Zejména si nota bene předem přečti:

1. Rezoluci lednové konference z roku 1912 o ustavení konference.[342] To k otázce *pravoplatnosti* lednové konference roku 1912 (Rosa Luxemburgová pravděpodobně nadhodí otázku pravoplatnosti a jiní asi také). (Mimochodem: těší mě, že . . . Němci Ti budou rozumět špatně nebo vůbec ne — posaď se poblíž výkonného výboru a mluv *k nim.* Přitom Ty sama máš *plné* právo požádat Huysmanse po každém vystoupení Němců o překlad!)

2. Rezoluce z let 1912[176] a 1913[213] o **pružných** formách[343] (pro Kautského: ten hlupák nedovede pochopit rozdíl mezi uznáním *ilegality* a hledáním *nových* forem, jak **krýt** tuto ilegalitu a její organizaci).

3. Rezoluce z února 1913 o *jednotě zdola*[344]. (»Vy prý chcete vyloučit 670 skupin dělníků??« Nesmysl! My *je zveme.* — »Většina prý nemá právo vylučovat menšinu.« — Jedině tehdy, když menšina maří vůli většiny a nepodřizuje se oficiálním usnesením. A právě to je náš případ.)

Tvůj *V. U.*

Radím Ti nezapomínat na *oficiální* (vezmi si od Popova nebo od Huysmanse francouzský text rezoluce mezinárodního socialistického byra z prosince 1913) stanovení cíle konference:

Vyjadřovat společně vlastní názor
na sporné body!!

Nic víc! Vyjadřovat společně vlastní názor — a to ostatně děláš.

Pro *populární* (s Francouzi musíš hovořit maximálně populárně) výklad je velice důležité i téma o ilegální organizaci, o tom, že *tato organizace* vyžaduje mimořádnou důvěru, konspirativnost etc. Vám Evropanům je hej: máte legální stranu, pracuje veřejně, máte seznamy členů strany, máte možnost veřejné kontroly a prověrky! To je pak *všechno* snadné!!

U nás však *není možné* přesně a veřejně zjistit členství v ilegální organizaci strany a není možná veřejná kontrola. Proto je potřebné maximum důvěry, aby se dala udržovat kázeň a mohlo se svorně pracovat, avšak likvidátoři, kteří ilegalitu zavrhují, maří samu možnost společné práce.

Je však chybný názor, že se teď v Rusku nedá určit *síla* jednotlivých směrů a pro *koho* je většina.

Díky novinám a finančním *příspěvkům dělnických skupin* etc. se to určit *dá* naprosto spolehlivě a nesporně.

(Poslal jsem Popovovi řadu tabulek a dokumentů, aby přeložil jejich titulky a předložil je byru.)

Grigorij si myslí, že by se nemělo odcházet jen proto, že bylo zamítnuto pořídit protokolární zápis a publikovat ho; předložit písemné prohlášení je však nutné. *Výkonný výbor* je **prostředníkem.** To je třeba mít neustále na paměti (je to v oficiální rezoluci mezinárodního socialistického byra z prosince 1913[337]). Nikoli soudcem, nýbrž *prostředníkem.* Kdyby něco, je třeba prohlásit: děkujeme za prostřednictví, ochotně jsme je přijali, a ocitovat rezo-

luci MSB (z prosince 1913). »Prostřednictví« je jenom slovo, jenže my od prostředníka žádáme, aby odpůrci předal: 1. naše *podmínky* a 2. *objektivní údaje.* To je všechno!!

NB Jsme *autonomní* strana. To měj neustále na paměti. **Nikdo** nemá právo vnucovat nám svou vůli, ani mezinárodní socialistické byro na to *nemá právo.* Jestliže se uchýlí k *výhrůžkám,* budou to jen **prázdná slova.**

Zítra pošlu konec zprávy[138]. Teď čeká perná dřina Tebe, času je tak málo a práce hodně! Předem Ti děkuji.

Tvůj oddaný *V. I.*

277

I. F. ARMANDOVÉ

[Před 14. 7. 1914]

Milá přítelkyně!

Posílám materiály.

Přeložte

titulky

1. *peněžních sbírek*
2. *finančních* výkazů *Luče*
3. " " *Pravdy*
4. Objektivní údaje

toto vrátit

A toto všechno předložíme *byru.*

Ostatní je pro zprávu a pro diskusi. Všechno uschovejte a potom *vraťte.*

Připravujte se!!

278
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 16. 7. 1914]

Hanecki dává »ultimátum«: Dejte nám 250 korun, jinak do Bruselu nepojedeme. — Nepošleme!

Jsem rozhodně proti. Když *oni*[345] nepojedou, tím líp. Ať se Tyszka »smiřuje« s PSS, ale my *čekáme* odpověď od opozice.

To je nádhera!

Zavezte Haneckému **zamítavou** odpověď!

279
I. F. ARMANDOVÉ

[Nejpozději 16. 7. 1914]

Milá přítelkyně! Právě sedíme na zvláštní schůzi s novým předsedou a dalšími dělníky.[346] Situace je skvělá. Udělalas mi nesmírnou radost; jsem Ti vděčný, žes mě zbavila mých povinností v Bruselu (Martov je v Bruselu. Tvůj úkol je velice těžký, ale mimořádně důležitý). Jsem Ti neskonale vděčný za Tvou práci, která je tak nepříjemná a tak náročná.

Náš sjezd se bude konat v srpnu.[347] Skoro všechny potřebné peníze už máme.

Prosím Tě, promluv s Berzinem. Jaký má názor a plány? Kdo z nich se může zúčastnit? Jejich ústřední výbor? Nebo ne? Nebo dokonce jejich delegáti z místních organizací? Náš sjezd musí mít dobrý průběh. Promluv s ním otevřeně a o dalším se dohodneme písemně.

V sobotu večer nám určitě pošli velice podrobný telegram o výsledcích, závěrech aj. V neděli má náš telegrafní úřad otevřeno *jenom* od 8 do 10 dopoledne.

Náš předseda tu bude do neděle. Musí znát výsledky.

Zeptají-li se Tě na poradě, zda pozveme (tj. náš ÚV) na sjezd *národní* organizace, odpověz, že *ano*.

Tvůj upřímně oddaný *V. I.*

280
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Po 18. 7. 1914]

Milý příteli! Jistě už víte, jak dopadla bruselská porada: polská opozice přešla k likvidátorům!

Teď nastane období zrad, ale tím se nic nezmění.

Je jasné, že se do »společného sjezdu« — likvidátoři + Rosy + Alexinští + Plechanovové — míchat nebudeme.[348]

Jak je na tom Samojlov se zdravím? Jde to podstatně k lepšímu? Bude do Vídně zdráv? (Abych nezapomněl, připravujete se Vy na Vídeň? Odpovězte mi zevrubně.) Napište mi o Samojlovovi co nejpodrobněji.

Co mu zjistili při vyšetření žaludku?

Pozdravujte rodinu! Váš *Lenin*

281

I. E. GERMANOVI

[Po 18. 7. 1914]

Milý soudruhu Germane!

Zdá se mi, že ve vztahu lotyšské sociální demokracie k SDDSR (reprezentované ústředním výborem — k naší *části SDDSR* — jak si přejí vaši legitimisté, kteří chtějí tak trochu »počítat« s likvidátory) nastává důležitý okamžik.

Tady je nezbytná jasnost a poctivost.

V letech 1911—1914 byli Lotyši (jejich ÚV) likvidátory.

Na sjezdu roku 1914* vystoupili jako odpůrci likvidátorství, ale *jako neutrálové* mezi organizačním výborem a ústředním výborem.

Teď, po Bruselu, po rezoluci[260] z 32. čísla listu Trudovaja pravda[349], chtějí Lotyši vstoupit do naší strany a uzavřít dohodu s ústředním výborem.

Je to správné?

Je to správné, pokud si jasně uvědomí, co dělají, a postaví se k tomu poctivě.

Není to správné, pokud si jasně neuvědomí, co dělají, pokud se pevně nerozhodnou a nezváží následky.

Kdo touží po legitimitě ve smyslu obnovení stockholmsko-londýnské (1906—1907) SDDSR[324], ten ať radši do naší strany nevstupuje: nevzejde z toho nic než hádky, zklamání, urážky a vzájemné házení klacků pod nohy.

To byla »federace nejhoršího typu« (jak se praví v rezoluci[40, 180] lednové konference SDDSR z roku 1912)[350]. To je *prohnilé.* Pryč s takovou prohnilostí!

* Na IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje. *Red.*

Má-li jít o hájení zbytků federalismu (například stockholmské dohody[317] a *delegování* zástupců z lotyšského ústředního výboru do ústředního výboru sociální demokracie Ruska[351]), pak nemá cenu cokoli začínat! Na to podle mého názoru nepřistoupíme. To je koketování, diplomacie à la Tyszka (teď ji napodobují ničemové z polské opozice, kteří v Bruselu přeběhli k likvidátorům), a ne svorná práce. Existuje mezi námi *zásadní* shoda? Ano či ne? Pokud ano, musíme jít společně *proti* (1) likvidátorství, — (2) »nacionalismu« (= [a] »kulturně národnostní autonomie« a [b] separatismus Bundu), — (3) proti federalismu.

My jsme tato hesla vytyčili jasně a otevřeně před veškerým dělnictvem Ruska *už v lednu 1912.* Uplynula dost dlouhá doba. Každý si to mohl a musel nějak promyslet.

Budeme se tedy domlouvat — máme-li se už domlouvat — jasně a poctivě. Hrát si na schovávanou je podle mne nemístné a nedůstojné. Vedeme *těžký boj;* proti nám stojí všichni buržoazní intelektuálové, likvidátoři, nacionalisté a separatisté z Bundu, federalisté otevření i skrytí. Buď uzavřeme dohodu *proti* všem těmto nepřátelům, nebo to *raději odložíme.*

Raději zůstaneme jen při námluvách, než abychom se spoutali manželstvím, nemáme-li naprostou jistotu, že svazek bude trvalý!!

To všechno je můj osobní názor.

Ale velice rád bych se s vámi shodl a udělal si jasno. Jestliže jsme se v Bruselu v základních věcech shodli, můžeme a musíme se jeden druhého *bez diplomacie* zeptat, můžeme-li dosáhnout trvalé dohody.

Velice mě znepokojuje, že část Lotyšů

je pro kulturně národnostní autonomii nebo váhá,

je pro bundovský federalismus nebo váhá,

váhá, má-li vystoupit proti nacionalismu a separatismu Bundu,

váhá, má-li podpořit náš požadavek na zastavení likvidátorského listu kroužku dezorganizátorů v Pitěru[352] atd.

Je tato část velká? — vůbec a mezi členy ústředního výboru? — mezi dělníky a mezi inteligencí?

Má vliv?

Vždyť boj proti likvidátorům v Pitěru a v Rusku vedeme *my*. Co dál, jestliže nám *s dobrým svědomím* **nemůžete** pomáhat vést boj proti likvidátorům a bundovcům?? Pak by bylo přece nesvědomité, ba přímo nerozvážné uzavírat *trvalou* dohodu!

A teď ještě to hanebné kličkování polské opozice *pro* likvidátory (hlasování *pro* bruselskou rezoluci)[353], *pro* nacionalismus (považování kulturně národnostní autonomie za »sporný bod«), *pro* federalismus (požadování *staré* tyszkovské smlouvy z roku 1906 s polskou sociální demokracií[324]).

Jasnost, jasnost především! Kdo si neujasnil situaci a podmínky boje proletářské demokracie proti buržoazní (= likvidátoři a nacionalisté[321]), *ať radši počká.*

Chtěl bych znát Váš názor!

Váš *Lenin*

Velice rád bych věděl, jak se na tyto otázky dívá »Paragraf«. Ukažte mu dopis!

(Dejte prosím »14 bodů« našeho ÚV* na nějaký den Rudemu, ať si je přečte.)

* Jsou míněny podmínky »jednoty«, které bolševici předložili na bruselské »sjednocovací« poradě[138] (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 401—413). *Red.*

282
V. M. KASPAROVOVI

[Po 18. 7. 1914]

Milý příteli! Snažně Vás prosím, ujměte se úkolu informovat nás *po celou dobu revolučních událostí v Rusku.*[354]

Jsme tu bez novin.

Prosím Vás

1. posílejte nám každý den (jako obyčejný tiskopis) *berlínské* noviny s *nejvýznamnějšími* zprávami z Ruska (Vorwärts a snad ještě lépe Berliner Tageblatt[355]; vybírejte, kde je **víc telegramů** z Ruska);

2. rovněž ruské noviny z **Pitěru a Moskvy** (máme jenom list Kijevskaja mysl) — Reč, Novoje vremja *(od začátku červencových událostí)* . . .

3. telegramy o *zvlášť,* mimořádně důležitých událostech, kdyby k nějakým došlo, například k povstání v armádě apod.

Adresa pro všechno (i pro telegramy) *Ulianow* (jen dvě slova). *Poronin.*

Výlohy uhradíme. Napište **ihned** korespondenční lístek, zda se toho ujmete (doufám, že neodmítnete) a kolik peněz máme poslat.

(Poštovné i poplatek za telegram sem je stejný jako *uvnitř* Německa.)

Čekám tedy odpověď.

Váš *Lenin*

P. S. Posílejte prosím Vás také výstřižky z Vorwärtsu o **všem,** co se týká bruselské porady ve dnech 16.—18. 7. 1914 a tamního »bloku« (Rosa + Plechanov + Alexinskij + likvidátoři atd.).

283

I. F. ARMANDOVÉ

[19. 7. 1914]

Huysmans a Vandervelde se uchýlili k *všemožným* výhrůžkám. Ubozí diplomaté! Mysleli si, že nás (nebo vás) zastraší. Samozřejmě se jim to nepodařilo.

Říkáme si s Grigorijem, že by bývalo bylo moudřejší účast vůbec odmítnout. Ale dělníci v Rusku by to nepochopili, a tak ať *se* teď *učí* na konkrétním příkladu.

Ty ses zhostila úkolu líp, než bych to byl dokázal já. Nemluvě už o jazyku, určitě bych byl *vybuchl.* Nevydržel bych to komediantství a vynadal bych jim do padouchů. *A oni právě na to čekali* — právě k tomu nás provokovali.

Avšak vy a Ty také jste zachovali klid a rozhodnost. Extremely thankful and greeting you.*

Je mi divné, že dnes (v neděli) nepřišla depeše o *ukončení* porady. V sobotu ve čtyři hodiny měla skončit. Podali jste (tři delegáti, vy, Lotyši + polská opozice) písemné prohlášení?

Čekám na Tvé dojmy. Tvůj *V. U.*

284

I. F. ARMANDOVÉ

Neděle 19. 7. [1914]

Moje milá přítelkyně! Dnes poprvé jsem dostal dobrou zprávu (moc, moc dobrou!) — zřejmě ji psal Kamskij. Přijmi ode mne tisícerá díky!! Tvůj úkol byl těžký a . . .

* Jsem Ti nesmírně vděčný a blahopřeji Ti. *Red.*

Huysmans podnikl všechno proti Tobě a naší delegaci, ale Tys jeho výpady velmi zdařile odrazila. Prokázala jsi naší straně obrovskou službu! Obzvlášť vděčný jsem Ti za to, že jsi mě zastoupila. V telegramu (včera) stojí, že jste se »vy (my) a Lotyši« *účastnili* hlasování o nabubřelé rezoluci o taktice a organizaci (už neexistují rozdílné názory na taktiku etc.). Jsem přesvědčen, že je to přepsání. Vy a Lotyši jste se *neúčastnili* (stejně jako o programu).

Posledním trumfem likvidátorů je pomoc zahraničí, ale i tenhle trumf přebijeme.

Poslal jsem Tvému synovi 150 franků. Asi to bude málo, viď? Dej mi prosím Tě okamžitě vědět, o kolik víc jsi utratila. Hned to pošlu.

Náš sjezd se bude konat tady kolem 20.—25. srpna podle nového kalendáře. Máš být delegována

1. za výbor zahraniční organizace
2. za bruselskou delegaci.

Bylo by lepší, kdybys přijela dřív. Práce je spousta. Dohodněme se předem písemně.

Tvůj *V. U.*

. . .P. S. Vandervelde a Kautsky šíří pomluvy, že se prý Lenin »skrývá v Bruselu«[336]!! To jsou věci! Ach jo, tyhle sprosté drbny znají jen *jeden* způsob boje.

Huysmanse jste s Popovem usadili znamenitě. To mu patří. Napiš, nejsi-li moc unavená, moc rozzlobená. Nezlobíš se na mě, že jsem Tě přesvědčil, abys jela?

285

TAJEMNÍKOVI REDAKCE ENCYKLOPEDICKÉHO SLOVNÍKU VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH[410, 411]

21. 7. 1914

Velevážený kolego!

Ke své veliké lítosti Vám musím sdělit, že mě celá řada naprosto výjimečných a nepředvídaných okolností (počínaje odchodem Malinovského) donutila přerušit hned na začátku práci na stati o Marxovi[356], a po mnoha neúspěšných pokusech najít si čas k dalšímu pokračování jsem nutně dospěl k závěru, že tuto práci nemohu do podzimu napsat.

Velice se Vám omlouvám a pevně doufám, že se redakci Vaší tak užitečné publikace podaří najít jiného marxistu, který by jí stať v termínu dodal.

S veškerou úctou *V. Iljin*

286

I. F. ARMANDOVÉ

[Před 24. 7. 1914]

Milá přítelkyně. Dnes jsem dostal Tvůj dopis a dopis od Popova. Nemohu dost dobře pochopit, v čem se rozcházíte, ale předpokládám, že to není tak závažné. Závažné je *jenom* hlasování, a Tys jednala správně, že ses ho nezúčastnila. To je všechno.

Proč je Ti »krajně nepříjemné« psát o plnění povinností zástupce delegace? Tomu nerozumím. Váš spor s Po-

povem je malichernost. Proč jsi proti tomu, abys byla delegována??? Napiš mi to prosím Tě otevřeně!!

Dík za podrobnosti o poradě! Soudruh z lotyšské strany je tady.* Domluvíme se s ním přesně o jejich účasti na našem sjezdu.

Bylo by velmi dobré, kdybys navázala písemný styk s Kautským (je to padouch, absolutně bezcharakterní, podléhá nejrůznějším vlivům, neustále mění stanovisko podle záhadných pohnutek a je na mě nabroušený kvůli »případu s penězi«. Zvlášť hanebné je vystupovat jako »nezaujatý« nebo si hrát na »nezaujatého«, když je zaujatý a rozlícený především na mě po našem osobním sporu kvůli penězům. To je hanebné!). Jestliže Tě žádal, abys mu napsala, a můžeš-li přeložit do francouzštiny všechny zprávy a poslat mu je (*hlavně o 4. dubnu 1914),* bylo by to velmi dobré. Je to samozřejmě věc velice složitá, a pokud jde o mne, nenaléhám na Tebe. Jestliže chceš **Ty,** udělej to! (Můj osobní názor je, že by bylo dobré informovat Kautského a zejména mu velice podrobně *vysvětlit* celou věc týkající se 4. dubna 1914 a statistiku skupin — statistika[430] je zkráceně uveřejněna v Leipziger Volkszeitung z 21. 7. 1914. Jestli chceš, pošlu Ti ji, a jestliže si přeješ, *pomůžu Ti soukromě připravit dopis pro Kautského.* Teď je však velice obtížné zneškodnit hanebné intriky a Kautsky je obětí intrik Rosy Luxemburgové, Plechanova a spol. Plechanov je nejhanebnější přeběhlík, jako vždycky. Četla jsi, jak jsem se do něho pustil v 7. čísle listu Rabočij[357] a v 6. čísle Prosvěščenije?**)

Nemůžu teď najít adresu Neue Zeit. Chceš-li, můžeš psát *na adresu vydavatelství* Neue Zeit: *Stuttgart,* Furtbachstrasse. 12 *für* Genossen Karl Kautsky.

Idioti a intrikáni chtějí za pomoci Kautského prosadit

* Jde o E. Zvirbulise. *Red.*

** Viz V. I. Lenin, O avanturismu[177] a Metody boje buržoazní inteligence proti dělníkům[200] (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 239—242 a 338—369). *Red.*

na vídeňském kongresu rezoluci *proti* nám. Budiž!! Tomu zabránit nemůžeme. Ale zachováváme klid. To »usmiřuje« oportunisty, kteří také chtějí zvítězit.

Na poradě jste postupovali správně a straně jste prokázali velkou službu. Popov mi píše, že jsi byla nemocná. Tvůj hlas byl velice slabý. Co Ti je? Napiš mi prosím Tě podrobněji!! Jinak nebudu mít klid.

Srdečně Tě zdravím a přeji všechno nejlepší, hodně zdraví a spokojenosti.

Tvůj *V. I.*

287

JANSSONOVI NEBO STITZOVI

Poronin 25. července 1914
(Halič)

Velevážený soudruhu!

Odpusťte mi prosím, že jsem tak smělý a obracím se na Vás s prosbou, ačkoli se s Vámi osobně neznám. Nutí mě k tomu nedávné revoluční události v Rusku.

Našel jsem Vaši adresu, stejně jako adresu soudruha K. W. K. Janssona, ve 33. čísle Vorwärtsu (Berlín) z roku 1913 (8. 2. 1913)[423] (Ze života strany: Němečtí členové strany žijící ve Stockholmu). Naše spojení s Petrohradem obvyklou cestou (přes Varšavu) je teď nemožné.

Proto Vás prosím o několik spolehlivých konspirativních adres nebo aspoň o jednu spolehlivou konspirativní adresu ve Stockholmu. Musí to být adresa na důvěryhodného a *velmi pečlivého* soudruha. Nejlepší by bylo, kdybychom dostali *stálou* adresu. Můžeme si dopisovat německy, francouzsky nebo anglicky.

Ten soudruh by měl za úkol nalepovat na dopisy, které

dostane od nás, švédské známky a odesílat je do Finska (nebo do Petrohradu). Rovněž tak posílat dopisy *(s obálkami)*, které dostane z Finska (nebo z Ruska), na naši adresu: Ulianow. *Poronin* (Galizien). Kdyby to byly telegramy, sděloval by nám je telegraficky.

Budete-li tak laskav a zařídíte-li to, pošlu Vám okamžitě potřebnou finanční částku na poštovné a telegrafní poplatky (rovněž tak na obálky atd.).

Přikládám mezinárodní poukázku na odpověď.

K ověření své totožnosti sděluji, že v letech 1907—1911 jsem byl zástupcem SDDSR v mezinárodním socialistickém byru. Moje stranické krycí jméno je Lenin, pravé jméno Uljanov. Moje předchozí adresa, která je uvedena v mnoha tištěných dokumentech mezinárodního socialistického byra: Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. Paris. (XIV).

Od té doby, co jsem se usadil na vesnici v Haliči, jsem se této funkce vzdal. Naším zástupcem v mezinárodním socialistickém byru je teď soudruh Harrison (35. Mornington Crescent. London. N. W.).

Vůdce švédské strany soudruh Branting mě zná. Můžete mu zatelefonovat. Pro případ, že není ve Stockholmu, přikládám k ověření své totožnosti poštovní pásky ze socialistických novin, které dostávám.

Z pověření ústředního výboru
Sociálně demokratické dělnické strany Ruska
se stranickým pozdravem předem děkuje

N. Lenin
(Vl. Uljanov)

P. S. Prosím Vás, buďte tak laskav a pošlete přiložený dopis do Finska.

Wl. Uljanow
Poronin (Galizien)

288

J. RUDISOVI-GIPSLISOVI[358]

[26. 7. 1914]

Milý soudruhu Rude! Nedávno jsem mluvil s jedním velice váženým a významným lotyšským sociálním demokratem*, který mi vyprávěl o takzvané levé opozici v lotyšské straně. Vás řadil k ní.

Nevím, do jaké míry jste Vy a Vaši přátelé opravdu v »levé opozici« proti lotyšskému ústřednímu výboru. V každém případě jsem přesvědčen, že pokud je tomu tak, je to v duchu přísné loajality.

Tak či onak z toho vyplývá zřejmý fakt: jde o posun lotyšského ústředního výboru doleva. Důkazem je rezoluce[260] v 32. čísle listu Trudovaja pravda a odmítnutí hlasovat pro zatuchlou, nehoráznou rezoluci v Bruselu[336], která kryla likvidátory. Polská opozice hlasovala *pro;* podle mého názoru je to zrada nebo hanebná »hra« či diplomacie nejhoršího druhu.

Slyšel jsem, že čtvrtý obvod v Rize je pro těsnější spojení s naším ústředním výborem.[359]

Je to pravda?

Je většina lotyšských dělníků pro to, nebo není?

Podle mého by bylo důležité seznámit lotyšské dělníky s našimi »14 podmínkami«[317, 397]. Poslal jsem je Germanovi. Doufám, že neodmítne půjčit Vám je nakrátko, abyste si je mohl přečíst.

Dále by bylo důležité vyjasnit náš zásadní postoj k federaci. My jsme *proti* ní *zásadně.* Jsme pro demokratický centralismus. A je-li tomu tak, proč bychom měli hájit starou prohnilou »dohodu« s lotyšskými sociálními demokraty z roku 1906, v níž zůstávají body o *federaci* toho druhu, jako je *delegování* zástupců lotyšského ústředního

* Je míněn E. Zvirbulis. *Red.*

výboru do společného ústředního výboru?? Dokonce i Poláci ve Stockholmu (1906)[324] tento *federalistický* bod zásadně zavrhli.

Nevěřím, že by uvědomělí lotyšští dělníci byli pro tento bod — vždyť usnadňuje hru, diplomacii a kroužkaření. Pro práci je škodlivý.

Dále. Je pravda, že uvědomělí lotyšští dělníci váhají, pokud jde o nutnost bojovat proti separatismu Bundu a proti kulturně národnostní autonomii?? To by bylo moc smutné!

Byla přeložena do lotyštiny a publikována rezoluce naší letní (1913) porady o národnostní otázce?[360]

Polská opozice přešla v Bruselu na pozice likvidátorů a »tyszkovské« hry na diplomacii: nastavit nohu pravdovcům, zasadit jim ránu do zad a »před Evropou« se od nich distancovat. Podle Tyszkova vzoru chtějí teď prosazovat federalistické body dohod a »krýt« nacionalismus Bundu (kulturně národnostní autonomii), hájit prohnilou (pro likvidátory užitečnou) »zákonnost« strany **před rokem 1912** (tj. před tím, než se strana postavila *proti* likvidátorům).

Doufám, že Lotyši touto cestou nepůjdou. Rád bych znal Váš názor i názor Vašich přátel z Rigy, ze čtvrtého obvodu i jiných.

Tisknu Vám ruku. Srdečně Vás zdravím!

Váš *Lenin*

289

TAJEMNÍKOVI REDAKCE ENCYKLOPEDICKÉHO SLOVNÍKU VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH[209, 411]

[28. 7. 1914]

Vážený kolego! Před několika dny, kdy jsem přestal doufat, že budu moci práci[158] dokončit, poslal jsem Vám dopis, v němž jsem se s omluvou práce vzdal.* Nyní se však politické okolnosti, na nichž jsem tolik závislý, najednou znovu podstatně mění: za prvé, výjimečný stav v Petrohradu, jak jsem se dnes dočetl v ruských novinách, je vyhlášen do 4. 9. 1914, což zřejmě znamená, že do té doby bude zastaven list, do něhož jsem psal; za druhé, válka zřejmě na čas odsune řešení celé řady *naléhavých* politických záležitostí, které mě zatěžovaly. Proto bych teď mohl v započaté stati o Marxovi pokračovat a patrně bych ji zanedlouho dokončil. Pokud jste se zatím závazně nedohodl s jiným autorem, odpovězte mi prosím Vás telegramem (na můj účet): Uljanow. Poronin. Pracujte.

Pokud jste se již závazně dohodl s někým jiným, odpovězte mi laskavě lístkem.

V dokonalé úctě *V. Iljin*

290

G. L. ŠKLOVSKÉMU

[31. 7. 1914]

Milý G. L.! Právě jsem se dověděl, že mezinárodní kongres byl přeložen do Paříže na 9. srpna podle *nového* kalendáře. Doufám, že pojedete — a *o něco dřív,* abyste

* Viz tento svazek, s. 364. *Red.*

mohl v Paříži všechno připravit (Kamskij byl členem delegace v Bruselu a bude Vás podrobně informovat). Odpovězte ihned. Ještě důležitější je, zda pojede Samojlov. Bude moci jet? Je velice pravděpodobné, že to z Ruska nikdo z členů Státní dumy nestihne. Proto by měl Samojlov rozhodně jet. Nejraději to zařiďte tak, abyste jel společně s ním. Je možné ho ubytovat (vyžaduje-li to léčba) poblíž Paříže (aby tam bylo telefonické spojení) v penzionu (nebo dokonce v léčebném ústavu) ve vesnici vzdálené od Paříže přibližně tak půl hodiny jízdy vlakem. Do Paříže bude muset zajet maximálně dvakrát až třikrát, pokaždé na tři až čtyři hodiny (možná že ani ne na tak dlouho), takže s ohledem na léčení to patrně půjde zařídit. Musí se to jen předem promyslet a písemně se dohodnout. (My nejedeme; v mezinárodním socialistickém byru bude Litvinov nebo Kamskij) — napište na adresu: doktor Wladimirsky (rue Baillon. 10. Paris), on Vám poradí.

Snažně Vás prosím, vynaložte veškeré úsilí, abyste to co nejpečlivěji připravil a zařídil. Pokud by proti očekávání byla Samojlovova cesta *absolutně* nemožná, okamžitě mi pošlete telegram (adresa: Uljanow. Poronin) »není to možné«. A naopak, pokud je možné, aby Samojlov jel, a Vy si to všechno vezmete na starost, telegrafujte »jede« (= Samojlov jede), nebo »jedeme« (= jedete Vy i Samojlov). Telegrafická odpověď je pro mě *nezbytná* (snadno se dovtípíte proč[361]). Kromě toho ihned napište.

Zdravím Fjod. Nik. i Vaši rodinu.

Váš *V. I.*

P. S. Je možné — vypukne-li válka —, že budete pro mě dostávat dopisy a peníze. Doufám, že pak zařídíme spolehlivý poštovní styk. Budu-li nucen odjet, pošlu Vám telegram.

Absender: Wl. Uljanow. Poronin (Galizien).

291
V. M. KASPAROVOVI

[V druhé polovině července 1914]

Milý soudruhu!

Nemám Vorwärts, a přitom jsou tam teď (soudě podle výpisků z jiných socialistických novin) důležité věci — například ohlasy (a dopisy) o dělnickém hnutí v Petrohradu, o demonstracích etc.

Velmi nutně to potřebujeme (pro ústřední orgán i pro jiné účely).

Nemohl byste pořídit (a pořizovat) komplet výstřižků z Vorwärtsu k těmto otázkám (s uvedením data listu) a posílat nám je?

Můžete-li, pošlu Vám peníze na výlohy (napište kolik).

Jestli jste zaneprázdněn nebo v žádném případě nemůžete, dejte mi vědět.

Doufám, že Vorwärts sledujete. Byl tam překlad Plechanovova článku[298, 461] z listu Za partiju?[362]

Budu Vám velice zavázán, shromáždíte-li rovněž výstřižky z buržoazních novin o nynějších bouřlivých událostech v Pitěru.

Pospěšte si!

Čekám odpověď.

Váš *Lenin*

PŘÍLOHY

1

ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR

Vážení soudruzi!

Když zástupci bolševiků předávali podmínečně třem »držitelům« majetek bolševického ústředí, napsali ve svém prohlášení, které poslední plenární zasedání ÚV[61] schválilo, toto:

»Za okolnosti, které by nás donutily požadovat od držitele vrácení peněz, považujeme: budou-li menševici pokračovat ve vydávání svého hlavního frakčního orgánu, ponechají-li si menševici frakční pokladnu, odmítnou-li spolupracovat s celostranickými ústředími v Rusku i v zahraničí.«

Když plenární zasedání schvalovalo naše prohlášení, usneslo se: »Jestliže . . . zástupci bolševického směru s odvoláním na motivy uvedené v jejich prohlášení požádají, aby jim byla vydána částka zbývající k danému datu, řeší tuto otázku v plném rozsahu . . . definitivně tito držitelé, přičemž *se za tímto účelem předem svolá plenární zasedání, které k této otázce přijme usnesení.«**

Nyní tedy svým jménem a z pověření soudruha Meškovského vznášíme tento požadavek, který ústřední výbor schválil. Proto musí být plenární zasedání svoláno okamžitě. Žádáme zahraniční byro ústředního výboru, aby svolání pléna *urychlilo,* a jsme ze své strany připraveni tomuto urychlení všemožně napomáhat.

Paříž 5. 12. 1910

Lenin
Kameněv
Zinovjev

* Viz 11. číslo ústředního orgánu.

2

MANDÁT I. F. ARMANDOVÉ*

[Mezi 17. 5. a 6. 6. 1914]

Ústřední výbor . . . jménem ženských organizací SDDSR a skupin sociálně demokratických žen, které jsou součástí odborových organizací a organizací SDDSR, jakož i jménem časopisu *Rabotnica* (čísla 1—5, data), který vychází legálně a nemůže přímo mluvit o straně, pověřuje zastoupením v mezinárodním byru soudružku . . .

3

C. HUYSMANSOVI

[Před 29. 6. 1914]

Soudruhu Huysmansovi,
tajemníkovi mezinárodního socialistického byra

Potvrzuji tímto, že ústřední výbor Sociálně demokratické dělnické strany Ruska jmenoval soudruha Litvinova svým zástupcem v mezinárodním socialistickém byru.

Jménem ústředního výboru
Sociálně demokratické dělnické strany Ruska
N. Lenin

* Na dokument N. K. Krupská napsala: Kopie mandátu daného Ině. *Red.*

SEZNAM LENINOVÝCH DOPISŮ
ZAŘAZENÝCH
DO PŘEDCHOZÍCH SVAZKŮ
SEBRANÝCH SPISŮ

SEZNAM DOSUD NENALEZENÝCH
LENINOVÝCH DOPISŮ

POZNÁMKY

ÚDAJE K JEDNOTLIVÝM
DOKUMENTŮM

REJSTŘÍKY

SEZNAM LENINOVÝCH DOPISŮ ZAŘAZENÝCH DO PŘEDCHOZÍCH SVAZKŮ SEBRANÝCH SPISŮ

(Listopad 1910 — červenec 1914)

OTEVŘENÝ DOPIS VŠEM STRANĚ VĚRNÝM SOCIÁLNÍM DEMOKRATŮM. *Po 5. prosinci 1910.**
Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 47—59.

DOPIS RUSKÉMU KOLEGIU ÚV SDDSR. *Nejpozději 28. prosince 1910.*
Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 63—68.

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU. *Po 4. únoru 1911.*
Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 125—127.

RUSKÉMU KOLEGIU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU. *V únoru 1911.*
Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 178—181.

DOPIS PORADĚ ČLENŮ ÚV SDDSR V ZAHRANIČÍ. *Mezi 1. a 5. červnem 1911.*
Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 269—271.

DOPIS TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA HUYSMANSOVI. *V druhé polovině března 1912.*
Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 147—250.

DOPIS ŠVÝCARSKÝM DĚLNÍKŮM. *V červenci 1912.*
Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 39.

SEKRETARIÁTU MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA. *31. srpna 1912.*
Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 69—70.

DOPIS PŘEDSTAVENSTVU SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ STRANY NĚMECKA. *15. března 1913.*
Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 29—33.

* Data jsou uváděna podle nového kalendáře.

K PŘÍPADU PANA BOGDANOVA A SKUPINY VPERJOD *(Redakci Pravdy). 16. června 1913.*
Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 270—271.

O JEDNÉ NEPRAVDĚ *(Dopis redakci). 20. června 1913.*
Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 302—303.

DOPIS REDAKCI. *11. ledna 1914.*
Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 290.

DOPIS REDAKCI. *13. února 1914.*
Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 336—337.

SEZNAM DOSUD NENALEZENÝCH LENINOVÝCH DOPISŮ*

(Listopad 1910 — červenec 1914)

1910

DVA DOPISY TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

Před 22. listopadem a 18. prosincem 1910

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 433 a tento svazek, s. 18 a 31.

1911

M. A. ULJANOVOVÉ DO SARATOVA

Před 19. lednem 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 434.

DOPISY REDAKCI ČASOPISU MYSL DO MOSKVY

Před 24. lednem 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 434.

N. A. ROŽKOVOVI

Před 4. květnem 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 434.

* Do seznamu jsou zařazeny rovněž dopisy uvedené mezi nenalezenými Leninovými pracemi ve 20.—25. svazku Sebraných spisů.

M. V. OZOLINOVI

Mezi 30. květnem a 2. červnem 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 434.

ORGANIZAČNÍ KOMISI V ZAHRANIČÍ DO PAŘÍŽE

Před 19. červnem 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 435.

REDAKCI LISTU ZVĚZDA DO PETROHRADU

Před 24. červnem 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 435.

NEZNÁMÉMU ADRESÁTOVI

Mezi červencem a prosincem 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 435.

TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

Před 11. zářím 1911

Stručný obsah dopisu byl otištěn roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4, s. 661. V dopisu Lenin žádal, aby byl neprodleně zveřejněn jím poslaný text výzvy ústředního výboru demokratické strany Persie a aby o ní byly informovány členské strany byra.

SJEZDU SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE LOTYŠSKÉHO KRAJE

Před 12. zářím 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 435.

TELEGRAM G. L. ŠKLOVSKÉMU DO BERNU

Před 28. zářím 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 436 a tento svazek, s. 57—58.

TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

23. října 1911

Stručný obsah dopisu byl otištěn roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4, s. 663. V dopisu Lenin prosil o zaslání referátů z mezinárodních odborových kongresů a rezolucí z kongresů internacionály, aby se s nimi mohl seznámit; psal, že v případě nutnosti by mohl přijet a seznámit se s nimi v byru.

I. A. PJATNICKÉMU DO LIPSKA

1. listopadu 1911

Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 436.

1912

M. V. KOBECKÉMU DO DÁNSKA

Před 16. lednem 1912

V dopisu neznámému adresátovi z 16. ledna 1912 Lenin psal: »Vy pravděpodobně znáte soudruha Kobeckého. Poslali jsme mu několik dopisů, ale neodpovídá« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

1. července 1912

Stručný obsah dopisu byl otištěn roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2, s. 72. V dopisu Lenin prosil, aby mu byly všechny dokumenty posílány na adresu: Herrn Wl. Ulijanow, Zwierzyniec L. 218, Krakow, Oesterreich.

REDAKCI LISTU PRAVDA DO PETROHRADU

Před 6. červencem 1912

V dopisu redakci Pravdy napsaném nejpozději 6. července 1912 Lenin oznamoval: »Už v minulém dopisu jsem poslal seznam knih a prosil o odpověď, zda mi bude všechno posláno« (viz tento svazek, s. 84—85).

I. A. KISELJOVOVI

Před 30. červencem 1912

O tomto dopisu se Lenin zmiňoval L. B. Kameněvovi 30. července 1912: »Napsal jsem dlouhý „jímavý" dopis *Kiseljovovi.* Asi to nebude nic platné« (viz tento svazek, s. 94).

V. A. ĎOGOŤOVI DO PAŘÍŽE

Před 8. srpnem 1912

O tom, že tento dopis dostal, informuje Ďogoť Lenina v dopisu z 8. srpna 1912 (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

A. V. ANTONOVOVI (BRITMANOVI) DO PAŘÍŽE

Před 25. srpnem 1912

V dopisu L. B. Kameněvovi, napsaném před 25. srpnem 1912, se Lenin ptá: »Proč mi Antonov (Britman) neodpovídá? Je v Paříži? Není nemocný?« (viz tento svazek, s. 106).

REDAKCI LISTU PRAVDA DO PETROHRADU

Před 8. zářím 1912

Dne 8. září 1912 napsal Lenin redakci listu Pravda: »Znovu mě upomínáte o adresu známého. Už jste mě o ni jednou žádal a já jsem Vám ji poslal. Připsal jsem ji — dobře se na to pamatuji — až docela na konec jednoho dlouhého dopisu« (viz tento svazek, s. 108).

TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

25. září 1912

Stručný obsah dopisu byl otištěn roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2, s. 78. V dopisu Lenin sděluje svůj názor na termín svolání kongresu ve Vídni a upozorňuje, že příspěvky mezinárodnímu socialistickému byru budou vzhledem k volbám do IV. státní dumy zaplaceny později.

TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

3. října 1912

Stručný obsah dopisu byl otištěn roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2, s. 79. V dopisu Lenin sděluje, že se nemůže zúčastnit zasedání mezinárodního socialistického byra vzhledem k volbám do IV. státní dumy, a prosí o zaslání oběžníku č. 22 z roku 1912.

M. A. SAVELJEVOVI DO PETROHRADU

Po 18. říjnu 1912

Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 425 a tento svazek s. 190—191.

TELEGRAM G. V. PLECHANOVOVI DO SAN REMA (ITÁLIE)

17. listopadu 1912

V dopisu G. V. Plechanovovi ze 17. listopadu 1912 Lenin oznamoval: »Právě jsem Vám poslal telegram, že jsme schválili kombinaci, na níž jste se dohodl s Rubanovičem« (viz tento svazek, s. 130—131).

I. A. RUBANOVIČOVI

Před 19. listopadem 1912

V dopisu C. Huysmansovi z 19. listopadu 1912 Rubanovič oznamoval: »Dostal jsem dva dopisy od Plechanova, jeden od Lenina a rovněž Váš dopis s kopií Leninova dopisu« (viz časopis Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2, 1963, s. 85).

TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

V listopadu 1912

Stručný obsah dopisu byl otištěn roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2, s. 84—85. Dopis byl napsán v souvislosti s přípravami kongresu II. internacionály v Basileji.

TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

V prosinci 1912

Stručný obsah dopisu byl otištěn roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2, s. 85. V dopisu Lenin potvrzuje, že ÚV SDDSR jmenoval L. B. Kameněva členem MSB a A. M. Maleckého jeho pomocníkem.

1913

DOPORUČUJÍCÍ DOPIS G. M. VJAZMENSKÉMU PRO N. V. KUZNĚCOVA

Po 22. lednu 1913

Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 426 a tento svazek, s. 175.

DĚMJANOVI BĚDNÉMU DO PETROHRADU

Před 25. únorem 1913

Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 427.

TELEGRAM L. B. KAMENĚVOVI DO PAŘÍŽE

Před 6. květnem 1913

O tomto telegramu psal Lenin Kameněvovi před 12. květnem: »Ještě z Krakova jsem Vám *minulé* pondělí poslal telegram; prosil jsem Vás, abyste intenzívně psal do *Pravdy*, a ptal jsem se, *jaké budou projevy*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

PÍSEMNÝ VZKAZ A. S. JENUKIDZEMU

4. června 1913

Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 480.

N. D. KIKNADZEMU

Před 16. červnem 1913

Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 481.

PAŘÍŽSKÉ SEKCI BOLŠEVIKŮ

Před 25. červnem 1913

Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 481.

DOPISY ANDR. K—ČOVI*

Před 21. říjnem 1913

Na tyto dopisy se Lenin dotazoval redakce listu Za pravdu 21. října 1913: »Pozdravuji Andr. K-če. Dostal moje dopisy?« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS.)

A. M. GORKÉMU NA CAPRI (ITÁLIE)

V druhé polovině listopadu 1913

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen neúplný (od páté stránky) rukopis tohoto dopisu. V této podobě je dokument uveřejněn v tomto svazku, s. 261—263.

DOPISY M. M. LITVINOVOVI

Před 12. a 16. prosincem 1913

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 433—434.

* Takto je uvedeno v textu perlustrace. Jde zřejmě o A. I. Jelizarovovou-Uljanovovou, která měla krycí jméno Andrej Nikolajevič.

REDAKCI LISTU ZA PRAVDU DO PETROHRADU

16. prosince 1913

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen neúplný (od druhé stránky) rukopis tohoto dopisu (otištěn v tomto svazku, s. 267—268).

I. F. ARMANDOVÉ DO PAŘÍŽE

Koncem prosince 1913

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS jsou uloženy pouze dvě stránky tohoto dopisu (otištěn v tomto svazku, s. 273—274).

1914

I. F. ARMANDOVÉ DO PAŘÍŽE

Před 11. lednem 1914

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS jsou uloženy pouze dvě stránky tohoto dopisu (otištěn v tomto svazku, s. 280—281).

DVA DOPISY I. A. PJATNICKÉMU

13. ledna a 10. března 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 434.

I. F. ARMANDOVÉ DO PAŘÍŽE

Před 22. lednem 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 434.

I. F. ARMANDOVÉ DO PAŘÍŽE

Před 26. lednem 1914

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS jsou uloženy pouze dvě stránky tohoto dopisu (otištěn v tomto svazku, s. 284—286).

I. F. ARMANDOVÉ DO PAŘÍŽE

28. ledna 1914

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen neúplný rukopis tohoto dopisu, od třetí stránky. Tato část dopisu je otištěna v tomto svazku, s. 289—290.

DOPIS VL. × R.

28. ledna 1914

O tomto dopise se Lenin zmiňuje I. F. Armandové: »Přikládám dopis pro Vl. × R.« (viz tento svazek, s. 290).

REDAKCI ČASOPISU ZARJA POVOLŽJA

Před 2. březnem 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 435.

DOPISY I. F. POPOVOVI DO BRUSELU

Před 9. březnem 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 435.

K. M. KARLSONOVI DO BRUSELU

Před 9. březnem 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 436.

I. F. ARMANDOVÉ DO PAŘÍŽE

Po 15. březnu 1914

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen neúplný rukopis tohoto dopisu, od třetí strany. Tato část dopisu je otištěna v tomto svazku, s. 306—307.

N. V. ROMANOVOVI DO BRUSELU

Před 16. březnem 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 436.

P. M. KERŽENCEVOVI (LEBEDĚVOVI)
Začátkem března 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 436.

O. N. LOLOVI (V. STĚPAŇUKOVI)
Před 23. březnem 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 436 a tento svazek, s. 313.

G. CYPEROVIČOVI DO PAŘÍŽE
Před 25. březnem 1914

O tomto Leninově dopisu se ví z Cyperovičova dopisu ze dne 25. března 1914: »Vážený soudruhu! Váš dopis jsem dostal. Články o státním rozpočtu bohužel v žádném případě nemohu časopisu Prosvěščenije dodat. Absolutně to nemohu stihnout včas« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

I. F. ARMANDOVÉ DO PAŘÍŽE
26. března 1914

Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 437.

O. N. LOLOVI (V. STĚPAŇUKOVI)
Před 5. dubnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 471.

DOPISY I. F. ARMANDOVÉ DO PAŘÍŽE
Před 11. dubnem 1914

O těchto dopisech píše Lenin Armandové: »Ještě nevím, zda jsi dostala moje dopisy, v nichž jsem psal, že se ztratil dopis o Rachmetovovi« (viz tento svazek, s. 316).

A. A. BEKZADJANOVI
Před 11. dubnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 471.

V. R. MENŽINSKÉMU

Před 13. dubnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 472.

V. M. ZAGORSKÉMU

Před 17. dubnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 472.

DOPISY I. E. GERMANOVI DO BERLÍNA

Před 22. dubnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 473.

B. ANTONOVOVI

Před 28. dubnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 473.

L. S. RIVLINOVI DO ŠVÝCARSKA

Koncem dubna 1914

O tomto dopisu píše Lenin G. L. Šklovskému: »Totéž píšu Rivlinovi« (viz tento svazek, s. 319).

N. I. BUCHARINOVI

V dubnu 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 474.

O. N. LOLOVI (V. STĚPAŇUKOVI)

Před 13. květnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 474.

G. I. ČUDNOVSKÉMU

Před 21. květnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 474.

N. I. BUCHARINOVI

Před 21. květnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 474.

N. I. PODVOJSKÉMU DO PETROHRADU

Mezi 23. a 31. květnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 474.

G. L. ŠKLOVSKÉMU DO BERNU

Před 25. květnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 475.

DOPIS REDAKCI ČASOPISU PROSVĚŠČENIJE DO PETROHRADU

V květnu až červnu 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 476.

A. V. ANTONOVOVI (BRITMANOVI) DO PAŘÍŽE

Před 2. červnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 475.

DOPISY S. D. SOKOVNINOVI DO PAŘÍŽE

Před 4. červnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 475.

M. M. LITVINOVOVI

Před 6. červnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 475.

A. A. TROJANOVSKÉMU

Před 7. červnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 475.

M. F. VLADIMIRSKÉMU DO PAŘÍŽE

Před 13. červnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 476.

NEZNÁMÉMU DO MOSKVY

20. června 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 476.

O. N. LOLOVI (V. STĚPAŇUKOVI)

20. června 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 476—477.

N. V. KUZNĚCOVOVI DO PAŘÍŽE

Před 21. červnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 477.

G. L. ŠKLOVSKÉMU DO BERNU

Po 21. červnu 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 477.

M. F. VLADIMIRSKÉMU DO PAŘÍŽE

Před 23. červnem 1914

O tomto Leninově dopisu se ví z dopisu M. F. Vladimirského z 23. června 1914: »Váš dopis jsem dostal a rovněž dopis pro s. M.*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

M. K. VLADIMIROVOVI

Před 29. červnem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 477.

* — strýček Míša (krycí jméno M. A. Michajlova).

DOPISY VYDAVATELSTVÍ PRIBOJ DO PETROHRADU

Před 30. červnem a před 3. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 477.

M. M. LITVINOVOVI

Před 2. červencem 1914

O tomto Leninově dopisu se ví z dopisu M. M. Litvinova z 2. července 1914: »Jsem teď hrozně zaneprázdněn, proto jsem hned neodpověděl na Váš poslední dopis« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

A. V. ANTONOVOVI (BRITMANOVI) DO PAŘÍŽE

Před 3. červencem 1914

A. V. Britman napsal Leninovi 3. července 1914: »Milý Vladimíre Iljiči! Srdečný dík za hřejivá slova, která jste mi poslal po Nik. Vas. Váš postoj mi pochopitelně nesmírně pomůže, abych poměrně snadno snášel intriky Alexinského« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

A. A. BEKZADJANOVI

Před 4. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 478.

N. V. KUZNĚCOVOVI DO PAŘÍŽE

Před 7. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 478.

V. MICKEVIČIUSOVI-KAPSUKASOVI

Před 8. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 478.

M. M. LITVINOVOVI

Před 8. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 478.

VYDAVATELSTVÍ PRIBOJ
DO PETROHRADU

Před 10. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 478—479.

M. M. LITVINOVOVI

10. července 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 479.

TELEGRAM VÝKONNÉMU VÝBORU
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA
DO BRUSELU

Před 18. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 479.

DOPISY I. E. GERMANOVI DO BERLÍNA

Mezi 18. a 30. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 479.

I. F. POPOVOVI DO BRUSELU

Před 21. červencem 1914

Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 479—480.

POZNÁMKY

[1] *Rabočaja gazeta* — ilegální populární orgán bolševiků; vycházel nepravidelně v Paříži od 30. října (12. listopadu) 1910 do 30. července (12. srpna) 1912; celkem vyšlo devět čísel. Podnět k jeho založení dal V. I. Lenin. Oficiálně se o jeho vydávání rozhodlo na poradě zástupců SDDSR — bolševiků, menševiků stoupenců zachování ilegální strany, zástupců sociálně demokratické frakce v dumě aj. Tato porada se konala v době mezinárodního socialistického kongresu v Kodani v srpnu 1910. V říjnu 1910 napsal Lenin Oznámení o vydávání listu Rabočaja gazeta (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 429—435).

List řídil a redigoval Lenin, přispívali do něj bolševici S. I. Gopnerová, P. A. Džaparidze, N. A. Semaško, S. G. Šahumjan a další a rovněž menševici stoupenci zachování ilegální strany. Tajemnicí redakce byla N. K. Krupská. Značnou hmotnou pomoc poskytoval listu A. M. Gorkij. Náklad dosahoval až 6000 výtisků.

Šestá (pražská) celoruská konference SDDSR konstatovala, že list rozhodně a důsledně hájil stranu a její zásady, a prohlásila ho za oficiální orgán ÚV SDDSR. — *17*

[2] Během zasedání mezinárodního socialistického kongresu v Kodani (28. srpna až 3. září 1910 — podle nového kalendáře) zaslali členové ruské delegace V. I. Lenin, G. V. Plechanov a zástupce polské sociální demokracie A. Warski (A. S. Warszawski) protest vedení Sociálně demokratické strany Německa proti tomu, že se v jejím ústředním orgánu, v listu Vorwärts, objevil nepodepsaný článek Trockého obsahující pomlouvačné výpady proti SDDSR. Stejného obsahu byl i článek Trockého uveřejněný v časopisu Die Neue Zeit.

Proti pomluvám Trockého vystoupil Lenin v 17. čísle listu Social-demokrat z 25. září (8. října) 1910 článkem Jak někteří sociální demokraté seznamují internacionálu se situací v SDDSR, a dále článkem Historický význam vnitrostranického boje v Rusku, uveřejněným ve 3. čísle přílohy Diskussionnyj listok z 29.

dubna (12. května) 1911 (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 375—377 a 378—395).

Vorwärts — deník, ústřední orgán Sociálně demokratické strany Německa; vycházel v Berlíně od roku 1891. Od druhé poloviny devadesátých let, po Engelsově smrti, přešla redakce listu do rukou pravého křídla strany a soustavně otiskovala články oportunistů. Vorwärts vysvětloval tendenčně boj proti oportunismu a revizionismu v SDDSR, čímž podporoval ekonomisty a později, po rozštěpení strany, menševiky.

Die Neue Zeit — teoretický časopis Sociálně demokratické strany Německa; vycházel ve Stuttgartu v letech 1883—1923. Po Engelsově smrti začal časopis hlásat názory kautskistů a soustavně otiskoval články revizionistů. — *17*

[3] V. I. Lenin má na mysli článek A. V. Lunačarského Taktické proudy v Sociálně demokratické straně Ruska, otištěný 23. srpna 1910 v listu Le Peuple.

Le Peuple — deník, ústřední orgán Belgické dělnické strany. Vychází od roku 1885 v Bruselu, nyní jako orgán Belgické socialistické strany. — *17*

[4] *Naša zarja* — legální měsíčník menševiků-likvidátorů; vycházel v Petrohradu v letech 1910—1914. Stal se centrem likvidátorů v Rusku.

Žizň — legální společenskopolitický časopis, orgán menševiků-likvidátorů; vyšla jen dvě čísla — v srpnu a září 1910 v Moskvě. — *17*

[5] V. I. Lenin má na mysli přípravu k tisku legálního bolševického měsíčníku Mysl. První číslo vyšlo v Moskvě v prosinci 1910 v nákladu 3000 exemplářů. Časopis vycházel do dubna 1911; celkem vyšlo pět čísel.

Časopis byl založen z iniciativy V. I. Lenina; jeho úkolem bylo posílit boj proti legálním likvidátorským orgánům a vychovávat vyspělé dělníky a příslušníky inteligence v duchu marxismu. Lenin řídil časopis ze zahraničí a byl v pravidelném písemném styku s redakcí.

Do časopisu nejvíce přispívali W. W. Worowski, M. S. Olminskij, I. I. Skvorcov-Stěpanov, dále menševici stoupenci zachování ilegální strany — G. V. Plechanov, Ch. Rappoport a jiní. Poslední, páté číslo časopisu Mysl bylo zkonfiskováno a vydávání zastaveno. Zanedlouho začal v Petrohradu vycházet časopis Prosvěščenije, který byl faktickým pokračovatelem Mysli. — *17*

[6] Jde o vydávání legálního bolševického listu Zvězda.

Na podzim 1910 se v době zasedání mezinárodního socialistického kongresu v Kodani konala porada, které se zúčastnili V. I. Lenin, G. V. Plechanov, člen sociálně demokratické frakce ve III. státní dumě bolševik N. G. Poletajev a další. Na poradě bylo dosaženo dohody o vydávání legálního orgánu v Rusku a o tom, že do něho budou přispívat menševici stoupenci zachování ilegální strany. První číslo listu Zvězda vyšlo 16. (29.) prosince 1910. V té době byl list považován za orgán sociálně demokratické frakce v dumě. Od 25. čísla (od června 1911) bylo vydávání listu načas přerušeno, ale už od října 1911 vycházela Zvězda znovu s pozměněným složením redakce, bez účasti menševiků, stoupenců zachování ilegální strany. Redakčně a organizačně vykonali v listu mnoho práce N. N. Baturin, N. G. Poletajev, K. S. Jeremejev a M. S. Olminskij. Aktivně se na jeho vydávání podíleli V. D. Bonč-Brujevič, Děmjan Bědnyj a další. Lenin získal pro spolupráci A. M. Gorkého.

Pod Leninovým vedením se Zvězda stala bojovým marxistickým orgánem strany. Zpočátku byla vydávána v nákladu 7000—10 000 výtisků. Za událostí na řece Leně v roce 1912 dosahovala nákladu 50 000—60 000 výtisků. Redakce listu musela pracovat za neustálých represí ze strany carské vlády — konfiskace jednotlivých čísel, pokuty, zastavování listu a zatýkání redaktorů. Poslední číslo Zvězdy vyšlo 22. dubna (5. května) 1912. — *18*

[7] *Znanije* — vydavatelství založené roku 1898 v Petrohradu skupinou literátů; později s ním úzce spolupracoval a de facto ho řídil A. M. Gorkij. Ředitelem vydavatelství, který měl dispoziční právo, byl K. P. Pjatnickij. — *18*

[8] *Ústřední orgán SDDSR* — ilegální list Social-demokrat; vycházel od února 1908 do ledna 1917. Podrobněji o listu Social-demokrat viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 16, Praha 1984, poznámka 148. — *18*

[9] Je míněn list Golos social-demokrata, zahraniční orgán menševiků; vycházel od února 1908 do prosince 1911 nejprve v Ženevě, později v Paříži. V souvislosti s tím, že se Golos social-demokrata otevřeně postavil na obranu likvidátorů, odešel G. V. Plechanov v květnu 1909 z jeho redakce; od té doby se list definitivně vyhranil jako ideové centrum likvidátorů. — *19*

[10] *Reč* — deník, ústřední orgán kadetské strany; vycházel v Petrohradu od 23. února (8. března) 1906. Faktickými redaktory listu byli P. N. Miljukov a I. V. Gessen, jejich nejbližšími spolupracovníky M. M. Vinaver, P. D. Dolgorukov, P. B. Struve a jiní. Vojenský revoluční výbor při petrohradském sovětu vydávání listu 26. října (8. listopadu) 1917 zastavil. Později (do srpna 1918) vycházel dál pod názvy Naša reč, Svobodnaja reč, Věk, Novaja reč a Naš věk. — *19*

[11] *Sovremennik* — měsíčník pro literaturu, politiku, vědu, historii a umění; vycházel v Petrohradu v letech 1911—1915. Kolem časopisu se sdružovali menševici-likvidátoři, eseři, lidoví socialisté a levicoví liberálové. Sovremennik neměl žádné spojení s dělnickými masami. Roku 1914 charakterizoval Lenin zaměření Sovremenniku jako »směsici narodnictví a marxismu« (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 172). Významnou úlohu v počátcích existence časopisu sehrál A. V. Amfitěatrov; v letech 1913—1915 stál v jeho čele N. Suchanov (N. N. Gimmer).

Pod vlivem Leninova dopisu požádal A. M. Gorkij, aby v oznámení o Sovremenniku byla vypuštěna slova o jeho »stálé spolupráci« (viz Lenin—Gorkij. Dopisy. Vzpomínky. Dokumenty. Praha 1962, s. 80). V srpnu 1911 se Gorkij se Sovremennikem rozešel. Roku 1912, kdy se Amfitěatrov vzdal redigování měsíčníku, začal v něm Gorkij znovu publikovat. — *19*

[12] *Věstnik Jevropy* — historickopolitický a literární měsíčník buržoazně liberálního zaměření; vycházel v Petrohradu v letech 1866—1918. — *19*

[13] *Russkaja mysl* — měsíčník pro literaturu a politiku; vycházel v Moskvě v letech 1880—1918; do roku 1905 měl liberálně narodnické zaměření. V 90. letech občas uveřejňoval články marxistů. Po revoluci 1905 se stal orgánem pravého křídla strany kadetů. Řídil ho P. B. Struve. — *20*

[14] *Russkoje bogatstvo* — měsíčník; vycházel v letech 1876—1918 v Petrohradu. Počátkem 90. let přešel do rukou liberálních narodniků v čele s N. K. Michajlovským. Roku 1906 se stal orgánem polokadetské Lidové socialistické strany práce (enesů). — *20*

[15] *Sovremennyj mir* — měsíčník pro literaturu, vědu a politiku; vycházel v Petrohradu od října 1906 do roku 1918. Velmi úzce s ním spolupracovali menševici. Po uzavření bloku bolševiků

s menševiky stoupenci zachování ilegální strany přispívali do časopisu Sovremennyj mir i bolševici. Za první světové války se stal orgánem sociálšovinistů. — *20*

[16] *Školu na Capri* založili roku 1909 na italském ostrově Capri otzovisté, ultimatisté a bohostrůjci. Porada rozšířené redakce listu Proletarij odhalila frakční charakter a protibolševické zaměření této školy a upozornila, že její organizátoři nesledují »cíle bolševické frakce jako ideového směru ve straně, ale své vlastní, skupinové ideově politické cíle«. Škola na Capri byla rozhodně odsouzena jako »nové centrum frakce odštěpující se od bolševiků« (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 63).

Výuka ve škole byla zahájena v srpnu 1909; přednášeli v ní G. Alexinskij, A. Bogdanov, V. A. Děsnickij, A. M. Gorkij, M. N. Ljadov, A. V. Lunačarskij a M. N. Pokrovskij. Lenin odmítl oficiální nabídku organizátorů školy, aby přijel na Capri přednášet. V dopise posluchačům školy, kteří naléhali, aby jim přednesl cyklus přednášek, vysvětloval, že to nemůže udělat, protože tato »škola, *záměrně schovaná před stranou*« do »emigrantské Zlámané Lhoty«, má frakční ráz. Navrhl posluchačům školy, aby přijeli do Paříže »studovat skutečně sociální demokratismus«, a ne »*zvláštní* frakční „*vědu*“« otzovistů a bohostrůjců (Spisy 47, Praha 1989, s. 216—225).

Podrobnou historii školy a její charakteristiku podává Lenin v článcích O frakci stoupenců otzovismu a bohostrůjcovství a Ostudné fiasko (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 96—129 a 152—154). — *20*

[17] *Krasnoje znamja* — buržoazní časopis pro politiku a literaturu založený A. V. Amfitěatrovem. Vycházel v Paříži v roce 1906. Přispívali do něj A. M. Gorkij, K. Balmont, A. Kuprin, M. Rejsner a další. — *21*

[18] Protistranická škola v Bologni (listopad 1910 — březen 1911) byla pokračováním školy na Capri. Přednášeli v ní Bogdanov, Lunačarskij, Trockij, Ljadov, Maslov, Sokolov a další. Pozvání k přednáškám v boloňské škole dostal i Lenin. Ten však odmítl přednášet s odůvodněním, že rozbíječské akce organizátorů této školy jsou namířeny proti straně; pozval posluchače, aby přijeli do Paříže, kde pro ně uspořádá cyklus přednášek o taktice, o situaci ve straně a o agrární otázce. Přednášky v Paříži se neuskutečnily. — *21*

[19] Jde o peníze nezbytné na vydávání listu Zvězda. V dopisu V. D. Bončovi-Brujevičovi z 9. prosince 1910 (viz tento svazek, s. 25—26) Lenin oznamoval, že odesílá peníze na vydávání novin. — *24*

[20] Dne 17. prosince 1910 dostal Lenin oběžník mezinárodního socialistického byra z 15. prosince 1910, adresovaný stranám II. internacionály; obsahoval žádost o přezkoumání jednoho z pozměňovacích návrhů k rezoluci kodaňského kongresu (1910) týkající se rozhodčího soudu a odzbrojení, který kongres postoupil k posouzení mezinárodnímu socialistickému byru. Protože se v návrhu mluvilo o tom, že stávky dělníků zbrojního průmyslu jsou účelným prostředkem, který může válce zabránit, doporučilo MSB všem stranám, aby se obrátily na příslušné odborové organizace a podaly zprávu mezinárodnímu socialistickému byru. Lenin si udělal na oběžníku poznámky (viz Leninskij sbornik XXV, s. 260, 261). Když posílal oběžník mezinárodního socialistického byra redakci Social-demokrata ke zveřejnění, doprovodil ho tímto dopisem. Oběžník MSB ani Leninův dopis v Social-demokratu uveřejněny nebyly. — *26*

[21] Je míněn Plechanovův článek Karel Marx a Lev Tolstoj, otištěný v 19.—20. čísle listu Social-demokrat z 13. (26.) ledna 1911. — *28*

[22] *Sozialistische Monatshefte* — časopis, ústřední orgán německých oportunistů a jeden z orgánů mezinárodního revizionismu; vycházel v Berlíně v letech 1897—1933. Za první světové války zaujímal sociálšovinistické stanovisko. — *30*

[23] Lenin má zřejmě na mysli práci Agrární otázka v Rusku koncem 19. století, kterou napsal v roce 1908 pro Encyklopedický slovník vydávaný ve vydavatelství Granatových. Z cenzurních důvodů tehdy nebyla práce uveřejněna. Poprvé vyšla jako brožura roku 1918 ve vydavatelství Žizň i znanije.

Rukopis knihy se nedochoval. V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uloženo posledních šest stran této práce psaných na stroji. Na poslední stránce je uvedeno datum dokončení práce: »1. července nov. kal. 1908«. — *31*

[24] Leninův návrh odpovědi C. Huysmansovi, který Lenin poslal Plechanovovi, nebyl nalezen. Obsah návrhu odpovědi se zřejmě

shodoval s Leninovým dopisem redakci listu Social-demokrat ze 17. prosince 1910 (viz tento svazek, s. 26). — *31*

[25] Jedná se o Body dohody mezi polskou sociální demokracií na jedné straně a bolševiky a smířlivci na straně druhé, schválené 11. února 1911 v Paříži. Šlo o složení a nejbližší úkoly ústředních stranických institucí, zejména o druhý bod dohody, který zněl: »ÚV bude mít toto složení: 4 bolševici + 1 polský sociální demokrat + 2 plechanovovci (varianta: 1 plechanovovec + 1 golosovec) + 1 bundovec + 1 Lotyš.« Dále následuje vysvětlivka, kterou právě Lenin kritizuje, že anuluje všechen obsah první části bodu: »Teprve až Lotyš a bundovec jménem svých organizací oficiálně prohlásí, že za takového složení z ústředního výboru vystoupí, požádají naši ultimativně jako minimum: 3 bolševici + 1 polský sociální demokrat + 1 golosovec + 1 plechanovovec + 1 Lotyš + 1 bundovec.« Dohodu podepsali L. Tyszka, A. Rykov, G. Zinovjev a další. — *32*

[26] Jde o plenární zasedání ÚV SDDSR, známé jako »sjednocovací«, které se konalo ve dnech 2.—23. ledna (15. ledna—5. února) 1910 v Paříži. Podrobněji o zasedání viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 19, Praha 1984, poznámka 91. — *33*

[27] Je míněno prohlášení B. Goreva (Igora), které předložil zahraničnímu byru ústředního výboru 17. února 1911; týkalo se místa konání plenárního zasedání ÚV a kandidátů navržených menševiky (viz Leninskij sbornik XVIII, s. 16—17). — *34*

[28] Podle stanov ÚV schválených na lednovém plenárním zasedání ÚV SDDSR roku 1910 mohli být na zasedání pléna pozváni kandidáti ÚV, zvolení na V. (londýnském) sjezdu SDDSR, kteří »plní nějaký stranický úkol v Rusku«; menševici navrhovali jako kandidáta Romana (K. M. Jermolajeva), který již půldruhého roku spolu s jinými likvidátory mařil práci byra ÚV SDDSR v Rusku. — *35*

[29] Jde o prostředky, z nichž byla financována druhá vperjodovská škola; tyto prostředky poskytli převážně soudruzi z Uralu, kteří provedli miasskou expropriaci. — *36*

[30] Je míněn sborník Vperjod, orgán protistranické skupiny Vperjod; vycházel v Ženevě v letech 1910—1911. — *36*

[31] Jde o Leninovu stať Poznámky publicisty (kapitola II. »Sjednocovací krize« v naší straně) otištěnou roku 1910 ve 2. čísle přílohy Diskussionnyj listok[141] (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 259—324).

Diskussionnyj listok vycházel na základě usnesení plenárního (»sjednocovacího«) zasedání ÚV SDDSR z ledna 1910. Redakci tvořili zástupci všech proudů, jež ve straně existovaly, a všech národních organizací. Diskussionnyj listok vycházel jako příloha ústředního orgánu SDDSR listu Social-demokrat v Paříži od 6. (19.) března 1910 do 29. dubna (12. května) 1911. Vyšla tři čísla. — *37*

[32] *58 menševiků* — členové »I.« (menševické) pařížské skupiny pro spolupráci s SDDSR, kteří na plenární schůzi skupiny v Paříži schválili jakožto rezoluci o situaci ve straně provolání nazvané Všem členům strany. Později bylo uveřejněno v příloze k 24. číslu listu Golos social-demokrata z února 1911. Toto provolání obsahovalo výpady proti bolševikům a označovalo je za viníky krize ve straně — *40*

[33] Jde o leták Dopis soudruhům, který vydala v únoru 1911 v Paříži redakce listu Golos social-demokrata. V letáku se uváděla celá řada opatření, která měla zajistit likvidátorům, jak se oni sami domnívali, vítězství nad bolševiky. Zejména se navrhovalo přijmout do redakce ústředního orgánu zástupce Bundu. — *41*

[34] Dne 20. března (2. dubna) 1911 se v Moskvě konaly doplňovací volby do III. státní dumy. Sociální demokraté navrhli pro tyto volby jako kandidáta I. I. Skvorcova-Stěpanova, který byl v únoru zatčen a téměř ve stejné době, kdy se volby konaly, vypovězen na tři roky do Astrachaňské gubernie. — *42*

[35] Jde o protest bundovce Judina (člena byra ÚV SDDSR v Rusku) a bundovce Libera (Bera) (člena zahraničního byra ÚV) proti svolání plenárního zasedání ÚV v zahraničí. — *43*

[36] Dne 9. (22.) února 1911 byli v Petrohradu zatčeni L. M. Knipovičová, L. N. Radčenková, V. D. Bonč-Brujevič a další. — *43*

[37] Z Tyszkova dopisu Leninovi a Zinovjevovi z 20. března 1911 vyplývá, že Noginův návrh přenést zasedání »ruské části« ústředního výboru do zahraničí, který přednesl koncem února nebo začátkem března 1911 pod tlakem požadavků zahraničního ústředí

bolševiků, se setkal s protestem Judina a Lindova. Judin po nějaké době odjel na Kavkaz za menševikem Adrianovem s tím, že po příjezdu svolá zasedání v Rusku. Zasedání se ale nekonalo, protože když Nogin zjistil, že je sledován, zmizel na čas z Tuly. — *44*

[38] Jde o kampaň za svolání údajně »celostranické« konference. Kampaň byla zahájena v Trockého vídeňské Pravdě v dvojčísle 18/19 z roku 1911 a jejím výsledkem bylo nakonec svolání protistranické konference likvidátorů ve Vídni v srpnu 1912. — *44*

[39] Jde o Lindova (G. D. Lejtějzena), kterého Rykov v jednom ze svých dopisů Leninovi v roce 1911 označil za »šosáka a zbabělce«. Lindov jako člen byra ÚV SDDSR v Rusku byl v otázce svolání plenárního zasedání nerozhodný a kolísavý. — *46*

[40] To znamená z osmi členů byra ÚV SDDSR v Rusku — čtyři bolševici + jeden zástupce polských sociálních demokratů. — *46*

[41] Úkolem stranické školské komise (ustavené na základě usnesení lednového plenárního zasedání ÚV SDDSR v roce 1910) bylo zorganizovat v roce 1911 pro posluchače, kteří absolvovali vperjodovskou školu, doplňkové přednášky v Paříži.

M. L. Veltman-Pavlovič (Volontér), jeden z lektorů vperjodovské školy v Bologni, byl v březnu 1911 členem stranické školské komise. Tím, že práci komise hodnotil jednostranně a z frakčního hlediska, poštval proti ní posluchače a způsobil zastavení výuky. — *46*

[42] *Trybuna* — orgán Sociální demokracie Království polského a Litvy (SDKPaL). Vycházela ve Varšavě v letech 1910—1911. Faktickým redaktorem listu byl L. Tyszka. — *47*

[43] V dopisu A. I. Rykovovi z 10. března 1911 (viz tento svazek, s. 43—44) Lenin píše o tom, že posílá kopii dopisu N. A. Semaška (Alexandrova) jako člena zahraničního byra ústředního výboru. Zde se Lenin zřejmě dotazuje na tentýž dopis. — *47*

[44] Podpisy v závorkách — Pokrovskij + Gegečkori — patrně znamenají předpokládané podpisy pod oficiální odpovědí frakce na daný dopis. Od frakce přišla odpověď tohoto znění:

»6. dubna 1911, Petrohrad. Veleváženým soudruhu Vladimíre Iljiči. Projednali jsme podmínky k vypracování zprávy o činnosti frakce v dumě, jak jste je navrhl.

Pokud jde o složení redakční komise, považujeme za nutné upozornit na to, že účast J. M. (Stěklova — *Red.*) v této komisi pokládáme za naprosto nezbytnou. Pokud jde o termín vypracování zprávy, můžeme říci jen tolik, že je krajně žádoucí dokončit ji co nejdřív. Osnovu, kterou pošlete, projednáme a odešleme bez prodlení. V brzké době pošleme všechen potřebný materiál. Pokud jde o naši hmotnou účast, jsme nuceni konstatovat, že naše situace je bez přehánění krajně tíživá, takže naše účast by měla být minimální.

Z pověření frakce N. S. Čcheidze, N. Poletajev.

P. S. Neprodleně nám sdělte, že jste tento dopis dostal.«

Dopis napsal N. Poletajev a podepsal ho on a Čcheidze. — *48*

[45] Lenin má na mysli ruský překlad Kautského brožury Taktische Strömungen in der deutschen Sozialdemokratie, Berlin 1911 [Taktické směry v německé sociální demokracii], jehož začátek byl uveřejněn v 5. čísle časopisu Mysl (duben 1911) a který se stal záminkou k zastavení časopisu. — *50*

[46] Jde o článek K. Kautského Malthuziánství a socialismus[437], který vyšel v 18., 19. a 20. čísle časopisu Die Neue Zeit v únoru 1911. — *50*

[47] *Sovremennaja žizň* — bolševický legální časopis; vycházel v Baku v březnu—dubnu 1911. Vyšla tři čísla. — *53*

[48] II. pařížská skupina pro spolupráci s SDDSR vznikla 5. (18.) listopadu 1908 oddělením od společné pařížské skupiny bolševiků a menševiků. Roku 1911 byli členy II. pařížské skupiny bolševici V. I. Lenin, N. K. Krupská, N. A. Semaško, M. F. Vladimirskij, I. F. Armandová, L. N. Stalová, S. I. Gopnerová, V. K. Taratuta, N. V. Kuzněcov, A. S. Šapovalov a jiní, smířlivci A. I. Ljubimov, M. K. Vladimirov a další, a rovněž někteří vperjodovci.

Na schůzi skupiny 18. června (1. července) 1911, které předsedal M. F. Vladimirskij, se jednalo o situaci ve straně. Většinou 27 hlasů byla schválena rezoluce, kterou napsal Lenin (viz Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 301—309). Pro smířliveckou rezoluci, kterou předložila menšina skupiny, hlasovalo deset osob. Vystoupení smířlivců Ljubimova a Vladimirova na této schůzi označil Lenin za »nejhorší opakování nejhorších řečí ekonomistů«. — *53*

[49] *»Blok« smířlivců s polskými sociálními demokraty* (v tomto dopisu jde o Tyszku a Ledera) byl namířen proti bolševikům. Po poradě

členů ÚV SDDSR působících v zahraničí (červen 1911) vyvolali smířlivci Ljubimov a Vladimirov spolu se zástupcem polských sociálních demokratů Tyszkou spor o složení organizační komise v zahraničí pro svolání sjezdu a snažili se za podpory polských sociálních demokratů zajistit v ní většinu pro smířlivce.

»Sítě intrik« smířlivců a polských sociálních demokratů s golosovci se projevily v tom, že tito lidé podporovali Martova a Dana, kteří po červnové poradě vystoupili z redakce ústředního orgánu, z listu Social-demokrat. Pátý člen redakce Leder ultimativně žádal (vyhrožoval, že »odejde« z redakce), aby do redakce byli přijati další dva menševici. Smířlivci byli s polskými sociálními demokraty solidární. — *53*

[50] Jde o brožuru L. B. Kameněva Dvě strany, která vyšla v Paříži v srpnu 1911.

Dne 2. srpna napsal Lenin k této brožuře předmluvu (viz Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 311—314); při provádění korektur doplnil vsuvku (viz tamtéž, s. 315). — *54*

[51] Leninův dopis je odpovědí na dopis Huysmansův z 23. srpna 1911, v němž Huysmans žádá o opravení tabulky týkající se složení III. státní dumy. — *55*

[52] Jedná se o stranickou školu v Longjumeau (obec poblíž Paříže, kterou na jaře 1911 založili pod Leninovým vedením bolševici pro pracovníky stranických organizací velkých proletářských center v Rusku. Podrobněji o škole viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 20, Praha 1984, poznámka 129. — *56*

[53] »Jarmarkem« se zřejmě rozuměla porada členů ÚV SDDSR v Paříži 28. května—4. června (10.—17. června) 1911. — *56*

[54] *Kijevskaja kopějka* — buržoazní deník. Vycházel roku 1911. — *56*

[55] Jde o brožuru L. Martova Spasitěli ili uprazdnitěli? (Spasitelé, nebo ničitelé?); vyšla roku 1911. — *56*

[56] Referát na téma Stolypin a revoluce přednesl Lenin v Bernu 28. září 1911. V Ženevě přednesl referát na stejné téma 2. října 1911. — *57*

[57] Lenin má na mysli tyto publikace: všechna čísla listu Social-de-

mokrat, brožuru L. B. Kameněva Dvě strany s předmluvou V. I. Lenina (viz Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 311—314), Plechanovův Dněvnik social-demokrata a knihu S. T. Arkomeda Dělnické hnutí a sociální demokracie na Kavkaze, díl I., s předmluvou G. V. Plechanova, Ženeva 1910. — *58*

[58] Jde o přípravu VI. celoruské konference SDDSR, která se konala 5.—17. (18.—30.) ledna 1912 v Praze.

Čeští sociální demokraté značně pomohli při organizaci stranické konference. Nejenže poskytli místnost pro konání konference, ale také ubytovali delegáty v bytech českých dělníků a velmi dobře se o ně starali. V budově, kde se pražská konference konala (Hybernská ulice 7), je dnes Muzeum V. I. Lenina.

Podrobněji o konferenci viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, poznámka 65. — *58*

[59] Jde o telegram ústředního výboru demokratické strany Persie z 5. prosince 1911, který obdržel ústřední výbor SDDSR. Obsahoval protest proti vměšování ruského carismu a anglického imperialismu do vnitřních záležitostí perského lidu. — *61*

[60] Jsou míněny rezoluce VI. (pražské) celoruské konference SDDSR[40, 334]. Rezoluce a Zprávu o konferenci vydal v únoru 1912 v Paříži jako brožuru ústřední výbor SDDSR (viz rovněž KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, 1898—1924, Praha 1984, s. 187—211). — *62*

[61] V listu Zvězda bylo v letech 1911 a 1912 otištěno sedm povídek z cyklu Zkazky o Itálii od A. M. Gorkého. — *65*

[62] *Živoje dělo* — legální týdeník menševiků-likvidátorů; vycházel v Petrohradu od 20. ledna (2. února) do 28. dubna (11. května) 1912. Vyšlo celkem 16 čísel. Do týdeníku přispívali L. Martov, F. Dan, P. Axelrod a další. — *65*

[63] *Irkutskoje slovo* — týdeník menševicko-likvidátorského zaměření; vycházel v letech 1911—1912. — *66*

[64] Jsou míněny referáty o VI. (pražské) celoruské konferenci SDDSR (leden 1912). G. L. Šklovskij referoval o konferenci v Bernu a v Lausanne. Přednáškové turné po celém Švýcarsku se neuskutečnilo. — *67*

[65] Lenin má na mysli rezoluci, která byla 26. listopadu 1910 schválena na schůzi takzvaného stranického sociálně demokratického klubu ve Vídni[338] (tvořili ho převážně trockisté) a byla namířena proti listu Rabočaja gazeta. Rezoluce navržená Trockým vyzývala bez vědomí a proti vůli ÚV SDDSR zapojit se do příprav celostranické konference. — *68*

[66] Za sociálně demokratickou frakci ve III. státní dumě byli na pražskou konferenci strany delegováni N. G. Poletajev a V. J. Šurkanov (později odhalený jako provokatér); na konferenci se dostavili opožděně. Lenin se se sociálně demokratickými poslanci dumy setkal v Lipsku. — *68*

[67] K dopisu připsala N. K. Krupská následující text:

»P. S. Tato rezoluce tiskem ještě nevyšla, takže v referátu není možné se na ni odvolávat, to je jen pro informaci, kdyby oni s ní vyrukovali.

Pokud jde o ruské organizace, nikdo nedokázal nic říct, odbývali to větou, že „se mnoho důležitých organizací nezúčastnilo". Poukazovali na to, že jekatěrinoslavský delegát dostal jen hlas poradní, ale vůbec se nezmínili o tom, že právě tenhle delegát předložil rezoluci, že nebyla opomenuta ani jedna organizace, že organizační komise udělala všechno, co mohla, a její činnost zasluhuje plné uznání.« — *69*

[68] Na poradě zástupců zahraničního výboru Bundu, skupiny Vperjod, listu Golos social-demokrata, Trockého vídeňské Pravdy, menševiků stoupenců zachování ilegální strany a smířlivců, konané 12. března 1912 v Paříži, byla přijata protistranická pomlouvačná rezoluce, zaměřená proti VI. (pražské) celoruské konferenci SDDSR a jejím usnesením. Porada se usnesla seznámit s touto rezolucí mezinárodní socialistické byro, ústřední výbory a ústřední orgány německé, francouzské a rakouské socialistické strany, jakož i »držitele«. Jako leták ji otiskla vídeňská Pravda a bundovský Informacionnyj listok číslo 4. Na základě této rezoluce napsal Lenin jako zástupce ÚV SDDSR v mezinárodním socialistickém byru dva dopisy tajemníkovi MSB C. Huysmansovi (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 247—250 a tento svazek, s. 73—74). — *69*

[69] Je míněn článek G. V. Plechanova Ať odpočívá v pokoji![293], otištěný ve 2. příloze k 15. číslu Dněvniku social-demokrata.

Dněvnik social-demokrata — neperiodický orgán, který vydával s velkými přestávkami G. V. Plechanov v Ženevě od března 1905

do dubna 1912. Vyšlo celkem 16 čísel. V roce 1916 začal Dněvnik znovu vycházet v Petrohradu, ale vyšlo jen jedno číslo. — *69*

[70] Leninův dopis Redakci listu Zvězda z 25. nebo 26. března 1912 byl průvodním dopisem k článku Vyložte karty!, který Lenin napsal v březnu 1912. Článek ve Zvězdě nevyšel a poprvé byl otištěn až 21. ledna 1935 v 21. čísle Pravdy (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 217—221). Dopis nemá přímou souvislost s obsahem článku. — *70*

[71] Lenin má na mysli Ročenku 1910[369], vyd. 2, Petrohrad 1910 (Státní duma, třetí volební období, 3. zasedání). — *70*

[72] Brožura *Průvodce pro voliče (Náš volební zákon[371])* vyšla roku 1912 v Petrohradu.

Lenin přikládal vydání této brožury značný význam a vybíral a redigoval pro ni materiály (viz tento svazek, s. 78—79). — *70*

[73] Jde o legální bolševický deník Pravda, jehož první číslo vyšlo v Petrohradu 22. dubna (5. května) 1912. Usnesení o nutnosti vydávat masový dělnický deník schválila VI. (pražská) celoruská konference SDDSR.

Pravda začala vycházet za nového revolučního rozmachu, kdy celou zemi zachvátila vlna masových stávek v souvislosti se střílením do dělníků na řece Leně.

List byl vydáván z dělnických peněžních sbírek v nákladu kolem 40 000 výtisků, některá čísla dosahovala nákladu až 60 000 výtisků. Založení dělnického deníku charakterizoval Lenin jako významný historický čin petrohradských dělníků. Pravdu ideově vedl Lenin, téměř denně do ní psal a dával pokyny její redakci.

Členy redakce a jejími aktivními přispěvateli v různých dobách byli: N. N. Baturin, Děmjan Bědnyj, K. S. Jeremejev, M. I. Kalinin, N. K. Krupská, S. V. Malyšev, L. R. a V. R. Menžinští, V. M. Molotov, V. I. Něvskij, M. S. Olminskij, N. I. Podvojskij, N. G. Poletajev, K. N. Samojlovová, M. A. Saveljev, J. M. Sverdlov, N. A. Skrypnik, J. V. Stalin, P. I. Stučka, A. I. Uljanovová-Jelizarovová a jiní. Do Pravdy přispívali i bolševičtí poslanci ve IV. státní dumě. Své práce v ní publikoval A. M. Gorkij. — *70*

[74] *Savkovo město* — Jekatěrinoslav [Dněpropetrovsk], kde pracoval J. D. Zevin, který měl krycí jméno Savka. — *72*

[75] V listu Vorwärts z 26. března 1912 byl otištěn nepodepsaný po-

mlouvačný článek Trockého proti VI. (pražské) celoruské konferenci SDDSR a jejím usnesením. Němečtí oportunisté z Vorwärtsu odmítli uveřejnit Leninovu odpověď na výpady Trockého. Aby byli němečtí dělníci správně informováni o významu pražské konference, vytiskla redakce listu Social-demokrat Leninovu odpověď v němčině a vydala ji jako brožuru pod názvem Der Anonymus aus dem Vorwärts und die Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands [Anonym z listu Vorwärts a situace v SDDSR[442]]. Brožura byla rozeslána na 600 adres — redakcím německých sociálně demokratických tiskovin, místním výborům a knihovnám. — *73*

[76] Je míněna pomlouvačná rezoluce porady protistranických zahraničních skupin v Paříži z 12. března 1912. — *73*

[77] Jde o rezoluce pražské stranické konference z roku 1912 O likvidátorství a o skupině likvidátorů a O stranické organizaci v zahraničí[40, 168, 172] (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 182—184 a 186). — *73*

[78] Je míněn Dopis tajemníkovi mezinárodního socialistického byra Huysmansovi[195] (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 247—250). — *74*

[79] Jde o rezoluci O volbách do IV. státní dumy[164], kterou schválila VI. (pražská) celoruská konference SDDSR (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 169—173). — *77*

[80] *Novoje vremja* — deník, vycházel v Petrohradu v letech 1868—1917. Zpočátku byl umírněně liberální, ale od roku 1876, kdy se jeho vydavatelem stal A. S. Suvorin, se změnil v orgán reakčních šlechtických a byrokratických kruhů. Od roku 1905 byl orgánem černosotňovců. Po únorové revoluci 1917 podporoval kontrarevoluční politiku buržoazní prozatímní vlády a štval proti bolševikům. Vojenský revoluční výbor při petrohradském sovětu ho 26. října (8. listopadu) 1917 zastavil. — *79*

[81] Výraz »herky rozvážející vodu« souvisí s touto epizodou. V létě roku 1907 žil Lenin z konspirativních a zdravotních důvodů na chatě u N. M. Knipovičové ve Styrs Udde (Finsko) (dnes Ozerki — vyborský obvod Leningradské oblasti). Knipovičova rodina vozila vodu na zalévání květin na zahrádce v konvích ze vzdálené studny. Kdykoli Lenin viděl, že se chystají pro vodu, připojoval se k nim. — *83*

[82] *Něvskaja zvězda* — legální bolševický list; vycházel v Petrohradu od 26. února (10. března) do 5. (18.) října 1912. Vyšlo 27 čísel. Něvskaja zvězda vycházela zpočátku souběžně s listem Zvězda a měla jej v případě jeho zastavení nebo konfiskace nahradit; po 22. dubnu (5. květnu) 1912 vycházela místo zastavené Zvězdy. V redakci listu pracovali N. N. Baturin, M. S. Olminskij a jiní. Ideově jej řídil ze zahraničí Lenin. Vláda list neustále pronásledovala: z 27 čísel jich bylo devět zkonfiskováno, dvě pokutována a redaktoři byli nejednou soudně stíháni. — *84*

[83] *Něvskij golos* — legální týdeník menševiků-likvidátorů; vycházel v Petrohradu od 20. května (2. června) do 31. srpna (13. září) 1912. Vyšlo celkem devět čísel. Vydával jej D. F. Kostrov místo listu Živoje dělo. Do listu přispívali P. B. Axelrod, L. Martov, A. Martynov, J. Čackij a jiní. — *85*

[84] *Vídeňské Arbeiter-Zeitung* — deník, ústřední orgán rakouské sociální demokracie. Založil jej W. Adler roku 1889 ve Vídni. V roce 1934 byl list zastaven. Znovu začal vycházet roku 1945 jako ústřední orgán Socialistické strany Rakouska. — *87*

[85] Ve 25. čísle vídeňské Pravdy Trockého z 23. dubna (6. května) 1912 byla uveřejněna redakční poznámka obviňující bolševiky z toho, že svůj list nazvali Pravda, ačkoli tento název patří vídeňské Pravdě. Zároveň redakce vídeňské Pravdy prohlásila, že se »oficiálně« obrací na Pravdu s žádostí, aby od tohoto názvu upustila. — *87*

[86] *Vorwärts* — deník; začal vycházet v květnu 1911 v Liberci jako orgán levého křídla rakouských sociálních demokratů. Na počátku první světové války byl zastaven proto, že vystupoval proti válce; vydávání listu obnovila skupina levicových sociálních demokratů roku 1918. Od roku 1921 se Vorwärts stal orgánem německé sekce Komunistické strany Československa. — *88*

[87] Články Drobné úskoky (Odpověď Blankovi) a Nehynoucí naděje, o nichž se Lenin zmiňuje, nebyly dosud nalezeny. — *89*

[88] V 6. čísle likvidátorského listu Něvskij golos z 5. července 1912[99] byla zpráva, že se v Petrohradu konaly porady zástupců různých sociálně demokratických směrů (mezi nimi údajně i stoupenců listů Pravda a Něvskaja zvězda) o volební kampani do IV. státní dumy. Redakce obou listů prohlásily, že se jejich zástupci těchto porad nezúčastnili. — *89*

[89] Je míněn článek P. B. Axelroda Na aktuální témata (Z dopisů P. B. Axelroda přátelům) otištěný v 6. čísle týdeníku Něvskij golos z 5. července 1912 a v 6. čísle časopisu Naša zarja z roku 1912. Lenin tento článek kritizuje ve své práci Jak P. B. Axelrod usvědčuje likvidátory (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 444—445). — *90*

[90] *Russkije vědomosti* — list, který tlumočil názory umírněné liberální inteligence; vycházel v Moskvě od roku 1863. Od roku 1905 byl orgánem pravého křídla kadetské strany. V roce 1918 byly Russkije vědomosti zároveň s jinými kontrarevolučními listy zastaveny. — *91*

[91] *Kijevskaja mysl* — buržoazně demokratický deník; vycházel v letech 1906—1918. — *94*

[92] *Prosvěščenije* — legální společenskopolitický a literární měsíčník, teoretický orgán bolševiků. Vycházel v Petrohradu od prosince 1911 do června 1914. Byl založen z Leninova podnětu místo bolševického časopisu Mysl, který carská vláda zastavila. Náklad časopisu dosahoval až 5000 výtisků. Jeho vydávání řídil Lenin z Paříže a později z Krakova a Poronina.

Krátce před první světovou válkou carská vláda časopis Prosvěščenije zastavila. Znovu začal vycházet na podzim 1917, avšak vyšlo pouze jedno dvojčíslo. — *94*

[93] Leninův článek O volební platformě, poslaný v červenci 1912 redakci Pravdy, tiskem nevyšel a dosud se nenašel. — *95*

[94] Leninův článek o 9. listopadu (odpověď dopisovatele) se dosud nenašel. — *98*

[95] Příspěvek na téma, o němž Lenin mluví, nebyl v Pravdě uveřejněn. — *99*

[96] *Počin* — časopis narodnicko-likvidátorského zaměření, vydávaný skupinou eserů. Vyšlo pouze jedno číslo (v červnu 1912 v Paříži). — *99*

[97] *Izvěstija zagraničnoj oblastnoj organizacii* — přesný název: Izvěstija oblastnogo komiteta zagraničnoj organizacii, časopis, orgán skupiny eserů; vycházel v Paříži v letech 1908—1911. — *99*

[98] *Revoljucionnaja mysl* — orgán skupiny eserů; vycházel v zahrani-

čí od dubna 1908 do prosince 1909. Celkem vyšlo šest čísel. — *99*

[99] *Revoljucionnaja Rossija* — ilegální list; vydával ho koncem roku 1900 v Rusku Svaz socialistů-revolucionářů (první číslo s datem roku 1900 vyšlo ve skutečnosti v lednu 1901). Od ledna 1902 do prosince 1905 vycházel list v Ženevě jako oficiální orgán eserské strany. — *99*

[100] Jde o romány V. Ropšina (B. Savinkova): Plavý kůň[351], otištěný roku 1909 v 1. čísle časopisu Russkaja mysl, a To, co nebylo[352], který vycházel na pokračování v 1.—8. čísle časopisu Zavěty v dubnu až listopadu 1912 a v 1. čísle v lednu 1913. — *99*

[101] *Věchi* (v českém překladu *Na rozcestí* nebo také *Mezníky* či *Milníky*) — sborník statí význačných kadetských publicistů, představitelů kontrarevoluční liberální buržoazie: N. A. Berďajeva, S. N. Bulgakova, S. L. Franka, M. O. Geršenzona, A. S. Izgojeva, B. A. Kisťakovského a P. B. Struveho. Vyšel v Moskvě na jaře 1909. Kritický rozbor a politické zhodnocení sborníku kadetských černosotňovců podal Lenin v článku O sborníku Věchi (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 186—196). — *99*

[102] *Zaprosy žizni* — týdeník; vycházel v Petrohradu v letech 1909—1912. Přispívali do něj kadeti, lidoví socialisté a menševici-likvidátoři. — *101*

[103] Jedná se zřejmě o článek L. B. Kameněva O povinnostech demokrata (Odpověď V. Černovovi[106]), uveřejněný v časopisu Prosvěščenije v č. 8—9 za červenec a srpen 1912. — *103*

[104] Jde o takzvanou srpnovou konferenci likvidátorů, která se konala v srpnu 1912 ve Vídni. Na ní se zformoval protistranický srpnový blok, jehož organizátorem byl Trockij. Podrobněji o srpnové konferenci likvidátorů viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, poznámka 157. — *104*

[105] Jde o list Varšavskije poslednije novosti, vydávaný od 13. července do 19. srpna 1912 za redakce V. N. Čudovské a za spolupráce A. Amfitěatrova. — *104*

[106] Je míněna brožura V. I. Lenina K současné situaci v SDDSR, která byla vytištěna v Lipsku roku 1912 (viz Sebrané spisy 21,

Praha 1985, s. 473—496). Brožura byla poslána delegátům sjezdu sociálně demokratické strany Německa, který se konal ve dnech 15.—21. září 1912 v Chemnitzu [dnešní Karl-Marx-Stadt]. — *105*

[107] *Russkoje slovo* — deník; vydával jej I. D. Sytin v Moskvě od roku 1895. Byl to list formálně nestranický, hájil však zájmy ruské buržoazie z umírněně liberálních pozic.

V listopadu 1917 byl za uveřejnění pomlouvačných protisovětských informací zastaven. Od ledna 1918 vycházel určitou dobu pod názvy Nové slovo a Naše slovo, až v červenci 1918 byl zastaven definitivně. — *106*

[108] *Zavěty* — legální měsíčník pro literaturu a politiku eserského zaměření. Vycházel v Petrohradu od dubna 1912 do července 1914. — *107*

[109] Je míněn článek M. S. Olminského (A. Vitimského) Kulturní lidé a špatné svědomí, otištěný 23. srpna 1912 v 98. čísle Pravdy. — *109*

[110] *Bremer Bürger-Zeitung* — sociálně demokratický deník. Vycházel v letech 1890—1919. Do roku 1916 byl pod vlivem brémských levicových sociálních demokratů, později přešel do rukou sociálšovinistů.

Leninův článek Rosa Luxemburgová a polský »Partei« vorstand ve stopách Martova viz Spisy 41, Praha 1968, s. 236—241. — *113*

[111] Jde o obvinění K. Radka z celé řady amorálních činů, které proti němu vznesl stranický soud ustavený hlavním vedením Sociální demokracie Království polského a Litvy. Na základě rozhodnutí soudu byl Radek vyloučen z SDKPaL i ze Sociálně demokratické strany Německa.

Počátkem září 1913 byla v Paříži z podnětu byra zahraničních sekcí SDKPaL (»rozlamovců«) vytvořena komise, která měla rozhodnutí soudu přešetřit. Členy komise byli: W. Leder za byro zahraničních sekcí SDKPaL, M. Edišerov za ÚV SDDSR, M. Pavlovič za organizační výbor SDDSR; za Bund byli později do komise kooptováni A. V. Lunačarskij a J. Frenkel. Hlavní vedení neuznalo tuto komisi za kompetentní a všemožně bránilo, aby jí byly poskytnuty obviňující materiály. Leder jako tajemník komise se 21. října 1913 obrátil na Lenina dopisem, v němž ho prosil

o pomoc při řešení tohoto problému na zasedání mezinárodního socialistického byra.

Lenin podporoval revizi Radkova případu. Soudil, že Radkovo obvinění souvisí s ostrým bojem, který hlavní vedení vede proti »rozlamovcům«.

Komise pracovala pět měsíců a dospěla k závěru, že nebyl důvod, aby byl Radek předán stranickému soudu a vyloučen ze strany; navrhla považovat Radka i nadále za člena SDKPaL i SDDSR (viz brožuru Sprawozdanie komisji badającej sprawę członka S. D. K. P. i L. Karola Radka [Zpráva komise prošetřující případ člena SDKPaL Karla Radka] vydanou v březnu 1914 byrem zahraničních sekcí Sociální demokracie Království polského a Litvy).

O rozporech mezi hlavním vedením SDKPaL a »rozlamovci« viz Leninův článek Rozkol v polské sociální demokracii (Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 308—313). — *113*

[112] Jde o XIX. mezinárodní mírový kongres, který se konal 22.—28. září 1912 v Ženevě. — *116*

[113] Je míněn Leninův článek uveřejněný s podpisem »Ústřední výbor Sociálně demokratické dělnické strany Ruska« v Leipziger Volkszeitung ze dne 9. října 1912. Článek byl odpovědí na poznámku likvidátorů o konferenci ze srpna 1912, kterou otiskl týž list 28. září 1912. Tato poznámka překrucovala skutečný charakter srpnové konference likvidátorů a mátla německé sociální demokraty. Lenin ve svém článku odhalil protistranickou podstatu konference. Když článek vyšel, poslal jej tajemníkovi mezinárodního socialistického byra C. Huysmansovi s tímto dopisem.

Rusky byl článek poprvé uveřejněn 21. dubna 1963 v 111. čísle Pravdy.

Leipziger Volkszeitung — deník, zpočátku orgán levého křídla německé sociální demokracie. Vycházel v letech 1894—1933. Řadu let jej redigoval F. Mehring a R. Luxemburgová. V letech 1917—1922 byl orgánem německých »nezávislých«. Po roce 1922 se stal orgánem pravicových sociálních demokratů. — *117*

[114] Jsou míněny volby do IV. státní dumy, které skončily 7. (20.) listopadu 1912. — *118*

[115] *Luč* — legální deník menševiků-likvidátorů. Vycházel v Petrohradu od 16. (29.) září 1912 do 5. (18.) července 1913. Vyšlo 237 čísel. V podstatě existoval z finančních příspěvků liberálů. Ideo-

vě ho vedli P. B. Axelrod, F. I. Dan, L. Martov a A. Martynov. — *118*

[116] *Děň* — liberálně buržoazní deník. Vycházel v Petrohradu od roku 1912. Přispívali do něj menševici-likvidátoři a po únorové revoluci 1917 přešel zcela do jejich rukou. Byl zastaven 26. října (8. listopadu) 1917. — *118*

[117] *Metallist* — týdeník, orgán odborového svazu kovodělníků. Vycházel v Petrohradu od 26. září (9. října) 1911 do 12. (25.) června 1914. Celkem vyšlo 45 čísel. Do roku 1913 byly vedení svazu i redakce časopisu v rukou likvidátorů. Po nových volbách do vedení svazu v květnu 1913 přešlo řízení svazu i redakce časopisu do rukou bolševiků. Carská vláda časopis pronásledovala — některá čísla byla zabavena. Po vyjití 24. čísla bylo vydávání týdeníku na čtyři měsíce pozastaveno. Z cenzurních důvodů měnil časopis svůj název: Kuzněc, Naděžda, Jedinstvo, Naš puť a další. — *119*

[118] *Krugozor* — měsíčník pro literaturu a politiku buržoazně liberálního zaměření. Vycházel v Petrohradu počátkem roku 1913 (vyšla dvě čísla). A. M. Gorkij byl uveden mezi spolupracovníky, ale do časopisu nepřispíval. — *121*

[119] O vývoji rozkolu v polské sociální demokracii píše Lenin v prohlášení Sekretariátu mezinárodního socialistického byra, v článku Rozkol v polské sociální demokracii a v dopisu I. A. Pjatnickému (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 69—70, 308—313 a tento svazek, s. 170—172). — *122*

[120] Jedná se o knihu V. P. Litvinova-Falinského Nové zákony o dělnickém pojištění, Petrohrad 1912, a knihu I. Čisťakova Strachovanije rabočich v Rossii. Opyt istorii strachovanija rabočich, v svjazi s někotorymi drugimi merami ich obespečenija. [Dělnické pojištění v Rusku. Zkušenosti z historie dělnického pojištění v souvislosti s některými dalšími opatřeními k zabezpečení dělníků.] Moskva 1912. — *123*

[121] Jde o volební kampaň do IV. státní dumy. Dne 17. (30.) října 1912 se konal druhý sjezd zmocněnců za dělnickou kurii Petrohradu, aby zvolil volitele, z nichž pak měl být zvolen dělnický poslanec do IV. státní dumy. — *123*

[122] *P. I. Sudakov* — dělník, na prvním sjezdu zmocněnců za dělnic-

kou kurii Petrohradské gubernie 5. (18.) října 1912 byl zvolen díky hlasům stoupenců Pravdy. 6. (19.) října uveřejnil ve 136. čísle Pravdy noticku Na shromáždění zmocněnců, v níž o sobě mluví jako o stoupenci Pravdy a Zvězdy. Den nato, 7. (20.) října se v 19. čísle Luče objevil jeho Dopis redakci, v němž se distancuje od svého výroku v Pravdě. O incidentu se Sudakovem viz V. I. Lenin, O politické bezcharakternosti (Dopis redakci) (Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 165—166). — *123*

[123] Tento Leninův dopis se uchoval ve strojopisné kopii ověřené A. M. Gorkým v soukromém archívu V. A. Děsnického. Dopis byl odpovědí na záměr Gorkého shromažďovat materiály k dějinám revoluce. O tomto záměru psal Gorkij 8. října (nov. kal.) 1912 V. V. Veresajevovi: »Máte-li Vy nebo Vaši známí nějaké dokumenty k dějinám společenského hnutí v Rusku v 19. století — dokumenty, publikace, dopisy, předměty, které Vám k ničemu nejsou a jednou by mohly nadobro zmizet, pošlete to prosím Vás všechno mně! Tady se zřizuje spolehlivé skladiště takových věcí, časem se z něho stane muzeum dějin osvobozeneckého hnutí od dob Kateřiny až po současnost. Dokumenty pravicových sil — zejména důvěrné — by bylo také dobré mít pokud možno úplné« (M. Gorkij, Sobranije sočiněnij v 30 tomach, sv. 29, s. 255).

A. M. Gorkij chtěl pro muzeum získat knihovnu a archív knížete I. D. Bebutova, který sympatizoval se sociálními demokraty. Bebutov odkázal knihovnu a archív SDDSR a předal je do úschovy hlavnímu vedení Sociálně demokratické strany Německa. Současně s dopisem Leninovi napsal Gorkij Kautskému a ten odpověděl, že knihovnou a archívem disponuje Bebutov: »Bude-li knížе souhlasit, aby byla knihovna předána Vám, to jest ruskému socialistickému archívu, Vorstand ji s velkou radostí předá.« Nato se Gorkij obrátil prostřednictvím redaktora časopisu Sovremennik v Petrohradu na I. D. Bebutova, který odpověděl, že proti předání své knihovny spolehlivé instituci nic nenamítá, avšak konečné řešení otázky bylo odloženo do osobního setkání.

O dalším osudu Bebutovovy knihovny není dodnes nic známo. — *124*

[124] Jde o sjezd Sociálně demokratické dělnické strany Rakouska, který se konal ve Vídni ve dnech 31. října—4. listopadu 1912. — *128*

[125] *J. Jagiełło* — člen Polské socialistické strany (PSS); byl zvolen po-

slancem IV. státní dumy za Varšavu. Bolševici kategoricky protestovali proti přijetí Jagiełła do sociálně demokratické frakce, protože se dostal do dumy díky podpoře buržoazie a bloku PSS Bundem. Při prvním hlasování se sociálně demokratická frakce rozštěpila: šest poslanců (menševiků) hlasovalo pro přijetí Jagiełła, šest (bolševiků) bylo proti. Po příjezdu poslance za Irkutsk — pravicového menševika I. N. Maňkova — získali menševici většinu a Jagiełło byl přijat za člena sociálně demokratické frakce. Pod tlakem bolševických poslanců však byla jeho práva ve frakci omezena: při všech jednáních o vnitrostranických otázkách měl pouze poradní hlas.

Rezoluce sociálně demokratické frakce ve IV. dumě o přijetí Jagiełła do frakce byla uveřejněna 1. (14.) prosince 1912 v listech Pravda (č. 182) a Luč (č. 64). Tuto rezoluci zhodnotil Lenin v článku Dělnická třída a její »parlamentní« zastoupení a rovněž v rezoluci krakovské porady ústředního výboru SDDSR se stranickými pracovníky O sociálně demokratické frakci v dumě (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 253—257, 282—283). — *128*

[126] Jde o *mimořádný mezinárodní socialistický kongres II. internacionály*, který se konal v Basileji 24.—25. listopadu 1912. Kongres byl svolán, aby rozhodl, jak bojovat proti hrozícímu nebezpečí světové imperialistické války, které ještě zesílilo po vypuknutí první balkánské války. Přítomno bylo 555 delegátů. ÚV SDDSR vyslal šest delegátů.

Do komise pro vypracování manifestu proti válce bylo zvoleno po jednom zástupci za Francii, Německo, Anglii, Rakousko a Rusko. Po dohodě se zástupci SDDSR a s mezinárodním socialistickým byrem byl v komisi jako zástupce za Rusko I. Rubanovič (eser).

Na zasedání kongresu 25. listopadu byl manifest jednomyslně přijat. Odhaloval loupeživé cíle připravované imperialistické války a vyzýval dělníky všech zemí, aby zahájili rozhodný boj za mír proti nebezpečí války, aby »proti kapitalistickému imperialismu postavili sílu mezinárodní solidarity a proletariátu«. Manifest doporučoval socialistům, aby v případě vypuknutí války využili hospodářské a politické krize vyvolané válkou k boji za socialistickou revoluci.

Hned na počátku první světové války však vůdcové II. internacionály zapomněli na basilejský manifest a postavili se na stranu svých imperialistických vlád. — *128*

[127] Lenin má na mysli článek K. Kautského Der Krieg und die Inter-

nationale [Válka a internacionála], uveřejněný 8. listopadu 1912 v 6. čísle časopisu Die Neue Zeit, s. 191—192. — *129*

[128] Ve svém dopisu ze 7. listopadu 1912 upozorňoval Huysmans Lenina na datum svolání basilejského kongresu a doporučoval mu, aby se postaral o jmenování delegátů. Psal, že ve velkých evropských městech proběhnou možná 17. listopadu 1912 demonstrace proti rozšíření válčiště, a žádal Lenina, aby neodmítal pronést projev na táboru lidu, pokud se na něho s touto prosbou některá strana obrátí. Sděloval mu složení komise pro redakci návrhu rezoluce a žádal ho, aby do komise jmenoval zástupce. — *129*

[129] Jde o zasedání mezinárodního socialistického byra, které se konalo v Bruselu 28.—29. října 1912 za Leninovy nepřítomnosti. Na tomto zasedání bylo rozhodnuto svolat mimořádný socialistický kongres. Za Rusko se zasedání zúčastnili G. Plechanov a I. Rubanovič. Zvláštní neveřejné zasedání mezinárodního socialistického byra bylo věnováno záležitostem Ruska. Oficiální zpráva o zasedání však vydána nebyla. Lenin se o něm dověděl z článku L. Martova Mezinárodní byro o jednotě sociální demokracie[233], otištěného v 37. čísle Luče. Odpověděl Martovovi článkem Lépe pozdě než nikdy (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 297—298). — *130*

[130] *Záležitost A. Ekka* (Muchina) — obvinění z nepřístojných činů — projednala roku 1909 zvláštní komise, které shledala, že »neexistují podklady pro předání Ekka stranickému soudu«. Přesto byl později Ekkův případ znovu přetřásán. Poslední komise svou práci nedokončila, protože vypukla první světová válka. — *132*

[131] *Mandát petrohradských dělníků svému dělnickému poslanci* byl schválen na schůzích dělníků největších petrohradských podniků a na sjezdu dělnických zmocněnců 17. (30.) října 1912. — *133*

[132] Jde o pozvání zástupců opozice SDKPaL (»rozlamovců«) na basilejský kongres II. internacionály (listopad 1912). — *135*

[133] Jde o podpis poslance IV. státní dumy M. K. Muranova na dopisu sociálně demokratické frakce v dumě obsahujícím protest proti válce. Telegram, že Muranov připojuje svůj podpis, poslal Lenin do Basileje 24. (27.) listopadu 1912. — *136*

[134] Je míněno 166. číslo Pravdy, které vyšlo 11. (24.) listopadu 1912.

Toho dne byl v Basileji zahájen mimořádný mezinárodní socialistický kongres II. internacionály.

Telegram A. J. Badajeva a dalších se zdravicí basilejskému kongresu a s protestem proti válce byl ve 167. čísle Pravdy uveřejněn 13. (26.) listopadu 1912. — *138*

[135] Dne 15. (28.) listopadu 1912 poslal D. Bědnyj Leninovi tento dopis:

»Děmjan Bědnyj Vás srdečně pozdravuje. Chci s Vámi navázat přímý písemný styk. Čekám na odpověď s uvedením té či oné spolehlivé adresy. Vy pište na adresu: Petrohrad, Naděždinská 33, byt č. 5. Redakce časopisu Sovremennyj mir, Děmjanu Bědnému. — Ale zároveň prosím o potvrzení prostřednictvím redakce Pravdy, že jste skutečně dostal tento dopis a že na něj odpovídáte opravdu Vy. Píšu Vám poprvé, a proto jsem opatrný. Budu rád, odpovíte-li na tento dopis méně upjatě, než — bezděky — píšu já. V hluboké úctě D. Bědnyj.« — *139*

[136] Je míněno zatčení redaktora Pravdy N. N. Baturina v listopadu 1912. — *139*

[137] Leták k 9. lednu 1913 Všem dělníkům a dělnicím Ruska![372] napsal J. V. Stalin v prosinci 1912 na základě Leninových pokynů; vydán byl s podpisem ústředního výboru SDDSR. — *140*

[138] Několik dní před zasedáním IV. státní dumy byl v podnicích rozšířen leták vyzývající dělníky, aby na 15. (28.) listopadu 1912 vyhlásili jednodenní politickou stávku a zorganizovali demonstraci před Tavridským palácem. Likvidátoři v Luči se proti demonstraci postavili. 13. (26.) listopadu svolala sociálně demokratická frakce poradu za účasti zástupců petrohradského výboru, redakce Pravdy, řídícího centra likvidátorů — organizačního výboru a likvidátorského listu Luč. Na poradě podpořili bolševici návrh dělníků uspořádat v den zahájení zasedání černosotňovské dumy stávku a demonstraci. Likvidátoři se vyslovili kategoricky proti. Po poradě vystoupila sociálně demokratická frakce v tisku s politicky chybným prohlášením, v němž vyjádřila své záporné stanovisko ke stávce. Přes odpor likvidátorů a politickou chybu sociálně demokratické frakce stávkovaly v den zahájení zasedání dumy desetitisíce dělníků. Na mnoha závodech se konala blesková shromáždění, na nichž se dělníci usnášeli bojkotovat Luč. Po demonstraci vystoupili bolševičtí poslanci dumy na dělnických shromážděních a uznali svou chybu.

V. I. Lenin napsal na toto téma článek K události z 15. listopadu (Nepřednesený projev) (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 226—228). — *140*

[139] Je míněn poslanec IV. státní dumy menševik-likvidátor I. N. Maňkov, který byl zvolen za Irkutskou gubernii. — *140*

[140] Je míněno zasedání ÚV SDDSR v Krakově 12. nebo 13. (25. nebo 26.) listopadu 1912, které řídil V. I. Lenin. — *144*

[141] Leninův dopis byl odeslán Stalinovi z Krakova do Petrohradu 28. listopadu (11. prosince) 1912. N. K. Krupská ho přepsala neviditelným inkoustem. Cestou policie dopis zachytila, dešifrovala a přepsala na stroji. Kopie dopisu byla objevena v policejním archívu. Při dešifrování nebyla některá slova rozluštěna, a tak jsou v dopisu vynechávky. — *145*

[142] *Děň* — fiktivní název listu Pravda. — *145*

[143] Před sjezdem zmocněnců za dělnickou kurii Petrohradské gubernie (sjezd byl svolán na 5. (18.) října 1912), na němž měli být zvoleni volitelé do IV. státní dumy, vydala vláda takzvané vysvětlení týkající se 21 podniků (ze 44 továren a závodů, které se účastnily voleb), že volby zmocněnců v těchto podnicích jsou neplatné. V odpověď na vládní »vysvětlení« odpověděli dělníci mnoha petrohradských závodů a továren politickou stávkou, která se rozšířila na všechny petrohradské obvody a byla provázena masovými mítinky a demonstracemi. Vláda byla nucena ustoupit a vyhlásila doplňovací volby. Ve všech podnicích, kde se doplňovací volby konaly, schválili dělníci bolševický Mandát petrohradských dělníků svému dělnickému poslanci. 17. (30.) října Mandát schválila nová guberniální schůze, ale při druhé volbě volitelů se nehlasovalo podle platforem, takže byli zvoleni tři bolševici a tři likvidátoři. Aby mohl být určen kandidát na poslance do dumy za dělnickou kurii, bolševici navrhli likvidátorům losování. Likvidátoři to odmítli. Na guberniálním sjezdu volitelů byl poslancem za dělnickou kurii petrohradské gubernie zvolen bolševik A. J. Badajev. — *148*

[144] *Družstvo* — v konspirativní korespondenci znamená sociálně demokratickou frakci ve IV. státní dumě. — *149*

[145] *Čísly* byli z konspirativních důvodů označováni sociálně demokratičtí poslanci IV. státní dumy: číslo 1 — A. J. Badajev, číslo 3

— R. V. Malinovskij (později byl odhalen jako provokatér), číslo 4 — N. R. Šagov, číslo 5 — M. K. Muranov, číslo 6 — G. I. Petrovskij, číslo 7 — F. N. Samojlov. — *149*

[146] *Míšovo kolegium* — zřejmě krycí název pro petrohradský výbor SDDSR. — *149*

[147] Koncem roku 1912 se dostalo hospodaření spojené s vydáváním Pravdy vinou pracovníků účtárny do tak zanedbaného stavu, že to budilo podezření z rozkrádání a zpronevěry. — *150*

[148] Dopisy 107 a 110 byly uveřejněny roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2 jako dopisy, které psala N. K. Krupská.

Při přípravě tohoto svazku bylo podle jejich obsahu a porovnáním s jinými dopisy z tohoto období zjištěno, že je napsal Lenin a jen z konspirativních důvodů je Krupská vepsala neviditelným inkoustem mezi řádky legálních dopisů. — *150*

[149] Jde o deklaraci sociálně demokratické frakce ve IV. státní dumě, jejímž základem se staly Leninovy teze K některým projevům dělnických poslanců (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 217—221.)

Přijetí deklarace předcházel urputný boj bolševických poslanců se sedmi menševickými poslanci ve frakci. Na základě Leninových pokynů byly do deklarace zařazeny téměř všechny hlavní body minimálního programu. Menševikům se tam však přesto podařilo prosadit bod požadující kulturně národnostní autonomii. 7. (20.) prosince 1912 byla deklarace sociálně demokratické frakce přednesena na zasedání Státní dumy.

V prosinci 1912 se na naléhání likvidátorů jednalo v sociálně demokratické frakci IV. státní dumy o sloučení Pravdy a Luče v »nefrakční dělnický list«. Na základě těchto jednání uveřejnili bolševičtí poslanci IV. státní dumy A. J. Badajev, G. I. Petrovskij, F. N. Samojlov a N. R. Šagov v 78. čísle Luče z 18. prosince 1912 prohlášení, že se zařazují mezi přispěvatele Luče, a sedm likvidátorských poslanců mezi přispěvatele Pravdy. Avšak už 30. ledna 1913 bolševičtí poslanci přestali do Luče přispívat a prohlásili, že nesouhlasí s likvidátorským zaměřením listu (viz tento svazek, poznámka 182). — *155*

[150] Je míněna zpráva delegace ÚV SDDSR o basilejském kongresu II. internacionály. Tato zpráva byla uveřejněna ve 30. čísle listu Social-demokrat z 12. (25.) ledna 1913. — *156*

[151] Lenin má na mysli vystoupení šesti zástupců ústředního výboru z podsekce SDDSR na basilejském kongresu, kteří tím vyjádřili svůj protest proti tomu, že podsekce schválila mandát zástupce petrohradské »iniciativní skupiny«; tato skupina byla nepřátelskou organizací a bojovala proti straně. — *156*

[152] *Šestka kuriových dělníků* — šest bolševických poslanců, členů sociálně demokratické frakce ve IV. státní dumě. — *157*

[153] Viz Pjatyj (Londonskij) sjezd RSDRP. Protokoly. Moskva 1963, s. 660. — *157*

[154] Jde o článek L. Martova Mezinárodní byro o jednotě sociální demokracie[233], v němž se uvádělo, že G. V. Plechanov prohlásil na zasedání mezinárodního socialistického byra v Bruselu 28.—29. října (podle nového kalendáře) 1912, že »není daleko doba, kdy dojde ke sjednocení ruských sociálních demokratů *nejen mezi sebou, ale i s esery*«. — *158*

[155] *Večerňaja počta* — fiktivní název listu Luč. — *159*

[156] V dopisu z 5. prosince (podle nov. kal.) 1912 sdělil Huysmans Leninovi, že výměnu zástupce SDDSR v mezinárodním socialistickém byru považuje za dočasnou a že s konečnou platností může být o zastoupení rozhodnuto, až se Lenin dohodne »s druhou sociálně demokratickou frakcí« (tj. s likvidátory). — *160*

[157] Je míněna stranická škola v Poroninu pro členy sociálně demokratické frakce, stranické pracovníky a dělníky. O něco později ÚV SDDSR navrhl, aby byla zřízena v létě 1913, v době prázdnin Státní dumy. Studium ve škole bylo plánováno na šest týdnů. Za tu dobu mělo být předneseno 100 přednášek o agrární otázce, politické ekonomii, filozofii marxismu, dějinách sociální demokracie v Německu, Polsku, Lotyšském kraji aj. Kromě přednášek se měla provádět praktická cvičení věnovaná vypracování konspektů projevů v dumě, vypracovávání zpráv pro voliče a posluchači měli být důkladně obeznámeni s činností III. dumy. Osnovy školy byly vypracovány za přímé Leninovy účasti. On sám se chystal přednést nejdůležitější cykly přednášek — o politické ekonomii, o teorii a praxi socialismu v Rusku a o agrární a národnostní otázce. Pro mnoho nepříznivých okolností (nedostatek prostředků apod.) se školu nepodařilo zřídit. — *163*

[158] Na žádost A. M. Gorkého přijel Lenin na Capri v dubnu 1908 a strávil tam několik dní. V té době sdělil A. Bogdanovovi, V. Bazarovovi a A. V. Lunačarskému, že se s nimi v otázkách filozofie absolutně rozchází. — *164*

[159] Je míněna porada ÚV SDDSR se stranickými pracovníky, nazvaná z konspirativních důvodů »únorová«. Konala se ve dnech 26. prosince 1912—1. ledna 1913 (8.—14. ledna 1913) v Krakově. Podrobněji o této poradě viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 22, Praha 1985, poznámka 125. — *166*

[160] *Federací nejhoršího typu* jsou v usneseních pražské konference strany z roku 1912 označeny vztahy s národními sociálně demokratickými organizacemi, které existovaly v SDDSR od IV. (sjednocovacího) sjezdu, kdy příslušníci těchto organizací pracovali »zcela nezávisle na ruských organizacích«, což mělo krajně nepříznivý vliv na veškerou činnost SDDSR. Přestože sociálně demokratické organizace Polska a Litvy, Lotyšského kraje a Bund byly součástí SDDSR, fakticky působila každá z nich samostatně. Jejich zástupci se nepodíleli na řízení celoruské stranické práce; přímo nebo nepřímo napomáhali protistranické činnosti likvidátorů (o tom viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 165—166; Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 248—249). — *171*

[161] Sociálně demokratická strana Rakouska přestala existovat jako jednotná strana roku 1897 na wimberském (vídeňském) sjezdu a místo ní byl ustaven federativní svaz šesti národních »sociálně demokratických skupin«: německé, české, polské, rusínské, italské a jihoslovanské. Všechny tyto skupiny měly společný pouze sjezd a ústřední vedení. Na brněnském sjezdu v roce 1899 bylo ústřední vedení reorganizováno ve federativní orgán, složený z výkonných výborů národních sociálně demokratických stran. — *171*

[162] *Jiskra* (»stará«) — první celoruský ilegální marxistický list, který v roce 1900 založil V. I. Lenin. Vycházel v letech 1900—1903 (od čísla 52 ho menševici změnili ve svůj orgán a od té doby vycházela »nová«, menševická Jiskra). Jiskra sehrála významnou úlohu ve vytváření revoluční marxistické strany, byla centrem sjednocování stranických sil, soustřeďování a výchovy stranických kádrů. Z Leninova podnětu a za jeho přímé účasti vypracovala redakce Jiskry návrh programu strany a připravila II. sjezd SDDSR. — *172*

[163] V. I. Lenin má na mysli Návrh podmínek pro sjednocení Bundu s SDDSR, schválený na IV. (sjednocovacím) sjezdu SDDSR, který se konal ve dnech 10.—25. dubna (23. dubna—8. května) 1906 (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, 1898—1924, Praha 1984, s. 134). — *172*

[164] Viz K. Marx—B. Engels, Spisy 24, Praha 1986, s. 503. — *173*

[165] *Hamburger Echo* — deník, ústřední orgán hamburské organizace Sociálně demokratické strany Německa (byl založen roku 1875 jako Hamburg-Altonaer Volksblatt). Od roku 1887 dodnes vychází pod názvem Hamburger Echo. V březnu 1933 ho nacistická vláda zastavila. Začal znovu vycházet v dubnu 1946. — *173*

[166] Haaseho dopis byl uveden v Leninově článku Lépe pozdě než nikdy, otištěném v 8. čísle Pravdy 11. ledna 1913 (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 297—298). — *174*

[167] Tento Leninův dopis je odpovědí na dopis G. M. Vjazmenského, správce archívu ruské sociální demokracie v Berlíně. Vjazmenskij Lenina žádal, aby mu zaslal k doplnění archívu polskou ilegální literaturu a také všechny ilegální tiskoviny SDDSR; nabízel se, že mu pošle Izvěstija CK RSDRP za rok 1907, které Lenin viděl za své první návštěvy archívu v létě 1912 a které nutně potřeboval. — *175*

[168] *Izvěstija CK RSDRP* — ilegální bolševický list. Vycházel v Petrohradu od 16. (29.) července do 11. (24.) října 1907. Vyšla tři čísla. Jak se uvádělo v 1. čísle, Izvěstija vycházely dočasně, protože »není možné přistoupit okamžitě k vydávání ústředního orgánu strany«. List uveřejňoval výňatky z protokolů ÚV SDDSR, rezoluce petrohradské a moskevské organizace SDDSR k aktuálním politickým otázkám a informace o revolučních událostech v Rusku. — *175*

[169] Je míněn doporučující dopis V. I. Lenina G. M. Vjazmenskému pro N. V. Kuzněcova (Sapožkova), odeslaný do Paříže. Lenin v něm zřejmě žádal Kuzněcova, aby Vjazmenskému předal ilegální sociálně demokratickou literaturu pro socialistický archív v Berlíně. Jak sdělil Vjazmenskij, byl v Paříži v lednu až únoru 1913 a Kuzněcov mu předal několik vzácných čísel ilegálních tiskovin uralských bolševických výborů. — *175*

[170] Jde o článek *O bolševismu*, který Lenin napsal pro druhý díl knihy N. A. Rubakina Mezi knihami (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 299—300). 10. ledna (podle nového kalendáře) 1913 žádal Rubakin v dopisu Lenina, aby »stručně (ne na víc než jednu stránku dopisního papíru)... vyložil samu *podstatu* bolševismu a upozornil na knihy, v nichž je podán výklad této podstaty« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Leninův článek v 2. dílu publikace Mezi knihami byl otištěn beze změn, ale s touto poznámkou: »Výklad podal na naši žádost N. Lenin. Leninův dopis... otiskujeme bez jakýchkoli změn a odpovědnost za některé polemické formulace pana Lenina ponecháváme na autorovi.« — *176*

[171] Ve 4. čísle Luče z 5. ledna 1913 Lenina zřejmě zaujala noticka O zastoupení v mezinárodním byru, která byla odpovědí na noticku uveřejněnou pod stejným názvem ve 201. čísle Pravdy z 23. prosince 1912. Likvidátoři v Luči prohlašovali, že považují zastoupení SDDSR v mezinárodním socialistickém byru (Lenin a Plechanov) za jednostranné, a poukazovali na to, že v byru není zástupce menševického organizačního výboru. — *177*

[172] Jde o reorganizaci redakce Pravdy na základě usnesení krakovské porady ÚV SDDSR se stranickými pracovníky. Lenina vážně znepokojovalo, že nemá o zahájení této reorganizace žádné zprávy, protože v lednu 1913 se Pravda opět dopustila řady chyb. 15. a 23. ledna byly v listu uveřejněny dopisy redakci poslance za Polskou socialistickou stranu J. Jagiełła, ve kterých se prohlašoval za zástupce polské dělnické třídy; 17. a 24. ledna ohlašovala Pravda na první stránce, že vyšla další čísla orgánu Bundu — likvidátorského týdeníku Cajt. Byla nerozhodná v boji proti likvidátorům, nedbala pokynu krakovské porady a neuveřejnila několik článků, které zahraniční byro ústředního výboru zaslalo k uveřejnění aj.

Hlavní překážkou, která petrohradským stranickým pracovníkům znemožňovala rychle reorganizovat redakci, byla skutečnost, že v té době nebyli v Petrohradu legální pracovníci, kteří by mohli aparát redakce doplnit. Do redakce pronikli smířlivci a maskovaný provokatér Malinovskij a všemožně mařili její práci. 22. ledna (podle starého kalendáře) se konalo společné zasedání členů byra ÚV SDDSR v Rusku s pracovníky redakce Pravdy. Zúčastnilo se ho dvanáct osob, mezi nimi členové ústředního výboru J. M. Sverdlov, G. I. Petrovskij, F. I. Gološčokin, tajemník byra ÚV SDDSR V. N. Lobov a další. Na zasedání byla předne-

sena zpráva o usneseních ústředního výboru a krakovské porady o reorganizaci redakce; redaktorem listu s právem veta a cenzury všech článků byl jmenován J. M. Sverdlov, do redakce byl kooptován člen petrohradského výboru, aby se posílilo spojení s petrohradskou bolševickou organizací, tajemnicí redakce byla jmenována K. N. Samojlovová.

Díky těmto opatřením už od počátku února celková úroveň listu stoupla, na stránkách Pravdy téměř denně vycházely Leninovy články, značně se oživily rubriky jako Dělnické hnutí, Státní duma a Život rolníků. Do listu začali aktivně přispívat bolševičtí poslanci. Od 10. února (podle starého kalendáře) začala vycházet nedělní příloha. Zvýšil se náklad listu. V celé řadě pozdějších dopisů Lenin konstatoval, že se práce redakce podstatně zlepšila.

Cajt — týdeník, orgán Bundu, vycházel v jazyce jidiš od 20. prosince 1912 (2. ledna 1913) do 5. (18.) května 1914 v Petrohradu. — *177*

[173] Lenin má zřejmě na mysli noticku Drobná pomluva[230], otištěnou v 6. čísle Pravdy z 8. ledna 1913. V této noticce odhalila Pravda nesprávný postoj listu Luč, ale dopustila se chyby tím, že si pro podružné věci znepřátelila redakci časopisu Rabočij golos.

Časopis Rabočij golos — orgán odborového sdružení tkalců a tkadlen — připravovaný k tisku, nakonec nevyšel. — *177*

[174] Jde o list *Naš put'*. Na nutnost vydávat legální dělnický list v Moskvě upozorňoval Lenin již v létě 1912 (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 465). Avšak sbírka finančních prostředků na moskevský list byla zahájena teprve v listopadu 1912. Ve 176. čísle Pravdy z 24. listopadu (podle starého kalendáře) 1912 byl uveřejněn Dopis skupiny moskevských dělníků, v němž se upozorňovalo, že se naskýtá možnost a pravá chvíle založit dělnický list v Moskvě. Výzvu pořádat sbírky na fond listu dělníci vřele podpořili. Vydávání listu se však zdrželo, protože v únoru 1913 byla skupina bolševiků, iniciátorů založení listu, zatčena.

První číslo listu s názvem Naš puť vyšlo 25. srpna (7. září) 1913. V. I. Lenin s listem aktivně spolupracoval. Přispívali do něho A. M. Gorkij, Děmjan Bědnyj, M. S. Olminskij, I. I. Skvorcov-Stěpanov a rovněž bolševičtí poslanci IV. státní dumy. Naš puť byl mezi dělníky velmi oblíben. Svými peněžními příspěvky jej podporovalo 395 dělnických skupin. 12. (25.) září 1913 ho policie zastavila. Celkem vyšlo 16 čísel. Moskevští dělníci odpověděli na zastavení listu stávkou, ale obnovit jeho vydávání se nepodařilo. — *177*

[175] *Novaja Sibir* — společenskopolitický a literární deník liberálního zaměření. Vycházel v Irkutsku od 6. (19.) prosince 1912 do 1. (14.) ledna 1913. Celkem vyšlo 46 čísel. Faktickým redaktorem listu byl likvidátor N. Rožkov. — *178*

[176] Jde o dopis od A. A. Trojanovského, který tehdy žil ve Vídni a byl členem zahraniční redakce časopisu Prosvěščenije. — *180*

[177] Jsou zřejmě míněny fámy o možnosti povstání v turecké Arménii pod vedením arménské buržoazně nacionalistické strany Dašnakcutjun. Na možnost povstání upozorňoval článek Turečtí Arméni a Rusko, který byl otištěn v 7. čísle listu Russkoje slovo 9. ledna 1913. — *180*

[178] Lenin má na mysli úvodník Dělnické masy a podzemí[115], otištěný v 15. (101.) čísle menševicko-likvidátorského listu Luč 19. ledna 1913. Článek byl zaměřen proti ilegální dělnické straně. Toto vystoupení likvidátorů demaskoval Lenin v článku Sociálním demokratům, vydaném v Krakově jako hektografovaný leták (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 330—333). — *182*

[179] Jde o Leninovu knihu *Za 12 let. Sborník článků. Svazek první. Dva směry v ruském marxismu a sociální demokracii*[139]. Vydalo ji v Petrohradu vydavatelství Zerno v polovině listopadu 1907 (na titulním listě je uveden rok 1908). Z předpokládaných tří svazků se podařilo vydat pouze první svazek a první část druhého. První svazek byl zkonfiskován krátce po vydání, ale značnou část nákladu se podařilo zachránit a kniha se dál rozšiřovala ilegálně. Roku 1918 vyšla ve II. vydání. — *183*

[180] 30. ledna (podle starého kalendáře) 1913 byl ve 24. čísle Pravdy otištěn dopis A. Bogdanova redakci, v němž pisatel protestoval proti tomu, že stoupenci Pravdy odmítli dohodnout se s likvidátory při navrhování dělnického poslance do IV. státní dumy. V poznámce k tomuto dopisu se redakce omezila jen na konstatování, že k dohodě nedošlo vinou likvidátorů. — *184*

[181] *Dotaz rižských dělníků* z 19. ledna 1913 byl uveřejněn ve 24. čísle Pravdy 30. ledna 1913. Podepsaní, »Skupina narodnických dělníků a sociálních demokratů — čtenářů Pravdy«, žádali redakci, aby se vyjádřila k otázce »sjednocení s levým narodnictvím«. Leninův článek O narodnictví, s nímž doporučoval spojit tento dotaz, byl uveřejněn v 16. a 17. čísle Pravdy ve dnech 20. a 22.

ledna 1913 (viz Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 325—329). — *185*

[182] Je míněn tento dopis bolševických poslanců IV. státní dumy A. J. Badajeva, G. I. Petrovského, F. N. Samojlova a N. R. Šagova o tom, že vystupují z řad přispěvatelů likvidátorského listu Luč: »Dne 18. prosince 1912 jsme na přání sociálně demokratické frakce z 15. prosince přijali návrh listu Luč, abychom byli zařazeni mezi jeho přispěvatele.

Od té doby uplynul víc než měsíc. Po celou tu dobu nepřestal Luč vystupovat jako zavilý odpůrce antilikvidátorství. Jeho propagování „veřejné" dělnické strany a jeho výpady proti ilegalitě považujeme za nynějších podmínek života v Rusku za nepřípustné a škodlivé.

Protože pokládáme za nemožné krýt svými jmény likvidátorské názory hlásané Lučem, žádáme redakci, aby nás vyřadila z řad svých přispěvatelů« (Luč, č. 24, 30. ledna 1913). — *186*

[183] Jde o podezření A. M. Gorkého, že K. P. Pjatnickij, ředitel petrohradského vydavatelství Znanije, který měl dispoziční právo, nevykonává svou práci svědomitě. Až k soudu se případ nedostal. — *187*

[184] *Osnova projevu o státním rozpočtu*, kterou Lenin připravil pro vystoupení jednoho z bolševických poslanců ve IV. státní dumě o státním rozpočtu na rok 1913, nebyla nalezena; zachovaly se pouze dva úryvky a jsou uloženy v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS.

Ve 22. svazku Sebraných spisů jsou uveřejněny teze k projevu o rozpočtu, které se staly podkladem pro vystoupení zástupce sociálně demokratické frakce na 45. zasedání IV. státní dumy 13. (26.) května 1913 (viz s. 419—422). — *188*

[185] Jsou míněny dopisy bolševických poslanců IV. státní dumy, uveřejňované v lednu a únoru 1913 v Pravdě pod společným názvem Dojmy poslanců sociálně demokratické frakce z jednotlivých míst. — *188*

[186] Leninovy články Odpověď Majevskému, Bulgakov o rolnících a dva články o morálce, o nichž je v dopisu zmínka, nebyly nalezeny. — *189*

[187] *Russkaja molva* — deník, orgán strany progresistů; vycházel

v Petrohradu od 9. (22.) prosince 1912 do 20. srpna (2. září) 1913.

V. I. Lenin má zřejmě na mysli rubriku Přehled tisku ve 48. čísle listu z 28. ledna 1913, kde se uvádějí citáty z článku Na cestě k jednotě, uveřejněného ve 22. čísle Luče 27. ledna 1913. Autor rubriky uvádí citát z dopisu člena Státní dumy N. R. Šagova (Pravda, č. 22, 27. ledna 1913) o tom, že »dělníci Kostromské gubernie považují sjednocení za nezbytné, ale jen za podmínky, že bude probíhat „zdola" a že likvidátoři nebudou bojovat proti „ilegalitě", nýbrž sami se do něho zapojí«, a poznamenává: »Vždyť ilegalita je právě to hlavní zlo, proti němuž menševici bojují.« — *190*

188 V den 30. výročí úmrtí K. Marxe, 1. března 1913, byl v 50. čísle Pravdy uveřejněn Leninův článek Historický osud učení Karla Marxe (viz Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 25—28). Jubilejní číslo Pravdy vyšlo 3. (16.) března 1913; na titulní straně listu byly portréty K. Marxe a B. Engelse. — *190*

189 Jde o články P. N. Dněvnického O tom, jak krátkou a proč tak krátkou paměť mají likvidátoři[68]. Uveřejněny byly v Pravdě v číslech 30, 32, 33, 35, 36 a 37 ve dnech 6., 8., 9., 12., 13. a 14. února 1913. — *190*

190 Leninův článek obsahující kritiku bojkotismu, o němž je v dopisu zmínka, nebyl nalezen. — *191*

191 Jde o nesprávné stanovisko N. G. Poletajeva k vystoupení bolševických poslanců z řad přispěvatelů likvidátorského listu Luč. Poletajev se domníval, že je přípustná vzájemná spolupráce bolševiků a likvidátorů jak v Pravdě, tak v Luči. Lenin takovéto stanovisko odsoudil. — *193*

192 Když vyšlo první číslo Pravdy, odjel N. G. Poletajev z Petrohradu a zanechal práce v novinách. Bez něho přestala vycházet Něvskaja zvězda (»velká sestra«). Lenin přikládal Poletajevově práci v Pravdě velký význam. — *193*

193 V roce 1913 začíná A. Bogdanov vydávat svou práci Všeobecná organizační věda (tektologie)[12]. Byla dalším rozvinutím jeho empiriomonistických názorů. — *194*

194 Je míněna Zpráva o stranické konferenci ve dnech 21., 22. a 23.

července 1907[93] Vydal ji ÚV SDDSR jako leták (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání, díl I, Praha 1954, s. 148—154). — *195*

[195] Je míněn výnos o amnestii, zveřejněný u příležitosti 300. výročí vlády Romanovců. — *196*

[196] Jde o protest delegace SDDSR na basilejském kongresu proti nesprávnému postupu sekretariátu mezinárodního socialistického byra, který prohlásil, že delegáti SDDSR neměli právo potvrzovat mandáty delegátů polské opozice na basilejském kongresu a že ve zprávě o kongresu budou jména pěti delegátů polské opozice, kteří se zasedání účastnili, označena písmenem X. — *197*

[197] V březnu až dubnu 1913 pracuje V. I. Lenin na článku Jak Rosa Luxemburgová nezdařile doplňuje Marxovu teorii, píše si jeho osnovu, sestavuje statistické tabulky a dělá si výpisky z Marxova Kapitálu. Článek o knize R. Luxemburgové se v tisku neobjevil. — *199*

[198] *Sedma* — sedm poslanců z řad menševiků-likvidátorů, kteří byli členy sociálně demokratické frakce ve IV. státní dumě. — *200*

[199] Jde o rezoluci petrohradského výboru SDDSR, schválenou na schůzi v únoru 1913. V této rezoluci petrohradský výbor konstatoval, že politická linie bolševických poslanců ve IV. státní dumě je správná, a odsuzoval počínání menševických poslanců, kteří podporovali likvidátorský Luč (viz Social-demokrat č. 31, 15. (28.) června 1913). — *201*

[200] Petrohradský výbor se na své schůzi v únoru 1913 rozhodl vydávat Izvěstija PK RSDRP a nastínil obsah prvního čísla; vydávání se však nepodařilo uskutečnit (viz Social-demokrat č. 31, 15. (28.) června 1913). — *201*

[201] Jde o uvedení jmen autorů, kteří publikovali články v leninské Jiskře a v listech Proletarij a Social-demokrat bez podpisu.

Proletarij — ilegální bolševický list. Vycházel za Leninovy redakce od 21. srpna (3. září) 1906 do 28. listopadu (11. prosince) 1909. Byl fakticky ústředním orgánem bolševiků. Podrobněji o listu viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 15, Praha 1983, poznámka 1. — *201*

[202] *Severnyje zapiski* — měsíčník pro literaturu a politiku. Vycházel v Petrohradu v letech 1913—1917. — *202*

[203] Jde zřejmě o brožuru L. B. Kameněva O podstatě likvidátorství, která měla vyjít ve vydavatelství Priboj. — *203*

[204] Dne 13. (26.) dubna 1913 přednášel Lenin v Lipsku na téma Společenský vzestup v Rusku a úkoly sociálních demokratů. — *203*

[205] Není přesně zjištěno, o jaký »leták« ÚV Sociální demokracie Lotyšského kraje jde. Patrně to bylo oznámení o svolání IV. sjezdu SDLK, které bylo vydáno krátce předtím v zahraničí a 29. března 1913 uveřejněno v ústředním orgánu Zihņa.

Vedoucí představitelé lotyšských bolševiků přetiskli toto oznámení ve svém tiskovém orgánu Biletens a připojili k němu celou řadu kritických připomínek k pořadu sjezdu, který vypracoval likvidátorský ústřední výbor s cílem vyhnout se nejdůležitějším zásadním otázkám. Zvlášť ostře vystoupili proti bodu usnesení, v němž ÚV prohlašuje, že je ochoten přistoupit k přípravě sjezdu teprve tehdy, až bude k tomuto účelu vloženo do pokladny ústředního výboru 3000 rublů. Lotyšští bolševici v tom viděli další snahu oddálit svolání sjezdu, který převážná většina členů strany naléhavě požadovala. — *204*

[206] Na Leninovo doporučení předložili lotyšští bolševici před IV. sjezdem Sociální demokracie Lotyšského kraje vlastní platformu a návrh rezolucí. Návrh platformy pro sjezd napsal Lenin v květnu 1913. Uveřejněn byl v srpnu 1913 ve 4. čísle listu Cīņas Biedrs. V listopadu 1913 byl vydán jako separát pod názvem Naše platforma k IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje. Poté byl návrh platformy uveřejněn jako úvodník Bulletinu č. 9/10, který vyšel 20. listopadu 1913. Redakce Bulletinu podlehla vlivu smířlivců ze svých řad a při uveřejňování Leninova textu vypustila důležitý oddíl věnovaný národnostní otázce; jiné oddíly částečně zkrátila a pozměnila.

V Sebraných spisech V. I. Lenina se návrh platformy uvádí v plném znění podle dochovaného rukopisu psaného rusky (viz Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 225—234). — *205*

[207] V květnovém čísle časopisu Prosvěščenije žádný příspěvek A. M. Gorkého není; v červnovém čísle vyšla jeho povídka Krádež. — *206*

[208] Volby do vedení petrohradského odborového svazu kovodělníků se konaly 21. dubna (4. května) 1913. Shromáždění se zúčastnilo kolem 800 lidí a dalších více než 400 lidí se už do místnosti nevešlo. Bolševici předložili seznam kandidátů do vedení; byl uveřejněn v 91. čísle Pravdy a rozdán přítomným. Navzdory požadavku likvidátorů, aby se volilo »bez rozdílu zaměření«, hlasovala většina účastníků pro kandidátku Pravdy. Z celkového počtu 14 členů vedení bylo 10 zvoleno z bolševické kandidátky. — *207*

[209] Jubilejní číslo Pravdy (č. 92), věnované prvnímu výročí vydávání listu, vyšlo 23. dubna (6. května) 1913. Byly v něm uveřejněny Leninovy články Výročí Pravdy a Něco o výsledcích a faktech (viz Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 119—122 a 123—126). — *207*

[210] V. I. Lenin posílal dopis A. A. Trojanovského z 15. května (podle nového kalendáře) 1913. Trojanovskij v tomto dopisu žádal Kameněva, aby napsal odpověď na článek menševika-likvidátora S. Semkovského (S. J. Bronštejna) Obrození ruského proletariátu [Die Wiederbelebung des russischen Proletariats], otištěný v 8. čísle časopisu Der Kampf 1. května 1913. Sliboval, že otištění článku v časopisu Der Kampf podpoří D. B. Rjazanov.

Der Kampf — měsíčník, orgán rakouské sociální demokracie; vycházel ve Vídni v letech 1907—1934. Zaujímal oportunistické, centristické stanovisko, které maskoval levičáckými frázemi. Redaktory časopisu byli O. Bauer, A. Braun, K. Renner, F. Adler a další. — *208*

[211] Jde o mezinárodní kongres II. internacionály, který se měl konat ve Vídni v srpnu 1914. Protože vypukla světová válka, kongres se nekonal. — *208*

[212] Lenin má na mysli článek M. S. Olminského (A. Vitimského) Kdo s kým?[272], uveřejněný ve 106. čísle Pravdy 10. (23.) května 1913. Článek polemizoval s Lučem ohledně porady redaktorů buržoazních periodik se zástupci dělnického tisku. Cílem porady bylo schválit protest proti zostření tiskového zákona. Zástupci Pravdy předložili svůj návrh rezoluce, ale předseda o něm nedovolil hlasovat. Zástupci Pravdy spolu se zástupci řady odborových orgánů odmítli podepsat rezoluci liberálních redaktorů. Kromě zástupců listů Reč, Russkaja molva, Sovremennoje slovo, Děň atd. podepsali rezoluci pouze zástupci listů Luč a Naša zarja, čímž se postavili proti dělnickým listům zastoupeným na poradě. — *210*

[213] Článek A. A. Bogdanova Ideologie (z cyklu Ze slovníku cizích slov) nebyl na Leninovo naléhání v Pravdě uveřejněn, protože byl protimarxistický. Následovalo Bogdanovovo prohlášení, že se rozchází s Pravdou; Lenin toto prohlášení komentoval Dopisem redakci, uveřejněným v 9. čísle listu Puť pravdy z 31. ledna 1914 (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 336—337). — *210*

[214] *Generální stávka v Belgii* probíhala od 14. do 24. dubna (podle nového kalendáře) 1913. Belgičtí dělníci požadovali změnu ústavy a všeobecné a rovné volební právo. Stávka se nesmírně rozrostla: z celkového počtu přes milión dělníků se jí zúčastnilo 400—500 tisíc dělníků. Pravda soustavně informovala o jejím průběhu a přinášela zprávy o výsledcích sbírek ruských dělníků na podporu stávkujících. Podrobněji o stávce viz Leninův článek Poučení z belgické stávky (Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 170—171). — *211*

[215] Jde o druhý článek J. A. Berzina z cyklu Poznámky o taktice[422] otištěný v květnu 1913 v dvojčísle 2/3 Bulletinu byra zahraničních skupin Sociální demokracie Lotyšského kraje[423] s podtitulem Základy jednoty strany. Berzin v něm nesprávně vyložil usnesení IV. (sjednocovacího) sjezdu SDDSR z roku 1906 o podmínkách sjednocení Lotyšské sociálně demokratické strany s SDDSR. — *212*

[216] Jsou míněna usnesení IV. (sjednocovacího) sjezdu SDDSR: 1. Podmínky pro sjednocení sociální demokracie Polska a Litvy s SDDSR; 2. Návrh podmínek pro sjednocení Lotyšské sociálně demokratické dělnické strany s SDDSR; 3. Návrh podmínek pro sjednocení Bundu s SDDSR (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, 1898—1924, Praha 1984, s. 131—134). — *213*

[217] Viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání, d. I, Praha 1954, s. 172. — *213*

[218] Lenin má na mysli rezoluci VI. (pražské) celoruské konference SDDSR O nepřítomnosti delegátů národních ústředí na celostranické konferenci[180] (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 165). — *213*

[219] Jde o nové volby do vedení petrohradského odborového svazu kovodělníků; shromáždění se konalo 25. srpna (7. září) 1913

a účastnilo se ho kolem tří tisíc lidí. Přestože se likvidátoři snažili ovlivnit shromáždění proti bolševickému vedení svazu, byla velkou většinou hlasů a za potlesku schválena rezoluce, v níž se vyslovoval dík vedení za jeho práci. Kandidátka likvidátorů získala jen asi 150 hlasů. Bolševická kandidátka, která byla předem uveřejněna v listu Severnaja pravda, byla schválena převážnou většinou hlasů. — *215*

[220] Tajemníkem vedení petrohradského odborového Svazu kovodělníků byl do 25. srpna (7. září) 1913 likvidátor V. Abrosimov, později odhalený jako provokatér. — *215*

[221] V rozšířeném formátu začala Pravda vycházet od 29. května (11. června) 1913 (od čísla 122). — *216*

[222] Na zasedání IV. státní dumy 22. května (4. června) 1913 se po debatě o rozpočtu poštovní a telegrafní správy hlasovalo o požadavku frakce kadetů zavést sedmihodinový pracovní den pro zaměstnance pošt a telegrafů. Sociálně demokratická frakce se na základě bodu 3(h) rezoluce O sociálně demokratické frakci v dumě, schválené na V. (celoruské) konferenci SDDSR roku 1908, hlasování zdržela. Tím byl požadavek kadetské frakce zamítnut. Pravda polemizovala s Lučem v článcích Liberální neúspěch (v čísle 117 z 23. května a Luč proti sociálně demokratické frakci v čísle 119 z 25. května 1913) a obhajovala nesprávný postup sociálně demokratické frakce v dumě.

Na Leninův pokyn byla chyba napravena: ve 131. čísle z 9. června uveřejnila Pravda nepodepsaný článek Duma a taktika sociální demokracie s poznámkou, že rozšířená redakce přezkoumala otázku hlasování sociálně demokratické frakce o rozpočtu poštovní a telegrafní správy a ve 132. čísle z 11. června otiskla sdělení sociálně demokratické frakce v dumě, že »svůj postup, kdy se zdržela hlasování o 3. bodu formule kadetů týkající se rozpočtu poštovní a telegrafní správy . . . na zasedání Státní dumy 22. května . . . kvalifikovala na svém zasedání 23. května jako chybný«.

V rezoluci poroninské porady ústředního výboru SDDSR se stranickými pracovníky roku 1913, nazvané O práci sociální demokracie v dumě, byl bod 3(h) revidován a schválen v nové, dokonalejší verzi (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV. 1898—1924, Praha 1984, s. 238—239). — *216*

[223] Článek M. S. Olminského (Vitimského) Pravda, věnovaný vydávání listu v rozšířeném formátu, vyšel ve 123. čísle 30. května 1913.

V témže čísle Pravdy byl otištěn úryvek z poémy amerického básníka, bývalého dělníka Trobela, Muži a ženy pouze . . . Poému přeložila L. Stalová. — *217*

[224] Lenin má na mysli prohlášení A. Bogdanova Faktické vysvětlení, otištěné ve 120. čísle Pravdy 26. května 1913. Bogdanov se v něm snažil vyvrátit fakt, který Lenin uvedl v stati Sporné otázky, že totiž zavrhování činnosti sociální demokracie v dumě a využívání dalších legálních možností bylo spojeno s »vperjodovstvím« (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 97). Redakce Pravdy uveřejnila Bogdanovovo prohlášení s poznámkou: »Redakce se plně ztotožňuje s názorem uvedeným v 95. čísle v stati Sporné otázky, avšak v zájmu nezaujatosti považuje za možné uveřejnit níže uvedené prohlášení svého stálého spolupracovníka soudruha Bogdanova.« Lenin proti této redakční poznámce ostře protestoval. Poslal do Pravdy současně s dopisem K případu pana Bogdanova a skupiny Vperjod (viz tamtéž, s. 270—271) noticku, v níž se vyslovil proti Bogdanovovu zkreslování dějin strany (tato noticka nebyla tehdy uveřejněna a dodnes se nenašla). Ve svých dopisech Lenin nejednou upozorňoval redakci Pravdy, že je nepřípustné, aby Bogdanov nadále přispíval do bolševického listu. Když Bogdanov napsal článek Ideologie, v němž otevřeně propagoval názory machistů, byl z řad dopisovatelů Pravdy vyloučen. — *218*

[225] V dubnu až červnu 1913 vycházely v Pravdě Plechanovovy články V krupobití střel (Letmé poznámky). Jeden z nich byl namířen proti A. N. Potresovovi: Pan Potresov v roli mého žalobce (v číslech 112 a 114 ze 17. a 19. května 1913). Potom až do 7. června Pravda Plechanovovy články neuveřejňovala, avšak Potresov ve fejetonu V zajetí vlastní minulosti (O Plechanovovi), otištěném v Luči (čísla 119, 121 a 122 z 25., 28. a 29. května 1913) dál »házel špínu« na Plechanova. Lenin kritizoval Potresovovy útoky na Plechanova v článku Dělnická strana a samolibí liberální polovzdělanci (O Potresovovi) (viz Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 246—247). — *219*

[226] *Bulletin périodique du Bureau Socialiste International*[427, 467] vycházel ve francouzštině, angličtině a němčině v Bruselu v letech 1910—1914. — *223*

[227] Jde o vydání zprávy o činnosti sociálně demokratické frakce ve IV. státní dumě. K tomuto vydání nedošlo. — *224*

[228] Lenin má na mysli neshody v otázce přijetí poslance IV. státní dumy za Varšavu J. I. Jagiełła za člena sociálně demokratické frakce (viz tento svazek, poznámka 125). — *224*

[229] Je míněno zatčení J. M. Sverdlova a K. T. Novgorodcevové (Sverdlovové) v bytě člena IV. státní dumy G. I. Petrovského 10. (23.) února 1913 na udání provokatéra Malinovského. — *225*

[230] *»Nikitič«* — krycí jméno revolucionáře L. B. Krasina. Mohlo jít o sociálního demokrata V. N. Maljantoviče (bratra moskevského advokáta P. N. Maljantoviče), který žil v letech 1901—1907 v Oděse. — *226*

[231] A. M. Gorkij byl delegátem V. (londýnského) sjezdu SDDSR, který se konal ve dnech 30. dubna—19. května (13. května až 1. června) 1907. — *228*

[232] Je míněn konflikt mezi IV. státní dumou a vládou, vzniklý v souvislosti s vystoupením černosotňovce Markova II., který prohlásil na adresu zástupců ministerstva financí: »Okrádat nelze.« Duma na toto prohlášení nijak nereagovala. Rada ministrů se však domnívala, že tím byla uražena celá vláda; navrhla, aby byl Markov II. pohnán před soud za pomluvu, a žádala, aby předseda Rodzjanko jeho vystoupení z tribuny dumy odsoudil. — *229*

[233] Pravda byla zastavena 5. (18.) července 1913 výnosem petrohradského soudního dvora na návrh ministra vnitra N. A. Maklakova. Od 13. (26.) července téhož roku začala Pravda vycházet pod názvem Rabočaja pravda. — *229*

[234] Leninův článek K případu pana Bogdanova a skupiny Vperjod (Redakci Pravdy) byl poprvé uveřejněn roku 1930 (viz Sebrané spisy 23, Praha 1985, s. 270—271).— *229*

[235] Jde o druhou konferenci zahraniční organizace SDDSR, která se konala v Bernu 20.—21. července (2.—3. srpna) 1913. 21. července (3. srpna) na ní Lenin přednesl referát O situaci ve straně. Text referátu se dodnes nenašel; zprávičku o něm přinesl Bjulleteň Komiteta Zagraničnoj Organizacii PCDRP číslo 3 z 2. (15.) října 1913. — *231*

[236] Je zřejmě míněn článek P. Griščenka Internacionalismus a separatismus v ukrajinském sociálně demokratickém hnutí. — *231*

[237] Jde o II. celoukrajinský sjezd studentstva, který se konal ve dnech 19.—22. června (2.—5. července) 1913 ve Lvově. Časově byl přizpůsoben oslavám výročí Ivana Franka, velkého ukrajinského spisovatele, vědce, veřejného činitele a revolučního demokrata. Sjezdového jednání se účastnili také zástupci ukrajinských studentů v Rusku. Na sjezdu přednesl referát Ukrajinská mládež a současné postavení národa ukrajinský sociální demokrat Doncov, který prosazoval heslo »samostatné« Ukrajiny. Toto heslo získalo podporu národních demokratů, ale vyvolalo protest skupiny ukrajinských sociálních demokratů, kteří emigrovali z Ruska. Sjezd tento protest nepodpořil a po diskusi byla schválena Doncovova rezoluce, v níž byl formulován program ukrajinských separatistů. — *232*

[238] *Živaja žizň* — legální deník menševiků-likvidátorů. Vycházel v Petrohradu od 11. (24.) července 1913 jako pokračování likvidátorského listu Luč. Celkem vyšlo 19 čísel. 1. (14.) srpna byl list zastaven. Článek V. I. Zasuličové O jedné otázce Lenin kriticky rozebral ve své práci Jak Zasuličová potírá likvidátorství (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 49—71). — *235*

[239] Jde o inženýra B. N. Smirnova, který tehdy žil v Bernu. Kasparov se domníval, že by mohl Smirnov poskytnout straně finanční podporu. — *236*

[240] *Severnaja pravda* — jeden z názvů, pod nímž vycházela bolševická Pravda od 1. (14.) srpna do 7. (20.) září 1913. Vyšlo 31 čísel. — *236*

[241] *Rabočaja pravda* — bolševický deník; vycházela v Petrohradu od 13. (26.) července do 1. (14.) srpna 1913 místo Pravdy, která byla 5. (18.) srpna 1913 zastavena. — *236*

[242] *Novaja rabočaja gazeta* — deník menševiků-likvidátorů. Vycházel v Petrohradu od 8. (21.) srpna 1913 do 23. ledna (5. února) 1914 místo listu Živaja žizň. Lenin tento list často nazýval Novými likvidátorskými novinami. — *236*

[243] V odpověď na tento dopis dostal Lenin Šahumjanův dopis z Astrachaně napsaný 7. září 1913. Šahumjan sděloval, že stati-

stiku kavkazských národností pošle; zatím mu oznamoval celkové počty — muslimů pět miliónů, Arménů a Gruzínců po dvou miliónech. Pokud jde o rozdělení národností podle újezdů, gubernií a měst — Tiflisu [Tbilisi], Baku, Batumi, Jelizavetpolu aj. — doporučoval Leninovi, aby využíval ročenku Kavkazský kalendář. Posílal mu slíbenou brožuru a překlad dvou referátů o arménských záležitostech. — *237*

[244] *Živaja mysl* — legální list levicových narodniků (eserů). Vycházel v Petrohradu od srpna 1913 do července 1914. Několikrát měnil název: Věrnaja mysl, Mysl truda, Severnaja mysl, Stojkaja mysl aj. — *238*

[245] Je míněn sjezd Sociálně demokratické strany Německa, který se konal ve dnech 14.—20. září (podle nového kalendáře) 1913 v Jeně. Zástupcem SDDSR na sjezdu byl A. Bekzadjan.

Bolševici chtěli využít sjezdu a skoncovat záležitost s »držitelskými« penězi. Případ se vlekl, protože L. Tyszka a R. Luxemburgová, kteří využívali svého blízkého vztahu k »držitelům« (K. Zetkinové, K. Kautskému a F. Mehringovi) a sympatizovali se smířlivci, všemožně bránili tomu, aby byly peníze vráceny bolševikům. — *239*

[246] Podle sdělení G. M. Vjazmenského využíval Kasparov roku 1913 materiály z archívu ruské sociální demokracie v Berlíně na základě doporučujícího Leninova dopisu. — *236*

[247] Jde o telegram A. M. Gorkého k úmrtí A. Bebela, odeslaný z Rimini na adresu ÚV SDDSR. Telegram byl otištěn ve 4. čísle listu Severnaja pravda 4. srpna 1913. — *240*

[248] *Pravda truda* — bolševický deník; vycházel v Petrohradu od 11. (24.) září do 9. (22.) října 1913 místo listu Severnaja pravda, zastaveného 7. (20.) září. Vyšlo celkem 20 čísel. — *241*

[249] V odpověď na tento dopis dostal Lenin dopis od H. Dietze, který v něm děkoval Leninovi za blahopřání. Psal: »Upřímně děkuji za četné projevy přátelských sympatií, které mi byly projeveny u příležitosti mých sedmdesátin.« — *242*

[250] *Za pravdu* — jeden z názvů, pod nímž vycházela bolševická Pravda od 1. (14.) října do 5. (18.) prosince 1913. Vyšlo celkem 52 čísel, z nich 21 bylo konfiskováno a dvě pokutována.

Finanční zpráva[285], o níž je v dopisu zmínka, byla otištěna 13. října v 9. čísle listu Za pravdu. — *242*

251 Článek *Porada marxistů*[404], uveřejněný v 8. čísle listu Za pravdu 12. října 1913, informuje podrobně o poroninské poradě ÚV SDDSR se stranickými pracovníky, která se konala ve dnech 23. září—1. října (6.—14. října) 1913. Autor článku M. Černomazov byl, jak se později ukázalo, agentem tajné policie. — *243*

252 Jde o články G. I. Petrovského K mým dojmům (o cestě do Kyjeva, do Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk] a do Chersonské a Poltavské gubernie), Špinavý prostředek (k Beljisovu případu) a o článek »bývalého smířlivce« N. Borina (N. Krestinského) Dvě morální kritéria[120]. Články nebyly přetištěny. — *243*

253 *X* — K. A. Komarowski (B. G. Danski). Roku 1911 vstoupil do SDDSR, přispíval do listů Zvězda a Pravda, účastnil se pojišťovacího hnutí. V letech 1913—1914 redigoval bolševický časopis Voprosy strachovanija. Likvidátoři ve snaze zkompromitovat bolševiky obvinili Danského ze spolupráce s buržoazním tiskem. Stranická komise tento případ prošetřila, konstatovala, že od doby, kdy Danski vstoupil do bolševické strany, přestal psát do buržoazního tisku, a dospěla k závěru, že je čestným členem strany a obvinění likvidátorů jsou pomluvou.

O pomlouvačné kampani likvidátorů proti Komarowskému se Lenin zmiňuje ve zprávě ÚV SDDSR na bruselské poradě (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 410). — *245*

254 Podruhé projednávala případ Komarowského komise složená ze zástupců listu Za pravdu, časopisů Prosvěščenije a Voprosy strachovanija, šesti dělnických poslanců spolupracujících s vydavatelstvím Priboj a zástupce »organizovaných marxistických dělníků«. Ve 32. čísle listu Za pravdu bylo 10. listopadu 1913 uveřejněno závěrečné stanovisko této komise pod názvem Konec pomluvám. Praví se v něm: »Komise neshledává absolutně žádné překážky, pro něž by X nemohl spolupracovat s marxistickým tiskem a být mezi soudruhy.« — *247*

255 *Voprosy strachovanija* — bolševický legální časopis. Vycházel s přestávkami od října 1913 do března 1918 v Petrohradu. Usiloval nejen o zavedení pojištění dělníků, ale prosazoval také bolševická »neokleštěná hesla« — osmihodinový pracovní den, konfiskaci statkářské půdy a demokratickou republiku. Do časopisu

přispívali významní organizátoři pojišťovací kampaně, bolševici N. A. Skrypnik, P. I. Stučka, N. M. Švernik, A. N. Vinokurov a další. — *247*

[256] V. I. Lenin má na mysli Prohlášení bolševických poslanců, uveřejněné v 13. čísle listu Za pravdu 18. října 1913. Bolševičtí poslanci v něm žádali menševickou část sociálně demokratické frakce ve IV. státní dumě, aby uznala rovnost »šestky« a »sedmy« při řešení všech otázek v sociálně demokratické frakci v dumě. Ve své výzvě k dělníkům bolševičtí poslanci doporučovali, aby dělníci posoudili požadavky »šestky« a podpořili dělnické poslance při obnovování jednoty sociálně demokratické frakce v dumě. Z Leninova podnětu rozvinul list Za pravdu rozsáhlou kampaň proti rozbíječské činnosti »sedmy«. Vysvětloval smysl boje uvnitř frakce a uváděl číselné údaje potvrzující, že za bolševickými poslanci stojí převážná většina dělníků.

Dne 19. října (1. listopadu) 1913 byl na zasedání ÚV SDDSR předložen návrh rezoluce, v němž se na základě usnesení poroninské stranické porady »šestce« ukládalo, aby se okamžitě ustavila jako samostatná sociálně demokratická frakce ve IV. dumě a aby zastupovala SDDSR v dumě.

Dne 25. října (7. listopadu) odmítla »sedma« ve své oficiální odpovědi uznat rovnost »šestky«. Bolševičtí poslanci proto uveřejnili dvě výzvy Všem dělníkům (byly otištěny v 15. a 20. čísle listu Za pravdu 20. a 26. října), v nichž vyložili, jak došlo k roztržce, a vyzvali dělníky, aby je podpořili. V odpovědi »sedmě« bolševičtí poslanci oznámili, že se ustavili v samostatnou frakci. Na Leninovo doporučení přijali název Sociálně demokratická dělnická frakce Ruska ve IV. státní dumě (viz tento svazek, s. 255). — *248*

[257] Lenin má na mysli článek Jednota sociálně demokratické frakce je ohrožena!, otištěný 18. října 1913 v 60. čísle likvidátorského listu Novaja rabočaja gazeta. — *248*

[258] V. I. Lenin odpovídá na dopis C. Huysmanse z 29. října (podle nového kalendáře) 1913, v němž se Huysmans dotazoval, kdo zastupuje SDDSR v mezinárodním socialistickém byru. — *251*

[259] Jde o rezoluci O sociálně demokratické frakci v dumě, schválenou na poroninské poradě ÚV SDDSR se stranickými pracovníky. Byla otištěna ve 12. čísle listu Za pravdu 17. října 1913 (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 83—84). — *252*

[260] Jde o rezoluce petrohradských dělníků, které byly od 22. října (4. listopadu) otiskovány v listu Za pravdu. Lenin je celkově hodnotí v článku Reakce dělníků na vytvoření sociálně demokratické dělnické frakce Ruska ve Státní dumě (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 422—430). — *253*

[261] Úryvek z románu Volny [Vlny] od V. Vojtinského, nazvaný Paprsek světla uprostřed noci, byl uveřejněn ve 4. čísle časopisu Prosvěščenije roku 1914. Z Leninova dopisu Gorkému z poloviny listopadu 1913 (viz tento svazek, s. 260) je patrné, že se Gorkij vyslovil *proti* uveřejnění Vojtinského románu v Prosvěščeniji. Zda se korespondence týkala právě tohoto úryvku, nebylo zjištěno. — *254*

[262] Prohlášení bolševických poslanců (Odpověď sedmi poslancům[282]) o tom, že se ustavili v samostatnou Sociálně demokratickou dělnickou frakci Ruska ve IV. státní dumě, bylo uveřejněno ve 22. čísle listu Za pravdu 29. října 1913. — *255*

[263] Leninův dopis byl reakcí na Gorkého článek ve 219. čísle listu Russkoje slovo z 22. září 1913 O karamazovovštině, v němž Gorkij protestuje proti inscenaci reakčního románu F. M. Dostojevského Běsi[70] v Moskevském uměleckém divadle. Buržoazní tisk se Dostojevského zastal. Gorkij odpověděl novým článkem nazvaným Znovu o karamazovovštině, který byl uveřejněn ve 248. čísle listu Russkoje slovo 27. října 1913.

Rozsáhlé úryvky této odpovědi Gorkého, avšak bez závěrečného odstavce, otiskla 28. října (10. listopadu) ve svém 295. čísle Reč[280]. Příštího dne byl tento článek Gorkého včetně závěrečného odstavce, který Lenin cituje v dopisu v plném znění, otištěn v 69. čísle likvidátorského listu Novaja rabočaja gazeta. — *256*

[264] Leninova stať *Materiály o boji uvnitř sociálně demokratické frakce v dumě*, poprvé uveřejněná ve 22. čísle listu Za pravdu 29. října 1913 (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 122—139), nebyla podruhé v listu uveřejněna. Byla přetištěna až roku 1914 ve sborníku Marxismus a likvidátorství pod názvem Materiály k historii vzniku Sociálně demokratické dělnické frakce Ruska v dumě.

22. číslo listu Za pravdu bylo zkonfiskováno kvůli úvodníku s názvem Bejlis ospravedlněn. — *259*

[265] Lenin má na mysli Engelsovy výroky v článku Ke kritice návrhu sociálně demokratického programu z roku 1891 (viz Marx, En-

gels, Lenin O programech dělnických stran. Praha, Svoboda 1979, s. 182—191). — *265*

[266] V. I. Lenin *přednášel o národnostní otázce* v Curychu, Ženevě, Lausanne a Bernu ve dnech 26., 27., 28. a 30. června (9., 10., 11. a 13. července) 1913. Teze o národnostní otázce a osnovy k přednášce jsou otištěny v Sebraných spisech 23, Praha 1985, s. 338—348 a 472—476. — *266*

[267] Dopis redakci listu Za pravdu byl druhým dopisem, který Lenin napsal od doby, kdy došly první zprávy o usneseních prosincového zasedání mezinárodního socialistického byra II. internacionály týkajících se sjednocení SDDSR (viz též Leninův dopis K usnesením byra, Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 217—219).

Prosincové zasedání mezinárodního socialistického byra se konalo v Londýně 13. a 14. prosince 1913 (podle nového kalendáře). Jednalo o sjednocení anglických socialistických a dělnických stran, o vídeňském kongresu, o ruských záležitostech aj. Otázka sjednocení sociálně demokratické strany v Rusku byla dána na pořad krátce před ukončením zasedání. Pro nedostatek času nebyla záležitost projednána podrobně a byro se omezilo jen na schválení rezoluce, kterou předložil za německou delegaci Kautsky. Ukládalo se v ní výkonnému výboru mezinárodního socialistického byra svolat poradu zástupců »všech frakcí dělnického hnutí v Rusku včetně Polska pod ruským záborem, které uznávají program strany nebo jejichž programy nejsou v rozporu s programem sociální demokracie, k vzájemné výměně názorů (Aussprache) na sporné otázky«. Když Kautsky tuto rezoluci ve svém projevu 14. prosince zdůvodňoval, prohlásil, že »stará sociálně demokratická strana v Rusku je mrtvá«. Je nutné ji vzkřísit za podpory dělníků Ruska, kteří si přejí jednotu. V článcích Správná rezoluce a špatný projev a O nepřípustné chybě Kautského analyzoval Lenin podstatu rezoluce a projev Kautského označil za politováníhodný (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 239—242 a 259—261).

Na poradě, která se konala na základě usnesení mezinárodního socialistického byra v červenci 1914 v Bruselu, naléhali vedoucí představitelé II. internacionály pod záminkou »smíření« bolševiků s likvidátory na bolševiky, aby přestali likvidátory kritizovat. Bolševici odmítli podřídit se tomuto požadavku a pokračovali v nesmiřitelném boji proti likvidátorům, nepřátelům dělnického hnutí. — *267*

[268] V souvislosti s prosincovým zasedáním mezinárodního socialistického byra uveřejnili likvidátoři v 97. čísle svého listu Novaja rabočaja gazeta 3. prosince 1913 telegram z Londýna, v němž se oznamovalo, že prý mezinárodní socialistické byro zamítlo požadavek bolševiků, aby byl zástupce »šestky« začleněn do meziparlamentní sekce II. internacionály. Mezinárodní socialistické byro však tuto otázku vůbec neprojednávalo a bolševici takový požadavek ani nevznesli, protože podle statutu meziparlamentní sekce v ní má zastoupení pouze jedna socialistická frakce z každého parlamentu, a to ta, která má víc poslanců. Za Státní dumu Ruska byl tudíž členem sekce zástupce likvidátorské »sedmy«, která měla oficiální většinu. Lenin tuto otázku podrobně vysvětlil v článku Jak likvidátoři klamou dělníky (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 233—235). — *268*

[269] Je míněno vystoupení K. Kautského na zasedání mezinárodního socialistického byra 14. prosince 1913 (viz tento svazek, poznámka 267). — *269*

[270] *Proletarskaja pravda* — jeden z názvů, pod nímž vycházel list Pravda od 7. (20.) prosince 1913 do 21. ledna (3. února) 1914. Celkem vyšla 34 čísla. — *272*

[271] Jde zřejmě o jeden z Leninových článků týkajících se usnesení prosincového zasedání mezinárodního socialistického byra a pomlouvačné kampaně, kterou rozpoutaly likvidátorské listy kolem rezoluce zasedání o svolání »sjednocovací« porady SDDSR. Dne 17. (30.) prosince 1913 byl v listu Proletarskaja pravda otištěn Leninův článek Rezoluce o usnesení mezinárodního socialistického byra, v němž byl formulován oficiální postoj bolševiků k této otázce (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 262—264).

V usnesení krakovské porady ÚV SDDSR se stranickými pracovníky O reorganizaci a práci redakce listu Pravda se pravilo, že všechny »články, které považuje ÚV za nutné uveřejnit, musí být (s dohodnutým podpisem) uveřejněny ihned« (V. I. Lenin, Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 290). Tímto dohodnutým podpisem byla právě písmena KKK. Na zasedání ÚV SDDSR v prosinci 1913 bylo toto usnesení znovu potvrzeno: »Nadále platí dřívější usnesení, že zasílané články podepsané třemi dohodnutými písmeny musí být uveřejněny okamžitě a beze změn« (Istoričeskij archiv, č. 4, 1959, s. 42). — *272*

[272] Jde o článek N. I. Bucharina Hokusy-pokusy pana Struveho, uve-

řejněný ve 12. čísle časopisu Prosvěščenije z roku 1913. Článek byl recenzí knihy P. B. Struveho Hospodářství a cena, č. 1. Hospodářství a společnost. — Cena — hodnota. Petrohrad — Moskva, vyd. Rjabušinského, 1913[386]. Pasáž o hospodářství založeném na nevolnictví byla na Leninovu radu vypuštěna. — *272*

[273] *Důvěrníci* — vysoce svědomití dělníci, kteří udržovali neustálé spojení mezi ÚV a místními sociálně demokratickými skupinami a také zajišťovali pružné formy řízení místní práce ve velkých centrech dělnického hnutí. Úkol vytvořit systém důvěrníků vytyčila krakovská porada ÚV SDDSR roku 1913 a nezbytnost jeho realizace potvrdila poroninská porada (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 281 a Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 79). — *273*

[274] *Sputnik rabočego na 1914 god* — kapesní kalendář, který vydalo stranické vydavatelství Priboj v prosinci 1913. Náklad byl rozprodán během jediného dne. V únoru 1914 vyšlo druhé, přepracované vydání.

Lenin zde uveřejnil článek Stávky v Rusku (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 243—247). — *274*

[275] Lenin má na mysli přípravy k vydávání časopisu Rabotnica, jehož první číslo vyšlo v Petrohradu 23. února (8. března) 1914. — *274*

[276] Jde o cestu delegáta na IV. sjezd Sociální demokracie Lotyšského kraje, který se konal ve dnech 13.—26. ledna (26. ledna—8. února) 1914 v Bruselu. O koho konkrétně jde, se nepodařilo zjistit. Podrobněji o sjezdu viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 24, Praha 1985, poznámka 110. — *275*

[277] V. I. Lenin jel do Berlína v lednu 1914, aby se sešel s lotyšskými bolševiky u příležitosti svolání IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje. — *276*

[278] V. I. Lenin se setkal s J. Rudisem-Gipslisem a I. E. Germanem v Berlíně, v Germanově bytě. — *278*

[279] V. I. Lenin patrně žádal V. P. Miljutina, aby mu poslal článek O některých rysech filozofie A. Bogdanova. Tento článek byl uveřejněn v únoru 1914 ve 2. čísle časopisu Prosvěščenije a podepsán Vl. Pavlov (V. P. Miljutin). — *283*

[280] Dne 9. (22.) ledna 1914 promluvil Lenin v Paříži na dvou shromážděních sociálních demokratů u příležitosti výročí 9. ledna 1905. — *284*

[281] V předvečer zahájení IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje 25. ledna (podle nového kalendáře) 1914 přednášel Lenin v Bruselu sjezdovým delegátům o národnostní otázce. Ve své přednášce vysvětlil teorii a taktiku bolševismu v národnostní otázce. Vyzval lotyšské marxisty, aby upevňovali skutečnou, a nikoli domnělou jednotu strany, aby chránili její řady před kolísavci a likvidátory. Přednáška byla vyslechnuta s obrovským zájmem. Leninovo setkání s delegáty sjezdu proběhlo v neobyčejně srdečném duchu.

Sjezd, který byl příštího dne zahájen, znamenal přelom v dějinách SDLK. Téměř ke všem otázkám přijal rezoluce bolševického charakteru, menševikům a smířlivcům se podařilo prosadit jen několik pozměňovacích návrhů. Největším úspěchem sjezdu bylo zvolení bolševicky orientovaného ústředního výboru a rovněž přechod ústředního orgánu Sociální demokracie Lotyšského kraje listu Zihņa do rukou stoupenců bolševiků. — *284*

[282] *Bulletin ústředního výboru SDDSR* byl vydán na základě usnesení poroninské porady. Jeho úkolem bylo informovat o činnosti ústředního výboru a o práci místních organizací. Lenin přisuzoval bulletinu velký význam. Vypracoval instrukci k jeho vydávání, redigoval materiály pro první číslo a sám prováděl korekturu.

První číslo vyšlo v lednu 1914 v Paříži. Bulletin měl malý formát a byl tištěn na cigaretovém papíru. Pro nedostatek prostředků vyšlo pouze první číslo. — *285*

[283] Jde o protokol V. (londýnského) sjezdu SDDSR[224], který se konal ve dnech 30. dubna—19. května (13. května—1. června) 1907. — *288*

[284] V lednu 1914 byl I. F. Popov v Bruselu a navázal prostřednictvím místních organizací Belgické dělnické strany spojení s belgickými námořníky, kteří se plavili na obchodní lodi z Antverp do jihoruských přístavů. Popov námořníky požádal, aby do Ruska dopravili ilegální stranické tiskoviny. Lenin tento Popovův návrh schválil, a když přijel do Bruselu na IV. sjezd Sociální demokracie Lotyšského kraje, setkal se se dvěma zástupci belgických námořníků a hovořil s nimi o podmínkách revoluční práce v Rusku. — *289*

[285] V dopisu z 29. ledna (podle nového kalendáře) 1914 vyjádřil C. Huysmans politování, že se s Leninem nesetkal na sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje; žádal ho, aby před sjezdem v Bruselu osobně vypracoval stručnou zprávu o situaci v SDDSR, a navrhl, aby se setkali ve 20.30 hod. v bruselském Lidovém domě. — *291*

[286] Jde zřejmě o rezoluci VI. (pražské) celoruské konference SDDSR O majetku v rukou bývalého držitele a o finančních výkazech (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 185—186). — *292*

[287] *Put' pravdy* — jeden z názvů, pod nímž vycházel list Pravda od 22. ledna (4. února) do 21. května (3. června) 1914. Celkem vyšla 92 čísla. — *293*

[288] Tajemnice redakce Pravdy K. N. Samojlovová ve svém dopisu z 25. ledna (7. února) 1914 oznamovala ústřednímu výboru SDDSR, že byl zastaven list Proletarskaja pravda a že možná bude zastaven list Puť pravdy. Příčinou této obavy byla skutečnost, že byl volán k odpovědnosti G. I. Petrovskij za článek Kvůli tomu existuje . . ., který Puť pravdy otiskla 23. ledna 1914 s podpisem M. F. (M. Firin, později odhalený provokatér M. J. Černomazov); článek prozrazoval, že Rabočaja pravda, Severnaja pravda, Pravda truda atd. jsou jen různé názvy zastaveného listu Pravda. — *293*

[289] V. I. Lenin má na mysli cestu do Paříže, Bruselu, Lutychu a Lipska, kterou podnikl v lednu — začátkem února v souvislosti se svoláním IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje a s přednáškami o národnostní otázce. — *293*

[290] *Borba* — časopis Trockého. Vycházel v Petrohradu od 22. února (7. března) do července 1914. Vyšlo 7 čísel. Do časopisu přispívali trockisté, likvidátoři a část »vperjodovců«. Pod rouškou »nefrakčnosti« bojoval Trockij v časopisu proti Leninovi a bolševické straně. — *293*

[291] Na IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje, který se konal ve dnech 13.—26. ledna (26. ledna—8. února) 1914 v Bruselu, se podařilo díky usilovnému boji Lenina a lotyšských bolševiků proti smířliveckým tendencím dosáhnout toho, že lotyšští sociální demokraté vystoupili z menševického organizačního výboru. Odchod Lotyšů ze srpnového bloku hodnotil Lenin jako

»smrtelnou ránu« trockistickému bloku (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 243—245). — *294*

[292] Lenin má na mysli brožuru Z dějin dělnického tisku v Rusku, která vyšla 22. dubna 1914 jako 1. číslo listu Rabočij. Celé číslo bylo věnováno dějinám dělnického tisku v Rusku. Byly v něm otištěny i Leninovy články Z minulosti dělnického tisku v Rusku a Naše úkoly (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 116—124 a 125—128). — *295*

[293] Je míněna recenze o knize V. Levického (V. Cederbauma) August Bebel. Jeho život a dílo, kterou napsal V. Jan-skij (S. S. Danilov). V recenzi se říká: »Levickij se snaží zaměřit hlavní pozornost čtenáře na Bebelův postoj ke „kompromisům", k dohodám s liberály a tím chce dávat Bebela leckomu za vzor . . . výklad Levického není prost frakčnosti, líčí velikého německého vůdce a jeho názory v nesprávném světle . . .«. — *295*

[294] V. I. Lenin dostával Vorwärts výměnou za bolševické noviny. 4. března (podle nového kalendáře) 1914 odpověděl V. M. Kasparov Leninovi, že byl v expedici Vorwärtsu, kde mu sdělili, že tiskoviny Leninovi posílají pravidelně, a jestliže je nedostává, znamená to, že jsou konfiskovány. — *295*

[295] *Pribojovci* — pracovníci legálního bolševického vydavatelství Priboj, které bylo založeno počátkem roku 1913 v Petrohradu a pracovalo pod vedením ústředního výboru strany. Reagovalo svými publikacemi na aktuální otázky dělnického hnutí. Protože vzniklo v období takzvané »pojišťovací kampaně«, vydalo mnoho publikací k otázkám sociálního pojištění dělníků. Později věnovalo na pokyn ústředního výboru strany značnou pozornost populárním agitačním a propagačním brožurám k sociálně politickým a stranickým otázkám. Na počátku první světové války, kdy carská vláda zesílila represe proti dělnickému tisku, muselo vydavatelství Priboj svou činnost zastavit. Obnovilo ji až v březnu 1917. Roku 1918 se sloučilo s vydavatelstvím Kommunist, které také vzniklo sloučením několika vydavatelství (Volna, Žizň i znanije aj.). — *296*

[296] Ve 3. čísle časopisu Prosvěščenije z března 1914 byla otištěna Kameněvova noticka o knize A. Bogdanova Úvod do politické ekonomie, která vyšla ve vydavatelství Priboj. — *296*

[297] *Marxismus a likvidátorství. Sborník článků o základních otázkách současného dělnického hnutí. Část II.* — vyšel v červenci 1914 ve stranickém vydavatelství Priboj. Ve svém rukopisném edičním návrhu tohoto sborníku uvedl Lenin články, které pokládal za nutné do sborníku zařadit, a také seznam čísel listů, z nichž měly být články převzaty (ve sborníku Lenin u některých článků název změnil). Podle tohoto edičního návrhu měl mít sborník dvě části, jejichž obsah byl oznámen ve 42. čísle listu Puť pravdy z 21. března 1914.

První část sborníku nevyšla. Několik desítek výtisků druhé části, které vydavatelství nestačilo včas z tiskárny odvézt, bylo zkonfiskováno. Podstatnou část nákladu se však podařilo vyexpedovat. Do druhé části sborníku bylo kromě předmluvy a doslovu zařazeno 14 Leninových prací. — *296*

[298] Jde o poradu, kterou svolala v lednu 1914 Celoruská literární společnost v souvislosti se sílící perzekucí tisku a s připravovaným reakčním vládním návrhem tiskového zákona. Na poradě měli hlavní slovo zástupci liberálů a likvidátorů; byla přijata liberální rezoluce. — *297*

[299] Je míněn socialistický židovský list Vorwärts, vycházející v New Yorku od roku 1897.

Materiály (Census Reports. Twelfth Census of the United States, taken in the year 1900. Vol. V. Agriculture. Washington, 1902[417]. Thirteenth Census of the United States, taken in the year 1910. Vol. V. Agriculture. Washington, 1913), o nichž se tu Lenin zmiňuje, dostal z USA zčásti v květnu 1914 (viz tento svazek, s. 323), zbytek krátce před vypuknutím první světové války; staly se podkladem jeho práce Nové údaje o zákonech vývoje kapitalismu v zemědělství. I. část. Kapitalismus a zemědělství Spojených států amerických (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 147—246). — *299*

[300] *Novy mir* — noviny menševického zaměření; vydávala je skupina ruských emigrantů v New Yorku v letech 1911—1917. V letech 1912—1916 redigoval tento list J. Ellert (N. N. Nakorjakov). — *299*

[301] Jde o sbírku prostředků ke svolání sjezdu strany. Finanční výpomoc byla domluvena s některými předáky liberálně buržoazní strany progresistů, zejména s A. I. Konovalovem (»Perník«) (viz časopis Istoričeskij archiv, č. 6, 1958, s. 8—13). — *302*

[302] Dne 3. března (podle nového kalendáře) 1914 poslal C. Huysmans Leninovi dopis[57], v němž ho žádal, aby co nejdřív poslal mezinárodnímu socialistickému byru svou zprávu, a zároveň mu sděloval, že dostal od likvidátorů informace o situaci v SDDSR. — *303*

[303] Ve svém dopisu z 12. března (podle nového kalendáře) 1914 kritizoval I. Rudis-Gipslis smířlivecký charakter některých rezolucí IV. sjezdu SDLK, zejména větu o vztahu Sociální demokracie Lotyšského kraje k SDDSR, která byla do rezoluce pojata na návrh smířlivce Jansonse-Braunse a zavazovala Sociální demokracii Lotyšského kraje dočasně, »dokud nebude mít sjednocení pevný základ«, nespojovat se organizačně ani s ústředním výborem, ani s organizačním výborem. Sděloval, že soudruzi v místních organizacích také nejsou spokojeni se smířliveckými rezolucemi sjezdu a jsou toho názoru, že v boji proti smířlivcům bude nutno pokračovat. — *304*

[304] Po návratu ze IV. sjezdu SDLK do Ruska byla část jeho delegátů, mezi nimi členové nově zvoleného ústředního výboru, zatčena. Při organizování sjezdu porušil menševický ÚV SDLK a zahraniční výbor nejzákladnější principy konspirace.

Zprávy o delegátech sjezdu mohla tajná policie dostávat i od provokatérů přítomných na sjezdu — Malinovského (jakožto zástupce »šestky« v dumě) a delegáta za Libavu Kalnetise (Augulse), odhaleného krátce po sjezdu. — *304*

[305] Články o IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje s citáty ze sjezdových rezolucí byly uveřejněny v příloze k 50. číslu listu Puť pravdy z 30. března 1914 pod názvem Pobaltský kraj. — *305*

[306] V dopisu z 10. března (podle nového kalendáře) 1914 žádal Huysmans I. F. Popova, aby mu co nejdřív dodal Leninovu zprávu pro mezinárodní socialistické byro.

Téhož dne poslal Huysmans dopis Leninovi, v němž se mu omluvil za ironický tón svého předchozího neoficiálního dopisu. — *306*

[307] Volby do *pojišťovací rady* v Petrohradu se konaly 2. (15.) března 1914. Kolem voleb se rozpoutal ostrý boj mezi bolševiky na straně jedné a likvidátory a levicovými narodniky (esery) na straně druhé. Významnou úlohu v tomto boji sehrála Pravda. V souvis-

losti s volbami do pojišťovací rady uveřejnil list Proletarskaja pravda, časopis Voprosy strachovanija a později Puť pravdy dispozice bolševiků zástupcům dělníků v pojišťovacích institucích a v pojišťovací radě. Likvidátoři uveřejnili v listu Novaja rabočaja gazeta vlastní dispozice s požadavkem, aby dělničtí zástupci vytvořili samostatnou skupinu, nezávislou na straně.

Dne 2. (15.) března se k volbám dělnických zástupců do pojišťovací rady dostavilo 47 zmocněnců. Většinou hlasů byli zvoleni kandidáti zapsaní v seznamu listu Puť pravdy. Ve volbách do pojišťovací rady utrpěli likvidátoři naprostou porážku: tři čtvrtiny účastníků shromáždění volitelů se vyslovily pro mandát bolševiků a odmítly mandát bloku likvidátorů a eserů. Likvidátoři neuspěli ani ve volbách do celoruské pojišťovací instituce. Z 57 zmocněnců bylo 82 % pravdovců. — *306*

[308] *Paní Caillauxová* — manželka Josepha Caillauxe, francouzského státníka, radikála, v roce 1913 ministra financí. V odvetu za štvanici, kterou proti jejímu muži rozpoutal nacionalista Calmette, redaktor listu Le Figaro, paní Caillauxová v březnu 1914 Calmetta výstřelem z revolveru smrtelně zranila. V důsledku toho byl J. Caillaux nucen odejít do výslužby. — *307*

[309] V. I. Lenin má na mysli rezoluci skupiny dělníků vyborského obvodu K vystoupení soudruha Burjanova ze »sedmy« a Otevřený dopis A. F. Burjanovovi, podepsaný curyšskou skupinou pro spolupráci se SDDSR.

Vyborští dělníci ve své rezoluci uvítali Burjanovovo vystoupení ze »sedmy« jako další potvrzení její politické neudržitelnosti, ale Burjanovův neutrální postoj odsoudili jako nesprávný. Curyšská skupina, v níž většinu tvořili menševici, naopak hodnotila jeho čin jako významný krok ke sjednocení sociálně demokratické frakce v dumě. Oba dokumenty byly uveřejněny ve 22. čísle listu Puť pravdy 26. února 1914. — *308*

[310] Leninův dopis je odpovědí na dopis V. B. Stankeviče, člena redakce časopisu Sovremennik, z 9. (22.) března 1914. V tomto dopisu Stankevič psal, že časopis »bude orgánem zásadně mezifrakčním«, že »budeme dokazovat nutnost naprosté organizační jednoty všech socialistických směrů«, a žádal Lenina, aby »připojil své jméno k seznamu přispěvatelů«. O Leninově vztahu ke skupině, semknuté kolem časopisu Sovremennik, viz jeho článek Jednota dělníků a »směry« inteligentů (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 170—173). — *312*

[311] Šachťorskij listok[408] vyšel 16. března 1914 jako příloha k 38. číslu listu Puť pravdy. Byl vydán z podnětu horníků za peníze, které sami vybrali. Druhý Šachťorskij listok byl otištěn v 77. čísle listu Puť pravdy 4. května 1914.

Provolání k ukrajinským dělníkům vyšlo v ukrajinštině s podpisem Oxena Loly ve 28. čísle listu Trudovaja pravda z 29. června 1914. Rukopis Leninova návrhu Provolání se nedochoval. Podle obsahu dokumentu uveřejněného v listu Trudovaja pravda lze předpokládat, že jeho autorem byl V. I. Lenin.

»Redakční« poznámku k »Provolání k ukrajinským dělníkům« Oxena Loly napsal Lenin (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 377). — *312*

[312] *Jedinstvo* — legální list, který vydávala od května do června 1914 skupina menševiků stoupenců zachování ilegální strany v čele s G. V. Plechanovem a skupina bolševiků-smířlivců. Vyšla čtyři čísla. — *314*

[313] *Severnaja rabočaja gazeta* — deník menševiků-likvidátorů; vycházel v Petrohradu místo listu Novaja rabočaja gazeta od 30. ledna (12. února) do 1. (14.) května 1914. — *314*

[314] Sborník *Načalo*[247] vyšel v Saratově roku 1914. První článek v tomto sborníku nazvaný Setkání a úvahy byl od N. Vladimirova. Autor v něm popisoval setkání s G. V. Plechanovem, P. B. Axelrodem, V. I. Leninem, L. Martovem, A. N. Potresovem a A. M. Gorkým. — *316*

[315] Jde o kampaň, kterou rozpoutala skupina Vperjod a G. A. Alexinskij proti členu výboru zahraniční organizace SDDSR A. V. Antonovovi (Britmanovi). Byl obviněn, že roku 1906 při výslechu ve věci kronštadtské organizace SDDSR vyzradil ostatní zatčené. Toto obvinění vyvrátila jako neopodstatněné již v roce 1907 desetičlenná komise složená z bývalých odsouzenců k nuceným pracím (bolševiků, menševiků i bezpartijních), jejímiž členy bylo šest lidí souzených společně s Antonovem. O rozhodnutí komise byl téhož roku informován V. I. Lenin a ÚV SDDSR, který byl přesvědčen o Antonovově nevině a nijak neomezoval jeho práva jako člena strany. V letech 1912—1914 Alexinskij znovu rozvířil »případ« Antonov, aby ho využil proti bolševikům, kteří údajně »kryjí zrádce«.

Dne 18. dubna (podle nového kalendáře) 1914 schválila pařížská sekce zahraniční organizace SDDSR rezoluci, v níž vyjádřila

nespokojenost s jednáním Alexinského a prohlásila, že s ním přerušuje veškeré styky. Ve své rezoluci z 10. června 1914 vyzval výbor zahraniční organizace socialistické organizace v Paříži a všechna stranická ústředí (ruské i ostatních národních stran), aby rozhodně odsoudily provokační výpady Alexinského a členů skupiny Vperjod, aby nepokládaly skupinu Vperjod za politickou organizaci a nenavazovaly s ní žádné styky. K této rezoluci výboru zahraniční organizace se 20. června připojila plenární schůze pařížské sekce zahraniční organizace SDDSR. Lenin o tom píše ve zprávě ÚV SDDSR pro bruselskou poradu (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 411—412). — *317*

[316] V. I. Lenin poslal I. Armandové dopis O. Loly (Stěpaňuka) z 22. dubna (podle nového kalendáře) 1914, v němž Lola psal, že plně souhlasí s obsahem »Prohlášení k ukrajinským dělníkům«, ale žádal, aby bylo otištěno jménem redakce, nikoli s jeho podpisem. — *317*

[317] *Program a stanovy Sociálně demokratické dělnické strany Ruska* se změnami, které do stanov vnesla VI. (pražská) konference strany roku 1912, vydal ÚV SDDSR roku 1914 v Paříži. — *318*

[318] Leninův text byl připsán k Zinovjevovu dopisu redakci časopisu Dzvin[412], v němž Zinovjev oznamoval, že jednal s členem redakce L. Jurkevyčem o podmínkách případné spolupráce bolševiků s časopisem.

Výroky o oddělení ukrajinských dělníků a vytvoření samostatné sociálně demokratické organizace, které Lenina pobouřily, se objevily v Jurkevyčově předmluvě ke knize Levynského Narys rozvytku ukrajinskoho robitnyčoho ruchu v Halyčyni, Kyjiv, 1914 [Nástin vývoje ukrajinského dělnického hnutí v Haliči (Kyjev, 1914)]. Názory buržoazního nacionalisty Jurkevyče na národnostní otázku podrobil Lenin ostré kritice ve stati O právu národů na sebeurčení (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 273—337).

Dzvin — legální nacionalistický měsíčník menševického zaměření. Vycházel v ukrajinštině od ledna 1913 do poloviny roku 1914 v Kyjevě. Vyšlo celkem 18 čísel. Do časopisu přispívali V. Levynskij, V. Vynnyčenko, L. Jurkevyč (Rybalka), D. Doncov, S. Petljura, G. Alexinskij, P. Axelrod, L. Trockij a jiní. Začátkem první světové války přestal časopis vycházet. — *318*

[319] Tento telegram poslal Lenin redakci u příležitosti oslav Dne děl-

nického tisku, který byl časově přizpůsoben druhému výročí založení listu Pravda, jehož první číslo vyšlo 22. dubna (5. května) 1912 (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 25, Praha 1985, poznámka 152). — *320*

[320] Dne 3. května (podle nového kalendáře) 1914 napsal F. N. Samojlov Leninovi dopis, v němž mu sděloval, že je v městském sanatoriu v Bernu a neurolog mu radí, aby se trochu věnoval fyzické práci.

12. května G. L. Šklovskij Leninovi sdělil, že se pro Samojlova ňašla práce na čerstvém vzduchu. — *320*

[321] V dopisu z 15. května (podle nového kalendáře) 1914 schvaloval J. Rudis-Gipslis plánované vydávání příloh k Pravdě, které by byly věnovány situaci v jednotlivých oblastech Ruska, a navrhoval vydat přílohu v lotyštině. Psal, že poslal své články do lotyšského »marxistického« časopisu, že však nebyly otištěny, protože v redakci mají převahu smířlivci; dále se ptal, kdy vyjde ústřední orgán Social-demokrat, a nabízel se, že pošle článek o sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje. Jak vyplývá z pozdějších dopisů Rudise-Gipslise, slíbený článek nenapsal.

Na Leninův dotaz, jaký je jeho vztah k J. E. Germanovi, Rudis-Gipslis odpověděl, že ho považuje za jednoho z nejlepších lotyšských marxistů. — *322*

[322] *Zihņa* — ústřední orgán lotyšské sociální demokracie. Byl založen v březnu 1904. Do srpna 1909 vycházel ilegálně s velkými přestávkami v Rize, později v zahraničí. Od dubna 1917 vycházel legálně v Petrohradu jako ústřední orgán lotyšských bolševiků, poté vycházel v Rize a dalších městech. Od srpna 1919, po dočasném vítězství kontrarevoluce v Lotyšsku, začal znovu vycházet ilegálně v Rize. Po nastolení sovětské moci v Lotyšsku v červnu 1940 se list stal orgánem ÚV Komunistické strany Lotyšska a Nejvyššího sovětu Lotyšské SSR. — *322*

[323] Jde zřejmě o druhý svazek knihy N. Rubakina Mezi knihami, na nějž Lenin napsal recenzi. Byla uveřejněna ve 4. čísle časopisu Prosvěščenije z dubna 1914 (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 134—136). Jak je zřejmé z dopisu, první svazek Lenin neměl. — *324*

[324] Jde o cestu na mezinárodní socialistický kongres, který se měl konat v srpnu 1914 ve Vídni. — *324*

[325] Datum »19. 5.« N. K. Krupská škrtla a místo něho napsala datum odeslání dopisu: »4. 6.«. Po straně připsala: »Kvůli (jedno slovo je silně přeškrtnuto — *Red.*) pilně.« K dopisu Krupská ještě připsala: »Vzhledem k „návrhu zákona" ležel dopis dva týdny neodeslaný. Dostal jste předchozí dopis, který byl odeslán na stejnou adresu? Proč neodpovídáte? Srdečně Vás zdravím!« — *327*

[326] Jde o brožuru S. G. Šahumjana O kulturně národnostní autonomii, kterou napsal arménsky roku 1913. Brožura byla odpovědí na články arménského buržoazního nacionalisty D. Ananuna (Ana) Národnostní otázka a demokracie.

Autorovo oznámení o obsahu brožury se v časopisu Prosvěšťenije neobjevilo. Překlad Šahumjanovy brožury viz S. G. Šahumjan, Izbrannyje proizvěděnija v dvuch tomach, t. 1, 1957, s. 417—460. — *327*

[327] Teze návrhu zákona, které Lenin vyložil v dopisu, se staly základem článku *Návrh zákona o rovnoprávnosti národů a ochraně práv národnostních menšin* (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 157—159). Návrh zákona měla přednést bolševická frakce ve IV. státní dumě, ale nepodařilo se to. — *327*

[328] Dne 12. května (podle nového kalendáře) 1914 napsal A. A. Trojanovskij Leninovi dopis, v němž mluvil o tom, že je třeba zavést pořádek v práci redakce časopisu Prosvěšťenije, a přikládal návrh »organizačního řádu«, jímž by se měla redakce ve své činnosti řídit.

Článek Trojanovského o národnostní otázce v Prosvěšťeniji nevyšel. — *328*

[329] V časopisu Borba uveřejnil M. N. Pokrovskij několik črt Z dějin společenských tříd v Rusku (viz čísla 1/2, 4/5, 7/8 v měsících únoru—březnu, dubnu—květnu a červenci 1914). — *328*

[330] Jde o spolupráci L. Martova, F. I. Dana a G. V. Plechanova s časopisem Sovremennik. — *329*

[331] V květnu 1914 se R. V. Malinovskij z obavy před odhalením vzdal poslaneckého mandátu a odjel do zahraničí. Později vyšlo najevo, že byl provokatérem. Roku 1918 byl na základě rozsudku Nejvyššího tribunálu Celoruského ústředního výkonného výboru zastřelen. — *329*

[332] Jde o román ukrajinského spisovatele, buržoazního nacionalisty V. Vynnyčenka Zavěty otcov [Odkazy otců]. — *331*

[333] Je míněna bruselská »sjednocovací« porada, kterou svolal výkonný výbor mezinárodního socialistického byra na 16.—18. července (podle nového kalendáře) 1914. Podrobněji o poradě viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 25, Praha 1985, poznámka 142. — *334*

[334] Na naléhání ÚV SDDSR dostala »polská opozice« (J. S. Hanecki, A. M. Malecki a jiní) od mezinárodního socialistického byra pozvání na bruselskou »sjednocovací« poradu. — *335*

[335] Jsou míněny protokoly IV. (sjednocovacího) sjezdu SDDSR, který se konal v dubnu—květnu 1906 ve Stockholmu.

Ve 3. čísle časopisu Naša zarja z března 1914 byly uveřejněny články F. A. Bulkina a L. Martova zaměřené proti bolševikům. Lenin je podrobil ostré kritice v článcích Ideový boj v dělnickém hnutí, Plechanov neví, co chce, O porušování jednoty zastírané pokřikem o jednotě, Metody boje buržoazní inteligence proti dělníkům (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 153—156, 186—189, 203—226 a 338—369). — *336*

[336] Jde o delegátky na mezinárodní socialistickou konferenci žen ve Vídni, která se měla konat v srpnu 1914, ale protože vypukla válka, sešla se až 26.—28. března 1915 v Bernu. — *341*

[337] *Stojkaja mysl* — jeden z názvů listu levých narodniků (eserů) Trudovoj golos. Vycházel v Petrohradu roku 1914 třikrát týdně. — *344*

[338] Dne 4. (17.) dubna 1914 se na výzvu petrohradského výboru SDDSR konala demonstrace v odpověď na hromadné propouštění, k němuž se uchýlili petrohradští továrníci. Demonstrace se konala u příležitosti druhého výročí střelby do bezbranných dělníků na řece Leně. Toho dne vyšel v listu Puť pravdy Leninův článek (jako redakční) O formách dělnického hnutí (Výluka a marxistická taktika) (viz Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 80—83). Ve zprávě ÚV SDDSR pro bruselskou poradu věnoval Lenin značnou pozornost významu této demonstrace a odhalil jednání likvidátorů (viz tamtéž, s. 396—399). — *344*

[339] Je míněna zpráva ÚV SDDSR, kterou vypracoval Lenin pro bruselskou »sjednocovací« poradu. Z Leninova pověření ji na poradě

přednesla I. Armandová (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 379—421). — *345*

[340] Dopis Kautského proti Rose Luxemburgové ohledně zprávy o zasedání mezinárodního socialistického byra byl uveřejněn 24. prosince (podle nového kalendáře) 1913 ve 339. čísle ústředního orgánu německé sociální demokracie, listu Vorwärts, a přetištěn 20. prosince (podle starého kalendáře) 1913 ve 12. čísle listu Proletarskaja pravda s Leninovým doslovem (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 284—285). Dopis Kautského byl odpovědí na dopis Rosy Luxemburgové redakci listu Vorwärts. — *349*

[341] *Trudovaja pravda* — jeden z názvů, pod nímž vycházela bolševická Pravda, pronásledovaná carskou vládou, od 23. května (5. června) do 8. (21.) července 1914. Vyšlo 35 čísel. — *351*

[342] Rezoluci VI. (pražské) konference SDDSR O ustavení konference[167] (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 163—164). — *353*

[343] Jsou míněny rezoluce VI. (pražské) konference SDDSR O charakteru a organizačních formách stranické práce a rezoluce krakovské (»únorové«) porady ústředního výboru SDDSR se stranickými pracovníky roku 1913 Výstavba ilegální organizace (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 174—175 a svazek 22, Praha 1985, s. 280—281). — *353*

[344] Jde o rezoluci krakovské (»únorové«) porady ústředního výboru SDDSR se stranickými pracovníky roku 1913 O vztahu k likvidátorství a o jednotě (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 285—287). — *353*

[345] J. S. Haneckého a A. M. Maleckého delegovala na bruselskou »sjednocovací« poradu takzvaná opozice SDKPaL. Jednou ze sporných otázek mezi hlavním vedením polské sociálně demokratické strany, jehož členem byl Tyszka, a »rozlamovci« byla otázka vztahu k likvidátorům a k PSS. Lenin ostře kritizoval politiku hlavního vedení a sympatizoval s »rozlamovci«. — *356*

[346] Ve dnech 12.—19. července (podle nového kalendáře) 1914 se v Poroninu konalo zasedání ÚV SDDSR, které řídil Lenin. Z Ruska přijeli na zasedání G. I. Petrovskij, A. S. Kiseljov, N. P. Glebov-Avilov a A. N. Nikiforovová. Hlavním bodem zasedání

byla příprava sjezdu strany — termín svolání, způsob dopravy delegátů přes hranice atd. — *356*

[347] V srpnu 1914 se měl konat řádný sjezd SDDSR. Bolševici věnovali přípravám mnoho práce. Ke konci července byla většina delegátů zvolena, byly vypracovány instrukce a shromážděny mandáty. I po technickoorganizační stránce byl sjezd zcela připraven — tajné byty, trasy cest a osobní doklady. Vypuknutí první světové války však svolání sjezdu znemožnilo. — *356*

[348] Je míněna porada, kterou roku 1914 svolaly organizační výbor, skupiny Vperjod a Jednota, Bund, hlavní vedení SDKPaL, PSS a další. — *357*

[349] Ve 32. čísle listu Trudovaja pravda ze 4. července 1914 byla otištěna rezoluce O současné situaci a o jednotě, podepsaná Řídící orgán Sociální demokracie Lotyšského kraje (ÚV SDLK). Zdůrazňovala »nezbytnost jednoty sil a činnosti dělnické třídy« a jako základ jednoty uváděla 1. »neokleštěné požadavky«; 2. uznání ilegality; 3. jednotu zdola; 4. »uznání demokratické většiny, a ne federace«; 5. boj »proti likvidátorství jak zprava, tak zleva«. — *358*

[350] Lenin má na mysli rezoluci O nepřítomnosti delegátů národních ústředí na celostranické konferenci, schválenou na VI. (pražské) celoruské konferenci SDDSR (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 165—166). — *359*

[351] Je míněn Návrh podmínek pro sjednocení Lotyšské sociálně demokratické dělnické strany s SDDSR, schválený na IV. (sjednocovacím) sjezdu SDDSR v dubnu—květnu 1906 ve Stockholmu (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV. 1898—1924, Praha 1984, s. 132—133). — *359*

[352] Jde o list menševiků-likvidátorů Naša rabočaja gazeta, který vycházel v Petrohradu od května do července 1914. — *360*

[353] Polská opozice, která na bruselské poradě stála na straně bolševiků a lotyšských sociálních demokratů, hlasovala na posledním zasedání pro rezoluci mezinárodního socialistického byra vypracovanou K. Kautským (o tom viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 444, 445—446). — *360*

[354] *Revoluční události v Rusku* — jsou míněny stávky a demonstrace během července 1914 v Petrohradu, Baku, Rize a v dalších městech. — *361*

[355] *Berliner Tageblatt und Handelszeitung* — německý buržoazní list; vycházel v letech 1872—1939. — *361*

[356] Na Leninův dopis odpovědělo vydavatelství Granatových 12. července (podle starého kalendáře) 1914 toto: »Právě s touto statí[158] spojujeme celou řadu momentů důležitých pro celkový charakter Slovníku, a proto nemůžeme připustit, aby toto téma bylo vyloženo všedně a průměrně; dlouho jsme usilovali o jeho vědecky fundované a přesvědčivé zpracování . . . Probíráme ruské i zahraniční kapacity, ale vhodného autora jsme nenašli. Proto Vás moc a moc prosíme, abyste tuto stať přece jen zpracoval . . . Jsme ochotni . . . podstatně Vám prodloužit termín — do 15. srpna . . . Znovu a znovu Vás velice prosíme, abyste napsání statě neodmítal, vždyť Vy, stejně jako my, ji považujete za cennou a potřebnou věc« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — *364*

[357] *Rabočij* — jeden z názvů, pod nímž vycházela od 22. dubna (5. května) do 7. (20.) července 1914 bolševická Pravda, pronásledovaná carskou vládou. Vyšlo devět čísel. — *365*

[358] Na Leninovy otázky, které nadhodil ve svém dopisu, odpověděl J. Rudis-Gipslis 29. července 1914. Napsal, že v Lotyšsku skutečně existuje »levá opozice« proti lotyšskému ÚV a že on sám je jejím stoupencem; vystupování opozice proti ústřednímu výboru je přísně loajální a lotyšský ÚV zaznamenává posun doleva. Gipslis oznamoval, že nejen 4. rižský obvod, ale všichni uvědomělí lotyšští dělníci považují za nutné navázat těsnější spojení s ruským ústředním výborem, že Bund má mezi lotyšskými dělníky jen zcela nepatrný vliv a že většina jich »bude vždy podporovat energický a nelítostný boj ruských soudruhů proti separatistům, nacionalistům a oportunistům, ať je to kdokoli«. Gipslis psal, že dostal »14 podmínek«, které zformuloval Lenin pro bruselskou »sjednocovací« poradu. — *368*

[359] Čtvrtý obvod rižské organizace Sociální demokracie Lotyšského kraje byl v Rize největší. Na jaře a v létě 1914 se konaly konference a schůze místních organizací SDLK. 4. obvod rižské organizace a další místní organizace se vyslovily pro to, aby se SDLK

sjednotila s SDDSR okamžitě a bez jakýchkoli podmínek. — *368*

[360] Je míněna Rezoluce o národnostní otázce[208] schválená na letní poradě ÚV SDDSR se stranickými pracovníky roku 1913 (viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 85—87). — *369*

[361] Lenin potřeboval telegrafickou odpověď zřejmě proto, aby v případě, že by F. N. Samojlov nemohl jet na kongres, stačil povolat na kongres někoho jiného z Ruska. — *371*

[362] Jde o Plechanovův článek Nový rozmach[298], uveřejněný v 5. čísle listu Za partiju, který vydávaly pařížské skupiny menševiků a smířlivců. V 59. čísle Vorwärtsu z 1. března 1914 byl otištěn překlad první části tohoto článku. — *372*

ÚDAJE K JEDNOTLIVÝM DOKUMENTŮM

1 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
2 Odesláno z Paříže do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
3 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
4 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno roku 1911, Otčot vtoroj vyssej social-demokratičeskoj propagandistsko-agitatorskoj školy dlja rabočich. Vydala skupina Vperjod. Podle textu zprávy porovnaného s kopií pořízenou N. K. Krupskou.
5 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
6 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
7 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
8 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
9 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
10 Odesláno z Paříže do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
11 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
12 Odesláno z Paříže do San Rema. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
13 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVIII. Podle rukopisu.
14 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVIII. Podle rukopisu.

15 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVIII. Podle rukopisu.
16 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
17 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVIII. Podle rukopisu.
18 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVIII. Podle rukopisu.
19 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVIII. Podle rukopisu.
20 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
21 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
22 Napsáno v Paříži. Otištěno poprvé, podle rukopisné kopie.
23 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
24 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
25 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
26 Napsáno v Paříži. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
27 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
28 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
29 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
30 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
31 Odesláno do Prahy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
32 Odesláno z Paříže do Bukurešti. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Kommunist, č. 33 (Oděsa). Podle strojopisné kopie (perlustrace).
33 Odesláno do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
34 Odesláno z Paříže do Londýna. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
35 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1961 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 5. V plném znění

otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky v plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

36 Odesláno z Paříže do Baku. Poprvé otištěno 5. května 1927 v Pravdě, č. 99. Podle rukopisu.

37 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.

38 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno 21. ledna 1927 v listu Bakinskij rabočij, č. 17. Podle rukopisu.

39 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.

40 Odesláno z Paříže do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

41 Odesláno z Paříže do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

42 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.

43 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1948, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 17, 4. vydání. Podle rukopisu.

44 Odesláno z Paříže do Tiflisu. Poprvé otištěno roku 1934 v časopisu Krasnyj archiv, č. 1. Podle kopie pořízené J. D. Stasovovou.

45 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

46 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.

47 Odesláno z Paříže do Tiflisu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle kopie pořízené J. D. Stasovovou.

48 Odesláno z Paříže. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle kopie pořízené N. K. Krupskou.

49 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.

50 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

51 Odesláno do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
52 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno roku 1928 v časopisu Bolševik, č. 7. Podle rukopisu.
53 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
54 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
55 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
56 Odesláno do Reichenbergu [Liberec]. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
57 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle rukopisu.
58 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
59 Odesláno ze Salvatoru (poblíž Krakova) do Petrohradu. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1930, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. XVI. 2. a 3. vydání. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
60 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
61 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
62 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1930, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. XVI, 2. a 3. vydání. Podle rukopisu.
63 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
64 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
65 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
66 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
67 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
68 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
69 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
70 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
71 Odesláno z Krakova do Chemnitzu [Saské Kamenice, dnes Karl-Marx-Stadt] Otištěno poprvé, podle rukopisu.
72 Odesláno z Krakova. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
73 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle textu časopisu. Přeloženo z francouzštiny.

74 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Kommunist, č. 5. Podle rukopisu.

75 Odesláno z Krakova do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

76 Odesláno z Krakova do Bruselu. Poprvé otištěno 21. dubna 1963 v Pravdě, č. 111. Podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.

77 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno 21. ledna 1927 v listu Bakinskij rabočij, č. 17. Podle rukopisu.

78 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Kommunist, č. 5. Podle rukopisu.

79 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.

80 Odesláno z Krakova do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

81 Odesláno z Krakova do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.

82 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

83 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno 21. dubna 1960 v listu Komsomolskaja pravda, č. 95. Podle strojopisné kopie ověřené A. M. Gorkým.

84 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

85 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Kommunist, č. 5. Podle rukopisu.

86 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Kommunist, č. 5. Podle rukopisu.

87 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

88 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

89 Odesláno z Krakova do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu porovnaného s textem časopisu. Přeloženo z francouzštiny.

90 Odesláno do San Rema. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

91 Napsáno v Krakově. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

92 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
93 Odesláno z Krakova do Paříže. Poprvé otištěno 5. května 1932 v Pravdě, č. 123. Podle rukopisu.
94 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
95 Odesláno z Krakova do Belgie. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Novaja i novějšaja istorija, č. 3. Podle kopie pořízené neznámou osobou. Přeloženo z němčiny.
96 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), sv. III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
97 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
98 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Kommunist, č. 5. Podle rukopisu.
99 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
100 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
101 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
102 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle kopie pořízené N. K. Krupskou.
103 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
104 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1948, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 18, 4. vydání. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
105 Odesláno z Krakova do Charkova. Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie (perlustrace).
106 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle kopie pořízené N. K. Krupskou.
107 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Jako dopis V. I. Lenina otištěno poprvé, podle kopie pořízené N. K. Krupskou.
108 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
109 Odesláno z Krakova do Charkova. Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie (perlustrace).
110 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Jako dopis V. I. Lenina otištěno poprvé, podle kopie pořízené N. K. Krupskou.

111 Odesláno z Krakova do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle kopie pořízené G. L. Šklovským.
112 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), sv. III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
113 Odesláno do Bruselu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
114 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
115 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
116 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
117 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
118 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
119 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
120 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
121 Odesláno do Brém. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
122 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
123 Odesláno z Krakova do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle strojopisné kopie.
124 Odesláno do Clarensu [Švýcarsko]. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
125 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno v časopisu Krasnaja letopis, č. 1. Podle rukopisu.
126 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
127 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé. Podle rukopisu.
128 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
129 Odesláno do Clarensu [Švýcarsko]. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
130 Odesláno z Krakova do Moskvy. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
131 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
132 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
133 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923

v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

134 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

135 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

136 Odesláno do Berlína. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

137 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

138 Odesláno z Krakova do Paříže. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.

139 Odesláno do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

140 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.

141 Odesláno z Krakova do Paříže. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1960 v časopisu Novaja i novějšaja istorija, č. 3. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.

142 Odesláno z Krakova do Paříže. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.

143 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1923 v knize Iz epochi Zvězdy i Pravdy (1911—1914), III. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

144 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

145 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

146 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

147 Odesláno z Krakova do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.

148 Odesláno do Bernu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 8. Podle rukopisu.

149 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.

150 Odesláno z Poronina do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

151 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.

152 Odesláno z Poronina do Bruselu. Poprvé otištěno roku 1960

v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 5. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

153 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.

154 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.

155 Odesláno z Poronina do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

156 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

157 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.

158 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1930, Sočinénija V. I. Lenina, sv. XVI, 2. a 3. vydání. Podle rukopisu.

159 Odesláno z Poronina do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

160 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Krasnaja letopis, č. 1. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

161 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

162 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.

163 Odesláno do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

164 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.

165 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.

166 Odesláno z Bernu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

167 Odesláno z Bernu do Curychu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu

168 Odesláno z Bernu do Curychu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

169 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.

170 Odesláno z Mnichova do Simferopolu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 2. Podle rukopisu.

171 Odesláno z Poronina do Bernu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 8. Podle rukopisu.

172 Odesláno z Poronina do Berlína. Otištěno německy 17. srpna 1913 v listu Vorwärts, č. 211. Podle textu novin. Přeloženo z němčiny.

173 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
174 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
175 Odesláno z Poronina do Astrachaně. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisné kopie (perlustrace).
176 Odesláno do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
177 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
178 Odesláno do Krakova. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
179 Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
180 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
181 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
182 Odesláno do Stuttgartu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
183 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno 5. května 1927 v Pravdě, č. 99. Podle rukopisu.
184 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
185 Odesláno do Paříže. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
186 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
187 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno 5. května 1932 v Pravdě, č. 123. Podle rukopisu.
188 Odesláno z Krakova do Bruselu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
189 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
190 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
191 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Krasnaja letopis, č. 1. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
192 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.

193 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
194 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
195 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno 2. března 1924 v Pravdě, č. 51. Podle rukopisu.
196 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
197 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
198 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
199 Odesláno z Krakova na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
200 Odesláno z Krakova do Astrachaně. Poprvé otištěno 15. (2.) března 1918 v listu Bakinskij rabočij, č. 48. Podle rukopisu.
201 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé v plném znění otištěno roku 1962 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 1. Podle rukopisu.
202 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1962 v knize V. I. Lenin i Pravda. 1912—1962. Podle textu telegrafního blanketu.
203 Odesláno z Krakova do Paříže. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
204 Odesláno z Krakova do Irkutska. Poprvé otištěno roku 1938 v časopisu Bolševik, č. 2. Podle rukopisu.
205 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1962 v knize V. I. Lenin i Pravda. 1912—1962. Podle rukopisu.
206 Odesláno z Krakova do Vídně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
207 Odesláno z Krakova do Paříže. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
208 Odesláno do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
209 Odesláno z Krakova do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
210 Odesláno z Krakova do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
211 Napsáno v Krakově. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
212 Odesláno z Krakova do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
213 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
214 Odesláno do Amsterdamu. Poprvé otištěno 21. ledna 1934

v Pravdě, č. 21. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

215 Odesláno z Krakova do Vologdy. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Sever, č. 1 (Vologda). Podle strojopisné kopie (perlustrace).

216 Odesláno do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

217 Odesláno z Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.

218 Odesláno do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

219 Odesláno do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

220 Odesláno do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

221 Odesláno z Bruselu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

222 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu.

223 Odesláno z Paříže do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

224 Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.

225 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Kommunist, číslo 5. Podle rukopisu.

226 Odesláno z Krakova do Vídně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

227 Odesláno z Krakova do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

228 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

229 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

230 Odesláno do New Yorku. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

231 Odesláno z Krakova do Montreux (Švýcarsko). Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 2. Podle rukopisu.

232 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

233 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

234 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.

235 Odesláno z Krakova do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
236 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1959 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.
237 Odesláno z Krakova do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
238 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
239 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Kommunist, č. 5. Podle rukopisu.
240 Odesláno z Krakova do Moskvy. Poprvé otištěno roku 1959 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle rukopisu.
241 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
242 Odesláno z Krakova do Paříže. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
243 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Kommunist, č. 5. Podle rukopisu.
244 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
245 Odesláno z Krakova do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
246 Odesláno z Krakova do Paříže. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
247 Napsáno v Krakově. Poprvé otištěno roku 1937 v publikaci Leninskij sbornik XXX. Podle rukopisu.
248 Odesláno z Krakova do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
249 Odesláno z Krakova do Petrohradu. Otištěno 22. dubna (podle starého kalendáře) 1914 v listu Puť pravdy, č. 67. Podle textu novin.
250 Odesláno z Poronina do Bernu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 8. Podle rukopisu.
251 Odesláno z Poronina do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
252 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
253 Odesláno do New Yorku. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
254 Odesláno do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
255 Odesláno z Poronina do Baku. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
256 Odesláno z Poronina do Vídně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

257 Odesláno z Poronina do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
258 Odesláno z Poronina do Lovranu (Jugoslávie). Otištěno poprvé, podle rukopisu.
259 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1962 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 1. Podle rukopisu.
260 Odesláno z Poronina do Lovranu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
261 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1959 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.
262 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno 22. dubna 1962 v listu Pravda, č. 112. Podle rukopisu.
263 Odesláno z Poronina do Lovranu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
264 Odesláno z Poronina do Bruselu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
265 Odesláno z Poronina do Lovranu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
266 Odesláno z Poronina do Lovranu. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1959 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 5. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
267 Napsáno v Poroninu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
268 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1959 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 4. Podle rukopisu.
269 Odesláno z Poronina do Lovranu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
270 Odesláno z Poronina do Lovranu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
271 Odesláno z Poronina do Lovranu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
272 Odesláno z Poronina do Bruselu. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1959 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 5. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
273 Napsáno v Poroninu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
274 Odesláno z Poronina do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1959 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 4. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
275 Odesláno z Poronina do Lovranu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
276 Odesláno z Poronina do Lovranu. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1959 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 5. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.

277 Odesláno z Poronina do Lovranu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
278 Napsáno v Poroninu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
279 Odesláno z Poronina do Bruselu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
280 Odesláno z Poronina do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
281 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
282 Odesláno do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
283 Napsáno v Poroninu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
284 Napsáno v Poroninu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
285 Odesláno z Poronina do Moskvy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
286 Odesláno z Poronina do Lovranu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
287 Odesláno do Stockholmu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
288 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1935 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
289 Odesláno do Moskvy. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
290 Odesláno do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
291 Odesláno z Poronina do Berlína. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

PŘÍLOHY

1 Poprvé otištěno v letech 1929—1930, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. XV, 2.—3. vydání. Podle textu pořízeného G. J. Zinovjevem.
2 Napsáno v Poroninu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
3 Odesláno z Poronina do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1963 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 1/2. Rusky otištěno poprvé, podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.

SEZNAM LITERATURY, KTEROU V. I. LENIN CITUJE NEBO O NÍŽ SE ZMIŇUJE*

[1] *(Абросимов, В. М.) Чем мы больны?* (Рабочий — рабочим). — «Луч», Спб., 1912, № 56, 21 ноября, стр. 2. Подпись: В. А. — *140*

[2] *(Аксельрод, Л. И. Рецензия на книгу:)* Вл. Ильин. Материализм и эмпириокритицизм. Критические заметки об одиой реакциоиной философии. Издание «Звеио». Москва. 1909 г. Стр. 438. Ц. 2 р. 60 к. — «Современиый Мир», Спб., 1909, № 7, стр. 207—211, в отд.: Критика и библиография. Подпись: Ортодокс. — *202*

[3] *Аксельрод, П. Б. На очередные темы.* (Из писем П. Б. Аксельрода к друзьям). — «Наша Заря», Спб., 1912, № 6, стр. 8—20. — *351*

[4] — *На очередные темы.* (Из писем П. Б. Аксельрода к друзьям). — «Невский Голос», Спб., 1912, № 6, 5 июля, стр. 2—3. — *90*

[5] *Алексинский, Г. А. Уголовные нравы в ленинской организации.* (Открытое письмо). — «Наша Рабочая Газета», Спб., 1914, № 41, 21 июня, стр. 3. — *336*

* Česká redakce přetiskuje tento seznam literatury z 5. ruského vydání v nezměněné podobě.

V textové části jsou bibliografické prameny přeloženy a opatřeny číslem v hranaté závorce, které odkazuje na originální název díla a jeho bibliografické údaje v tomto seznamu.

Knihy, noviny a časopisy s Leninovými poznámkami jsou označeny hvězdičkou. Tyto výtisky jsou uloženy v Archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. *Čes. red.*

[6] *Амфитеатров, А. В. Письма Скептика.* — «Варшавские Последние Новости», 1912, № 22, 3 августа, стр. 1—2; № 24, 5 августа, стр. 3; № 30, 11 августа, стр. 1—2. — *104*

Ан — см. Жордания, Н. Н.

[7] * *Аркомед, С. Т. Рабочее движение и социал-демократия на Кавказе.* Ч. 1. С предисл. Г. В. Плеханова. Женева, imp. Chaulmontet, 1910. XVI, 152 стр. — *58, 225*

[8] *Бедный, Д. Басни.* Спб., тип. Вольфа, 1913. 100 стр. — *207*

[9] — *Письмо В. И. Ленину.* 15 ноября 1912 г. Рукопись[1]. — *139*

[10] * *(Бланк, Р. М.) Петербургские выборы.* — «Запросы Жизни», Спб., 1912, № 27, 6 июля, стлб. 1585—1586. Подпись: Б. — *101*

[11] *Богданов, А. Введение в политическую экономию.* (В вопросах и ответах). Спб., «Прибой», 1914. 128 стр. — *296, 297*

[12] — *Всеобщая организационная наука.* (Тектология). Ч. I. Спб., Семенов, [1913]. 255 стр. — *194, 283*

[13] — *Инженер Мэнни.* Фантастический роман. М., Дороватовский и Чарушников, 1913. 150 стр. — *186*

[14] — *Письмо в редакцию.* — «Правда», Спб., 1913, № 24 (228), 30 января, стр. 2. — *184, 186*

[15] — *Фактическое разъяснение.* (Письмо в редакцию). — «Правда», Спб., 1913, № 120 (324), 26 мая, стр. 2—3. — *218, 222, 229*

[16] — *Философия живого опыта.* Популярные очерки. Ма-

[1] Poprvé otištěno v časopisu Istoričeskij archiv, Moskva, 1960, č. 2, s. 10.

териализм, эмпириокритицизм, диалектический материализм, эмпириомонизм, наука будущего. Пб., Семенов, [1913]. 272 стр. — *165*

[17] *Богучарский, В. Я. Из истории политической борьбы в 70-х и 80-х гг. XIX века.* Партия «Народной Воли», ее происхождение, судьбы и гибель. М., «Русская Мысль», 1912. IV, 483 стр. — *202*

[18] *«Борьба»*, Спб. — *285, 293, 294, 328*

— 1914, № 2, 18 марта. 47 стр. — *314*

Брюссельская резолюция — см. Резолюция Исполнительного комитета Международного социалистического бюро...

[19] *Булгаков, С. Н. На выборах.* (Из дневника). — «Русская Мысль», М. — Пб., 1912, кн. XI, стр. 185—192, в отд.: II. — *189, 191*

[20] *Булкин, Ф. А. Рабочая самодеятельность и рабочая демагогия.* — «Наша Заря», Спб., 1914, № 3, стр. 55—64 — *336, 351*

[21] *Бухарин, Н. И. Фокус-покусы г-на Струве.* — «Просвещение», Спб., 1913, № 12, стр. 81—89. — *272*

[22] *«Бюллетень ЦК РСДРП»*, [Париж], 1914, № 1, 15 января. 8 стр. — *285, 287, 289, 302*

[23] *«Варшавские Последние Новости»*, 1912, № 22, 3 августа, стр. 1—2; № 24, 5 августа, стр. 3; № 30, 11 августа, стр. 1—2. — *104*

[24] *«Вестник Европы»*, Спб. — *19*

[25] * *Вехи.* Сборник статей о русской интеллигенции. М., тип. Саблина, [март] 1909. II, 209, 1 стр. — *99, 103*

[26] *Винниченко, В. К. Заветы отцов.* — В кн.: Земля. Сборник 14. М., 1914, стр. 99—286. — *331*

[27] — *О морали господствующих и морали угнетенных.* (Открытое письмо к моим читателям и критикам). Пер. с украинск. Изд. «Нашего Голоса» — органа украинской социал-демократии России и Австрии. Львів, накл. Скульского з друк. «Народної», 1911. 92 стр. — *331*

[28] — *Честность с собой.* — В кн.: Земля. Сборник 5. М., 1911. — *321*

Витимский — см. Ольминский, М. С.

[29] *Водовозов, В. В. С. А. Муромцев, как председатель Государственной думы.* — «Современник», Спб., 1911, № 1, стр. 282—305. — *28, 29*

[30] *Войтинский, В. С. Луч света среди ночи.* — «Просвещение», Спб., 1914, № 4, стр. 3—21. — *259, 260*

[31] *«Вопросы Страхования»*, Спб. — *247*

[32] *Вперед.* Сборник статей по очередным вопросам. Изд. гр. «Вперед», [Paris, кооп. тип. «Союз»], июль 1910. 64 стлб. (РСДРП). — *36*

[33] *Впечатления депутатов с.-д. фракции с мест.* II. Член Гос. думы Н. Шагов. — «Правда», Спб., 1913, № 22 (226), 27 января, стр. 2. Подпись: Н. Шагов. — *188*

[34] *Впечатления депутатов с.-д. фракции с мест.* III. Член Гос. думы Муранов. — «Правда», Спб., 1913, № 23 (227), 29 января, стр. 2. Подпись: М. Муранов. — *188*

[35] *Впечатления депутатов с.-д. фракции с мест.* V. Член Гос. думы Г. И. Петровский. — «Правда», Спб., 1913, № 26 (230), 1 февраля, стр. 1—2. Подпись: Г. Петровский. — *188*

[36] *Впечатления с.-д. депутатов с мест.* I. Депутат спб. рабочих А. Бадаев. — «Правда», Спб., 1913, № 21 (225), 26 января, стр. 2—3. Подпись: А. Бадаев. — *188*

[37] *Впечатления с.-д. депутатов с мест.* IV. Член Гос. думы Самойлов. — «Правда», Спб., 1913, № 24 (228), 30 января, стр. 2. Подпись: Ф. Самойлов. — *188*

[38] *Впечатления с.-д. депутатов с мест.* VI. Член Думы Р. Малиновский. — «Правда», Спб., 1913, № 28 (232), 3 февраля, стр. 1—2. Подпись: Р. Малиновский. — *188*

[39] *Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. рабочей партии.* (В декабре 1908 года). Изд. газ. «Пролетарий». Paris, 1909. 47 стр. (РСДРП). — *213*

[40] * *Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. раб. партии 1912 года.* Изд. ЦК. Paris, кооп. тип. «Идеал», 1912. 34 стр. (РСДРП). — *62, 65, 66, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 170, 213, 292, 350, 353, 359*

[41] * *Второй очередной съезд Росс. соц.-дем. рабочей партии.* Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Genève, тип. партии, [1904]. 397, II стр. (РСДРП). — *154, 159, 266, 272, 288, 318, 339*

[42] *Выборы выборщиков по рабочей курии С.-Петербургской губ.* — «Луч», Спб., 1912, № 28, 18 октября, стр. 1. — *125*

[43] *Г. А. «Правда» о выборах в Варшаве.* — «Луч», Спб., 1912, № 43, 6 ноября, стр. 2. — *144*

[44] *[Гаазе, Г. Письмо ЦК РСДРП].* — «Правда», Спб., 1913, № 8 (212), 11 января, стр. 1—2, в ст.: Ленин, В. И. Лучше поздно, чем никогда. — *174*

«Голос» — *см.* «Голос Соцнал-Демократа».

[45] *Голос рабочего Петербурга.* [Передовая]. — «Луч», Спб., 1912, № 28, 18 октября, стр. 1. — *125*

[46] *«Голос Социал-Демократа»,* [Женева — Париж]. — *39, 46, 69*

— 1910, № 23, ноябрь. 16 стр. — *19, 37*

— 1911, № 24, февраль. Приложение к № 24 «Голоса Социал-Демократа», стр. 5—7, 8. — *34, 40, 41*

[47] *(Горев, Б. И.) В Заграничное бюро Центрального Комитета.* Заявление. [17 февраля 1911 г.]. Рукопись[1]. — *34*

[48] *Горький, М. Издалека.* — «Запросы Жизни», Спб., 1911, № 11, 16 декабря, стлб. 655—658; 1912, № 7, 17 февраля, стлб. 385—394; № 11, 16 марта, стлб. 641—646; № 13, 31 марта, стлб. 769—772; № 27, 6 июля, стлб. 1569—1580; № 29, 20 июля, стлб. 1697—1702. — *104*

[49] — *Исповедь.* Повесть. — В кн.: Сборник товарищества «Знание» за 1908 год. Кн. 23. Спб., «Знание», 1908, стр. 3—206. — *20, 258*

[50] — *Сказки.* — *127*

[51] — *Сказки.* — «Звезда», Спб., 1911, № 7, 29 января, стр. 1; № 21, 7 мая, стр. 1; № 29, 12 ноября, стр. 1; 1912, № 1 (37), 6 января, стр. 1; № 6 (42), 2 февраля, стр. 1; № 17 (53), 13 марта, стр. 1. — *65*

[52] — *(Телеграмма ЦК РСДРП по поводу смерти А. Бебеля).* — «Северная Правда», Спб., 1913, № 4, 4 августа, стр. 2. Под загл.: К смерти Бебеля. М. Горький о смерти Бебеля. — *240*

[53] *Гредескул, Н. А. Перелом русской интеллигенции и его действительный смысл.* — В кн.: Интеллигенция в России. Сб. статей. Спб., «Земля», 1910, стр. 8—58. — *99*

[54] — *Приключения с публичным словом.* — «Речь», Спб., 1912, № 117 (2071), 30 апреля (13 мая), стр. 2. — *99*

Гылька — см. Меленевский, М. И.

[1] Poprvé otištěno v publikaci Leninskij sbornik XVIII, 1931, s. 16—17.

[55] *Гюисманс, К. Письмо В. И. Ленину.* 7 ноября 1912 г. Рукопись [1]. — *129*

[56] — *Письмо В. И. Ленину.* 5 декабря 1912 г. Рукопись [1]. — *160*

[57] — *Письмо В. И. Ленину.* 3 марта 1914 г. Рукопись [1]. — *303, 304*

[58] — *Письмо В. И. Ленину.* 10 марта 1914 г. Рукопись [1]. — *306*

[59] *(Дан, Ф. И.) Навстречу Интернационалу.* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 108, 15 декабря, стр. 1. Подпись: Ф. Д. — *293*

[60] — *Очередная задача.* — «Луч», Спб., 1912, № 65, 2 декабря, стр. 1. Подпись: Ф. Д. — *140*

[61] *(Декларация большевиков, принятая на пленуме ЦК РСДРП в январе 1910 г.).* — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 11, в резолюции: О фракционных центрах, в отд.: Из партии. — *375*

[62] *Декларация соц.-дем. фракции IV-ой Госуд. думы.* — «Правда», Спб., 1912, № 188, 8 декабря, стр. 2—3. Под общ. загл.: Государственная дума. Заседание 7 декабря. — *155, 157, 159, 224*

[63] *Дело Бейлиса.* — «Социал-Демократ», [Париж], 1913, № 32, 15 (28) декабря, стр. 2. — *281*

[64] *«Дело Жизни»*, Спб., 1911, № 1, 22 января, стлб. 47—58; № 2, 2 марта, стлб. 9—20. — *178*

— 1911, № 5, 31 мая, стлб. 13—20; № 6, 25 июня, стлб. 13—20. — *178*

[65] *«День»*, Спб. — 118

[1] Poprvé otištěno v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, 1—2. Vol. IV. Paris, 1963, janvier—juin, p. 82—83, 85, 102, 103.

[66] *«Дискуссионный Листок»*, Париж. — *39*

— 1910, № 2, 25 мая (7 июня), стр. 4—14. На газ. дата: 24/7 июня. — *37, 41*

[67] *«Дневник Социал-Демократа»*, Женева, №№ 1—14, март 1905 — август 1911. — *58*

— 1911, № 15, октябрь. Второе приложение к № 15 «Дневника Социал-Демократа», стр. 1. — *69*

[68] *Дневницкий, П. Н. О том, как коротка и почему коротка память у ликвидаторов.* — «Правда», Спб., 1913, № 30 (234), 6 февраля, стр. 1—2; № 32 (236), 8 февраля, стр. 2; № 33 (237), 9 февраля, стр. 1; № 35 (239), 12 февраля, стр. 1—2; № 36 (240), 13 февраля, стр. 1—2; № 37 (241), 14 февраля, стр. 1—2. — *190*

[69] *Долов, Н. Либеральная неудача.* — «Правда», Спб., 1913, № 117 (321), 23 мая, стр. 1. — *216*

[70] *Достоевский, Ф. М. Бесы.* — *256*

[71] *«Единство»*, Спб. — 314, 333, 345

[72] *Единство или раскол?* — «Невская Звезда», Спб., 1912, № 17, 15 июля, стр. 1. — *102*

[73] *«Живая Жизнь»*, Спб. — *236*

— 1913, № 8, 19 июля, стр. 2—3. — *235*

[74] *«Живая Мысль»*, Спб. — *238*

[75] *«Живое Дело»*, Спб. — *65, 68, 69, 70, 79, 109*

— 1912, № 11, 30 марта. 4 стр. — *79*

— 1912, № 12, 6 апреля. 4 стр. — *79*

[76] *«Жизнь»*, М. — *17*

[77] *[Жордания, Н. Н.] Еще о «подполье».* — «Луч», Спб.,

1913, № 95 (181), 26 апреля, стр. 2. Подпись: Ан. — *219, 221*

[78] *За неделю.* — «За Правду», Спб., 1913, № 21, 27 октября, стр. 2. Под общ. загл.: Рабочие за равноправие двух частей с.-д. фракции. — *255*

[79] *«За Партию»*, Париж, 1912, № 3, 15 (2) октября, стр. 1—3. — *119, 159*

— 1914, № 5, февраль, стр. 1—3. — *372*

[80] *«За Правду»*, Спб. — *242, 245, 247, 252, 253*

— 1913, № 8, 12 октября. 4 стр. — *243*

— 1913, № 9, 13 октября, стр. 3. — *242*

— 1913, № 11, 16 октября, стр. 2. — *245*

— 1913, № 12, 17 октября, стр. 2. — *245, 252*

— 1913, № 13, 18 октября, стр. 2. — *248*

— 1913, № 16, 22 октября, стр. 2; № 17, 23 октября, стр. 2—3. — *252*

— 1913, № 19, 25 октября, стр. 2. — *252*

— 1913, № 21, 27 октября. 4 стр. — *255*

— 1913, № 22, 29 октября, стр. 1, 2—3. — *252, 255, 259, 298*

— 1913, № 25, 1 ноября, стр. 2. — *260*

[81] *«Заветы»*, Спб. — *107, 190*

— 1912, №№ 1—8, апрель — ноябрь. — *202*

— 1912, № 1, апрель, стр. 64—82; № 2, май, стр. 33—55; № 3, июнь, стр. 31—46; № 4, июль, стр. 5—43; № 5, август, стр. 5—20; № 6, сентябрь, стр. 5—41;

№ 7, октябрь, стр. 5—47; № 8, ноябрь, стр. 5—40; 1913, № 1, январь, стр. 83—112. — *99, 107, 162, 202*

— 1912, № 8, ноябрь, стр. 144—145. — *162*

— 1912, № 27, 6 июля, стлб. 1585—1586. — *101*

[82] *«Запросы Жизни»*, Спб. — *104*

— 1911, № 11, 16 декабря, стлб. 655—658; 1912, № 7, 17 февраля, стлб. 385—394; № 11, 16 марта, стлб. 641—646; № 13, 31 марта, стлб. 769—772; № 27, 6 июля, стлб. 1569—1580; № 29, 20 июля, стлб. 1697—1702. — *104*

— 1912, № 26, 29 июня, стлб. 1525—1530. — *101*

Запрос рижских рабочих — см. Просьба высказаться.

[83] *«Заря»*, Stuttgart. — *242*

[84] *Засулич, В. И. По поводу одного вопроса.* — «Живая Жизнь», Спб., 1913, № 8, 19 июля, стр. 2—3. — *235*

[85] *Заявление [депутатов-большевиков].* — «За Правду», Спб., 1913, № 13, 18 октября, стр. 2. Под общ. загл.: В соц.-демократической фракции. — *248*

[86] *[Заявление с.-д. фракции].* — «Правда», Спб., 1912, № 169, 15 ноября, стр. 2. — *146*

[87] *«Звезда»*, Спб. — *18, 24, 25, 41, 42, 47, 51, 56, 65, 68, 70, 72, 84, 109, 191*

— 1910, № 1, 16 декабря. 4 стр. — *24, 29, 31*

— 1910, № 2, 23 декабря, стр. 1—2. — *24*

— 1911, № 4, 6 января, стр. 3. — *31*

— 1911, № 7, 29 января, стр. 1; № 21, 7 мая, стр. 1; № 29, 12 ноября, стр. 1; 1912, № 1 (37), 6 января, стр. 1; № 6 (42), 2 февраля, стр. 1; № 17 (53), 13 марта, стр. 1. — *65*

— 1911, № 24, 28 мая. 4 стр. — *79*

— 1911, № 25, 11 июня. 4 стр. — *79*

— 1911, № 32, 3 ноября, стр. 1—2. — *103, 177*

* — 1911, № 34, 17 декабря, стр. 1—2. — *78*

* — 1911, № 36, 31 декабря, стр. 1—2. — *78*

— 1912, № 18 (54), 15 марта. 4 стр. — *79*

— 1912, № 19 (55), 18 марта. 4 стр. — *79*

— 1912, № 22 (58), 25 марта. 4 стр. — *79*

— 1912, № 23 (59), 29 марта. 4 стр. — *79*

[88] *Зиновьев, Г. Е. В тупике.* — «Звезда», Спб., 1910, № 2, 23 декабря, стр. 1—2. — *24*

Игорь — см. Горев, Б. И.

[89] *Избирательная кампания.* Петербург. — «Невский Голос», Спб., 1912, № 6, 5 июля, стр. 3. — *89*

Избирательный закон 3.VI.07 г. — см. Положение о выборах в Государственную думу...

«Известия заграничной областной организации» — см. «Известия Областного Комитета заграничной организации».

[90] *«Известия Областного Комитета заграничной организации»*, Париж. — *99*

[91] *«Известия ЦК РСДРП»*, Спб., 1907, № 1, 16 июля. 8 стр. — *175*

— 1907, № 2, 17 августа. 4 стр. — *175*

[92] *Извещение о Всероссийской конференции РСДРП.* — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем.

раб. партии 1912 года. Изд. ЦК. Paris, кооп. тип. «Идеал», 1912, стр. 3—13. (РСДРП). — *67, 72*

[93] *Извещение о партийной конференции 21, 22 и 23 июля 1907 года.* [Листовка]. Изд. ЦК РСДРП. Б. м., [1907]. 4 стр. (РСДРП). — *196*

[94] *Интернационал о российской социал-демократии.* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 97, 3 декабря, стр. 1. — *268*

[95] *[Иорданский, Н. И.] Противоречие.* — «Звезда», Спб., 1911, № 4, 6 января, стр. 3, в отд.: Обзор печати. — *31*

[96] *«Иркутское Слово».* — *66*

[97] *«Искра»* (старая, ленинская), [Лейпциг — Мюнхен — Лондон — Женева]. — *172, 201, 242*

[98] *К вопросу о партийной школе.* (Четыре документа). [Листовка]. Изд. парт. школы. Б. м., 1909. 2 стр. (РСДРП). — *22*

[99] *К выборам в Петербурге.* — «Невский Голос», Спб., 1912, № 6, 5 июля, стр. 1—2. — *89*

[100] *К ответу!* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 55, 12 октября, стр. 3. — *246*

[101] *К ответу!* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 56, 13 октября, стр. 4. — *246*

[102] *К позорному столбу!* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 60, 18 октября, стр. 2. — *246*

[103] *К товарищам большевикам.* [Листовка. Paris, кооп. тип. «Союз», 1910]. 2 стр. (РСДРП). — *36*

[104] *[Каменев, Л. Б.] Две партии.* С предисл. Н. Ленина и прилож. писем и заявлений тт. В. Вильямова, Ал. Власова, Иннокентиева, Э. и группы рабочих. Изд. ред. «Рабочей Газеты». [Paris], 1911. XII, 155,

XXIII стр. (РСДРП). Перед загл. авт.: Ю. Каменев. — *54, 56, 58, 143, 203, 288*

[105] — *[О журнале «Современник».]* — «Правда», Спб., 1912, № 64, 13 июля, стр. 1, в отд.: Заметки. Подпись: Ю. К. — *93*

[106] — *Об обязанностях демократа.* (Ответ В. Чернову). — «Просвещение», Спб., 1912, № 8-9, июль — август, стр. 73—80. Подпись: Ю. Каменев. — *103*

[107] — *Признания г. Алексеенко.* — «Правда», Спб., 1913, № 123 (327), 30 мая, стр. 2. Подпись: Ю. К. — *217*

[108] — *[Рецензия на книгу:] А. Богданов.* Введение в политическую экономию (в вопросах и ответах). Ц. 40 коп. Изд. «Прибой». — «Просвещение», Спб., 1914, № 3, стр. 111—113. Подпись: С. Корсов. — *296*

[109] *[Каутский, К.] Письмо Каутского по поводу заседания МСБюро.* — «Пролетарская Правда», Спб., 1913, № 12, 20 декабря, стр. 2. Под общ. загл.: Росс. с.-д. раб. фракция. — *349*

[110] — *Тактические направления в германской социал-демократии.* — «Мысль», М., 1911, № 5, апрель, стр. 1—18. — *50*

[111] *«Киевская Копейка».* — *56*

[112] *«Киевская Мысль».* — *94, 361*

— 1912, № 357, 25 декабря, стр. 3. — *177, 186, 207*

[113] * *Книпович, Б. Н. К вопросу о дифференциации русского крестьянства.* (Дифференциация в сфере земледельческого хозяйства). Спб., 1912. 112 стр. (Труды экон. семинария под руковод. М. И. Туган-Барановского при юрид. фак. С.-Петербургского ун-та. Вып. 1). — *81—83*

[114] *Ко всем членам партии.* От собрания меньшевиков в Париже. — «Голос Социал-Демократа», [Женева —

Париж], 1911, № 24, февраль. Приложение к № 24 «Голоса Социал-Демократа», стр. 5—7. — *40, 41*

Коба — см. Сталин, И. В.

[115] *[Кольцов, Д.] Рабочие массы и подполье.* — «Луч», Спб., 1913, № 15 (101), 19 января, стр. 1. — *182, 219*

[116] *— *Среди журналов.* — «Наша Заря», Спб., 1913, № 3, стр. 44—52. Подпись: Л. Седов. — *220*

[117] *Конец без конца.* [Передовая]. — «Луч», Спб., 1913, № 101 (187), 4 мая, стр. 1. — *204*

[118] *Конференция с.-д.* — «Русское Слово», М., 1912, № 183, 9 (22) августа, стр. 3, в отд.: К выборам. — *106*

[119] *«Красное Знамя»*, Париж. — *21*

[120] *[Крестинский, Н. Н.] Две моральных мерки.* — «За Правду», Спб., 1913, № 8, 12 октября, стр. 1—2. Подпись: Н. Борин. — *243*

[121] *«Кругозор»*, Спб. — *121*

[122] *Ларин, Ю. Направо — и кругом.* (К современному положению). — «Дело Жизни», Спб., 1911, № 1, 22 января, стлб. 47—58; № 2, 2 марта, стлб. 9—20. — *178*

[123] — *Пути созидания.* — «Дело Жизни», Спб., 1911, № 5, 31 мая, стлб. 13—20; № 6, 25 июня, стлб. 13—20. — *178*

[124] *Левицкий, В. Август Бебель.* Его жизнь и деятельность. 1840—1913 г. С портр. Бебеля. Спб., 1914. 79 стр. — *295*

[125] *Ленин, В. И. Аграрный вопрос.* Ч. I. Спб., 1908. 264 стр. Перед загл. авт.: Вл. Ильин. — *299*

[126] — *Аграрный вопрос в России к концу XIX века.* Первая половина 1908 г. — *31*

[127] — *Английские либералы и Ирландия.* — «Путь Правды», Спб., 1914, № 34, 12 марта, стр. 1. — *313*

[128] — *Английские споры о либеральной рабочей политике.* 5 (18) октября 1912 г. — *190—191*

[129] — *В редакцию газеты «За Правду».* Между 2 и 7 ноября 1913 г. — *252*

[130] — *В редакцию газеты «Правда».* Ранее 26 ноября 1912 г. — *138*

[131] — *В редакцию газеты «Правда».* 16 июня 1913 г. — *222, 223*

[132] — *Вождь ликвидаторов о ликвидаторских условиях «единства».* — «Путь Правды», Спб., 1914, № 12, 4 февраля, стр. 2. Подпись: К. Т. — *293*

[133] — *Возрастающее несоответствие.* Заметки публициста. — «Просвещение», Спб., 1913, № 3, стр. 71—77; № 4, стр. 67—73. Подпись: В. Ильин. — *189, 191*

[134] — *Герои «оговорочки».* — «Мысль», М., 1910, № 1, декабрь, стр. 69—73. Подпись: В. И. — *29*

[135] — *Две утопии.* Ранее 5 (18) октября 1912 г. — *191*

— *Доклад в МСБ о выборах в IV Думу — см.* Lenin, W. I. Les élections à la IVe Douma.

[136] — *Доклад Международному социалистическому бюро.* 31 января — 1 февраля 1914 г. — *291, 293, 303, 306*

[137] — *Доклад Международному социалистическому бюро о Всероссийской конференции РСДРП.* Начало марта 1912 г. — *303*

[138] — *Доклад ЦК РСДРП и инструктивные указания делегации ЦК на Брюссельском совещании.* 23—30 июня (6—13 июля) 1914 г. — *338, 342, 343, 344, 345, 355, 360, 368*

[139] *— *За 12 лет.* Собрание статей. Т. 1. Два направления в русском марксизме и русской социал-демократии. Спб., тип. Безобразова, [1907]. XII, 471 стр. Перед загл. авт.: Вл. Ильин. На тит. л. год изд.: 1908. — *183*

[140] — *Заметка к вопросу о теории рынков.* (По поводу полемики гг. Туган-Барановского и Булгакова). — «Научное Обозрение», Спб., 1899, № 1, стр. 37—45. Подпись: Владимир Ильин. — *173, 199*

[141] — *Заметки публициста. II.* «Объединительный кризис» в нашей партии. — «Дискуссионный Листок», [Париж], 1910, № 2, 25 мая (7 июня), стр. 4—14. Подпись: Н. Ленин. На газ. дата: 24/7 июня. — *37, 41*

[142] *— *Избирательная кампания в IV Г[осударственную] думу.* III. Крестьянство и крестьянские выборщики ной кампании. — «Звезда», Спб., 1911, № 34, 17 декабря, стр. 1—2. Подпись: В. Фрей. — *78*

[143] *— *Избирательная кампания в IV Г[осударственную]* думу. III. Крестьянство и крестьянские выборщики в избирательной кампании. — «Звезда», Спб., 1911, № 36, 31 декабря, стр. 1—2. Подпись: В. Фрей. — *78*

[144] — *Избирательная платформа Российской с.-д. рабочей партии.* [Листовка. Изд. Бюро ЦК РСДРП в России. Тифлис], тип. ЦК, [март 1912]. 4 стр. (РСДРП). Подпись: ЦК РСДРП. — *70, 71, 72, 77*

[145] — *Извещение и резолюции совещания Центрального Комитета РСДРП с партийными работниками.* Февраль 1913. Изд. ЦК РСДРП. [Париж, первая половина февраля 1913]. 24 стр. (РСДРП). — *168, 169, 180, 181, 187, 200, 353*

[146] — *Итоги выборов.* — «Просвещение», Спб., 1913, № 1, стр. 10—28. Подпись: В. Ильин. — *191*

[147] — *Итоги полугодовой работы.* — «Правда», Спб., 1912,

№ 78, 29 июля, стр. 1; № 79, 31 июля, стр. 1; № 80, 1 августа, стр. 1; № 81, 2 августа, стр. 1. Подпись: Статистик. — *92, 102*

[148] — *К вопросу о г. Богданове и группе «Вперед».* (Для редакционной коллегии «Правды»). 3 (16) июня 1913 г. — *218, 222, 229*

[149] — *Как В. Засулич убивает ликвидаторство.* — «Просвещение», Спб., 1913, № 9, стр. 46—61. Подпись: В. Ильин; В. И. — *236*

[150] — *Капитализм и иммиграция рабочих.* — «За Правду», Спб., 1913, № 22, 29 октября, стр. 1. Подпись: В. И. — *298*

[151] — *Капитализм и «парламент».* — «Невская Звезда», Спб., 1912, № 13, 17 июня, стр. 2. Подпись: Неолиберальный скептик. — *85*

[152] — *Ко всем гражданам России.* Октябрь, ранее 10 (23), 1912 г. — *122, 134*

[153] — *Конституционный кризис в Англии.* — «Путь Правды», Спб., 1914, № 57, 10 апреля, стр. 1. — *314*

[154] — *Крестьянство и выборы в 4-ую Думу.* — «Рабочая Газета», [Париж], 1912, № 8, 17 (30) марта, стр. 3. — *76*

[155] — *Критические заметки по национальному вопросу.* — «Просвещение», Спб., 1913, № 10, стр. 95—105; № 11, стр. 55—59; *№ 12, стр. 56—64. Подпись: В. Ильин. — *266, 339*

[156] — *Либералы и демократы в вопросе о языках.* — «Северная Правда», Спб., 1913, № 29, 5 сентября, стр. 1. Подпись: В. И. — *264*

[157] — *Манифест либеральной рабочей партии.* — «Звезда», Спб., 1911, № 32, 3 ноября, стр. 1—2. Подпись: Вл. Ильин. — *103, 178*

[158] *— *Маркс, Карл.* — В кн.: Энциклопедический словарь т-ва «Бр. А. и И. Гранат и К°». 7-е, совершен. переработ. изд. под ред. Ю. С. Гамбарова и др. Т. 28. М., [1914], стлб. 219—243, 243′—246′. Подпись: В. Ильин. — *305, 332, 364, 370*

[159] — *Материализм и эмпириокритицизм.* Критические заметки об одной реакционной философии. М., «Звено», [май] 1909. III, 438 стр. Перед загл. авт.: Вл. Ильин. — *202*

[160] — *Материалы к вопросу о борьбе внутри с.-д. думской фракции.* — «За Правду», Спб., 1913, № 22, 29 октября, стр. 2—3. — *252, 259*

[161] — *Наши упразднители.* (О г. Потресове и В. Базарове). — «Мысль», М., 1911, № 2, январь, стр. 37—46; № 3, февраль, стр. 45—53. Подпись: В. Ильин. — *52*

[162] — *О большевизме.* — В кн.: Рубакин, Н. А. Среди книг. Опыт обзора русских книжных богатств в связи с историей научно-философских и литературно-общественных идей. Справочное пособие для самообразования и для систематизации и комплектования общеобразовательных библиотек, а также книжных магазинов. Т. II. Изд. 2-ое, доп. и перераб. М., «Наука», 1913, стр. 772—773, в ст.: «Предварительные замечания» к подразд. Б. «Социализм научный. Государственный социализм и социал-реформизм». — *176*

[163] — *О «Вехах».* — «Новый День», Спб., 1909, № 15, 13 декабря, стр. 3. Подпись: В. Ильин. — *103*

[164] — *О выборах в 4-ую Государственную думу.* [Резолюция, принятая на Шестой (Пражской) Всероссийской конференции РСДРП в январе 1912 г.]. — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. раб. партии 1912 года. Изд. ЦК. Paris, кооп. тип. «Идеал», 1912, стр. 18—21. (РСДРП). — *77*

[165] — *О думской с.-д. фракции.* [Резолюция, принятая на

летнем 1913 г. совещании ЦК РСДРП с партийными работниками]. — В кн.: Извещение и резолюции летнего 1913 года совещания Центрального Комитета РСДРП с партийными работниками. Изд. ЦК. [Париж, декабрь] 1913, стр. 18—19. (РСДРП). — *252, 349*

[166] — *[О думской с.-д. фракции.* Резолюция, принятая на летнем 1913 г. совещании ЦК РСДРП с партийными работниками]. — «За Правду», Спб., 1913, № 12, 17 октября, стр. 2, в ст.: Рабочие и с.-д. фракция. — *252*

[167] — *О конституировании конференции.* [Резолюция, принятая на Шестой (Пражской) Всероссийской конференцин РСДРП в январе 1912 г.]. — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. раб. партии 1912 года. Изд. ЦК. Paris, кооп. тип. «Идеал», 1912, стр. 14—15. (РСДРП). — *353*

[168] *— *О ликвидаторстве и о группе ликвидаторов.* [Резолюция, принятая на Шестой (Пражской) Всероссийской конференции РСДРП в январе 1912 г.]. — Там же, стр. 28—29. — *73*

[169] — *О народничестве.* II. — «Правда», Спб., 1913, № 17 (221), 22 января, стр. 1—2. Подпись: В. И. — *78*

[170] — *О нарушении единства, прикрываемом криками о единстве.* — «Просвещение», Спб., 1914, № 5, стр. 89—103. Подпись: В. Ильин. — *346*

[171] — *О «национальных» с.-д. организациях.* [Резолюция, принятая на Краковском совещании ЦК РСДРП с партийными работниками]. 1913 г. — *170*

[172] *Ленин, В. И. О партийной организации за границей.* [Резолюция, принятая на Шестой (Пражской) Всероссийской конференции РСДРП в январе 1912 г.]. — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. раб. партии 1912 года. Изд. ЦК. Paris, кооп. тнп. «Идеал», 1912, стр. 30—31. (РСДРП). — *73*

[173] — *О праве наций на самоопределение.* — «Просвещение», Спб., 1914, *№ 4, стр. 34—47; № 5, стр. 57—71; № 6, стр. 33—47. Подпись: В. Ильин. — *327, 328, 339*

[174] — *О статистике стачек в России.* — «Мысль», М., 1910, № 1, декабрь, стр. 12—23; 1911, № 2, январь, стр. 19—29. Подпись: В. Ильин. — *52*

[175] — *О том, как некоторые социал-демократы знакомят Интернационал с положением дел в РСДРП.* — «Социал-Демократ», Париж, 1910, № 17, 25 сентября (8 октября), стр. 10—11. — *36—37*

[176] — *О характере и организационных формах партийной работы.* [Резолюция, принятая на Шестой (Пражской) Всероссийской конференции РСДРП в январе 1912 г.]. — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. раб. партии 1912 года. Изд. ЦК. Paris, кооп. тип. «Идеал», 1912, стр. 22—23. (РСДРП). — *353*

[177] — *Об авантюризме.* — «Рабочий», Спб., 1914, № 7, 9 июня, стр. 2—3. Подпись: В. Ильин. — *365*

[178] *— *Об имуществе, находящемся в руках бывшего держателя, и о денежных отчетах.* [Резолюция, принятая на Шестой (Пражской) Всероссийской конференции РСДРП в январе 1912 г.]. — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. раб. партии 1912 года. Изд. ЦК. Paris, кооп. тип. «Идеал», 1912, стр. 30. (РСДРП). — *292, 350*

[179] — *Об отношении к ликвидаторству и об единстве.* [Резолюция, принятая на Краковском совещании ЦК РСДРП с партийными работниками]. — В кн.: [Ленин, В. И.] Извещение и резолюции совещания Центрального Комитета РСДРП с партийными работниками. Февраль 1913. Изд. ЦК РСДРП. [Париж, первая половина февраля 1913], стр. 18—21. (РСДРП). — *168, 180, 200, 353*

[180] — *Об отсутствии делегатов от национальных центров*

на общепартийной конференции. [Резолюция, принятая на Шестой (Пражской) Всероссийской конференции РСДРП в январе 1912 г.]. — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. раб. партии 1912 года. Изд. ЦК. Paris, кооп. тип. «Идеал», 1912, стр. 15—16. (РСДРП). — *171, 213, 359*

[181] — *Организованные марксисты о вмешательстве Международного бюро.* 15 апреля 1914 г. — *291*

[182] — *Первоначальный набросок резолюции «Об отношении к ликвидаторству и об единстве».* Декабрь 1912 г. — *200*

[183] — *Письмо А. М. Горькому.* 14 ноября 1910 г. — *19*

[184] — *Письмо А. М. Горькому.* Конец апреля 1911 г. — *53*

[185] — *Письмо А. М. Горькому.* 17 октября 1912 г. — *126*

[186] — *Письмо А. М. Горькому.* Ранее 8 января 1913 г. — *175*

[187] — *Письмо А. М. Горькому.* 13 или 14 ноября 1913 г. — *260*

[188] — *Письмо К. Гюисмансу.* 17 октября 1910 г. — *18*

[189] — *Письмо К. Гюисмансу.* 2 февраля 1914 г. — *303*

[190] — *Письмо О. Н. Лоле.* 20 июля 1913 г. — *231*

[191] — *Письмо М. С. Ольминскому.* 16 июня 1913 г. — *217*

[192] — *Письмо Г. В. Плеханову.* 17 ноября 1912 г. — *132*

[193] — *Письмо Г. В. Плеханову.* Не позднее 22 июня 1913 г. — *230*

[194] — *Письмо И. Ф. Попову.* Июль, ранее 10, 1914 г. — *344*

[195] — *Письмо секретарю Международного социалистичес-*

кого бюро Гюисмансу. Вторая половина марта 1912 г. — *73, 74*

[196] — *Письмо И. И. Скворцову-Степанову.* 2 декабря 1909 г. — *178*

[197] — *Письмо И. В. Сталину.* 11 декабря 1912 г. — *151*

[198] — *Письмо В. Б. Станкевичу.* 24 марта 1914 г. — *329*

[199] — *Письмо Г. Л. Шкловскому.* 12 марта 1912 г. — *69*

[200] — *Приемы борьбы буржуазной интеллигенции против рабочих.* — «Просвещение», Спб., 1914, № 6, стр. 63—84. Подпись: В. Ильин. — *365*

[201] — *Проект закона о равноправии наций и о защите прав национальных меньшинств.* Позднее 6 (19) мая 1914 г. — *327, 339*

[202] — *Проект платформы к IV съезду Социал-демократии Латышского края.* Май, ранее 25 (7 июня), 1913 г. — *212, 214*

[203] — *Проект резолюции об отношении Социал-демократии Латышского края к РСДРП. — 303*

[204] — *Развитие капитализма в России.* Процесс образования внутреннего рынка для крупной промышленности. Спб., Водовозова, 1899. IX, IV, 480 стр.; 2 л. диагр.; VIII стр. табл. Перед загл. авт.: Владимир Ильин. — *299*

[205] — *Разногласия в европейском рабочем движении.* — «Звезда», Спб., 1910, № 1, 16 декабря, стр. 3, в отд.: Заграничные письма. Подпись: В. Ильин. — *23*

[206] *Ленин, В. И. Революционный подъем, стачки и задачи партии.* [Резолюция, принятая на Краковском совещании ЦК РСДРП с партийными работниками]. 1913 г. — *167, 168, 180*

[207] — *Резолюции, [принятые на Краковском совещании*

ЦК РСДРП с партийными работниками). — В кн.: [Ленин, В. И.] Извещение и резолюции совещания Центрального Комитета РСДРП с партийными работниками. Февраль 1913. Изд. ЦК РСДРП. [Париж, первая половина февраля 1913], стр. 9—23. (РСДРП). — *168, 169, 180, 187*

[208] *— *Резолюция по национальному вопросу, (принятая на летнем 1913 г. совещании ЦК РСДРП с партийными работниками).* — В кн.: Извещение и резолюции летнего 1913 года совещания Центрального Комитета РСДРП с партийными работниками. Изд. ЦК. [Париж, декабрь] 1913, стр. 20—23. (РСДРП). — *285, 369*

[209] — *Секретарю редакции Энциклопедического словаря товарищества братьев Гранат.* 21 июля 1914 г. — *370*

[210] — *Социал-демократической фракции III Государственной думы.* Ранее 19 апреля 1911 г. — *48*

[211] — *Спорные вопросы.* — «Правда», Спб., 1913, № 85 (289), 12 апреля, стр. 1—2; № 95 (299), 26 апреля, стр. 2; № 110 (314), 15 мая, стр. 2. Подпись: И. — *209, 218, 220*

[212] — *Столыпин и революция.* — «Социал-Демократ», [Париж], 1911, № 24, 18 (31) октября, стр. 1—2. — *57*

[213] — *Строительство нелегальной организации.* [Резолюция, принятая на Краковском совещании ЦК РСДРП с партийными работниками]. — В кн.: [Ленин, В. И.] Извещение и резолюции совещания Центрального Комитета РСДРП с партийными работниками. Февраль 1913. Изд. ЦК РСДРП. [Париж, первая половина февраля 1913], стр. 12—14. (РСДРП). — *353*

[214] — *Съезд итальянских социалистов.* — «Правда», Спб., 1912, № 66, 15 июля, стр. 1. Подпись: И. — *93*

[215] — *Товарищам — слушателям школы в Болонье.* 3 декабря 1910 г. — *31*

[216] *— *Эсеровские меньшевики.* — «Пролетарий», [Выборг], 1906, № 4, 19 сентября, стр. 3—6. На газ. место изд.: М. — *203*

[217] *[Ленин, В. И. и Зиновьев, Г. Е.] Из истории рабочей печати в России.* — «Рабочий», Спб., 1914, № 1, 22 апреля, стр. 1—32. — *295*

[218] *[Ленин, В. И. и др.] Марксизм и ликвидаторство.* Сборник статей об основных вопросах современного рабочего движения. Ч. II. Спб., «Прибой», 1914. IV, 214 стр. Перед загл. авт.: Г. Зиновьев, В. Ильин, Ю. Каменев. — *296, 351*

[219] — *Правлению Социал-демократической партии Германии.* Копенгаген, 2 сентября 1910 г. Подпись: Г. Плеханов, А. Варский, Н. Ленин (Вл. Ульянов). — *17*

[220] *Лермонтов, М. Ю. А. О. Смирновой.* — *270*

[221] *Лжецы!* — «За Правду», Спб., 1913, № 12, 17 октября, стр. 2, в отд.: Вопросы страхования. — *245*

[222] *«Листок «Голоса Социал-Демократа»»*, [Париж], 1912, № 4, февраль, стр. 7—9. — *68*

Листок группы «Вперед» — *см.* К товарищам большевикам.

Листок 58-ми — *см.* Ко всем членам партии.

[223] *Литвинов-Фалинский, В. П. Новые законы о страховании рабочих.* Текст законов с мотивами и подробными разъяснениями. Спб., тип. Суворина, 1912. VIII, 364 стр. — *123, 155*

[224] * *Лондонский съезд Российской соц.-демокр. раб. партии (состоявшийся в 1907 г.).* Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Paris, 1909. 486 стр. (РСДРП). — *157, 288*

[225] *Лопатин, Г. А. Не наши.* — «Современнык», Спб., 1911, № 1, стр. 60—82. — *28, 29*

Луначарский, А. В. Между страхом и надеждой — см. Луначарский, А. В. Страх и надежда.

[226] — *Страх и надежда.* Рождественский разговор. — «Киевская Мысль», 1912, № 357, 25 декабря, стр. 3. — *177, 186*

[227] *«Луч»*, Спб. — *115, 118, 119, 121, 127, 134, 135, 139, 140, 145, 146, 147, 155, 156, 157, 159, 168, 175, 177, 188, 190, 191, 192, 198, 199, 200, 207, 208, 210, 216, 219, 220, 221, 222, 285, 349, 355*

— 1912, № 4, 20 сентября, стр. 4. — *115*

— 1912, № 28, 18 октября, стр. 1. — *125*

— 1912, № 37, 28 октября, стр. 2. — *158, 174*

— 1912, № 40, 2 ноября, стр. 2. — *152*

— 1912, № 43, 6 ноября, стр. 2. — *144*

— 1912, № 53, 17 ноября, стр. 1. — *140*

— 1912, № 56, 21 ноября, стр. 1, 2. — *140, 143*

— 1912, № 65, 2 декабря, стр. 1. — *140*

— 1913, № 4 (90), 5 января. 4 стр. — *177*

— 1913, № 7 (93), 9 января. 4 стр. — *189*

— 1913, № 8 (94), 11 января. 4 стр. — *190*

— 1913, № 15 (101), 19 января, стр. 1. — *182, 204, 220*

— 1913, № 21 (107), 26 января. 4 стр. — *189*

— 1913, № 24 (110), 30 января. 4 стр. — *186, 189*

— 1913, № 95 (181), 26 апреля, стр. 2. — *219, 221*

— 1913, № 101 (187), 4 мая, стр. 1. — *204*

— 1913, № 109 (195), 14 мая, стр. 2. — *219, 221*

— 1913, № 119 (205), 25 мая, стр. 2; № 121 (207), 28 мая, стр. 2; № 122 (208), 29 мая, стр. 2. — *219*

[228] *«Луч» против с.-д. фракции.* — «Правда», Спб., 1913, № 119 (323), 25 мая, стр. 1. — *217*

[229] *М. Горький о «карамазовщине».* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 69, 29 октября, стр. 1—2. — *256—259, 261*

[230] *Маленькая кляуза.* — «Правда», Спб., 1913, № 6 (210), 8 января, стр. 2. — *177*

[231] * *Маркс, К. Капитал.* Критика политической экономии. Под ред. Ф. Энгельса. Пер. с нем. Т. 2. Кн. II. Процесс обращения капитала. Спб., тип. министерства путей сообщения (Бенке), 1885. XXI, 403 стр. — *173*

[232] *[Мартов, Л.] Вмешательство Интернационала и с.-д. единство в России.* II. — «Наша Заря», Спб., 1914, № 2, стр. 81—88. Подпись: Л. М. — *309*

[233] — *Международ. бюро об единстве с.-д.* — «Луч», Спб., 1912, № 37, 28 октября, стр. 2. — *158, 173*

[234] — *Ответ Булкину.* — «Наша Заря», Спб., 1914, № 3, стр. 64—70. Подпись: Л. М. — *336, 351*

[235] — *Спасители или упразднители?* (Кто и как нарушал РСДРП). Изд. «Голоса Социал-Демократа». Париж, imp. Gnatovsky, 1911. 47 стр. (РСДРП). — *56*

[236] *[Меленевский, М. И.] Союз сельских рабочих в Германии.* — «Правда», Спб., 1912, № 65, 14 июля, стр. 1. Подпись: Иван Гилька. — *93*

[237] *«Металлист»*, Спб. — 119, 215

[238] *Милюков, П. Н. Интеллигенция и историческая традиция.* — В кн.: Интеллигенция в России. Сб. статей. Спб., «Земля», 1910, стр. 89—191. — *99*

[239] — *На распутье.* — «Русские Ведомости», М., 1914, № 57, 9 марта, стр. 3. — *309*

[240] *[Милютин, В. П.] О некоторых чертах философии А. Богданова.* — «Просвещение», Спб., 1914, № 2, стр. 22—31. Подпись: Вл. Павлов. — *283, 298*

[241] *Муранов, М. К. Отчет казначея с.-д. думской фракции.* — «Правда», Спб., 1913, № 101 (305), 4 мая, стр. 6; № 102 (306), 5 мая, стр. 6; № 109 (313), 14 мая, стр. 2; № 116 (320), 22 мая, стр. 6. — *211*

[242] *Мы ждем ответа.* — «Правда», Вена, 1912, № 25, 23 апреля (6 мая), стр. 6. — *87*

[243] *«Мысль»*, М. — *17, 25, 29, 41, 49, 51, 52, 294*

— №№ 1—4, декабрь 1910 — март 1911. — *49*

— 1910, № 1, декабрь. 96 стр. — *17, 29, 31*

— 1910, № 1, декабрь, стр. 12—23, 69—73; 1911, № 2, январь, стр. 19—29. — *29, 52*

— 1911, № 2, январь, стр. 37—46; № 3, февраль, стр. 45—53. — *52*

— 1911, № 5, апрель. 80 стр. — *50*

[244] *«На темы дня»*, Париж. — *194*

[245] *[Натансон, М. А. и др.] В редакцию «Заветов».* — «Заветы», Спб., 1912, № 8, ноябрь, стр. 144. — *162*

[246] *«Научное Обозрение»*, Спб., 1899, № 1, стр. 37—45. — *172, 199*

[247] *Начало.* Сборник статей. Саратов, «Горизонты», 1914. 279 стр. — *313, 316*

[248] *«Наш Путь»*, М. — *177, 183, 194, 238, 241*

— 1913, № 7, 1 сентября. 4 стр. — *241*

— 1913, № 9, 4 сентября. 4 стр. — *241*

[249] *«Наша Заря»*, Спб. — *17, 28, 41, 69, 285, 314, 333, 349, 351*

— 1911, № 9-10, стр. 31—35. — *178*

— 1912, № 6, стр. 8—20. — *351*

*— 1913, № 3, стр. 44—52. — *219*

— 1914, № 2, стр. 81—88. — *309*

— 1914, № 3, стр. 55—70. — *336, 351*

[250] *«Наша Рабочая Газета»*, Спб. — *331, 345, 360*

— 1914, № 41, 21 июня, стр. 3. — *336*

[251] *«Невская Звезда»*, Спб. — *84, 89, 92, 93, 95, 102, 103, 107, 109, 110, 118, 120, 193, 198*

— 1912, № 13, 17 июня. 4 стр. — *84, 85*

— 1912, № 14, 24 июня. 4 стр. — *98*

— 1912, № 16, 8 июля. 4 стр. — *90*

— 1912, № 17, 15 июля. 4 стр. — *90, 98, 102*

— 1912, № 18, 22 июля. 4 стр. — *102*

— 1912, № 26, 16 сентября. 4 стр. — *127*

— 1912, № 27, 5 октября. 4 стр. — *127*

[252] *«Невский Голос»*, Спб. — *85, 89, 98, 109*

— 1912, № 4, 6 июня. 4 стр. — *85*

— 1912, № 5, 28 июня. 4 стр. — *85*

— 1912, № 6, 5 июля. 4 стр. — *85, 89, 90, 92*

— 1912, № 7, 17 августа, стр. 3. — *109*

— 1912, № 8, 24 августа. 4 стр. — *109*

[253] *Несколько слов товарищам-рабочим.* [Листовка. Париж], кооп. тип. «Союз», [1910]. 2 стр. (От редакции «Рабочей Газеты»). — *17*

[254] *«Новая Рабочая Газета»*, Спб. — *236, 238, 241, 246, 268, 270, 271*

— 1913, №№ 1—14, 8—24 августа. — *238*

— 1913, № 7, 15 августа. 4 стр. — *241*

— 1913, № 55, 12 октября, стр. 3. — *246*

— 1913, № 56, 13 октября, стр. 4. — *246*

— 1913, № 60, 18 октября, стр. 1, 2. — *246, 248, 252*

— 1913, № 69, 29 октября, стр. 1—2. — *256—258, 261*

— 1913, № 97, 3 декабря, стр. 1. — *268*

— 1913, № 108, 15 декабря, стр. 1. — *293*

— 1914, № 8 (126), 11 января. 4 стр. — *294*

[255] *«Новая Сибирь»*, Иркутск. — *178*

[256] *«Новое Время»*, Спб. — *79, 190, 361*

[257] *«Новый День»*, Спб., 1909, № 15, 13 декабря, стр. 3. — *103*

[258] *О партийной школе.* [Резолюция, принятая на пленуме

ЦК РСДРП в январе 1910 г.]. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 10. — *22*

[259] *О порядке производства дел в земских, дворянских и городских общественных и сословных собраниях.* Отд. 1. О правах и обязанностях председателя собрания. — В кн.: Свод законов Российской империи. Т. 2. Свод губернских учреждений. Изд. 1892 года. Спб., 1892, стр. 28—29. — *124*

[260] *О текущем моменте и об единстве.* — «Трудовая Правда», Спб., 1914, № 32, 4 нюля, стр. 2. — *358, 368*

[261] *О фракционных центрах.* [Резолюция, принятая на пленуме ЦК РСДРП в январе 1910 г.]. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 11, в отд.: Из партии. — *42*

[262] *Об объединении национ[альных] орган[изаций] на местах.* [Резолюция, принятая на Пятой конференции РСДРП (Общероссийской 1908 г.)]. — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. рабочей партии. (В декабре 1908 года). Изд. газ. «Пролетарий». Paris, 1909, стр. 46. (РСДРП). — *213*

[263] *Об объединении с «левицей» ППС.* [Резолюция, принятая на Пятой конференции РСДРП (Общероссийской 1908 г.)]. — Там же, стр. 46. — *213*

[264] *Об объединении с соц[иал]-дем[ократической] партией Литвы.* [Резолюция, принятая на Пятой конференции РСДРП (Общероссийской 1908 г.)]. — Там же, стр. 46. — *213*

[265] *Обзор печати.* — «Русская Молва», Спб., 1913, № 48, 28 января (10 февраля), стр. 2. — *190*

[266] *Обращение к украинским рабочим.* — «Трудовая Правда», Спб., 1914, № 28, 29 июня, стр. 3. — *312*

[267] *[Объявление о выходе № 1 журнала «Современник»].* — «Речь», Спб., 1910, № 347, 18 (31) декабря, стр. 3. — *28*

[268] *[Объявление о выходе очередных номеров органа Бунда — «Цайт».]* — «Правда», Спб., 1913, № 13 (217), 17 января, стр. 1; № 19 (223), 24 января, стр. 1. — *177, 182*

[269] *[Объявление об издании журнала «Современник».]* — «Речь», Спб., 1910, № 305, 6 (19) ноября, стр. 2. — *19, 20*

[270] *[Объявление об открытии подписки на газету «Правда» на 1913 год].* — «Правда», Спб., 1912, № 187, 7 декабря, стр. 1. — *161*

[271] *Объяснительная записка министра финансов к проекту государственной росписи доходов и расходов на 1913 год.* Ч. II. — В кн.: Проект государственной росписи доходов и расходов на 1913 год с объяснительною запискою министра финансов. Спб., тип. Киршбаума, 1912, стр. I—VII, 1—246. Подпись: В. Коковцов. — *153*

[272] *[Ольминский, М. С.] Кто с кем?* — «Правда», Спб., 1913, № 106 (310), 10 мая, стр. 2—3. Подпись: А. Витимский. — *210, 219*

[273] *[Ольминский, М. С.] Культурные люди и нечистая совесть.* — «Правда», Спб., 1912, № 98, 23 августа, стр. 1. Подпись: А. Витимский. — *109*

[274] — *О «преступниках».* — «За Правду», Спб., 1913, № 11, 16 октября, стр. 2. Подпись: А. Витимский. — *245*

[275] — *«Правда».* — «Правда», Спб., 1913, № 123 (327), 30 мая, стр. 1. — *217, 219*

[276] — *Сомнительный промах.* — «Правда», Спб., 1913, № 119 (323), 25 мая, стр. 2. Подпись: В. — *226*

[277] *Опровержение.* — «Луч», Спб., 1912, № 4, 20 сентября, стр. 4. Под общ. загл.: Выборы. — *115*

[278] *Организационный устав [РСДРП, принятый на IV (Объединительном) съезде РСДРП].* — В кн.: Про-

токолы Объединительного съезда РСДРП, состоявшегося в Стокгольме в 1906 г. М., тип. Иванова, 1907, стр. 419—420. — *288*

[279] *От редакции.* — «Правда», Спб., 1913, № 30 (234), 6 февраля, стр. 1. — *191*

[280] *Ответ Максима Горького.* — «Речь», Спб., 1913, № 295, 28 октября (10 ноября), стр. 6. — *256*

[281] *[Ответ редакции журнала «Заветы» на письмо В. Натансона и других].* — «Заветы», Спб., 1912, № 8, ноябрь, стр. 144—145. — *162*

[282] *Ответ 7-ми депутатам.* — «За Правду», Спб., 1913, № 22, 29 октября, стр. 3. Под общ. загл.: К вопросу о социал-демократической фракции. — *255*

[283] *Открытое письмо А. Ф. Бурьянову.* — «Путь Правды», Спб., 1914, № 22, 26 февраля, стр. 2. Подпись: Цюрихская группа. — *308*

[284] *Открытое письмо женевского идейного кружка большевиков.* — «Голос Социал-Демократа», [Женева — Париж], 1910, № 23, ноябрь, стр. 16. — *37*

[285] *Отчет [о средствах, поступивших в фонд газеты «За Правду»].* — «За Правду», Спб., 1913, № 9, 13 октября, стр. 3, в отд.: О рабочей печати. — *242*

[286] *Первый день 4-й Думы.* — «Луч», Спб., 1912, № 53, 17 ноября, стр. 1. — *140*

[287] *Петровский, Г. И. К моим впечатлениям.* — «За Правду», Спб., 1913, № 8, 12 октября, стр. 2. — *243*

[288] — *Нечистое средство.* — «За Правду», Спб., 1913, № 8, 12 октября, стр. 1. — *243*

[289] *Пешехонов, А. В. На очередные темы.* Наша платформа (ее очертания и размеры). — «Русское Богатство», Спб., 1906, № 8, стр. 178—206, в отд.: II. — *203*

[290] — *Хроника внутренней жизни.* — «Русское Богатство», Спб., 1906, № 7, стр. 164—181, в отд.: II. — *203*

[291] *Письмо в редакцию.* — «Луч», Спб., 1913, № 24 (110), 30 января, стр. 2. Подпись: А. Бадаев и др. — *186*

[292] *Письмо к товарищам.* [Листовка]. Paris, imp. Gnatovsky, [1911]. 2 стр. (РСДРП). Подпись: Редакция «Голоса Социал-Демократа». — *41*

Платформа группы «Вперед» — см. Современное положение и задачи партии.

Платформа устроителей каприйской школы. — см. К вопросу о партийной школе.

[293] *[Плеханов, Г. В.] Вечная память!* — «Дневник Социал-Демократа», [Женева], 1911, № 15, октябрь. Второе приложение к № 15 «Дневника Социал-Демократа», стр. 1. Подпись: Г. П. — *69*

[294] — *Еще одна раскольничья конференция.* — «За Партию», Париж, 1912, № 3, 15 (2) октября, стр. 1—3. — *119, 159*

[295] — *Заметки публициста. «Отсюда и досюда».* — «Звезда», Спб., 1910, № 1, 16 декабря, стр. 2—3. — *29*

[296] — *Карл Маркс и Лев Толстой.* — «Социал-Демократ», [Париж], 1911, № 19-20, 13 (26) января, стр. 2—6. — *28*

[297] — *Неудачная история партии «Народной Воли».* — «Современный Мир», Спб., 1912, № 5, стр. 147—176. — *202*

[298] — *Новый подъем.* — «За Партию», Париж, 1914, № 5, февраль, стр. 1—3. — *372*

[299] — *О том, что есть в романе «То, чего не было».* (Открытое письмо к В. П. Кранихфельду). — «Современный Мир», Спб., 1913, № 2, стр. 81—99. — *202*

[300] — *Под градом пуль.* Беглые заметки. — «Правда», Спб., 1913, № 78 (282), 3 апреля, стр. 1—2; № 83 (287), 10 апреля, стр. 1—2; № 101 (305), 4 мая, стр. 2; № 112 (316), 17 мая, стр. 2; № 114 (318), 19 мая, стр. 2—3; № 129 (333), 7 июня, стр. 2; № 130 (334), 8 июня, стр. 2. — *94, 209, 350*

[301] *— *Предисловие (к книге С. Т. Аркомеда «Рабочее движение и социал-демократия на Кавказе»).* — В кн.: Аркомед, С. Т. Рабочее движение и социал-демократия на Кавказе. Ч. 1. Женева, imp. Chaulmontet, 1910, стр. V—XVI. — *225*

[302] *По поводу выхода т. Бурьянова из «семерки».* — «Путь Правды», Спб., 1914, № 22, 26 февраля, стр. 2. Подпись: Представители Выборгского района в количестве 12 человек. — *307, 309*

[303] *Положение о выборах в Государственную думу.* — В кн.: Справочник 1910 г. Вып. 2. Спб., гос. тип., 1910, стр. 257—372. (Государственная дума. III созыв — 3-я сессия). — *70*

[304] *Положение о выборах в Государственную думу, (утвержденное 3 июня 1907 г.).* С разъяснениями правительствующего Сената и министерства внутренних дел... Спб., сенатская тип., 1907. 196 стр. (Изд. м-ва внутр. дел). — *70*

Полугодовые итоги — см. Ленин, В. И. Итоги полугодовой работы.

[305] *Потресов, А. Н. В тисках своего прошлого.* (О Плеханове). — «Луч», Спб., 1913, № 119 (205), 25 мая, стр. 2; № 121 (207), 28 мая, стр. 2; № 122 (208), 29 мая, стр. 2. Подпись: А. Н. Потресов-Старовер. — *219*

[306] *«Почин»*, [Paris], 1912, № 1, июнь. 32 стр. — *99*

[307] *«Правда»*, [Вена], 1912, № 25, 23 апреля (6 мая), стр. 5, 6. — *69, 73, 74, 75, 87*

[308] *«Правда»*, Спб. — *79, 84, 85, 87, 88—90, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 107, 109, 110, 115, 117, 118, 119, 120, 123, 125, 127, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 145, 146, 150, 151, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 163, 165, 166, 167, 177, 179, 181—183, 186, 189, 190, 191, 193, 195, 198, 200, 204, 206, 207, 209, 210, 216, 218, 219, 222, 223, 229, 230, 232, 233, 237, 240, 245, 277, 287, 296, 298, 308, 322, 335, 349, 350, 351, 354, 355, 370*

— 1912, №№ 1—200, 22 апреля — 22 декабря. — *163*

— 1912, №№ 5—10, 27 апреля — 4 мая. — *137, 138*

— 1912, № 8, 1 мая. 4 стр. — *137, 219*

— 1912, № 41, 16 июня. 4 стр. — *85*

— 1912, № 42, 17 июня. 4 стр. — *85*

— 1912, № 43, 19 июня. 4 стр. — *85*

— 1912, № 64, 13 июля, стр. 1. — *93*

— 1912, № 65, 14 июля, стр. 1. — *93*

— 1912, № 66, 15 июля, стр. 1. — *93*

— 1912, № 78, 29 июля, стр. 1; № 79, 31 июля, стр. 1; № 80, 1 августа, стр. 1; № 81, 2 августа, стр. 1. — *92, 102*

— 1912, № 98, 23 августа, стр. 1. — *109*

— 1912, № 102, 28 августа, стр. 4. — *112*

— 1912, № 146, 18 октября. 4 стр. — *125, 127*

— 1912, № 147, 19 октября. 4 стр. — *127*

— 1912, № 148, 20 октября. 4 стр. — *127*

— 1912, № 166, 11 ноября. 4 стр. — *138*

— 1912, № 167, 13 ноября, стр. 3. — *136, 137, 138*

— 1912, № 169, 15 ноября, стр. 2. — *146*

— 1912, № 182, 1 декабря, стр. 2. — *152, 155*

— 1912, № 187, 7 декабря, стр. 1. — *161*

— 1912, № 188, 8 декабря, стр. 2—3. — *154, 157, 158—159, 224*

— 1913, № 6 (210), 8 января, стр. 2. — *177*

— 1913, № 8 (212), 11 января, стр. 1—2. — *174*

— 1913, № 11 (215), 15 января, стр. 2. — *182*

— 1913, № 13 (217), 17 января, стр. 1; № 19 (223), 24 января, стр. 1. — *177, 182*

— 1913, № 17 (221), 22 января, стр. 1—2. — *185*

— 1913, № 18 (222), 23 января, стр. 1 — *182*

— 1913, № 21 (225), 26 января, стр. 2—3. — *188*

— 1913, № 22 (226), 27 января, стр. 2. — *188*

— 1913, № 23 (227), 29 января, стр. 2. — *188*

— 1913, № 24 (228), 30 января, стр. 2, 3. — *184, 185, 186, 188*

— 1913, № 25 (229), 31 января. 4 стр. — *189*

— 1913, № 26 (230), 1 февраля, стр. 1—2. — *188*

— 1913, № 28 (232), 3 февраля, стр. 1—2. — *188*

— 1913, № 30 (234), 6 февраля. 4 стр.; № 32 (236), 8 февраля, стр. 2; № 33 (237), 9 февраля, стр. 1; № 35 (239), 12 февраля, стр. 1—2; № 36 (240),

13 февраля, стр. 1—2; № 37 (241), 14 февраля, стр. 1—2. — *189, 191*

— 1913, № 78 (282), 3 апреля, стр. 1—2; № 83 (287), 10 апреля, стр. 1—2; № 101 (305), 4 мая, стр. 2; № 112 (316), 17 мая, стр. 2; № 114 (318), 19 мая, стр. 2—3; № 129 (333), 7 июня, стр. 2; № 130 (334), 8 июня, стр. 2. — *94, 209, 350*

— 1913, № 85 (289), 12 апреля, стр. 1—2; № 95 (299), 26 апреля, стр. 2; № 110 (314), 15 мая, стр. 2. — *209, 217, 220*

— 1913, № 92 (296), 23 апреля. 8 стр. — *207*

— 1913, № 101 (305), 4 мая, стр. 6; № 102 (306), 5 мая, стр. 6; № 109 (313), 14 мая, стр. 2; № 116 (320), 22 мая, стр. 6. — *211*

— 1913, № 106 (310), 10 мая, стр. 2—3. — *210, 219*

— 1913, № 117 (321), 23 мая, стр. 1. — *217*

— 1913, № 119 (323), 25 мая, стр. 1,2. — *218, 225*

— 1913, № 120 (324), 26 мая, стр. 2—3. — *218, 219, 222, 230*

— 1913, № 123 (327), 30 мая, стр. 1, 2. — *216, 217, 219*

[309] *«Правда Труда»*, Спб. — *241*

— 1913, № 5, 15 сентября. 4 стр. — *241*

[310] *«Правительственный Вестник»*, Спб., 1913, № 43, 21 февраля (6 марта), стр. 1—3. — *196*

[311] *Прибалтийский край.* — «Путь Правды», Спб., 1914, № 50, 30 марта, стр. 3—4. — *305*

[312] *Приветствие Международному Базельскому конгрессу от с.-д. членов 4-й Гос. думы.* — «Правда», Спб., 1912, № 167, 13 ноября, стр. 3. — *136, 138, 139*

[313] *[Примечание редакции газеты «Правда» к письму в редакцию А. Богданова].* — «Правда», Спб., 1913, № 24 (228), 30 января, стр. 2. — *184*

[314] *[Примечание редакции к статье Г. В. Плеханова «Заметки публициста»].* — «Звезда», Спб., 1910, № 1, 16 декабря, стр. 2. — *29*

[315] *Программа и устав Российской соц.-дем. рабочей партии.* Изд. ЦК РСДРП. Paris, 1914. 14 стр. (РСДРП). — *318*

[316] *Программа Российской соц.-дем. рабочей партии, принятая на Втором съезде партии.* — В кн.: Второй очередной съезд Росс. соц.-дем. рабочей партии. Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Genève, тип. партии, [1904], стр. 1—6. (РСДРП). — *154, 158—159, 266, 272, 288, 339*

[317] *[Проект условий объединения Лат. СДРП с РСДРП, принятый на IV (Объединительном) съезде РСДРП].* — В кн.: Протоколы Объединительного съезда РСДРП, состоявшегося в Стокгольме в 1906 г. М., тип. Иванова, 1907, стр. 353—354. — *212, 214, 358, 368*

[318] *[Проект условия объединения Бунда с РСДРП, принятый на IV (Объединительном) съезде РСДРП].* — Там же, стр. 362—363. — *172, 213, 214*

[319] *Прокопович, С. Н. Двуязычная политика.* (Письмо в редакцию). — «Запросы Жизни», Спб., 1912, № 26, 29 июня, стлб. 1525—1530. — *101*

[320] *«Пролетарий»*, Выборг — Женева — Париж. — *201*

— [Выборг], №№ 1—20, 21 августа 1906 — 19 ноября 1907. На газ. место изд.: М. — *203*

*— 1906, № 4, 19 сентября, стр. 3—6. На газ. место изд.: М. — *203*

[321] *«Пролетарская Правда»*, Спб., 1913, № 2, 8 декабря, стр. 1—2. — *267, 268, 281, 354*

— 1913, № 12, 20 декабря, стр. 2. — *349*

— 1914, № 11 (29), 15 января. 4 стр. — *294*

[322] *«Просвещение»*, Спб. — *94, 101, 107, 157, 174, 179, 180, 186, 187, 189, 191, 193, 206, 215, 217, 223, 236, 241, 245, 254, 271, 294, 296, 309, 315, 327*

— 1912, № 8-9, июль — август, стр. 73—80. — *103*

— 1913, № 1. 96 стр. — *167, 191*

— 1913, № 3, стр. 50—62, 71—77; № 4, стр. 22—41, 67—73; № 5, стр. 25—36. — *187, 189, 191, 195, 199*

— 1913, № 4. 104 стр. — *199*

— 1913, № 5. 96 стр. — *206*

— 1913, № 9, стр. 46—61. — *236*

— 1913, № 10, стр. 95—105; № 11, стр. 55—59; *№ 12, стр. 56—64. — *266, 339*

— 1913, № 12, стр. 81—89. — *272*

— 1914, № 1. 112 стр. — *295*

— 1914, № 2. 112 стр. — *283, 297, 298*

— 1914, № 3, стр. 111—113. — *296*

— 1914, *№ 4, стр. 3—21, 34—47; № 5, стр. 57—71, 89—103; № 6, стр. 26—32, 33—47, 63—84. — *231, 232, 254, 260, 327, 328, 339, 346, 365*

[323] *Просьба высказаться.* — «Правда», Спб., 1913, № 24 (228), 30 января, стр. 3. Под общ. загл.: О «Правде». — *185*

[324] *Протоколы Объединительного съезда РСДРП, состоявшегося в Стокгольме в 1906 г.* М., тип. Иванова, 1907. VI, 420 стр. — *172, 213, 214, 288, 336, 358, 360, 369*

[325] *«Путь Правды»*, Спб., — *294, 307, 309, 313, 315, 320, 324, 333*

— 1914, № 2, 23 января. 4 стр. — *294*

— 1914, № 12, 4 февраля, стр. 2. — *294*

— 1914, № 22, 26 февраля, стр. 2. — *308*

— 1914, № 34, 12 марта, стр. 1. — *313*

— 1914, № 38, 16 марта, стр. 3—4. — *313*

— 1914, № 43, 22 марта. 4 стр. — *315*

— 1914, № 50, 30 марта, стр. 3—4. — *305*

— 1914, № 57, 10 апреля, стр. 1. — *313*

— 1914, № 75, 1 мая. 4 стр. — *323*

[326] *«Работница»*, Спб. — *274*

— 1914, №№ 1—5, 23 февраля (8 марта) — июнь. — *376*

[327] *«Рабочая Газета»*, Париж. — *17, 19, 33, 57, 88, 91, 105, 107, 296*

— 1910, № 1, 12 ноября (30 октября). 6 стр. На № ошибочно указана дата: 12 ноября (31 октября). — *17, 19*

— 1912, № 8, 17 (30) марта, стр. 3. — *76, 77*

[328] *«Рабочая Правда»*, Спб. — *236*

[329] *Рабочие за равноправие двух частей с.-д. фракции.* — «За Правду», Спб., 1913, № 19, 25 октября, стр. 2. — *252*

[330] *«Рабочий»*, Спб., 1914, № 1, 22 апреля, стр. 1—32. — *295*

— 1914, № 7, 9 июня, стр. 2—3. — *365*

[331] *«Революционная Мысль»*, Лондон — Париж. — *99*

[332] *«Революционная Россия»*, [Куоккала — Томск — Женева]. — *99*

[333] *Резолюции, принятые группой в Сан-Ремо.* — «Голос Социал-Демократа», [Женева — Париж], 1911, № 24, февраль. Приложение к № 24 «Голоса Социал-Демократа», стр. 8. — *34*

[334] *Резолюции, [принятые на Шестой (Пражской) Всероссийской конференции РСДРП 1912 г.].* — В кн.: Всероссийская конференция Рос. соц.-дем. раб. партии 1912 года. Изд. ЦК. Paris, кооп. тип. «Идеал», 1912, стр. 14—32. (РСДРП). — *62, 65, 72, 74, 76, 78*

[335] *Резолюции [рабочих, принятые в поддержку заявления шести депутатов-большевиков].* — «За Правду», Спб., 1913, № 16, 22 октября, стр. 2; № 17, 23 октября, стр. 2—3. Под общ. загл.: В социал-демократической фракции. — *252*

[336] *[Резолюция Исполнительного комитета Международного социалистического бюро, принятая на конференции в Брюсселе 3 (16) июля 1914 г.]*[1]. — *360, 363, 368*

[337] *Резолюция Каутского.* — «Пролетарская Правда», Спб., 1913, № 2, 8 декабря, стр. 1—2. Подписи: Каутский, Эберт, Молькенбур. — *267, 268, 280, 354*

Резолюция МСБ — см. Резолюция Каутского.

[338] *Резолюция, принятая на общем собрании партийного социал-демократического клуба в Вене 26-го ноября 1910 года.* [Листовка]. Б. м., [1910]. 2 стр. — *68*

[339] *Резолюция с.-д. фракции [по вопросу о Ягелло].* —

[1] Otištěno v listu Informacionnyj listok zagraničnoj organizacii Bunda, Genève, 1915, č. 7, leden, s. 15.

«Правда», Спб., 1912, № 182, 1 декабря, стр. 2. — *152, 155*

[340] *Резолюция совещания представителей заграничного комитета Бунда, меньшевиков-партийцев, группы «Вперед», большевиков-партийцев, «Голоса Социал-Демократа» и «Правды» по поводу извещения о состоявшейся Всероссийской конференции РСДРП.* — «Правда», [Вена], 1912, № 25, 23 апреля (6 мая), стр. 5. — *69, 73, 74, 75*

Резолюция 13 ноября — см. Заявление с.-д. фракции.

Решение Международного социалистического бюро — см. Резолюция Каутского.

[341] *«Речь»*, Спб. — *49, 87, 101, 189, 332, 361*

— 1910, № 305, 6 (19) ноября, стр. 2. — *19, 20*

— 1910, № 347, 18 (31) декабря, стр. 3. — *28*

— 1912, № 117 (2071), 30 апреля (13 мая), стр. 2. — *99*

— 1912, № 195 (2149), 19 июля (1 августа), стр. 1. — *101*

— 1913, № 295, 28 октября (10 ноября), стр. 6. — *256*

[342] *[Рожков, Н. А.] Современное положение России и основная задача рабочего движения в данный момент.* — «Наша Заря», Спб., 1911, № 9-10, стр. 31—35. Подпись: Н. Р—ков. — *178*

Ропшин — см. Савинков, Б. В.

[343] *Рубакин, Н. А. Среди книг.* Опыт обзора русских книжных богатств в связи с историей научно-философских и литературно-общественных идей. Справочное пособие для самообразования и для систематизации и комплектования общеобразовательных библиотек, а также книжных магазинов. Т. I—II. Изд.

2-е, доп. и перераб. М., «Наука», 1911—13. 2 т. — *176, 324, 329*

[344] *«Русская Молва»*, Спб. — *190*
— 1913, № 48, 28 января (10 февраля), стр. 2. — *190*

[345] *«Русская Мысль»*, М. — Пб. — *20, 258*

— 1912, кн. XI, стр. 185—192, в отд.: II. — *189, 191*

[346] *«Русские Ведомости»*, М. — *91*

— 1914, № 57, 9 марта, стр. 3. — *309*

[347] *«Русское Богатство»*, Спб. — *20*

— 1906, № 7, стр. 164—181, в отд.: II. — *203*

— 1906, № 8, стр. 178—206, в отд.: II. — *203*

— 1910, №№ 1—12. — *203*

«Русское Богатство», *Спб.* — 1911, №№ 1—12. — *202*

— 1912, №№ 1—12. — *202*

— 1913, № 1, стр. 187—220; № 2, стр. 127—163. — *202*

[348] *«Русское Слово»*, М. — *330*

— 1912, № 183, 9 (22) августа, стр. 3. — *106*

[349] *Рыков, А. И. Заграничному центру большевиков.* Между 20 и 25 февраля 1911 г. Рукопись[1]. — *35, 37, 38*

[350] — *К организационному вопросу.* — «Луч», Спб., 1913, № 109 (195), 14 мая, стр. 2. Подпись: А. Власов. — *219, 221*

[1] Poprvé otištěno v publikaci Leninskij sbornik XVIII, 1931, s. 22—24.

[351] *[Савинков, Б. В.] Конь бледный.* Спб., «Шиповник», 1909. 147 стр. Перед загл. авт.: В. Ропшин. — *99*

[352] — *То, чего не было.* (Три брата). — «Заветы», Спб., 1912, № 1, апрель, стр. 64—82; № 2, май, стр. 33—55; № 3, июнь, стр. 31—46; № 4, июль, стр. 5—43; № 5, август, стр. 5—20; № 6, сентябрь, стр. 5—41; № 7, октябрь, стр. 5—47; № 8, ноябрь, стр. 5—40; 1913, № 1, январь, стр. 83—112. Подпись: В. Ропшин. — *99, 107, 162, 202*

[353] *Салтыков-Щедрин, М. Е. Либерал.* — *208*

[354] — *Пестрые письма.* — *135*

[355] *С.-Петербург, 19 июля.* [Передовая]. — «Речь», Спб., 1912, № 195 (2149), 19 июля (1 августа), стр. 1. — *101*

[356] *Свод законов Российской империи.* Т. 2. Свод губернских учреждений. Изд. 1892 года. Спб., 1892. 391, 62 стр. — *124*

«Свой» — *см.* Черномазов, М. Е.

[357] *«Северная Правда»*, Спб. — *236, 238*

— 1913, №№ 1—19, 1 — 24 августа. — *238*

— 1913, № 4, 4 августа, стр. 2. — *240*

— 1913, № 29, 5 сентября, стр. 1. — *264*

[358] *«Северная Рабочая Газета»*, Спб. — *315, 351*

— 1914, № 8, 18 февраля. 6 стр. — *315*

— 1914, №№ 36—38, 22—25 марта. — *315*

[359] *«Северные Записки»*, Спб. — *202*

Седов, Л. — *см.* Кольцов, Д.

[360] *Скворцов-Степанов, И. И. Письмо В. И. Ленину.* Март, ранее 9 (22), 1914 г. Рукопись[1]. — ***310***

[361] *Скиталец, С. Г. Метеор.* — «Русское Богатство», Спб., 1913, № 1, стр. 187—220; № 2, стр. 127—163. — ***195***

[362] ***«Современная Жизнь»***, Баку. — ***53***

[363] ***«Современник»***, Спб. — ***18, 19, 20, 28, 29, 65, 93, 312, 329, 333***

— **1911, № 1.** 448 **стр.** — ***28, 29***

[364] * *Современное положение и задачи партии.* Платформа, выработанная группой большевиков. Изд. группы «Вперед». Paris, кооп. тип. «Союз», [1909]. 32 стр. (РСДРП). — *37*

[365] *«Современный Мир»*, Спб. — *20, 51, 127*

[366] — 1909, № 7, стр. 207—211. — *202*

— 1910, №№ 1—12. — *202*

— 1911, №№ 1—12. — *202*

— 1912, №№ 1—12. — *202*

— 1912, № 5, стр. 147—176. — *202*

— 1913, № 2, стр. 81—99. — *202*

[367] *[Сообщение о выходе следующего номера «Невского Голоса»].* — «Невский Голос», Спб., 1912, № 7, 17 августа, стр. 3. — *109*

[368] *«Социал-Демократ»*, [Вильно — Спб. — Париж — Женева]. — *18, 26, 41, 58, 61, 72, 88, 106, 107, 142, 168, 194, 201, 268, 281, 285, 288, 296, 321, 322, 336, 372*

[1] Poprvé otištěno v publikaci Istoričeskij archiv, Moskva 1959, č. 2, s. 14—17.

— [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля. 12 стр. — *21, 42, 318, 375*

— 1910, № 17, 25 сентября (8 октября), стр. 10—11. — *37*

— 1911, № 19-20, 13 (26) января, стр. 2—6. — *28*

— 1911, № 24, 18 (31) октября, стр. 1—2. — *56, 58*

*— 1912, № 28-29, 5 (18) ноября. 8 стр. — *129, 132, 133*

— 1913, № 30, 12 (25) января. 8 стр. — *129*

*— 1913, № 31, 15 (28) июня. 8 стр. — *230*

— 1913, № 32, 15 (28) декабря. 8 стр. — *280, 281*

[369] *Справочник 1910 г.* Вып. 2. Спб., гос. тип., 1910. X, 477, 56 стр.; 2 л. схем. (Государственная дума. III созыв — 3-я сессия). — *55, 70*

[370] *Справочный листок Государственной думы.* (Четвертый созыв. — Первая сессия). [Спб.], 1912, №№ 1—14, 15 (28) ноября — 2 (15) декабря. — *153*

[371] *Спутник избирателя.* (Наш избирательный закон). Спб., 1912. 39 стр., 1 л. схема. — *70, 78, 86*

[372] *[Сталин, И. В.] Ко всем рабочим и работницам России!* 9-ое января [1913 г. Листовка]. Спб., январь 1913. 2 стр. Подпись: Центральный Комитет РСДРП. — *140*

[373] — *Кто победил?* — «Правда», Спб., 1912, № 146, 18 октября, стр. 1. — *125*

[374] — *Наказ петербургских рабочих своему рабочему депутату.* [Листовка. Спб., 1912]. 1 стр. — *133, 135, 136*

[375] — *Наказ петербургских рабочих своему рабочему депутату.* — «Социал-Демократ», [Париж], 1912, № 28-29, 5 (18) ноября, стр. 4. — *133*

[376] — *Национальный вопрос и социал-демократия.* — «Просвещение», Спб., 1913, № 3, стр. 50—62; № 4, стр. 22—41; № 5, стр. 25—36. Подпись: К. Сталин. — *187, 195, 199*

[377] * *Стеклов, Ю. М. Н. Г. Чернышевский, его жизнь и деятельность.* (1828—1889). Спб., тип. «Общественная Польза», 1909. 427 стр. — *50*

[378] *Стенографические отчеты [Государственной думы].* 1907—1908 гг. Сессия первая. Ч. I—III. Спб., гос. тип., 1907—1908. 3 т. (Государственная дума. Третий созыв). — *79*

[379] *Стенографические отчеты [Государственной думы].* 1908—1909 гг. Сессия вторая. Ч. I—IV. Спб., гос. тип., 1908—1909. 4 т. (Государственная дума. Третий созыв). — *79*

[380] *Стенографические отчеты [Государственной думы].* 1909—1910 гг. Сессия третья. Ч. I—IV. Спб., гос. тип., 1910. 4 т. (Государственная дума. Третий созыв). — *79*

[381] *Стенографические отчеты [Государственной думы].* 1910—1911 гг. Сессия четвертая. Ч. I—III. Спб., гос. тип., 1910—1911. 3 т. (Государственная дума. Третий созыв). — *79*

[382] *Стенографические отчеты [Государственной думы].* 1911—1912 гг. Сессия пятая. Ч. I—III. Спб., гос. тип., 1911—1912. 3 т. (Государственная дума. Третий созыв). — *79*

[383] *Стенографические отчеты [Государственной думы].* 1912—1913 гг. Сессия первая. Ч. I. Заседания 1—30 (с 15 ноября 1912 г. по 20 марта 1913 г.). Спб., гос. тип., 1913. XXI стр., 2438 стлб. (Государственная дума. Четвертый созыв). — *153, 195, 224, 271*

[384] *«Стойкая Мысль»*, Спб., 1914, № 18, 9 апреля. 4 стр. — *307, 313*

[385] *Сторонник «Звезды».* Письмо в редакцию. — «Невская Звезда», Спб., 1912, № 16, 8 июля, стр. 2. — *90*

[386] *Струве, П. Б. Хозяйство и цена.* Критические исследования по теории и истории хозяйственной жизни. Ч. I. Хозяйство и общество. — Цена-ценность. Спб. — М., Рябушинский, 1913. IV, XXXV, 358 стр. (Исследования и работы по полит. экономии и обществ. знаниям, изд. под ред. П. Б. Струве. Вып. III). — *272*

«Темы дня» — см. «На темы дня».

[387] *«Товарищ»*, Спб. — *271*

[388] *Товарищи!* 9-го января 1905 года многотысячная толпа петербургских рабочих... [Листовка]. Б. м., [ранее 9 января 1914 г.]. Подпись: Центральный Комитет РСДРП. — *288*

[389] *Товарищи!* Еще в прошлом столетии решили рабочие всех стран ежегодно праздновать сегодняшний день первого мая. [Листовка]. Изд. ЦК РСДРП. Б. м., [1912]. 2 стр. — *77*

[390] *Товарищи рабочие г. Спб.* [Листовка. Спб., не позднее 9 января 1913]. 1 стр. Подпись: Петербургск. комитет РСДРП, ЦК Спб. союзов, Ком. москов. района. — *175*

[391] *[Торжественное обещание, принятое членами Государственной думы четвертого созыва].* — В кн.: Стенографические отчеты [Государственной думы]. 1912—1913 гг. Сессия первая. Ч. I. Заседания 1—30 (с 15 ноября 1912 г. по 20 марта 1913 г.). Спб., гос. тип., 1913, стлб. 3. (Государственная дума. Четвертый созыв). — *196*

[392] *Тробель. Мужчины и женщины только...* — «Правда», Спб., 1913, № 123 (327), 30 мая, стр. 1. — *217*

[393] *[Троцкий, Л. Д.] Письмо ред. «Правды» членам конференции, созываемой РОК.* — «Листок «Голоса Со-

циал-Демократа»», [Париж], 1912, № 4, февраль, стр. 7—9. — *67*

[394] *«Трудовая Правда»*, Спб. — *351*

— 1914, № 28, 29 июня, стр. 3. — *312*

— 1914, № 32, 4 июля, стр. 2. — *358, 368*

[395] *Угроза единству с.-д. фракции.* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 60, 18 октября, стр. 1. — *248, 252*

[396] *Указ правительствующему Сенату [об амнистии по поводу 300-летия дома Романовых.* 21 февраля 1913 г.]. — «Правительственный Вестник», Спб., 1913, № 43, 21 февраля (6 марта), стр. 1—3. — *196*

[397] *[Условия слияния СДПиЛ с РСДРП, принятые на IV (Объединительном) съезде РСДРП].* — В кн.: Протоколы Объединительного съезда РСДРП, состоявшегося в Стокгольме в 1906 г. М., тип. Иванова, 1907, стр. 345—348. — *213, 214, 360, 368*

Ф.. Д. — *см.* Дан, Ф. И.

Фалинский — *см.* Литвинов-Фалинский, В. П.

Фрей — *см.* Ленин, В. И.

[398] *Харьков.* Харьковский паровозостроительный завод. — «Правда», Спб., 1912, № 102, 28 августа, стр. 4, в отд.: По России. — *112*

[399] *«Цайт»*, Пб. На евр. яз. — *177, 182*

[400] *[Цедербаум, С. О.] Тов. Ягелло и с.-д. фракция.* — «Луч», Спб., 1912, № 56, 21 ноября, стр. 1. Подпись: К. Августовский. — *143*

[401] *Чему надо учить народ в избирательной кампании?* — «Рабочая Газета», Париж, 1912, № 8, 17 (30) марта, стр. 2—3. — *76, 77*

[402] *[Черномазов, М. Е.] «Для того она существует...».* — «Путь Правды», Спб., 1914, № 2, 23 января, стр. 1. Подпись: М. Ф. — *294*

[403] — *О людях «с прошлым».* — «За Правду», Спб., 1913, № 25, 1 ноября, стр. 2. Подпись: Свой. — *260*

[404] — *Совещание марксистов.* — *«За Правду»,* Спб., 1913, № 8, 12 октября, стр. 2. — *243*

[405] *Чистяков, И. Страхование рабочих в России.* Опыт истории страхования рабочих, в связи с некоторыми другими мерами их обеспечения. М., печ. Снегиревой, 1912. X, 422 стр. (Записки имп. Новороссийского ун-та, юрид. фак-та. Вып. VII, изд. под ред. проф. А. П. Доброклонского). — *123*

[406] *Шаумян, С. Г. О национально-культурной автономии.* Тифлис, 1914. На армянск. яз. — *327*

[407] — *Письмо В. И. Ленину.* 17 (30) апреля 1914 г. Рукопись [1]. — *327*

[408] *Шахтерский листок.* — «Путь Правды», Спб., 1914, № 38, 16 марта, стр. 3—4. — *312*

[409] *Энгельс, Ф. К критике проекта социал-демократической программы 1891 года.* Между 18 и 29 июня 1891 г. — *265*

[410] *Энциклопедический словарь т-ва «Бр. А. и И. Гранат и К°»,* М. — *305, 364*

[411] * *Энциклопедический словарь т-ва «Бр. А. и И. Гранат и К°».* 7-е, совершен. переработ. изд. под ред. Ю. С. Гамбарова и др. Т. 28. М., [1914], стлб. 219—243, 243′—246′. — *305, 332, 364, 370*

Ю. К. — см. Каменев, Л. Б.

[1] Poprvé otištěno v publikaci Istoričeskij archiv, Moskva 1957, č. 2, s. 50—51.

[412] *Юркевич, Л. Передмова. — В кн.:* Левинський, В. Нарис розвитку українського робітничого руху в Галичині. З передмовою Л. Юркевича. Відбитка з журнала «Дзвін» (1913, кн. VI—XII і 1914, кн. I). Київ, 1914, стр. V—XII. — *318*

[413] *Ягелло, Е. И. К лодзинским рабочим.* (Письмо в редакцию). — «Правда», Спб., 1913, № 18 (222), 23 января, стр. 1. — *182*

[414] — *[Открытое письмо депутата Ягелло].* — «Луч», Спб., 1912, № 40, 2 ноября, стр. 2. Под общ. загл.: Первый рабочий депутат из Польши в Г. думе. — *152*

[415] — *Письмо в редакцию.* — «Правда», Спб., 1913, № 11 (215), 15 января, стр. 2. Под общ. загл.: Польские рабочие и антисемитизм. — *182*

[416] *Ян-ский, В. [Рецензия на книгу:] В. Левицкий.* Август Бебель. Его жизнь и деятельность. 1840—1913. С портретом Бебеля. Спб. 1914. Ц. 35 коп. — «Просвещение», Спб., 1914, № 1, стр. 104—105. — *295*

[417] *Abstract of the Twelfth Census of the United States.* Washington, 1902. XIII, 395 p. (United States Census Office). — *27*

[418] *«Arbeiter-Zeitung»,* Wien. — *87, 93, 130*

[419] *Aus dem russischen Parteileben.* — «Vorwärts», Berlin, 1912, Nr. 76, 30. März, S. 3, в отд.: Aus der Partei. — *78*

[420] *Bauer, O. Die Akkumulation des Kapitals.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1912—1913, Jg. 31, Bd. 1, Nr. 23, 7. März, S. 831—838; Nr. 24, 14. März, S. 862—874. — *199*

[421] *«Berliner Tageblatt und Handelszeitung».* — *361*

[422] *[Berzin, J.] Peezihmes par taktiku.* 2. Partijas weenibas pamati. — «Biletens Latwijas Sozialdemokratijas Ahrsemju Grupu Biroja isdewums», Bruxelles, 1913, Nr. 2—3, 9. maja (26. aprilî), 1. 2—4. Подпись: — Seemelis. — *212, 214*

[423] *«Biletens Latwijas Sozialdemokratijas Ahrsemju Grupu Biroja isdewums»*, Bruxelles, 1913, Nr. 2—3, 9. maja (26. aprilî), 1. 2—4 — *213, 214*

[424] *«Bremer Bürger-Zeitung»*. — *113, 130, 173, 282*
— 1912, Nr. 256, 31. Oktober. 2. Beilage zu Nr. 256, S. 1. — *173*

—1913, Nr. 24, 29. Januar; Nr. 25, 30. Januar. — *173, 199*

[425] *«Bulletin Périodique du Bureau Socialiste International»*, Bruxelles. — *251*

— 1913, N 10, p. 67—68, 69—70. — *223*

[426] **Census Reports.* Twelfth Census of the United States, taken in the Year 1900. Vol. V. Agriculture. P. I. Farms, live stock and animal products. Washington, United States Census Office, 1902. CCXXXVI, 767 p.; 18 Plates. — *299, 323*

[427] *Délégués au Bureau Socialiste International.* — «Bulletin Périodique du Bureau Socialiste International», Bruxelles, 1913, N 10, p. 67—68. — *223*

[428] *Die in Stockholm lebenden deutschen Parteigenossen.* — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 33, 8. Februar, S. 3, в отд.: Aus der Partei. — *366*

[429] *Eckstein, G. [Die Rezension über das Buch:]* Rosa Luxemburg: Die Akkumulation des Kapitals. Ein Beitrag zur ökonomischen Erklärung des Imperialismus. Berlin 1913. Verlag: Buchhandlung Vorwärts Paul Singer G. m. b. H. 446 S. Preis geh. 6 Mk., geb. 8 Mk. — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 40, 16. Februar. 3. Beilage des «Vorwärts», S. 1—2. — *199*

[430] *Eine Erwiderung.* — «Leipziger Volkszeitung», 1914, Nr. 165, 21. Juli. 2. Beilage zu Nr. 165, S. 2. Подпись: Die Redaktion der Prawda. — *365*

[431] *«Hamburger Echo»*. — *173*

[432] *Hourwich, I. Immigration and Labour.* The Economic Aspects of European Immigration to the United States. New York—London, Putnam, 1912. XVII, 544 p. — *298, 299*

[433] *Hyndman, H. M. The Record of an Adventurous Life.* London, Macmillan, 1911. X, 460 p. — *61*

[434] *Das Internationale Bureau.* — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 333, 18. Dezember, S. 3, в отд.: Aus der Partei. — *268, 286*

J. K. — *см.* Marchlewski, J.

[435] *«Der Kampf»,* Wien. — *208*

— 1913, Nr. 8, 1. Mai, S. 357—365. — *208*

[436] *Kautsky, K. Der Krieg und die Internationale.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1912—1913, Jg. 31, Bd. 1, Nr. 6, 8. November, S. 185—193. — *129, 130*

[437] — *Malthusianismus und Sozialismus.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910—1911, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 18, 3. Februar, S. 620—627; Nr. 19, 10. Februar, S. 652—662; Nr. 20, 17. Februar, S. 684—697. — *50*

[438] — *Die neue Taktik.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 44, 2. August, S. 654—664. — *107*

[439] *Die Lage der Sozialdemokratie in Rußland.* Hrsg. vom «Boten» des Organisationskomitees der Sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands, Berlin, Hoffmann, 1912, 47 S. — *148*

[440] **Legien, C. Aus Amerikas Arbeiterbewegung.* Berlin, Singer, 1914. 203 S. — *316*

[441] *«Leipziger Volkszeitung».* — *130, 281*

— 1912, Nr. 235, 9. Oktober. 3. Beilage, S. 1 — *117*

— 1913, Nr. 12, 16. Januar, S. 1; Nr. 13, 17. Januar, S. 1—2; Nr. 14, 18. Januar, S. 1—2. — *173*

— 1913, Nr. 276, 28. November, S. 2. — *281*

*— 1913, Nr. 298, 24. Dezember. 7. Beilage zu Nr. 298, S. 1. — *281*

— 1914, Nr. 165, 21. Juli. 2. Beilage zu Nr. 165, S. 2. — *365*

[442] *[Lenin, V. I.] *Der Anonymus aus dem «Vorwärts» und die Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands.* Paris, «Ideal», 1912. 12 S. (Sozialdemokratische Arbeiterpartei Rußlands). — *134, 144*

[443] — *Les élections à la IVe Douma*[1]. — *134*

[444] — *Erwiderung.* — «Leipziger Volkszeitung», 1912, Nr. 235, 9. Oktober. 3. Beilage, S. 1 — *117*

[445] — *Postscriptum.* — In: [Lenin, V. I.] Zur gegenwärtigen Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands. Dargestellt von der Redaktion des Zentralorgans (Sozialdemokrat) der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands. [Leipzig], Druck der Leipziger Buchdruckerei A. G., 1912, S. 17—18. — *110, 113*

[446] — *Zur gegenwärtigen Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands.* Dargestellt von der Redaktion des Zentralorgans (Sozialdemokrat) der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands. [Leipzig], Druck der Leipziger Buchdruckerei A. G., 1912. 18 S. — *94, 105, 106, 109, 110—112, 113*

[447] *— *Zur Spaltung in der russischen sozialdemokratischen Dumafraktion.* — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 298, 24. Dezember. 7. Beilage zu Nr. 298, s. 1. Подпись: Redaktion des Zentralorgans der Sozialdem. Arbeiterpartei Rußlands, Sozialdemokrat. — *281*

[448] *[Lunacharsky, A.] Les courants tactiques dans le parti socialdemocrate Russe.* — «Le Peuple», Bruxelles, 1910, le 23 août. Подпись: Woinoff. — *17, 36*

[449] *Luxemburg, R. Die Akkumulation des Kapitals.* Ein Beitrag zur ökonomischen Erklärung des Imperialismus. Berlin, Vorwärts, 1913. [4], 446 S. — *173, 198*

[450] *[Marchlewski, J.] Die Spaltung in der russischen sozialdemokratischen Fraktion.* — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 276, 28. November, S. 2. Подпись; J. K. — *281*

[1] Poprvé otištěno v listu Le Peuple, 1912, N 325, 20 novembre, p. 4.

[451] **Marx, K. Das Kapital.* Kritik der politischen Ökonomie. Bd. II. Buch II: Der Zirkulationsprozeß des Kapitals. Hrsg. von F. Engels. Hamburg, Meißner, 1885. XXVII, 526 S. — *173, 199*

[452] *Mayer, G. Johann Baptist von Schweitzer und die Sozialdemokratie.* Ein Beitrag zur Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. Jena, Fischer, 1909. VII, 448, VI S. — *60*

[453] *Mehring, F. Ein neues Werk des Marxismus.* — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 12, 16. Januar, S. 1; Nr. 13, 17. Januar S. 1—2; Nr. 14, 18. Januar, S. 1—2. — *173*

[454] *«Die Neue Zeit»,* Stuttgart. — *208, 282, 315, 365*

— 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 50, 9. September. S. 860—871. — *17*

— 1910—1911, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 18, 3. Februar, S. 620—627; Nr. 19, 10. Februar, S. 652—662; Nr. 20, 17. Februar, S. 684—697. — *50*

— 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 41, 12. Juli, S. 541—550; Nr. 42, 19. Juli, S. 585—593; Nr. 43, 26. Juli, S. 609—616. — *107*

— 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 44, 2. August, S. 654—664. — *107*

— 1912—1913, Jg. 31, Bd. 1, Nr. 6, 8. November, S. 185—193. — *129, 130*

— 1912—1913, Jg. 31, Bd. 1, Nr. 10, 6. Dezember, S. 346—359. — *142, 148, 208*

— 1912—1913, Jg. 31, Bd. 1, Nr. 23. 7. März, S. 831—838; Nr. 24, 14. März, S. 862—874. — *199*

[455] *«Novy Mir»,* New York. — *299, 323*

[456] **Pannekoek, A. Klassenkampf und Nation.* Reichenberg, Runge, 1912. 55. S. — *187*

[457] — *Massenaktion und Revolution.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 41, 12. Juli, S. 541—550; Nr. 42, 19. Juli, S. 585—593; Nr. 43, 26. Juli, S. 609—616. — *106*

[458] — *[Die Rezension über das Buch: R. Luxemburg «Die Akkumulation des Kapitals»].* — «Bremer Bürger-Zeitung», 1913, Nr. 24, 29. Januar; Nr. 25, 30. Januar. — *173, 199*

[459] *Peary, R. E. La découverte du pole nord en 1909, sous le patronage du club arctique Peary* . . . Paris, Lafitte, 1911. 341 p. — *50*

[460] *«Le Peuple»,* Bruxelles. — *130*

— 1910, le 23 août. — *17, 36*

— 1912, août. — *106*

— 1912, 30 novembre. — *160*

[461] *Plechanow, G. Der Aufschwung in Rußland.* — «Vorwärts», Berlin, 1914, Nr. 59, 1. März, S. 1—2. — *372*

[462] **Radek, K. Meine Abrechnung.* Bremen, Aschmalfeldt, 1913. 63 S. — *198*

[463] *Schweitzer, J. B. Der einzige Weg zur Einheit.* Ein Beitrag zur Besprechung der nationalen Frage. Frankfurt a. M., Auffarth, 1869, 56 S. — *61*

[464] — *Die österreichische Spitze.* Ein Beitrag zur Besprechung der nationalen Frage. Leipzig, Wigand, 1863. VIII, 119 S. — *61*

[465] — *Der Zeitgeist und das Christenthum.* Leipzig, Wigand, 1861. IV, 340 S. — *61*

[466] — *Zur deutschen Frage.* Frankfurt a. M., 1862. 41 S. — *61*

[467] *Secrétaires des Partis affiliés.* — «Bulletin Périodique du Bureau Socialiste International», Bruxelles, 1913, N 10, p. 69—70. — *223*

[468] *Semkowsky, S. Die Wiederbelebung des russischen Proletariats.* — «Der Kampf», Wien, 1913, Nr. 8, 1. Mai, S. 357—365. — *208*

[469] *Sitzung des Internationalen Bureaus.* — «Bremer Bürger-Zeitung», 1912, Nr. 256, 31. Oktober. 2. Beilage zu Nr. 256, S. 1 — *173*

[470] *«Sozialistische Monatshefte»,* Berlin. — *30, 316*

[471] *Stiekloff, G. Die russischen Wahlen.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1912—1913, Jg. 31, Bd. 1, Nr. 10. 6. Dezember, S. 346—359. — *142, 148, 208*

[472] *Strasser, I. Der Arbeiter und die Nation.* Reichenberg, Runge, 1912. 61 S. — *88, 187*

[473] *Thirteenth Census of the United States, taken in the Year 1910.* Vol. I—V. Washington, Government printing office, 1913—1914, 5. vol. (Department of commerce. Bureau of the census). — *323*

[474] — *Vol. V. Agriculture. 1909 and 1910. General Report and Analysis. 1913. 927 p. — *299, 323*

[475] *[Trotzky, L. D.] Aus dem russischen Parteileben.* — «Vorwärts», Berlin, 1912, Nr. 72, 26. März. 1. Beilage des «Vorwärts», S. 1. — *73, 77*

[476] — *Die Entwicklungstendenzen der russischen Sozialdemokratie.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, J. 28, Bd. 2, Nr. 50, 9. September, S. 860—871. — *17*

[477] — *Die russische Sozialdemokratie.* (Von unserem russischen Korrespondenten). — «Vorwärts», Berlin, 1910, Nr. 201, 28. August, S. 4 — *17*

[478] *«Trybuna»,* Warszawa. — *47*

[479] *«Vorwärts»,* Berlin. — *73, 77, 130, 281, 296, 361, 372*

— 1910, Nr. 201, 28. August. S. 4. — *17*

— 1912, Nr. 72, 26. März. 1. Beilage des «Vorwärts», S. 1. — *73, 77*

— 1912, Nr. 76, 30. März, S. 3. — *78*

— 1913, Nr. 33, 8. Februar, S. 3. — *366*

— 1913, Nr. 40, 16. Februar. 3. Beilage des «Vorwärts», S. 1—2. — *198*

— 1913, Nr. 333, 18. Dezember, S. 3. — *268, 286*

— 1914, Nr. 59, 1. März, S. 1—2. — *372*

[480] *«Vorwärts»*, New York. — *299*

[481] *«Vorwärts»*, Reichenberg. — *88*

[482] *«Zihņa»*, Riga — Bruxelles — Petrograd. — *322*

JMENNÝ REJSTŘÍK*

A. — viz Sverdlov J. M.

Abramčik — viz Krylenko N. V.

Abramovič R. (vl. jm. Rejn R. A.) (Movič) (1880—1963) — jeden z vůdců Bundu, účastník protistranické konference svolané Trockým v srpnu 1912 do Vídně, na níž byl vytvořen protibolševický blok. Za první světové války byl centristou. V roce 1917 se po návratu ze zahraničí do Ruska přiklonil k pravému křídlu menševiků-internacionalistů. V roce 1920 emigroval do Berlína, aktivně bojoval proti Sovětskému Rusku, společně s L. Martovem založil a redigoval menševický časopis Socialističeskij věstnik. V 30. letech odjel do USA, kde spolupracoval s židovským pravicově socialistickým listem Vorwärts. — *172*

Adrianov — menševik-likvidátor. V letech 1910—1911 žil v zahraničí. — *33—35*

Ajzenštadt I. L. (Judin) (1867—1937) — jeden z vůdců Bundu. Od roku 1902 pracoval jako člen ústředního výboru Bundu v Minsku a v Oděse. Po II. sjezdu SDDSR se stal aktivním menševikem. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. V roce 1922 emigroval do Německa; postavil se do čela bundovské skupiny, která vedla pomlouvačnou kampaň proti SSSR. — *43*

Albert — viz Pjatnickij I. A.

Alexandrov — viz Semaško N. A.

Alexej — *83, 329*

* Vzhledem k velkému množství jmen jsou v tomto rejstříku uvedeny jen stručné informace, a to zejména u osobností, jejichž životopisná data podrobně uvádějí předchozí svazky Sebraných spisů.

ALEXEJ — *177*

ALEXEJENKO M. M. (1848—1917) — okťabrista, velký pozemkový vlastník. Byl poslancem III. a IV. státní dumy za Jekatěrinoslavskou gubernii a předsedou rozpočtové komise v obou dumách. — *217*

ALEXINSKIJ G. A. (nar. 1879) — na začátku své politické činnosti sociální demokrat. V letech reakce byl otzovistou a patřil k zakladatelům protistranické skupiny Vperjod. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista. Psal do několika buržoazních listů. V dubnu 1918 uprchl za hranice. V emigraci se připojil k táboru nejreakčnějších živlů. — *27, 37, 39, 111, 119, 145, 157, 165—166, 186, 193—194, 202, 204, 218, 222, 230, 316, 321, 336, 357, 361*

AMFITĚATROV A. V. (1862—1938) — buržoazní spisovatel a fejetonista; přispíval do buržoazně liberálního i reakčního tisku. Za první světové války byl sociálšovinistou. Po Říjnové revoluci emigroval. — *19—21, 65, 104, 191*

AN — viz Ter-Danieljan D.

AN — viz Žordanija N. N.

ANDREJ — viz Sverdlov J. M.

ANDREJEV — *181*

ANDREJ NIKOLAJEVIČ — viz Jelizarovová-Uljanovová A. I.

ANDREJEVOVÁ M. F. (M. F., Marie Fjodorovna) (1868—1953) — členka SDDSR od roku 1904, známá ruská a sovětská herečka, politická pracovnice, manželka A. M. Gorkého. Účastnila se revoluce v roce 1905. Plnila stranické příkazy V. I. Lenina a poskytovala straně finanční podporu. Po Říjnové revoluci se aktivně účastnila politického života. V letech 1931—1948 byla ředitelkou Domu vědců v Moskvě. — *17—18, 21, 49, 52, 56, 66, 100, 104, 118, 121, 162—164*

ANDRJUŠA — viz Armand A. A.

ANTONOV — viz Popov A. V.

ANTONOV B. — dopisovatel Pravdy. V roce 1912 žil v Římě. — *138*

ARKOMED S. T. — autor knihy Rabočeje dviženije i social-demokratija

na Kavkaze [Dělnické hnutí a sociální demokracie na Kavkaze]. — *58, 225*

ARMAND A. A. (Andrjuša) (1903—1944) — mladší syn I. Armandové, povoláním strojní inženýr. Pracoval v automobilovém závodě v Gorkém, od roku 1935 v Moskvě. Účastnil se Velké vlastenecké války; v roce 1944 byl na frontě přijat za člena VKS(b). — *337, 363*

ARMANDOVÁ Inessa (I. F.) (Petrovová) (1874—1920) — členka SDDSR od roku 1904, profesionální revolucionářka, aktivistka mezinárodního dělnického a komunistického hnutí. Stranicky pracovala v Moskvě, Petrohradu i v zahraničí. Aktivně se účastnila revoluce 1905—1907. Byla několikrát vězněna a poslána do vyhnanství. V roce 1909 emigrovala, nejprve žila v Bruselu a v roce 1910 odjela do Paříže. Byla zvolena tajemnicí výboru zahraniční organizace SDDSR. Roku 1911 se zapojila do práce v bolševické stranické škole v Longjumeau. V roce 1912 se ilegálně vrátila do Ruska a jako představitelka ústředního výboru strany se v Petrohradu významně podílela na přípravě voleb do IV. státní dumy. Za první světové války pod Leninovým vedením aktivně připravovala mezinárodní socialistickou konferenci žen (1915), na níž obhajovala bolševická stanoviska k otázkám války, míru a revoluce. Bolševiky zastupovala také na mezinárodní socialistické konferenci mládeže (1915), zúčastnila se zimmerwaldské a kientalské konference internacionalistů. Po Říjnové revoluci pracovala v moskevském guberniálním výboru strany, v moskevském výkonném výboru a jako předsedkyně moskevské guberniální národohospodářské rady. Od roku 1918 byla vedoucí sekce žen na ÚV KSR(b). — *91, 268—269, 273—274, 280—281, 283—290, 301, 306—307, 312—313, 315—318, 321—322, 331—332, 334—338, 341—347, 349—357, 362—366, 376*

AXELROD P. B. (1850—1928) — jeden z vůdců menševismu. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k vůdcům likvidátorů, byl členem redakce jejich listu Golos social-demokrata. Za první světové války zastával centristické stanovisko. Říjnovou revoluci odmítal a v emigraci propagoval ozbrojenou intervenci proti Sovětskému Rusku. — *41, 90, 113, 251*

AXELRODOVÁ L. I. (1868—1946) — filozofka, zabývala se literární vědou, účastnila se sociálně demokratického hnutí. V roce 1903 se přiklonila k menševikům. Za první světové války hájila sociálšovinistické názory. Po roce 1918 zanechala aktivní politické činnosti

a přednášela na mnoha sovětských vysokých školách. — *202*

Axel — viz Jenukidze A. S.

Babin — v roce 1912 menševik-plechanovovec. — *75*

Badajev A. J. (Č. 1) (1883—1951) — stranický pracovník a státní činitel, bolševik, původním povoláním zámečník. Do SDDSR vstoupil v roce 1904, pracoval ve stranických organizacích v Petrohradu. Byl poslancem IV. státní dumy za dělníky Petrohradské gubernie. Přispíval do bolševického listu Pravda. V listopadu 1914 byl spolu s dalšími bolševickými poslanci uvězněn a roku 1915 poslán do vyhnanství do Turuchanského kraje. Odtud se vrátil po únorové revoluci 1917 a aktivně se zapojil do práce v petrohradské bolševické organizaci. Po Říjnové revoluci zastával významné stranické, státní a hospodářské funkce. — *138, 147—148, 151, 155, 163—164, 178, 182—183, 185—186, 188, 271*

Basok — viz Meleněvskij M. I.

Baturin N. N. (vl. jm. Zamjatin) (1877—1927) — člen SDDSR od roku 1901, publicista, historik. V době své ženevské emigrace se podílel společně s V. D. Bončem-Brujevičem na vydávání bolševické literatury a zakládání archívu SDDSR. Byl redaktorem listu Zvězda. Po Říjnové revoluci pracoval v redakci Pravdy, byl lektorem Komunistické univerzity J. M. Sverdlova. Napsal několik prací z dějin strany. — *138*

Bauer Otto (1882—1938) — jeden z vůdců pravého křídla rakouské sociální demokracie a II. internacionály. — *199*

Bazarov V. A. (vl. jm. Rudněv) (1874—1939) — ekonom a filozof, publicista, překladatel Marxových a Engelsových děl. V sociálně demokratickém hnutí pracoval od roku 1896. V letech 1905—1907 přispíval do řady bolševických listů, v období reakce se od bolševismu odklonil a stal se jedním z hlavních stoupenců machistické filozofie. Od roku 1921 pracoval ve Státní plánovací komisi SSSR (Gosplan). V posledních letech svého života překládal uměleckou a filozofickou literaturu. — *164—165*

Bebel August (1840—1913) — významný představitel německé sociální demokracie, mezinárodního dělnického hnutí a II. internacionály. Do politického života vstoupil v první polovině 60. let, byl

členem I. internacionály. V roce 1869 založil společně s W. Liebknechtem Sociálně demokratickou dělnickou stranu Německa (eisenašských). Byl několikrát zvolen poslancem Říšského sněmu. V 90. letech a po roce 1900 vystupoval proti reformismu a revizionismu v německé sociální demokracii. — *60, 116, 187, 235, 240*

Bebutov I. D. — kníže sympatizující se sociální demokracií. Nashromáždil dokumenty o vývoji osvobozeneckého hnutí v Rusku; později svůj archív a knihovnu odkázal SDDSR. — *124, 239*

Bědnyj Děmjan (vl. jm. Pridvorov J. A.) (1883—1945) — významný sovětský básník, člen SDDSR od roku 1912. V roce 1911 začal přispívat do bolševických listů Zvězda a Pravda. — *139, 207, 209*

Bejlis M. T. (nar. 1873) — správce cihelny v Kyjevě, Žid. V roce 1911 byl lživě obviněn z údajné rituální vraždy křesťanského chlapce. — *281*

Bekzadjan A. A. (Jurij, Jurjev) (1881—1939) — člen SDDSR od roku 1901, jeden z vůdců bakuské bolševické organizace. V roce 1906 emigroval. Roku 1912 byl členem bolševické delegace na kongresu v Basileji. V roce 1915 se vrátil do Ruska. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve státních orgánech a pracoval v diplomatických službách. — *91, 133, 143, 158, 197, 231, 239, 334, 342*

Bernstein Eduard (1850—1932) — vůdce krajně oportunistického křídla německé sociální demokracie a II. internacionály, teoretik revizionismu a reformismu. Za první světové války stál na pozicích sociálšovinismu. V následujících letech vyzýval k podpoře politiky imperialistické buržoazie; vystupoval proti Říjnové revoluci a sovětskému státu. — *30, 333*

Berzin J. A. (vl. jm. Berziň) (Ziemelis) (1881—1938) — jeden z nejstarších účastníků revolučního hnutí v Lotyšsku, člen SDDSR od roku 1902. Zúčastnil se revoluce 1905—1907. Roku 1908 emigroval. Od roku 1910 byl členem zahraničního byra ÚV SDDSR a byra zahraničních skupin Sociální demokracie Lotyšského kraje. V lednu 1914 byl delegátem IV. sjezdu lotyšské sociální demokracie, stal se členem zahraničního výboru této strany a členem redakce jejího ústředního orgánu listu Zihņa. Po Říjnové revoluci pracoval v diplomatických a státních funkcích. — *135, 212—214, 343, 356*

Blank R. M. (nar. 1866) — publicista, povoláním chemik. Přispíval do časopisu Osvoboždënije, orgánu ruské liberální buržoazie a do levicově orientovaného konstitučně demokratického listu Tovarišč. Později se stal redaktorem listu Naša žizň. V letech 1909—1912 byl redaktorem časopisu kadetů, lidových socialistů a menševiků-likvidátorů Zaprosy žizni. — *89, 101—102*

Bogdanov (vl. jm. Malinovskij A. A.) (Rachmetov) (1873—1928) — sociální demokrat, filozof, sociolog a ekonom, povoláním lékař. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu stál v čele otzovistů a vedl protistranickou skupinu Vperjod. Ve filozofii se pokoušel vytvořit svůj vlastní systém — empiriomonismus (varianta subjektivně idealistické machistické filozofie). Lenin podrobil jeho názory kritice v díle Materialismus a empiriokriticismus. Na poradě rozšířené redakce listu Proletarij v červnu 1909 byl Bogdanov ze strany vyloučen. Po Říjnové revoluci patřil k iniciátorům a organizátorům Proletkultu. Byl zakladatelem a ředitelem Ústavu pro transfúzi krve. — *37, 164—165, 184, 186, 194, 207, 210, 218, 222, 229, 261, 283, 296—298, 301, 316*

Bogučarskij (vl. jm. Jakovlev V. J.) (1861—1915) — liberálně buržoazní politik a historik narodnického hnutí. V letech 1902—1905 přispíval do časopisu Osvoboždënije, poté začal vydávat spolu s J. D. Kuskovovou a S. N. Prokopovičem časopis Bez zaglavija a list Tovarišč. V letech 1906—1907 vydával s V. L. Burcevem časopis Byloje. V letech 1914—1915 byl vědeckým tajemníkem Svobodné ekonomické společnosti. Psal a redigoval práce o dějinách revolučního hnutí v Rusku. — *202*

Bonč-Brujevič V. D. (1873—1955) — profesionální revolucionář, bolševik, historik a publicista. Revolučního hnutí se účastnil od konce 80. let. V roce 1896 emigroval do Švýcarska, byl činný ve skupině Osvobození práce, později spolupracoval s Jiskrou. V dalších letech organizoval vydávání bolševické literatury a periodik (vydavatelství V. Bonče-Brujeviče a N. Lenina). Po únorové revoluci 1917 byl členem redakce listu Izvěstija petrogradskogo sověta; později redigoval bolševický list Rabočij i soldat. Po Říjnové revoluci byl vedoucím úřadovny rady lidových komisařů, šéfredaktorem vydavatelství Žizň i znanije, později zakladatelem a ředitelem Literárního muzea v Moskvě, od roku 1946 ředitelem Muzea dějin náboženství a ateismu při Akademii věd SSSR v Leningradu. (viz též sv. 45). — *23, 25—26, 29*

Borin — viz Krestinskij N. N.

Branting Karl Hjalmar (1860—1925) — reformistický vůdce Švédské sociálně demokratické dělnické strany, jeden z čelných představitelů II. internacionály. V letech 1887—1917 (s přestávkami) redigoval ústřední stranický orgán Social-demokraten. V letech 1897—1925 byl poslancem parlamentu. Od roku 1920 byl několikrát předsedou sociálně demokratické vlády. — *367*

Brauns — viz Janson J. E.

Briand Aristide (1862—1932) — francouzský státník a diplomat; právník. V roce 1909 se stal předsedou »kabinetu tří renegátů« (Briand—Millerand—Viviani). V pozdějších letech byl několikrát ministerským předsedou; v roce 1924 zastupoval Francii ve Společnosti národů. Ve 20. letech zastával úřad ministra zahraničních věcí. — *28*

Britman — viz Popov A. V.

Bronowski J. (1856—1917) — člen varšavské organizace SDKPaL, od roku 1912 stoupenec rozlamovské opozice, názorově blízké bolševikům; dělník. V roce 1912 byl volitelem za varšavskou dělnickou kurii a v roce 1915 redaktorem legálního listu SDKPaL Nasza Trybuna. — *170, 346*

Bucharin N. I. (1888—1938) — významný státní a stranický činitel, člen SDDSR od roku 1906, publicista a ekonom. Působil jako propagandista v různých moskevských obvodech. V roce 1911 emigroval v roce 1915 přispíval do časopisu Kommunist. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí: v letech 1917—1934 byl členem ÚV, 1919—1924 kandidátem politického byra ÚV a poté jeho členem, 1918—1929 šéfredaktorem Pravdy, od roku 1926 předsedou exekutivy Komunistické internacionály. V roce 1929 byl jmenován akademikem AV SSSR. V roce 1937 ho plenární zasedání ÚV VKS(b) (25. února—5. března) vyloučilo ze strany. Stal se obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován, bylo mu obnoveno členství ve straně a titul akademika. — *158, 272—273, 284—285, 295, 297*

Bulgakov S. N. (1871—1944) — buržoazní ekonom, idealistický filozof, v 90. letech legální marxista. Revidoval Marxovo učení o agrár-

ní otázce. Po porážce revoluce 1905—1907 se přiklonil ke kadetům, proklamoval filozofický mysticismus. Zúčastnil se hnutí kolem sborníku Věchi [Na rozcestí]. Po roce 1918 se stal pravoslavným knězem. Roku 1922 byl za kontrarevoluční činnost vypovězen a v zahraničí vedl protisovětskou propagandu. — *173, 189, 191*

Bulkin F. A. (vl. jm. Semjonov) (nar. 1888) — sociální demokrat menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k likvidátorům. Za první světové války pracoval ve výboru pro řízení válečného průmyslu v Novgorodu, Samaře [Kujbyšev] a v Petrohradu. — *351*

Burcev V. L. (1862—1936) — účastník revolučního hnutí 80. let, stoupenec narodovoljovců. Po propuštění z vězení uprchl do ciziny, kde odhaloval tajné policejní spisy. Od října 1911 do ledna 1914 redigoval liberálně buržoazní list Buduščeje. Za první světové války zastával šovinistické stanovisko, vrátil se do Ruska a bojoval proti bolševikům. Po Říjnové revoluci emigroval a za hranicemi zakládal bělogvardějské monarchistické organizace bojující proti Sovětskému Rusku. — *329—330*

Burenin V. P. (1841—1926) — reakční publicista a spisovatel. Od roku 1876 byl členem redakce listu Novoje vremja, stál v čele skupiny prodejných publicistů sdružených kolem tohoto listu. V. I. Lenin často používal Bureninova jména k označení nečestných metod polemiky. (V tomto případě se výraz Burenin-Gamma vztahuje k L. Martovovi.) — *267, 270*

Burjanov A. F. (nar. 1880) — menševik, později likvidátor. Jako poslanec IV. státní dumy za Tavridskou gubernii byl členem sociálně demokratické frakce v dumě. Roku 1914 se s likvidátory rozešel a začal spolupracovat s menševiky stoupenci zachování ilegální strany. — *167, 227—228, 284, 307—309*

Callaux Joseph (1863—1944) — francouzský státník, jeden z vůdců buržoazní radikální strany. Před první světovou válkou byl ministrem financí, vnitra a ministerským předsedou. V roce 1911 uzavřel francouzsko-německou dohodu o rozdělení koloniálních sfér vlivu v Africe a o otevření francouzské burzy německému kapitálu. Od roku 1925 byl senátorem, v letech 1925, 1926 a 1935 ministrem financí. Roku 1940 zanechal politické činnosti. — *307*

Caillauxová — žena Josepha Caillauxa. V březnu 1914 výstřelem z re-

volveru smrtelně zranila nacionalistu Calmetta, redaktora listu Le Figaro, v odvetu za štvanici, kterou uspořádal proti jejímu muži. — *307*

Cerchez M. — majitel továrny na letadla v Chitile (Rumunsko). — *59*

Č. 1 — viz Badajev A. J.

Č. 3 — viz Malinovskij R. V.

Č. 4 — viz Šagov N. R.

Č. 5 — viz Muranov M. K.

Č. 6 — viz Petrovskij G. I.

Č. 10 — viz Chaustov V. I.

Č. 16 — viz Jagiełło J. I.

Časovnikov — *43*

Čerevanin N. (vl. jm. Lipkin F. A.) (1868—1938) — jeden z vedoucích představitelů menševiků, likvidátor, publicista. Přispíval do likvidátorských listů, byl spoluautorem Otevřeného dopisu 16 menševiků o likvidaci strany (1910). Po srpnové protistranické konferenci v roce 1912 se stal členem menševického ústředí (organizačního výboru). Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. V roce 1917 redigoval petrohradský menševický list Rabočaja gazeta a později ústřední menševický orgán, časopis Rabočij internacional. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. — *31*

Černomazov M. J. (Miron, »Našinec«) (nar. 1882) — člen SDDSR a tajemník nemocenské pokladny Lessnerova závodu. Od května 1913 do února 1914 pracoval jako tajemník rědakce Pravdy. Pro podezření z provokatérství ho bolševický ústřední výbor ze stranické práce vyloučil. V roce 1917 byl odhalen jako agent petrohradské tajné policie činný v letech 1913—1914. — *181, 195, 230, 260*

Černov V. M. (1876—1952) — jeden z vůdců a teoretiků eserské strany, v letech 1902—1905 redaktor jejího ústředního orgánu listu Revoljucionnaja Rossija. Po únorové revoluci 1917 se stal mi-

nistrem zemědělství v prozatímní vládě. Používal krutých represálií proti rolníkům, kteří zabírali statkářskou půdu. Po Říjnové revoluci organizoval eserské vzpoury proti sovětské vládě. V roce 1920 emigroval a pokračoval v protisovětské činnosti. — *65, 103*

Černyšev — *31*

Černyševskij N. G. (1828—1889) — významný revoluční demokrat, utopický socialista, vědec, spisovatel, literární kritik, vedoucí osobnost revolučně demokratického hnutí 60. let v Rusku. — *50*

Čcheidze N. S. (1864—1926) — jeden z představitelů menševismu. Byl poslancem III. a IV. státní dumy za Tifliskou [Tbilisi] gubernii, stál v čele menševické frakce ve IV. dumě. Za první světové války byl centristou. Po Říjnové revoluci se stal předsedou kontrarevolučně orientovaného Ústavodárného shromáždění Gruzie. Po nastolení sovětské moci v Gruzii emigroval v roce 1921 do Paříže. — *145, 150, 221*

Čisťakov I. — autor knihy Strachovanije rabočich v Rossii. Opyt istorii strachovanija rabočich, v svjazi s někotorymi drugimi merami ich obespečenija [Pojištění dělníků v Rusku. Zkušenosti z pojištění dělníků v souvislosti s některými dalšími opatřeními při jejich zabezpečení]. — *123*

Členov — *319*

Čužak N. (vl. jm. Nasimovič N. F.) (1876—1927) — účastník revolučního hnutí od roku 1896, novinář. V roce 1904 emigroval. V prosinci 1905 se tajně vrátil do Petrohradu a podílel se na vydávání ilegálního i legálního bolševického tisku. V roce 1908 byl odsouzen k vyhnanství do Irkutské gubernie. Po Říjnové revoluci se stal spoluzakladatelem Levé fronty umění (LEF). Od roku 1926 redigoval publikace celosvazové společnosti bývalých politických vězňů. — *66*

Dan F. I. (vl. jm. Gurvič) (F. D.) (1871—1947) — jeden z menševických vůdců. V letech reakce a nového revolučního rozmachu vedl v zahraničí skupinu likvidátorů. Po Říjnové revoluci bojoval proti sovětské vládě. Začátkem roku 1922 byl jako nepřítel sovětského státu vypovězen ze země. — *41, 197, 221, 293, 329*

Danski B. G. (vl. jm. Komarowski K. A.) (X) (nar. 1883) — člen Polské

socialistické strany od roku 1901. Do SDDSR vstoupil v roce 1911, přispíval do listů Zvězda a Pravda. V letech 1913—1914 redigoval časopis Voprosy strachovanija. Po Říjnové revoluci řídil jednu z rubrik Pravdy. V letech 1923—1926 byl šéfredaktorem časopisu Voprosy strachovanija, později pracoval na zplnomocněném diplomatickém zastupitelství SSSR ve Vídni. — *109, 245—246, 296*

Davitašvili M. N. (Edišerov) (1877—1916) — sociální demokrat. Aktivně pracoval ve stranických organizacích v Zakavkazsku. V roce 1911 emigroval, byl členem pařížské sekce SDDSR a přispíval do sociálně demokratických listů. Za první světové války dobrovolně vstoupil do francouzské armády; padl u Verdunu. — *290*

Děborin A. M. (1881—1963) — filozof a historik, člen Akademie věd SSSR. Od roku 1903 byl bolševikem, v letech 1907—1917 menševikem. Po Říjnové revoluci se od menševiků odklonil a cele se věnoval vědecké a pedagogické činnosti. V roce 1928 se stal členem VKS(b), v letech 1926—1930 redigoval časopis Pod znamenĕm marksizma. Napsal řadu prací z dějin filozofie a z marxistické filozofie. — *315*

Děmidovskij I. — politický emigrant, pracoval na letišti v Chitile (Rumunsko). Byl zřejmě námořníkem na křižníku Potěmkin. — *59—60*

Descartes René (1596—1650) — významný francouzský dualistický filozof, matematik a přírodozpytec. — *263*

Děsnickij V. A. (Strojev) (1878—1958) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1897. Po II. sjezdu SDDSR se přikláněl k bolševikům, v roce 1909 se s nimi rozešel. V roce 1917 se podílel na založení menševického listu Novaja žizň. Do března 1918 zastupoval sociální demokraty-internacionalisty v Celoruském ústředním výkonném výboru sovětů. Od roku 1919 se zabýval vědeckou a pedagogickou činností. — *18*

Didžjuleneová S. A. (Sima) (nar. 1888) — členka SDDSR od roku 1907. Za revoluční činnost byla v roce 1908 zatčena a vypovězena. V roce 1911 emigrovala do Rakouska; v následujícím roce se seznámila s V. I. Leninem a N. K. Krupskou. Od roku 1918 žila v Litvě. V roce 1941 byla uvězněna fašisty. Po druhé světové válce učila na střední škole. V roce 1950 vstoupila do VKS(b). — *323*

Dietz Johann Heinrich Wilhelm (1843—1922) — německý sociální demokrat, poslanec Říšského sněmu v letech 1881—1918. Řídil vydavatelství sociálně demokratické strany ve Stuttgartu, které vydávalo Marxovy a Engelsovy spisy. V jeho tiskárně se tiskla první čísla Jiskry, časopis Zarja a Leninův spis Co dělat? — *242*

Dněvnickij P. N. (vl. jm. Cederbaum F. O.) (nar. 1883) — sociální demokrat menševik, publicista. Od roku 1909 žil v zahraničí, přiklánět se k menševikům stoupencům zachování ilegální strany, přispíval do Plechanovova časopisu Dněvnik social-demokrata a do bolševických listů Zvězda a Pravda. Po Říjnové revoluci vystupoval proti sovětské moci. — *101, 107, 167, 190—191, 193—194*

Domov — viz Pokrovskij M. N.

Doncov D. — člen maloburžoazní Ukrajinské sociálně demokratické dělnické strany, přispěvatel lvovského listu Šljachi a časopisu Ukrajinskaja žizň, který vycházel v Moskvě. Za první světové války byl jedním ze zakladatelů nacionalistického Svazu osvobození Ukrajiny, jehož cílem bylo osamostatnění Ukrajiny za pomoci rakouské monarchie. Po Říjnové revoluci emigroval. — *231*

Dostojevskij F. M. (1821—1881) — významný spisovatel. Díla Zápisky z mrtvého domu, Zločin a trest, Idiot, Ponížení a uražení jsou realistickým zachycením skutečnosti, lidských prožitků a vzpoury osobnosti proti potlačování lidské důstojnosti. V řadě jeho děl se protest proti sociální nespravedlnosti mísí s hlásáním křesťanské pokory s kultem utrpení. — *256, 331*

Dubrovinskij I. F. (Inok) (1877—1913) — profesionální revolucionář, významný činitel bolševické strany. V revolučním hnutí začal pracovat roku 1893. Po II. sjezdu SDDSR byl jako bolševik kooptován do ÚV. V roce 1905 patřil k vůdcům ozbrojeného povstání v Moskvě. Roku 1908 byl členem redakce listu Proletarij. Byl často pronásledován; zemřel ve vyhnanství v Turuchansku. — *34*

Eckstein — *199*

Edišerov — viz Davitašvili M. N.

Ekk A. (Muchin) — *131—132*

Ellert John — viz Nakorjakov N. N.

Engels Bedřich (1820—1895) — spoluzakladatel vědeckého komunismu, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu, přítel a spolupracovník K. Marxe (životopis viz v Leninově článku Bedřich Engels — Sebrané spisy 2, Praha 1980, s. 15—27). — *173, 265*

Exemplář — viz Konovalov A. I.

Falinskij — viz Litvinov-Falinskij V. P.

F. D. — viz Dan F. I.

Feuerbach Ludwig Andreas (1804—1872) — německý filozof, matematik a ateista, jeden z předchůdců marxismu. V dílech Zur Kritik der Hegelschen Philosophie [Ke kritice Hegelovy filozofie] (1839; česky 1959) a Das Wesen des Christentums [Podstata křesťanství] (1841; česky 1954) odmítl Hegelovu filozofii a přešel k materialismu. Meditativní charakter metafyzického materialismu však překonat nedokázal a nepochopil úlohu praxe v procesu poznání společenského vývoje. V posledních letech svého života se začal zajímat o socialistickou literaturu, četl Marxův Kapitál a v roce 1870 vstoupil do Sociálně demokratické strany Německa. — *263*

Fichte Johann Gottlieb (1762—1814) — subjektivní idealista, představitel německé klasické filozofie konce 18. a začátku 19. století, která vyjadřovala zájmy německé buržoazie. — *263*

Finikov — *46*

Fjod. Nik., Fjodor Nikitič — viz Samojlov F. N.

Foma Pitěrec — viz Smirnov A. P.

Foma Uralec — *188*

Fram — viz Gološčokin F. I.

František Josef I. (1830—1916) — rakouský císař (1848—1916). — *180*

Frej — viz Lenin V. I.

Frimu Ion (1871—1919) — aktivní bojovník za sjednocení dělnických kroužků a vytvoření politické strany dělnické třídy v Rumunsku.

V roce 1893 byl delegátem ustavujícího sjezdu Sociálně demokratické strany dělníků Rumunska. Po sjezdu byl stálým dopisovatelem tiskového orgánu strany listu Novyj mir. Patřil k zakladatelům dělnických odborů v Rumunsku. V roce 1910 byl zvolen do výkonného výboru Sociálně demokratické strany Rumunska. V prosinci 1918 byl zatčen za aktivní účast v demonstraci proletariátu; 7. února 1919 ve vězení zemřel. — *59—60*

GALINA — viz Rozmirovičová J. F.

GALJORKA — viz Olminskij M. S.

GAMMA — viz Martov L.

GASSENDI Pierre (1592—1655) — francouzský materialistický filozof, kritik scholastiky a Descarta; navázal na Epikurův materialismus a jeho etiku. Je rovněž známý svými pracemi z oboru ekonomie, astronomie, matematiky, mechaniky a dějin vědy. Nebyl však důsledným materialistou, dělal ústupky teologii. — *263*

GEGEČKORI J. P. (1881—1954) — menševik, poslanec III. státní dumy za Kutaiskou gubernii, jeden z vůdců sociálně demokratické frakce v dumě. Od listopadu 1917 byl předsedou kontrarevoluční vlády Zakavkazska (Zakavkazského komisariátu), později ministrem zahraničních věcí a místopředsedou menševické vlády Gruzie. Po vítězství sovětské moci v Gruzii v roce 1921 emigroval. — *48*

GERMAN I. E. (1884—1938) — člen SDDSR od roku 1904, profesionální revolucionář. Aktivně se účastnil revoluce roku 1905 v Rusku. V roce 1909 emigroval do Berlína; v zahraničí pomáhal zakládat bolševické skupiny Sociální demokracie Lotyšského kraje, usiloval o spojení této strany s bolševickou stranou. V roce 1914 byl delegátem IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje v Bruselu, stal se členem jejího ústředního výboru, členem zahraničního výboru a redaktorem jejího ústředního orgánu listu Zihņa. Po Říjnové revoluci zastával vedoucí funkce ve stranických a státních orgánech. V posledních letech života se věnoval literární a novinářské činnosti. — *204—205, 212, 275—279, 304, 322, 357—358, 368*

GER-NE — *91*

GIMMER N. N. — viz Suchanov N.

G. J. — viz Zinovjev G. J.

Goldenberg I. P. (Meškovskij) (1873—1922) — sociální demokrat, po II. sjezdu SDDSR bolševik. Za revoluce 1905—1907 redigoval všechny bolševické tiskoviny. V lednu 1910 se stal členem ruského byra ÚV; v té době zaujal smířlivecký postoj vůči likvidátorům. V letech 1917—1919 sympatizoval se skupinou Novaja žizň. — *375*

Gološčokin F. I. (Fram) (1876—1941) — člen SDDSR od roku 1903. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907. Od roku 1906 byl členem petrohradského a v roce 1909 moskevského výboru SDDSR. Na VI. (pražské) konferenci SDDSR v roce 1912 byl zvolen do ÚV SDDSR. Po Říjnové revoluci vykonával odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech. Od roku 1933 působil jako státní arbitr při radě lidových komisařů SSSR. — *177*

Gorev B. I. (vl. jm. Goldman) (Igorev, Igor) (1874—1937) — sociální demokrat. V roce 1905 byl členem petrohradského výboru SDDSR, patřil k bolševikům. V roce 1907 se přiklonil k menševikům. Přispíval do orgánů menševiků-likvidátorů, do listu Golos social-demokrata a do časopisu Naša zarja. V roce 1912 se zúčastnil protistranické srpnové konference ve Vídni. V srpnu 1920 z menševické organizace vystoupil. Později přednášel na několika vysokých školách. — *34—35, 53*

Gorin V. F. (vl. jm. Galkin) (1863—1925) — profesionální revolucionář, bolševik. Dlouho žil v emigraci v Ženevě. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska, pracoval v petrohradském vojenském revolučním výboru, účastnil se příprav říjnového ozbrojeného povstání. V letech 1918—1920 byl politickým pracovníkem Rudé armády; od roku 1920 pracoval v orgánech Všeobecné vojenské přípravy. — *58, 116*

Gorkij Maxim (vl. jm. Peškov A. M.) (1868—1936) — spisovatel a dramatik, jeden z představitelů realistické literatury, zakladatel socialistického realismu. Svým literárním dílem a svými názory na poslání socialistického umělce působil na vývoj ruské a sovětské literatury i na tvorbu četných pokrokových světových autorů. — *17—21, 28—31, 49—53, 56, 62—63, 65—66, 99—100, 103—104, 108, 117—118, 120—121, 124, 126—127, 138, 161—167, 174, 177—180, 185—188, 193, 196, 206—207, 226—230, 232—233, 240—241, 254, 256—263*

GORTER Herman (1864—1927) — holandský levicový sociální demokrat, básník a publicista. V roce 1907 se podílel na založení listu De Tribune, orgánu levého křídla Sociálně demokratické dělnické strany Nizozemska. Za první světové války byl internacionalistou a patřil ke stoupencům zimmerwaldské levice. V letech 1918—1921 byl členem Komunistické strany Nizozemska a pracoval v Kominterně; zastával krajně levicové, sektářské stanovisko. V roce 1921 z komunistické strany vystoupil a zanechal aktivní politické činnosti. — *282*

GR. — viz Zinovjev G. J.

GRANAT A. N. a GRANAT I. N. — vydavatelé, bratři; řídili vydavatelství založené v roce 1892 v Moskvě. — *305, 332, 364, 370*

GREDESKUL N. A. (nar. 1864) — konstituční demokrat, právník a publicista, profesor. Byl poslancem a místopředsedou I. státní dumy. Psal do kadetského listu Reč a do řady dalších buržoazně liberálních orgánů. V roce 1916 z Konstitučně demokratické strany vystoupil. Po Říjnové revoluci přednášel na vysokých školách v Petrohradu [Leningradu]. V roce 1926 vydal svoje paměti Rossija preždě i těper [Rusko dříve a dnes], v nichž kladně hodnotil Říjnovou revoluci a její výsledky. — *99*

GRIGORIJ — viz Zinovjev G. J.

GRIŠČENKO P. — *231*

GRUNWALD Max — ekonom, literát. Dlouhou dobu pracoval jako správce archívu Sociálně demokratické strany Německa. — *239*

GULIKO — v době reakce a nového revolučního rozmachu likvidátor. — *297*

GUREVIČ E. L. (Smirnov) (nar. 1865) — sociální demokrat menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl jedním ze zakladatelů a přispěvatelů časopisu menševiků-likvidátorů Naša zarja. — *31*

GURVIČ I. A. (1860—1924) — ekonom. V roce 1880 byl vězněn v souvislosti s odhalením narodnické tiskárny a v roce 1881 vypovězen na Sibiř. Po návratu z vyhnanství se věnoval revoluční propagandistické činnosti mezi dělníky v Minsku. V roce 1889 emigroval do

Ameriky a aktivně se zapojil do amerického odborového a sociálně demokratického hnutí. Jeho práce The economics of the Russian village [Ekonomická situace na ruské vesnici] (1892, rusky 1896) a Immigration and Labor [Přistěhovalectví a práce] (1912) kladně hodnotil V. I. Lenin. Kolem roku 1900 přešel na pozice revizionismu. — *298—299, 323*

Gylka — viz Meleněvskij M. I.

G. Z. — *216*

Haan Jacob de — *114*

Haase Hugo (1863—1919) — jeden z vůdců německé sociální demokracie, oportunista. V roce 1911 byl zvolen předsedou představenstva Sociálně demokratické strany Německa. V letech 1897—1907 a 1912—1918 byl poslancem Říšského sněmu. Za první světové války stál na pozicích centrismu. Roku 1917 založil spolu s Kautským Nezávislou sociálně demokratickou stranu Německa. Za listopadové revoluce 1918 v Německu byl členem rady lidových zmocněnců, která svou politikou potlačovala revoluční hnutí. — *137, 141, 143—144, 174*

Hanecki J. S. (vl. jm. Fürstenberg) (1879—1937) — významný představitel polského a ruského revolučního hnutí, od roku 1896 člen sociálně demokratické strany. Na V. sjezdu SDDSR byl zvolen členem ÚV. Po rozkolu v polské sociální demokracii v roce 1912 byl jedním z vůdců takzvané opozice rozlamovců, která těsně spolupracovala s bolševiky. V roce 1917 se stal členem zahraničního byra ÚV SDDSR(b). Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — *197, 239, 320, 356*

Harrison — viz Litvinov M. M.

Hegel Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — významný německý filozof, objektivní idealista, představitel klasické německé filozofie. Hegelovou historickou zásluhou je hluboké a všestranné propracování idealistické dialektiky, která se stala jedním z teoretických zdrojů dialektického materialismu. (Viz též sv. 18.) — *263*

Hilferding Rudolf (1877—1941) — jeden z oportunistických vůdců německé sociální demokracie a II. internacionály. V letech

1907—1915 byl redaktorem ústředního orgánu Sociálně demokratické strany Německa, listu Vorwärts. Po roce 1917 se stal vůdcem Nezávislé sociálně demokratické strany Německa a otevřeně vystupoval proti sovětské moci a diktatuře proletariátu. Byl několikrát členem buržoazní vlády Výmarské republiky. Po nástupu fašismu emigroval do Francie. — *77*

HÖRSING — *109*

HUYSMANS Camille (1871—1968) — významný činitel belgického dělnického hnutí, profesor filologie, žurnalista. V letech 1904—1919 byl tajemníkem mezinárodního socialistického byra II. internacionály, patřil k centristům. Několikrát byl členem belgické vlády a poslancem parlamentu. V posledních letech svého života nejednou podpořil úsilí o navázání kontaktů socialistických stran s KSSS a o obnovení jednoty mezinárodního dělnického hnutí. — *18, 31, 55, 61, 66—67, 73—75, 77—78, 114, 117, 122—123, 129—130, 132, 135, 142, 158, 160, 169, 211—212, 223, 244, 251, 291—293, 303—304, 306, 353—354, 362—363, 376*

HYNDMAN Henry Mayers (1842—1921) — anglický socialista, reformista, spoluzakladatel Sociálně demokratické federace (1884) a Britské socialistické strany (1911). V letech 1900—1910 byl členem mezinárodního socialistického byra. Za propagování imperialistické války byl v roce 1916 z Britské socialistické strany vyloučen. K Říjnové revoluci se stavěl negativně, vyzýval k intervenci proti Sovětskému Rusku. — *61*

CHAUSTOV V. I. (Č. 10) (nar. 1884) — sociální demokrat menševik, povoláním soustružník. Byl poslancem IV. státní dumy za dělníky Ufské gubernie; patřil k sociálně demokratické frakci. — *189, 227—228*

CHEJSIN M. L. (1871—1924) — sociální demokrat menševik, povoláním lékař. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k likvidátorům, přispíval do časopisů Vozrožděnije, Naša zarja, do listu Luč a dalších. Po Říjnové revoluci pracoval v družstevních organizacích. — *297*

CHOMJAKOV N. A. (1850—1925) — okťabrista, smolenský guberniální maršálek šlechty, velkostatkář. V letech 1896—1902 zastával funkci vedoucího oddělení na ministerstvu zemědělství a státního majetku. Byl poslancem II., III. a IV. státní dumy a do března 1910 předsedou III. státní dumy. — *29*

Ignác z Loyoly (1491—1556) — zakladatel jezuitského řádu. V zájmu papežství a církve připouštěl jakékoliv přestupky. Jeho jméno se stalo synonymem pro přetvářku zastíranou náboženským pokrytectvím. — *230*

Igor, Igorev — viz Gorev B. I.

Iljin Vl. — viz Lenin V. I.

Iljin-Ženěvskij A. F. (1894—1941) — člen SDDSR od roku 1912, novinář. Podílel se na vydávání ilegálního stranického tisku. V letech 1913—1914 žil v emigraci; v letech 1914—1917 sloužil v armádě. Později pracoval ve stranickém aparátu a v diplomatických službách. — *324*

Inessa — viz Armandová Inessa

Inok — viz Dubrovinskij I. F.

Ionov (vl. jm. Kojgen F. M.) (1870—1923) — sociální demokrat, jeden z předáků Bundu, později člen KSR(b). V prosinci roku 1908 se účastnil V. konference SDDSR, v hlavních otázkách hájil pozice menševiků stoupenců zachování ilegální strany, později zaujímal smířlivecké stanovisko vůči likvidátorům. Za první světové války byl členem internacionalistického křídla Bundu. Po Říjnové revoluci pracoval ve votském oblastním výboru strany. — *37*

Iordanskij N. I. (Nĕgorev, N. J.) (1876—1928) — sociální demokrat menševik. V letech reakce se přikláněl k menševikům stoupencům zachování ilegální strany a později přešel k likvidátorům. V roce 1921 vstoupil do KSR(b); v roce 1922 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí a ve Státním nakladatelství, později byl zplnomocněným diplomatickým zástupcem v Itálii. Od roku 1924 se věnoval literární činnosti. — *29, 31, 47, 51—52*

Isaak — viz Raskin

Ivanovič — viz Stalin J. V.

Iv. Iv. — viz Zaks S. M.

Izgojev A. S. (vl. jm. Lande) (nar. 1872) — jeden z ideologů Konstitučně demokratické strany, publicista. V 90. letech byl představitelem

legálního marxismu, později se stal sociálním demokratem a v roce 1905 vstoupil do Konstitučně demokratické strany. Trvale přispíval do jejího ústředního listu Reč a do časopisů Južnyje zapiski a Russkaja mysl. Byl jedním z autorů kontrarevolučního sborníku Věchi [Na rozcestí]. Po Říjnové revoluci publikoval v časopisu dekadentní skupiny intelektuálů Věstnik literatury. Za kontrarevoluční publicistickou činnost byl v roce 1922 vypovězen za hranice. — *258*

J. — *40, 42*

J. — viz Rozmirovičová J. F.

Jagiełło J. I. (Č. 16) (1873—1947) — pracovník polského dělnického hnutí, člen Polské socialistické strany-levice, povoláním soustružník. Ve volbách do IV. státní dumy v roce 1912 kandidoval za blok PSS-levice a Bundu na poslance a přes nesouhlas polských sociálních demokratů byl zvolen. Díky hlasům menševické »sedmy« byl navzdory ostrým protestům bolševiků přijat do sociálně demokratické frakce v dumě. Později politické činnosti zanechal. — *128, 140, 143, 145—146, 149—153, 155, 159, 167, 182, 224, 271, 346*

Jan — viz Savinov I. T.

Jansons (Brauns) J. E. (1872—1917) — významný pracovník sociálně demokratického hnutí Lotyšska, publicista a literární kritik. Roku 1906 emigroval. Byl členem zahraničního výboru Sociální demokracie Lotyšského kraje. Za první světové války zastával internacionalistické názory. Při návratu do Ruska po únorové revoluci roku 1917 zahynul. — *214, 221, 277*

Jansson Wilhelm (1877—1923) — účastník německého socialistického hnutí, oportunista. Byl švédské národnosti. V letech 1905—1919 redigoval list Correspondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands. Za první světové války se hlásil k sociálšovinistům. Od roku 1919 pobýval v Berlíně jako atašé švédské mise. — *366—367*

Jelizarovová-Uljanovová A. I. (Andrej Nikolajevič) (1864—1935) — významná pracovnice komunistické strany, starší sestra V. I. Lenina. Do revolučního hnutí se zapojila v roce 1886. V letech 1900—1905 pomáhala organizovat vydávání Jiskry a dalších ilegálních bolševických periodik a byla redaktorkou listu Vperjod. Aktivně se podílela na vydávání prací V. I. Lenina. V letech 1908—1910

působila v Moskvě a Saratově, 1912—1914 přispívala do bolševických tiskových orgánů Pravda, Prosvěščenije a Rabotnica. V roce 1917 se stala tajemnicí redakce Pravdy a redaktorkou časopisu Tkač. V letech 1918—1921 pracovala v lidovém komisariátu školství a osvěty. Podílela se na založení Institutu V. I. Lenina při ÚV KSR(b) a byla jeho vědeckou pracovnicí. Je autorkou vzpomínek na V. I. Lenina a dalších literárních prací. — *297*

Jenukidze A. S. (Avel) (1877—1937) — člen SDDSR od roku 1898. Stranicky pracoval v Tiflisu [Tbilisi], Baku, Rostově na Donu, Petrohradu a v dalších městech. V roce 1910 byl činný v bakuské organizaci jako člen bakuského výboru. Od roku 1911 do července 1912 byl ve vězení a po osvobození pracoval až do roku 1914 v Petrohradu. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné stranické a státní funkce. Na XIII.—XVI. sjezdu strany byl zvolen členem ústřední kontrolní komise, na XVII. sjezdu členem ÚV VKS(b). Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — *62, 225, 238, 340*

Jermolajev K. M. (Roman) (1884—1919) — sociální demokrat menševik. V letech 1904—1905 pracoval v Petrohradu a v Doněcké pánvi. Byl delegátem V. (londýnského) sjezdu SDDSR; za menševiky byl zvolen do ústředního výboru. V roce 1910 podepsal jako jeden z šestnácti menševiků Otevřený dopis o likvidaci strany. V roce 1917 byl zvolen členem ústředního výboru strany menševiků, pracoval v prvním Celoruském ústředním výkonném výboru sovětů. — *35*

Jevgenij — viz Vulpe I. K.

J. F. — viz Rozmirovičová J. F.

J. K. — viz Kameněv L. B.

J. K. — viz Marchlewski Julian

Judin — viz Ajzenštadt I. L.

Jurij — viz Bekzadjan A. A.

Jurjev — viz Bekzadjan A. A.

Jurkevyč L. (vl. jm. Rybalka) (1885—1918) — ukrajinský nacionalista,

oportunista. Byl členem ÚV Ukrajinské sociálně demokratické dělnické strany. V letech 1913—1914 přispíval do buržoazně nacionalistického menševického časopisu Dzvin. Za první světové války vydával v Lausanne měsíčník Boroťba, v němž se projevoval jako stoupenec porážky carského Ruska, avšak zároveň bojoval proti proněmeckému nacionalistickému Svazu osvobození Ukrajiny (viz též sv. 24). — *312—313, 318*

K. — viz Karpinskij V. A.

Kačorovskij K. R. (nar. 1870) — ekonom. Na začátku 90. let byl členem petrohradské skupiny narodnické revoluční organizace Narodnaja volja. Později přispíval do tisku eserské strany. Napsal řadu prací o agrární otázce. — *20*

Kaden — *323*

Kagan A. P. — redaktor socialistického židovského listu Vorwärts vycházejícího v New Yorku. — *299*

Kamenev L. B. (vl. jm. Rozenfeld) (J. K.) (1883—1936) — člen SDDSR od roku 1901. Od roku 1908 žil v emigraci. Po Říjnové revoluci zastával různé významné funkce. V roce 1927 byl na XV. sjezdu VKS(b) vyloučen ze strany. V roce 1928 byl do strany znovu přijat (viz též sv. 45). — *48—49, 54—56, 60, 83, 89—91, 93—94, 101, 105—108, 110—113, 117, 128—129, 131—134, 136—137, 139, 141—145, 156—157, 166—169, 181, 194, 197—199, 201—204, 208, 215, 217, 222—223, 230, 251, 260, 285, 288, 296—297, 301, 379*

Kamskij — viz Vladimirskij M. F.

Karlson K. M. (vl. jm. Ogrijetis) (1888—1938) — lotyšský sociální demokrat bolševik, člen byra zahraničních skupin Sociální demokracie Lotyšského kraje. V letech 1909—1914 pracoval v Bruselu jako sazeč v tiskárně, která vydávala bulletin byra zahraničních skupin, list Zihņa a další ilegální tisk Sociální demokracie Lotyšského kraje. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska a pracoval v tiskárnách, později v orgánech Celoruské mimořádné komise. — *276, 304*

Karpinskij V. A. (K.) (1880—1965) — člen SDDSR od roku 1898, vynikající publicista a propagandista. V roce 1904 emigroval do Žene-

vy, kde se seznámil s V. I. Leninem. Od té doby pracoval v zahraničních organizacích strany, psal do bolševických listů Vperjod a Proletarij, vedl knihovnu a archív ÚV SDDSR v Ženevě. V letech 1914—1917 přispíval do ústředního stranického listu Social-demokrat. Podílel se na vydávání a rozšiřování bolševické literatury. Po návratu do Ruska v prosinci roku 1917 zastával odpovědné funkce ve straně i v sovětech. Od roku 1937 se zabýval vědeckou a propagandistickou činností. Získal titul doktora ekonomických věd. Je autorem řady knih o V. I. Leninovi, leninismu a jiných otázkách. — *27, 116—117, 324, 329*

KARSKIJ — viz Marchlewski Julian

KASPAROV V. M. (1883—1917) — člen výboru zahraniční organizace SDDSR. V letech 1907—1911 byl členem bakuského výboru SDDSR. Od roku 1913 do roku 1914 žil v Berlíně; ústřední výbor SDDSR udržoval jeho prostřednictvím ilegální korespondenci s některými organizacemi v Rusku. — *225—226, 236, 238—239, 276—277, 295—296, 361, 372*

KATKOV M. N. (1818—1887) — statkář, reakční publicista. Politicky začal pracovat jako stoupenec umírněného šlechtického liberalismu. V letech 1863—1887 redigoval list Moskovskije vědomosti, který se v té době stal tribunou monarchistické reakce. Katkov sám se nazýval »věrným hlídacím psem samoděržaví«. Jeho jméno se stalo symbolem krajní reakce. — *96*

KAUTSKY Karl (1854—1938) — jeden z vůdců německé sociální demokracie a II. internacionály; zpočátku marxista, později renegát marxismu a ideolog centrismu. Redigoval teoretický orgán německé sociální demokracie Die Neue Zeit. Do socialistického hnutí se zapojil v roce 1874. V 80. a 90. letech napsal řadu teoretických a historických prací o různých otázkách marxistické teorie, které přispěly k propagaci marxismu: Karl Marx's Ökonomische Lehren [Ekonomické učení Karla Marxe] (1887; česky 1958), Die Agrarfrage [Agrární otázka] (1899; česky 1959) aj. (viz též sv. 1). — *50, 56, 107, 129—131, 268—269, 281—282, 286, 315—316, 335, 342, 344, 349, 352—353, 363, 365*

KINCKEL — švýcarský sociální demokrat. — *235*

KISELJOV I. A. (nar. 1883) — menševik, stoupenec zachování ilegální strany. Od roku 1908 žil v Curychu. V roce 1912 přijal švýcarské

občanství. Byl členem místní skupiny plechanovovců. — *94, 198*

Knipovič B. N. (1880—1924) — ekonom, statistik. V roce 1911 byl za činnost ve Svazu za osvobození dělnické třídy uvězněn a vypovězen ze země. Roku 1912 vyšla jeho první vědecká práce K otázce diferenciace ruského rolnictva[113]. V letech 1917—1922 zastával různé odpovědné funkce. Přednášel na Zemědělské akademii K. A. Timirjazeva. — *81—83*

Knipovičová L. M. (1856—1920) — profesionální revolucionářka, bolševička. Revoluční činnost zahájila koncem 70. let v narodovoljovských kroužcích v Helsingforsu [Helsinky]. V 90. letech se přiklonila k sociální demokracii. Zasloužila se o navázání kontaktů Jiskry s místními organizacemi v Rusku. Zúčastnila se II. a IV. sjezdu SDDSR. V roce 1911 byla vypovězena do Poltavské gubernie. V posledních letech života se pro nemoc nemohla účastnit politického dění. — *234*

Koba — viz Stalin J. V.

Kocher Albert — syn známého švýcarského chirurga T. Kochera. — *234*

Kocher Theodor (1841—1917) — švýcarský chirurg; profesor univerzity v Bernu. Vypracoval řadu metod léčby onemocnění štítné žlázy a centrální nervové soustavy operací. — *205—206, 230, 232, 234*

Koiransky — *288*

Kokovcov V. N. (1853—1943) — významný státník carského Ruska. V letech 1904—1914 byl ministrem financí (s výjimkou let 1905—1906) a od roku 1911 (po zavraždění Stolypina) zastával zároveň funkci předsedy rady ministrů. Za první světové války se projevil jako vlivný a obratný bankéř. Po Říjnové revoluci emigroval. — *153*

Kolcov D. (vl. jm. Ginzburg B. A.) (Sedov) (1863—1920) — sociální demokrat; po II. sjezdu SDDSR vystupoval jako aktivní menševik a přispíval do několika menševických listů. Za revoluce 1905—1907 pracoval v odborovém hnutí v Petrohradu; od roku 1908 působil v Baku. V letech reakce a nového revolučního rozmachu stál na pozicích likvidátorství. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. Po únorové revoluci 1917 byl komisařem

práce v petrohradském sovětu dělnických a vojenských zástupců. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. V letech 1918—1919 pracoval v družstevním hnutí v Petrohradu. — *220*

Kollontajová A. M. (1872—1952) — účastnice revolučního hnutí od 90. let, členka SDDSR od roku 1915. V letech 1906—1915 se přikláněla k menševikům. Od začátku první světové války zaujímala revolučně internacionalistické stanovisko. Po Říjnové revoluci se stala lidovou komisařkou sociálního zabezpečení, roku 1920 vedla sekci žen v ÚV KSR(b). V letech 1921—1922 byla tajemnicí mezinárodního sekretariátu žen při Kominterně. Od roku 1923 pracovala v diplomatických službách (viz též sv. 34). — *341*

Kolosov J. J. (nar. 1879) — historik, literát, sociolog a publicista, stoupenec narodnictví. — *28*

Konovalov A. I. (Perník, Exemplář) (1875—1948) — jeden z největších textilních továrníků v Rusku. Byl poslancem IV. státní dumy a patřil k bloku progresistů. V prvních dvou prozatímních vládách roku 1917 byl ministrem obchodu a průmyslu, v poslední Kerenského vládě se stal jejím místopředsedou. Po VŘSR emigroval. — *310—311*

Konstantinovičová A. J. (K-vič) (1866—1939) — účastnice revolučního hnutí od roku 1905, členka SDDSR od roku 1913, švagrová I. Armandové. V roce 1908 byla zatčena a vypovězena do Vologedské gubernie; v roce 1911 emigrovala. Po Říjnové revoluci pracovala v moskevském výboru SDDSR(b), později v exekutivě Komunistické internacionály. — *337*

Kosťa — viz Malinovskij R. V.

Kostrov — viz Žordanija N. N.

Krasin L. B. (Nikitič) (1870—1926) — význačný sovětský státník a diplomat. V sociálně demokratickém hnutí pracoval od 90. let 19. století. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. Na III. a IV. sjezdu SDDSR byl zvolen členem ÚV, na V. sjezdu kandidátem ÚV SDDSR. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí (viz též sv. 8). — *27, 40, 226*

Krass — viz Poletajev N. G.

Krestinskij N. N. (Borin) (1883—1938) — člen SDDSR od roku 1903.

Od roku 1907 pracoval v Petrohradu v odborovém hnutí, ve frakcích dumy a přispíval do bolševického tisku. Později zastával různé stranické funkce. V letech 1918—1921 byl lidovým komisařem financí RSFSR a od roku 1919 zároveň tajemníkem ÚV KSR(b) (viz též sv. 44). — *243*

Krupská N. K. (Naďa, N. K.) (1869—1939) — vynikající pracovnice komunistické strany a sovětského státu; žena a spolupracovnice V. I. Lenina.

Do revoluční činnosti se zapojila v roce 1890 v marxistických studentských kroužcích v Petrohradu. Po II. sjezdu byla redakční tajemnicí bolševických listů Vperjod a Proletarij; aktivně se účastnila příprav III. sjezdu SDDSR. Za pobytu v cizině vedla rozsáhlou korespondenci se stranickými organizacemi v Rusku. V roce 1911 pracovala ve stranické škole v Longjumeau, po III. (pražské) konferenci SDDSR pomáhala Leninovi navazovat spojení se stranickými organizacemi v Rusku, s listem Pravda a s bolševickou frakcí ve IV. státní dumě. V roce 1915 byla delegátkou na mezinárodní konferenci žen v Bernu. Po Říjnové revoluci byla členkou kolegia lidového komisariátu školství a osvěty, řídila Hlavní výbor pro politickou osvětu. Od roku 1924 byla členkou ústřední kontrolní komise a od roku 1927 členkou ÚV VKS(b) (viz též sv. 32). — *26, 35, 62, 69, 165, 180, 183, 196, 205, 207, 219, 223, 226, 229, 231—232, 286, 300, 305, 313, 319, 323—324, 337*

Krylenko N. V. (Abramčik) (1885—1938) — významný sovětský státník, člen SDDSR od roku 1904. V roce 1907 se se sociální demokracií rozešel. V roce 1909 vydal knihu V poiskach »ortodoksii« [Po stopách »ortodoxie«], v níž se projevovala jeho syndikalistická úchylka. Od roku 1911 byl znovu činný v bolševické organizaci a publikoval v listech Zvězda, poté Pravda. Z pověření ÚV strany pracoval v sociálně demokratické frakci v dumě. Po Říjnové revoluci byl jako člen výboru pro vojenské a námořní záležitosti zvolen do rady lidových komisařů, později se stal vrchním velitelem. Od roku 1918 působil v justičních orgánech. Na XV. a XVI. sjezdu VKS(b) byl zvolen členem ústřední kontrolní komise. Napsal několik prací z oboru organizace soudnictví a trestního práva. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — *91, 286*

Kuzněcov N. V. — viz Sapožkov N. I.

K-vič — viz Konstantinovičová A. J.

Ladyžnikov I. P. (1874—1945) — sociální demokrat bolševik. Do revolučního hnutí se zapojil v 90. letech. Působil v permské, nižněnovgorodské [Gorkij] a jaroslavské organizaci. V roce 1903 byl zatčen. V srpnu 1905 odjel do zahraničí. Pracoval v hospodářské komisi ÚV, řídil nakladatelství, které bylo založeno v Berlíně roku 1905 na příkaz ÚV SDDSR; zisku nakladatelství se mělo využít k doplnění finančních prostředků strany. — *240*

Landau — neurolog v Krakově. — *319*

Larin J. (vl. jm. Lurje M. A.) (1882—1932) — sociální demokrat menševik, jeden z vůdců likvidátorského směru v sociální demokracii. Aktivně se zapojil do protistranického srpnového bloku Trockého. Za první světové války se hlásil k centristům. Po únorové revoluci 1917 stál v čele skupiny menševiků-internacionalistů, kteří vydávali časopis Internacional. V srpnu 1917 byl přijat do SDDSR. Po Říjnové revoluci pracoval ve státních orgánech a v hospodářských organizacích. — *178*

Lauschner Kurt — *109*

Leder V. L. (1882—1938) — jeden z význačných představitelů polského revolučního hnutí. Od roku 1900 byl členem sociální demokracie Polska a Litvy. Byl několikrát vězněn. V roce 1908 emigroval. V letech 1910—1911 zastával funkci tajemníka hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy a zastupoval ji v redakci ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat. V zahraničí působil v organizační a technické komisi. V letech 1919—1920 aktivně pracoval v Komunistické dělnické straně Polska. Od roku 1921 vykonával odpovědné funkce v Kominterně a v Rudé odborové internacionále, aktivně přispíval do sovětského tisku. — *53, 244, 284*

Legien Karl (1861—1920) — německý pravicový sociální demokrat, jeden z vedoucích představitelů německých odborů, revizionista. Od roku 1890 zastával funkci předsedy Generální komise Svobodných německých odborů, od roku 1903 byl tajemníkem a od roku 1913 předsedou Mezinárodního odborového sekretariátu. V letech 1919—1920 byl poslancem Národního shromáždění Výmarské republiky. Za první světové války patřil k zjevným sociálšovinistům. Bojoval proti revolučnímu hnutí proletariátu. — *316*

Lejtejzen G. D. (Lindov) (1874—1919) — sociální demokrat. Do revo-

lučního hnutí se zapojil v 90. letech v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]; na začátku 20. století emigroval a v cizině se přiklonil ke skupině Osvobození práce. Po rozkolu SDDSR se stal bolševikem; přispíval do listů Vperjod, Proletarij a do jiných bolševických orgánů. Po revoluci 1905—1907 se věnoval lékařské praxi a šířil revoluční myšlenky mezi dělníky. V lednu roku 1919 padl na východní frontě. — *34—35, 43—45, 140*

Lenin V. I. (vl. jm. Uljanov) (Frej, V. Iljin, M., Stařík, T., V., V. I., V. U.) (1870—1924) — viz Sebrané spisy 1—45, oddíl Životopisná data. — *17—37, 40—42, 44—46, 48—63, 65—71, 73—75, 77—79, 81—118, 120—139, 141—144, 149, 156, 160, 162—169, 172—181, 183—197, 199—212, 214—223, 225—245, 247, 251—255, 258—260, 263, 265—268, 271—272, 275—280, 282—284, 287—301, 302—324, 327—332, 334, 336—346, 350, 352—376*

Leščenko D. I. (1876—1939) — profesionální revolucionář, člen SDDSR od roku 1900. V letech 1910—1911 přispíval do týdeníku Zvězda. V létě 1911 navštívil V. I. Lenina v Paříži. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu školství a osvěty. Od roku 1924 se věnoval vědecké a pedagogické činnosti. — *56*

Levickij V. (vl. jm. Cederbaum V. O.) (Martovův bratr) (nar. 1883) — sociální demokrat menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl jedním z vůdců likvidátorství. Stal se členem menševického ústředí; redigoval časopis Naša zarja, přispíval do časopisu Golos social-demokrata, Vozroždenije a jiných likvidátorsky zaměřených časopisů. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. — *31, 295*

Liber M. I. (vl. jm. Goldman) (1880—1937) — jeden z vůdců Bundu. V letech reakce a nového revolučního rozmachu vystupoval jako likvidátor; v roce 1912 patřil k aktivním činitelům trockistického srpnového bloku. K Říjnové revoluci se stavěl nepřátelsky. Později zanechal politické činnosti a pracoval v hospodářských orgánech. — *34, 44, 47, 172*

Lilinová Z. I. (Žena Grigorijova) (1882—1929) — členka SDDSR od roku 1902. V roce 1908 emigrovala; přispívala do listů Zvězda a Pravda a do časopisu Rabotnica. V dubnu 1917 se vrátila do Ruska. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranickém a státním aparátu. — *335, 337—338, 342*

LINDOV — viz Lejtejzen G. D.

LITVINOV M. M. (Harrison, Papaša) (1876—1951) — významný sovětský diplomat, člen SDDSR od roku 1898. V roce 1902 emigroval. Aktivně pomáhal rozšiřovat list Jiskra. V roce 1907 byl členem a tajemníkem ruské delegace na mezinárodním socialistickém kongresu ve Stuttgartu. Zastupoval ÚV SDDSR v mezinárodním socialistickém byru a byl členem bolševické sekce v Londýně. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné diplomatické funkce. — *235, 342, 367, 371, 376*

LITVINOV-FALINSKIJ V. P. — inženýr technolog, tovární inspektor; jeden ze zakladatelů petrohradského zubatovovského spolku. Byl členem Zvláštní rady obrany, která existovala v letech 1915—1917. — *123, 155*

LJADOV M. N. (vl. jm. Mandelštam) (M. M., Michail Mironyč) (1872—1947) — profesionální revolucionář. V roce 1892 vstoupil do marxistického kroužku, v roce 1893 pomáhal zakládat Moskevský dělnický svaz, první sociálně demokratickou organizaci v Moskvě. Byl delegátem II. sjezdu SDDSR, patřil k většinovým jiskrovcům; aktivně bojoval proti menševikům v Rusku i v zahraničí. Byl jedním z lektorů stranické školy na Capri. V roce 1909 vstoupil do protistranické skupiny Vperjod, v roce 1911 z ní vystoupil (viz též sv. 7). — *34, 43, 45*

LJACHOV V. P. (1869—1919) — plukovník carské armády; neblaze proslul při potlačování národně osvobozeneckého hnutí na Kavkaze a v Íránu (perské revoluce 1905—1911). Za první světové války byl generálním gubernátorem černomořské turecké pobřežní zóny. V únoru 1919 byl jmenován vrchním velitelem Děnikinových vojsk v Terecko-dagestánském kraji. Za bojů bělogvardějské armády proti kavkazským národům byl zabit. — *29*

LJOVA — viz Vladimirov M. K.

LJUBIČ — viz Sammer I. A.

LJUBIMOV A. I. (Mark) (1879—1919) — účastník revolučního hnutí od roku 1898. V roce 1904 byl kooptován do ÚV SDDSR; zúčastnil se III. sjezdu strany. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se přikláněl k likvidátorům. V roce 1910 byl členem zahraničního byra ÚV a v letech 1911—1914 jedním ze zakladatelů pařížské sku-

piny smířlivců. V roce 1917 se stal členem Plechanovovy skupiny Jednota. — *53—54, 314*

Lloyd George David (1863—1945) — britský státník a diplomat, vůdce liberální strany. Od roku 1890 byl členem parlamentu, v letech 1905—1908 ministrem obchodu a v letech 1908—1915 ministrem financí. Značně ovlivnil politickou linii britské vlády při přípravě první světové války. Vystupoval proti revolučnímu hnutí proletariátu, všemi prostředky se snažil znemožnit nebo alespoň oddálit vytvoření revoluční dělnické strany v Británii. V letech 1916—1922 se ve funkci ministerského předsedy snažil posílit pozice britského imperialismu na Blízkém a Středním východě a na Balkáně a tvrdě potlačoval národně osvobozenecké hnutí v koloniálních a závislých zemích. Po Říjnové revoluci byl jedním z inspirátorů a organizátorů vojenské intervence a blokády sovětského státu. — *28*

Lobovová V. N. (Věra) (1888—1924) — členka SDDSR od roku 1905. V letech 1906—1908 byla členkou uralského oblastního a v roce 1911 moskevského výboru SDDSR. Na začátku roku 1913 zastávala funkci tajemnice byra ÚV SDDSR v Rusku a bolševické frakce ve IV. státní dumě. Po Říjnové revoluci se stala členkou Ústředního výkonného výboru sovětů Ukrajiny. V letech 1922—1923 pracovala v oddělení agitace a propagandy při ÚV KSR(b). — *105, 177*

Lola O. N. (Stěpaňuk) (1884—1919) — ukrajinský sociální demokrat, dělník. Od roku 1900 byl členem Revoluční ukrajinské strany, od roku 1906 Ukrajinského sociálně demokratického svazu (Spilka), který byl součástí menševické frakce SDDSR. Pro neustálé pronásledování carskou vládou byl nucen emigrovat. V emigraci se přiklonil k Ukrajinské sociálně demokratické dělnické straně. V roce 1914 se dočasně sblížil s bolševiky; byl členem pařížské sekce zahraničních organizací SDDSR. Po návratu na Ukrajinu v roce 1917 pokračoval ve své činnosti v USDDS. — *231, 312—313, 317*

Lopatin G. A. (1845—1918) — narodnik. V 70. letech žil v zahraničí, přátelil se s Marxem a Engelsem, byl zvolen členem generální rady I. internacionály. Společně s N. F. Danielsonem přeložil do ruštiny první díl Kapitálu. Za revoluční činnost byl v roce 1887 odsouzen k trestu smrti, který mu byl změněn na doživotní nucené práce. V roce 1905 byl amnestován. Do politické činnosti se už nezapojil. — *20, 28—29*

Losickij — *31*

Lozovskij S. A. (vl. jm. Dridzo) (1878—1952) — člen SDDSR od roku 1901. V letech 1909—1917 žil v emigraci, patřil ke skupině bolševiků-smířlivců.

V roce 1920 byl zvolen předsedou moskevské guberniální rady odborů. V letech 1921—1937 vykonával funkci generálního tajemníka Rudé odborové internacionály. V letech 1939—1946 byl náměstkem lidového komisaře (později ministra) zahraničních věcí SSSR. — *202, 286*

Ludmila — viz Stalová L. N.

Lunačarskij A. V. (1875—1933) — významný sovětský státník a veřejný činitel. V revolučním hnutí pracoval od začátku 90. let. Působil v redakcích bolševických listů Vperjod, Proletarij a Novaja žizň. V letech reakce se od marxismu odklonil, vstoupil do protistranické skupiny Vperjod a propagoval spojení marxismu a náboženství. Za první světové války stál na pozicích internacionalismu.

Po Říjnové revoluci zastával až do roku 1929 funkci lidového komisaře školství a osvěty a od roku 1929 byl předsedou vědeckého výboru při Ústředním výkonném výboru SSSR. Napsal mnoho prací o umění a literatuře (viz též sv. 12). — *17, 36—37, 67, 94, 145, 164—165, 177, 186, 202, 207, 222, 261, 321*

Luxemburgová Rosa (Rosa) (1871—1919) — významná pracovnice mezinárodního dělnického hnutí, představitelka levého křídla II. internacionály. V revolučním hnutí začala pracovat v druhé polovině 80. let. Patřila k zakladatelům polské sociální demokracie. Od roku 1897 se aktivně účastnila německého sociálně demokratického hnutí, vystupovala proti bernsteinismu a millerandismu. Účastnila se první ruské revoluce (ve Varšavě). Jako delegátka V. (londýnského) sjezdu SDDSR v roce 1907 podporovala bolševiky.

Od začátku první světové války zaujímala internacionalistické stanovisko. V Německu patřila k zakladatelům skupiny Internacionála (zvané později Spartakus a pak Spartakův svaz). Po listopadové revoluci 1918 sehrála významnou úlohu na ustavujícím sjezdu Komunistické strany Německa. V lednu 1919 byla na příkaz Scheidemannovy vlády zatčena a zavražděna. — *113, 132, 144, 173, 175, 198—199, 244, 266, 281—282, 346, 349, 352—353, 357, 361, 365*

M. — viz Lenin V. I.

M. — viz Majevskij J.

M. — viz Martov L.

Maeterlinck Maurice (1862—1949) — belgický symbolistický spisovatel. Podstatu jeho filozofických názorů a estetiky tvoří myšlenka o prvenství »vyššího«, duchovního světa nad reálným světem. — *207*

Majevskij J. (vl. jm. Gutovskij V. A.) (M.) (1875—1918) — sociální demokrat menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k likvidátorům, přispíval do časopisu Naša zarja, listu Luč a dalších orgánů menševiků-likvidátorů. Za první světové války zaujímal obranářské stanovisko. Po Říjnové revoluci bojoval proti sovětské moci. — *148, 167, 189, 191, 198*

Makar — viz Nogin V. P.

Maklakov N. A. (1871—1918) — černosotňovec, statkář. V letech 1900—1909 pracoval na ministerstvu financí, v letech 1913—1915 byl ministrem vnitra, od roku 1915 členem Státní rady. — *229*

Maklakov V. A. (1870—1957) — člen Konstitučně demokratické strany a jejího ústředního výboru; statkář, povoláním advokát. Od roku 1895 se jako právní zástupce zúčastnil mnoha politických procesů. Za Moskvu byl poslancem II., III. a IV. státní dumy. Po únorové revoluci 1917 se stal vyslancem prozatímní vlády v Paříži, později zůstal v emigraci. — *224*

Malecki A. (1879—1937) — sociální demokrat. Do revolučního hnutí se zapojil v 90. letech. V roce 1906 byl zvolen do hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy (SDKPaL). V roce 1907 se zúčastnil V. (londýnského) sjezdu SDDSR a stuttgartského kongresu II. internacionály. V roce 1909 vystoupil z hlavního vedení SDKPaL pro neshody v řadě vnitrostranických otázek. Po rozkolu v polské sociální demokracii roku 1912 byl jedním z vůdců tzv. opozice rozlamovců, která velmi úzce spolupracovala s bolševiky, a stal se redaktorem jejího tiskového orgánu Gazeta robotnicza. Zúčastnil se basilejského kongresu II. internacionály (1912) a bruselské porady SDDSR (1914). V letech 1921—1922 řídil informační byro lidového komisariátu zahraničních věcí; v letech 1922—1925 byl tajemníkem redakce časopisu Komintern; v letech 1926—1935 přednášel na vysokých školách, později byl vědeckým konzultantem oddělení filozofie ve Státní knihovně V. I. Lenina. — *113, 132*

Malinovskij R. V. (Č. 3, Kosťa) (1876—1918) — agent moskevské tajné policie, provokatér. V roce 1906 se ze zištných důvodů zapojil do dělnického hnutí. Roku 1912 byl na VI. (pražské) konferenci SDDSR zvolen do ÚV a za pomoci tajné policie, která mu odstraňovala z cesty nežádoucí osoby, se stal poslancem IV. státní dumy za dělnickou kurii Moskevské gubernie. Když mu hrozilo prozrazení, vzdal se v roce 1914 poslaneckého mandátu a uprchl do zahraničí. Když se v roce 1918 vrátil do Sovětského Ruska, byl předán soudu a na základě rozsudku Nejvyššího tribunálu CÚVV zastřelen. — *129, 136, 143, 151—152, 155, 157—159, 163—164, 167, 169—170, 177—178, 181—183, 188—189, 197, 199, 228, 283, 286—287, 302, 329—331, 364*

Maljantovič P. N. (1870—1939) — právní obhájce při politických procesech. V roce 1917 byl ministrem spravedlnosti v prozatímní vládě. Po Říjnové revoluci se stal členem moskevského kolegia obhájců. — *226*

Maljantovič V. N. — sociální demokrat, bratr moskevského advokáta P. N. Maljantoviče. — *226*

Maňkov I. N. (nar. 1881) — menševik-likvidátor, poslanec IV. státní dumy za Irkutskou gubernii, povoláním úředník. V dumě patřil k sociálně demokratické frakci. Roku 1915 byl z frakce vyloučen, protože v dumě hlasoval v rozporu s usnesením frakce pro válečný rozpočet. — *157, 227—228*

Marchlewski Julian (J. K., Karskij) (1866—1925) — významný činitel polského a mezinárodního dělnického hnutí, jeden ze zakladatelů a vůdců Sociální demokracie Království polského a Litvy. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907. Od roku 1909 pracoval převážně v německé sociální demokracii. Za první světové války bojoval společně s Karlem Liebknechtem a Rosou Luxemburgovou proti sociálšovinismu; podílel se na založení Spartakova svazu. V roce 1919 byl kooptován do ústředního výboru Komunistické strany Německa. Podílel se na založení Komunistické internacionály. Od roku 1923 byl předsedou organizace Mezinárodní rudá pomoc. Napsal řadu prací z ekonomie, z dějin Polska a mezinárodních vztahů. — *47, 281*

Marie Fjodorovna — viz Andrejevová M. F.

Mark — viz Ljubimov A. I.

Maršaková N. S. (Žena Pjatnicova) — pracovnice rostovské a oděské organizace SDDSR. V roce 1907 emigrovala, žila v Lipsku a pomáhala při přepravování ilegální literatury. Podílela se na přípravě VI. (pražské) konference SDDSR. Od konce roku 1913 pracovala v moskevské organizaci SDDSR. — *43*

Martov L. (vl. jm. Cederbaum J. O.) (Gamma, M.) (1873—1923) — jeden z čelných představitelů menševismu. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k likvidátorům, redigoval list Golos social-demokrata. V roce 1912 se zúčastnil protistranické srpnové konference. Za první světové války byl centristou. Po Říjnové revoluci vystupoval proti sovětské moci. V roce 1920 emigroval do Německa a v Berlíně vydával kontrarevoluční menševický časopis Socialističeskij věstnik. — *19, 41, 51, 56, 158, 201, 267, 309, 329, 351, 356*

Martovův bratr — viz Levickij V.

Martynov A. (vl. jm. Piker A. S.) (1865—1935) — jeden z čelných představitelů ekonomismu, významný menševický činitel; později člen komunistické strany. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem, stal se členem redakce likvidátorského listu Golos social-demokrata. Po Říjnové revoluci se s menševiky rozešel. V roce 1923 byl přijat do KSR(b) na jejím XII. sjezdu. — *41, 143*

Marx Karel (1818—1883) — zakladatel vědeckého komunismu, geniální myslitel, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu [viz Leninovu stať Karel Marx (Stručný životopis a výklad marxismu) — Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 67—115]. — *116, 164, 173, 187, 190, 199, 305, 332, 364, 370*

Maslov P. P. (1867—1946) — sociální demokrat, ekonom. Napsal řadu prací o agrární otázce, v nichž se pokusil revidovat marxismus. Po II. sjezdu SDDSR se připojil k menševikům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem, za první světové války sociálšovinistou. Po Říjnové revoluci zanechal politické činnosti a věnoval se pedagogické a vědecké práci. V roce 1929 byl jmenován řádným členem Akademie věd SSSR. — *50, 82*

Mayer Gust. — *60*

Medem V. D. (vl. jm. Grinberg) (Vinickij) (1879—1923) — jeden

z vůdců Bundu. V roce 1906 byl zvolen členem ÚV Bundu, zúčastnil se jednání V. (londýnského) sjezdu SDDSR, podporoval menševiky. Po Říjnové revoluci stál v čele bundovských organizací v Polsku; v roce 1921 odjel do USA, kde na stránkách pravicově socialistického židovského listu Vorwärts uveřejňoval pomlouvačné články proti Sovětskému Rusku. — *172*

Mehring Franz (1846—1919) — významný pracovník německého dělnického hnutí, jeden z vůdců a teoretiků levého křídla německé sociální demokracie. V roce 1891 vstoupil do Sociálně demokratické strany Německa. Byl jedním z redaktorů teoretického orgánu strany, časopisu Die Neue Zeit, později redigoval list Leipziger Volkszeitung. Vystupoval proti oportunismu a revizionismu ve II. internacionále, odsuzoval kautskismus. Byl důsledným internacionalistou. Aktivně se podílel na založení Komunistické strany Německa (viz též sv. 18). — *60, 239*

Melenėvskij M. I. (Basok, Gylka) (1879—1938) — ukrajinský maloburžoazní nacionalista, menševik, aktivní pracovník ukrajinské sociálně demokratické organizace Spilka. Roku 1912 se zúčastnil protistranické srpnové konference ve Vídni. Za první světové války byl členem proněmeckého Svazu osvobození Ukrajiny. Po Říjnové revoluci pracoval v hospodářských funkcích. — *86, 92, 232*

Meškovskij — viz Goldenberg I. P.

M. F. — viz Andrejevová M. F.

Mgeladze V. D. (Tria) (nar. 1868) — menševik, účastník protistranické srpnové konference ve Vídni 1912. Za první světové války se přiklánět k buržoazně nacionalistické organizaci Svaz osvobození Ukrajiny. V letech 1918—1920 působil v menševické kontrarevoluční vládě v Gruzii. Po nastolení sovětské moci v Gruzii emigroval. — *18, 28*

Michail Mironyč — viz Ljadov M. N.

Michajlovskij N. K. (1842—1904) — význačný teoretik liberálního narodnictví, publicista, literární kritik, pozitivistický filozof, jeden z představitelů subjektivní sociologické školy. V roce 1892 začal redigovat časopis Russkoje bogatstvo, na jehož stránkách ostře vystupoval proti marxistům. Názory Michajlovského kritizoval Lenin v práci Kdo jsou »přátelé lidu« a jak bojují proti sociálním demokratům? (1894) a v jiných dílech. — *28*

Michalči — viz Načhimson S. M.

Mikuláš II. (Romanov) (1868—1918) — poslední ruský car (1894—1917). Z rozhodnutí uralského oblastního sovětu dělnických a vojenských zástupců byl 17. července v Jekatěrinburgu [Sverdlovsk] zastřelen. — *180, 262*

Miljukov P. N. (1859—1943) — významný ideolog ruské imperialistické buržoazie, historik a publicista. Od roku 1902 aktivně spolupracoval s časopisem buržoazních liberálů Osvoboždění je, který vycházel v zahraničí. V říjnu 1905 se podílel na založení Konstitučně demokratické strany, později byl předsedou jejího ústředního výboru a redaktorem ústředního orgánu Reč. Byl poslancem III. a IV. státní dumy. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zahraničních věcí v první prozatímní vládě. Po Říjnové revoluci byl jedním z organizátorů cizí vojenské intervence proti Sovětskému Rusku a aktivním činitelem bělogvardějské emigrace. — *99, 309*

Miljutin V. P. (Pavlov) (1884—1938) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1903; zpočátku se hlásil k menševikům, od roku 1910 byl bolševik. Na VII. (dubnové) celoruské konferenci SDDSR(b) roku 1917 byl zvolen členem ÚV strany. Na II. celoruském sjezdu sovětů se stal členem rady lidových komisařů ve funkci lidového komisaře zemědělství. V letech 1918—1921 byl místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady, později zastával různé odpovědné funkce v sovětských a hospodářských orgánech. Byl kandidátem ÚV strany a členem ústřední kontrolní komise. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — *283, 298*

Millerand Alexandre-Étienne (1859—1943) — francouzský politik. V 80. letech patřil k buržoazním radikálům, v 90. letech se hlásil k socialistům, postavil se do čela oportunistické skupiny francouzského socialistického hnutí. V roce 1899 vstoupil do reakční francouzské buržoazní vlády Waldecka-Rousseaua, v níž spolupracoval s katem Pařížské komuny generálem Galliffetem. — *28*

Miron — viz Černomazov M. J.

M. M. — viz Ljadov M. N.

M. N. — *333*

Moisejev S. I. (1879—1951) — profesionální revolucionář, člen SDDSR od roku 1902. Revoluční činnost prováděl v Nižním Novgorodu [Gorkij], Moskvě a Petrohradu. V roce 1905 uprchl z vyhnanství do Švýcarska, po šesti měsících se však vrátil a zapojil se do ilegální činnosti, byl výjezdním instruktorem ústředního výboru strany. V roce 1912 emigroval do Francie a žil zde do roku 1917. Po Říjnové revoluci pracoval v aparátu Kominterny a od roku 1930 v aparátu lidového komisariátu zahraničního obchodu. — *165*

Molotov V. M. (vl. jm. Skrjabin) (1890—1986) — sovětský politik, člen SDDSR od roku 1906. V roce 1912 působil v legálním bolševickém listu Zvězda, poté byl členem a tajemníkem Pravdy. Po Říjnové revoluci zastával významné stranické a státní funkce (viz též sv. 44). — *97*

Montégus Brunswick Gaston (zemř. 1953) — syn komunarda, zpěvák písní mezi dělníky na periférii Paříže. Později byl v policejních službách. — *94*

De Montet — lékař ve Vevey (Švýcarsko). — *319*

Morozov M. V. (1868—1938) — sociální demokrat, bolševik, literát. Do revolučního hnutí vstoupil koncem 80. let. V letech 1903—1904 řídil ilegální činnost v Baku, později byl jedním z vůdců revolučního hnutí v Turkestánu. Od roku 1910 žil v emigraci v Paříži, kde se stal členem bolševické sekce vedené V. I. Leninem. Roku 1917 se vrátil do Petrohradu a aktivně se účastnil Říjnové revoluce. Později pracoval v hospodářských orgánech. V letech 1930—1932 byl viceprezidentem Akademie umění a od roku 1936 ředitelem nakladatelství Vsekochudožnik. — *94*

Movič — viz Abramovič R.

Müller — *110*

Muranov M. K. (Č. 5) (1873—1959) — bolševik, povoláním zámečník. Do SDDSR vstoupil v roce 1904, stranicky pracoval v Charkově. Stal se poslancem IV. státní dumy za dělníky Charkovské gubernie. V dumě byl členem bolševické frakce, vyvíjel intenzívní revoluční činnost i mimo dumu, přispíval do bolševického listu Pravda. V listopadu 1914 byl spolu s ostatními bolševickými poslanci uvězněn a roku 1915 vypovězen do Turuchanského kraje. V letech 1917—1923 pracoval v aparátu ÚV strany. Byl několikrát zvolen

do ústředního výboru a do ústřední kontrolní komise VKS(b). — *136, 142, 149—151, 153, 156, 211*

Muromcev S. A. (1850—1910) — jeden ze zakladatelů Konstitučně demokratické strany, člen jejího ústředního výboru; povoláním právník, profesor moskevské univerzity. V letech 1879—1892 redigoval liberálně buržoazní časopis Juridičeskij věstnik. V roce 1906 byl poslancem I. státní dumy a jejím předsedou. — *23, 28*

Naďa — viz Krupská N. K.

Nachamkis — viz Stěklov J. M.

Nachimson S. M. (Michalči) (1885—1918) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1905. Byl revolučně činný v řadě ruských měst. Pracoval v redakci ilegálního bolševického týdeníku Zvězda, později v redakci Pravdy. Za první světové války vyvíjel agitační a propagandistickou činnost v armádě. Po únorové revoluci 1917 aktivně pracoval v petrohradském výboru SDDSR(b) a ve vojenské sekci petrohradského sovětu; později zastával funkci komisaře vojenství v jaroslavském okruhu a byl předsedou výkonného výboru guberniálního sovětu. Zahynul při bělogvardějském povstání v Jaroslavli. — *185, 191*

Nakorjakov N. N. (Ellert John, Nazar) (1881—1970) — sociální demokrat, po II. sjezdu SDDSR bolševik. Revolučního hnutí se účastnil od roku 1901. Pracoval ve výborech SDDSR v Kazani, Samaře [Kujbyšev] a na Uralu, přispíval do legálního i ilegálního tisku. Byl několikrát zatčen a poslán do vyhnanství. Roku 1911 emigroval do Ameriky, kde redigoval menševicky orientovaný list Novyj mir, vydávaný ruskými emigranty. Za první světové války stál na obranářských pozicích. Roku 1917 se vrátil do Ruska. Pracoval v nakladatelství v Charkově, na Sibiři a v Moskvě. V roce 1925 vstoupil do KSR(b). Byl ředitelem Státního nakladatelství umělecké literatury. — *298—299, 323*

»Našinec« — viz Černomazov M. J.

Natanson M. A. (1850—1919) — revoluční narodnik, později eser. V revolučním hnutí pracoval od roku 1869. Patřil k zakladatelům narodnické organizace Zemlja i volja, v roce 1893 se aktivně podílel na založení strany Narodnoje pravo. Na počátku 20. století vstoupil do eserské strany a stal se členem jejího ústředního výbo-

ru. Za první světové války se přikláněl k centrismu. Po únorové revoluci 1917 patřil k zakladatelům strany levých eserů. Jejich spiknutí proti sovětské moci v roce 1918 odsoudil. — *162*

Nazar — viz Nakorjakov N. N.

Nĕgorev — viz Iordanskij N. I.

Němec Antonín (1858—1926) — český pravicový sociálně demokratický politik a novinář. Od roku 1897 do roku 1916 stál v čele české sociální demokracie, od roku 1904 ji zastupoval v II. internacionále. V letech 1907—1918 byl poslancem vídeňské Říšské rady za sociální demokracii. V letech 1918—1925 byl poslancem Národního shromáždění Československé republiky. — *58—59*

Nĕvskij V. I. (vl. jm. Krivobokov F. I.) (Spica) (1876—1937) — stranický a státní činitel, člen SDDSR od roku 1897, historik. Řídil stranickou práci v různých městech, přispíval do listu Pravda. V roce 1913 byl kooptován do ústředního výboru strany. Účastnil se volební kampaně do IV. státní dumy. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve straně a sovětech. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — *148—149, 154*

Nĕvzorov — viz Stěklov J. M.

N. I. — viz Iordanskij N. I.

Nikitič — viz Krasin L. B.

Nikolaj — viz Ordžonikidze G. K.

Nik. Vas. — viz Sapožkov N. I.

N. K. — viz Krupská N. K.

Nogin V. P. (Makar, Samovarov) (1878—1924) — profesionální revolucionář, člen SDDSR od roku 1898. Stranické práci se věnoval v Rusku i v zahraničí. V letech reakce a nového revolučního rozmachu zaujal smířlivecké stanovisko vůči menševikům-likvidátorům. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné státní a hospodářské funkce. — *34—35, 37, 39, 43—46, 286*

Novič Stiva — viz Portugejs S. I.

N. V., N. V-č — viz Sapožkov N. I.

Olga — viz Ravičová S. N.

Olminskij M. S. (vl. jm. Alexandrov) (Galjorka, Vitimskij A.) (1863—1933) — jeden z nejstarších činitelů revolučního hnutí v Rusku, profesionální revolucionář, publicista. V roce 1898 vstoupil do SDDSR, od roku 1903 patřil k bolševikům. Byl členem redakce bolševických listů Vperjod a Proletarij. V letech 1911—1914 přispíval do bolševických listů Zvězda a Pravda a do časopisu Prosvěščenije. V letech 1915—1917 plnil stranické úkoly v Saratově, Moskvě a v Petrohradu; aktivně se zúčastnil Říjnové revoluce. Později řídil komisi pro studium dějin strany při ÚV KSR(b), byl redaktorem časopisu Proletarskaja revoljucija a pracovníkem ředitelství Institutu V. I. Lenina. — *97—98, 109, 137, 210, 217—221, 226, 245—246, 296, 301*

Ordžonikidze G. K. (Nikolaj) (1886—1937) — stranický a státní činitel, člen SDDSR od roku 1903. V roce 1912 ho VI. (pražská) konference strany zvolila za člena ústředního výboru a byra ÚV SDDSR v Rusku. Po únorové revoluci byl členem petrohradského výboru SDDSR(b). Po Říjnové revoluci zastával různé stranické a státní funkce (viz též sv. 45). — *71—73, 75—76*

Orlovskij — viz Vorovskij V. V.

Osinskij N. (vl. jm. Obolenskij V. V.) (1887—1938) — člen SDDSR od roku 1907. Stranicky pracoval v Moskvě, Tveru [Kalinin] a Charkově. V letech reakce byl otzovistou. V období nového rozmachu revolučního hnutí přispíval do bolševických listů Zvězda a Pravda a do časopisu Prosvěščenije.

Po Říjnové revoluci zastával vedoucí státní a stranické funkce a pracoval v hospodářských orgánech. — *184*

Os. Petr — *42*

Oulianoff Vl., Wladimir — viz Lenin V. I.

P. — viz Poletajev N. G.

Pannekoek Antonie (1873—1960) — holandský sociální demokrat,

profesor astronomie na amsterdamské univerzitě. V roce 1907 se podílel na založení listu De Tribune, orgánu levého křídla Sociálně demokratické dělnické strany Nizozemska, které se v roce 1909 zformovalo v Sociálně demokratickou stranu Nizozemska (stranu tribunistů). Od roku 1910 úzce spolupracoval s německými levicovými sociálními demokraty a přispíval do jejich tiskových orgánů. Za první světové války byl internacionalistou, podílel se na vydávání časopisu Vorbote, teoretického orgánu zimmerwaldské levice. V letech 1918—1921 byl členem Komunistické strany Nizozemska a pracoval v Kominterně. Zaujímal krajně levicové, sektářské stanovisko. V roce 1921 z komunistické strany vystoupil a aktivní politické činnosti zanechal. — *106—107, 113, 187, 199, 239, 282*

Papaša — viz Litvinov M. M.

Paragraf — viz Stučka P. M.

Pašev N. — politický emigrant. Pracoval jako letecký mechanik na letišti v Chitile v Rumunsku. Byl zřejmě jedním z námořníků na křižníku Potěmkin. — *59*

Pavlov — viz Miljutin V. P.

Pavlovič M. P. (vl. jm. Veltman M. L.) (Volontér) (1871—1927) — sociální demokrat; orientalista. Do revolučního hnutí se zapojil na začátku 90. let; před Říjnovou revolucí byl menševik. Koncem roku 1907 emigroval do Paříže. V roce 1911 přednášel v Bologni ve škole zřízené členy politické skupiny kolem týdeníku Vperjod. Po Říjnové revoluci zastával funkci náměstka lidového komisaře školství a osvěty Ukrajiny, byl členem kolegia lidového komisariátu pro národnostní záležitosti, předsedou vědeckého sdružení orientalistů a rektorem Orientálního ústavu. — *46*

Peary Robert Edwin (1856—1920) — americký polární cestovatel; podnikl několik výprav do Grónska. 6. dubna 1909 s pěti dalšími polárníky dosáhl severního pólu. — *50*

Perník — viz Konovalov A. I.

Petr — viz Ramišvili N. V.

Petrovová — viz Armandová Inessa

Petrovskij G. I. (Č. 6) (1878—1958) — významný stranický a státní činitel, člen SDDSR od roku 1897. Za první revoluce v Rusku byl jedním z vůdců dělnického hnutí v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]. Jako poslanec IV. státní dumy za dělníky Jekatěrinoslavské gubernie byl členem bolševické frakce. V listopadu 1914 byl spolu s dalšími bolševickými poslanci zatčen a v roce 1915 vypovězen do Turuchanského kraje. Ve vyhnanství pokračoval v revoluční činnosti. Aktivně se účastnil Říjnové revoluce, poté pracoval ve státních a stranických orgánech (viz též sv. 42). — *163—164, 167, 169, 181—183, 186, 225, 243, 330—331, 341, 351, 356*

Pešechonov A. V. (1867—1933) — buržoazní veřejný činitel a publicista. Od roku 1906 byl jedním z vedoucích představitelů maloburžoazní strany lidových socialistů (enesů). Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zásobování v prozatímní vládě. Po Říjnové revoluci bojoval proti sovětské moci a v roce 1922 emigroval. — *203*

Pfannkuch Wilhelm (1841—1923) — člen Sociálně demokratické strany Německa, povoláním truhlář. V letech 1863—1923 zastával různé stranické funkce. Redigoval list truhlářů v Hamburku. Za první světové války zaujímal sociálně šovinistické stanovisko vedení sociálně demokratické strany. — *47, 192*

Pjatnickij I. A. (Albert) (1882—1939) — člen SDDSR od roku 1898. V letech 1909—1912 za pobytu v emigraci řídil přepravu ilegální literatury ze zahraničí do Ruska. Roku 1912 se zúčastnil VI. (pražské) konference SDDSR. V roce 1913 ho ústřední výbor SDDSR vyslal do Ruska. Působil ve Volsku a Samaře [Kujbyšev] a byl jedním ze zakladatelů samarského bolševického výboru. Roku 1914 byl vypovězen do vyhnanství v Jenisejské gubernii. Po Říjnové revoluci pracoval ve stranických orgánech. — *110, 113, 169—172*

Pjatnickij K. P. (1864—1938) — jeden ze zakladatelů vydavatelství Znanije (1898). Pracoval v něm jako ředitel s dispozičním právem i jako redaktor. — *31, 49—50, 53, 66, 187—188*

Plechanov G. V. (1856—1918) — marxistický filozof, literární historik a estetik, význačný představitel ruského a mezinárodního dělnického hnutí, první propagátor marxismu v Rusku. V roce 1883 založil v Ženevě první ruskou marxistickou organizaci — skupinu Osvobození práce. Bojoval proti narodnictví a později proti revizionismu v mezinárodním dělnickém hnutí. Po roce 1900 redigoval

spolu s Leninem list Jiskra a časopis Zarja. V letech 1883—1903 napsal řadu prací, které sehrály důležitou úlohu v obhajobě a propagaci materialistického světového názoru. Po II. sjezdu SDDSR zaujal smířlivecké stanovisko vůči oportunistům a později se přiklonil k menševikům. Za první revoluce v Rusku 1905—1907 souhlasil v zásadních otázkách s menševiky. V období reakce a nového revolučního rozmachu vystupoval proti machistické revizi marxismu i proti likvidátorství. Postavil se do čela skupiny menševiků, kteří byli pro zachování ilegální strany. Za první světové války přešel k sociálšovinistům. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska, stál v čele skupiny menševiků-obranářů Jednota. S Říjnovou revolucí nesouhlasil, ale proti sovětské moci nebojoval. Lenin vysoce hodnotil Plechanovovy filozofické práce a jeho úlohu při šíření marxismu v Rusku; zároveň ho však ostře kritizoval za odklon od marxismu a závažné politické chyby (viz též sv. 18). — *17—18, 28—29, 31—32, 34, 42, 46, 51—52, 56, 67—69, 75, 79, 91—92, 94, 101, 117, 119, 130—133, 142, 154, 158—159, 167, 191, 193—194, 198, 201, 209, 219, 223, 225, 227—228, 230, 244, 284—285, 314, 329, 333, 342, 345, 350, 352—353, 357, 361, 365, 372*

Pokrovskij I. P. (1872—1963) — sociální demokrat. Byl poslancem III. státní dumy za Kubáňskou a Tereckou oblast a za Černomořskou gubernii, přikláněl se k bolševické části sociálně demokratické frakce. V roce 1910 se jako představitel této frakce stal členem redakce legálního bolševického listu Zvězda. — *48, 51, 115*

Pokrovskij M. N. (Domov) (1868—1932) — významný státní a veřejný činitel, člen SDDSR od roku 1905, historik. V letech 1908—1917 žil v emigraci. V letech reakce se přikláněl k otzovistům a ultimatistům, později k Bogdanovově protistranické skupině Vperjod, s níž se rozešel v roce 1911. V roce 1917 se vrátil do Ruska. Od listopadu 1917 do března 1918 byl předsedou moskevského sovětu, poté zastával funkci náměstka lidového komisaře školství a osvěty RSFSR. V různých obdobích řídil Komunistickou akademii, Institut dějin při Akademii věd SSSR, Institut rudé profesury aj. V roce 1929 byl jmenován akademikem. — *37, 328*

Poletajev N. G. (Krass; P.) (1872—1930) — sociální demokrat, povoláním soustružník. V 90. letech navštěvoval dělnické kroužky. Byl několikrát vězněn. Za Petrohradskou gubernii byl delegován do III. státní dumy; patřil k bolševické skupině sociálně demokratické frakce. Měl velký podíl na vydávání bolševických listů Zvězda a Pravda. Po Říjnové revoluci pracoval v hospodářských organizacích.

— 23—25, 32, 40—42, 46, 48, 51, 123—124, 148, 150—151, 192—194

Polonskij I. M. (Stěpan) (1868—1932) — člen SDDSR od roku 1907. V roce 1906 byl zatčen a v roce 1909 doživotně vypovězen do vyhnanství na Sibiř. Koncem roku 1911 uprchl do Paříže a stal se členem pařížské sekce SDDSR. V roce 1917 se vrátil do Ruska. Po Říjnové revoluci pracoval v odborech, později v lidovém komisariátu zahraničního obchodu. — *222, 288*

Popoff Jean — viz Popov I. F.

Popov A. V. (vl. jm. Britman) (Antonov) (zemř. 1914) — sociální demokrat, profesionální revolucionář. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. Často byl vězněn. V roce 1908 byl poslán na nucené práce, ale brzy uprchl a později žil v cizině. Stal se členem pařížské sekce SDDSR a výboru zahraničních organizací strany. Na začátku první světové války vstoupil jako dobrovolník do francouzské armády a padl na frontě v listopadu 1914. — *106, 158, 273, 285, 287—289*

Popov I. F. (1886—1957) — sociální demokrat, publicista, scenárista a filmový kritik. V letech 1905—1914 byl členem SDDSR. V roce 1908 emigroval do Belgie, kde udržoval spojení ÚV SDDSR s mezinárodním socialistickým byrem. Přispíval do Pravdy, časopisu Prosvěščenije, listu Le Peuple a dalších periodik. Za první světové války byl v německém zajetí. Do Sovětského Ruska se vrátil v roce 1918; pracoval ve vydavatelství lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, v různých tiskových orgánech a v organizacích dramatických umělců. V roce 1949 byla uvedena jeho hra o Leninově mládí Semja [Rodina], na jejíž motivy napsal později scénář k filmu Rodina Uljanovových (1957). Je rovněž autorem vzpomínek na Lenina. — *130, 134, 160, 276—279, 293, 301, 303—304, 306, 334, 338, 342—344, 346, 349—351, 354, 363—364, 366*

Portugejs S. I. (Novič Stiva) (1880—1944) — menševik, publicista. Přispíval do listu Golos social-demokrata, časopisu Naša zarja a dalších orgánů menševiků-likvidátorů. Za první světové války zaujímal obranářské stanovisko. Po Říjnové revoluci bojoval proti sovětské moci; přispíval do bělogvardějského tisku v jižních oblastech Ruska, později emigroval. — *297*

Postolovskij D. S. (Vadim) (1876—1948) — sociální demokrat, účast-

ník revolučního hnutí od roku 1895. Od jara 1904 byl důvěrníkem ústředního výboru SDDSR; k politice strany zaujímal kompromisní stanovisko. Oficiálně zastupoval ÚV SDDSR ve výkonném výboru petrohradského sovětu dělnických zástupců. Po Říjnové revoluci byl činný ve státní komisi pro přípravu zákonných opatření, ustavené při radě lidových komisařů. — *43*

Potresov A. N. (1869—1934) — jeden z vůdců menševiků. V 90. letech se hlásil k marxistům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se stal ideologem likvidátorství, významně ovlivnil menševické orgány Vozroždénije a Naša zarja. Za první světové války patřil k sociálšovinistům. Po Říjnové revoluci emigroval. Přispíval do Kerenského týdeníku Dni a svými články útočil proti Sovětskému Rusku. — *41—42, 52, 219, 333*

Predkaln A. J. (vl. jm. Priedkaln) (1873—1923) — lotyšský sociální demokrat, povoláním lékař. V roce 1907 byl zvolen do III. státní dumy, patřil k sociálně demokratické frakci, přikláněl se k bolševikům. Přispíval do bolševických listů Zvězda a Pravda. Po Říjnové revoluci se věnoval vědecké práci v oblasti medicíny a řídil městskou dětskou nemocnici v Rize. — *115*

Prokopovič S. N. (1871—1955) — buržoazní ekonom a publicista. Koncem 90. let patřil mezi významné ekonomisty a první propagátory bernsteinismu v Rusku, později byl aktivním členem liberální monarchistické organizace Svaz osvobození. V roce 1906 se stal členem ústředního výboru Konstitučně demokratické strany. Redigoval a vydával časopis Bez zaglavija a přispíval do listu Tovarišč. V roce 1917 zastával úřad ministra zásobování v prozatímní vládě. Po Říjnové revoluci byl za protisovětskou činnost vypovězen. — *101*

Puriškevič V. M. (1870—1920) — černosotňovec, monarchista, velkostatkář. Patřil k zakladatelům černosotňovského Svazu ruského národa. V roce 1907 z něho vystoupil a založil novou monarchistickou kontrarevoluční organizaci Svaz archanděla Michaela. Za Besarabskou gubernii byl poslancem II., III. a IV. státní dumy, proslul svými protižidovskými projevy. Po Říjnové revoluci aktivně bojoval proti sovětské moci. — *262, 340*

Radek K. B. (1885—1939) — účastník sociálně demokratického hnutí v Haliči, Polsku a Německu, člen SDDSR od roku 1903, publicista. Za první světové války zastával internacionalistické stanovisko. Po

Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí, byl tajemníkem exekutivy Komunistické internacionály. Na VIII.—XII. sjezdu KSR(b) byl zvolen členem jejího ústředního výboru. V roce 1918 patřil k »levým komunistům«. V roce 1927 byl na XV. sjezdu z VKS(b) vyloučen, v roce 1930 do strany znovu přijat a v roce 1936 opět vyloučen. Stal se obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován. — *107, 113, 198, 281—282*

Rachmetov — viz Bogdanov A. A.

Ramišvili N. V. (Petr) (1881—1930) — jeden z vůdců gruzínských menševiků. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k likvidátorům. V letech 1918—1920 zastával úřad ministra vnitra v gruzínské menševické vládě, byl přívržencem odtržení Gruzie od Ruska a bojoval proti sovětské moci. V roce 1923 vedl v zahraničí skupinu menševiků, která se pokoušela zorganizovat povstání proti sovětské moci v Gruzii. — *28, 43—44*

Rappoport Charles (1865—1941) — francouzský socialista. Pro revizi marxistické filozofie byl kritizován P. Lafarguem. Je autorem řady filozofických a sociologických prací. — *42*

Raskin (Isaak) — člen pařížské sekce SDDSR. — *273*

Ravičová S. N. (Olga) (1879—1957) — členka SDDSR od roku 1903. Působila ve stranických organizacích v Charkově, Petrohradu i v cizině. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranických orgánech a v sovětech. — *27, 116, 324*

Riskin — majitel tiskárny v Paříži. — *288*

Rivlin L. S. (1876—1960) — člen SDDSR od roku 1899. Revoluční činnost vyvíjel v Kyjevě a Petrohradu. Na jaře roku 1905 emigroval; byl členem ženevské a později lausannské bolševické skupiny SDDSR. Po návratu do Ruska v prosinci 1917 pracoval v moskevské stranické organizaci, byl členem předsednictva moskevského sovětu. Později zastával různé funkce v hospodářských orgánech. — *319*

Rjazanov D. B. (vl. jm. Goldendach) (1870—1938) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1899. Za první světové války patřil k centristům. Po Říjnové revoluci pracoval v odborovém hnutí; podílel se na založení Institutu K. Marxe a B. Engelse a do roku

1931 byl jeho ředitelem. V únoru 1931 byl z VKS(b) vyloučen. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován (viz též sv. 45). — *94, 141, 144, 208, 282*

Rodzjanko M. V. (1859—1924) — jeden z vůdců strany okťabristů (Svaz 17. října), monarchista, velkostatkář. Od března 1911 byl předsedou III. a poté i IV. státní dumy. Za únorové revoluce 1917 zorganizoval kontrarevoluční ústředí — prozatímní výbor Státní dumy a později »tajnou poradu« členů Státní dumy. Patřil k vůdcům Kornilovovy vzpoury. Po Říjnové revoluci se připojil k Děnikinovi; pokoušel se sjednotit všechny kontrarevoluční síly k boji proti sovětské moci. Později emigroval. — *255*

Roman — viz Jermolajev K. M.

Romanovci — dynastie ruských carů; vládli v letech 1613—1917. — *140, 147, 196*

Ropšin V. — viz Savinkov B. V.

Rosa — viz Luxemburgová R.

Rotštejn F. A. (1871—1953) — člen SDDSR od roku 1901, historik. Roku 1890 byl nucen emigrovat do Anglie, kde vstoupil do Sociálně demokratické federace; sympatizoval s jejím levým křídlem. Patřil k zakladatelům Komunistické strany Velké Británie, přispíval do ruského a zahraničního socialistického tisku. Roku 1920 se vrátil do vlasti. V letech 1921—1930 byl v diplomatických službách. Stal se ředitelem Ústavu světového hospodářství a světové politiky. Od roku 1939 byl členem Akademie věd SSSR. Je autorem řady děl o dějinách imperialismu. — *61, 87*

Rozmirovičová J. F. (vl. jm. Trojanovská) (Galina, J., J. F., Žena Trojanovského) (1886—1953) — členka SDDSR od roku 1904. Za pobytu v emigraci plnila z pověření ústředního výboru strany příkazy zahraničního byra ÚV. Po poradě v Poroninu byla poslána do Ruska jako tajemnice bolševické frakce v dumě a byra ústředního výboru SDDSR. Stala se členkou redakce Pravdy, přispívala do časopisu Prosvěščenije a Rabotnica apod. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranických a státních orgánech. — *174, 185, 195, 233, 295, 302*

Rožkov N. A. (1868—1927) — člen SDDSR od roku 1905, historik a publicista. Po porážce revoluce 1905—1907 se stal jedním z ideo-

vých vůdců likvidátorství; přispíval do časopisu Naša zarja, redigoval list menševicko-likvidátorského zaměření Novaja Sibir. K Říjnové revoluci se stavěl nepřátelsky. V době cizí vojenské intervence a občanské války bojoval proti sovětské vládě. V roce 1922 se s menševiky rozešel. V následujících letech se věnoval vědecké, pedagogické a administrativní činnosti v různých institucích. Je autorem řady prací o dějinách Ruska. — *66, 103, 178, 193*

Rubakin N. A. (1862—1946) — bibliograf a spisovatel, autor mnoha prací o bibliografii a dějinách knihovnictví v Rusku, vědeckopopulárních zeměpisných, přírodovědných a jiných publikací. V roce 1907 emigroval do Švýcarska, kde žil až do konce života. Rubakinovou základní bibliografickou prací je dílo Sredi knig [Mezi knihami] (1906). Na druhý svazek této práce napsal Lenin recenzi. Lenin se scházel s Rubakinem v zahraničí a půjčoval si od něho knihy. Později Rubakin udržoval úzké spojení se Sovětským svazem a odkázal SSSR svou vzácnou knihovnu o 80 tisících svazků. Byla začleněna do Leninovy státní knihovny. — *176, 183, 324, 329*

Rubanovič I. A. (1860—1920) — jeden z vůdců eserské strany. Zastupoval ji na mezinárodních socialistických kongresech v Amsterdamu (1904) a Stuttgartu (1907). Byl členem mezinárodního socialistického byra. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista. Po Říjnové revoluci se stal odpůrcem sovětské moci. — *130—131, 133, 158, 352*

Rude — viz Rudis-Gipslis I.

Rudis-Gipslis I. (Rude) (1885—1918) — profesionální revolucionář, člen Sociální demokracie Lotyšského kraje od roku 1905, aktivní účastník revoluce 1905—1907. Po první revoluci v Rusku emigroval do Německa a pracoval v tiskárně v Berlíně. V roce 1911 se zúčastnil porady zahraničních bolševických skupin v Paříži svolané V. I. Leninem. Po Říjnové revoluci vedl kancelář listu Izvěstija VCIK a později dobrovolně vstoupil do Rudé armády. Zahynul v červenci 1918 při potlačování eserské vzpoury v Jaroslavli. — *212—214, 277—280, 304—305, 322, 360, 368—369*

Rusanov A. N. (nar. 1881) — člen IV. státní dumy za Přímořský kraj, povoláním učitel; nebyl politicky organizován. Od roku 1907 stál v čele chabarovské Společnosti pro podporu lidového vzdělání. — *151—152, 157*

Rykov A. I. (Vlasov) (1881—1938) — významný státní a stranický činitel, člen SDDSR od roku 1899. Zúčastnil se III. a IV. sjezdu SDDSR. V letech 1907, 1917—1934 byl členem ústředního výboru strany. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí: byl lidovým komisařem vnitra, předsedou Nejvyšší národohospodářské rady, místopředsedou a později předsedou rady lidových komisařů SSSR a RSFSR, Rady práce a obrany a v letech 1922—1930 členem politického byra ústředního výboru. Koncem 30. let se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 45). — *32—40, 43—47*

S. — viz Ordžonikidze G. K.

Safarov G. I. (Volodin) (1891—1942) — člen SDDSR od roku 1908. Působil v Petrohradu i v zahraničí. Po Říjnové revoluci pracoval ve straně a v sovětech. V roce 1927 ho XV. sjezd VKS(b) vyloučil ze strany. V roce 1928 byl rehabilitován. V roce 1934 byl ze strany znovu vyloučen. — *57, 91, 231, 338, 342*

Sahli German (1856—1933) — známý lékař internista, profesor univerzity v Bernu. — *319*

Saltykov-Ščedrin M. J. (vl. jm. Ščedrin) (1826—1889) — významný spisovatel-satirik, revoluční demokrat. — *109*

Sammer I. A. (Ljubič) (1870—1921) — sociální demokrat bolševik. Do revolučního hnutí se zapojil roku 1897. Pracoval ve stranických organizacích v Kyjevě a Kazani, aktivně se účastnil revoluce v letech 1905—1907. Po Říjnové revoluci se věnoval hospodářské činnosti ve Vologdě, od roku 1919 pracoval v Ústředním svazu spotřebních družstev. Později byl předsedou Ukrajinského svazu spotřebních společností (Vukospilka) a zplnomocněncem ministerstva zahraničního obchodu Ukrajiny. — *35, 43, 46*

Samojlov F. N. (Fjod. Nik., Fjodor Nikitič) (1882—1952) — člen SDDSR od roku 1903, povoláním tkadlec. Stranicky pracoval v Ivanovu-Vozněsensku. Byl poslancem IV. státní dumy za dělníky Vladimirské gubernie; patřil k bolševické frakci. V listopadu 1914 byl za revoluční propagandu proti imperialistické válce spolu s dalšími bolševickými poslanci zatčen a v roce 1915 vypovězen do Turuchanského kraje. Po Říjnové revoluci působil na Ukrajině a v Moskvě (viz též sv. 30). — *177, 186, 230, 300—301, 316, 319—320, 357, 371*

Samovarov — viz Nogin V. P.

Sapožkov N. I. (Kuzněcov N. V., Nik. Vas., N. V-č) (1881—1917) — účastník revolučního hnutí od roku 1904. Stranicky pracoval v Kolomně, Moskvě a Jaroslavli. Koncem roku 1911 emigroval do Paříže. Za první světové války vstoupil dobrovolně do francouzské armády. Padl na frontě. — *168, 175, 251, 283, 286—290, 317—318, 322, 336—337*

Sauer — viz Skarre V.

Saveljev M. A. (Větrov) (1884—1939) — člen SDDSR od roku 1903. Působil v různých městech. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907. V letech 1911—1913 byl redaktorem časopisu Prosvěščenije a současně od roku 1912 členem redakce Pravdy. Od roku 1913 zastupoval ÚV SDDSR ve vydavatelství Priboj. Po únorové revoluci 1917 vedl redakci ústředního orgánu strany — listu Rabočij puť a později Pravdy. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech: byl členem Nejvyšší národohospodářské rady SSSR, redaktorem časopisu Proletarskaja revoljucija, ředitelem Institutu V. I. Lenina a později redaktorem Pravdy. — *151, 155, 190—191*

Savinkov B. V. (Ropšin V.) (1879—1925) — spisovatel a publicista, významný činitel eserské strany (viz též sv. 42). — *99, 107, 162, 202*

Savinov I. T. (Jan) (nar. 1884) — bolševik. V roce 1912 byl za Moskevskou gubernii volitelem do IV. státní dumy. V roce 1913 se stal důvěrníkem ÚV SDDSR, pracoval v moskevské a v moskevské okruhové bolševické organizaci. V roce 1914 byl zatčen. — *189*

Savka — viz Zevin J. D.

Sedov — viz Kolcov D.

Semaško N. A. (Alexandrov) (1874—1949) — člen SDDSR od roku 1893; povoláním lékař. V roce 1905 se zúčastnil ozbrojeného povstání v Nižním Novgorodu [Gorkij], byl zatčen a po propuštění emigroval. Zastával funkci tajemníka a pokladníka zahraničního byra ÚV SDDSR. Na začátku první světové války byl internován v Bulharsku. Do Ruska se vrátil v září 1917. Aktivně se zúčastnil ozbrojeného povstání v Moskvě v říjnu 1917. Po Říjnové revoluci

do časopisů Žizň, Obrazovanije a dalších. V roce 1909 byl při doplňovacích volbách do III. státní dumy v Petrohradu zvolen kandidátem SDDSR. Sympatizoval s bolševiky. Po únorové revoluci 1917 byl členem výkonného výboru petrohradského sovětu; vyslovoval se pro koalici s buržoazií. Po Říjnové revoluci pracoval jako právní poradce v různých státních institucích. — *297*

Spandarjan B. S. (zemř. 1912) — bratr Surena Spandarjana. Veřejného a politického života se aktivně neúčastnil. — *80*

Spandarjan S. A. (1849—1922) — arménský veřejný činitel a publicista; doktor práv, otec Surena Spandarjana. V letech 1883—1903 byl redaktorem konzervativního a nacionalistického listu Nor-dar. Od roku 1910 žil v zahraničí, nejdříve ve Francii a potom v Německu. — *80*

Spandarjan S(uren) S. (1882—1916) — člen SDDSR od roku 1902, profesionální revolucionář. Aktivně se účastnil revoluce v letech 1905—1907. Na VI. (pražské) konferenci byl zvolen členem ústředního výboru a členem ruského byra ÚV SDDSR. Po konferenci vystupoval s referáty v bolševických organizacích v Lotyšském kraji, Petrohradu, Moskvě, Tiflisu [Tbilisi] a Baku. Přispíval do týdeníku Zvězda. V roce 1912 byl zatčen a odsouzen k doživotnímu vyhnanství na Sibiři. Zemřel v krasnojarské nemocnici. — *71—73, 75—76, 80*

Spandarjanová O. V. (nar. 1879) — členka SDDSR od roku 1904, žena Surena Spandarjana. Plnila důležité stranické úkoly. — *80*

Spica — viz Něvskij V. I.

Stalin J. V. (vl. jm. Džugašvili) (Ivanovič, Koba, Vasilij, Vasiljev) (1879—1953) — člen SDDSR od roku 1898. Stranicky pracoval v Tiflisu [Tbilisi], Baku, Batumi a v Petrohradu. V lednu 1912 byl kooptován do ÚV, zvoleného na VI. (pražské) konferenci SDDSR; podílel se na redigování bolševického listu Pravda. Za Říjnové revoluce se stal členem vojenského revolučního ústředí pro řízení povstání. Na II. celoruském sjezdu sovětů byl zvolen lidovým komisařem pro národnostní záležitosti. V době cizí vojenské intervence a občanské války byl členem Revoluční vojenské rady republiky a odpovídal za stranickou činnost na několika frontech. V roce 1922 byl zvolen generálním tajemníkem ÚV KSR(b) (viz též sv. 45). — *71, 136, 140, 144—152, 154, 158, 167, 181, 187, 195, 197, 199*

Stalová L. N. (Ludmila) (1872—1939) — členka SDDSR od roku 1897. Podílela se na revoluční činnosti v Moskvě, Petrohradu, Oděse, Nikolajevu a v dalších městech. V roce 1905 byla členkou moskevského výboru SDDSR, v roce 1906 pak petrohradského výboru. V roce 1907 emigrovala a až do roku 1917 žila postupně ve Francii, Velké Británii a Švédsku. Po únorové revoluci 1917 působila jako agitátorka a instruktorka petrohradského výboru strany; od srpna 1917 byla členkou kronštadtského výboru SDDSR(b). Aktivně se účastnila Říjnové revoluce. V letech občanské války se zabývala vojenskopolitickou činností. Od roku 1921 zastávala odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech. — *217, 322*

Stankevič V. B. — odborník na trestní právo, soukromý docent. V roce 1914 pracoval v redakci časopisu Sovremennik. Byl komisařem prozatímní vlády. Po Říjnové revoluci emigroval. — *312, 329*

Stark L. N. (1889—1943) — člen SDDSR od roku 1905. Revoluční činnost vyvíjel v Petrohradu a Sevastopolu. V roce 1912 byl vypovězen z Ruska; určitý čas žil ve Vídni a sympatizoval se skupinou Trockého, později žil na Capri. Přispíval do bolševických listů Zvězda a Pravda, do časopisu Prosvěščenije a do menševického časopisu Sovremennik. Po Říjnové revoluci působil v Petrohradské tiskové agentuře a v Ruské tiskové agentuře (ROSTA). V letech 1919—1920 působil ve vojenských orgánech a od května 1920 do roku 1937 v diplomatických službách. — *226*

Stařík — viz Lenin V. I.

Stasovová J. D. (1873—1966) — jedna z nejstarších účastníků revolučního hnutí, členka SDDSR od roku 1898. Do roku 1905 vyvíjela ilegální revoluční činnost v Petrohradu, Kyjevě, Minsku, Orlu, Smolensku, Vilně [Vilniusu] a v Moskvě. Byla tajemnicí petrohradského výboru strany a severního byra ústředního výboru. V letech 1907—1912 pracovala ve stranických organizacích v Tiflisu [Tbilisi]. Na VI. (pražské) celoruské konferenci SDDSR byla zvolena kandidátkou ústředního výboru bolševické strany. V letech 1920—1921 zastávala významné stranické funkce v Petrohradu, později v Baku. V letech 1921—1938 pracovala v Kominterně, v Mezinárodní rudé pomoci a v ústřední kontrolní komisi. V roce 1934 se podílela na založení Světového protiválečného a protifašistického výboru žen. V letech 1938—1946 redigovala časopis Internacionalnaja literatura. Od roku 1946 se věnovala literární publicistice. — *71—73, 75—76*

Stěklov J. M. (Nachamkis, Něvzorov) (1873—1941) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1893. Po II. sjezdu SDDSR se přikláněl k bolševikům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu přispíval do ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat, a do bolševických listů Zvězda a Pravda. Po Říjnové revoluci se stal redaktorem listu Izvěstija VCIK a časopisu Sovětskoje stroitělstvo. Od roku 1929 byl místopředsedou vědeckého výboru při ÚV SSSR. Napsal řadu prací z dějin revolučního hnutí. — *48—51, 142, 148, 166, 208, 285*

Stěpan — viz Polonskij I. M.

Stěpanov — *126*

Stěpanov I. — viz Skvorcov-Stěpanov I. I.

Stěpaňuk — viz Lola O. N.

Stitz Otto — *366*

Stolypin P. A. (1862—1911) — státník carského Ruska, velkostatkář. V letech 1906—1911 byl předsedou rady ministrů a ministrem vnitra. Po porážce revoluce prováděl krvavé represálie (stolypinská reakce v letech 1907—1910). Byl autorem agrární reformy, jejímž cílem bylo získat na vesnici oporu carskému absolutismu. Jeho pokus upevnit samoděržaví cestou některých reforem v zájmu buržoazie a statkářů však ztroskotal. V roce 1911 zavraždil Stolypina v Kyjevě eser Bogrov. — *52, 57, 202*

Stoupenec Zvězdy — *89*

Strasser Josef (nar. 1871) — rakouský politický činitel. V Rakouské sociálně demokratické straně se snažil vytvořit levé křídlo proti pravici a centristům. Roku 1918 se stal členem Komunistické strany Rakouska. V pozdějších letech inklinoval k oportunistům, v roce 1931 z komunistické strany vystoupil. — *88, 187*

Strojev — viz Děsnickij V. A.

Struve P . B. (1870—1944) — buržoazní ekonom a publicista, jeden z vůdců Konstitučně demokratické strany. V 90. letech byl čelným představitelem legálního marxismu, »doplňoval« a »kritizoval« ekonomické a filozofické učení K. Marxe, snažil se přizpůsobit marxis-

mus a dělnické hnutí zájmům buržoazie. Patřil k teoretikům a zakladatelům monarchistické organizace Svaz osvobození (1903—1905) a byl redaktorem jejího ilegálního časopisu Osvobožděnije (1902—1905). Po vzniku Konstitučně demokratické strany (v roce 1905) se stal členem jejího ústředního výboru. Patřil k ideologům ruského imperialismu. Po Říjnové revoluci byl členem kontrarevoluční Vrangelovy vlády; později emigroval. — *262—263, 272*

Stučka P. I. (Paragraf) (1865—1932) — dlouholetý pracovník sociálně demokratického hnutí, později významný sovětský státník, člen SDDSR od roku 1895. Byl předsedou ÚV Lotyšské sociálně demokratické dělnické strany. Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem spravedlnosti, v letech 1918—1919 předsedou vlády sovětského Lotyšska, později náměstkem lidového komisaře spravedlnosti RSFSR; v roce 1923 se stal předsedou Nejvyššího soudu RSFSR. Je autorem řady vědeckých prací z oblasti státu a práva. — *360*

St-v — *209*

Sudakov P. I. (1878—1950) — člen SDDSR od roku 1897. V letech 1899—1905 a 1911—1913 pracoval jako zámečník v Akciové společnosti Crayton a spol. v Petrohradu. V roce 1912, když se ve volbách do IV. státní dumy stal volitelem, přešel k menševikům; dva roky nato se s menševiky rozešel a přiklonil se opět k bolševikům. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce v hospodářských orgánech. — *123, 147*

Suchanov N. (vl. jm. Gimmer N. N.) (1882—1940) — ekonom a publicista. Původně byl narodnik, později se přiklonil k menševikům, pokoušel se spojit narodnictví s marxismem. Za první světové války se prohlásil za internacionalistu. Po Říjnové revoluci pracoval ve státních hospodářských organizacích a podnicích. V roce 1931 byl odsouzen jako vůdce ilegální menševické organizace. Lenin ve svých pracích ostře kritizoval Suchanovovy menševické názory. — *333*

Sverdlov J. M. (A., Andrej) (1885—1919) — významný stranický pracovník a státník; člen SDDSR od roku 1901. Řídil revoluční činnost v Nižním Novgorodu [Gorkij], Sormovu, Kostromě, Kazani, Moskvě, Petrohradu a v řadě dalších měst. Po VI. (pražské) konferenci SDDSR (leden 1912) byl kooptován do ústředního výboru a zařazen do ruského byra ÚV. Byl členem redakce Pravdy. Carská vláda

ho za revoluční činnost často pronásledovala. Ve vězeních a ve vyhnanství strávil dvanáct let. Aktivně se účastnil přípravy Říjnové revoluce i revoluce samé, v jejím průběhu působil jako člen petrohradského vojenského revolučního výboru a vojenského revolučního ústředí pro řízení povstání, které ustavil ústřední výbor strany. Dne 8. (21.) listopadu 1917 byl zvolen předsedou Celoruského ústředního výkonného výboru. — *177, 181—183, 189*

Š. — viz Šklovskij G. L.

Šagov N. R. (Č. 4) (1882—1918) — aktivní účastník revolučního hnutí, poslanec IV. státní dumy za Kostromskou gubernii, povoláním tkadlec. V dumě byl členem bolševické frakce. V roce 1914 byl spolu s dalšími členy bolševické frakce v dumě zatčen a odsouzen k doživotnímu vyhnanství na Sibiř, odkud se vrátil až roku 1917. — *177, 186*

Šahumjan S. G. (1878—1918) — významný stranický pracovník a státník, člen SDDSR od roku 1900. V letech 1904—1910 stranicky pracoval v Zakavkazsku, podílel se na zakládání a redigování bolševických legálních a ilegálních tiskových orgánů. V letech 1905—1907 aktivně bojoval proti menševikům. Po VI. (pražské) konferenci SDDSR byl kooptován do ústředního výboru jako kandidát ÚV. V letech 1911—1914 žil ve vyhnanství v Astrachani, kde na Leninův pokyn napsal práci o národnostně kulturní autonomii, v níž obhajoval zásady proletářského internacionalismu. Po návratu z vyhnanství v roce 1914 stál v čele bakuské bolševické organizace. Po Říjnové revoluci se stal prozatímním mimořádným komisařem pro záležitosti Kavkazu, předsedou bakuské rady lidových komisařů a zároveň lidovým komisařem zahraničních věcí. Po porážce Bakuské komuny byl v srpnu 1918 zatčen anglickými interventy, jimž pomáhali eseři a menševici, a 20. září společně s 25 bakuskými komisaři zastřelen. — *237, 264—267, 325—328, 339—340*

Ščedrin — viz Saltykov-Ščedrin M. J.

Šenderovičová — *234*

Šklovskij G. L. (Š.) (1875—1937) — člen SDDSR od roku 1898. Stranicky pracoval v některých běloruských městech a v zahraničí. Od roku 1909 žil v emigraci. Do Ruska se vrátil po únorové revoluci roku 1917 a pracoval v Nižním Novgorodu [Gorkij] a v Moskvě. V letech 1918—1925 byl v diplomatických službách. XIV. sjezd

strany ho zvolil do ústřední kontrolní komise VKS(b); v roce 1927 byl tohoto členství zbaven. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — *57—58, 67—69, 156—158, 197, 205—206, 227, 234—236, 238, 292, 319—320, 357, 370—371*

T. — *91*

T. — viz Lenin V. I.

Ter-Danieljan D. (An, Ananun D.) (1880—1941) — jeden z vůdců pravého křídla Arménské sociálně demokratické dělnické organizace (tzv. specifiků). Společně s Bundem obhajoval federativní princip výstavby SDDSR a heslo kulturně národnostní autonomie. Po nastolení sovětské moci v Arménii pracoval v kulturně osvětových zařízeních Arménské SSR. — *327*

Ter-Ioannisjanová V. A. — žena arménského spisovatele Muracana. Od roku 1890 žila v Německu. Na začátku roku 1912 se v Berlíně prostřednictvím S. Spandarjana seznámila s V. I. Leninem a na jeho pokyn udržovala spojení s bolševiky na Kavkazu. — *80—81*

Tichonov A. N. — pracovník v rubrice beletrie v redakci Pravdy. — *163, 166, 177—178*

Tolstoj L. N. (1828—1910) — spisovatel. Značně ovlivnil vývoj ruské i světové literatury. Ve své tvorbě vylíčil život předrevolučního Ruska. Lenin charakterizoval názory Tolstého a zhodnotil jeho činnost v několika článcích: Lev Tolstoj jako zrcadlo ruské revoluce, L. N. Tolstoj, L. N. Tolstoj a současné dělnické hnutí, Tolstoj a proletářský boj (viz Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 224—231, Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 42—46, 60—62, 92—93). — *28—29*

Tria — viz Mgeladze V. D.

Trockij L. D. (vl. jm. Bronštejn) (1879—1940) — člen SDDSR od roku 1897, menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem, i když oficiálně předstíral postoj mimo frakce. V roce 1912 zorganizoval protistranický srpnový blok; za první světové války zaujímal centristické stanovisko. Po únorové revoluci 1917 se vrátil z emigrace, vstoupil do skupiny mezirajonovců a společně s nimi byl na VI. sjezdu SDDSR(b) přijat do strany. Po Říjnové revoluci zastával řadu státních funkcí (viz též sv. 45). — *17,*

28, 37, 53, 67—68, 73, 77, 87, 99, 106, 111—112, 199, 220—221, 282, 285, 294

TROJANOVSKÁ — viz Rozmirovičová J. F.

TROJANOVSKIJ A. A. (1882—1955) — člen SDDSR od roku 1907. V roce 1910 emigroval, žil ve Švýcarsku, Paříži a Vídni. Byl členem delegace ÚV SDDSR na basilejském kongresu v roce 1912 a účastníkem krakovské a poroninské porady ÚV SDDSR se stranickými pracovníky. V roce 1917 se vrátil do Ruska. V letech 1917—1921 zaujímal menševické stanovisko, v roce 1923 byl znovu přijat do KSR(b). V letech 1918—1921 sloužil v Rudé armádě. Později působil v dělnicko-rolnické inspekci a byl členem kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu. V letech 1927—1933 byl zplnomocněným diplomatickým zástupcem SSSR v Japonsku a 1933—1938 v USA. Po návratu z USA se zabýval pedagogickou a literární činností. Od roku 1941 pracoval v Sovětském informačním středisku. — *133, 174, 185, 195, 197, 294, 328*

TRUBECKOJ J. N. (1863—1920) — jeden z ideologů ruského buržoazního liberalismu, idealistický filozof; kníže. Byl profesorem filozofie práva na kyjevské a později na moskevské univerzitě. Do roku 1906 patřil ke straně kadetů a téhož roku se podílel na vytvoření konstitučně monarchistické Strany pokojné obnovy. Hrál významnou úlohu při potlačování první ruské revoluce a nastolení Stolypinova režimu v zemi. Za první světové války byl jedním z ideologů ruského imperialismu. Po Říjnové revoluci vystupoval jako nepřítel sovětské moci a aktivní děnikinovec. — *96*

TUGAN-BARANOVSKIJ M. I. (1865—1919) — buržoazní ekonom, v 90. letech významný představitel legálního marxismu. Za revoluce 1905—1907 byl členem Konstitučně demokratické strany. Po Říjnové revoluci se aktivně podílel na kontrarevolučním hnutí na Ukrajině, byl ministrem financí ukrajinské Centrální rady. — *173*

TULJAKOV I. N. (nar. 1877) — sociální demokrat menševik; dělník. Byl poslancem IV. státní dumy za oblast Donského vojska. — *227—228, 231, 271*

TYSZKA Jan (vl. jm. Jogiches Leon) (1867—1919) — významný činitel polského a německého dělnického hnutí. Patřil k zakladatelům Sociální demokracie Království polského; od roku 1900 byl členem hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy.

Bojoval proti revizionismu v mezinárodním dělnickém hnutí, odmítal nacionalismus a hájil nutnost společného boje polského a ruského proletariátu. V roce 1912 vystoupil proti usnesení VI. (pražské) konference SDDSR. Za první světové války žil v Německu, spolupracoval s německou sociální demokracií a podílel se na založení Spartakova svazu. V letech 1916—1918 byl vězněn. Po listopadové revoluci v Německu v roce 1918 byl osvobozen, zúčastnil se založení Komunistické strany Německa a byl zvolen tajemníkem jejího ústředního výboru. V březnu 1919 byl zatčen a poté v berlínském vězení zavražděn. — *47, 107, 144, 170, 175, 198, 239, 244, 276, 356, 359, 369*

Ulianow Vl., Uljanov (Uljanow) V., Vl., W., Wl. viz Lenin V. I.

Vadim — viz Postolovskij D. S.

Vandervelde Émile (1866—1938) — vůdce Belgické dělnické strany, předseda mezinárodního socialistického byra II. internacionály, revizionista a oportunista. Za první světové války byl sociálšovinistou, vstoupil do buržoazní vlády, ve které řídil různá ministerstva. Říjnovou revoluci odmítal a aktivně podporoval ozbrojenou intervenci proti Sovětskému Rusku. — *128, 345, 362—363*

Vasilij, Vasiljev — viz Stalin J. V.

Veličkinová V. M. (V. M.) (1868—1918) — účastnice revolučního hnutí od počátku 90. let, členka SDDSR od roku 1903. Pravidelně přispívala do bolševických listů Vperjod a Proletarij, překládala díla K. Marxe a B. Engelse. Zároveň pomáhala i při přepravě bolševických tiskovin do Ruska. Byla členkou sociálně demokratické frakce III. státní dumy.

Po Říjnové revoluci pracovala v lidovém komisariátu školství a osvěty a ve zdravotnickém oddělení vojenského revolučního výboru petrohradského sovětu, v Radě lékařských kolegií a později v jiných zdravotnických orgánech. V roce 1918 se stala členkou kolegia lidového komisariátu zdravotnictví. — *26*

Věra — viz Lobovová V. N.

Veselovskij B. B. (1880—1954) — publicista, historik a ekonom. V letech 1901—1902 sympatizoval s moskevskou sociálně demokratickou organizací. Od roku 1905 byl vědecky a publicisticky činný v Petrohradu. Přispíval do časopisů Obrazovanije a Sovremennyj

mir a od roku 1913 řídil zemstevní rubriku v listu Russkoje slovo. V letech 1907—1912 pracoval v sociálně demokratické frakci III. státní dumy. Po Říjnové revoluci působil v Ústředním státním archívu, ve Státní plánovací komisi RSFSR a přednášel na vysokých školách. — *31*

Větrov — viz Saveljev M. A.

V. I. — viz Lenin V. I.

Vinickij — viz Medem V. D.

Vitimskij A. — viz Olminskij M. S.

Vitte S. J. (1849—1915) — státník, představitel imperialistických zájmů vojenských a statkářských kruhů carského Ruska, přesvědčený zastánce samoděržaví. Snažil se zachovat monarchii malými ústupky a sliby liberální buržoazii a krutými represáliemi vůči lidu. Jako ministr dopravy (únor—srpen 1892), ministr financí (1892—1903) a předseda vlády (říjen 1905—duben 1906) prosazoval v oblasti financí, celní politiky, výstavby železnic a továrního zákonodárství zájmy velkoburžoazie. Všestrannou podporou zahraničních investic přispěl nejen k rozvoji kapitalismu v Rusku, ale i k větší závislosti Ruska na imperialistických státech. V. I. Lenin jej charakterizoval jako »ministra makléře« a »burzovního agenta«. — *118*

Vjazmenskij G. M. — ředitel archívu ruské sociální demokracie v Berlíně. — *175, 195, 239*

Vladimirov M. K. (vl. jm. Šejnfinkel) (Ljova) (1879—1925) — člen SDDSR od roku 1903. Pracoval ve stranických organizacích v mnoha městech. Za revoluční činnost byl vězněn a nakonec doživotně vypovězen na Sibiř, ale v roce 1908 uprchl z vyhnanství za hranice. V roce 1911 se s bolševiky rozešel. Za první světové války přispíval do pařížského listu Naše slovo, vydávaného Trockým. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska, patřil k mezirajonovcům a spolu s nimi byl na VI. sjezdu přijat do SDDSR(b). Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí. — *53—54, 286, 314.*

Vladimirskij M. F. (Kamskij) (1874—1951) — člen SDDSR od roku 1895, bolševik. Pracoval ve stranických organizacích v Rusku i v zahraničí. Aktivně se účastnil ruské revoluce 1905 v Moskvě. V roce 1908 emigroval do Francie, kde byl činný v bolševických organiza-

cích. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné stranické funkce. Na VII. sjezdu KSR(b) byl zvolen členem ústředního výboru strany, na XIV. sjezdu členem ústřední kontrolní komise VKS(b). V letech 1927—1951 byl předsedou ústřední revizní komise VKS(b). — *168—169, 290, 301, 318, 322, 334, 338, 342, 344, 362, 371*

Vlasov — viz Rykov A. I.

Vlasov A. — autor článku O organizační otázce, uveřejněného 14. května 1913 v 109. čísle listu Luč, orgánu menševiků-likvidátorů. — *219—220*

Vl. R. — *290*

V. M. — viz Veličkinová V. M.

Vodovozov V. V. (1864—1933) — ekonom a publicista liberálně narodnického zaměření. Od roku 1904 byl členem redakce listu Naša žizň, v roce 1906 přispíval do levicového kadetského listu Tovarišč. Za volební kampaně do II. státní dumy se stal trudovikem. V roce 1912 publikoval v časopisu Zaprosy žizni, do něhož přispívali kadeti, lidoví socialisté a menševici-likvidátoři. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. V roce 1926 emigroval a přispíval do bělogvardějského tisku. — *28—29*

Vojtinskij V. S. (1885—1960) — sociální demokrat bolševik, později menševik. Od roku 1905 řídil stranickou práci v Petrohradu a Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]. Na jaře 1909 byl za činnost v bolševické vojenské organizaci odsouzen vojenským soudem k nuceným pracím. Po únorové revoluci 1917 se stal menševikem. V říjnu 1917 se zúčastnil kontrarevolučního vojenského tažení Kerenského a Krasnova na Petrohrad, jehož cílem bylo potlačit říjnové ozbrojené povstání. Spolu s generálem P. N. Krasnovem byl zatčen. Po propuštění odjel do Gruzie, kde redigoval menševický list Borba. Později emigroval. — *254, 260, 269—272*

Volkov — *303*

Volodin — viz Safarov G. I.

Volontér — viz Pavlovič M. P.

Volskij S. (vl. jm. Sokolov A. V.) (nar. 1880) — sociální demokrat. Po

II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k otzovistům, byl spoluzakladatelem a lektorem stranické školy na Capri a v Bologni a stal se členem protistranické skupiny Vperjod. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. Krátký čas žil v emigraci, ale brzy se vrátil do Sovětského Ruska. Pracoval ve Státní plánovací komisi a v lidovém komisariátu obchodu. Od roku 1927 se věnoval publicistické činnosti. — *165*

Vorovskij V. V. (Orlovskij) (1871—1923) — významný stranický pracovník, sovětský diplomat, publicista a literární kritik. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům, společně s V. I. Leninem, M. S. Olminským a A. V. Lunačarským redigoval listy Vperjod a Proletarij. V roce 1906 se zúčastnil jako delegát IV. (sjednocovacího) sjezdu SDDSR. Za aktivní revoluční činnost byl několikrát zatčen a deportován. Po Říjnové revoluci patřil k významným sovětským diplomatům. 10. května 1923 byl v Lausanne zavražděn bělogvardějcem. — *318*

V. U. — viz Lenin V. I.

Vulpe I. K. (Jevgenij) (1885—1913) — v letech 1903—1904 aktivní účastník sociálně demokratických kroužků v Kostromě, dělník. V roce 1906 pracoval v Moskvě v ilegální tiskárně. V roce 1909 byl členem petrohradského výboru SDDSR a zastával odpovědné funkce v petrohradské organizaci (bolševiků); později působil mezi námořníky ve Finsku. V letech 1910—1911 byl posluchačem stranické školy v Bologni. — *36*

Vynnyčenko V. K. (1880—1951) — ukrajinský spisovatel, buržoazní nacionalista, jeden z vůdců maloburžoazní nacionalistické Ukrajinské sociálně demokratické dělnické strany. Po únorové revoluci 1917 patřil k zakladatelům a vůdcům kontrarevoluční ukrajinské Centrální rady, později stál spolu s Petljurou v čele direktoria (nacionalistické vlády Ukrajiny v letech 1918—1919) a střídavě sloužil německým nebo anglickým a francouzským imperialistům. Po nastolení sovětské moci na Ukrajině emigroval. — *321, 331—332*

Wijnkoop David (1877—1941) — nizozemský levicový sociální demokrat, později komunista. V roce 1907 byl spoluzakladatelem a poté šéfredaktorem listu De Tribune, orgánu levého křídla Sociálně demokratické dělnické strany Nizozemska. V roce 1909 se stal zakladatelem a poté předsedou Sociálně demokratické strany Nizozemska, která byla v roce 1918 přejmenována na Komunistickou stranu

Nizozemska. Za první světové války vystupoval jako internacionalista, přispíval do časopisu Vorbote, teoretického orgánu zimmerwaldské levice. Jako jeden z vůdců Komunistické strany Nizozemska zastával krajně levicové, sektářské stanovisko. V letech 1918—1925 a od roku 1929 byl poslancem parlamentu. Na II. kongresu Kominterny byl zvolen do její exekutivy. Roku 1925 vystoupil proti usnesením Kominterny o koloniální otázce, o odborech a jiných otázkách. Za to byl v roce 1926 z komunistické strany vyloučen. V roce 1930 své chyby uznal a byl do strany znovu přijat. V roce 1935 byl zvolen členem ústředního výboru KS Nizozemska. — *281—282*

Wladimirsky — viz Vladimirskij M. F.

X — viz Danski B. G.

Zagorskij V. M. (vl. jm. Lubockij) (1883—1919) — významný stranický pracovník, účastník revolučního hnutí od roku 1902. Revoluční činnost vyvíjel v Nižním Novgorodu [Gorkij] a v Sormovu [dnes součást Gorkého]. V roce 1904 emigroval do Ženevy. V letech 1905—1908 stranicky pracoval v Moskvě. Po dvouletém pobytu v Londýně se v roce 1910 vrátil do Ruska, brzy však byl nucen znovu odjet do zahraničí; žil v Lipsku a plnil příkazy bolševického ústředí. Po Říjnové revoluci pracoval na sovětském velvyslanectví v Berlíně. V červnu 1918 přijel do Moskvy a zanedlouho byl zvolen tajemníkem moskevského výboru SDDSR(b). Zahynul 25. září 1919 po výbuchu bomby, kterou vhodili do budovy moskevského výboru strany kontrarevolucionáři. — *134*

Zajcev M. I. (nar. 1885) — člen SDDSR od roku 1905. Revoluční činnost vyvíjel v Ivanovu-Vozněsensku, Moskvě a Petrohradu. V roce 1912 byl v Petrohradu zvolen nejdříve dělnickým zmocněncem a posléze volitelem do IV. státní dumy. Po Říjnové revoluci pracoval v kolegiu městského výboru pro zásobování a byl náměstkem městského komisaře zásobování v Ivanovu-Vozněsensku. Později sloužil v Rudé armádě. Po demobilizaci v roce 1921 pracoval ve státním aparátu. — *127*

Zaks S. M. (vl. jm. Gladněv) (Iv. Iv.) (1884—1937) — publicista. Působil v petrohradské okruhové organizaci. Od roku 1911 přispíval do týdeníku Zvězda, v letech 1912—1913 do listu Pravda a pracoval ve vydavatelství Priboj. Po Říjnové revoluci byl činný ve státních a stranických vydavatelstvích, později v hospodářském aparátu. V roce 1935 byl z VKS(b) vyloučen. — *94, 199*

Zalewski Kazimierz (1869—1918) — jeden ze zakladatelů sociálně demokratických organizací v Litvě (Svaz litevských dělníků, 1895). V roce 1900 byl jedním z inspirátorů sjednocení tohoto svazu se Sociální demokracií Království polského a Litvy (SDKPaL). Zúčastnil se V. (londýnského) sjezdu SDDSR. V letech reakce přispíval do menševického tisku. Za první světové války byl internacionalistou. V roce 1917 se stal členem SDDSR(b). Po Říjnové revoluci působil v listu Izvěstija. — *170, 346*

Zasuličová V. I. (1849—1919) — významná pracovnice narodnického a později sociálně demokratického hnutí v Rusku. V letech 1883—1889 se podílela na založení skupiny Osvobození práce. V roce 1900 se stala členkou redakce leninského listu Jiskra a časopisu Zarja. Po II. sjezdu SDDSR patřila k čelným představitelům menševiků. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se přiklonila k likvidátorům. Za první světové války stála na pozicích sociálšovinismu. K Říjnové revoluci se stavěla negativně. — *235—236*

Zetkinová Clara (1857—1933) — význačná funkcionářka německého a mezinárodního dělnického hnutí, spoluzakladatelka Komunistické strany Německa. Stála na levém křídle německé sociální demokracie a spolu s R. Luxemburgovou, F. Mehringem a K. Liebknechtem bojovala proti Bernsteinovi a dalším oportunistům. Za první světové války patřila k revolučně smýšlejícím internacionalistům a vystupovala proti sociálšovinismu. V roce 1916 vstoupila do skupiny Internacionála, později nazvané Spartakův svaz. Roku 1919 se stala členkou Komunistické strany Německa a byla zvolena do jejího ústředního výboru. Na III. kongresu Komunistické internacionály byla zvolena do exekutivy Kominterny, řídila mezinárodní sekretariát žen. V roce 1925 se stala předsedkyní Mezinárodní rudé pomoci. — *56*

Zevin J. D. (Savka) (1888—1918) — člen SDDSR od roku 1904. Pracoval ve stranických organizacích v různých městech na jihu Ruska. V letech nového revolučního rozmachu byl menševikem-plechanovovcem. Navštěvoval stranickou školu v Longjumeau u Paříže, řízenou Leninem. Zúčastnil se VI. (pražské) konference SDDSR; po konferenci zaujímal bolševické stanovisko. Od roku 1915 byl členem bakuského výboru SDDSR. Po únorové revoluci 1917 pracoval v různých odpovědných funkcích v Baku. Po porážce Bakuské komuny byl spolu s dvaceti pěti komisaři 20. září 1918 zastřelen esery a britskými interventy. — *72*

ZGR. — viz Zgragen

ZGRAGEN — švýcarský advokát, socialista. — *235, 320*

ZINOVJEV G. J. (vl. jm. Radomyslskij) (G. J., Gr., Grigorij, G. Z.) (1883—1936) — člen SDDSR od roku 1901. V letech 1906—1907 byl členem petrohradského výboru, v letech 1907—1927 členem ústředního výboru strany. V letech 1908—1917 žil v emigraci, stal se členem redakce ústředního orgánu strany Social-demokrat a bolševického listu Proletarij. Zúčastnil se zimmerwaldské a kientalské mezinárodní socialistické konference. V době příprav Říjnové revoluce a v jejím průběhu kolísal, v říjnu 1917 vyslovil spolu s Kameněvem v menševicky zaměřeném listu Novaja žizň svůj nesouhlas s rozhodnutím ústředního výboru. V letech 1919—1926 zastával funkci předsedy exekutivy Komunistické internacionály. V listopadu 1927 byl vyloučen ze strany, v roce 1928 mu bylo členství obnoveno, v roce 1932 byl ze strany opět vyloučen a v roce 1933 opět přijat. V roce 1934 byl z VKS(b) vyloučen potřetí. Koncem třicátých let se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován. — *18, 35, 43, 48—49, 67, 105, 145, 198, 201—202, 208, 215—216, 223, 294, 315—316, 334—335, 338, 341—342, 354, 356—357, 362, 375*

Z. L. — *281*

ZVIRBULIS E. (1883—1916) — člen SDDSR od roku 1903, bolševik, rižský dělník. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907. Od roku 1908 žil v emigraci v Německu. V roce 1912 patřil v Lotyšsku k zakladatelům bolševického ústředí Sociální demokracie Lotyšského kraje. Usiloval o organizační sjednocení Sociální demokracie Lotyšského kraje s bolševickou stranou. Na IV. sjezdu Sociální demokracie Lotyšského kraje byl zvolen členem jejího ústředního výboru. V roce 1915 byl zatčen; zemřel v Butyrské věznici v Moskvě. — *365, 368*

ŽENA GRIGORIJOVA — viz Lilinová Z. I.

ENA PJATNICOVA — viz Maršaková N. S.

NA SPANDARJANOVA — viz Spandarjanová O. V.

NA TROJANOVSKÉHO — viz Rozmirovičová J. F.

ŽORDANIJA N. N. (An, Kostrov) (1870—1953) — sociální demokrat, jeden z vůdců kavkazských menševiků. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se hlásil k menševikům stoupencům zachování ilegální strany, ve skutečnosti však podporoval likvidátory. V roce 1914 přispíval do Trockého časopisu Borba. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. V letech 1918—1921 stál v čele kontrarevoluční menševické vlády Gruzie; od roku 1921 žil v emigraci. — *28, 43—44, 219—221, 225, 237*

ZEMĚPISNÉ NÁZVY

Dříve	*Nyní*
Chemnitz	Karl-Marx-Stadt
Jekatěrinodar	Krasnodar
Jekatěrinoslav	Dněpropetrovsk
Jelizavetpol	Kirovabad
Libava	Lijepaja
Samara	Kujbyšev
Tiflis	Tbilisi

OBSAH

Předmluva 7—16

1910

1 A. M. GORKÉMU. *14. listopadu* 17—18
2 G. V. PLECHANOVOVI. *22. listopadu* 18—19
3 A. M. GORKÉMU. *22. listopadu* 19—21
+4 SOUDRUHŮM POSLUCHAČŮM ŠKOLY V BOLOGNI. *3. prosince* 21—23
5 N. G. POLETAJEVOVI. *4. prosince* 23
6 ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚV SDDSR. *5. prosince* 24
7 N. G. POLETAJEVOVI. *7. prosince* 24—25
8 V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI. *9. prosince* 25—26
9 REDAKCI LISTU SOCIAL-DEMOKRAT. *17. prosince* 26
10 V. A. KARPINSKÉMU. *Nejdříve roku 1910* 27

1911

11 A. M. GORKÉMU. *3. ledna* 28—31
12 G. V. PLECHANOVOVI. *3. února* 31—32
13 A. I. RYKOVOVI. *Po 11. únoru* 32—34
14 A. I. RYKOVOVI. *17. února* 34—35
15 A. I. RYKOVOVI. *25. února* 35—40
16 N. G. POLETAJEVOVI. *7. nebo 8. března* 40—42
17 A. I. RYKOVOVI. *10. března* 43—44
18 A. I. RYKOVOVI. *V první polovině března* 44—45
19 A. I. RYKOVOVI. *V březnu* 45—46
20 NN. *V březnu* 47
21 SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ FRAKCI VE III. STÁTNÍ DUMĚ. *Před 19. dubnem* 48

+ Křížkem jsou označeny titulky převzaté podle originálu. *Red.*
* Dokumenty označené hvězdičkou jsou otištěny poprvé. *Red.*

*22 ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚV SDDSR. *30. dubna* 48—49
23 A. M. GORKÉMU. *Koncem dubna* 49—51
24 A. M. GORKÉMU. *27. května* 51—53
25 A. I. LJUBIMOVOVI A M. K. VLADIMIROVOVI. *3. července* 53—54
*26 L. B. KAMENĚVOVI. *Před 2. srpnem* 54—55
27 C. HUYSMANSOVI. *5. září* 55
28 A. M. GORKÉMU. *15. září* 56
29 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *25. září* 57
30 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Mezi 26. a 28. zářím* 57—58
31 A. NĚMCOVI. *1. listopadu* 58—59
32 I. FRIMOVI. *4. listopadu* 59—60
*33 L. B. KAMENĚVOVI. *10. listopadu* 60—61
34 F. A. ROTŠTEJNOVI. *30. listopadu* 61
35 C. HUYSMANSOVI. *7. prosince* 61

1912

36 A. S. JENUKIDZEMU. *25. února* 62
37 A. M. GORKÉMU. *V únoru* 62—65
38 A. M. GORKÉMU. *V únoru až březnu* 65—66
39 C. HUYSMANSOVI. *Před 10. březnem* 66—67
40 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *12. března* 67—69
41 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *13. března* 69
42 REDAKCI LISTU ZVĚZDA. *25. nebo 26. března* 70
43 REDAKCI LISTU ZVĚZDA. (Poznámka k volební platformě SDDSR). *26. března* 70—71
44 G. K. ORDŽONIKIDZEMU, S. S. SPANDARJANOVI A J. D. STASOVOVÉ. *28. března* 71—73
45 C. HUYSMANSOVI. *Před 28. březnem* 73—74
46 C. HUYSMANSOVI. *5. dubna* 74—75
47 G. K. ORDŽONIKIDZEMU, S. S. SPANDARJANOVI A J. D. STASOVOVÉ. *Začátkem dubna* 75—76
48 BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR V RUSKU. *16. dubna* 76—77
49 C. HUYSMANSOVI. *Před 19. dubnem* 77—78
50 REDAKCI LISTU ZVĚZDA. *22. dubna* 78—79
51 V. A. TER-JOANNISJANOVÉ. *5. května* 80—81
52 B. N. KNIPOVIČOVI. *6. června* 81—83
*53 L. B. KAMENĚVOVI. *Před 28. červnem* 83
54 REDAKCI LISTU PRAVDA. *Nejpozději 6. července* 84—85
55 REDAKCI LISTU PRAVDA. *19. července* 86—87
*56 J. STRASSEROVI. *21. července* 88

57 REDAKCI LISTU NĚVSKAJA ZVĚZDA. *24. července* 88—90
*58 L. B. KAMENĚVOVI. *24. července* 90—91
59 REDAKCI LISTU PRAVDA. *28. nebo 29. července* 92—93
*60 L. B. KAMENĚVOVI. *30. července* 94
61 REDAKCI LISTU PRAVDA. *Před 1. srpnem* 95—96
62 REDAKCI LISTU PRAVDA. *1. srpna* 97—99
63 A. M. GORKÉMU. *1. srpna* 99—100
64 REDAKCI LISTU PRAVDA. *2. srpna* 101—102
65 A. M. GORKÉMU. *Před 25. srpnem* 103—104
*66 L. B. KAMENĚVOVI. *Před 25. srpnem* 105—106
*67 L. B. KAMENĚVOVI. *Před 25. srpnem* 106
*68 L. B. KAMENĚVOVI. *Před 6. zářím* 107—108
*69 PÍSEMNÝ VZKAZ REDAKCI ÚSTŘEDNÍHO ORGÁNU. *Po 6. září* 108
70 REDAKCI LISTU PRAVDA. *8. září* 108—110
*71 L. B. KAMENĚVOVI. *15. září* 110—112
*72 L. B. KAMENĚVOVI. *Po 17. září* 113
73 C. HUYSMANSOVI. *V září* 114
74 REDAKCI LISTU PRAVDA. *Po 3. říjnu* 114—116
75 V. A. KARPINSKÉMU. *8. října* 116—117
76 C. HUYSMANSOVI. *Po 9. říjnu* 117
77 A. M. GORKÉMU. *Začátkem října* 117—118
78 REDAKCI LISTU PRAVDA. *V první polovině října* 118—120
79 A. M. GORKÉMU. *17. října* 120—121
80 C. HUYSMANSOVI. *Před 23. říjnem* 122
81 C. HUYSMANSOVI. *Před 24. říjnem* 122—123
82 N. G. POLETAJEVOVI. *25. října* 123—124
83 A. M. GORKÉMU. *V druhé polovině října* 124
84 REDAKCI LISTU PRAVDA. *2. listopadu* 125
85 REDAKCI LISTU PRAVDA. *2. listopadu* 126
86 REDAKCI LISTU PRAVDA. *Po 2. listopadu* 126—127
*87 L. B. KAMENĚVOVI. *8. listopadu* 128
*88 L. B. KAMENĚVOVI. *10. listopadu* 128—129
89 C. HUYSMANSOVI. *10. listopadu* 129—130
90 G. V. PLECHANOVOVI. *17. listopadu* 130—131
*91 A. EKKOVI (MUCHINOVI). *17. listopadu* 131—132
*92 L. B. KAMENĚVOVI. *Mezi 17. a 23. listopadem* 132—133
93 REDAKCI LISTU SOCIAL-DEMOKRAT. *(Poznámka na obtahu sazby Mandátu petrohradských dělníků svému dělnickému poslanci). Před 18. listopadem* 133
*94 L. B. KAMENĚVOVI. *Před 20. listopadem* 134
95 TELEGRAM J. A. BERZINOVI. *Před 24. listopadem* 135

96 REDAKCI LISTU PRAVDA. *24. listopadu* 135—136
*97 L. B. KAMENĚVOVI. *Po 25. listopadu* 136—137
98 REDAKCI LISTU PRAVDA. *Před 26. listopadem* 137
99 REDAKCI LISTU PRAVDA. *26. listopadu* 138
*100 L. B. KAMENĚVOVI. *3. prosince* 139
101 DĚMJANU BĚDNÉMU. *5. prosince* 139
102 J. V. STALINOVI. *6. prosince* 140—141
*103 L. B. KAMENĚVOVI. *8. prosince* 141—145
104 J. V. STALINOVI. *11. prosince* 145—148
*105 V. I. NĚVSKÉMU. *13. prosince* 148—149
106 J. V. STALINOVI. *14. prosince* 149—150
107 J. V. STALINOVI. *16. prosince* 150—152
108 BOLŠEVICKÝM POSLANCŮM IV. STÁTNÍ DUMY. *17. prosince* 153
*109 V. I. NĚVSKÉMU. *17. prosince* 154
110 BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR V RUSKU. *19. prosince* 154—156
111 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Před 20. prosincem* 156—158
112 BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR V RUSKU. *19. prosince* 158—159
*113 C. HUYSMANSOVI. *22. prosince* 160
114 A. M. GORKÉMU. *22. nebo 23. prosince* 161—162

1913

115 A. M. GORKÉMU. *Před 8. lednem* 163—166
*116 L. B. KAMENĚVOVI. *8. ledna* 166—167
*117 L. B. KAMENĚVOVI. *10. ledna* 167—168
*118 L. B. KAMENĚVOVI. *12. ledna* 168—169
*119 L. B. KAMENĚVOVI. *Nejdříve 14. ledna* 169
*120 I. A. PJATNICKÉMU. *Po 14. lednu* 170—172
*121 REDAKCI LISTU BREMER BÜRGER-ZEITUNG. *V první polovině ledna* 173—174
122 A. M. GORKÉMU. *21. ledna* 174—175
123 G. M. VJAZMENSKÉMU. *Po 22. lednu* 175
124 N. A. RUBAKINOVI. *25. ledna* 176
125 BOLŠEVICKÝM POSLANCŮM IV. STÁTNÍ DUMY. *25. ledna* 176—177
126 A. M. GORKÉMU. *Po 25. lednu* 177—180
*127 L. B. KAMENĚVOVI. *Začátkem února* 181
128 J. M. SVERDLOVOVI. *9. února* 181—183
129 N. A. RUBAKINOVI. *13. února* 183
130 N. OSINSKÉMU. *13. února* 184

131 REDAKCI LISTU PRAVDA. *14. února* 184—185
132 A. M. GORKÉMU. *Mezi 15. a 25. únorem* 185—188
133 REDAKCI LISTU PRAVDA. *19. února* 188—189
134 REDAKCI LISTU PRAVDA. *21. února* 189—190
135 M. A. SAVELJEVOVI. *22. února* 190—191
*136 W. PFANNKUCHOVI. *25. února* 192
137 N. G. POLETAJEVOVI. *25. února* 192—194
138 L. B. KAMENĚVOVI. *25. února* 194—195
139 G. M. VJAZMENSKÉMU. *Nejdříve v únoru* 195
140 A. M. GORKÉMU. *Po 6. březnu* 196
141 L. B. KAMENĚVOVI. *8. března* 197
142 L. B. KAMENĚVOVI. *Před 29. březnem* 197—199
143 REDAKCI LISTU PRAVDA. *5. dubna* 199—201
*144 L. B. KAMENĚVOVI. *7. dubna* 201—202
*145 L. B. KAMENĚVOVI. *17. dubna* 203
*146 L. B. KAMENĚVOVI. *Po 26. dubnu* 203—204
147 I. E. GERMANOVI. *Před 6. květnem* 204—205
148 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *8. května* 205—206
149 A. M. GORKÉMU. *Nejdříve 9.—10. května* 206—207
*150 L. B. KAMENĚVOVI. *Před 20. květnem* 208
151 REDAKCI LISTU PRAVDA. *Nejdříve 25. května* 209—210
152 C. HUYSMANSOVI. *Po 4. červnu* 211—212
153 J. RUDISOVI-GIPSLISOVI. *Před 7. červnem* 212—213
154 J. RUDISOVI-GIPSLISOVI. *7. června* 214
*155 L. B. KAMENĚVOVI. *8. června* 215
156 SKUPINĚ BOLŠEVIKŮ VE VEDENÍ ODBOROVÉHO SVAZU KOVODĚLNÍKŮ. *16. června* 215
157 REDAKCI LISTU PRAVDA. *16. června* 216—219
158 M. S. OLMINSKÉMU. *16. června* 219—221
*159 L. B. KAMENĚVOVI. *16. června* 222—223
160 BOLŠEVICKÝM POSLANCŮM IV. STÁTNÍ DUMY. *17. června* 223—225
161 V. M. KASPAROVOVI. *Mezi 18. a 22. červnem* 225—226
162 A. M. GORKÉMU. *Před 22. červnem* 226—227
163 G. V. PLECHANOVOVI. *Nejpozději 22. června* 227—228
164 A. M. GORKÉMU. *Nejpozději 22. června* 228—229
165 REDAKCI LISTU PRAVDA. *Nejdříve 25. června* 229
*166 L. B. KAMENĚVOVI. *29. června* 230
167 G. I. SAFAROVOVI. *20. července* 231
168 O. N. LOLOVI. *20. července* 231—232
169 A. M. GORKÉMU. *25. července* 232—233
170 L. M. KNIPOVIČOVÉ. *Mezi 5. a 7. srpnem* 234
171 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *10. srpna* 235

172 NĚMECKÉ SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ STRANĚ K ÚMRTÍ A. BEBELA. *Mezi 13. a 17. srpnem* 235
173 V. M. KASPAROVOVI. *21. srpna* 236
174 REDAKCI LISTU SEVERNAJA PRAVDA. *Po 21. srpnu* 236—237
175 S. G. ŠAHUMJANOVI. *24. srpna* 237
176 V. M. KASPAROVOVI. *25. srpna* 238
177 V. M. KASPAROVOVI. *11. září* 238
178 J. S. HANECKÉMU. *12. září* 239
+179 SOUDRUHU MAXU GRUNWALDOVI. *13. září* 239
180 A. M. GORKÉMU. *30. září* 240—241
181 REDAKCI LISTU PRAVDA TRUDA. *Nejdříve 30. září* 241
182 H. DIETZOVI. *3. října* 242
183 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Před 26. říjnem* 242—243
184 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Nejdříve 27. října* 243
185 V. L. LEDEROVI. *28. října* 244
186 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Nejdříve 1. listopadu* 245—247
187 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Mezi 2. a 7. listopadem* 248—251
*188 C. HUYSMANSOVI. *3. listopadu* 251
189 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Nejdříve 3. listopadu* 252
190 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Nejpozději 7. listopadu* 252—253
191 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *7. listopadu* 253
192 A. M. GORKÉMU. *Začátkem listopadu* 254
193 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Mezi 11. a 28. listopadem* 255
194 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Nejdříve 13. listopadu* 255
195 A. M. GORKÉMU. *13. nebo 14. listopadu* 256—259
196 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Nejdříve 14. listopadu* 259
197 A. M. GORKÉMU. *14. nebo 15. listopadu* 260
198 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *Nejdříve 16. listopadu* 260
199 A. M. GORKÉMU. *V druhé polovině listopadu* 261—263
200 S. G. ŠAHUMJANOVI. *6. prosince* 264—267
201 REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *16. prosince* 267—268
202 TELEGRAM REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. *18. prosince* 268—269
203 I. F. ARMANDOVÉ. *Po 18. prosinci* 268—269

204 V. S. VOJTINSKÉMU. *20. prosince* 269—272
205 VZKAZ REDAKCI LISTU PROLETARSKAJA PRAVDA. *V druhé polovině prosince* 272
206 N. I. BUCHARINOVI. *V prosinci* 272—273
207 I. F. ARMANDOVÉ. *Koncem prosince* 273—274

1914

208 I. E. GERMANOVI. *2. ledna* 275—276
209 V. M. KASPAROVOVI. *6. ledna* 276—277
210 I. E. GERMANOVI A J. RUDISOVI-GIPSLISOVI. *7. ledna* 277—278
211 I. F. POPOVOVI. *7. ledna* 279
212 I. RUDISOVI-GIPSLISOVI NEBO I. E. GERMANOVI. *11. ledna* 279—280
*213 I. F. ARMANDOVÉ. *Nejdříve 11. ledna* 280—281
214 D. WIJNKOOPOVI. *12. ledna* 281—282
215 V. P. MILJUTINOVI. *14. ledna* 283
*216 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 22. lednem* 283—284
*217 I. F. ARMANDOVÉ. *25. ledna* 284
*218 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 26. lednem* 284—286
*219 I. F. ARMANDOVÉ. *26. ledna* 287
*220 N. V. KUZNĚCOVOVI. *26. ledna* 288
*221 I. F. ARMANDOVÉ. *28. ledna* 289—290
222 C. HUYSMANSOVI. *29. ledna* 291—292
*223 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *V lednu* 292
224 C. HUYSMANSOVI. *2. února* 293
225 REDAKCI LISTU PUŤ PRAVDY. *9. února* 293—294
226 A. A. TROJANOVSKÉMU. *Nejdříve 11. února* 294—295
227 V. M. KASPAROVOVI. *Po 11. únoru* 295—296
228 L. B. KAMENĚVOVI. *27. února* 296—297
229 REDAKCI ČASOPISU PROSVĚŠČENIJE. *27. února* 297—298
230 I. A. GURVIČOVI. *27. února* 298—299
231 F. N. SAMOJLOVOVI. *V únoru* 300
*232 I. F. ARMANDOVÉ. *2. března* 301
233 BYRU STŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR V RUSKU. *4. března* 302—303
234 C. HUYSMANSOVI. *7. března* 303—304
235 J. RUDISOVI-GIPSLISOVI. *Po 12. březnu* 304—305
236 TAJEMNÍKOVI REDAKCE ENCYKLOPEDICKÉHO SLOVNÍKU VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH. *15. března* 305

237 C. HUYSMANSOVI. *15. března* 306
*238 I. F. ARMANDOVÉ. *Po 15. březnu* 306—307
239 REDAKCI LISTU PUŤ PRAVDY. *Před 23. březnem* 307—309
240 I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVOVI. *24. března* 309—311
241 V. B. STANKEVIČOVI. *24. března* 312
242 I. F. ARMANDOVÉ. *1. dubna* 312—313
243 REDAKCI LISTU PUŤ PRAVDY. *Mezi 7. a 23 dubnem* 314—315
*244 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 8. dubnem* 315—316
*245 I. F. ARMANDOVÉ. *11. dubna* 316—317
246 I. F. ARMANDOVÉ. *24. dubna* 317—318
247 REDAKCI ČASOPISU DZVIN. *26. dubna* 318
248 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Koncem dubna* 319
249 TELEGRAM REDAKCI LISTU PUŤ PRAVDY V DEN DRUHÉHO VÝROČÍ JEJÍHO ZALOŽENÍ. *Před 5. květnem* 320
250 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *12. května* 320
*251 I. F. ARMANDOVÉ. *V první polovině května* 321—322
252 J. RUDISOVI-GIPSLISOVI. *Mezi 15. a 31. květnem* 322
253 N. N. NAKORJAKOVOVI. *18. května* 323
254 V. A. KARPINSKÉMU. *19. května* 324
255 S. G. ŠAHUMJANOVI. *19. května* 327—328
256 A. A. TROJANOVSKÉMU. *20. května* 328
257 V. A. KARPINSKÉMU. *Po 23. květnu* 329
*258 I. F. ARMANDOVÉ. *25. května* 329—330
259 G. I. PETROVSKÉMU. *Po 25. květnu* 330—331
260 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 5. červnem* 331—332
261 TAJEMNÍKOVI REDAKCE ENCYKLOPEDICKÉHO SLOVNÍKU VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH. *Mezi 6. červnem a 21. červencem* 332
262 Z DOPISU REDAKCI LISTU TRUDOVAJA PRAVDA. *Po 18. červnu* 333—334
*263 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 4. červencem* 334—335
*264 MEZINÁRODNÍMU SOCIALISTICKÉMU BYRU. *Nejdříve 4. července* 335—336
*265 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 6. červencem* 336—337
266 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 6. červencem* 337—338
267 S. G. ŠAHUMJANOVI. *Před 6. červencem* 339—340
268 A. S. JENUKIDZEMU. *6. července* 340
*269 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 9. červencem* 341
*270 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 9. červencem* 342
*271 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 10. červencem* 342—344

272 I. F. POPOVOVI. *Před 10. červencem* 344
273 I. F. ARMANDOVÉ. *Mezi 10. a 16. červencem* 345—350
274 VYDAVATELSTVÍ PRIBOJ. *11. července* 350—351
*275 I. F. ARMANDOVÉ. *12. července* 351—352
276 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 13. červencem* 352—355
*277 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 14. červencem* 355
278 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 16. červencem* 356
*279 I. F. ARMANDOVÉ. *Nejpozději 16. července* 356—357
*280. G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Po 18. červenci* 357
281 I. E. GERMANOVI. *Po 18. červenci* 358—360
282 V. M. KASPAROVOVI. *Po 18. červenci* 361
*283 I. F. ARMANDOVÉ. *19. července* 362
*284 I. F. ARMANDOVÉ. *19. července* 362—363
285 TAJEMNÍKOVI REDAKCE ENCYKLOPEDICKÉHO SLOVNÍKU VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH. *21. července* 364
*286 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 24. červencem* 364—366
*287 JANSSONOVI NEBO STITZOVI. *25. července* 366—367
288 J. RUDISOVI-GIPSLISOVI. *26. července* 368—369
289 TAJEMNÍKOVI REDAKCE ENCYKLOPEDICKÉHO SLOVNÍKU VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH. *28. července* 370
290 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *31. července* 370—371
291 V. M. KASPAROVOVI. *V druhé polovině července* 372

PŘÍLOHY

1 ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR. *5. prosince 1910* 375
*2 MANDÁT I. F. ARMANDOVÉ. *Mezi 17. květnem a 6. červnem 1914* 376
3 C. HUYSMANSOVI. *Před 29. červnem 1914* 376

Seznam Leninových dopisů zařazených do předchozích svazků Sebraných spisů *(listopad 1910—červenec 1914)* 379—380

Seznam dosud nenalezených Leninových dopisů *(listopad 1910—červenec 1914)* 381—395

Poznámky 396—460

Údaje k jednotlivým dokumentům 461—475

Seznam literatury, kterou V. I. Lenin cituje nebo o níž se zmiňuje 476—533

Jmenný rejstřík 534—600

Zeměpisné názvy 601

V. I. LENIN
SEBRANÉ SPISY
48

Podle 5. ruského vydání V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij, tom 48, Politizdat, Moskva 1978, připraveného Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS, přeložil kolektiv překladatelů. Kontrolní redaktorka † Helena Uličná. Odpovědná redaktorka Věnceslava Lexová. Obálka, vazba a grafická úprava Milan Hegar. Výtvarný redaktor František Kraus. Technická redaktorka Mahulena Jarkovská. Vydání II. Praha 1989. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 6052. (7165.) publikaci. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha. Náklad 1—30 000. AA 32,04 (text 31,55, ilustrace 0,49), VA 32,97. Tematická skupina 00/3. Cena brož. výt. 11,50 Kčs, váz. výt. 17,— Kčs.

73/202—21—8.5

25 — 101 — 89 Kčs 17,—